

Jaarverslag 2023
Samen vooruit

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Hoofdstuk 1 - Hoofdpijnen	4
Infographic.....	5
1.1 Voorwoord	6
1.2 Belangrijkste resultaten.....	7
1.3 Financieel resultaat.....	14
1.4 Leeswijzer	18
Hoofdstuk 2 - Programma's, Overzicht overhead en Algemene middelen	19
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling.....	20
Programma 2. Landelijk gebied	40
Programma 3. Bodem, water en milieu	70
Programma 4. Energietransitie	96
Programma 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	118
Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	153
Programma 7. Cultuur en erfgoed	160
Programma 8. Economie	173
Programma 9. Bestuur	197
Overzicht overhead	227
Hoofdstuk 3 - Paragrafen	242
3.1 Provinciale belastingen en heffingen	242
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	246
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	255
3.4 Financiering	266
3.5 Bedrijfsvoering	277
3.6 Verbonden partijen.....	281
3.7 Grondbeleid	300
3.8 Projecten	304
3.9 Brede welvaart.....	315
3.10 Arbeidscapaciteit	316
3.11 Wet openoverheid	317

Hoofdstuk 4 - De jaarrekening	318
I - De balans en de toelichting	318
4.1 Balans per 31 december 2023	318
4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving	320
4.3 Toelichting op de balans	324
II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	339
4.4 Overzicht van baten en lasten.....	339
4.5 Grondslagen van resultaatbepaling	340
4.6 Verschillenanalyse	341
4.7 Post onvoorzien	361
4.8 Overzicht incidentele baten en lasten	362
4.9 Overzicht structurele mutaties reserves	368
4.10 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	369
III - Overige informatie	371
4.11 Rechtmatigheidsverantwoording.....	371
4.12 Overzicht op taakvelden	374
4.13 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa).....	377
4.14 Gebeurtenissen na balansdatum	378
4.15 Berekening EMU-saldo	379
Bijlagen	380
Bijlage 1 - Verloopoverzicht investeringskredieten	380
Bijlage 2 - Overzicht reserves	390
Bijlage 3 – Overzicht voorzieningen	403
Bijlage 4 - Rapportage actiemanagement	409
Bijlage 5 - Afkortingenlijst	412

Hoofdstuk 1 - Hoofdlijnen

Infographic

Inkomsten en uitgaven 2023

Totale inkomsten
€ 558,5 miljoen

Totale uitgaven
€ 545,1 miljoen

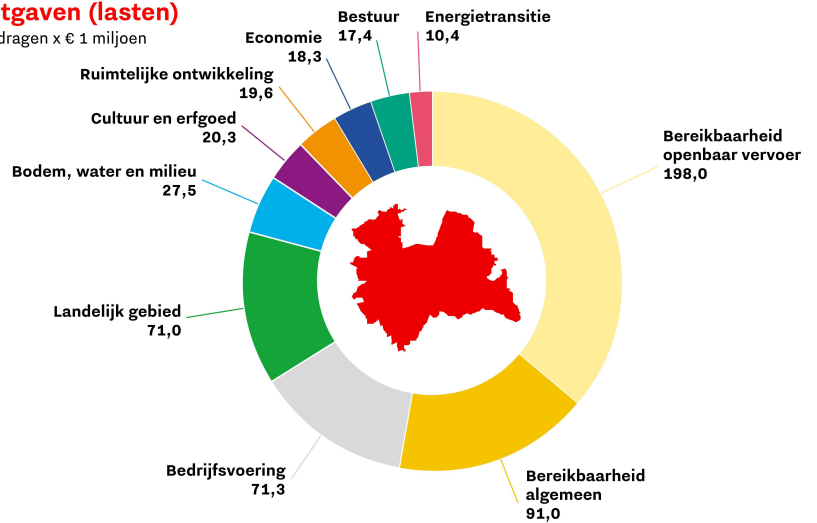
Positief resultaat 2023
€ 13,4 miljoen

Jaarverslag 2023
Samen vooruit

PROVINCIE :: UTRECHT

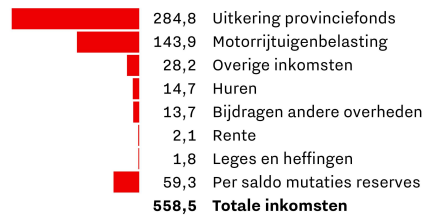
Uitgaven (lasten)

Bedragen x € 1 miljoen

Inkomsten (baten)

Bedragen x € 1 miljoen

1.1 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag met daarin de jaarrekening over 2023. In deze jaarstukken legt het College van Gedeputeerde Staten verantwoording af over bestedingen van middelen en behaalde resultaten in 2023. We laten zien wat we hebben bereikt, wat dat heeft gekost en maken een korte analyse per programma. 2023 was een verkiezingsjaar. In maart startte de nieuwe Provinciale Staten (PS) en na de zomer trad een nieuw college van Gedeputeerde Staten (GS) aan. Hierdoor leggen deels nieuwe gedeputeerden verantwoording af over het gevoerde beleid.

Op tal van onderwerpen is de rol van de provincie weer gegroeid. Steeds meer wordt naar provincies gekeken voor oplossingen op grote maatschappelijke onderwerpen zoals de energietransitie, de opvang en huisvesting van vluchtelingen, de transitie in het landelijk gebied, de waterkwaliteit, woningbouwopgaven en andere uitdagingen in het ruimtelijke domein. Dat maakt dat het beleid van de provincie steeds dichterbij de inwoner komt. De wens om het gesprek aan te gaan, mee te denken en mee te doen is door het nieuwe college omarmd.

Het was dus een jaar met een einde van een coalitie, het begin van een nieuwe en de buitenwereld waartoe we ons moeten verhouden. De oorlog in Oekraïne had ook in 2023 invloed op ons. In het provinciehuis hebben we het hele jaar vluchtelingen opgevangen. En waar we vorig jaar nog hoop hadden op een snel einde van het conflict, is het scenario op een lange oorlog waarschijnlijker. We zien dat door de oorlog de energieprijzen nog steeds hoog zijn. Materiaalprijzen en de kosten van grondstoffen stijgen ook. Al met al zijn er genoeg uitdagingen en de krapte op de arbeidsmarkt treft alle sectoren en ook onze ambities.

Constructieve en kritische medewerkers, Statenleden en partners in de regio maken dat we steeds stappen voorwaarts blijven zetten. Als regisseur van steeds meer en grotere uitdagingen is goede samenwerking tussen het midden bestuur en onze gesprekspartners de sleutel tot succes. Als college willen dan ook onze dank uitspreken aan iedereen die zich voor onze provincie inzet.

De provincie staat er financieel goed voor, maar is er ook reden tot zorg. Met de vaststelling van programmabegroting 2024 en de daaropvolgende begrotingswijzigingen wordt een groot beroep op onze resterende structurele middelen gedaan, en op de algemene reserve. De algemene reserve bestaat uit de saldireserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze dient als buffer voor de mogelijk negatieve financiële consequenties van veranderingen waar de provincie de komende jaren mee te maken gaat krijgen. Hierbij kan worden gedacht aan ontwikkelingen als klimaat, stikstof en netcongestie. Daarnaast doet het Rijk vaker een beroep op de provincie zonder dat wettelijk te verankeren en daarmee bijbehorende structurele middelen aan de provincie te verstrekken. Verder kan een nieuw kabinet wellicht gaan bezuinigen op het provinciefonds. Tenslotte kan de buitenlandse politieke situatie consequenties hebben voor de provincie, onze bedrijfsvoering en financiële positie. In de Kadernota 2025 zal verder worden ingegaan op deze ontwikkelingen.

1.2 Belangrijkste resultaten

1.2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

In december is het Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht aan het Rijk aangeboden. Hierin staat hoe nationale en provinciale opgaven gecombineerd kunnen worden. Dit is de opmaat naar de nieuwe Nota Ruimte van het Rijk. En is agenderend voor de wijziging van de provinciale Omgevingsvisie in 2024 en verder. We zien dat ervoor steeds meer functies ruimte gevonden moet worden: voor waterberging, voor wonen en werken en voor het opwekken van hernieuwbare energie. Het Ruimtelijk Voorstel geeft richting aan de keuzes die Rijk en provincies gaan maken.

De organisatie heeft zich zo goed mogelijk voorbereid op de definitieve inwerkingtreding van de Omgevingswet. De aansluiting met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is gemaakt. Omdat per 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking zou treden, hebben veel gemeenten plannen nog snel onder het de oude Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) in procedure gebracht.

We werken in het programma Groen Groeit Mee aan een evenwichtige balans tussen groen (recreatief) en rode (woningbouw) ontwikkelingen. We ondersteunen gemeenten met de Handreiking Nieuwe Woongebieden, die werkenderwijs wordt getest. Daarnaast zijn er 4 voorbeeldgebieden gedefinieerd. Hierin werken partijen met elkaar samen aan concrete ambities om groen met rode ontwikkelingen mee te laten groeien. Het eerste gebied waar we aan de slag gaan is het Kromme Rijn Linie Landschap.

Er is een inpassingsplan voor de uitbreiding van het transformatorstation Breukelen-Kortrijk voorbereid en in ontwerp ter inzage gelegd. Deze uitbreiding is hard nodig om de netcongestie te verminderen. In 2023 zijn ook de 1e stappen gezet in de projectprocedure in het kader van de RES'en (windenergie) en er vond een 1e startgesprek tussen GS en PS plaats. Voor de Rondweg-Oost Veenendaal wordt nog gezocht naar een oplossing voor de stikstofproblematiek voordat de planologische procedure wordt opgestart.

In juli 2023 stelden GS het Provinciaal Programma Wonen en Werken vast waarmee we ruimte bieden aan nieuwe woon- en werklocaties. Net als de bijbehorende planMER. Daarna troffen wij de voorbereidingen voor de start van de 3e cyclus.

Afgelopen jaar realiseerden we niet de beoogde woningbouwaantallen. Dit werd veroorzaakt door onder andere economische omstandigheden met hoge inflatie en stijgende materiaalkosten en een wijzigend Rijksbeleid. In het voorjaar van 2023 tekenden we 3 regionale woondeals met de regio U10, de regio Amersfoort en regio Foodvalley. Hierin maakten we afspraken over het realiseren van voldoende passende woningen tot en met 2030. En we maakten afspraken over onder andere duurzaamheid, betaalbaarheid en het op orde brengen van randvoorwaarden.

We ondersteunden veel gemeenten bij het versnellen van de woningbouw met de inzet van capaciteit, het leveren van kennis en het subsidiëren van onrendabele toppen. Netcongestie leidt in toenemende mate tot problemen met aansluiting van nieuwe woningen. De provinciale organisatie is daarom meteen versterkt met extra inzet en expertise op dit onderwerp. En er worden koploper-projecten begeleid die zorgen voor kennisdeling en werkbare aanpakken in een Community of Practice (Lerend Netwerk).

We startten het gesprek met gemeenten over de rol van de provincie bij woonzorgvisies. Als startpunt voor het in beeld brengen van de opgave gaven we opdracht voor een grootschalige woonzorgbehoefteanalyse voor aandachtsgroepen en ouderen in onze provincie.

1.2.2 Landelijk Gebied

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is gericht op een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) is de provinciale uitwerking van het NPLG. Het Concept-UPLG is begin juli bij het Rijk aangeleverd, aangevuld met 6 maatregelpakketten. Het Rijk heeft een eerste beoordeling hierover gegeven per brief op 24 oktober 2023. Wageningen Economic Research heeft in opdracht van het Rijk de maatregelpakketten beoordeeld. De toetsing van het eerste deel van de maatregelen is op 16 januari jl. vrijgegeven. De toetsing van het tweede deel van de maatregelen op 8 maart jl.

Als onderdeel van het UPLG zijn voor al onze stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld. Voor 4 van de NDA's hebben we in 2023 het advies van de Ecologische Autoriteit ontvangen. Uit deze adviezen blijkt dat verslechtering heeft plaatsgevonden. En dat aanvullend op het huidige beleid maatregelen nodig zijn. De NDA's vormen een inhoudelijke basis onder het UPLG en het Programma Natuur.

Bij het realiseren van de UPLG-doelen staat de gebiedsgerichte benadering centraal. Het opstellen van gebiedsagenda's werd lastiger door voortdurende onduidelijkheid over een deel van de rijksmiddelen. En door het ontbreken van een perspectief voor de agrarische sector. Dit had ook invloed op de bereidheid van de agrarische sector om mee te werken in de gezamenlijke aanpak. Op lokaal niveau zijn wel gesprekken gevoerd met uiteenlopende stakeholders en worden initiatieven gefaciliteerd. Ook worden instrumenten ontwikkeld. Op 4 juli 2023 is de Utrechts depositiebank door GS vastgesteld en ook de verplaatsingsregeling is vastgesteld. Voor de toedeling van depositieruimte uit de Utrechtse depositiebank aan de verschillende opgaven wordt een beleidskader opgesteld. Het grondstrategieplan, waar het vrijspelen van stikstofruimte voor de bank een onderdeel van is, zal naar verwachting in 2024 worden vastgesteld.

Het realiseren van de doelen van het UPLG vraagt veel van de Utrechtse landbouw. Plattelands-coaches denken met onze agrariërs mee in de vraagstukken die bij hen leven. Vanaf de start van het project in december 2020 spraken al 415 agrarische ondernemers of erfeigenaren met plattelandscoaches over hun perspectief. In het UPLG is de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL) opgevoerd als een belangrijk instrument om samen met de agrariërs tot een verduurzaming van de landbouw te komen. GS hebben eind 2023 besloten om hiervoor € 2 miljoen beschikbaar te stellen, vooruitlopend op de middelen die gevraagd zijn in het UPLG. Hierdoor kunnen vanaf begin 2024 maximaal 100 melkveehouders beloond worden om hun bedrijfsvoering stapsgewijs te verduurzamen.

Ondanks grote inspanningen ligt de realisatie van het Nationaal Natuur Netwerk (NNN) niet op schema. Een deel van de eigenaren in het landelijk gebied staat niet open voor vrijwillige verkoop of omvorming van hun gronden naar natuur. De onduidelijkheid over de toekomst en onvrede over deze onduidelijkheid speelt hierin een grote rol.

Als onderdeel van het Bomen Actieplan zijn het afgelopen jaar in de provincie 146.000 bomen geplant. Begin 2024 wordt de 600.000^e boom geplant. Vanuit de subsidieregeling aanplant fruit- en notenbomen zijn er in 2023 23.500 bomen geplant. Dit is meer dan de verwachte 16.500 bomen.

In 2023 is voor totaal 12.234 hectare agrarisch natuurbeheer subsidie verleend. Een groei in areaal van 1.690 hectare. In november 2023 is het Ontwerp Programma Faunabeleid en Monitoring, voor ter inzagelegging vastgesteld. In dit programma staan de maatregelen die de onderbouwingen vormen om het faunabeheer uit te kunnen blijven voeren. Ook verankeren we in dit programma de inzet van preventieve, niet-dodende maatregelen, conform het coalitieakkoord.

De wolf heeft zich in mei 2023 gevestigd op de Utrechtse Heuvelrug. En dat betekent dat we gestart zijn met het uitvoeren van het Interprovinciaal wolvenplan.

In 2023 nam onze Utrechtse pre-SMP (Soortenmanagement Plan) werkwijze een grote vlucht. Met onze (pre-)SMP-aanpak bieden we gemeenten een direct inzetbare oplossing om te kunnen verduurzamen binnen de wettelijke vereisten van de Wet natuurbescherming (Wnb). Onze methodiek mag rekenen op grote landelijke aandacht. Zeker na een belangrijke Raad van State uitspraak over isolatie en de Wnb (augustus 2023).

In mei 2023 rondde we de Kavelruil Kamerik-Harmelen af. In totaal is 276 hectare geruild. We vergrootten meerdere huiskavels en verkleinden de afstanden tussen de kavels. Het agrarisch verkeer op de openbare weg in Woerden nam door de kavelruil flink af. En agrarische bedrijven kunnen door de kavelruil beter inspelen op onder andere het afremmen van bodemdaling, het versterken van de biodiversiteit, het verbeteren van de waterkwaliteit en een goed waterbeheer.

1.2.3 Bodem, water, milieu

We nemen maatregelen om de leefomgeving beter voor te bereiden op de klimaatverandering. In november 2023 leverden we de eindrapportage van het Programma Klimaatadaptatie 2020-2023 op. Het programma leidde onder andere tot Afspraken klimaat adaptief bouwen en een subsidieregeling Klimaatbestendige, groene en gezonde steden en dorpen. Hierbij hebben we concrete uitvoeringsprojecten met een financiële bijdrage ondersteund. Voor de landbouwsector verzamelden we voorbeelden in een inspiratiemagazine over hoe men op

boerenbedrijven kan omgaan met klimaatadaptatie. We werken nu aan het opstellen van het tweede uitvoeringsprogramma voor 2025-2028.

Met het project Toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal/ Noordzeekanaalgebied werkten we ook in 2023 samen met partners aan de uitdagende wateropgaves in het gebied, zoals wateroverlast, verzilting en waterbeschikbaarheid. In 2023 is meer scherpte verkregen in de concrete wateropgaves. Deze zijn meegenomen in de verschillende ruimtelijke processen die nu lopen, zoals NOVEX Groene Hart, UNED en het UPLG. In 2023 is ook de verbinding gelegd met de samenwerking onder het Deltaprogramma via de nieuwe Deltaregio Centraal Holland. Aan de oostkant van de provincie is via de Blauwe Agenda in 2023 verder gewerkt om het watersysteem robuuster te maken ten behoeve van natuur, drinkwatervoorziening en landbouw. Een voorbeeld is de uitvoering van het project Zeisterbossen om met afstromend regenwater de cultuurhistorische watergangen te herstellen.

In 2023 werkten we aan het verbeteren van de omgevingskwaliteit bij de 7 projecten langs de Lekdijk. Dit deden we samen met de waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en overige gebiedspartners. De werkzaamheden aan de Uiterwaard van project Salmsteke zijn afgerond. Er is een natuurgeul aangelegd, inclusief een afgescheiden gedeelte om veilig te zwemmen. De uitvoering van de projecten loopt volgens planning. Eind 2023 is besloten op een andere manier samen te werken tussen de partners en is een wijzigingsovereenkomst getekend.

Het is hard nodig de waterkwaliteit te verbeteren. In 2027 moeten we voldoen aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater. Dat vergt nog een forse inspanning. Ook in het UPLG is verbetering van de waterkwaliteit een belangrijke opgave. Daar zijn nu nieuwe kansen door de transitie van de landbouw en beekherstel in combinatie met natuur. In 2023 is de eerste openstelling voor het Nationaal Strategisch Plan (NSP), gericht op toekomstbestendig boeren, voorbereid en opengesteld. De focus van deze openstelling richten we bewust op het realiseren van KRW-maatregelen.

In 2023 werkten we ook samen met de waterpartners aan onderzoek naar opkomende en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) bij de Utrechtse rioolwaterzuiveringsinstallaties. In stroomgebied Rijn-Oost leveren we een bijdrage aan een onderzoek om inzicht te krijgen in de aan- of afwezigheid van chronische toxiciteit in het beheergebied.

De vraag naar drinkwater neemt toe in onze provincie door toenemende bevolkingsgroei en het vaker voorkomen van droge periodes. Samen met de drinkwaterbedrijven werken we intensief samen aan een breed scala aan activiteiten om te zorgen dat we in de toekomst voldoende drinkwater hebben. Van waterbesparing tot zoeken naar nieuwe drinkwatercapaciteit. In 2023 is concreet gestart met een milieueffectrapportage voor een nieuwe winning van Vitens op Eiland van Schalkwijk.

Het Rijk heeft het voornemen een 4e aanvliegroute boven Utrecht te laten lopen. Het doel hiervan is minder geluidshinder rondom Schiphol. Wij zijn met hen in gesprek wat dat voor Utrecht betekent. En we kunnen via een Gebiedsadvies kenbaar maken wat voor onze regio relevant is, denk aan het behoud van stiltegebieden. We stuurden op 19 juni namens GS en gemeenten in onze provincie een brief naar minister Harbers met als boodschap dat we geen toename in hinder willen. Door de brief komt het onderwerp opnieuw op de agenda in de Tweede Kamer.

De herijkte uitvoeringsagenda Gezonde Lucht ronden we eind 2023 af. We hebben de voorgenomen doelen nog niet helemaal gehaald, maar we zullen de landelijke maatregelen versterken en in onze regio inzetten waar dat nuttig is.

1.2.4 Energietransitie

We hebben op verschillende manieren ondersteuning geboden om meer woningen met een slecht energielabel te isoleren. Zowel huur- als koopwoningen. De aanpak met isolatievouchers voor woningeigenaren met een smalle beurs is voortgezet. In totaal hebben 24 van de 26 gemeenten deelgenomen aan deze aanpak en zijn 2.258 vouchers beschikbaar gesteld. Om de ondersteuning aan gemeenten verder te verbeteren, hebben we een Energie Diensten Centrum (EDC) opgezet. Het EDC is een samenwerking tussen de provincie en 21 gemeenten gericht op het verduurzamen van particuliere woningen. Omdat warmtenetten een belangrijke rol spelen bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving, hebben we onderzocht welke rol we kunnen spelen bij het realiseren van publieke warmtenetten.

Via toezicht en handhaving worden organisaties gehouden aan het nemen van energiebesparende maatregelen waartoe zij wettelijk verplicht zijn. Ze worden ook gestimuleerd meer te doen dan wat wettelijk verplicht is. In 2023 is het aantal energiecontroles meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar. We hebben ondersteuning geboden bij verduurzaming van meer dan 500 panden van maatschappelijke organisaties en bij collectieve verduurzamingsprojecten voor bedrijven. Ook is in de regio Foodvalley een landelijke pilot in het kader van het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen gestart waarbij 3 bedrijventerreinen in onze provincie ondersteund worden.

Begin 2023 bleek dat er in de RES-regio's onvoldoende windenergie mogelijk gemaakt wordt om het doel van 2,4 TWh duurzame opwek in 2030 te realiseren. We hebben daarom een onderzoek (planMER) uitgevoerd naar de milieueffecten van windturbines in 99 onderzoeksgebieden verspreid over de hele provincie. Samen met onder andere uitkomsten van een burgerraadpleging en advies van een burgerforum zijn de 27 meest kansrijke gebieden voor windenergie vastgesteld. In het kader van het programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER) hebben we met het Rijk en betrokken gemeenten gewerkt aan het onderzoeken van de mogelijkheden voor duurzame opwek op Rijksvastgoed en omliggende publieke gronden. Verder hebben we de RES-regio's en gemeenten ondersteund bij het opstellen en uitvoeren van hun zon-op-dak programma's. Hoewel het aandeel gerealiseerd grootschalig zon-op-dak flink is gestegen over de afgelopen 2 jaar, wordt er vanwege netcongestie een afvlakking verwacht die nog niet in de cijfers terug te zien is. Energiecoöperaties zijn goed aangehaakt bij grootschalige energieprojecten, mede dankzij het Ontwikkelfonds dat wij mogelijk maakten. Dit heeft ertoe geleid dat het Ontwikkelfonds eind 2023 bijna uitgeput is.

In 2023 zijn we gestart met de uitvoering van een aanpak om netcongestie op lange termijn te voorkomen en op korte termijn te verminderen. De focus ligt hierbij op 3 sporen: integraal programmeren van de regionale energie-infrastructuur (P-MIEK), versnellen van de ruimtelijke procedures voor de realisatie van netinfrastructuur en het aanjagen van slimme en netbewuste oplossingen voor bedrijven en woningbouw. Met vertegenwoordigers vanuit de netbeheerders TenneT en Stedin, de regio's Amersfoort, Foodvalley en U10, de gemeenten Amersfoort en Utrecht en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hebben we een Energy Board ingericht. We hebben samen met regionale partijen een innovatieagenda opgesteld om oplossingen te vinden voor netcongestie. Zo ontwikkelden wij met Stedin een aanpak voor het ondersteunen van energiehub's op bedrijventerreinen. We werken hierbij nauw samen met gemeenten.

1.2.5 Bereikbaarheid

We realiseerden zoals afgesproken het overgrote deel van het beheer, onderhoud en de geplande studies naar provinciale infrastructuur. Een klein deel van deze werkzaamheden schuift door naar 2024. De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten heeft vertraging opgelopen. Vooral als gevolg van onderbezetting. Er is prioriteit gegeven aan onderhoud boven nieuwe infrastructuur. De helft van de beoogde investeringen hebben we daarom niet in 2023 gedaan. Dat schuift door naar komende jaren. De projecten Rijnbrug en Rondweg Oost Veenendaal zijn voor onbepaalde tijd vertraagd door de stikstofproblematiek.

Knooppunten zijn essentieel voor het hele mobiliteitsnetwerk. Daarom hebben we een aantal acties gedaan:

- We stelden een ambitiesdocument op voor het knooppunt Amersfoort Centraal.
- We ontwikkelden voor het knooppunt Breukelen concrete investeringsvoorstellen na een uitgebreid participatie- en ontwerptraject.
- We realiseerden in Vianen verbetermaatregelen.
- We startten voor Bilthoven een onderzoek naar de verplaatsing van het busstation.
- We startten voor Veenendaal De Klomp met een verbeteringstraject.

Gemeenten zetten in 2023 in op het bereiken van een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk. Bijna het gehele subsidiebedrag is in 2023 aangevraagd voor fietsprojecten. Een deel van de verkenningen en onderzoeken naar fietsinfrastructuur is volgens planning uitgevoerd. Een deel schuift door naar 2024. Dit geldt ook voor de realisatie van doorfietsroutes. Deze verschuivingen komen door capaciteitstekort, maar ook doordat sommige projecten afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen.

Het aantal verkeersdoden in de provincie nam opnieuw af. Het aantal verkeersgewonden nam toe. Via een integrale aanpak werkten we aan het verder terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Die aanpak bestond uit:

- verbeteringen aan de infrastructuur;

- werken aan veilig verkeersgedrag door verkeerseducatie en gerichte campagnes;
- het versterken van verkeershandhaving.

Daarnaast werkten wij in 2023 aan de ontwikkeling van knooppunten en initiatieven voor verduurzaming van het goederenvervoer.

De bereikbaarheid van de regio vraagt veel aandacht. Het nieuwe Bereikbaarheidsprogramma is in voorbereiding. De vaststelling staat gepland in 2024. Verder ging in 2023 onder andere het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) Onderzoek voor de A12-zone en Rijnenburg van start. In het Bestuurlijk Overleg MIRT 2023 staat het Ontwikkelperspectief NOVEX gebied Utrecht – Amersfoort 2040 'Gezond groeien in nabijheid' als basis voor verdere uitvoering van de opgaven in de Metropoolregio Utrecht. We werken in 2024 samen aan een adaptief programma en Regionale Investeringsagenda (RIA) zodat we afspraken kunnen maken over de verdere uitvoering. Op 20 december 2023 presenteerden we ons Alternatief plan voor de Ring Utrecht.

1.2.6 Bereikbaarheid ov

In 2023 waren de naweeën van corona nog zichtbaar in het openbaar vervoer (ov). In 2023 zijn de nieuwe afspraken met de vervoerbedrijven ingegaan in de herijkte en met 2 jaar verlengde concessies. Hiervoor is in de begroting over de jaren 2023-2025 € 50 miljoen extra uitgetrokken. Hierbij is en was het uitgangspunt om het ov minimaal op hetzelfde peil te houden en waar mogelijk uit te breiden. Het op peil houden van het vervoeraanbod is in de praktijk niet gelukt door een tekort aan chauffeurs bij de vervoerbedrijven. Het aantal reizigers groeide verder in 2023, maar zit nog steeds onder het niveau van vóór corona. Over heel 2023 was het reizigersaantal ongeveer 80% van het aantal in 2019.

1.2.7 Cultuur en Erfgoed

Het jaar 2023 was het laatste jaar van het corona Steun- en Herstelpakket voor de sector cultuur en erfgoed. Inmiddels gaat het een stuk beter. Dit jaar richtte zich vooral op het wendbaar en weerbaar maken van de sector voor de toekomst. Maar naast de nasleep van corona zijn er ook nieuwe uitdagingen, zoals de gestegen kosten voor energie en personeel.

Onze partnerorganisaties Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht droegen er met 3 verschillende programma's aan bij dat kwalitatief goede cultuureducatie bereikbaar is voor een groot deel van de kinderen in onze provincie. Deze programma's zijn gericht op het primair onderwijs. En worden al meerdere jaren met veel succes uitgevoerd. Het Kunstmenu laat kinderen professionele kunst beleven. Het Cultuurprogramma laat kinderen hun lokale culturele omgeving ervaren. En Cultuureducatie met Kwaliteit is een matchingsprogramma vanuit het Rijk met als doel om de kwaliteit en borging van cultuureducatie op de scholen te versterken. In alle programma's werken we samen met scholen, gemeenten en (lokale) culturele instellingen.

Vanuit het Fonds Erfgoedparels zijn er 20 restauratiesubsidies toegekend aan rijksmonumenten met een totale omvang van € 6.900.000. Ook is er een start gemaakt met de vervanging van de molenroeden van 14 molens. Er is voor kastelen, buitenplaatsen en landgoederen een pilot gestart binnen het Erfgoed Expertteam met de inzet van een Buitenplaats Intermediair. Hiermee zijn 1e resultaten geboekt in de complexe processen rond dit erfgoed.

Het jaar 2023 stond in het teken van de herdenking van de afschaffing van de slavernij 150 jaar geleden. We ondersteunden 4 projecten die bijdroegen aan de bewustwording en bekendmaking van dit verleden.

1.2.8 Economie

De regionale economie begon in 2023 weer op stoom te komen. Al blijven de onzekerheden voor ondernemers groot. Het aantal faillissementen loopt op, maar is nog ver van het niveau van voor de coronacrisis. De grootste zorgen van ondernemers zijn het gebrek aan personeel, netcongestie en het gebrek aan uitbreidings- of verplaatsingsruimte.

Met de Utrecht Talent Alliantie (UTA) streven we naar het terugdringen van het gebrek aan personeel in cruciale sectoren. Zoals onderwijs, techniek, zorg en ICT. De aanpak van de UTA werpt inmiddels haar vruchten af. Zo zijn in 2023 6 impulsplannen goedgekeurd die op innovatieve wijze inspelen op een veranderende arbeidsmarkt in de regio Utrecht. Daarmee is het totaal aantal bereikte mensen in de regio Utrecht de grens van 3000 is gepasseerd.

Afgelopen jaar heeft de samenwerking GeLUK (Gezonde Leefomgeving Utrecht Kennisconsortium) € 7,2 miljoen ontvangen vanuit het Nationaal Groeifonds. Deze samenwerking wil de duurzaamheidstransitie versnellen door onderwijs, praktijk en innovatie te integreren. Bovendien is gestart met de implementatie van een operationeel fonds om om- en bijscholing toegankelijk te maken. De implementatie van het Regionaal Talentfonds Utrecht liep vertraging op. In 2023 zijn hier alle voorbereidingen voor getroffen. De daadwerkelijke implementatie is doorgeschoven naar 2024.

Voor een gezonde economische ontwikkeling zijn voldoende vestigingslocaties belangrijk. Daarom zijn ontwikkelingen op werklocaties gemonitord. En is een nieuwe behoefteanalyse voor bedrijventerreinen en kantoren opgesteld. Ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen is gecreëerd via programmeringsafspraken met regio's en gemeenten. In de afspraken is aandacht besteed aan duurzaamheid. Het Plan van Aanpak Toekomstbestendige werklocaties is door Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) voortgezet. Ook heeft OMU enkele aankopen gedaan om kavels te intensiveren en verduurzamen.

Via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht worden startende en groeiende bedrijven ondersteund. Daarnaast stimuleren we innovatie bij bestaande bedrijven. Bijvoorbeeld door wederom de regeling MKB Innovatie Topsectoren (MIT) open te stellen. Hiermee financieren we innovatieve haalbaarheidsonderzoeken en R&D samenwerkingen. En binnen het programma Kansen voor West gerichte openstellingen te doen voor innovatieve samenwerkingsprojecten. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaat.

De European Digital Innovation Hub Noordwest NL (EDIH-NWNL) is van start gegaan. De EDIH helpt het mkb met het oplossen van digitale vraagstukken. En draagt daarmee bij aan een duurzaam en beter economisch klimaat. In 2023 zijn over de provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland circa 500 bedrijven via de EDIH geholpen.

We zijn gestart met de pilot van de Ketenregisseur die ondernemers in een keten praktisch helpt om hun bedrijfsprocessen circulair(der) te maken. Er is een analyse gemaakt van de Europese subsidies voor de circulaire transitie. In september 2023 is hiervoor een event gehouden. Daarnaast zijn we aangesloten bij de Kopgroep Circulair Financiering als onderdeel van de provinciale focus op het financieel maken van de circulaire transitie.

Toerisme en recreatie

In 2023 is de nieuwe uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen gestart. De organisatie voor het recreatieschap Stichtse Groenlanden is ondergebracht bij Staatsbosbeheer en de organisatie voor het Plassenschap Loosdrecht bij gemeente Wijdereen.

Bij het Plassenschap Loosdrecht zijn de afspraken over de werkzaamheden in 2023 voortvarend opgepakt. Er is een 4-jarig onderhoudsplan met financieel perspectief vastgesteld. Dit leidt overigens wel tot een toename van de deelnemersbijdrage. In 2024 vindt hierover besluitvorming plaats.

De realisatie van het wandelroutenetwerk in Utrecht-Oost is verder voorbereid, waardoor we in 2024 een provincie dekkend wandelnetwerk hebben. De upgrade van het fietsroutenetwerk is verder uitgewerkt, met het oog op de realisatie in 2024.

Vitale vakantieparken zijn nodig voor kwalitatieve goede verblijfsrecreatie. Dit thema is in 2023 verder opgepakt via 3 sporen. In het ruimtelijke spoor zijn voorstellen voorbereid voor aanpassing van de regelgeving. Op economisch-recreatief gebied wordt een expertteam opgezet om de kwaliteit van de verblijfsrecreatie te verbeteren. Verduurzaming van parken is hierbij een wezenlijk onderdeel. Met het oog op veiligheid is gewerkt aan de uitrol van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) voor staplaatsen.

1.2.9 Bestuur

2023 was een verkiezingsjaar. Ruim de helft van de Statenleden kwam nieuw in PS. Het 1e half jaar vulde zich dan ook vooral met de aanloop naar de verkiezingen, afscheid van oude Statenleden, de introductie van nieuwe Staten- en commissieleden en het (in)formatieproces.

De visie en leidraad Participatie is actief uitgedragen. Er is een podcastreeks gemaakt, een participatienetwerk opgericht en een roadshow langs provinciale teams geweest. In 2023 is aandacht gevraagd voor integriteit via het organiseren van thematische bijeenkomsten en de komst van meerdere vertrouwenspersonen. Groeiende inzet is er ook bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Hiervoor zijn verschillende kennissessies en trainingen gegeven.

De druk op de asielketen blijft erg groot. Via de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) en het Kansenmakersteam is gewerkt aan het regelen van voldoende opvangplekken voor asielzoekers en statushouders. Tegelijkertijd intensiverde het interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van statushouders. Met alle Utrechtse gemeenten zijn ambtelijke (en soms bestuurlijke) voortgangs- en toezichtgesprekken gevoerd.

De Sociale Agenda leeft steeds meer in zowel de organisatie als bij het college van GS. In elke portefeuille zijn concrete voorbeelden te noemen van projecten - vaak samen met externe partners – waar aandacht is voor inclusiviteit.

In 2023 is, samen met het Huis van de Nederlandse Provincies, actief ingezet op behartiging van Utrechtse belangen bij de Europese instellingen en was de provincie betrokken bij de uitvoering van 12 Europees gefinancierde projecten.

In het kader van de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 werd begin 2023 het rapport 'Aanbevelingen middellangetermijnstrategie circulaire samenleving' (MTS- CS) opgeleverd, als basis voor een op te stellen strategie.

Het integrale koersdocument 'De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul' is uitgewerkt en wordt vastgesteld in het voorjaar van 2024. Ook heeft de provincie een in Nederland unieke CO2-effectprijs van € 875 onderdeel gemaakt van haar maatschappelijke kosten- en batenanalyses (mkba's). Door het gebruik van deze verrekenprijzen en de hoogte (gekoppeld aan de maatschappelijke kosten) heeft de provincie Utrecht een voorbeeldfunctie. Hierdoor weegt klimaatverandering zwaarder mee bij het nemen van beslissingen zoals bij investeringen. In de eigen bedrijfsvoering zijn grote en kleine verduurzamingsstappen gezet, variërend van het starten van het duurzaam aanpassen van het Huis voor de provincie (overall ledverlichting) tot het introduceren van de uitsluitend vegetarische standaard vergaderlunch en het uitfasen van de wegwerpbekers.

1.2.10 Bedrijfsvoering

Als provincie Utrecht willen wij dat iedereen onze digitale informatie goed kan lezen en gebruiken. Ook mensen met een beperking of andere behoefte. In 2023 is het project digitale toegankelijkheid afgerond. En is er een Accessibility Officer geworven die de organisatie assisteert bij het voldoen aan de wettelijke plicht voor digitaal toegankelijke informatie.

Op het gebied van nieuwe systemen is de voorbereiding en implementatie van het nieuwe financiële ERP-systeem (SAP S4 HANA) gestart. Deze loopt door tot en met het 1e kwartaal van 2024. Daarnaast is het nieuwe subsidiesysteem SAP CRM in gebruik genomen. Helaas zijn er vanwege deze implementatie achterstanden ontstaan in het afhandelen van subsidiedossiers. Hierbij zijn de werkvoorraad en doorlooptijden van subsidieaanvragen toegenomen.

In de 2e helft van 2023 is gestart met het opzetten van het programma Versterken Financiële Keten. Doel van het programma is onder andere om de financiële keten structureel robuust te maken en dit te borgen in de organisatie. Het nieuwe programma zal zich richten op de rolinvulling, houding en gedrag binnen de keten die overigens breder is dan de financiële functie (onder andere budgethouders).

Afgelopen jaar zijn voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van de organisatie. Per 1 januari 2024 is de topstructuur gewijzigd. De knelpunten die medewerkers ervaren in de organisatie zijn in beeld gebracht. En samen met medewerkers zijn oplossingen en verbeteringen voorgesteld. Deze worden aan de ondernemingsraad voorgelegd.

1.3 Financieel resultaat

In deze samenvattende paragraaf staat het financieel resultaat over het afgelopen boekjaar en een analyse op hoofdlijnen. Elders in de jaarstukken, bijvoorbeeld in de programma's, paragrafen en in de jaarrekening vindt u nadere verdiepende analyses en meer achtergrondinformatie.

Programma (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Lasten Primaire begroting	Lasten Bijgestelde begroting	Lasten Rekening	Lasten Verschil	Baten Primaire begroting	Baten Bijgestelde begroting	Baten Rekening	Baten Verschil	Saldo Bijgestelde begroting	Saldo Rekening	Saldo Verschil
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-13.701	21.379	22.681	19.567	3.114	1.262	2.621	1.769	-852	-20.060	-17.798	2.262
2. Landelijk gebied	-48.251	67.690	67.444	71.047	-3.602	5.496	6.282	12.457	6.175	-61.162	-58.590	2.572
3. Bodem, water, milieu	-23.366	33.999	29.888	27.457	2.431	10.069	4.774	4.192	-582	-25.114	-23.265	1.849
4. Energietransitie	-9.107	10.772	11.552	10.421	1.131	1.000	1.480	1.456	-24	-10.072	-8.966	1.106
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	-70.722	89.635	95.597	90.982	4.615	1.275	3.818	3.628	-190	-91.779	-87.354	4.425
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	-122.455	192.897	210.725	198.031	12.694	37.450	33.287	23.312	-9.975	-177.438	-174.719	2.719
7. Cultuur en erfgoed	-22.290	27.967	26.832	20.270	6.562		40	255	215	-26.792	-20.015	6.777
8. Economie	-13.313	17.466	19.262	18.297	964	3.045	3.173	3.793	620	-16.089	-14.504	1.584
9. Bestuur	-13.826	19.924	20.162	17.426	2.736	424	1.092	1.270	179	-19.071	-16.156	2.915
10. Overzicht overhead	-58.942	58.736	70.604	71.282	-678	4.133	5.541	5.863	322	-65.062	-65.419	-356
Totaal programma's	-395.973	540.466	574.747	544.780	29.967	64.154	62.108	57.993	-4.114	-512.639	-486.786	25.853
Algemene middelen	412.727	3.552	265	319	-54	420.837	440.156	441.170	1.014	439.891	440.851	-960
Totaal voor bestemming	16.754	544.018	575.012	545.099	29.913	484.991	502.264	499.163	-3.100	-72.748	-45.935	26.813
Mutaties reserves	29.434	119.126	165.404	163.683	1.721	178.153	232.061	222.998	-9.063	66.658	59.315	-7.342
Totaal na bestemming	46.188	663.144	740.416	708.782	31.634	663.144	734.325	722.162	-12.163	-6.091	13.380	19.471

1.3.1 Analyse op totaalniveau

Het resultaat (na mutaties reserves) over 2023 bedraagt € 13,4 miljoen positief. Ons eigen vermogen is gedaald met € 47,7 miljoen tot € 535,5 miljoen per 31 december 2023. Op een balanstotaal van € 881 miljoen is dat een gezonde financiële positie te noemen. De afname van het eigen vermogen komt met name door onttrekkingen aan de Saldireserve. In de begroting 2023 heeft u kunnen lezen dat onder andere de dekkingsplannen van de Kadernota 2022-2025 en de Kadernota 2023-2026 hieraan ten grondslag liggen.

Het weerstandsvermogen, dat is de verhouding tussen de geschatte impact van financiële risico's die kunnen optreden en onze reserve weerstandsvermogen, is met een ratio van 2,2 eveneens gezond te noemen.

Resultaat over 2023

Het positieve resultaat van € 13,4 miljoen is € 19,5 miljoen hoger dan in de bijgestelde begroting (Slotwijziging 2023) werd ingeschat.

Het positievere resultaat van € 19,5 miljoen wordt veroorzaakt door:

1. de lasten die € 29,9 miljoen lager zijn dan begroot (voordelig effect);
2. de baten die € 3,1 miljoen lager zijn dan begroot (nadelig effect);
3. de mutaties in de reserves die € 7,3 miljoen lager zijn dan begroot (nadelig effect).

Analyse resultaat jaarrekening 2023 t.o.v. de bijgestelde begroting

Hieronder worden de hierboven genoemde onderdelen beknopt toegelicht. In [hoofdstuk 2](#) worden per programma de belangrijkste verschillen nader toegelicht onder de tabel "Wat heeft het gekost?" en in hoofdstuk 4.6 is een gedetailleerde [verschillenanalyse](#) per programma opgenomen.

1. Verschil lasten

De onderbesteding van de lasten van per saldo € 29,9 miljoen bestaat uit:

- De inkomensoverdrachten zijn € 17 miljoen lager dan begroot.
 - o Dit is voor € 11 miljoen veroorzaakt doordat de eindafrekeningen van OV-vervoerders voor de Bereikbaarheidsvergoeding Openbaar vervoer (BVOV) over 2022 lager zijn dan verwacht. Hier tegenover staan ook lagere baten vanuit het Rijk, omdat de BVOV via het Rijk wordt gecompenseerd. Per saldo is er daarom geen effect op het jaarrekeningresultaat.
 - o Het restant van € 6 miljoen wordt veroorzaakt door lagere inkomensoverdrachten bij verschillende programma's, zoals bij Agrarisch Natuurbeheer Landbouw en Transitie Landelijk Gebied.
- De subsidieverstrekingen zijn per saldo € 10,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt onder andere doordat er in 2023 minder subsidies zijn aangevraagd dan verwacht. Ook konden niet alle subsidieaanvragen meer in 2023 worden beschikt, of kan de uitvoering pas starten in 2024. Dit geldt bijvoorbeeld voor Erfgoedparels, Versnelling woningbouw en het onderdeel Fiets (Doorfietsroutes en het Regionale Fietsnetwerk).
- Een onderbesteding op de overige lasten van per saldo € 2,6 miljoen, onder andere als gevolg van lagere lasten op het variabele onderhoud OV.

2. Verschil baten

De baten zijn per saldo € 3,1 miljoen lager dan begroot. Dit bestaat onder andere uit:

- De lagere BVOV2022 afrekening van de OV-vervoerders zorgt ervoor dat de bijdrage vanuit het Rijk lager is. Dus naast lagere lasten zorgt dit ook voor lagere baten. Het gaat om een bedrag van € 11 miljoen.
- De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn € 1,2 miljoen lager dan geraamd.
- Een aantal specifieke uitkeringen is hoger dan begroot, zoals de Specifieke Uitkering Natuur fase 1 (€ 4,4 miljoen) en de Specifieke Uitkering stikstofdossier subsidieregeling voorbereidingskosten Landelijk Gebied (€ 1,2 miljoen). Van beide specifieke uitkeringen zijn zowel de baten als de lasten niet begroot, waardoor het per saldo geen effect heeft op het jaarrekeningresultaat.
- Bij treasury zijn € 2,1 miljoen meer baten gerealiseerd inzake renteopbrengsten.
- Daarnaast is de Rijksbijdrage Spoorse zaken met terugwerkende kracht vanaf 2015 herberekend met indexatie, wat hogere baten oplevert van € 1,4 miljoen.

3. Verschil reserves

De reservemutaties zijn per saldo € 7.3 miljoen minder positief dan begroot. Dit komt door lagere stortingen van € 1,7 miljoen en lagere onttrekkingen van € 9,1 miljoen. Dit is met name het gevolg van mutaties in de egalisereserves. Voorbeelden zijn de egalisereserves OV-concessie en Energietransitie, als gevolg van lagere lasten op de betreffende programma's.

1.3.2 Analyse algemene middelen

De voornaamste inkomstenbronnen van de provincie zijn het provinciefonds en de motorrijtuigenbelasting. Andere inkomsten zijn de dividenden en rentebaten vanuit schatkistbankieren.

Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Bijgestelde begroting Rekening		Verschil
	2023	2023	
Saldo treasury	50	14	36
Onvoorzien	0	0	0
Overigen	215	305	-90
Totaal Lasten	265	319	-54
Saldo treasury	-57	-2.147	2.090
Dividend	-310	-345	35
Uitkering provinciefonds	-294.675	-294.803	128
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-145.114	-143.875	-1.239
Totaal Baten	-440.156	-441.170	1.014
Saldo van lasten en baten	-439.891	-440.951	960

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er in 2023 in vergelijking met de bijgestelde begroting een voordelig resultaat voor de algemene dekkingsmiddelen is behaald van circa € 1 miljoen. De belangrijkste verschillen worden hieronder kort toegelicht.

De hogere opbrengst bij treasury van afgerond € 2,1 miljoen betreft de renteopbrengst schatkistbankieren. In 2023 is de rentevergoeding over het tegoed bij de schatkist gestegen van 1,9% begin 2023 naar 3,9% eind 2023.

Bij de motorrijtuigenbelasting is er, ondanks een toename van het aantal auto's in de provincie Utrecht, een nadeel van € 1,2 miljoen. De toename van het aantal auto's namelijk heeft vooral betrekking op elektrische auto's, die op dit moment nog volledig van motorrijtuigenbelasting zijn vrijgesteld, en de naar half tarief belaste hybride auto's.

In 2025 krijgen de elektrische auto's nog een korting van 75% en in 2026 vervalt deze korting. Daarnaast is het aantal belaste motoren in privébezit in de provincie in 2023 met 16% gedaald. Hier is in de begroting onvoldoende rekening mee gehouden.

De stelposten en de post Onvoorzien zijn bij de Slotwijziging 2023 reeds vrijgevallen ten gunste van het begrotingsaldo.

Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij u naar paragraaf [4.6.11 'Verschillenanalyse Algemene middelen'](#).

1.4 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken zijn samengesteld binnen het wettelijk kader Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Jaarverslag

In het jaarverslag leggen we verantwoording af over onze uitgaven en behaalde resultaten. Het jaarverslag bestaat uit hoofdstuk 1 tot en met hoofdstuk 3 en omvat de samenvatting, de programmaverantwoording (beleidsverantwoording) en de paragrafen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording in hoofdstuk 2 gaat over 9 programma's en de bedrijfsvoering (Overhead). In ieder programma is een overzicht van de beleidsdoelen opgenomen met bijbehorende meerjarendoelen. Om het halen van de doelen te meten zijn indicatoren opgenomen. Hierdoor is een vergelijking van de toezeggingen in de begroting en de realisatie mogelijk. De status van de indicatoren kan groen, oranje of rood zijn. Deze kleuren hebben de volgende waarde:

Kleur	Waarde
Groen	<ul style="list-style-type: none">• Geen afwijking in prestatie of Geen afwijking in planning of,• Een financiële afwijking kleiner dan 5% (verschillen kleiner dan € 100.000 zijn altijd groen, ongeacht het percentage van de afwijking).
Oranje	<ul style="list-style-type: none">• Prestatie wordt niet volledig behaald of aard opgave is niet meer consistent met sturing die hieraan is gegeven of,• Prestatie loopt achter op planning maar dit is niet problematisch of,• Er dreigt een financieel tekort of onderbesteding (afwijking tussen de 5 % en 10%).
Rood	<ul style="list-style-type: none">• Prestatie wordt niet of nauwelijks behaald of,• Prestatie loopt achter op planning, de realisatie is problematisch of,• Er is een financieel tekort of onderbesteding (afwijking > 10%).

Onder 'Wat hebben we gedaan?' is onder het beleidsdoel de toelichting uit de begroting opgenomen. Vervolgens is bij de meerjarendoelen toegelicht wat is gerealiseerd. In de tabel 'Wat heeft dit beleidsdoel gekost?' zijn de cijfers van de baten en lasten en de mutaties in de reserves op programmaniveau opgenomen. Hierbij zijn de cijfers vergeleken met de bijgestelde begroting (= stand Slotwijziging).

Paragrafen

In de paragrafen van hoofdstuk 3 worden specifieke onderwerpen toegelicht die van belang zijn voor de financiële positie van de provincie. De paragrafen zijn ook opgenomen in de begroting.

Naast de verplichte paragrafen is er in de begroting een aantal niet-verplichte paragrafen opgenomen, te weten Projecten, Brede Welvaart en Arbeidscapaciteit. In de jaarstukken wordt ook over deze niet-verplichte paragrafen verantwoording afgelegd.

Jaarrekening

De jaarrekening in hoofdstuk 4 bevat de balans per 31 december en een overzicht van baten en lasten. Daarnaast bevat de jaarrekening een bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld. De jaarrekening bevat de belangrijkste onderdelen waarover de onafhankelijke accountant een oordeel geeft.

Balans

De balans geeft de financiële situatie van de provincie weer per 31 december. De onderdelen (activa en passiva) in de balans worden afzonderlijk toegelicht.

Baten en lasten

De cijfers in het overzicht van baten en lasten komen overeen met de programmatabellen 'Wat mag het kosten?'. De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging en de realisatie worden toegelicht.

Getalnotatie

De bedragen in de jaarrekening zijn weergegeven in eenheden van duizend euro, tenzij anders vermeld. Hierdoor kunnen in totaalstellingen afrondingsverschillen ontstaan.

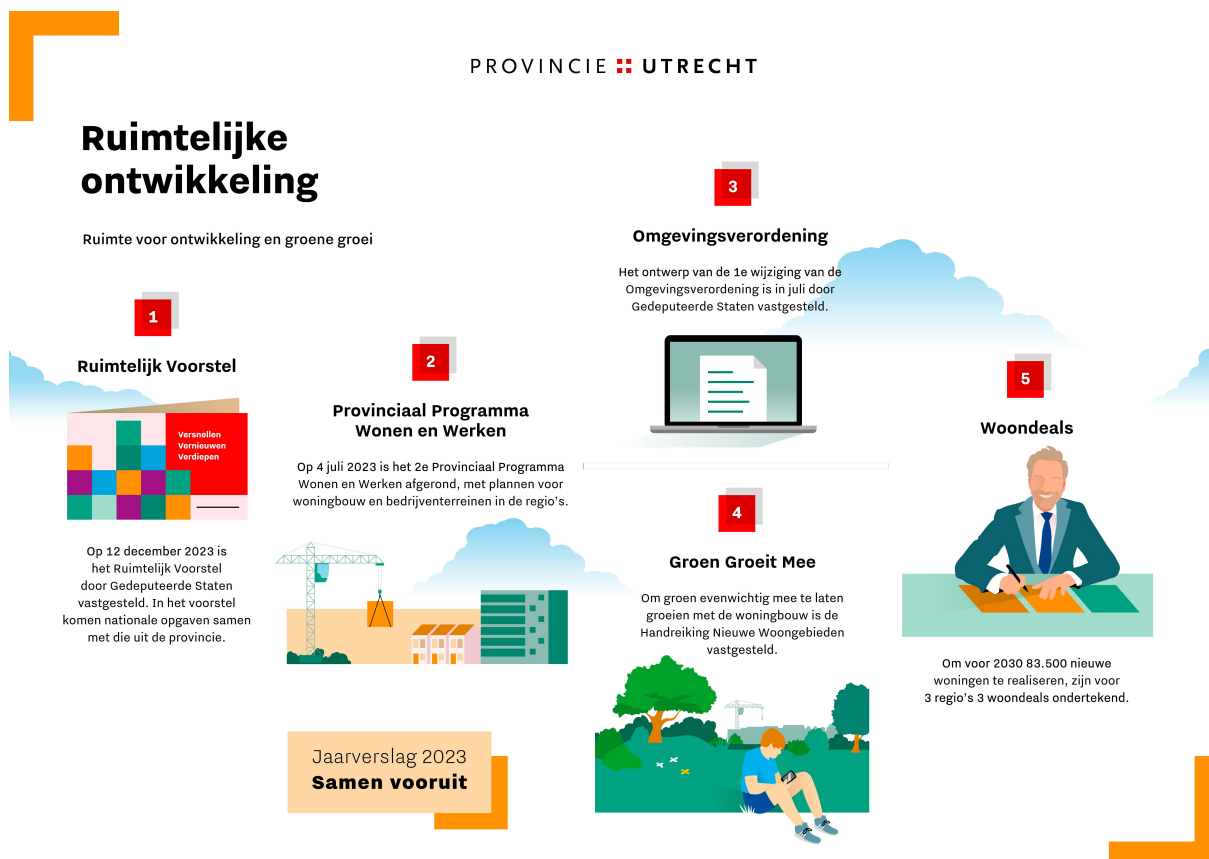
Hoofdstuk 2 - Programma's, Overzicht overhead en Algemene middelen

Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

Programmadoel

De kwaliteit van het stedelijk en landelijk gebied is hoog en het leef- en vestigingsklimaat is sterk.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.	●	●	●
1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.	●	●	
1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven.	●	●	
1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen.	●	●	
1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen.	●	●	

1.1.5	In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen.			
1.1.6	Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe.			
1.1.7	Data en digitale toepassingen worden beter benut.			
1.2	De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.			
1.2.1	Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.			
1.2.2	De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd.			
1.3	Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.			
1.3.1	De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk.			
1.3.2	Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave.			
1.3.3	Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing.			

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil Bedrag
	2022	2023 Primitief	2023 Bijgesteld	2023	
a. Personeelslasten	8.829	11.399	11.183	11.145	38
b. Materiële lasten	3.309	8.214	4.615	5.539	-924
c. Subsidies	10.296	1.766	5.650	1.601	4.049
d. Kapitaallasten	1.221	-	1.233	1.282	-49
Totaal Lasten	23.655	21.379	22.681	19.567	3.114
Baten	9.954	1.262	2.621	1.769	-852
Totaal Baten	9.954	1.262	2.621	1.769	-852
Totaal voor bestemming	-13.701	-20.117	-20.060	-17.798	2.262
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	6.741	6.000	8.579	10.372	-1.793
Onttrekkingen	4.474	780	2.069	2.068	-1
Totaal mutaties in de reserves	-2.267	-5.220	-6.510	-8.304	-1.794
Saldo na bestemming	-15.968	-25.337	-26.570	-26.102	468

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 0,5 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De lagere materiële lasten hebben onder betrekking op:
 - a. Een dotatie aan de Voorziening Hart van de Heuvelrug (€ 0,1 miljoen). Dit betreft het vormen van een voorziening voor het geprognosticeerde verlies op het deelproject Sortie 16.
 - b. De lasten van de grondexploitatie worden in de begroting als resultaat opgenomen en in de jaarrekening als onderhanden werk onder voorraden verantwoord. De overboeking van de lasten naar de voorraden is in de bijgestelde begroting als negatieve last opgenomen maar in de jaarrekening als bate (€ 1,1 miljoen).
- Bij Versnelling Woningbouw is sprake van een onderbesteding van € 3,5 miljoen voor subsidies. Dit betreft voor ongeveer € 1,7 miljoen subsidies die niet meer in 2023 konden worden beschikt en zijn doorgeschoven naar 2024. Daarnaast werd bij de slotwijziging verwacht dat ongeveer de helft van de subsidieaanvragen in portefeuille voor Flexpool-middelen nog beschikt zou worden in 2023. Dat is niet gelukt door langer lopende procedures (€ 1,7 miljoen). Dit laatste leidt eveneens tot een lagere bijdrage (bate) vanuit het Rijk van € 1,7 miljoen. Tenslotte is een aantal kleinere projecten door vertraging naar 2024 verschoven wat heeft geleid tot een aanvullende onderschrijding in 2023.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.1 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Groen Groeit Mee	6.000	6.000	-	-
Reserve Hart vd Heuvelrug/VBS	679	679	1.289	1.288
Reserve Meerjarige programma's/projecten	1.900	3.693	780	780
Totaal 01. Ruimtelijke ontwikkeling	8.579	10.372	2.069	2.068

Investerings

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet
Projecten Hart van de Heuvelrug	22.050	19.298	914	785	129	20.083	1.967
Totaal	22.050	19.298	914	785	129	20.083	1.967

Beleidsdoelen

1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten.

Toelichting op beleidsdoel

De ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied vraagt om duidelijke en actuele provinciale ambities. In de Omgevingsvisie staat onze visie op hoofdlijnen. Deze werken wij integraal uit in diverse programma's. En in de

Omgevingsverordening die doorwerkt in gemeentelijk beleid. Wij maken afwegingen in praktijksituaties in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen. Met oog voor het lokale belang én voor de regionale context. Bij dit alles gebruiken we het instrumentarium van de Wet ruimtelijke ordening (in 2023) en de Omgevingswet (in 2024).

In 2023 werkten we toe naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De Omgevingswet werd daarvoor een aantal keer uitgesteld. Wij bereidden ons zo goed als mogelijk voor op de inwerkingtreding. We richtten werkprocessen in. Daar hebben we mee geoefend. En we maakten de aansluiting met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast rondden we het proces voor de eerste wijziging van de Omgevingsverordening in 2023 nagenoeg af.

2023 was een belangrijk jaar voor het programma NOVEX. In dit jaar maakten we het Ruimtelijk Voorstel. Dat boden we in december aan het Rijk aan. Het Ruimtelijk Voorstel is de opmaat naar de nieuwe Nota Ruimte. En dat bepaalt de agenda voor de wijziging van de provinciale Omgevingsvisie. In de NOVEX-gebieden stelden we Ontwikkelperspectieven op. In de meeste gevallen stelden we die ook vast.

We werkten aan het programma Groen Groeit Mee. Zo kunnen we groeien met een evenwichtige balans tussen (recreatief) groen en rode ontwikkelingen. We maakten de ambities concreter via voorbeeldgebieden. We maakten ook een financieringsstrategie en een handreiking voor de regel uit de verordening.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	6.318	6.909	6.702	6.673	29
b. Materiële lasten	1.954	2.760	2.823	2.546	277
c. Subsidies	227	1.266	266	256	10
d. Kapitaallasten	49	-	-	49	-49
Totaal Lasten	8.548	10.935	9.791	9.525	267
Baten	215	1.262	-	48	48
Totaal Baten	215	1.262	0	48	48
Totaal beleidsdoel	-8.333	-9.673	-9.791	-9.476	315

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1. Binnenstedelijke woningbouw	%	96	90	98	8
Omschrijving:	Het aantal nieuw toegevoegde woningen dat wordt gerealiseerd binnen bestaand stedelijk gebied, als % van het totaal aantal nieuw toegevoegde woningen (conform begrenzing in Omgevingsvisie Provincie Utrecht 2021).				
Toelichting verschil	Er is een groter percentage woningen binnenstedelijk gerealiseerd dan nagestreefd.				
Bron:	Jaarlijkse provinciale inventarisatie				

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
2. Gemeentelijke plannen zonder zienswijzen	%	93	95	97	3

Omschrijving:	Het aantal gemeentelijke ruimtelijke plannen, waarbij de provincie geen zienswijze heeft ingediend, als % van het totaal aantal plannen
Toelichting verschil	In totaal zijn er exclusief de maand december 144 ontwerpbestemmingsplannen behandeld. Hierop zijn 4 zienswijzen ingediend. Afgerond is dit 3% van de ontwerpbestemmingsplannen. We laten de maand december buiten beschouwing, omdat door de invoering van de omgevingswet op 1 januari erg veel plannen zijn ingediend (126) om nog onder de Wet ruimtelijke ordening te vallen. Dat zou het beeld te veel vertekenen, zienswijzen volgen immers meestal pas in januari van 2024.
Bron:	Provinciale inventarisatie

Meerjarendoelen

1.1.1 De integrale aanpak van het provinciaal omgevingsbeleid is beter geborgd.

Toelichting op meerjarendoel

De Omgevingswet trad op 1 januari 2024 in werking. In 2023 bereidden we ons voor op de inwerkingtreding. Net als in de voorgaande jaren. Daarvoor namen we onder andere de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening op in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Ze zijn daarmee zichtbaar in het landelijke Omgevingsloket: omgevingswet.overheid.nl. Ook kunnen nu via het Omgevingsloket onder andere vergunningaanvragen gedaan worden. Daarnaast gaven we het werken als 1 overheid verder vorm. Zowel binnen de provinciale organisatie als met regionale partners. Daarvoor maakten we werkprocessen en samenwerkingsafspraken. En daarmee oefenden we. Zo werkten we in 2023 al zoveel als mogelijk in de geest van de Omgevingswet.

In het afgelopen jaar bereidden Gedeputeerde Staten (GS) de 1e wijziging van de Omgevingsverordening voor. En legden die ter inzage voor. Ook namen GS een besluit over de 1e wijziging. Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening in het 1e kwartaal van 2024 vastgesteld. Dit is later dan voorgenomen. De planning was eigenlijk eind 2023. Dat komt doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet tijdens het proces is uitgesteld. En door de inwerktijd van nieuwe statenleden na de Provinciale Statenverkiezingen.

Daarnaast gaven we verder vorm aan het werken met omgevingswetprogramma's. Dat deden we volgens de werkwijze die Provinciale Staten in 2022 vaststelden.

In 2023 startten we met de ontwikkeling van een (digitale) monitor Omgevingsbeleid. Deze leveren we naar verwachting in de 1e helft van 2024 op.

Beoogde resultaten**Status**

De eerste wijziging van de Omgevingsverordening is vastgesteld.

Toelichting

Provinciale Staten hebben de wijziging in het 1e kwartaal van 2024 vastgesteld. Dit is later dan voorgenomen. Dat komt doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet tijdens het proces is uitgesteld. En door de inwerktijd van nieuwe statenleden na de Provinciale Statenverkiezingen.

De organisatie werkt met de instrumenten Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en programma's.

De organisatie werkt in de geest van de Omgevingswet: één overheid, werken vanuit vertrouwen, rekening houden met diverse belangen, samenwerken en afstemmen.

1.1.2 Het provinciaal ruimtelijk beleid biedt meer ruimte aan regionale opgaven.

Toelichting op meerjarendoel

Regionaal programmeren wonen en werken

In 2022 startten we de 2e cyclus van Regionaal programmeren van wonen en werken. We stelden een ontwerp vast voor een Provinciaal Programma Wonen en Werken. Dat deden we op basis van het Kader dat Provinciale Staten vaststelden. Dat ontwerp legden we ter inzage. In juli 2023 stelden GS het Provinciaal Programma Wonen en Werken vast. Net als de bijbehorende planMER. Daarna troffen wij de voorbereidingen voor de start van de 3e cyclus.

Projectbesluiten

We werken onder de Wet Ruimtelijk Ordening met inpassingsplannen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet gaan we met het Projectbesluit werken. Dit instrument komt in de plaats van het Provinciaal Inpassingsplan. Voor energie-infrastructuur bereidden we nog een inpassingsplan voor de uitbreiding van het transformatorstation Breukelen-Kortrijk voor. Die legden we in ontwerp ter inzage. In 2023 zetten we ook de 1e stappen in de projectbesluitprocedure voor de RES'en (windenergie). GS en Provinciale Staten voerden een 1e startgesprek.

Voor de Rondweg-Oost Veenendaal zoeken we nog naar een oplossing voor de stikstofproblematiek. Dat willen we oplossen voordat we planologische procedures opstarten.

Beoogde resultaten**Status**

Tweede cyclus regionaal programmeren is afgerond

1.1.3 Met gemeenten wordt pro-actiever samengewerkt aan lokale opgaven vanuit wederzijdse belangen.

Toelichting op meerjarendoel

Omgevingsagenda Gemeenten

We werkten aan het doel om pro-actiever met gemeenten samen te werken aan lokale opgaven met wederzijdse belangen. Door periodiek overleg weten we beter welke (gebieds)ontwikkelingen en projecten er bij een gemeente spelen.

We versterkten ook het interne werkproces voor gemeentelijke plannen en initiatieven. De combinatie tussen de versterking van het interne werkproces en het periodiek overleg met gemeenten heeft een aantal resultaten:

- Het is duidelijker in welke gemeentelijke ruimtelijke plannen en initiatieven provinciale belangen aan de orde zijn.
- Wij voeren tijdig een integrale dialoog met de gemeente over provinciale belangen en rollen.
- We vormen sneller een integraal inhoudelijk provinciaal standpunt met de gewenste provinciale betrokkenheid bij een gemeentelijk initiatief of plan.
- We werken beter gecoördineerd samen met gemeenten in de beleidsdoorwerking.

We legden de resultaten van bovenstaande punten vast in een digitaal overzicht voor de initiatieven. Daarmee is voor 13 gemeenten nu (digitaal) in beeld welke initiatieven daar spelen. En welke provinciale belangen daarbij horen.

Begeleiding gemeentelijke plannen

We richtten een intern Coördinatiepunt (CP) Gemeentelijke Plannen en Initiatieven in. Hierin regelen we:

- de doorwerking van het beleid in onder andere visies, plannen en initiatieven van gemeenten;
- projectbesluiten;
- instructies.

We vernieuwden de werkprocessen en pasten deze aan op de Omgevingswet. Voor gemeenten maakten we een handreiking over hoe zij de Omgevingsverordening moeten toepassen. We ontwikkelden een snelscan. Daarmee kunnen we vroegtijdig plannen en initiatieven beoordelen. Dan blijkt of de plannen en initiatieven voldoen aan de provinciale regelgeving. En of deze kansen benutten. Daarnaast is er sinds maart een Integraal Planteam. Dat team bestaat uit provinciale beleidsmedewerkers, programmamedewerkers, juristen, enzovoort (adviseurs). Het team adviseert integraal over plannen en initiatieven.

Gemeenten wisten dat per 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking zou treden. Dat was voor veel gemeenten aanleiding om plannen nog snel onder het oude regime in procedure te brengen. Vaak zelfs zonder vooroverleg met de provincie en andere instanties. Om bij gemeenten provinciale belangen onder de aandacht te brengen was daardoor relatief vaak een zienswijze nodig. Tegelijk werkten we hard om op efficiënte wijze onze inbreng bij gemeentelijke plannen onder de Omgevingswet vorm te geven.

Beoogde resultaten

Status

Voor de helft van de gemeenten hebben we een digitaal overzicht klaar van gebieds- en op uitvoering gerichte initiatieven en hoe we deze verbinden aan provinciale opgaven.

Het coördinatiepunt gemeentelijke ruimtelijke visies, plannen en initiatieven is ingericht en zorgt voor snelle, bredere integrale afstemming en koersbepaling.

1.1.4 Agenda's en afspraken met (boven)regionale partners zijn beter afgestemd op wederzijdse belangen.

Toelichting op meerjarendoel

Ruimtelijk Voorstel en Arrangement in het kader van het nationale programma NOVEX

Op 14 december 2023 boden GS van de provincie Utrecht het Ruimtelijk Voorstel 'Versnellen, Vernieuwen, Verdiepen' aan het Rijk aan. We onderzochten hoe we nationale opgaven en ambities kunnen combineren met provinciale opgaven en ambities. Dat deden we in het proces voor het Ruimtelijk Voorstel in opmaat naar een nieuwe Nota Ruimte. En op verzoek van het Rijk. In het Ruimtelijk Voorstel staan 27 agendapunten met bijbehorende acties voor het Rijk en/of ons over uitvoering, beleid en onderzoek. Het voornemen is om in 2024 wederkerige afspraken met het Rijk te maken. Het gaat om afspraken over de uitvoering van de nationale opgaven in de provincie Utrecht. Deze afspraken nemen we op in een gezamenlijk ruimtelijk arrangement. De inhoud en het tijdstip hiervan hangt mede af van een nieuw Kabinet.

NOVEX-verstedelijkingsgebied Utrecht-Amersfoort

In 2023 stelden we het Ontwikkelperspectief 2040 NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort 'Gezond groeien in nabijheid' op. Het Rijk en de regionale partners onderschreven dit als basis voor verdere uitvoering van de opgaven in de Metropoolregio Utrecht. Dit Ontwikkelperspectief kent een horizon van 2040 en is een beleidsneutrale samenvoeging van eerder door Provinciale Staten vastgestelde kaders. Het Ontwikkelperspectief focust zich op de opgaven gezonde verstedelijking en mobiliteit. Maar kijkt daarbij ook naar voorwaardelijke thema's zoals water en bodem, groen, energie en klimaat. Om tot uitvoeringsafspraken te komen werken we samen met Rijk en regionale partners aan een uitvoeringsagenda en een Regionale Investeringsagenda.

In 2023 startten we het MIRT-onderzoek A12 zone op in samenhang met Rijnenburg. Dat is een vervolg op de uitkomsten van de gebiedsonderzoeken naar de Metropoolpoorten. Tevens startten we met het Gebiedsonderzoek 'Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone'. Zie verder Programma 5.8.2.

NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

We stelden het NOVEX-ontwikkelperspectief Arnhem Nijmegen Foodvalley in december definitief vast. In het Ontwikkelperspectief komen 3 grote opgaven samen:

- het realiseren van een schaa sprong in verstedelijking met oog voor leefomgeving;
- het realiseren van natuurherstel en een robuust watersysteem;
- het realiseren van een transitie in de landbouw.

De uitvoeringsagenda en de Regionale Investeringsagenda stellen we samen met onze partners in het NOVEX-gebied naar verwachting in 2024 op. Dit hangt mede af van de kabinetsformatie.

NOVEX-gebied Het Groene Hart

Het bestuurlijk platform van Het Groene Hart besprak het NOVEX-ontwikkelperspectief Het Groene Hart op 15 december 2023, maar heeft het nog niet definitief vastgesteld. Wij stellen samen met onze partners in het NOVEX-gebied de uitvoeringsagenda en de Regionale Investeringsagenda naar verwachting in 2024 op. Dit hangt mede af van de kabinetsformatie.

NOVEX-gebied Schipholregio

Op 23 juni 2023 is het Ontwikkelperspectief NOVEX Schipholregio besproken tijdens het symposium van de Bestuurlijk Regie Schiphol. Met het Ontwikkelperspectief stelden het Rijk en de regio uitgangspunten vast. De intentie hiervan is onder andere om de leefomgeving beter te beschermen door normen te stellen voor geluid en luchtkwaliteit en door een bredere aandacht voor hinderbeleving. Naast deze maatregelen biedt het Ontwikkelperspectief ook perspectief voor de luchtvaartsector op lange termijn. In vervolg op het Ontwikkelperspectief verscheen op 7 december 2023 de Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio. Hierin staan

de belangrijkste acties voor het Rijk en regionale partijen. De aard van de acties vraagt op dit moment niet om een aparte investeringsagenda.

Beoogde resultaten

Status

Overeenstemming over ruimtelijke puzzel en ruimtelijk arrangement Rijk –provincie Utrecht.

Toelichting

Door de val van het kabinet Rutte IV en de demissionaire status van het kabinet is er een nieuwe situatie ontstaan. Het Rijk verschoof de deadline voor het aanleveren van de provinciale ruimtelijke voorstellen naar eind 2023. GS stelden de voorstellen op 12 december 2023 vast en verstuurden deze naar het Rijk.

Het Rijk verplaatste ook de planning van het opstellen van de ruimtelijke arrangementen tussen het Rijk en de provincies naar achteren in de tijd. Begin 2024 beginnen we hiermee. Het nieuwe kabinet sluit de ruimtelijke arrangementen dan per provincie af.

Ontwikkelperspectieven, uitvoeringsagenda's en Regionale Investeringsagenda's NOVEX-gebieden Het Groene Hart, verstedelijkingsgebied Utrecht-Amersfoort en gebied Foodvalley-Arnhem-Nijmegen.

Toelichting

In algemene zin ontstond vertraging in de NOVEX-gebieden mede door de val van het kabinet. Daardoor zijn niet alle producten afgerond en loopt dit door in 2024.

Vaststelling Handelingsperspectief buitengebied Regio Amersfoort.

Toelichting

De regiogemeenten stellen het Handelingsperspectief buitengebied Regio Amersfoort in het 1e kwartaal van 2024 vast.

1.1.5 In een groeiende regio groeit groen evenwichtiger mee met rode ontwikkelingen.

Toelichting op meerjarendoel

Op 7 februari 2022 ondertekenden 39 partners het Groen Groeit Mee Pact. Daarna zetten de Pactpartners samen grote stappen om Groen Groeit Mee op de kaart te zetten. Daartoe ging een Kernteam onder leiding van de Provincie actief aan de slag met 4 overkoepelende thema's. Namelijk Programmamanagement & Communicatie, Positionering en Prioritering, Groene Gebiedsontwikkeling en Bekostiging op Orde. Dat doet het Kernteam op basis van het Jaarplan 2023-2024. Zo stelden het team een catalogus op. Met daarin gesprekskaarten voor de verschillende deelgebieden in de provincie. Zo is Groen Groeit Mee nu onderdeel van de Contourennotitie Nota Ruimte (oktober 2023). En is dit als onderdeel van BOL en BO-MIRT verankerd in het NOVEX-ontwikkelperspectief Utrecht-Amersfoort. Daarnaast gaf het team de financiële strategie vorm. De ANWB is in 2023 als 40e partner toegetreden tot het Pact.

Hebben gemeenten uitleglocaties? Dan moeten zij groen evenwichtig laten meegroeien. Dat hebben we zo geregeld in de Omgevingsverordening. We stelden hiervoor de Handreiking Nieuwe Woongebieden op, die

gemeenten moet helpen om deze opgave mee te nemen bij de ontwikkeling van uitleglocaties. We testen de Handreiking werkenderwijs.

Daarnaast definieerden we 4 voorbeeldgebieden. Daarin werken partijen met elkaar samen om de ambities van Groen Groeit Mee in combinatie met de verstedelijkingsopgave concreet te maken. Voor Kromme Rijn Linie Landschap leidde dit tot een bestuurlijk ondertekende samenwerkingsovereenkomst. In die samenwerking werken we samen het ontwikkelperspectief uit en definiëren we op korte termijn een aantal concrete deelprojecten. Voor Hollandsche IJssel verwachten we de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst begin 2024. In de Roode Haan werken we samen aan het plan van aanpak. Voor de Zuidelijke Eemvallei zoeken we actief naar concrete deelprojecten op basis van het vrijwel afgeronde plan van aanpak.

In het Coalitieakkoord is een reservering van € 10 miljoen opgenomen. Dat is bestemd voor de provinciale inleg om een Groenfonds mee op te richten. De contouren van dit fonds zijn vastgesteld. Naar verwachting kan het Groenfonds in het 4e kwartaal van 2024 operationeel zijn. Het fonds wordt opgezet als katalysator voor het verwerven van aanvullende middelen van andere (publieke en private) partijen. Daarnaast kan het fonds als (virtueel) loket fungeren. Om de verschillende aanverwante middelen van ons gericht te kunnen benutten, zoals subsidies.

In samenwerking met het Utrechts Programma Landelijk Gebied formuleerden we voorstellen voor een aantal maatregelpakketten voor de korte termijn. Inclusief het verzoek om bijdragen van het Rijk. Een deel hiervan geeft ook direct invulling aan de doelstellingen van Groen Groeit Mee. We verwachten dat het Rijk hierover in de 1e helft van 2024 een besluit neemt. Het daadwerkelijke meerjarige financieringsritme is sterk gekoppeld aan de planning van de concrete projecten.

Beoogde resultaten

Status

Met alle partners van het Groen Groeit Mee Pact vervolgafspraken maken over de uitrol en aanpak van de uitvoering voor de realisatie opgave.

Een Handreiking als nadere uitwerking van de omgevingsverordening (art 9.13) over de evenwichtige ontwikkeling tussen woningbouw en (recreatief) groen.

Een investeringsagenda als onderdeel van de lobby en financieringsstrategie die inzicht geeft in Rijksen EU-gelden.

Toelichting

De investeringsagenda geeft inzicht in de potentieel beschikbare middelen op Rijks- en EU-niveau. De kabinetsformatie kan op Rijksniveau leiden tot aanpassing hiervan.

Twee van de vier voorbeeldgebieden zijn gestart met de voorbereidingen van de uitvoering.

Toelichting

Voor 2 van de 4 voorbeeldgebieden zijn de Samenwerkingsovereenkomsten later ondertekend. De voorbeeldgebieden starten met plannen van aanpak en ontwikkelperspectieven.

1.1.6 Nieuwe ontwikkelingen voegen meer ruimtelijke kwaliteit toe.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 heeft Provinciale Staten besloten De Utrechtse Adviesraad voor de Fysieke Leefomgeving in te stellen. Deze wordt in 2024 ingericht. Dat is besloten naar aanleiding van het advies van de werkgroep Onafhankelijke Advisering. En de afspraken over onafhankelijke advisering in het coalitieakkoord. In december 2023 namen we afscheid van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL).

Beoogde resultaten

Status

De PCL brengt haar werkprogramma ten uitvoer en geeft ad hoc adviezen, inspeland op de actualiteit.

De PARK brengt zijn werkprogramma ten uitvoer.

Ruimtelijke kwaliteit is integraal onderdeel van onze interne beleidsprocessen.

Er is richting gekozen hoe en via welke adviesstructuur onafhankelijke advisering voor de leefomgeving in de komende Statenperiode vorm wordt gegeven.

1.1.7 Data en digitale toepassingen worden beter benut.

Toelichting op meerjarendoel

Wij hebben onze provinciale omgevingsvisie, omgevingsverordening en voorbereidingsbesluit aangeleverd aan de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dat deden we conform de standaarden van de Omgevingswet. Ook leverden we alle formulieren voor vergunningverlening en meldingen die bij de omgevingsverordening horen aan aan het DSO. We voerden intensieve ketentesten uit (IKT) om de kwaliteit van het DSO te verbeteren. Daarnaast vernieuwden we de plannenviewer voor het bekijken van omgevingsvisie, omgevingsverordening en voorbereidingsbesluit, zodat we deze documenten ook in digitale vorm kunnen aanbieden aan de Staten.

We richtten de 'digital twin' (digitale tweeling) voor gezonde gebiedsontwikkeling in. En we pasten die toe bij de ondersteuning van gemeenten. De methodiek stelden we online beschikbaar.

We zetten een stap in het gestandaardiseerd en geautomatiseerd verwerken van data. Daarmee verbeteren we het datamanagement ten behoeve van visualisatie en presentatie van monitor Omgevingsbeleid.

Beoogde resultaten

Status

Digitale onderdelen van omgevingswetbesluiten en uitvoeringsaspecten zijn onderdeel van onze processen en verbonden met het Omgevingsloket. De juridische werkingsgebieden van beleid (geografische duiding) zijn actueel en volgens landelijke eisen.

We hebben een digitale omgeving ingericht voor beleidsdata en visualisatie voor beleidsmonitoring voor onze omgevingsvisie.

Wij gebruiken toegankelijke toepassingen en delen deze om beleidsinformatie, ruimtelijke initiatieven en informatie over de leefomgeving te verbinden. We laten hiermee de impact zien bij de ruimtelijke ordeningsvraagstukken en transitieopgaven.

1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik.

Toelichting op beleidsdoel

We kunnen ons inzicht in en sturing op de kwaliteit die we willen behalen vergroten door al bij de eerste processtappen van gebiedsontwikkeling provinciale doelen aan elkaar te koppelen. Er is budget om langjarige processen van integrale gebiedsontwikkeling op meer locaties te ondersteunen. Dit geven we vorm in nauwe samenhang met de expertises en instrumenten in het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) en de onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.169	2.551	2.615	2.611	4
b. Materiële lasten	608	565	1.103	2.026	-923
d. Kapitaallasten	1.172	-	1.233	1.233	
Totaal Lasten	2.949	3.116	4.951	5.870	-919
Baten	6.982	-	482	1.327	845
Totaal Baten	6.982	0	482	1.327	845
Totaal beleidsdoel	4.033	-3.116	-4.469	-4.544	-74

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
1 Slim combineren	aantal projecten	11	8	15	7
Omschrijving:	Het aantal projecten / gebieden waarbij met inzet vanuit de expertises van het Netwerk Omgevingsgericht Werken een extra impuls is gegeven in het slim combineren (innovatie, werk met werk en omgevingskwaliteit) van provinciale doelen.				
Toelichting verschil	De behoefte aan betrokkenheid van expertise op het gebied van gebiedsgericht werken wordt steeds groter.				
Bron:	Provinciale inventarisatie				
2 Woningen HvdH/VBS		0	275	0	275
Omschrijving:	Het aantal te realiseren woningen per jaar voor het totale programma HvdH en VBS (op moment van uitgifte van de grond).				
Toelichting verschil	De beoogde uitgifte van grond voor 270 woningen van Oude Tempel heeft niet in 2023 plaatsgevonden vanwege de ingediende motie van provinciale staten. Dit heeft geleid tot vertraging in het proces. De geplande uitgifte van de 5 Kavels Westflank heeft niet plaatsgevonden in 2023 vanwege de vertraging in besluitvorming in de bestemmingsplanprocedure.				
Bron:					
3 Natuur HvdH / VBS		0	0	0	0
Omschrijving:	De hoeveelheid gerealiseerde hectare natuur (resterende projecten Kamp van Zeist en Camp New Amsterdam)				
Toelichting verschil	In 2023 waren geen hectares natuur voorzien. De realisatie van de hectares natuur staat gepland voor 2025 en 2030.				
Bron:					

Meerjarendoelen

- 1.2.1 Bij gebieds- en omgevingsgericht werken, zetten we in op het slim combineren van provinciale doelen, o.a. met behulp van vindingrijk aanpakken in ruimtelijke werkprocessen en effectieve samenwerking.**

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 leverde het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW) een bijdrage aan het omgevings- en gebiedsgericht werken. Dat pakken we steeds breder in de organisatie op. We denken na over de doorontwikkeling van het NOW. Het NOW was actief in 15 projecten en gebieden, zoals Heuvelrug A(mersfoort) tot Z(eist), de Vinkeveense Plassen, de A12-zone en Rijnenburg. Samen met het programma Groen Groeit Mee organiseerden we een werkbezoek naar het Hollandsche IJsselgebied. En het NOW bracht een nieuwsbrief uit.

Beoogde resultaten

Status

Inzet NOW in tenminste acht gebieden en projecten en een overzicht van door het NOW gesignaleerde aandachtspunten bij de uitvoering van het omgevingsbeleid van de provincie.

Twee informatieve bijeenkomsten voor Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en het Centraal Management Team waarin de uitvoering van het Omgevingsbeleid centraal staat. In ieder geval één van deze twee bijeenkomsten is een excursie op locatie.

Toelichting

We organiseerden 1 werkbezoek op locatie, in het Hollandsche IJsselgebied. Een 2e bijeenkomst is niet gehouden. Dat kwam door een samenloop van volle bestuurlijke agenda's, door andere bijeenkomsten over vergelijkbare onderwerpen en personele wisselingen.

1.2.2 De gebiedsontwikkelingen Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn verder ontwikkeld en gerealiseerd.

Toelichting op meerjarendoel

Het Programma Hart van de Heuvelrug vormt samen met de herinrichting van de voormalige Vliegbasis Soesterberg een belangrijke integrale gebiedsontwikkeling. Sinds 2004 werken partijen samen om in dit gebied de natuurgebieden aan elkaar te verbinden en deze te versterken. Binnen dit groene netwerk ontstaat ruimte om woningen en bedrijven te bouwen en ruimte te bieden aan zorg en recreatie. Aan al deze functies is in deze regio behoefte. In het programma gaan natuur en bouwen samen. Het zijn geen losse projecten, maar ze zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Zonder natuur is er geen ruimte om te ontwikkelen. En zonder opbrengsten uit de bouwontwikkelingen kunnen we niet investeren in de natuur.

Belangrijke mijlpalen die we in 2023 behaalden, zijn:

- het sluiten van een vaststellingsovereenkomst met het Rijk voor de PFAS-sanering op de voormalige vliegbasis;
- een onherroepelijk bestemmingsplan voor de Kavels Westflank.

GS hebben besloten tot het inrichten van een uitvoeringsorganisatie voor de realisatie van de woonwijk Vliegbasis, Sortie 16 en Kavels Westflank. Zie voor de voortgang van de diverse projecten en de beoogde resultaten het projectblad Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg.

Dit programma werkt met een gesloten grondexploitatie. Opbrengsten uit het programma dekken de investeringen in de gebiedsontwikkeling. Pas bij afronding van het geheel verrekenen we het saldo met de algemene middelen.

In programma 1 begroten en verantwoorden we een deel van de geraamde uitgaven. Namelijk de lasten en baten met betrekking tot de rode projecten. Daarvan ligt de uitvoering bij de provincie. Het saldo van Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg op programma 1 is nihil. Dat komt doordat we deze in de balans onder 'Voorraden' tonen. Verder begroten en verantwoorden we de verplichte afschrijvingslast van de afgesloten projecten (immateriële vaste activa) en de verplichte winstneming op grondexploitaties. Dat doen we volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Ook de hieraan gekoppelde afwikkeling van het saldo tussen deze bedragen naar de bestemmingsreserve nemen we op in de begroting en verantwoording.

1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.

Toelichting op beleidsdoel

De woningbouwopgave in onze regio is enorm, zowel op korte als op lange termijn. Om als provincie het groene, gezonde en innovatieve middelpunt van Nederland te blijven, is een gezonde woningmarkt noodzakelijk. De ambitie in het Coalitieakkoord 2019-2023 is het realiseren van 10.000 woningen per jaar, met een streven naar minimaal 50% in het sociale en middeldure segment. Als provincie zijn we een van de partijen die nodig zijn om voldoende woningen te realiseren. De provincie heeft hierbij vooral een agenderende, stimulerende en faciliterende rol: we zijn aanjager, verbinder en kennisdeler.

Met het uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw 2021 t/m 2024 geven wij vorm aan de gestelde ambitie. In het programmaplan is geconcretiseerd wat wij gaan doen, waar de accenten en prioriteiten liggen en op welke manier we gaan uitvoeren. Hierbij volgen wij vijf leidende principes:

1. We werken proactief en richten ons op de korte termijn.
2. We richten ons op locaties in de hele provincie.
3. We richten ons op fysieke maatregelen.
4. We gaan uit van integrale gebiedsontwikkeling waarbij we ambities verbinden en kansen koppelen.
5. We werken met een adaptief en flexibel programma.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.342	1.939	1.866	1.861	5
b. Materiële lasten	747	4.889	689	966	-277
c. Subsidies	10.069	500	5.384	1.345	4.039
Totaal Lasten	12.158	7.328	7.939	4.172	3.767
Baten	2.757	-	2.139	394	-1.745
Totaal Baten	2.757	-	2.139	394	-1.745
Totaal beleidsdoel	-9.400	-7.328	-5.800	-3.778	2.021

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
2 Versnelling woningbouw	aantal woningen	8176	8500	7360	-1140

Omschrijving: Het aantal woningen dat jaarlijks (bruto) wordt toegevoegd aan het woningbestand in de provincie.

Toelichting verschil: Het aantal opleveringen in 2023 bleef verder achter bij de ambitie, vanwege met name de terughoudendheid bij ontwikkelende partijen om te bouwen door gestegen rentes, gestegen bouwkosten door materiaalkosten en hogere kwaliteitseisen, gebrek aan personeel en langere procedures.

Bron: CBS

3 Sociale huur en middensegment % pm 50 pm

Omschrijving: Het percentage toegevoegd aantal woningen per jaar in de betaalbare segmenten.

Toelichting verschil: Er ligt een verzoek bij het CBS om specifiek op de categorieën sociale huur nieuwbouw en middensegment (koop en huur) nieuwbouw opleveringen te registreren. Dit wordt (nog) niet geregistreerd door het CBS. Daarom vragen we zelf deze informatie op bij corporaties voor het deel sociale huur. Deze cijfers worden echter pas ruim 2 jaar na oplevering beschikbaar gesteld.

Bron:

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie		Realisatie	Verschil
		2022	2023		
1 Versnellingsprojecten woningbouw [1]	Aantal projecten	21	26	23	-3

Omschrijving: Het aantal plannen dat met inzet vanuit het Uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw verder in de ontwikkeling is gebracht en daarmee een bijdrage levert aan de versnelling van de woningbouwopgave en de doelstelling van 50% (en vanaf 2025 van 66%) van de toegevoegde woningen in het sociale/betaalbare segment.

Toelichting verschil: In 2023 zijn 3 plannen minder dan voorzien ondersteund. Met name het aantal plannen dat een aanvraag voor subsidie voor onrendabele top indiende was lager dan verwacht. Gemeenten zijn niet met de provincie in gesprek gegaan omdat de tekorten per woning een stuk hoger waren dan andere jaren waardoor de gemeenten vreesden dat de provincie niet voldoende zou kunnen bijdragen. We bekijken nu hoe we ook dit soort projecten met hogere onrendabele toppen (vanwege een hoger % betaalbaar) in 2024 toch kunnen ondersteunen.

Bron: Provinciale inventarisatie

Meerjarendoelen

1.3.1 De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk.

Toelichting op meerjarendoel

In maart 2023 sloten we samen met het Rijk, de gemeenten en corporaties een woondeal voor elke regio (regio U10, regio Amersfoort en regio Foodvalley). Daarin werkten we het randvoorwaardelijk bod van 83.500 woningen tot en met 2030 verder uit per regio. In de loop van 2023 zijn de regionale versnellingsstafels gestart.

Daarin werken de woondealpartners samen met marktpartijen (beleggers, bouwers en ontwikkelaars) om te komen tot de gewenste aantallen en categorieën woningen. Dat doen ze door de kansen te vergroten en de bouw te versnellen.

Het programmteam Versnelling Woningbouw bood in 2023 weer aan veel gemeenten maatwerkondersteuning om de woningbouwprojecten te versnellen. Voor alle drie de woondealregio's was in 2023 een regiocoördinator actief die overzicht heeft over alle woningbouwontwikkelingen in de regio en optreedt als verbinder tussen de woondealpartners en marktpartijen. Drie procesmanagers hebben voortdurend gesprekken gevoerd met gemeentelijk projectleiders over concrete vormen van ondersteuning. Voor de financiële ondersteuning gebruikte het programmteam Versnelling Woningbouw subsidies voor onrendabele toppen bij drie projecten voor in totaal € 501.456. Daarnaast zijn drie gemeenten ondersteund met onderzoeken (waar onder twee gemeenten met het opstellen van een Soortmanagementplan) voor in totaal € 261.955. Ook zijn er flexpoolbijdragen gedaan voor inhuur van een flexibele schil bij vijf gemeenten voor in totaal € 371.408.

Vanuit het programmteam zijn gemeenten ook inhoudelijk ondersteund. Het programmteam bouwde een kennisnetwerk voor gemeenten en woningcorporaties:

- door diverse bijeenkomsten te organiseren, waaronder het jaarcongres Platform Wonen;
- door de website Versnelling Woningbouw uit te bouwen, die de ondersteuningsvraag van gemeenten en corporaties beter bedient;
- door regelmatig een nieuwsbrief uit te brengen.

Daarnaast werkte het team met specifieke inzet aan het stimuleren van toekomstbestendige en betaalbare woningbouw. Onder andere door hulp bij implementatie van het Convenant Toekomstbestendige woningbouw. En door samen te werken aan het Nationaal programma Optoppen. Het lukte in 2023 niet om te komen tot een specifiek instrument voor stimuleren van het segment betaalbare koop en middenhuur. Dit pakken we in 2024 op.

Naast de expertise uit de organisatie konden gemeenten ook kosteloos gebruik maken van het netwerk van externe experts (TEMPO netwerk). Dit netwerk levert specifieke expertise bij complexe vraagstukken. Gemeenten maakten vaker gebruik van de experts dan in 2022, namelijk 9 keer. Met name voor vraagstukken rondom de businesscase en natuurwet en -regelgeving. Dat komt doordat we de inzet van de experts beter onder de aandacht van de gemeenten brachten. Dat deden we door diverse kennissessies. Zo is een temposessie" georganiseerd over strategisch grondbeleid, met circa 30 deelnemers van gemeenten en corporaties.

We gaven in 2023 verder invulling aan het Actieplan Flexwonen (2021) en de Regiodeal Flexwonen Utrecht (december 2022). Wij ondersteunden gemeenten met middelen, kennis, expertise en menskracht om concrete knelpunten op te lossen. Zo komen we tot geschikte locaties met haalbare businesscases. Ondanks deze inspanningen werden in 2023 slechts 127 flexwoningen gerealiseerd. In de periode 2020-2023 lag het gemiddelde op ca. 300 flexwoningen per jaar.

De netcongestie blijkt in 2023 de prominente belemmering voor de versnelling van de woningbouw te zijn. We versterkten de organisatie daarom meteen met extra inzet en expertise op dit onderwerp. En we begeleidden de koploper-projecten die zorgen voor kennisdeling en werkbare aanpakken in een Community of Practice (Lerend Netwerk).

Beoogde resultaten

Status

Met partners uitvoering geven aan de regionale woondeals Regio Utrecht, Amersfoort en Foodvalley met de provincie als zichtbare partner.

Diverse woningbouwprojecten zijn versneld met inzet van kennis en subsidies.

Uitvoering van het actieplan flexwonen heeft geleid tot het versneld realiseren van flexwoningen door gemeenten en corporaties.

Toelichting

We voerden het actieplan voortvarend en in goede samenwerking uit. Externe factoren zorgen voor belemmeringen bij het versneld realiseren. Bijvoorbeeld de beschikbaarheid van locaties, het sluitend krijgen van de businesscase, participatie en dat er in 2023 nog geen regeling was voor een herplaatsingsgarantie.

1.3.2 Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave.

Toelichting op meerjarendoel

De conceptwet Versterking regie Volkshuisvesting ging in het voorjaar van 2023 in consultatie. Hierin staan onder andere regels over de bouw van woningen in betaalbare segmenten. We stelden een integrale reactie op. De reactie verwerkten we in de gezamenlijke reactie van het Interprovinciaal Overleg (IPO). Verder maakten we een begin met het opzetten van een nieuw beleidscluster wonen. Zodat we beter kunnen inspelen op onze veranderende rol op het gebied van volkshuisvesting, onder andere via het volkshuisvestingsprogramma en de huisvesting van aandachtsgroepen, bijvoorbeeld ouderen. En startten we met het opzetten van de monitoring rondom de Woondeals in samenwerking met het Rijk, gemeenten en corporaties. Hierbij is niet alleen het aantal opgeleverde woningen relevant, maar ook de informatie over betaalbaarheid.

Het afgelopen jaar zijn we volop in gesprek geweest met gemeenten en regio's over de beleidsontwikkelingen en rijksnota's via ambtelijke bijeenkomst. Verder hebben we voorbereidende werkzaamheden gedaan voor werksessies met gemeenten, corporaties en zorgorganisaties en een grote bestuurlijke bijeenkomst die begin 2024 hebben plaatsgevonden. We spraken over de op te stellen woonzorgvisies, rol van de provincie en regio-indeling met betrekking tot woningbouwopgave en verdeling aandachtsgroepen (inclusief ouderen). Zo bereidden we ons voor op de komende wet Versterking Regie Volkshuisvesting.

We hebben een kwartiermaker onze toekomstige rol laten onderzoeken. Het rapport gaf inzichten over hoe we onze rol kunnen nemen en hoe we die verder kunnen invullen bij het oppakken van de woonzorgvisie en de huisvesting van aandachtsgroepen. Verder deden we een aanbesteding voor een grootschalige woonzorgbehoefteanalyse voor aandachtsgroepen en ouderen in de provincie Utrecht. Samen met een advies over de processtappen om fair share/spreiding binnen de regio's in af te stemmen en een advies over monitoring van de aandachtsgroepen (inclusief ouderen). De resultaten worden aan het eind van het 1e kwartaal van 2024 opgeleverd. Tevens voerden we gesprekken met de regio's en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Die gingen over het afsprakenkader rondom bouwafspraken voor ouderen in de woondeals.

De conceptwet Versterking regie Volkshuisvesting ging in het voorjaar van 2023 in consultatie. Hierin staan onder andere regels over de bouw van woningen in betaalbare segmenten. We stelden een integrale reactie op. De reactie verwerkten we in de gezamenlijke reactie van het Interprovinciaal Overleg (IPO). Verder maakten we een begin met het opzetten van een nieuw beleidscluster wonen. Zodat we beter kunnen inspelen op onze veranderende rol op het gebied van volkshuisvesting, onder andere via het

volkshuisvestingsprogramma en de huisvesting van aandachtsgroepen, bijvoorbeeld ouderen. En startten we met het opzetten van de monitoring rondom de Woondeals in samenwerking met het Rijk, gemeenten en corporaties. Hierbij is niet alleen het aantal opgeleverde woningen relevant, maar ook de informatie over betaalbaarheid.

Het afgelopen jaar zijn we volop in gesprek geweest met gemeenten en regio's over de beleidsontwikkelingen en rijksnota's via ambtelijke bijeenkomst. Verder hebben we voorbereidende werkzaamheden gedaan voor werksessies met gemeenten, corporaties en zorgorganisaties en een grote bestuurlijke bijeenkomst die begin 2024 hebben plaatsgevonden. We spraken over de op te stellen woonzorgvisies, rol van de provincie en regio-indeling met betrekking tot woningbouwopgave en verdeling aandachtsgroepen (inclusief ouderen). Zo bereidden we ons voor op de komende wet Versterking Regie Volkshuisvesting.

We hebben een kwartiermaker onze toekomstige rol laten onderzoeken. Het rapport gaf inzichten over hoe we onze rol kunnen nemen en hoe we die verder kunnen invullen bij het oppakken van de woonzorgvisie en de huisvesting van aandachtsgroepen. Verder deden we een aanbesteding voor een grootschalige woonzorgbehoefteanalyse voor aandachtsgroepen en ouderen in de provincie Utrecht. Samen met een advies over de processtappen om fair share/spreiding binnen de regio's in af te stemmen en een advies over monitoring van de aandachtsgroepen (inclusief ouderen). De resultaten worden aan het eind van het 1e kwartaal van 2024 opgeleverd. Tevens voerden we gesprekken met de regio's en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Die gingen over het afsprakenkader rondom bouwafspraken voor ouderen in de woondeals.

Beoogde resultaten

Status

Er is een voorstel ontwikkeld voor een instrument waarmee gemeenten en corporaties sociale koop bereikbaar kunnen maken.

Toelichting

Maart 2022 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over mogelijke oplossingen voor middeninkomens bij het kopen van een woning. Daarna heeft het onderzoek enige tijd stilgelegen door een tekort aan ambtelijke capaciteit. Vanwege grote veranderingen op de woningmarkt (hypotheekrentestijging) zijn de aanbevelingen uit 2022 inmiddels achterhaald. Eind 2023 is gestart met een nieuw onderzoek.

Implementatie van het Convenant Duurzame Woningbouw.

Het planregistratiesysteem levert informatie over plancapaciteit aan voor Regionaal Programmeren.

1.3.3 Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing.

Toelichting op meerjarendoel

De uitvoering van provinciale Vitale Wijken aanpak in de 4 aandachtswijken leidt tot concrete resultaten en geleerde lessen. Het gaat om deze aandachtswijken:

- Overvecht in Utrecht;
- Batau in Nieuwegein;
- Vollenhove in Zeist;
- het Soesterkwartier in Amersfoort.

We zetten de financiële middelen uit de Regio Deal Vitale Wijken integraal in voor de verbetering van de brede welvaart in de wijken. Het gaat daarbij om projecten die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving verbeteren en om projecten die de sociaaleconomische problemen aanpakken. We zetten extra in op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Zoals de inflatie- en koopkrachtcrisis en de zorgen rond bestaanszekerheid. In de wijken komen diverse sociale en fysieke vraagstukken samen. Die vragen om een samenhangende aanpak in de wijk. Deze aanpak is onder andere gericht op het verbeteren van:

- de fysieke leefomgeving;
- sociale cohesie;
- gezondheid;
- onderwijs;
- arbeidsparticipatie.

De ervaring en lessen die we opdoen met deze aanpak passen we in de hele provincie toe. We leren van elkaar wat werkt en maken onze regio zo toekomstbestendig.

Beoogde resultaten

Status

Het kennis- en monitoringsprogramma levert bruikbare informatie op over effectieve interventies: de (uitkomst-, proces- en narratieve) indicatoren zijn vastgesteld en het participatieve deel van het monitoringsprogramma is versterkt.

Er is een (provinciebrede) community of practice voor de Vitale Wijken aanpak gericht op kennisdeling over de effectiviteit van interventies in de vier wijken. Dit wordt communicatief ondersteund.

Verbonden partijen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Programma 2. Landelijk gebied

Programmadoel

Wij werken aan het behouden en versterken van natuur en landschap (biodiversiteit), stimuleren duurzame landbouw en zetten ons in voor een vitaal en (be)leefbaar landelijk gebied.

Utrechts Programma Landelijk Gebied en Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is een omgevingswetprogramma. Dit is gericht op een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Het bevat een intensivering en versnelling van een aantal bestaande opgaven. Zoals:

- het verlagen van de stikstofdepositie;
- het realiseren van nieuwe natuur;
- het verbeteren van de bestaande natuur;
- het tegengaan van bodemdaling;
- het halen van de verplichte Europese waterdoelen (Kaderrichtlijn Water).

Het programma bevat ook nieuwe opgaven of een concretisering van opgaven. Zoals:

- de groenblauwe dooradering van het landschap;
- de beoogde landbouwtransitie;
- de klimaatopgave met daarin bodemdaling, de bossenstrategie en het verminderen van methaanuitstoot.

Wij leggen de opgaven voor onze provincie vast in het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). Het UPLG vormt de basis om aanspraak te kunnen maken op de transitiemiddelen die het Rijk beschikbaar stelt voor het landelijk gebied.

Voor de concretisering en realisatie van de doelen breiden we bestaande provinciale gebiedsaanpakken uit. We vullen dit aan met nieuwe gebiedsprocessen in de overige gebieden in onze provincie. Voor de 9 deelgebieden stellen we een gebiedsagenda op. Daarin staat wat de opgave is.

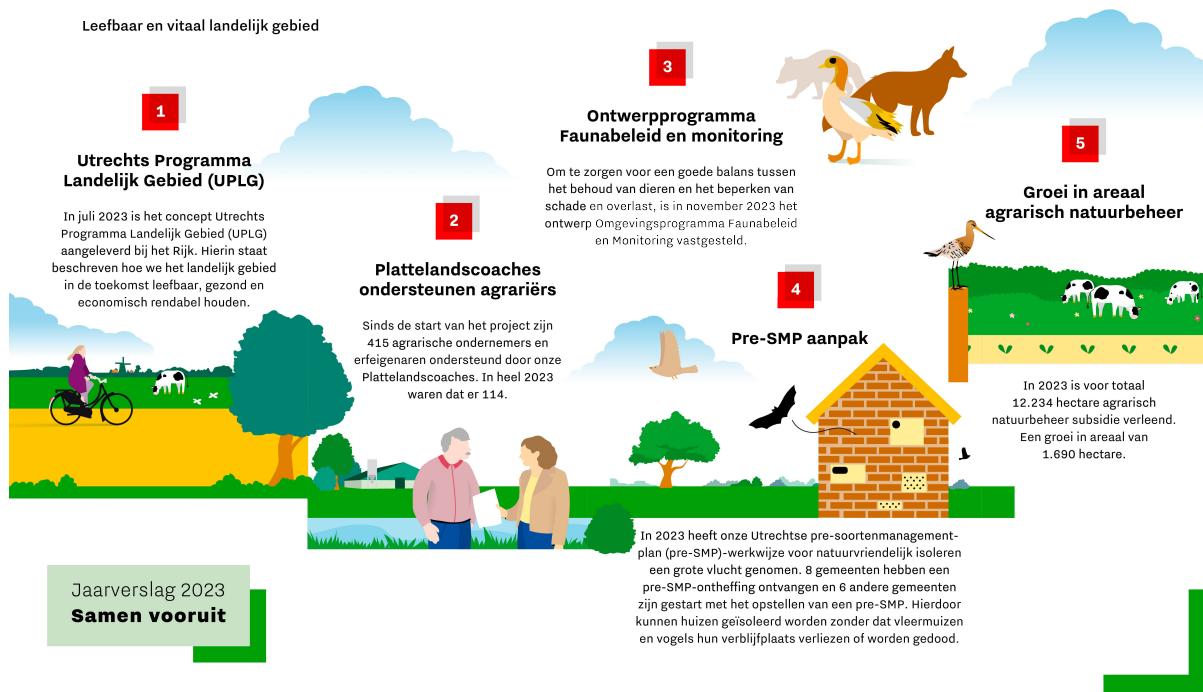
Gedeputeerde Staten (GS) stelde op 29 november 2022 de Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied (ULG) vast. Daarin staat hoe we de opgaven in het landelijk gebied gaan organiseren en realiseren. De ULG schetst de kaders en uitgangspunten voor gebiedsgerichte uitvoering in het landelijk gebied. In de ULG staat ook hoe we de governance moeten regelen in 1 provinciale en 2 regionale stuurgroepen.

De opgaven voor het landelijk gebied, die hierboven zijn beschreven, komen terug in verschillende begrotingsprogramma's. Een belangrijk deel van de opgaven komt terug in het begrotingsprogramma Landelijk Gebied.

Naast de opgaven die belegd zijn in de lijn, is er sinds 2023 het programma gebiedsgerichte aanpak Landelijk Gebied. Dat heeft een opgavemanager, een programmamanager en 3 teams voor de uitvoering van het programma. Dit programma wordt vooralsnog gefinancierd vanuit specifieke uitkeringen (SpUks) en de beschikbare middelen voor stikstof en bodemdaling. Dit in afwachting van de gelden vanuit het landelijke Transitiefonds. Het programma gaat naast de opgaven voor natuur, water, klimaat en landbouwtransitie aan de slag met meekoppelkansen. Zoals Groen Groeit Mee en de Ruimtelijke puzzel. Het programma is daarmee domeinoverstijgend en raakt bijna alle portefeuilles van GS.

Landelijk gebied

Leefbaar en vitaal landelijk gebied

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld).			
2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte).			
2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd.			
2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden.			
2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.			
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig.			
2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter.			
2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd.			
2.2.3			

De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren.

2.3	De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk.	●	●	●
2.3.1	De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter.	●	●	
2.4	Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw.	●	●	●
2.4.1	De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel.	●	●	
2.4.2	Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.	●	●	
2.4.3	Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen.	●	●	
2.5	De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt.	●	●	●
2.5.1	De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter.	●	●	

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	11.552	12.995	12.754	12.764	-10
b. Materiële lasten	18.151	20.594	21.403	24.856	-3.453
c. Subsidies	31.818	34.101	33.287	33.426	-139
Totaal Lasten	61.521	67.690	67.444	71.047	-3.602
Baten	13.270	5.496	6.282	12.457	6.175
Totaal Baten	13.270	5.496	6.282	12.457	6.175
Totaal voor bestemming	-48.251	-62.194	-61.162	-58.590	2.572
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	17.125	53.015	74.474	74.474	
Onttrekkingen	987	1.670	13.572	13.572	
Totaal mutaties in de reserves	-16.138	-51.345	-60.902	-60.902	
Saldo na bestemming	-64.389	-113.539	-122.065	-119.493	2.572

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 2,6 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De lasten natuurontwikkelingsprojecten zijn circa € 0,8 miljoen lager dan geraamd als gevolg van vertraging.
- De lasten voor het Agrarisch Natuurbeheer Landbouw (ANLb) vallen circa € 1,2 miljoen lager uit dan geraamd, omdat in 2023 de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een hogere bijdrage heeft gedeclareerd bij de Europese Unie.
- De schadeloosstellingen 2022 via BIJ12 zijn in 2023 gedeclareerd bij de provincie Utrecht en bedragen circa € 1,9 miljoen meer dan begroot.
- Voorbereidingskosten Stikstofdossier zijn ongeveer € 1,6 miljoen hoger dan geraamd. Daarnaast zijn de baten van € 1,2 miljoen niet begroot.
- Vertraging proceskosten ten behoeve van de Transitie Landelijk gebied (€ 1,7 miljoen).
- Zowel de lasten als baten van Natuurbeheer zijn niet geraamd voor de SpUk "Programma Natuurfase 1" (€ 4,6 miljoen).
- De uitvoeringskosten RVO zijn circa € 0,4 miljoen lager dan begroot en er is een vrijval van circa € 0,3 miljoen met betrekking tot de subsidie 3e Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3).

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.2 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Gebiedsprocessen Stikstof	8.050	8.050	-	-
Reserve Programma Landelijk Gebied	63.259	63.259	11.142	11.142
Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie	3.165	3.165	2.330	2.430
Totaal 02. Landelijk gebied	74.474	74.474	13.472	13.572

Beleidsdoelen

2.1 Het natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld).

Toelichting op beleidsdoel

Het NNN is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is de ruggengraat van de Utrechtse natuur en van wezenlijk belang voor behoud en herstel van de biodiversiteit.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	4.223	3.524	3.973	3.976	-3
b. Materiële lasten	6.487	8.527	7.860	7.868	-8
c. Subsidies	2.151	5.550	2.654	2.742	-88
Totaal Lasten	12.860	17.601	14.487	14.586	-99
Baten	2.333	3.105	4.565	5.060	495
Totaal Baten	2.333	3.105	4.565	5.060	495
Totaal beleidsdoel	-10.528	-14.496	-9.922	-9.526	396

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Ontwikkelde nieuwe natuur	hectare	2.171	2.471	2.386	-85
			(+300)	(+215)	

Omschrijving: De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN).

Toelichting verschil Een aantal projecten is vertraagd. Dat komt omdat afstemming met de omgeving en vergunningaanvragen meer tijd kostten dan voorzien.

Bron:

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
2 Nieuwe natuur	Hectare	1.004	1.029	1.035	6
			(+25)	(+31)	

Omschrijving: De verwerving/functieverandering nieuwe natuur cumulatief

Toelichting verschil Iets meer grond veranderde van functie dan vooraf ingeschat.

Bron:

3 Faunapassages	aantal	0	1	0	1
------------------------	--------	---	---	----------	---

Omschrijving: Het aantal gerealiseerde grote faunapassages/ecoducten per jaar gedurende de coalitieperiode 2019-2023

Toelichting verschil Uitvoering ecoduct N226 startte in 2023 maar deze is nog niet af

Bron: Natuurvisie/mobiliteitsprogramma

Meerjarendoelen

2.1.1 Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is verder gerealiseerd (groter van oppervlakte).

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

25 ha van functie veranderd naar natuur, waarvan 10 ha nieuw bos

Status

Toelichting

31 hectare grond veranderde van functie

Ongeveer 300 ha nieuwe natuur is ingericht

Toelichting

We richtten 215 hectare in.

2.1.2 De Groene Contour is verder gerealiseerd.

Toelichting op meerjarendoel

Met de Groene Contour willen wij het NNN versterken. Op 13 december 2022 besloten we om de Groene Contour als zoekgebied aan te wijzen voor de realisatie van het NNN. Daarmee krijgt realisatie van het NNN voorrang boven de realisatie van de Groene Contour. In 2023 stelden we 4 instrumenten uit het instrumentenkader Groene Contour open.

In 2023 zijn er binnen de Groene Contour geen projecten gerealiseerd. Doordat de Groene Contour aangewezen is als zoekgebied voor de realisatie van het NNN en omdat er geen instrumenten beschikbaar zijn voor de agrarische vormen van realisatie van Groene contour (vanwege gebrek aan subsidiemogelijkheden door Staatssteun) is er geen belangstelling om Groene Contour te realiseren.

Beoogde resultaten

Het Instrumentenkader Uitvoering Groene Contour is aangepast op de ontwikkeling van het concept landschapsgronden (te verwachten rijksbeleid).

Status

Toelichting

Er is een wijziging van de catalogus Groen Blauwe Diensten aangemeld in Brussel. Pas na akkoord van deze wijziging is verdere ontwikkeling van subsidiemogelijkheden mogelijk.

Realisatie van 50 ha Groene Contour, waarvan, als herbegrenzing mogelijk is, start aanleg 5 ha nieuw bos op provinciale grond in de Groene Contour.

Toelichting

We realiseerden nog geen hectaren groene contour. Het lukte ons nog niet om een geschikte locatie te vinden voor de aanleg van minimaal 5 hectare bos op provinciale grond.

2.1.3 Natuurgebieden zijn beter met elkaar verbonden.

Toelichting op meerjarendoel

Grootschalige verbindingen/faunapassages

Het NNN kan alleen functioneren als de natuurgebieden onderling zijn verbonden. Barrières door infrastructuur, zoals provinciale wegen, kunnen we oplossen door faunapassages en ecoducten aan te leggen.

In 2023 vond de aanbesteding plaats voor de realisatie van het ecoduct N226 en is de uitvoering gestart. We startten met het verleggen van kabels en leidingen.

Voor het zusterproject natuurverbinding Leersumse veld – ecoduct N226 stelden we in 2023 het definitieve ontwerp op en we startten de bestemmingsplanprocedure. De uitvoering start in 2024. Dat komt doordat aanvullend onderzoek nodig was naar zowel de das als archeologie.

Het project natuurverbinding Amelisweerd – Nieuw Wulven knipten we op in een aantal deelgebieden. Dat project werkt toe naar een natuurverbinding tussen Amelisweerd-Fort Vechten en Nieuw Wulven. Voor een deelgebied dat op we op particulier eigendom uitvoeren, regelden we de benodigde functieverandering. En voor een ander deelgebied dienden we een subsidieaanvraag voor functieverandering in. Verder vroegen we vergunningen aan voor 3 deelgebieden. Voor 2 andere deelgebieden vragen we de vergunningen in 2024 aan. Voor het gehele project stelden we het bestek op. De uitvoering voor alle deelgebieden start naar verwachting in 2024.

Bij de N210 (Lopik) en N401 (Kockengen) realiseerden we in 2023 2 otterpassages. Het reewild raster met bijbehorende voorzieningen aan de noordzijde van de N227 stond gepland voor 2023. Dit is nog niet gerealiseerd. Dit komt door een tekort aan capaciteit. Het doel is om dit begin 2024 te realiseren.

Kleinschalige verbindingen (groenblauwe dooradering)

Wij bereiken groenblauwe dooradering van het landelijk gebied door kleine landschapselementen aan te leggen en te herstellen. Met de aanleg van nieuwe landschapselementen vergroten wij ook het bosareaal. Wij werken tot 2040 aan de realisatie van 120 hectare groene landschapselementen. We doen dit samen met onze partners in het Platform Kleine Landschapselementen (KLE). Alle partners van het Platform KLE legden in 2023 samen 56 elementen aan of herstelden elementen. Dat heeft geleid tot 3,5 hectare nieuw aangelegde elementen en 2,5 hectare herstelde elementen. Dit is 75% van het beoogde resultaat (8 hectare in 2023). De belangrijkste oorzaak voor het niet behalen van het doel is het natte najaar. Ook voerden we het geplande pilotproject Landgoed De Boom, voor afwaardering van grond, niet uit. Dit komt door een capaciteitstekort bij gemeente Leusden die de vergunningaanvraag in behandeling heeft. En door vertraging in de goedkeuring van de subsidieregeling bij BIJ12 voor aanleg landschapselementen, inclusief functiewijziging. De Boom gaat daarvan gebruikmaken. Inmiddels is de aanvraag in procedure.

Een bij de slotwijziging 2023 begroot knobbomenproject in Vijfheerenlanden schuift door naar 2024. Dat komt door een capaciteitsgebrek bij de uitvoerende partij.

Beoogde resultaten

Status

Start uitvoering aanleg ecoduct en dassentunnels N226.

Toelichting

De uitvoering startte niet in 2023 maar start naar verwachting in 2024. Dit heeft te maken met benodigd nader onderzoek naar das en archeologie.

Aanleg noordelijk deel natuurverbinding Amelisweerd-Nieuw Wulven.

Toelichting

De aanleg start in 2024 in plaats van 2023. Dit komt met name doordat het indienen van de subsidieaanvraag voor functieverandering langer duurde dan voorzien.

Start uitvoering zuidelijk deel natuurverbinding Amelisweerd-Nieuw Wulven.

Toelichting

De aanleg is in januari 2024 gestart in plaats van in het najaar van 2023. Dit komt met name door natte weersomstandigheden.

Start uitvoering natuurverbinding ecoduct N226 – Leersumse Veld.

Realisatie 8 ha kleine landschapselementen volgens de programmering van het Strategisch bosbeleid.

Toelichting

De doelen zijn niet helemaal gehaald. Dat komt door het natte najaar en externe vertraging bij uitvoering van het pilotproject De Boom.

2.1.4 Het areaal bos buiten het NNN en de Groene Contour is vergroot.

Toelichting op meerjarendoel

Bossenstrategie

In 2023 is gewerkt aan de realisatie van nieuw bos buiten het NNN. Dat is gedaan via het Bomen Actieplan, agroforestry en de realisatie van vlakdekkend bos buiten het NNN. In het kader van het Bomen Actieplan zijn in de provincie Utrecht afgelopen jaar 146.000 bomen geplant via bomen uitdeeldagen. Daarmee komt het totaal aan bomen die zijn aangeplant via het Bomen Actieplan op 520.000. Begin 2024 wordt de 600.000ste boom geplant. Daarmee is voldaan aan de motie 'Bomen Actieplan' uit 2019.

Via de subsidieregeling Aanplant fruit- en notenbomen zijn er 23.500 bomen geplant. Dit is meer dan de verwachte 16.500 bomen. Het subsidieplafond is tussentijds opgehoogd vanwege overschrijving van de regeling. Daarnaast is er 3,6 hectare vlakdekkend bos buiten het NNN gerealiseerd. Daarmee komt het totaal

aan gerealiseerd bos buiten het NNN voor 2023 op 81,3 hectare (44,2 hectare als equivalent van de uitgedeelde bomen tijdens bomenuitdeeldagen, 30 hectare agroforestry, 3,5 hectare KLE en 3,6 hectare bos).

Er is in 2023 nog niet gestart met de realisatie van 6 hectare boscompensatie N2000. Wel is hiervoor een concrete locatie op het oog: het IJsselbos. Daar wordt in 2025 gestart met de realisatie. De overeenkomst met Staatsbosbeheer wordt begin 2024 gesloten.

De uitvoering van de 2 pilots voedselbossen in de Groene Contour en agrarische NNN heeft vertraging opgelopen. Dat komt doordat er geen zicht was op locaties. In de Gemeente de Bilt wordt nu gewerkt aan de planvorming voor de realisatie van 1 voedselbos pilot. Er wordt verder gewerkt aan het vinden van een geschikte locatie voor de andere pilot.

Tot slot is er inzet gepleegd op de benodigde randvoorwaarden voor de realisatie van nieuw bos. Zo zijn er bijvoorbeeld 2 subsidieregelingen ontwikkeld: voor aanleg van KLE met functieverandering, en voor nieuw bos buiten het NNN. Beide regelingen worden rond mei 2024 opengesteld.

Revitaliseringsprojecten bosgebieden

Onze bossen hebben last van stikstofdepositie, verzuring, verdroging, nutriëntenverlies, bosbranden en schimmelziekten. Deze effecten hebben grote gevolgen voor de veerkracht en kwaliteit van bossen. In 2023 hebben we de Bosgroepen gevraagd een analyse uit te voeren naar de huidige kwaliteit van de bestaande bossen op de Utrechtse Heuvelrug. En om op basis daarvan een inschatting te doen van de gewenste revitaliseringsmaatregelen en bijbehorende kosten. Deze analyse wordt begin 2024 opgeleverd en is de basis voor een Revitaliseringsplan met stimuleringsmaatregelen voor bouseigenaren.

Daarnaast zetten we via de regeling Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) in op specifieke kwaliteitsverbetering, de zogenaamde revitaliseringsprojecten. Dat is een aanvulling op de aanpak van de droogte en de stikstofdepositie in het bestaande bosareaal. In 2023 is daarvoor een proefproject van Staatsbosbeheer en de Bosgroep Midden Nederland gestart. Met een looptijd van 7 jaar. Het gaat in dit proefproject om 45 hectare bos waar maatregelen worden uitgevoerd.

Beoogde resultaten

Status

Uitvoering Bomen Actieplan: aanplant van maximaal 240.000 extra bomen in 2023

Toelichting

Er zijn 146.000 bomen aangeplant.

Uitvoering van 1500 ha nieuw bos; in totaal 43 ha nieuw bos in 2023 (volgens programmering)

Realisatie 6 ha boscompensatie in het kader van Natura 2000

Toelichting

De realisatie voor 6 hectare boscompensatie N2000 wordt gestart in het IJsselbos in 2025.

Uitvoering van twee pilots voedselbossen: een in de Groene contour en een in de agrarische NNN

Toelichting

Er wordt gewerkt aan de planvorming van een voedselbos. Er wordt nog gezocht naar een 2e locatie.

Gestart stimulering en aanplant van in totaal 16.500 fruit- en nootbomen in het kader van agroforestry en voedselbossen.

Gestart met de uitvoering van het Revitaliseringsplan, waaronder het revitaliseren van 45 ha bos.

Toelichting

Er is een analyse gemaakt van de kwaliteit van de bestaande bossen op de Utrechtse Heuvelrug, als basis voor een provinciaal stimuleringsprogramma. De uitvoering van vitaliseringsmaatregelen in 45 hectare bos loopt.

2.2 De kwaliteit van de natuur is goed/divers en veerkrachtig.

Toelichting op beleidsdoel

Het NNN moet kwantitatief in orde zijn en voldoende omvang hebben om goed te kunnen functioneren.

Daarnaast is de aanwezigheid of te ontwikkelen natuur van wezenlijk belang om de biodiversiteit te behouden en te versterken en moet er voldoende buffer zijn tegen invloeden van buitenaf (verdroging, verzuring, verstoring) en klimaatveranderingen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	5.415	7.511	6.749	6.752	-3
b. Materiële lasten	9.935	10.012	11.412	15.362	-3.950
c. Subsidies	23.869	25.148	25.066	25.686	-620
Totaal Lasten	39.219	42.671	43.227	47.799	-4.573
Baten	10.241	1.491	1.247	7.020	5.773
Totaal Baten	10.241	1.491	1.247	7.020	5.773
Totaal beleidsdoel	-28.978	-41.180	-41.980	-40.780	1.200

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Beheerde natuur (V-5)	percentage	81	81	81	0
Omschrijving:	Het beheer van bos- en natuurgebieden als % van de beoogde streefdoelen (oppervlakte in hectare) binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN).				
Toelichting verschil					
Bron:	Natuurdatabase provincie Utrecht waarin alle beschikkingen natuurbeheer 2023 zijn opgenomen				
2 Ecologisch beheerd agrarisch gebied.	hectaren	9010	8600	9222	622
Omschrijving:	Het aantal hectares agrarisch gebied waar weidevogelbeheer wordt toegepast.				
Toelichting verschil	Met de komst van nieuwe gelden vanuit het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is in het Nationaal Strategisch Plan (NSP) een uitbreiding in het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) mogelijk gemaakt.				
Bron:	Beschikkingen agrarische collectieven 2023				

Meerjarendoelen

2.2.1 Het beheer van bestaande bos-, natuur- en agrarische gebieden is effectiever en efficiënter.

Toelichting op meerjarendoel

Voor bestaande bos- en natuurgebieden en agrarische gebieden verlenen wij beheersubsidie op grond van de subsidieverordening Natuur en Landschap (SVNL). Zo wordt de natuurkwaliteit van deze gebieden behouden en verbeterd.

Natuurbeheer

De gebieden waarvoor subsidie voor natuurbeheer kan worden verleend staan in het Natuurbeheerplan. Subsidie voor natuurbeheer wordt verleend voor een periode van 6 jaar. Daarna kan opnieuw een subsidie voor een periode van 6 jaar worden aangevraagd.

Eind 2022 liepen alle subsidies voor natuurbeheer af. Met uitzondering van de subsidie voor Staatsbosbeheer. De gronden blijven onderdeel van het NNN, ongeacht of er wel of geen beheercontract is. In 2023 is voor 21.645 hectare subsidie voor natuurbeheer verleend. Van de in totaal 26.600 hectare natuurgebied die hiervoor in aanmerking komt. Dit is een toename van 226 hectare ten opzichte van vorig jaar. De streefwaarde voor 2023 van minimaal 81% is bereikt.

Natuurtoezicht

Volgens het Utrechtse Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN) wordt de uitvoering van het natuurtoezicht jaarlijks geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten wordt een nieuwe toezichtkalender voor het daaropvolgende

jaar vastgesteld. De evaluatie die in 2023 is uitgevoerd over 2022 leverde geen wijzigingen op van thema's en prioriteiten van de nieuwe kalender. De toezichtkalender wordt bestuurlijk vastgesteld in maart.

Onderzoek naar aparte regeling voor drukbezochte natuurterreinen

In 2021 werd drukte in natuurgebieden geconstateerd als gevolg van corona. Dat heeft geleid tot het opstarten van onderzoek naar de recreatiedruk in natuurgebieden. De oplevering van de resultaten vond eind 2023 plaats. De resultaten worden begin 2024 aan de Provinciale Staten aangeboden.

Agrarisch natuurbeheer

In 2023 is voor totaal 12.234 hectare subsidie verleend voor een bedrag van totaal € 12 miljoen. Ruim 75% van dit areaal betreft weidevogelbeheer. Het aantal hectares agrarische grond waarop ANLb plaatsvindt is in 2023 vergroot met 1.690 hectare en een bedrag van € 4,42 miljoen. De uitbreiding betrof beheer in alle leefgebieden en categorieën. Vanaf 2023 is ook een nieuwe categorie Klimaat toegevoegd aan het ANLb. Deze categorie ziet toe op bijvoorbeeld het vastleggen van extra CO2 en het tegengaan van verdroging.

In 2023 startte een nieuwe subsidieperiode van 6 jaar volgens het nieuwe GLB en het NSP. De subsidies in deze nieuwe periode worden voor 65% gefinancierd uit EU-middelen en voor 35 % door de waterschappen (voor waterbeheer) en ons.

Beoogde resultaten

Status

De 13 subsidies natuurbeheer die in 2022 aflopen, zijn in 2023 vernieuwd.

Op basis van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht is een jaarrapportage over 2022 en een toezichtkalender voor 2023 vastgesteld.

Het onderzoek naar hoe om te gaan met de toegenomen recreatiedruk wordt afgerond.

De 7 subsidies aan agrarische collectieven die in 2022 aflopen, zijn in 2023 vernieuwd.

Het aantal ha agrarische grond waarvoor een subsidie agrarisch natuurbeheer voor weidevogelbeheer wordt verstrekt, blijft ten minste gelijk.

2.2.2 De biodiversiteit in stad en platteland is verbeterd.

Toelichting op meerjarendoel

Vanuit verschillende invalshoeken en verschillende partijen is en wordt actief (door)gewerkt aan maatregelen die leiden tot bescherming, instandhouding of herstel van biotopen (leefgebieden) en habitats van de benoemde iconsoorten (zie Supplement Biodiversiteit bij de provinciale Natuurvisie 2017). In het bijzonder in de Natura 2000-gebieden. Maar ook in de rest van het NNN en daarbuiten (onder andere weidevogelgebieden). Subsidieregelingen worden waar nodig beter gestroomlijnd en qua openstelling op de praktijk afgestemd.

Hieronder wordt kort de voortgang in 2023 weergegeven van de belangrijkste natuurkwaliteitsverbeteringsprojecten.

Kwaliteitsverbetering bestaande natuur

De Grebbelinie maakt deel uit van het NNN en vormt een waardevolle ecologische verbindingzone voor verschillende soorten flora en fauna. In 2023 is het grootste deel van de geplande natuurherstelwerkzaamheden uitgevoerd. Daarbij is de kwaliteit verbeterd van de natuur over ongeveer 15 kilometer met een oppervlakte van ongeveer 28 hectare, door onder andere het uitdunnen van bestaande vegetatie. Hiermee is ruimte voor een grotere rijkdom aan soorten en structuren gemaakt. In het voorjaar van 2024 vindt de feestelijke oplevering plaats.

Ecologisch bermbeheer

In 2023 hebben wij langs de provinciale wegen, waar de verkeersveiligheid dit toelaat, ecologisch berm-, sloot- en oeverbeheer uitgevoerd. Dit doen we in de geest van de systematiek van Kleurkeur van de Vlinderstichting. Hierbij werken we met maaien en afvoeren en worden de bermen zo min mogelijk gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd om verschraling te bevorderen. Dit verbetert de soortenrijkdom van de flora. De gezamenlijke provincies doen meerjarig onderzoek om te zien of deze vorm van bermbeheer positief uitpakt voor natuurlijke bestrijders van de eikenprocessierups. Voor 2024 werken we aan een lijst met bermen met hoge ecologische potentie. Daarin willen we met ontwikkelingsbeheer een hogere biodiversiteit bereiken.

Wij hebben in 2023 Landschap Erfgoed Utrecht opnieuw opdracht gegeven om veldbijeenkomsten te organiseren voor het Praktijknetwerk bloeiende bermen. Om ecologisch bermbeheer ook langs niet-provinciale wegen te stimuleren. Deelnemende partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders, agrariërs en particulieren kunnen hier aan de hand van praktijkvoorbeelden kennis en ervaring met elkaar uitwisselen. Deze bijeenkomsten worden in 2024 gehouden.

Project natuurlijke uiterwaarden

De verkenningsfase van dijktraject Jaarsveld-Vreeswijk is in 2023 bijna afgerond. Het onderdeel van de voorbereiding van de planfase heeft vertraging opgelopen vanwege een herijking van de samenwerking met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR). In 2024 wordt de planfase door ons opgepakt in samenwerking met Rijkswaterstaat.

De verkenningsfase van dijktraject Irene sluizen-Culemborgse veer is in 2023 eveneens bijna afgerond. In 2024 wordt het Schetsontwerp afgerond en wordt zo mogelijk gewerkt aan het voorlopig ontwerp.

Bij het dijktraject Wijk bij Duurstede-Amerongen heeft de planvorming vertraging opgelopen. Dat komt doordat de dijkversterking prioriteit had, en er veel financiële discussies met HDSR zijn geweest over wat aan ons kan worden doorberekend.

De planvorming van het dijktraject Salmsteke-Schoonhoven heeft vertraging opgelopen. Eind 2023 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met HDSR afgesloten voor onze financiële bijdrage.

De planvorming bij het dijktraject Culemborgse veer-Beatrix sluizen is bijna afgerond in 2023. Het voorlopig ontwerp is gereed. In 2024 wordt het definitief ontwerp afgerond.

Maatregelen Natura 2000-gebieden

We gaan door met de uitvoering van maatregelen gericht op herstel en instandhouding van de gebieden. Om zo verdere verslechtering van Natura 2000-gebieden zoveel mogelijk te voorkomen.

Van het Rijk hebben we in 2021 een SpUK van € 17,4 miljoen ontvangen. Die is bedoeld voor de uitvoering van de 1e fase Programma Natuur. De middelen zijn bedoeld voor de uitvoering van herstelmaatregelen in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de jaren 2021-2023 (met uitloop tot 2025). In 2023 (en eerder in 2022) hebben de terreineigenaren financiële middelen gekregen voor de uitvoering van de herstelmaatregelen. Natuurorganisaties, waterschappen en een landgoedeigenaar van een Natura 2000-gebied zijn nu aan de slag met de uitvoering. De uitvoering van de maatregelen ligt op schema, hieronder worden de maatregelen beschreven.

In 2022 en 2023 zijn voor al onze stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden Natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld. Om zo te bepalen hoe de instandhoudingsdoelen voor de korte en middellange termijn behaald kunnen worden of behouden kunnen blijven. Bij de natuurdoelanalyses is ook de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden in beschouwing genomen. Ook zijn alle maatregelen uit de Natura 2000-beheerplannen en de gebiedsprogramma's van het voormalig Programma Stikstof beoordeeld op hun resultaat. De NDA's maken duidelijk welke aanvullende maatregelen essentieel zijn binnen en buiten de Natura 2000-gebieden. Voor 4 van de door ons opgestelde NDA's hebben we in 2023 al het advies van de Ecologische Autoriteit ontvangen. De Ecologische Autoriteit beoordeelt onafhankelijk of alle beschikbare ecologische kennis en informatie gebruikt is bij het opstellen van de NDA's. Uit het advies voor Binnenveld, Kolland & Overlangbroek, Zouweboezem en Uiterwaarden Lek is gebleken dat verslechtering heeft plaatsgevonden. En dat, aanvullend op het huidige beleid, maatregelen nodig zijn. Het gaat bijvoorbeeld om herstel van hydrologische systemen en uitbreiding/bufferzones rondom Natura 2000-gebieden waar additionele middelen van het Rijk voor nodig zijn.

- Binnenveld

In 2023 heeft Staatsbosbeheer de inrichting van de Hellen afgerond. Het betreft de inrichting van 6 hectare NNN gelegen binnen Natura 2000-begrenzing.

- Kolland en Overlangbroek

In 2023 zijn de hydrologische maatregelen in Oud-Kolland West afgerond. In Oud-Kolland Oost kon niet tijdig een watervergunning aangevraagd worden. Dat komt door een nog lopende rechtszaak bij HDSR. De uitvoering is hierdoor vertraagd.

- Zouweboezem

In 2021 is SKNL-subsidie verleend aan het Zuid-Hollands Landschap voor maatregelen die ook in 2023 zijn uitgevoerd. Het betreft het vergroten van poelen, het baggeren van polder Achthoven en het aanpassen van het beheer van blauwgraslanden.

Om het herstel van de rietlanden te realiseren, worden gesprekken gevoerd met waterschap Rivierenland, Zuid-Hollands Landschap en gemeente Vijfheerenlanden. Een literatuurstudie en het lopende gebiedsproces moet leiden tot een plan van aanpak in 2024 ter bevordering van rietherstel met draagvlak in de omgeving.

- Uiterwaarden Lek

In 2023 is door het Zuid-Hollands Landschap verder gewerkt aan het optimaliseren van het beheer van Glanshaver-Vossenstaart hooiland. Daarvoor is in 2021 SKNL subsidie verleend.

- Neder-Rijn

De natuurinrichting van het project Elster Buitenwaarden is in 2023, op enkele kleine restpunten na, afgerond. In 2019 was de uitvoering gestart. Maar die kwam na een half jaar stil te liggen in verband met PFAS. Het betreft 132 hectare gelegen binnen de Natura 2000-begrenzing (waarvan 123 hectare nieuwe natuur en 9 hectare kwaliteitsverbetering).

Gebiedsgerichte aanpak Stikstof en NPLG

In 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. In de Wsn zijn de omgevingswaarden vastgelegd. Die bepalen in welk tempo de stikstofdepositie in Nederland moet afnemen. Provincies hebben een inspanningsverplichting om zoveel mogelijk bij te dragen aan de realisatie van de omgevingswaarden.

In 2022 is de Startnotitie NPLG verschenen. In het NPLG staan 5 opgaven centraal (water en bodem, natuur, klimaat, stikstof en landbouw). De stikstofopgave is onderdeel geworden van een bredere set aan opgaven. Die zoveel mogelijk integraal worden opgepakt. Deze opgaven zijn kaderstellend voor het op te stellen Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG). Dat is begin juli 2023 bij het Rijk aangeleverd. Aangevuld met 6

maatregelpakketten. Een 1e appreciatie op ons UPLG hebben we ontvangen. Inmiddels heeft ook een aantal kennisinstituten hun bevindingen gepresenteerd. Zoals het rapport van Wageningen Economic Research (WEcR) over de maatregelpakketten. De verwachting is dat we begin 2024 de totale analyse van WEcR ontvangen. Evenals de beoordeling van de Ecologische Autoriteit van al onze NDA's en de bevindingen van de kennisinstituten (Planbureau en dergelijke) met betrekking tot het UPLG.

In 9 deelgebieden, die samen provinciaal dekkend zijn, worden de opgaven en vraagstukken benoemd die voortvloeien uit de verschillende (rijks)opgaven. Die worden in een integrale aanpak samen met de gebiedspartijen uitgewerkt in gebiedsagenda's. De voortgang in het opstellen is bemoeilijkt. Dat komt door voortdurende onduidelijkheid over een deel van de rijksmiddelen. En door het ontbreken van een perspectief voor de agrarische sector. Wij brachten dit meermaals onder de aandacht bij het Rijk. Ook samen met het Interprovinciaal Overleg (IPO). Dit heeft ook invloed gehad op de bereidheid van de agrarische sector om te participeren in de gezamenlijke aanpak. Op lokaal niveau zijn wel diverse gesprekken gevoerd met uiteenlopende stakeholders (ook individuele of lokale samenwerkingsverbanden van agrariërs). En worden lokale en regionale initiatieven gefaciliteerd.

Op 4 juli 2023 is de Utrechts depositiebank door GS vastgesteld. Diverse instrumenten zijn in ontwikkeling. Bijvoorbeeld de beleidsregels voor extern salderen en een beleidskader voor toedeling van stikstofruimte uit de Utrechtse depositiebank aan de verschillende opgaven. In IPO-verband is ook de aansluiting gemaakt met de landelijke instrumenten. De verplaatsingsregeling is vastgesteld. Het grondstrategieplan, waar het vrijspelen van stikstofruimte voor de depositiebank een onderdeel van is, is in ontwikkeling. Dit wordt naar verwachting in 2024 vastgesteld. Medio 2024 zal ook het beleidskader strategisch grondbeleid gereed zijn.

De provincie heeft 6 natuurdoelanalyses laten opstellen als onderdeel van het UPLG. Die staan onder het kopje 'Maatregelen Natura 2000-gebieden'.

Beoogde resultaten

Status

Uitvoering maatregelen Programma Natuur volgens aanvraag Provincie Utrecht Regeling specifieke uitkering Programma Natuur periode 2021 – 2023.

Uitvoering maatregelen Beheerplannen Natura 2000 en/of gebiedsanalyses PAS liggen op schema.

Toelichting

Maatregelen zijn grotendeels uitgevoerd, er liggen nog enkele restopgaven die vertraagd zijn.

Versterking van de biodiversiteit is in gang gezet door subsidiëren van projecten gericht op biodiversiteitsdoelen te continueren.

Voortzetting kwaliteitsverbetering Grebbelinie.

Planvorming Wijk bij Duurstede Amerongen (WAM), Salmsteke Schoonhoven (SAS) en Culemborgse veer-Beatrix Sluizen (CUB) en Grebbedijk.

Toelichting

Bij de dijktrajecten WAM en SAS is er sprake van vertragingen bij de planvormingsfase, met name door financiële discussies.

Verkenning Jaarsveld-Vreeswijk (JAV) en Irene sluizen Culemborgse veer (ICU).

Toelichting

Bij het dijktraject JAV is sprake van vertraging bij de verkenningfase. Dat komt door de herijking van de samenwerking met HDSR.

Het kennisnetwerk ecologisch bermbeheer is uitgebreid.

Toelichting

De opdracht aan Landschap Erfgoed Utrecht is verstrekt. Maar de veldwerkbijeenkomsten worden in 2024 gehouden

Samen met de gebiedspartners is een gebiedsagenda gemaakt voor de verschillende gebieden in de provincie Utrecht.

Toelichting

De formatie van de gebiedscoördinatoren is in de 2de helft van 2023 ingevuld. En op basis van het concept UPLG 1.0 worden de gebiedsagenda's opgestart. De datum voor de gebiedsagenda's is hierdoor verplaatst naar eind 2024. Ook mede door val kabinet, transitiefonds en bereidheid van partijen in het gebied.

Het provinciaal gebiedsprogramma NPLG is op basis van de gebiedsagenda's opgesteld.

Toelichting

Het UPLG is een Omgevingswetprogramma. De bijbehorende plan milieueffectrapport (MER) procedure wordt hiervoor doorlopen in 2024.

De instrumentenkoffer wordt verder uitgewerkt en geïmplementeerd, waarmee de eerste provinciale bron- en stimuleringsmaatregelen gerealiseerd zijn.

Toelichting

De instrumentenkoffer wordt verder uitgewerkt in 2024. De implementatie volgt daarna.

Stikstof doelenbanken zijn operationeel.

Grondbeleid voor realisatie van de doelen is klaar.

Toelichting

Dit doel is niet behaald. Dit wordt medio 2024 nader ingevuld.

2.2.3 De balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren.

Toelichting op meerjarendoel

Programma invasieve exoten 2022 - 2026

Begin 2022 is het Uitvoeringsprogramma Invasieve Exoten 2022 – 2026 vastgesteld. Ter uitvoering van onze wettelijke taak uit de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarin gaat het om het beschermen van inheemse biodiversiteit tegen invasieve exoten. Bij de begroting 2022 is structurele financiering van het programma beschikbaar gekomen. Daardoor kunnen we langjarige samenwerkingstrajecten opstarten en uitvoeren om de bestrijding en beheersing van invasieve exoten te borgen. In het 2e kwartaal van 2023 is hiervoor extra capaciteit verworven.

In 2023 zijn 10 nesten van de Aziatische hoornaar succesvol bestreden. Hiermee is vestiging van deze soort in onze provincie vooralsnog voorkomen. Er vinden gesprekken plaats met ketenpartners hoe deze bestrijding de komende jaren adequaat kan blijven. De muntjak is toegevoegd aan de factsheets invasieve exoten. Er is een start gemaakt met het opstellen en interprovinciaal afstemmen van de draaiboeken voor de bestrijding van verschillende soorten. Zoals de Aziatische hoornaar en (nog niet gevestigde) zoogdieren zoals de wasbeer, wasbeerhond en muntjak. De laatste nazorgronde voor de smalle theeplant is afgerond. Ook deze bestrijding is succesvol geweest. Er is opdracht verleend voor het bestrijden van de waterteunisbloem in het stroomgebied van Botshol. Met onze financiële steun via de Uitvoeringsverordening Subsidie Biodiversiteit zijn Aziatische duizendknopen bestreden op diverse plekken in de provincie. Ter bestrijding van de grote waternavel in de Eem wordt verkend of hier een meerjarige samenwerking met het waterschap mogelijk is.

In 2023 is in de Tweede Kamer een motie aangenomen om te komen tot een landelijke aanpak invasieve exoten. Onder leiding van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Deze wordt in 2024 verder uitgewerkt, evenals de aanpak van uitheemse rivierkreeften (ook onder leiding van LNV).

Desondanks is niet het volledige budget weggezet. Onvoldoende capaciteit kon worden ingezet op het maken van afspraken over samenwerkingsverbanden en langjarige financieringen. Dat komt door het werven en inwerken van extra capaciteit en onvoorzien werk (Aziatische hoornaar en onderzoek Nijlganzen). Externe partijen ontbreekt het ook aan capaciteit, kennis, prioriteit en/of financiële middelen. Hier wordt in 2024 verder aan gewerkt.

Faunabeleid en -beheer

De rollen en taken zijn voor het grootste deel door de wetgever (voorheen Wnb, nu Omgevingswet) bepaald. En die zijn eerder door ons in de Voortgangsrapportage faunabeleid 2022 uiteengezet. Uitgangspunt is dat faunabeleid en faunabeheer op elkaar moeten zijn afgestemd.

Om toe te werken naar nieuw faunabeleid zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld tot en met 2024. In november 2023 is het Ontwerp Programma Faunabeleid en Monitoring vastgesteld. In dit programma staan de maatregelen die de onderbouwingen vormen om het faunabeheer uit te kunnen blijven voeren. Tevens verankeren we in dit programma de inzet van preventieve, niet-dodende maatregelen via een gebiedsgerichte aanpak, conform het coalitieakkoord. De hiervoor benodigde middelen worden via de komende jaarcyclusproducten aangevraagd.

Als basis voor het nieuwe beleid zijn in 2023 6 onderzoeken afgerond en aan u aangeboden. Naast het ganzenadvies dat u in 2022 heeft ontvangen. 1 daarvan betreft de pilot 'Eemland'. Daarin is in de praktijk onderzocht of het mogelijk is de schade aan gewassen te verminderen door ganzen uit een groter gebied (3.000 hectare) intensief en gecoördineerd te verjagen. Ook is bekeken of de kosten opwegen tegen de baten.

- Verwilderde katten

In een driejarig project worden katten gevangen, geneutraliseerd en geplaatst bij een eigenaar. Dat is een alternatief voor afschot van verwilderde katten (aangenomen motie). In februari 2023 zijn PS geïnformeerd over de stand van zaken. Het project en de daaraan toegevoegde monitoring lopen door tot half 2025. We gaan in 2024 aan de slag met de (tussen)evaluatie en de voorbereiding van een eventueel nieuwe periode.

- De wolf

De wolf heeft zich in mei 2023 gevestigd op de Utrechtse Heuvelrug. En dat betekent dat we gestart zijn met het uitvoeren van het Interprovinciaal wolvenplan. In april 2023 is in IPO-verband een addendum op het interprovinciaal wolvenplan vastgesteld. De daarin gemaakte keuzes maken onderdeel uit van het Programma Faunabeleid en Monitoring. Ook de financiële consequenties zijn in beeld gebracht. Inmiddels is de subsidieregeling, waarmee dierhouders rasters aan kunnen schaffen, opengesteld. Het voornemen is deze 3 jaar open te stellen, tot en met half 2025.

- Ganzen

In 2023 zijn de ganzenafspraken uit 2012/2013 gecontinueerd. De Faunabeheereenheid (FBE) heeft via de 4 ganzenclusters ingezet op het verminderen van het aantal grauwe ganzen in de 4 clustergebieden via nestbeheer, afschot en ruivangsten. Daarnaast is in IPO-verband, via de taakgroep ganzen, de Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds -ganzenaanpak verder uitgewerkt. Zodat deze ook te implementeren is in de afzonderlijke provincies. Daarnaast is gestart met het Ganzenbeheerplan voor 5 provincies (Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Flevoland en Utrecht). Dit gezamenlijke Faunabeheerplan onderdeel ganzen, zal in 2024 gereed zijn.

- Openeinderegeling faunaschade

Grondgebruikers kunnen onder voorwaarden een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming in de gewasschade veroorzaakt door in het wild levende dieren. De hoogte van het totaal aan uitkeringen is niet met zekerheid te voorspellen en afhankelijk van veel factoren, zoals;

- het aantal aanvragen, dat vergemakkelijkt is en daardoor alleen al toeneemt;
- het aantal schadeveroorzakende dieren;
- het weer en;
- de droge stofprijs van het gewas.

Wat het totaalbedrag aan schadeuitkeringen is voor 2023 wordt halverwege 2024 bekend. Ook de komende jaren verwachten we een stijging om diverse redenen. Zo zal het besluit van de minister, om de jacht in Utrecht te sluiten op schadeveroorzakende diersoorten als haas en konijn, stijgende effecten veroorzaken. Ook de uitvoering van Motie 88 Knelpunten oplossen voor biodiversiteit (29 juni 2022, bij de Kadernota 2023-2026), kan leiden tot stijging van het uit te keren schadebedrag. Die motie is gerelateerd aan vogelschade aan fruit. Voor 2023 hebben deze 2 aspecten nog geen effect gehad op de hoogte van de tegemoetkomingen.

- Vogelopvang Utrecht en transport en opvang van in het wild levende dieren

Wij steunen de Vogelopvang structureel met een bedrag € 11.000 per jaar. Zo ook in 2023. De Vogelopvang vangt jaarlijks meer dan 2.000 vogels op. Na herstel worden ze, waar mogelijk, terugzet in de natuur. Met deze middelen stellen we de Vogelopvang Utrecht in staat om onder andere bij te dragen aan de instandhouding van bedreigde soorten.

De inzet van de extra middelen van € 100.000 voor dierenvoedselbanken en dierenopvangcentra, Motie 100 uit 2023, is uitgewerkt in de vorm van een subsidie aan de stichting DierenLot. Die is eind 2023 aangevraagd en begin 2024 beschikbaar. De uitvoering is inmiddels gestart.

De ruimte voor natuur veiligstellen (NNN)

Naast de reguliere beoordeling van ruimtelijke plannen in het NNN, is in 2023 een uitwerking gemaakt van de Wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van het NNN. De WKW bieden een beschrijving van de

kernkwaliteiten van het NNN. De WKW vormen een nadere invulling van Bijlage XI van de Omgevingsverordening. De wijziging van de WKW heeft een uitgebreid participatieproces doorlopen. Daarbij zijn overheden, terreinbeheerders en kennisinstellingen betrokken. In de verordening is een wijziging van de NNN-regels voorbereid. En er is gestart met het uitwerken van de handreiking van de NNN-regels. Het 1e kwartaal van 2024 is deze gereed.

Bescherming van soorten

In 2023 is op het gebied van de soortenbescherming gewerkt aan het voorbereiden van het wijzigen van de vrijstellingslijst. Die staat in bijlage X van de Omgevingsverordening. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een toetsingskader voor vergunningaanvragen voor haas en konijn. Ook is een nieuwe ontheffingsmogelijkheid voor sanering van asbestdaken voorbereid. Die wordt opgenomen in de verordening.

Natuur- en boscompensatie

Sinds 2018 heeft de compensatiebank de beschikking gekregen over 3 locaties voor de uitvoering van natuurcompensatieverplichtingen. Voor ongeveer 32 hectare van de in totaal ongeveer 40 hectare van de 3 locaties zijn met compensatieplichtigen overeenkomsten gesloten. Daarin staan afspraken over de uitvoering van de verplichtingen op de locaties. In 2022 is besloten deze locaties in 1 keer volledig in te richten en hiermee compensatienatuur op voorraad te realiseren. Voor de locatie Autenasekade zijn in 2023 de inrichtingswerkzaamheden gestart. Die worden naar verwachting in 2024 afgerond. Voor de locatie Bijleveld kan realisatie van boscompensatie op deze locatie niet op voldoende draagvlak van omwonenden rekenen. Dat werd het afgelopen jaar duidelijk. De overeengekomen boscompensatieverplichting voor deze locatie wordt daarom nu ingevuld op de andere compensatielocaties. Er wordt nog wel NNN-natuurcompensatie gerealiseerd in de vorm van nat schraalland en/of vochtig hooiland. Voor Bijleveld is het voorlopig ontwerp afgerond en is de bestemmingsplanwijzigingsprocedure in gang gezet. De verwachting is dat Bijleveld in 2024 kan worden ingericht.

Voor Valkenheide heeft er in 2023 aanvullend onderzoek plaatsgevonden, is het definitief ontwerp opgesteld (in concept gereed) en is de bestemmingsplanprocedure gestart. De start van de uitvoering staat nu gepland voor 2024.

In 2023 zijn 5 overeenkomsten gesloten over het gebruik van de compensatiebank voor uitvoering van Wnb-Houtopstanden compensatieverplichtingen. We hebben ook 1 overeenkomst gesloten met een compensatieplichtige. Ter borging van de uitvoering van NNN-compensatieverplichtingen. Verder werken we aan het opzetten van registratiesystemen voor opgelegde natuur- en boscompensatieverplichtingen. De afronding vindt plaats in 2024.

In 2023 is de Rapportage natuur- en boscompensatie in de provincie Utrecht 2022 aan de PS gezonden.

Aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp (BiSD)

In 2023 heeft onze Utrechtse pre-SMP-werkwijze een grote vlucht genomen. 8 gemeenten hebben een pre-SMP-ontheffing aangevraagd en ontvangen. En 6 andere gemeenten zijn in 2023 met het aanbestedingstraject gestart. Met onze pre-SMP-aanpak bieden we gemeenten een direct inzetbare oplossing om te kunnen verduurzamen binnen de wettelijke vereisten van de Wnb. Een belangrijk onderdeel hiervan is het "Natuurvriendelijk Isoleren".

Deze door ons ontwikkelde methodiek mag op grote landelijke aandacht rekenen. Zeker na een belangrijke uitspraak van de Raad van State over isolatie en de Wnb (augustus 2023).

In 2023 hebben 3 andere provincies de methodiek overgenomen en werken de meeste andere provincies aan de voorbereidingen daarvan. Daarnaast is onze werkwijze door de (demissionaire) ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en LNV tot landelijke lijn benoemd. Deze ontwikkelingen waren niet opgenomen in de begroting 2023. Maar hebben onvoorzien veel tijd en inzet gekost. De ontwikkelingen hebben geresulteerd in een SpUK van in totaal € 55 miljoen (€ 3,49 miljoen voor onze provincie) voor de uitrol van de (pre-)SMP-werkwijze.

Er is 1 voorwaarde om een pre-SMP te kunnen aanvragen. Dat is dat de betreffende gemeenten start met het doen van ecologisch onderzoek om een volwaardig Soortenmanagementplan op te stellen (SMP). Dit is een intensief ecologisch veldonderzoek, dat ruim anderhalf jaar duurt. Gemeenten kunnen subsidie aanvragen om dit onderzoek te bekostigen (subsidie Biodiversiteit). In 2023 zijn 10 subsidieaanvragen voor SMP's ingediend. Subsidie voor SMP's wordt vanuit 3 verschillende beleidsvelden beschikbaar gesteld (biodiversiteit, energietransitie en woningbouw). Elke beleidsveld ondersteunt de SMP's financieel vanuit haar eigen programmadoelen en -ambities. Maar de beoordeling gebeurt in samenhang. Nog niet alle aanvragen zijn geschikt. Dat komt onder meer doordat de subsidieregeling tussentijds is gewijzigd. Om deze beter aan te laten sluiten bij het bredere SMP-beleid met natuurvriendelijk isoleren.

Met Natuurinclusief Bouwen is vooral ingezet op de Ontwerp Ateliers Natuurinclusief. Dit in nauwe samenwerking met het programma Versnelling Woningbouw. In 2023 zijn 4 reguliere Ontwerpateliers Natuurinclusief georganiseerd. Daarnaast is een extra interactief ontwerpatelier georganiseerd op de landelijke Natuurinclusief Top. Als onderdeel van de Agenda Natuurinclusief. Uit een evaluatie eind 2023 bleek dat alle ateliers ook daadwerkelijk hebben bijgedragen aan het natuurinclusiever maken van het (proces van) het project.

De subsidieregeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Dorpen en Steden (samenwerking met de programma's Klimaatadaptatie en Gezonde Leefomgeving) is ook in 2023 zeer succesvol gebleken. Voor bijvoorbeeld de categorie Groene Blauwe Schoolpleinen was het oorspronkelijke subsidieplafond binnen een week na openstelling al bereikt. Wegens de grote animo zijn specifiek voor schoolpleinen extra middelen vanuit het regulier BiSD-budget toegevoegd aan de subsidieregeling. Uiteindelijk zijn hiermee 19 projecten voor schoolpleinen ondersteund. Daarnaast hebben 20 projecten in de andere categorieën een bijdrage ontvangen. Zoals bijvoorbeeld een openbare (natuur)belevingstuin voor gehandicapte kinderen en meerdere projecten voor groene daken en groene gevels.

Omgevingswet, advisering gebieds- en soortbescherming en vergunningverlening natuur

Bij de vergunningverlening gaat het om beschikkingen, meldingen en maatregelen die moeten waarborgen dat inheemse bij wet beschermde soorten blijven voortbestaan. In 2023 zijn meer vergunningen binnen de wettelijke termijn afgehandeld dan de jaren daarvoor. Dat geldt niet voor gebiedsbescherming en/of stikstof. De termijnen voor de werkstroom gebiedsbescherming en/of stikstof kunnen niet gehaald worden. Dat komt omdat de wettelijke kaders waaraan getoetst wordt nog steeds niet duidelijk zijn. Dit is een feit dat landelijk speelt, voor alle aanvragen waar stikstof bij betrokken is.

In 2023 konden amper beschikkingen afgegeven worden. Dat komt door de vele rechterlijke uitspraken in de afgelopen jaren en de onduidelijkheden rondom het landelijk kader. De beschikbare capaciteit is wel ingezet om op onderdelen verder te komen.

De capaciteit voor vergunningverlening is grotendeels op orde gebracht. Maar bepaalde vacatures zijn, ondanks actieve werving, nauwelijks te vervullen. De complexiteit van de vergunningverlening is in 2023 toegenomen. Mede door een toename van ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met kwetsbare natuur.

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden en de voorbereidingen om 'Omgevingswet-proof' te zijn, hebben in 2022 en 2023 plaatsgevonden. Zo is in 2022 bijvoorbeeld een start gemaakt met de inrichting van het coördinatiepunt vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). En het meer proactief adviseren in de planfase. In 2023 is het coördinatiepunt Uitvoering (werken in de beleidscyclus) daadwerkelijk gestart en operationeel geworden. Daardoor kunnen gemeenten en andere initiatiefnemers eerder zien wat de haalbaarheid is van initiatieven in beschermde gebieden en in leefgebieden van beschermde soorten. En welke compenserende maatregelen voor natuur en bos mogelijk worden verlangd. In december 2023 was er een grote piek in de hoeveelheid aanvragen. Waarschijnlijk zodat deze aanvragen nog onder de 'oude' wetgeving en bijbehorende termijnen konden worden afgehandeld.

Bescherming Houtopstanden

In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma VTH zijn afspraken gemaakt over de monitoring van het bosareaal. In 2023 is de applicatie voor de monitoring van houtopstanden (bomen, bossen en andere houtige begroeiingen) geüpdatet. Daarin wordt inzichtelijk gemaakt waar bos is gekapt in de provincie Utrecht. In de rapportage natuurcompensatie worden PS geïnformeerd over de kap en herplant van houtopstanden. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) zorgt voor de naleving van de regels.

In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor het opnemen van een instructieregel oude bosgroeiplaatsen in de Omgevingsverordening. Hiermee wordt invulling gegeven aan het voornemen in de bossenstrategie om waardevolle houtopstanden beter te beschermen. De instructieregel wordt vergezeld door een handreiking voor gemeenten en initiatiefnemers.

Monitoring

Door monitoring houden wij de staat van instandhouding van de inheemse soorten en de habitats bij. Jaarlijks inventariseren wij 10% van het landelijk gebied van onze provincie. We monitoren periodiek het ecologisch functioneren van de ecoducten en faunapassages. De resultaten verwerken we in de driejaarlijkse Rapportage Natuur.

Wij hebben in 2023 het gebied Woerden (ongeveer 7.250 hectare) laten inventariseren op flora en fauna. In gerechtelijke procedures wordt steeds vaker gevraagd naar de staat van instandhouding van soorten en de relatie tussen aantallen en schade om een ingreep te rechtvaardigen. Dit vraagt om een aanpassing van onze monitoring. In 2023 is gestart met een onderzoek naar de Staat van Instandhouding van diverse soorten die voor vergunningverlening en faunabeheer van belang zijn. De uitbreiding van de watervogeltelling die in de winter 2022/2023 voor het eerst is uitgevoerd, is hier een voorbeeld van. Binnen onze provincie wordt in gebieden waar veel voorjaarschade gemeld wordt, de verspreiding van alle soorten ganzen, zwanen en smienten in de winterperiode goed in kaart gebracht. Dit wordt de komende 10 jaar gecontinueerd.

Voor de standganzen, die hier jaarrond verblijven hebben wij in IPO-verband afgesproken de stand beheersbaar te houden. We hebben opdracht gegeven om juveniele tellingen uit te voeren. Zo kunnen we jaarlijks bepalen of afschot noodzakelijk is en de omvang van het afschot vaststellen.

Het broedvogelmonitoringsprogramma van Sovon is in onze provincie vrij summier. Daardoor kan de staat van instandhouding van veel prioritaire soorten, specifiek voor onze provincie, niet bepaald worden. In 2022 is een opdracht voorbereid om de broedvogelmonitoring gedurende 10 jaar te intensiveren en dag-actieve zoogdieren te inventariseren. In 2023 is deze voor het eerst uitgevoerd.

Beoogde resultaten

Status

Samen met één of meer stakeholders zijn gebiedsgerichte beheersingsaanpakken afgesproken.

Toelichting

Er is overleg over een gebiedsgerichte aanpak voor de grote waternavel in de Eem. Er zijn nog geen afspraken over samenwerkingsverbanden voor terrestrische plantensoorten gemaakt.

Draaiboeken zijn opgesteld om soorten snel en effectief te bestrijden.

Toelichting

Een aantal draaiboeken zijn in ontwikkeling. Het voltooien van deze draaiboeken is in afwachting van (externe) pilotonderzoeken en afspraken.

Een interprovinciaal afgestemd toekomstig bestendig ganzenbeleid is vastgesteld.

Toelichting

Het proces om een ganzenbeheerplan voor 5 provincies op te stellen is in gang gezet. Zodat de uitvoering van het ganzenbeheer beter op elkaar afgestemd is. Het is niet mogelijk om voor de 12 provincies een gelijk beleid vast te stellen.

Handreiking voor de toepassing van de meerwaardebenadering.

Toelichting

Er is gestart met het opstellen van een handreiking voor de toepassing van de meerwaardebenadering.

Beschrijving van de kernkwaliteiten van het Natuurnetwerk Nederland(NNN), de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW).

Het verlenen van 4 tijdelijke gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een pre-SMP.

Het afwikkelen en verlenen van 4 subsidieaanvragen voor SMP.

Toelichting

In 2023 zijn 10 subsidieaanvragen voor SMP's ingediend. Niet alle aanvragen zijn in 2023 verleend.

Het organiseren van 4 Ontwerp Ateliers.

Via subsidie Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Dorpen en Steden besteden van € 0,13 miljoen voor vergroening van steden en dorpen door onder andere schoolpleinen en groene daken.

Rapportage voor Provinciale Staten over de uitvoering van NNN- en boscompensatieverplichtingen in de provincie Utrecht.

Realiseren van compensatieverplichting door gerechtelijke uitspraak.

Toelichting

Er is voldaan aan de verplichting die de rechtbank opgelegde. De compensatieverplichting is in uitvoering in het door Utrechts Landschap aangekochte terrein aan de Autenasekade.

2.3 De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk.

Toelichting op beleidsdoel

Natuur is van groot belang voor de mens. Het draagt bij aan een gezonde woon- en werkomgeving. Als mensen zijn wij verantwoordelijk voor behoud en herstel van natuur. Gericht op de intrinsieke waarde van de natuur, de biodiversiteit. Dit lukt alleen als hier voldoende draagvlak voor is.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	536	517	605	606	-1
b. Materiële lasten	11	-	-	-28	28
c. Subsidies	2.916	2.962	3.769	3.675	94
Totaal Lasten	3.464	3.479	4.374	4.253	121
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-3.464	-3.479	-4.374	-4.253	121

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Beleven en betrekken	Aantal	2028	1850	2115	265
Omschrijving:	Het minimaal aantal vrijwilligers dat meewerkt aan het beheer en onderhoud van natuur en landschap.				
Toelichting verschil	Na corona zijn meer vrijwilligers actief geworden in natuur en landschapsbeheer. Ze weten de mogelijkheden via de groene organisaties goed te vinden.				
Bron:	Opgave door Landschap Erfgoed Utrecht, het Utrechts Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer				
2 Kinderen Groen doet Goed	Aantal	13529	8250	13433	3131
Omschrijving:	Het aantal kinderen dat jaarlijks meedoet aan activiteiten Groen doet Goed.				
Toelichting verschil	Activiteiten trekken meer kinderen dan verwacht.				
Bron:	Opgave door IVN				

Meerjarendoelen

2.3.1 De betrokkenheid van inwoners bij natuur is groter en de samenwerking tussen bij natuur betrokken partijen is beter.

Toelichting op meerjarendoel

Partnerorganisaties en groene vrijwilligers

Partnerorganisaties voeren activiteiten uit op het gebied van begeleiden van groene vrijwilligers die actief zijn bij natuur- en landschapsbeheer, natuureducatie en beheer van klompenpaden. Verder spelen deze organisaties een rol in de communicatie over de Utrechtse natuur naar een breed publiek. Met de hulp van deze partnerorganisaties hebben 2.115 vrijwilligers zich in 2023 ingezet voor natuur en landschap in onze provincie. De Natuurwerkdag was weer een groot succes. Op 3 en 4 november waren 966 volwassenen en 104 kinderen actief op 51 locaties in onze provincie.

Groen doet Goed, Groen aan de buurt

13.433 kinderen hebben in 9 gemeenten deelgenomen aan activiteiten in het kader van het programma Groen doet Goed. Daarbij beleven ze de natuur van dichtbij. Buiten in de wijk óf in een natuurgebied in de omgeving. Van zaaien in de moestuin in de lente en vlotvaren in de zomer, tot spinnen zoeken in de herfst en hutten bouwen in de winter. Met het programma Groen aan de Buurt begeleiden wij gemeenten en bewoners bij de planning en uitvoering van groene burgerinitiatieven. Zoals het aanleggen en beheren van natuur in de openbare woonomgeving.

In 2023 is een inventarisatie en een stakeholderanalyse uitgevoerd. Met het doel om ervaringen en geleerde lessen op te halen ter voorbereiding op de verdere activiteiten in 2024 en verder. Verder is er een workshop georganiseerd voor bewoners in Lopik. Het onderwerp was beheer. Centraal stond de vraag: 'Hoe houden we onze buurt groen?'. Er zijn voorbereidingen getroffen voor een nieuwe Buurtaanpak in Woudenberg in 2024. Ook is het subsidietraject afgerond voor een nieuwe voucherregeling Beleef en Bewonder in 2024.

Vanuit de AVP Subsidie Beleving van Natuur is in 2023 een subsidie van € 70.000 verstrekt. Hiermee wordt een educatief blotevoetenpad in buitengebied van Woerden aangelegd. Daarbij staat natuureducatie van het Groene Hart centraal.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

We geven samen met gemeenten subsidie aan het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Zo bouwen we aan een vitaal nationaal park. Wij hebben deze exploitatiesubsidie verstrekt op basis van een meerjarenplan. De activiteiten die met de exploitatiesubsidie worden gefinancierd, richten zich op de verbetering van de samenwerking en verbinding van partijen in en rondom het gebied. Ook is het starten van een onderzoeksagenda, de Heuvelrugmonitor, en een kennisbank opgenomen als prestatie-indicator. Bij de tussentijdse subsidievaststelling in 2023 is aan deze inhoudelijke prestatie-indicatoren voldaan.

Afspraak is dat de subsidie die wij verlenen wordt gefinancierd door gemeenten. Het is de stichting niet gelukt de gehele subsidie gefinancierd te krijgen. Er is via een wijzigingsbesluit besloten om de bestemmingsreserve met meer dan 10% op te hogen omdat er meerjarige verplichtingen zijn aangegaan. Bij de vaststelling aan het eind van de cyclus (31 december 2024) wordt deze bestemmingsreserve weer teruggebracht naar 10%. Ook gelden niet langer alleen de bijdragen van gemeenten en het Rijk als cofinanciering, maar zijn hier via een wijzigingsbesluit ook de waterschappen aan toegevoegd.

In 2023 hebben GS de aanvraag bij het Rijk ingediend om het huidige Nationaal Park uit te breiden. Het gedeelte van de Heuvelrug tussen de A28 en de noordgrens van de provincie is het gewenste uitbreidingsgebied.

De rijksoverheid is in 2022 gestart met het opstellen van nieuw nationaal beleid voor de nationale parken. Er is wetgeving en beleid opgesteld om te duiden wat de vereisten zijn waar een nationaal park aan moet voldoen. En welke beleidsdoelen en ambities zij moeten nastreven. De beschikking op de herbegrenzingsuitvraag is uitgesteld in afwachting van de besluitvorming over de financiering van dit nieuwe rijksbeleid. De beschikking wordt in het 2e kwartaal van 2024 verwacht.

Gebiedscommissie Utrecht-West

Gebiedscommissie Utrecht-West levert gevraagd en ongevraagd advies over de ontwikkeling van het landelijk gebied. Het programmabureau van de gebiedscommissie ontvangt hiervoor een subsidie van ons.

In 2023 is in gezamenlijk overleg met partijen in de provincie, waaronder de gebiedscommissie Utrecht-West, gewerkt aan een nieuwe ULG. Hierbij zijn we met elkaar gekomen tot een nieuwe governance structuur. Nu een nieuwe governance structuur geborgd is, houdt de gebiedscommissie Utrecht-West per 1 januari 2024 op te bestaan. Het jaar 2023 was een jaar van transitie. De exploitatiesubsidie vanuit ons aan het programmabureau is per 31 december 2023 beëindigd. Dat gebeurde in goed overleg. De egaliseriereserve van de stichting wordt ingezet voor de afwikkeling van de stichting.

Gebiedscommissie Utrecht West heeft diverse adviezen uitgebracht. Waaronder een advies over de visie op landbouw en de toepassing en inzet van een groundbank. Ten aanzien van de 5 lopende gebiedsverkenningen is onderzocht hoe die het beste geborgd konden worden. De overdracht heeft inmiddels plaatsgevonden in goed overleg met de gebiedspartners.

Beoogde resultaten

Status

Continuering van het programma Groen aan de Buurt

2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw.

Toelichting op beleidsdoel

De landbouwsector is van belang voor de provincie Utrecht. Maar liefst 50% van het grondgebied is landbouwgrond. De landbouw produceert voedsel en speelt een grote rol in de kwaliteit van het landelijk gebied. De provincie streeft naar een maatschappelijk gewaardeerde én vitale en duurzame landbouw. Een landbouw die circulair, natuurinclusief en klimaatneutraal is. En zeker ook economisch rendabel: een landbouw met perspectief. Dit hebben wij dan ook als een doel in het concept-UPLG opgenomen.

De realisatie van een aantal grote maatschappelijke opgaven in combinatie met een rendabele landbouw als drager van een vitaal platteland vraagt de komende jaren een grote inzet van de sector en overheden. Voor de provincie betekent dit het combineren van de inzet zoals hier beschreven met de opgaven voor onder meer biodiversiteit, stikstof, bodemdaling, klimaat en water. Doelen zoals die in het concept-UPLG beschreven staan. Verschillende hulpmiddelen om de agrarische sector te faciliteren bij de verduurzaming hebben wij in het UPLG opgenomen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.278	1.411	1.391	1.394	-3
b. Materiële lasten	1.701	2.055	2.131	1.630	501
c. Subsidies	2.779	91	1.448	1.039	409
Totaal Lasten	5.758	3.557	4.970	4.062	908
Baten	697	900	470	377	-93
Totaal Baten	697	900	470	377	-93
Totaal beleidsdoel	-5.061	-2.657	-4.500	-3.685	815

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Landbouw coaches/Plattelandscoaches	Aantal	103	135	114	-21

Omschrijving: Het aantal eigenaren/ondernemers dat jaarlijks via plattelandscoaches wordt ondersteund bij het maken van keuzes voor de toekomst van hun bedrijf.

Toelichting verschil: De onrust en onzekerheid binnen de agrarische sector maakt dat veel boeren nog terughoudend zijn om gebruik te maken van een traject. Sinds het bekendmaken van de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij is een toename van deelname zichtbaar.

Bron:

2 Duurzame bedrijfsplannen	Aantal	50	15	25	10
-----------------------------------	--------	----	----	-----------	----

Omschrijving: Het jaarlijkse aantal agrarische bedrijven dat een Duurzaam Bedrijfsplan (DBP) heeft of naar aanleiding van het traject plattelandscoaches concrete stappen gaat zetten richting kringlooplandbouw.

Toelichting verschil: De animo voor het opstellen van duurzame bedrijfsplannen is groter dan vooraf ingeschat. De middelen voor extra plannen waren binnen het project beschikbaar.

Bron:

3 POP-bijdragen	Aantal	3	75	41	-34
------------------------	--------	---	----	-----------	-----

Omschrijving: Het aantal agrarische bedrijven per jaar dat een POP-bijdrage heeft ontvangen. [NB: totaal aantal volwaardige Utrechtse landbouwbedrijven is 2200.]

Toelichting verschil: Dit aantal is lager dan begroot. Dat komt omdat afgelopen jaar nog geen nieuwe openstelling plaatsvond in het kader van het NSP (opvolger POP3). En omdat de hoogte van de gemiddelde POP3 aanvraag iets hoger was dan begroot. Hiermee zijn de beschikbare middelen bij een lager aantal benut.

Bron:

4 Vrijkomende agrarische bebouwing	Aantal	0	2	0	-2
---	--------	---	---	----------	----

Omschrijving: Het aantal gemeenten dat in hun omgevingsvisie een Visie Vrijkomende Agrarische Bebouwing heeft opgenomen.

Toelichting verschil: Gemeente Montfoort zal naar alle waarschijnlijkheid in het 1e kwartaal van 2024 de gemeentelijke VAB-visie vaststellen. Dit wordt dan wel gezien als een modeldocument. Daar kunnen andere gemeenten gebruik van maken.

Bron:

Meerjarendoelen

2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Voortgangsrapportage Samenwerkingsagenda Landbouw.

Financiële ondersteuning van het Actieplan DLMN.

In de Regio Foodvalley worden 40 innovaties getest op 70 agrarische bedrijven. Onderdeel hiervan is een meetnet voor het monitoren van de luchtkwaliteit (stikstof en fijnstof) gerealiseerd.

Platform LaMi informeert zoveel mogelijk boeren in Utrecht over mogelijkheden om de bedrijfsvoering te verduurzamen.

Plattelandscoaches hebben met 135 agrarisch ondernemers coachingsgesprekken gevoerd.

Toelichting

Het uiteindelijke aantal ondernemers waarmee coachgesprekken gevoerd worden, is afhankelijk van het aantal aanmeldingen. Het project is inmiddels goed bekend bij veel ondernemers. En er vinden regelmatig doorverwijzingen plaats. De landelijke onzekerheden leiden er echter toe dat veel ondernemers pas op de plaats maken en afwachten.

2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Voortgangsrapportage uitvoeringsprogramma 2022.

Status

Eind 2023 wordt een evaluatie van Voedselagenda opgesteld.

Toelichting

Deze evaluatie wordt in 2024 opgesteld.

2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Tenminste 2 gemeenten hebben een visie op VAB opgenomen in de structuur- of omgevingsvisie voor het buitengebied.

Status

Toelichting

Gemeente Montfoort zal naar alle waarschijnlijkheid in het 1e kwartaal van 2024 de gemeentelijke VAB-visie vaststellen. Dit wordt gezien als een modeldocument. Daar kunnen andere gemeenten ook gebruik van maken.

De samenwerking tussen betrokken partijen voor een integrale aanpak ondermijning in relatie tot VAB is verder versterkt.

Het terugdringen/herbestemmen van VAB is onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak, onderdeel van NPLG.

De VAB-instrumenten (ontsloten via de website van de provincie) zijn doorontwikkeld op basis van de feedback vanuit de gebruikers.

Voor circulair bouwen ontstaat in 2023 meer helderheid over benodigde kaders en instrumenten.

Toelichting

We volgen de ontwikkelingen en hebben geen actieve bijdrage.

2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt.

Toelichting op beleidsdoel

Lokale initiatieven versterken de leefbaarheid en sociale cohesie in het landelijk gebied en de daarin gelegen kleine kernen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023 Primitief	2023 Bijgesteld	2023	
a. Personeelslasten	100	32	36	36	
b. Materiële lasten	18	-	-	25	-25
c. Subsidies	102	350	350	285	65
Totaal Lasten	220	382	386	346	40
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-220	-382	-386	-346	40

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Leefbaarheid landelijk gebied	Aantal	8	8	9	1

Omschrijving: Aantal initiatieven om de leefbaarheid te vergroten dat subsidie ontvangt van de provincie Utrecht.

Toelichting verschil: De realisatie indicator is behaald

Bron:

Meerjarendoelen

2.5.1 De leefbaarheid van het landelijk gebied en de kleine kernen is beter.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Minimaal 8 subsidies verstrekt in kleine kernen voor het versterken van de leefbaarheid in het landelijk gebied.

We nemen opnieuw deel aan het initiatief Kern met Pit.

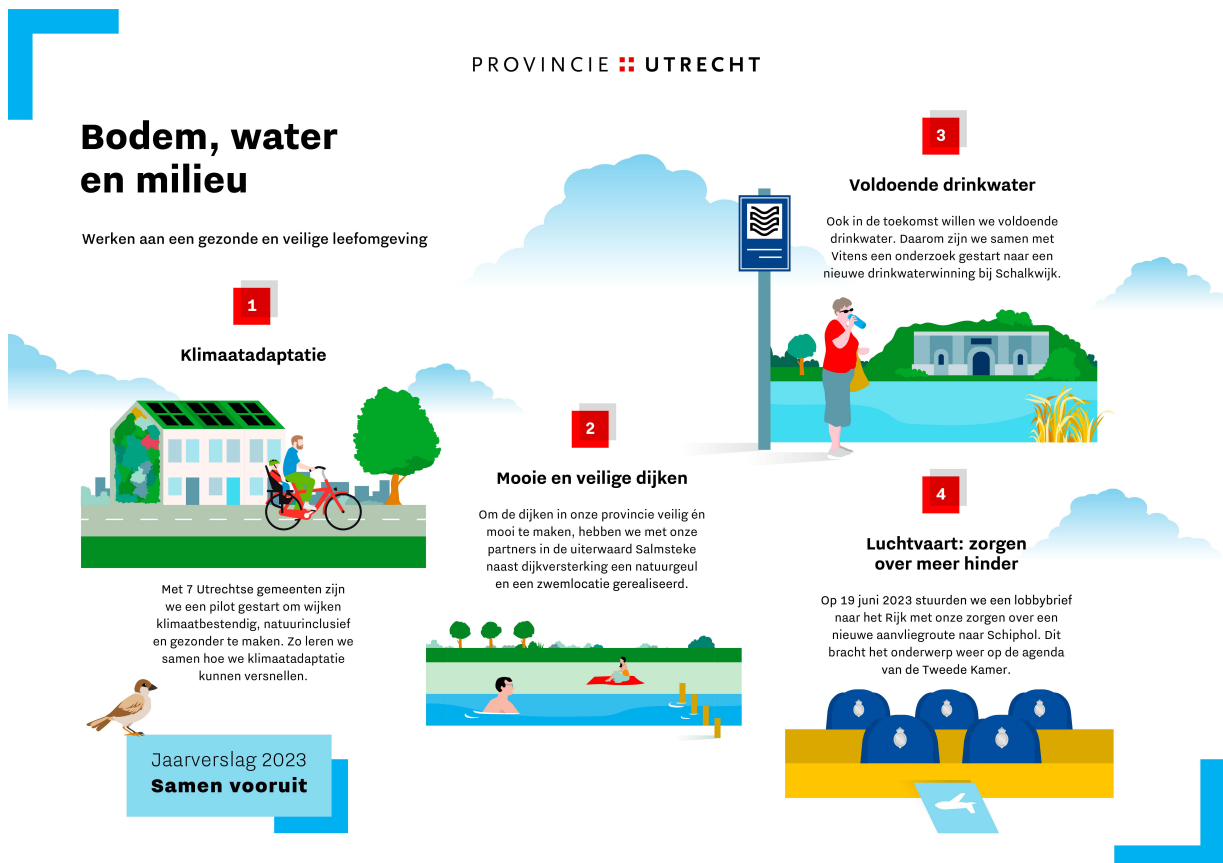
Verbonden partijen

Programma 3. Bodem, water en milieu

Programmadoel

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd.	●	●	●
3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde.	●	●	
3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut.	●	●	
3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen.	●	●	
3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering.	●	●	

3.2	De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit.	●	●	●
3.2.1	Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027.	●	●	
3.2.2	De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair.	●	●	
3.3	Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust.	●	●	●
3.3.1	De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd.	●	●	
3.3.2	Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut.	●	●	
3.3.3	Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw.	●	●	
3.3.4	De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet.	●	●	
3.4	De leefomgeving is gezond en veilig.	●	●	●
3.4.1	Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld.	●	●	
3.4.2	De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker.	●	●	
3.4.3	De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden.	●	●	
3.4.4	Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd.	●	●	
3.4.5	De overlast van vliegverkeer is minder geworden.	●	●	
3.4.6	De externe veiligheid is beter gewaarborgd.	●	●	
3.4.7	Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling.	●	●	
3.4.8	De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter.	●	●	
3.4.9	Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht.	●	●	
3.5	De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd.	●	●	●
3.5.1	Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken.	●	●	
3.5.2	Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd.	●	●	

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil Bedrag
	2022	2023 Primitief	2023 Bijgesteld	2023	
a. Personeelslasten	6.112	7.006	7.528	7.528	
b. Materiële lasten	6.281	16.150	7.436	7.039	397
c. Subsidies	14.604	10.843	14.924	12.890	2.034
Totaal Lasten	26.996	33.999	29.888	27.457	2.431
Baten	3.630	10.069	4.774	4.192	-582
Totaal Baten	3.630	10.069	4.774	4.192	-582
Totaal voor bestemming	-23.366	-23.930	-25.114	-23.265	1.849
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	11.614	3.993	7.295	6.468	827
Onttrekkingen	6.044	2.345	6.729	4.631	-2.097
Totaal mutaties in de reserves	-5.570	-1.648	-566	-1.836	-1.270
Saldo na bestemming	-28.936	-25.578	-25.681	-25.101	579

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 0,6 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Vertraging door het niet (tijdig) beschikken van subsidies onder andere bij 'Bodemdaling en Broeikasgasuitstoot'.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.3 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Egalisatie Bodemsanering	450	450	1.576	567
Reserve Lastneming subsidies	-	-	869	869
Reserve Meerjarige programma's/projecten	6.758	5.931	2.381	1.292
Reserve Programma Landelijk Gebied	-63	37	1.903	1.903
Totaal 03. Bodem, water, milieu	7.145	6.418	6.729	4.631

Beleidsdoelen

3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd.

Toelichting op beleidsdoel

Ook in de provincie Utrecht hebben we te maken met de gevolgen van het veranderende klimaat. Om de provincie nu en in de toekomst leefbaar te houden, moeten we rekening houden met een grotere kans op overstromingen, langere periodes van droogte, meer hitteproblemen en vaker hevige neerslag. De komende jaren zetten we in op het verhogen en verstevigen van de Lekdijk, het op orde krijgen van de regionale keringen en op het stimuleren van maatregelen voor klimaatadaptatie. Het Programma Klimaatadaptatie 2020-2023 hebben we inmiddels afgerond. De resultaten hebben we in november 2023 vastgelegd in een Eindrapportage. We werken nu aan een tweede uitvoeringsprogramma voor de periode 2025-2028. Met het programma Mooie en veilige dijken werken we met onze partners aan dijkversterking langs Rijn en Lek in combinatie met gebiedsontwikkeling in het rivierengebied.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.068	2.302	2.542	2.542	-1
b. Materiële lasten	988	1.084	913	944	-31
c. Subsidies	1.059	1.703	2.077	1.943	134
Totaal Lasten	3.116	5.089	5.532	5.429	102
Baten	80	-	-	-	
Totaal Baten	80	0	0	0	
Totaal beleidsdoel	-3.035	-5.089	-5.532	-5.429	102

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Veiligheid regionale waterkeringen		92%	90%	Ntb	

Omschrijving: Het percentage regionale waterkeringen dat aan de veiligheidsnorm voldoen.

Toelichting verschil: Het percentage voor 2023 is nog niet bekend. Waterschappen leveren in het voorjaar van 2024 de rapportages op voor het jaar 2023. In 2022 voldeed 92% van de regionale keringen aan de veiligheidsnorm, en daarmee voldoet het al aan de norm van 2023. De resultaten over het jaar 2023 nemen we op in de volgende jaarrekening.

Bron: Veiligheidsrapportages waterschappen

Meerjarendoelen

3.1.1 De primaire en regionale waterkeringen zijn op orde.

Toelichting op meerjarendoel

Om onze provincie te beschermen tegen overstromingen, versterken de waterschappen de dijken langs de Nederrijn en de Lek: de primaire keringen. Wij zijn bevoegd gezag bij deze dijkversterkingen. Daarnaast werken we voor de waterveiligheidsopgave aan de regionale keringen. Daaronder vallen boezemkaden, keringen langs regionale rivieren en compartimenteringskeringen. In de Omgevingsverordening zijn de veiligheidsnormen voor deze keringen opgenomen. Met de waterschappen zijn afspraken gemaakt over het toetsen en op orde brengen van de regionale keringen. Jaarlijks rapporteren de waterschappen aan ons over de voortgang van de verbeteropgave, de toets op de veiligheid en eventueel opgetreden veiligheidsrisico's. Het percentage van de keringen dat in 2023 voldeed aan de veiligheidsnorm is nog niet bekend. Maar de status staat op groen, omdat in 2022 al 92% van de keringen voldeed aan de veiligheidsnorm. In het voorjaar van 2024 leveren de waterschappen hun rapportages over het jaar 2023.

Beoogde resultaten

Status

Met elk waterschap vinden (ambtelijke) toezichthoudersoverleggen plaats over de regionale waterkeringen, waarin we afspraken toetsen en voortgangsrapportages bespreken.

90% van de regionale waterkeringen voldoet aan de veiligheidsnorm.

Om te kunnen blijven zorgen voor veilige regionale waterkeringen werken we samen met andere provincies en waterschappen aan het Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen (ORK)

3.1.2 Meekoppelkansen bij dijkversterking zijn vaker benut.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 stond de uitvoering van het programmaplan Mooie en veilige dijken weer centraal (vastgesteld door GS in 2020). Samen met de waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en overige gebiedspartners werkten we door aan het verbeteren van de omgevingskwaliteit bij de zeven projecten van de Sterke Lekdijk, de Grebbedijk en SAFE (Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen). Het project Salmsteke, onderdeel uiterwaard, is uitgevoerd. De trajecten Wijk bij Duurstede – Amerongen (WAM), Salmsteke – Schoonhoven (SAS), Culemborgse Veer-Beatrixsluizen (CUB) en Grebbedijk zijn in de planfase. De verkenningsfase voor de trajecten SAFE, Jaarsveld-Klaphek (JAK) en Irenesluis- Culemborgse Veer (ICU) zijn afgerond volgens de planning. In de verkenningsfase was het project Nieuwegein onderdeel van een groter traject: Jaarsveld - Vreeswijk. Voor de planuitwerking en realisatie wordt de dijkversterking Nieuwegein een apart project. De planuitwerking start in 2024. In 2023 is verder gewerkt aan de planvorming gebiedsontwikkeling rond dijkversterking Culemborgse Veer-Beatrix Sluizen (CUB) afgerond, uitvoering is volgens verwachting vanaf 2025.

Tot nu toe belegden we de planvorming en uitvoering voor de meekoppelkansen bij de waterschappen. Voor Sterke Lekdijk is met een kostenoverschrijding op het traject SAS in het derde kwartaal van 2023 duidelijk

geworden dat provincie en gebiedspartijen te weinig kunnen sturen op voortgang, inhoud en kosten in de huidige constructie en binnen de huidige afspraken. Bij SAS leidde dit in het vierde kwartaal van 2023 tot een wijzigingsovereenkomst die de bestuurders ondertekenden. In december 2023 is ambtelijk afgesproken om in 2024 andere afspraken te maken voor de meekoppelkansen in de uiterwaarden en in de dijkzone. Hiervoor werken HDSR, RWS en de provincie Utrecht, in afstemming en overleg met de gebiedspartners, een voorstel uit. Dit voorstel wordt bestuurlijk voorgelegd in het 1e kwartaal van 2024. We informeren Provinciale Staten met een brief.

Beoogde resultaten	Status
Uitvoering en afronding van het project Salmsteke.	
Planvorming Wijk bij Duurstede-Amerongen (WAM), Salmsteke-Schoonhoven (SAS) en Culemborgse Veer-Beatrixsluisen (CUB) en Grebbedijk.	
Verkenning en planvorming Jaarsveld-Vreeswijk (JAV), Irenesluis- Culemborgse Veer (ICU)	

3.1.3 De provincie is beter voorbereid op de gevolgen van overstromingen.

Toelichting op meerjarendoel

Wij werken samen met de Veiligheidsregio Utrecht, waterbeheerders en gemeenten aan gevolgbeperking overstromingen. In 2023 lag de focus op het delen van kennis en het stimuleren van gemeenten en beheerders van vitale en kwetsbare objecten. Zodat we bestaande en nieuwe ontwikkelingen bestand kunnen maken tegen overstromingen. Dit verloopt via de werkregio's van klimaatadaptatie.

Sinds 2022 werken we aan de derde implementatiefase van de EU Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR). Op landelijk niveau is een plan van aanpak vastgesteld voor de jaren 2022-2027. Er wordt uitvoering gegeven aan de vereisten van de richtlijn en de maatregelen zoals opgenomen in het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP). In 2023 werkten we aan de voorlopige overstromingsrisicobeoordeling. Dit is een van de vereiste producten van de ROR.

Beoogde resultaten	Status
Delen van handvatten voor overstromingsrobuust inrichten en stimulatie van gemeenten en beheerders van vitale en kwetsbare objecten om voor bestaande en nieuwe gebiedsontwikkelingen de gevolgen van overstromingen te beperken.	
Deelnemen aan het proces van de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en uitvoering geven aan het ORBP.	

3.1.4 De fysieke leefomgeving wordt beter voorbereid op klimaatverandering.

Toelichting op meerjarendoel

Het jaar 2023 was het laatste jaar van het Programma Klimaatadaptatie 2020-2023. De eindrapportage van het programma is gedeeld met Provinciale Staten. Zowel intern als extern zijn flinke stappen gezet. Er is een aantal grote dossiers waar het veranderende klimaat een duidelijk stempel op drukt, zoals de bouwopgave, de provinciale infrastructuur en de opgaven in het landelijk gebied. Hierbij worden grote investeringen gedaan. Daarom is het van groot belang dat klimaatadaptatie vanaf de start meegenomen wordt nemen bij alle ruimtelijke ontwikkelingen.

De opbouwfase is met het afronden van het programma 2020-2023 formeel ten einde gekomen, hoewel het programma in aanloop naar het volgende programma nog doorloopt in 2024. Klimaatadaptatie staat goed op de kaart binnen de provincie Utrecht. Nu is het zaak om door te pakken.

Met de subsidieregeling 'Klimaatbestendige, groene en gezonde steden en dorpen' kenden we de afgelopen jaren in totaal € 2.817.000 aan subsidies toe voor uitvoeringsprojecten op het gebied van klimaatadaptatie. In 2023 is in 7 gemeenten een pilottraject gestart. In de pilot werd onderzocht wat nodig is om klimaatbestendige, natuurinclusieve en gezonde wijken te krijgen. De provincie faciliteert dit proces en streeft naar opschaling richting andere gemeenten. Enkele beoogde resultaten zijn licht vertraagd (zie onder).

Beoogde resultaten

Status

In 2023 wordt de balans opgemaakt van de resultaten van het Programma Klimaatadaptatie 2020-2023 en er wordt een voorstel gedaan hoe klimaatadaptatie vorm kan krijgen na 2023.

Ondersteuning van concrete projecten en maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie via de subsidieregeling Klimaatbestendige, Groene en Gezonde Steden en Dorpen.

Inzet is en blijft om te stimuleren dat alle Utrechtse gemeenten eind 2023 een lokaal hitteplan hebben.

Toelichting

Eind 2023 hadden 8 gemeenten een lokaal hitteplan. Dat aantal neemt de komende jaren verder toe. We blijven dit proces stimuleren. En we blijven ons ervoor in zetten dat binnen enkele jaren alle Utrechtse gemeenten een lokaal hitteplan hebben.

De mate van verankering van klimaatadaptatie binnen het provinciale beleid is te volgen via een monitoringsysteem.

Toelichting

Het dashboard monitoring klimaatadaptatie laat op een eenvoudige, kwalitatieve, manier zien in hoeverre klimaatadaptatie is verankerd binnen de verschillende beleidsterreinen en programma's van de provincie. Vanwege capaciteitsproblemen hebben we een achterstand opgelopen bij het vullen van het dashboard. Het dashboard staat online, maar is dus nog in bewerking. In het voorjaar van 2024 ronden we dit af.

Inzet is dat bij nieuwe gebiedsontwikkelingen klimaatadaptatie standaard wordt meegenomen, zowel in de ruimtelijke inrichting als bouwwijze bij nieuwbouw en transformatie. Daarbij zijn de Afspraken klimaatadaptief bouwen Utrecht leidend.

Toelichting

Inmiddels is ook de landelijke maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving tot stand gekomen. In veel dossiers, projecten en gebiedsontwikkelingen, nemen we de klimaatadaptatie mee. Zeker bij nieuwbouwprojecten. We nemen het nog niet overal standaard mee. Dat geldt vooral voor het bestaand bebouwd gebied.

3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit.

Toelichting op beleidsdoel

Schoon en voldoende oppervlaktewater zijn essentiële factoren voor een economische en maatschappelijke ontwikkeling naar een gezonde en duurzame leefomgeving op de langere termijn. We werken aan een duurzame en doelmatige zoetwatervoorziening voor verschillende functies in onze provincie, zoals drinkwater, landbouw en natuur. In 2023 is een slag geslagen met het verder integraal oppakken van de wateropgaven onder andere via de samenwerkingsverbanden Blauwe agenda Utrechtse Heuvelrug en Centraal Holland/Toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	803	513	592	594	-2
b. Materiële lasten	312	426	326	242	84
c. Subsidies	148	-	-	-	
Totaal Lasten	1.263	939	918	836	82
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-1.263	-939	-918	-836	82

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
1 Waterkwaliteit oppervlaktewater (V-1) [1]	%				
Omschrijving:	Het percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit. Deze indicator is afgesproken tussen Rijk en IPO en wordt 1x per 3 jaar vastgesteld. In 2024 verschijnt de Tussenbalans van de KRW en kan de indicator beoordeeld worden.				
Toelichting verschil					
Bron:	Informatiehuis Water				

Meerjarendoelen

3.2.1 Voor het oppervlaktewater bereiken we de KRW-doelen in 2027.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 nam het Rijk de regie om met meer urgentie aan de vereisten van de KRW te werken. Dit met het oog op het bereiken van de KRW doelen in 2027. Het Rijk startte een KRW-impulsprogramma. In mei 2023 heeft de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur een briefadvies aan de minister gegeven. Deze analyse en het KRW-Impulsprogramma gebruiken wij om voor onze eigen organisatie na te gaan: wat we doen, doen we dat goed? Kunnen we nog meer doen?

Ook is de verbetering van de waterkwaliteit een belangrijke opgave. Daar zijn nu nieuwe kansen voor in verband met de transitie van de landbouw, beekherstel in combinatie met natuur, zoals groenblauwe dooradering. In 2023 is de 1e openstelling voor het Nationaal Strategisch Plan (NSP) voorbereid en opengesteld. De focus van deze openstelling is bewust gericht op het realiseren van KRW-maatregelen.

We stelden de zwemwaterlocaties voor 2023 vast. Door het warme weer zijn voor 8 zwemplassen tijdelijke waarschuwingen voor de kwaliteit gegeven. Samen met de waterpartners doen we onderzoek naar opkomende en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) bij de Utrechtse Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). In stroomgebied Rijn-Oost leveren we een bijdrage aan een toxiciteitsonderzoek. Met dit onderzoek willen we inzicht krijgen in de aan- of afwezigheid van chronische toxiciteit in ons beheergebied.

In 2023 zijn er geen (extra) rietstekken meer aangeplant op een aantal locaties langs de Eem, omdat de exoot Grote Waternavel is aangetroffen. Het probleem met deze exoot pakt het waterschap op. Zij ontvangen daarvoor een projectsubsidie. Vanuit het project rietherstel Eem en Eemmeer zou eind 2023 1 maaibeurt plaatsvinden. Maar dat is niet gelukt vanwege te hoog water. Dit gebeurt nu begin 2024 in het kader van ontwikkelbeheer. Het project is daarmee afgerond.

Beoogde resultaten

Status

We leveren inbreng in het proces provinciaal gebiedsprogramma.

We volgen de inspanningen van de waterschappen voor de biologische doelen niet-KRW-wateren.

We zetten subsidieregelingen, zoals GLB/NSP, in voor maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit.

Nationaal is afgesproken om voor de KRW-doelen een Tussenevaluatie 2024 uit te voeren. We leveren hiervoor in de stroomgebieden Rijn-West en Rijn-Oost onze input.

We werken samen met onze partners aan een probleemanalyse voor opkomende stoffen.

We werken samen met onze partners aan kennisontwikkeling over Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

We adviseren vanuit oppervlaktewaterkwaliteit over de mogelijkheden tot creëren van nieuwe zwemwaterlocaties.

De officiële zwemwaterlocaties worden jaarlijks vastgesteld.

Aanplant van rietstekken op een aantal locaties langs de Eem en het Eemmeer.

Toelichting

Het aanplanten van extra rietstekken is niet gebeurd en gaat ook niet meer gebeuren doordat de exoot de Grote Waternavel is aangetroffen.

3.2.2 De zoetwatervoorziening is robuuster en beter op orde en de waterketens zijn meer circulair.

Toelichting op meerjarendoel

Als provincie nemen we actief deel aan het project Toekomstbestendig Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied. In 2023 startten we met de gebiedspartners in dit gebied met een vernieuwde samenwerking onder het Deltaprogramma: Delta regio Centraal Holland. Het doel van deze samenwerking is om de wateropgaves zoals wateroverlast, verzilting en waterbeschikbaarheid integraal op te pakken. En om die goed mee te nemen in de verschillende ruimtelijke processen die nu lopen, zoals NOVEX Groene Hart, UNED en het UPLG. Voor zover dat mogelijk is, bereiden we ook ruimtelijke keuzes voor. Dit traject heeft groot raakvlak met de werkzaamheden van het Deltaprogramma Zoetwater, voor dit gebied zoetwaterregio-West.

In zoetwaterregio Oost (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON)) (voor Utrecht: Utrechtse Heuvelrug/ Gelderse vallei) werken we per gebied aan een (klimaat)robuuster watersysteem. Via deze samenwerkingsregio lopen op dit moment diverse onderzoeken, waaronder een onderzoek naar het klimaatbestendig maken van beekdalen. Ook via de Blauwe Agenda voeren we (pilot)projecten uit om het watersysteem robuuster te maken. Daarmee kunnen we waterafhankelijke functies beter bedienen. Een voorbeeld is de uitvoering van het project Zeisterbossen om met afstromend regenwater de cultuurhistorische watergangen te herstellen. We zijn met de zoetwaterregio's in 2023 van start gegaan om de strategische doelen voor de volgende deltapfase te verkennen en op te stellen. In 2024 zal dit verder vorm krijgen door de regionale knelpuntenanalyse(s) en het verbinden van de regionale opgaven.

Beoogde resultaten

Status

De relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen en het watersysteem worden voor Utrecht-West ingebracht in verschillende ruimtelijke ordeningssporen.

We verzamelen en ontwikkelen kennis die bijdraagt aan een integrale visie op het watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug.

3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust.

Toelichting op beleidsdoel

Het bodem- en grondwatersysteem draagt bij aan meerdere opgaven binnen de provincie. Het is een bron voor drinkwater, het kan energie opslaan en leveren, het zorgt voor robuuste natuurgebieden en is een voedingsbodem voor natuur. Bodem- en grondwater zijn een uniek en traag systeem dat moeilijk herstelt van aantastingen en verontreinigingen. We zetten ons in voor een veilig en verantwoord gebruik van het bodem- en grondwatersysteem.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.041	1.573	1.826	1.830	-4
b. Materiële lasten	3.018	3.357	3.570	2.823	747
c. Subsidies	1.484	345	635	690	-55
Totaal Lasten	5.543	5.275	6.032	5.343	688
Baten	2.315	2.975	3.425	2.981	-444
Totaal Baten	2.315	2.975	3.425	2.981	-444
Totaal beleidsdoel	-3.228	-2.300	-2.607	-2.363	244

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
-----------------	---------	------------	-----------	------------	----------

		2022	2023	2023	2023
1 Waterkwantiteit (TOP)	getal	10	12	10	2

Omschrijving: Het aantal TOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost.

Toelichting verschil Op basis van het Convenant verdrogingsbestrijding 2008 voerden we de aanpak tegen verdroging uit voor 10 Top-gebieden. Voor 18 Subtop-gebieden ronden we deze aanpak af. In 3 gebieden bleken de maatregelen niet nodig. We verwachten dat we de laatste maatregelen die horen bij deze aanpak in 2024 en 2025 uitvoeren. Voor de Natura 2000-gebieden zijn in 2022 en 2023 natuurdoelanalyses opgesteld. Daarin zijn aanvullende maatregelen geformuleerd, die nodig zijn om de Natura 2000-doelen te bereiken. Op basis daarvan blijkt dat het in de meeste N2000-gebieden nodig is om aanvullend onderzoek te doen naar verbetering van het watersysteem in deze natuurgebieden. En om nieuwe maatregelen uit te voeren om te voldoen aan de hydrologische randvoorwaarden voor de habitattypen.

Bron: Herprioritering en financiering verdrogingsbestrijding 2013-2018

2 Waterkwantiteit (SUBTOP)	Getal	17	19	18	1
-----------------------------------	-------	----	----	-----------	---

Omschrijving: Het aantal SUBTOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost.

Toelichting verschil Zie de toelichting bij indicator 1.

Bron: Herprioritering en financiering verdrogingsbestrijding 2013-2018

Meerjarendoelen

3.3.1 De bodem- en grondwaterkwaliteit is verbeterd en beter beschermd.

Toelichting op meerjarendoel

Grondwaterbescherming

Om aan de KRW-doelen te voldoen, verbeteren we de kwaliteit en kwantiteit van de grondwaterlichamen. Zodat er in de provincie voldoende en schoon grondwater is. We beschermen het grondwater voor de functies: menselijke consumptie, toekomstige drinkwaterwinning (strategische grondwatervoorraden) en grondwaterafhankelijke natuur. We zorgen voor een betere bodemkwaliteit waar dat nodig is. De maatregelen die we uitvoeren, staan in het Uitvoeringsprogramma drinkwater en het Bodem- en waterprogramma 2022-2027. En zijn in meer detail beschreven in de tabel met beoogde resultaten hieronder.

Voortgang bodemsanering

Het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant (PUB) 2016-2022 dat doorliep in 2023 voerden we volgens planning uit. Het bodemprogramma wordt door middel van het Rijk gefinancierd. Per jaar kunnen wij bij het Rijk per project een Specifieke Uitkering Bodem (SpUK) aanvragen. In 2023 verstreekte het Rijk een extra bedrag van € 2,8 miljoen aan SpUK.

Aardkundig monument

Aardkundige waarden zijn de onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van het gebied en daarmee onze provincie. We beschermen deze waarden en wijzen aardkundige monumenten aan. We maken ze beleefbaar en benoemen de komende jaren nieuwe aardkundige monumenten, in overleg

met grondeigenaren en gemeenten. We hebben voorbereidende stappen gezet om tot een nieuw aardkundig monument te komen.

Beoogde resultaten

Status

Rapportage over de kwaliteit van het freatisch (ondiep) grondwater op basisstoffen: nutriënten, macroïonen, metalen en gewasbeschermingsmiddelen.

Toelichting

Zie: Memorandum Toelichting rapportage freatisch grondwaterkwaliteit meetronde 2023 uitgevoerd in de provincie Utrecht, 7 februari 2024.

Rapportage over knelpunten en handelingsperspectief vanuit grondwater ten aanzien van kwaliteit beken Gelderse Vallei.

Toelichting

Rapport is gereed. We verwerkten de inhoud in het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied.

Zie: Statenbrief: concept Utrechts Programma Landelijk Gebied versie 1.0, UTSP-1088738041-10706, 4-7-2023

Een handreiking over het veilig en verantwoord afkoppelen van regenwater binnen de provincie Utrecht.

Toelichting

Dit handreiking is gereed. GS zullen de handreiking begin 2024 vaststellen en publiceren.

Rapportage over de risico's van diepe ondergrondse activiteiten op de kwaliteit van het grondwater dat wordt beschermd voor drinkwaterbereiding.

Toelichting

Rapport is gereed. Hieruit blijkt dat aanvullend onderzoek nodig is om een beter inzicht te krijgen in de diepe ondergrond om tot een wijziging van de huidige grondwaterbeschermingsregels te komen.

Een nieuw uitvoeringsprogramma bodem voor de periode 2023-2025.

Toelichting

Op 13 december 2022 verlengden GS, in verband met uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, het uitvoeringsprogramma bodem tot en met eind 2023. De uitvoering verliep volgens planning. Momenteel is een nieuw uitvoeringsprogramma 2024 in de maak. Voor de periode 2025 en verder stellen we een programma bodem en ondergrond op.

Een nieuw aardkundig monument.

Toelichting

Wij hebben stappen gezet (selectie, netwerkopbouw) voor de benoeming van een nieuw aardkundig monument. In 2024 wijzen we een nieuw aardkundig monument aan.

3.3.2 Energie uit de ondergrond wordt verantwoord en veilig benut.

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2023 hebben we bijgedragen aan het veilig en verantwoord benutten van de ondergrond voor de opgave Energietransitie (programma 4). Dit hebben we gedaan door onder andere:

- Met de gemeente Utrecht mee te denken om provinciaal beleid voor open bodemenergiesystemen in een gemeentelijk bodemenergieplan voor de ontwikkellocatie Papendorp/Groenewoud uit te werken. Hiermee wordt de schaarse ondergrond optimaal benut voor het gebruik van bodemenergie en andere functies. Daarnaast zijn bestaande beleidsregels voor bodemenergie aangepast vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- Twee adviezen op te stellen richting het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat op vergunningaanvragen aardwarmte binnen de Mijnbouwwet.
- Kennis te ontwikkelen en bij te dragen aan onderzoeksprojecten over veilige en verantwoorde ontwikkeling van ondiepe bodemenergie en aardwarmte over het gebruik van de ondergrond. We wisselden deze kennis uit met onze regionale samenwerkingspartners, met andere provincies, kennisinstututen en het Rijk. Voorbeelden zijn onze bijdrage in het project inventarisatie van ondergrondgebruik voor drinkwaterwinning en energietransitie als onderdeel van de integrale grondwaterstudie Nederland en in de werkgroep aardwarmte en grondwater/drinkwater met partijen uit de aardwarmtesector en drinkwatersector en een aantal provincies.

Beoogde resultaten

Status

Vastgestelde gebiedsspecifieke provinciale beleidsregels voor open bodemenergie op basis van gemeentelijke bodemenergieplannen.

Adviezen aan het Rijk bij vergunningaanvragen voor aardwarmte. We zorgen ervoor dat regionale en lokale belangen meegewogen worden.

Vergroten van de regionale kennis over kansen en risico's van energie uit de ondergrond. We zetten opgedane kennis in voor het zo nodig aanpassen van beleid en het meedenken in gebiedsontwikkelings- en energietransitievraagstukken.

3.3.3 Zorg dragen voor voldoende grondwater voor de functies openbare drinkwatervoorziening, menselijke consumptie, natuur en landbouw.

Toelichting op meerjarendoel

Drinkwaterbedrijven en provincies zijn wettelijk verantwoordelijk voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. De vraag naar drinkwater neemt toe in onze provincie door toenemende bevolkingsgroei en het vaker voorkomen van droge periodes. Samen met de drinkwaterbedrijven werken we intensief samen aan een breed scala aan activiteiten om te zorgen dat we in de toekomst voldoende drinkwater hebben. Van waterbesparing tot zoeken naar nieuwe drinkwatercapaciteit. We hebben in 2023 de Notitie Reikwijdte Detailniveau (NRD) voor een nieuwe winning van Vitens op Eiland van Schalkwijk ter inzage gelegd (UTSP-1784050844-48360). Dit is de start van een milieueffectenprocedure voor een aanvraag van een

vergunning voor het onttrekken van grondwater. De NRD gaat over de reikwijdte en opzet van onderzoek naar de effecten van het onttrekken van grondwater voor de waterwinning. In het voorjaar van 2024 zullen we Vitens hierover adviseren. De meeste beoogde resultaten zijn conform planning uitgevoerd, behalve het voeren van gesprekken met 5 bedrijven over waterbesparing. De gesprekken vinden begin 2024 plaats.

Voldoende grondwater is, behalve voor drinkwater, ook nodig in (verdrogingsgevoelige) natuurgebieden en landbouw. Met het vaststellen van de uitvoeringsagenda Blauwe Agenda geven we hier invullen aan.

Beoogde resultaten

Status

Advies aan Vitens of uitbreiding van bestaande winvergunningen mogelijk is.

Samen met onze partners uitvoeren van het ambitiesdocument aan de hand van het uitvoeringsplan Blauwe Agenda.

Toelichting

Zie: Statenbrief: uitvoeringsagenda Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug, UTSP-1784050844, 25-04-2023

De vervolgaanpak verdroogde natuurgebieden zijn ingebracht bij gebiedsprocessen in het landelijk gebied.

Toelichting

Zie: Statenbrief: concept Utrechts Programma Landelijk Gebied versie 1.0, UTSP-1088738041-10706, 4-7-2023

We voeren met 5 bedrijven gesprekken met als doel de bedrijven te stimuleren om waterbesparende maatregelen te nemen.

Toelichting

Het project is met vertraging gestart. De gesprekken met bedrijven voeren we begin 2024 uit.

3.3.4 De duurzame gebiedsgerichte aanpak van bodem en ondergrond is vaker ingezet.

Toelichting op meerjarendoel

Door de toenemende drukte in de ondergrond staat de kwaliteit ervan onder druk. Dat vraagt van overheden meer regie en onderlinge afstemming over duurzaam gebruik van de ondergrond. In 2023 maakten we een start om een gebiedsgerichte 3D-systematiek te ontwikkelen. Daarnaast deden de provincie en de gemeente Utrecht in 2023 voorbereidende studies. Deze studies zijn nodig om een vergunningaanvraag voor het praktijkonderzoek voor WarmteKoudeOpslag (WKO) in het Beurskwartier van de gemeente Utrecht goed te kunnen beoordelen (zie nadere toelichting bij beoogd resultaat).

Beoogde resultaten

Status

We stellen een startnotitie op voor de ontwikkeling van een gebiedsgerichte 3d-systematiek. Hierbij werken we samen met andere overheden.

Toelichting

Het project startte met vertraging. We zijn eind 2023 begonnen met dit traject. En werken in 2024 verder aan deze startnotitie en de 1e stappen in de 3d-systematiek

Met het praktijkonderzoek WKO in 2e watervoerend pakket Beursgebied Utrecht werken we samen met de gemeente Utrecht aan een veilig en verantwoord gebruik van de ondergrond voor duurzame energie en drinkwater.

Toelichting

De planning van het project is vertraagd. In 2023 is de beslissing genomen om door te gaan naar de volgende fase. In deze nieuwe fase is de concessiehouder warmtelevering Beursgebied Eneco bezig het ontwerp uit te werken en onderzoek te doen naar geschikte locaties om bronnen aan te leggen voor het 1e WKO-systeem. Dit is ter voorbereiding van de vergunningaanvraag voor het WKO-systeem. Na verlening van de vergunning kan het open bodemenergiesysteem worden aangelegd door de concessiehouder.

3.4 De leefomgeving is gezond en veilig.

Toelichting op beleidsdoel

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de positieve invloed op gezondheid zo groot mogelijk is.

Om die gezonde leefomgeving voor onze inwoners te realiseren, is het noodzakelijk om de effecten op en de kansen voor gezondheid en veiligheid van de leefomgeving te betrekken bij alle beleids- en gebiedsontwikkelingen, waar we aan werken.

Daar dragen we op verschillende manieren aan bij, namelijk via advies over gezonde en veilige keuzes bij beleid en projecten én bij omgevingsplannen van gemeenten, maar ook door toezicht en handhaving en innovaties op het gebied van gezondheid.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	2.721	2.364	2.290	2.283	8
b. Materiële lasten	1.806	10.820	2.365	2.865	-500
c. Subsidies	10.880	920	9.932	9.176	756
Totaal Lasten	15.407	14.104	14.587	14.323	263
Baten	257	94	149	376	227
Totaal Baten	257	94	149	376	227
Totaal beleidsdoel	-15.150	-14.010	-14.438	-13.947	491

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
5 Vliegverkeer		-	-	-	
Omschrijving:	De procentuele afname van het aantal personen dat hinder ondervindt van vliegtuiglawaai per jaar. Ervaren geluidhinder van vliegtuigen specifiek uit de monitor				
Toelichting verschil					
Bron:	GGD-onderzoek, 1 keer per 4 jaren, nu nog onbekend.				
6a Luchtkwaliteit (10 µg/m3)		-	-	-	
Omschrijving:	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van PM2,5 (10 µg/m3)				
Toelichting verschil	Vanaf 2022 nog niet bekend.				
Bron:					
6b Luchtkwaliteit (20 µg/m3)					
Omschrijving:	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van PM10(20 µg/m3)				
Toelichting verschil	Vanaf 2022 nog niet bekend.				
Bron:					
6c Luchtkwaliteit (40 µg/m3)		-	-	-	
Omschrijving:	Percentage overschrijdingen langs de wegen in de provincie Mln. van de WHO advieswaarden van NO2 (40 µg/m3)				
Toelichting verschil	Vanaf 2022 nog niet bekend.				
Bron:	Monitoringstool NSL (RIVM)				
Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
1 Realisatie Jaarlijks Uitvoeringsprogramma VTH			600		
Omschrijving:	Percentage van realisatie van het Jaarlijks Uitvoeringsprogramma VTH				
Toelichting verschil					
Bron:					

4 Stiltegebieden) 17.000 **17.000** 0

Omschrijving: Het areaal van de stille kernen van de stiltegebieden

Toelichting
verschil

Bron: GGD-monitor, die eens in de 4 jaar plaatsvindt.

Meerjarendoelen

3.4.1 Er zijn meer impulsen voor een gezonde leefomgeving ontwikkeld.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Er is een overzicht van geleerde lessen op basis waarvan besloten wordt welke tools en experimenten verder worden gebracht/opgeschaald.

Het netwerk van deelnemende gemeenten zorgt voor kennisdeling voor de toepassing van succesvolle experimenten in gezonde binnenstedelijke gebiedsontwikkeling.

Een bijeenkomst georganiseerd, artikelen gepubliceerd en een vervolgonderzoek geïnitieerd die innovaties in gezonde hoogbouwontwikkeling verder verspreiden onder gemeenten en projectontwikkelaars.

Toelichting

In 2022 organiseerden we een bijeenkomst over hoogbouw, met een bijbehorend magazine in nauwe samenwerking met team Versnelling Woningbouw. Door onderbezetting binnen het team is besloten om geen vervolgonderzoek te doen.

Ten minste drie experimenten worden geëvalueerd.

Ten minste twee communicatieproducten opgeleverd over de meerwaarde van innovatie voor een gezonde leefomgeving.

3.4.2 De inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker.

Toelichting op meerjarendoel

Met het Programma de Utrechtse Plus ondersteunden we in 2023 34 sportverenigingen bij het verduurzamen en klimaatbestendig maken van hun club. Samen met het Innovatieprogramma Gezonde Leefomgeving zijn 2 fieldlabs 'sport & bewegen' afgerond. De 3e zal begin 2024 gereed zijn. Bij de fieldlabs zochten we op vernieuwende wijze naar maatregelen die leiden tot meer sport en bewegen. We deelden de uitkomsten middels kennissessies met het netwerk van het Provinciaal Sportakkoord Utrecht. We stelden de nieuwe subsidieregeling 'Versterking Sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte' vast. Met deze regeling stimuleren we het aanbod in de openbare ruimte, sportlocaties en/of recreatiegebieden. De regeling gaat begin 2024 open. Samen met het Nederlands Instituut voor Vechtsport en Maatschappij (NIVM), haar netwerkpartners en 28 sportclubs uit de provincie hebben we een vuist tegen discriminatie gemaakt. Onderdeel van het project zijn 7 scholingen (workshops) van ruim 83 trainers, communicatie en het stimuleren van nieuwe ontmoetingen. Dit zetten we in 2024 voort. De uitkomsten worden ook geborgd bij sportkoepelorganisatie NOC*NSF.

Beoogde resultaten

Status

Samen met partners wordt er per thema minimaal één kennissessie georganiseerd (totaal vier).

De fieldlab 'open sportpark' ronden we af en we voeren twee andere fieldlabs uit, over 'uitnodigende buitenruimte' en 'sportieve routes'. Er is één fietsvriendelijk sportpark ontwikkeld.

Toelichting

De fieldlabs 'open sportpark' en 'sportieve routes' zijn afgerond. Het fieldlab 'uitnodigende buitenruimte' zit in de afrondende fase en is begin 2024 gereed. De pilot 'fietsvriendelijk sportpark' is begin 2023 afgerond en de ervaringen hiervan zijn met het netwerk van het Provinciaal Sportakkoord gedeeld.

Minimaal vijf sportverenigingen worden begeleid bij het verduurzamen en klimaatbestendig maken van hun accommodaties.

Twee workshops voor het bevorderen van een meer inclusieve sport waarin voldoende aandacht is voor zowel racisme als discriminatie.

3.4.3 De luchtkwaliteit is beter en komt dichterbij de WHO-advieswaarden.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

De pilot gebiedsgerichte aanpak hoog blootgestelde gebieden met gemeente Utrecht is uitgevoerd.

Ook in 2023 wordt luchtkwaliteit betrokken bij verkeers- en vervoerplannen, en zijn maatregelen voor verbetering van de luchtkwaliteit opgenomen in het Regionaal Mobiliteitsprogramma.

In 2023 werken we verder aan het concretiseren van walstroompunten, als vervolg op vooronderzoek dat in het najaar van 2022 afgerond is.

Meten met sensoren en burgerparticipatie: het project Globe wordt verder uitgerold tot maximaal 30 scholen. De actieve regionale burgermeetnetten worden gefaciliteerd om meetresultaten te interpreteren en gebruiken.

Wij zetten ons via het eigen netwerk en Europese samenwerkingsverbanden in voor een aangenomen Europese richtlijn luchtkwaliteit die goed past bij het Nederlandse standpunt.

Toelichting

Het Europese voorstel is nog niet definitief, daarmee kunnen wij nog geen invulling geven aan de richtlijnen.

In 2023 wordt de verkenning naar VTH-industrie afgerond en opdracht geformuleerd aan RUD.

Kennisdeling over gezonde lucht vindt plaats met gemeenten waaronder de thema's houtstook, VTHindustrie, gevoelige bestemmingen.

Toelichting

Dit heeft nog niet plaatsgevonden en schoven we door naar het 1e kwartaal van 2024.

In 2023 is het duidelijk welke van de landelijk aanvullende maatregelen houtstook in onze regio toegepast worden door ons en gemeenten.

3.4.4 Er zijn minder geluidbelaste woningen en stiltegebieden zijn beter beschermd.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Met de gemeenten voeren we drie projecten uit, waarbij de inzet is gemeentelijke samenwerking met als doel de negatieve gezondheidseffecten van geluid te beperken. Hierbij is het streven om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de WHO-advieswaarden.

Status

De kwaliteit en omvang van stiltegebieden blijft behouden en het areaal van stille kernen blijft gelijk.

3.4.5 De overlast van vliegverkeer is minder geworden.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Een actieve lobby voor zo hoog mogelijke aan- en uitvliegroutes voor overvliegend verkeer en zoveel mogelijke beperking van de hinder en bescherming van kwetsbare gebieden.

Verlenen van vergunningen (via RUD) voor start en landingen van kleine luchtvaart (recreatief en zakelijk): alleen op locaties waar de hinder voor omwonenden en natuur zo min mogelijk is.

3.4.6 De externe veiligheid is beter gewaarborgd.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Het realiseren van een toekomstbestendig basisnet, waarbij de Utrechtse bouwopgave veilig gerealiseerd kan worden.

Het in stand houden van een provinciedekkend gemeentelijk routenet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over provinciale en gemeentelijke wegen, met lobby voor Bentheimroute.

Het realiseren van een adequate uitvoering van externe veiligheidsregelgeving als het gaat om omgevingsplannen Inzicht in de mogelijkheid om risico's te beperken door regels op te nemen in de provinciale Omgevingsverordening.

Toelichting

Met de vertraagde inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024, leidt dit voor gemeenten tot veel aanpassingen vanwege nieuwe regels. We streven ernaar dat we externe veiligheid goed verwerken in Omgevingsplannen. Voor ruimtelijke plannen die in procedure zijn gegaan vóór 2024 geldt dat de externe veiligheidsregelgeving van 2023 van toepassing is. Dit geldt op dit moment nog voor de meeste ruimtelijke plannen.

3.4.7 Er zijn meer initiatieven genomen voor duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Het uitvoeren van coördinerende taken in het kader van de provinciale bevoegd gezag-rol bij m.e.r.-procedures en hierbij extra aandacht schenken aan de provinciale ambities.

Toepassing en ontwikkeling van de Gezondheidsscan en instrumenten (zoals de GGO-maptable) om vroeg in het proces van beleids- en gebiedsontwikkelingen aandacht te realiseren voor de effecten op en de kansen voor een gezonde leefomgeving.

Advisering bij gebiedsontwikkelingen in ten minste 5 gemeenten om de bescherming en bevordering van de gezondheid in de praktijk te stimuleren.

3.4.8 De uitvoering van de VTH-taken door uitvoeringsdiensten, inclusief toezicht in het buitengebied, is effectiever en efficiënter.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Samenwerkingsstructuur Omgevingswet en regionale samenwerking ingericht en functionerend.

VTH-beleid voor de niet-overgedragen taken.

Optimalisatie van het Jaarlijks Uitvoeringsprogramma VTH door Big8 sessies.

3.4.9 Het ontwikkelen en realiseren van een versnellingsaanpak van asbestdaken in de provincie Utrecht.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten	Status
Inzet op plattelandscoaches voor de sanering van asbest.	
Sanering schuren door cofinanciering met minimaal 5 gemeenten.	
Inzet op het landelijke leningfonds.	
Intensivering aanpak vrijkomende agrarische bedrijven, duurzame herbestemming of sloop moeten beiden leiden tot sanering van asbest.	

3.5 De bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidegebied is verminderd.

Toelichting op beleidsdoel

In de Omgevingsvisie is bodemdaling als expliciete doelstelling opgenomen: “2030: De bodemdaling in het landelijk veenweidegebied is met gemiddeld 50% geremd. Voornaamste achterliggende doelen zijn het verminderen van de CO₂-uitstoot en beheersing van de maatschappelijke kosten. In de Regionale Veenweiden Strategie (RVS) Utrechtse veenweiden werkten we verder uit hoe wij dit gaan doen. Als uitwerking van de RVS stelden we eind 2022 het Uitvoeringsprogramma RVS 2023-2024 vast.

Met de komst van het UPLG brachten we het uitvoeringsprogramma daarin onder. In het kader daarvan dienden we een Maatregelenpakket Veenweiden in bij het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Hierin zetten we bodemdaling en broeikasgasuitstoot. Zo zorgen we ervoor dat er voldoende geld beschikbaar is om de doelen uit de RVS te kunnen halen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	479	254	278	279	-1
b. Materiële lasten	156	463	262	165	97
c. Subsidies	1.032	7.875	2.280	1.080	1.200
Totaal Lasten	1.668	8.592	2.820	1.525	1.296
Baten	979	7.000	1.200	835	-365
Totaal Baten	979	7.000	1.200	835	-365
Totaal beleidsdoel	-689	-1.592	-1.620	-690	931

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Bodemdaling		0	250	0	250

Omschrijving: Het aantal hectare per jaar met technische maatregelen om de bodemdaling te remmen, die medegefinancierd zijn door de provincie. Op dit moment is genoemde indicator gericht op het meten van onze prestatie en daarmee een goede startindicator. In 2024 worden de resultaten van de landelijke monitoring van de reductie van broeikasuitstoot uit veengebieden opgeleverd. Die kunnen wij dan voortaan als resultaatindicator gebruiken.

Toelichting
verschil In verband met vertraging in de subsidieverlening in 2023 zijn er nog geen waterinfiltratiesystemen aangelegd. Er zijn wel projecten in voorbereiding (zie toelichting bij meerjarendoel 3.5.2)

Bron:

Meerjarendoelen

3.5.1 Er is meer kennis beschikbaar om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken.

Toelichting op meerjarendoel

Het is van groot belang om de kennis over bodemdaling en broeikasgasuitstoot te vergroten om die te kunnen gebruiken voor het nemen van effectieve maatregelen in het veenweidegebied. In 2023 namen we deel aan deze programma's:

- Het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgasuitstoot Veenweiden
- Veen Innovatie Programma Nederland
- Living on Soft Soils
- Greppelinfiltratie
- Diverse andere onderzoekstrajecten

Samen met het waterschap doen we in enkele polders ervaring op met waterinfiltratiesystemen als bodemdalingremmende maatregelen. We brengen de verzamelde kennis bijeen. Die brengen we in in de landelijke trajecten en passen we toe in (nieuw te starten) gebiedsprocessen. We hebben onder andere deelgenomen aan:

- onderzoek naar afbreekbare drains;
- onderzoek naar de haalbaarheid van voedselgewassen op natte veengronden (veentuinderij);
- onderzoek naar de haalbaarheid van greppelinfiltratie;
- onderzoek naar de haalbaarheid van veenmos(teelt) op veengronden.

Beoogde resultaten

Status

Actieve deelname aan minimaal twee landelijke onderzoekstrajecten zoals hierboven genoemd.

Actieve deelname aan minimaal twee op innovatie gerichte pilots en onderzoeken in het Utrechtse veenweidegebied.

3.5.2 Door uitvoeren maatregelen via gebiedsprocessen is bodemdaling en broeikasgasuitstoot verminderd.

Toelichting op meerjarendoel

Het uitvoeren van maatregelen om bodemdaling in het Veenweidegebied tegen te gaan, zoals aanleg van waterinfiltratiesystemen, blijft in de praktijk lastig en loopt in 2023 achter op de planning. Dit komt door vraagstukken rondom staatssteun, maar ook door de complexe gebiedsprocessen en onrust in het landelijk gebied.

In 2023 zijn 2 subsidieaanvragen ingediend voor bodemremmende maatregelen in het Utrechtse Veenweidegebied: Groot Wilnis-Vinkeveen en Waardasackerpolder (ca 175 ha). Daarnaast waren 4 subsidieaanvragen in voorbereiding: Zegveld, Kamerik, Polsbroek en Oudewater. De aanvraag van gebiedscoöperatie Groot Wilnis-Vinkeveen betreft de polders Groot Wilnis, Oukoop en Portengen. Er was echter nog overleg nodig over het risico van staatssteun en de af te dragen BTW. De verwachting is dat er in 2024 gestart kan worden met dit project. Het project omvat de aanleg van een peilgestuurd veenweideinfiltratiesysteem (1.400 hectare) en duurt naar verwachting 6 jaar. De verwachting is dat we in 2024 ongeveer 200 hectare voorzien van bodemdalingremmende maatregelen.

Beoogde resultaten

Status

In minstens vijf gebiedsprocessen in het Utrechtse veenweidegebied zijn bodemdalingremmende maatregelen in voorbereiding.

In 2023 zijn er ten minste 5 subsidieaanvragen voor bodemdalingremmende maatregelen ingediend.

Toelichting

In 2023 zijn 2 subsidieaanvragen ingediend: Groot Wilnis-Vinkeveen en Waardasackerpolder. De geplande 5 aanvragen zijn vertraagd in 2023. De gebiedsprocessen zijn complex vanwege de verschillende belanghebbenden. Daarnaast hielp de onrust rond het landbouwakkoord en de val van het kabinet niet mee in de voortgang.

In 2023 zijn in ten minste 250 ha Utrechts veenweidengebied bodemdalingremmende maatregelen aangelegd.

Toelichting

Er zijn in 2023 0 ha bodemdalingremmende maatregelen (Waterinfiltratiesystemen) genomen. We verwachtten dat voor Groot Wilnis-Vinkeveen al in 2022 een subsidieaanvraag zou zijn binnengekomen. En dat in 2023 met de uitvoering begonnen zou zijn.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling

Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) *

Overige verbonden partijen

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen *

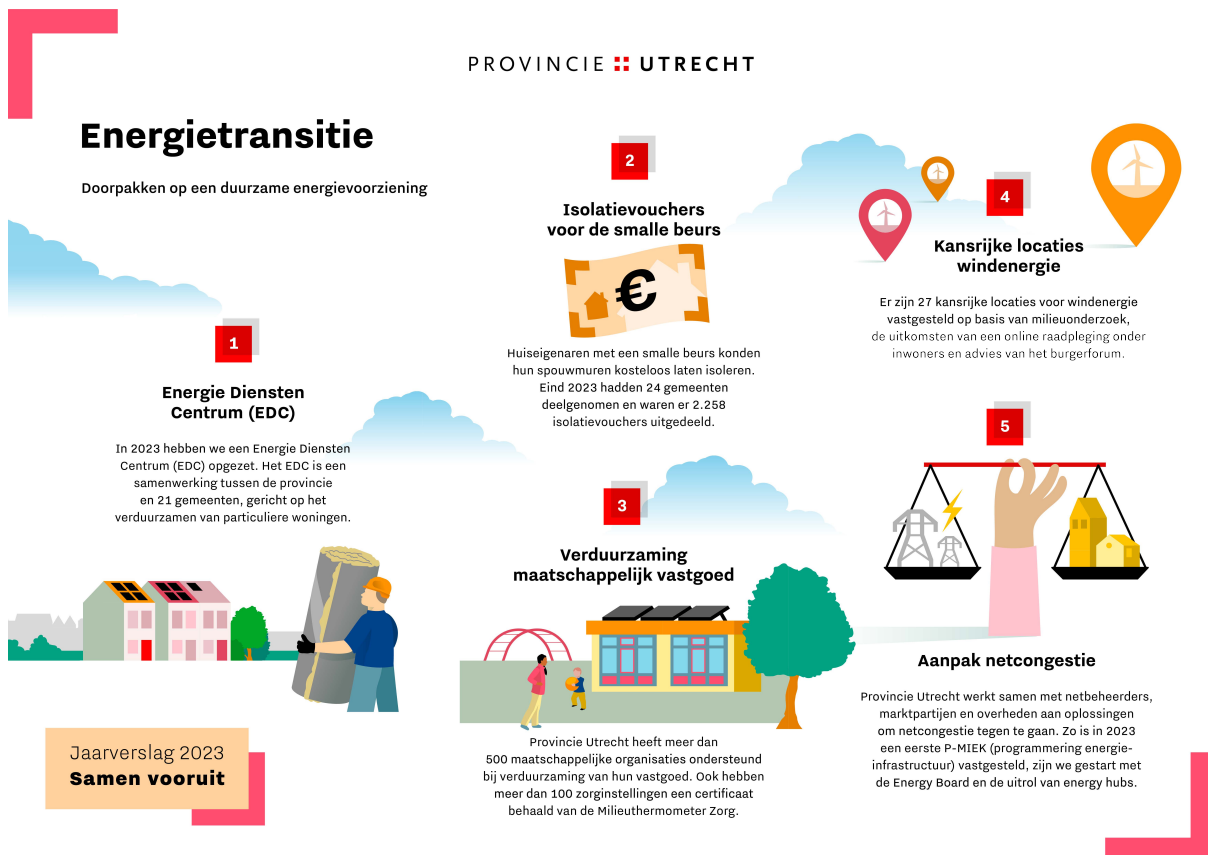
Programma 4. Energietransitie

Programmadoel

We versnellen de energietransitie met aandacht voor de haalbaarheid en betaalbaarheid voor alle inwoners. Het programmaplan Energietransitie 2020-2025 kent 4 programmajnen gericht op energiebesparing, duurzame opwek, innovatie en het geven van een goed voorbeeld. Door te sturen op energiebesparing en uitbreiding van productie van duurzame energie en een toekomstbestendige energie-infrastructuur dragen we bij aan het bereiken van de doelen van het Klimaatakkoord. Ons doel is het verlagen van de CO₂-uitstoot en een duurzaam energiesysteem waar alle inwoners gebruik van kunnen maken. Met het oog op deze inclusiviteit is de Aanpak Inclusieve Energietransitie 2021-2025 ontwikkeld.

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat de provincie Utrecht zo spoedig mogelijk en uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal wil zijn. Om dit voor elkaar te krijgen moet het energiesysteem (ver) vóór 2050 CO₂-neutraal zijn. In 2030 willen we dat minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik hernieuwbaar wordt opgewekt op het eigen grondgebied. Het realiseren van deze ambitieuze doelstellingen is een gezamenlijke opgave waarvoor de inzet van de rijksoverheid, gemeenten en andere partijen uit het Klimaatakkoord randvoorwaardelijk is. Om de voortgang van de energietransitie in onze provincie te kunnen meten is, in aanvulling op de indicatoren in de begroting, een online monitor ontwikkeld. Ook andere begrotingsprogramma's dragen bij aan het verlagen van de CO₂-uitstoot.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie.	●	●	●
4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren).	●	●	
4.1.2 Toezicht op de verplichte energiemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd.	●	●	
4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties.	●	●	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen.	●	●	●
4.2.1 Meer zonnepanelen op daken.	●	●	
4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt.	●	●	
4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie.	●	●	
4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter.	●	●	
4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer.	●	●	
4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief.	●	●	●
4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby).	●	●	
4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening.	●	●	
4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten).	●	●	
4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven.	●	●	●
4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop.	●	●	
4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter.	●	●	

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	2.360	1.963	2.583	2.580	2
b. Materiële lasten	1.920	2.975	2.849	2.673	175
c. Subsidies	5.715	5.834	6.121	5.168	953
Totaal Lasten	9.995	10.772	11.552	10.421	1.131
Baten	888	1.000	1.480	1.456	-24
Totaal Baten	888	1.000	1.480	1.456	-24
Totaal voor bestemming	-9.107	-9.772	-10.072	-8.966	1.106
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	1.773		2.601	303	2.298
Onttrekkingen	53	400	3.404		-3.404
Totaal mutaties in de reserves	-1.720	400	803	-303	-1.106
Saldo na bestemming	-10.826	-9.372	-9.269	-9.269	

Toelichting belangrijkste verschillen

Het verschil ten opzichte van de bijgestelde begroting na bestemming bedraagt € 0 door verrekening met de reserve Energietransitie.

De onderbesteding van de lasten wordt voornamelijk verklaard door subsidieaanvragen die in 2023 zijn ontvangen en in 2024 zullen worden beschikt. Dit resulteert eveneens in een lagere onttrekking aan de reserve.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.4 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Energietransitie	2.601	303	3.404	-
Totaal 04. Energietransitie	2.601	303	3.404	

Beleidsdoelen

4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie.

Toelichting op beleidsdoel

Van het energiegebruik in onze provincie is 45% gerelateerd aan de gebouwde omgeving. Om de doelen uit het klimaatakkoord te halen, is een gestage daling noodzakelijk. Naast een directe bijdrage aan CO2-emissiereductie levert energiebesparing ook een kans om de energiekosten te verlagen en het wooncomfort te

verhogen. Het draagt ook bij aan werkgelegenheid en innovatie in de bouw- en installatie sector. Voor onze provincie hanteren we een reductiedoelstelling van 1.5% per jaar op het energiegebruik per inwoner. Gemeenten, woningcorporaties, verenigingen van eigenaren, bedrijven en maatschappelijke organisaties worden gestimuleerd en ondersteund om deze besparingsdoelstelling te realiseren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.217	806	834	834	1
b. Materiële lasten	692	1.225	1.011	988	23
c. Subsidies	645	1.248	1.428	1.024	404
Totaal Lasten	2.553	3.279	3.273	2.846	427
Baten	463	1.000	725	686	-39
Totaal Baten	463	1.000	725	686	-39
Totaal beleidsdoel	-2.090	-2.279	-2.548	-2.160	388

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Energiebesparingsprojecten	Getal	2	5	5	0
Omschrijving:	Het aantal ondersteunde grootschalige projecten gericht op energiebesparing/opwek bij inwoners.				
Toelichting verschil					
Bron:	Programmateam (intern)				
2 Energiecontroles bedrijven	Getal	354	250	728	478
Omschrijving:	Het aantal bedrijven waar energiecontroles in opdracht van de provincie en gemeenten worden uitgevoerd				
Toelichting verschil	De omgevingsdiensten hebben in 2023 extra middelen van het Rijk ontvangen waardoor de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) en Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht meer energiecontroles konden uitvoeren. De ODRU heeft 326 controles uitgevoerd en de RUD Utrecht 402.				
Bron:	ODRU en RUD Utrecht				
3 Ondersteunde trajecten maatschappelijke organisaties	Getal	293	500	504	4

Omschrijving: Het aantal vestigingen van maatschappelijke organisaties waar de provincie ondersteuning geeft bij energiebesparing en/of duurzame opwek.

Toelichting verschil Er is geen sprake van een significant verschil.

Bron: Programmteam (intern)

Meerjarendoelen

4.1.1 De ondersteuning van inwoners voor energiebesparing is beter (door o.a. gemeenten, woningcorporaties en Verenigingen van Eigenaren).

Toelichting op meerjarendoel

Begin 2023 ontvingen 11 gemeenten subsidie voor de inzet van isolatievouchers voor woningeigenaren met een smalle beurs. Daarmee namen 24 van de 26 gemeenten deel aan de versnellingsaanpak die we in 2022 ontwikkelden. In totaal zijn 2.258 isolatievouchers beschikbaar gesteld. Hiervan zijn tot eind 2023 861 vouchers ingezet.

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om in de komende jaren het isoleren van koopwoningen met slechte energielabels aan te jagen. Hiermee kan een vervolg worden gegeven aan de inzet op het isoleren van woningen van de meest kwetsbare woningeigenaren. Gemeenten hebben hiervoor isolatieplannen opgesteld en ingediend bij het Rijk. Wij hebben gemeenten intensief ondersteund bij het opstellen van deze plannen. Voor 11 gemeenten gaan we een gezamenlijke opdracht voor de uitvoering van de isolatieplannen in de markt zetten om schaalvoordeel te creëren. De voorbereidingen zijn in 2023 getroffen. In 2024 vindt de aanbesteding plaats. Om de bovenlokale samenwerking langjarig te borgen en te verbreden en gezamenlijk aan opbouw van kennis en data te werken, hebben we in 2023 gewerkt aan het opzetten van een Energie Diensten Centrum (EDC). Het EDC gaat in 2024 officieel van start met naar verwachting 21 deelnemende gemeenten.

Om naast de particuliere woningeigenaren ook de particuliere verhuurders te stimuleren om meer energie te besparen, hebben wij in samenwerking met gemeenten voor deze specifieke doelgroep een steunpunt opgezet. Met de woningcorporaties is 2 keer een strategisch overleg geweest. Hieruit is een agenda voortgekomen waarin de gemeenschappelijke doelen zijn geformuleerd. Verder hebben we de subsidiemogelijkheden verruimd zodat we ook kleinere verenigingen van eigenaren (VvE's) kunnen helpen bij het laten opstellen en uitvoeren van hun verduurzamingsplannen.

Een analyse van de Transitie Visies Warmte laat, volgens het landelijke beeld, zien dat er voor veel wijken en buurten nog geen voorkeur is bepaald voor een collectief warmtenet of voor individuele elektrische warmtepompen. Op verzoek van enkele gemeenten zijn we een verkenning gestart. Zo willen we onderzoeken in welke situaties een warmtenet op straat- of clusterniveau een geschikte tussenoplossing kan zijn.

Bewonersinitiatieven die aan de slag willen met de verduurzaming van hun eigen buurt, kunnen terecht bij het [Servicepunt Warmte](#). In het eerste jaar dat het Servicepunt bestaat, wist een tiental initiatieven dit servicepunt te vinden voor een advies. Daarnaast verspreidde het Servicepunt kennis over succesvolle aanpakken, onder meer tegen energie-armoede.

Beoogde resultaten

Status

We willen minimaal 5 gemeenten ondersteunen bij de ontwikkeling van een inclusieve wijkgerichte aanpak voor aardgasvrije wijken.

Toelichting

Vanwege een rijksregeling is de nadruk bij gemeenten verschoven van wijkgerichte aanpakken naar het opstellen van meerjarige isolatieplannen voor woningen met slechte energielabels. In 2023 zijn 2 gemeenten met subsidie ondersteund en zijn er nog 3 subsidieaanvragen van gemeenten in behandeling.

Het Servicepunt Warmte gaat van start. Dit servicepunt zal minimaal 5 succesvolle aanpakken identificeren en verspreiden en minimaal 5 projecten in de initiatieffase verder helpen.

Doelstelling is om in 2023 alle 26 gemeenten in onze provincie de mogelijkheid te bieden om mee te doen met de versnellingsaanpak isolatievouchers voor huishoudens met lagere inkomens en een eigen huis.

Met de corporaties starten we een strategisch overleg om inzicht te krijgen in de uitvoering van nationale afspraken over de versnelling van de verduurzaming van hun woningbestand. Ook kijken we welke rol we kunnen spelen voor overig huurwoningen.

We ondersteunen via de Uitvoeringsverordening subsidie Energietransitie provincie Utrecht (UsET 2021) minimaal 3 collectieve (blok- of straatgericht) ontzorgingsprojecten voor kleine VvE's waarbij meerdere kleine VvE's in samenhang worden betrokken.

Toelichting

Er zijn 2 subsidieaanvragen ingediend, maar nog niet verleend in 2023. Er zijn nog weinig partijen die het bundelen van kleine VvE's oppakken om een aanvraag in te kunnen dienen.

4.1.2 Toezicht op de verplichte energemaatregelen voor bedrijven wordt beter uitgevoerd.

Toelichting op meerjarendoel

Via toezicht en handhaving worden bedrijven gehouden aan het nemen van energiebesparende maatregelen waartoe zij wettelijk verplicht zijn. Ze worden ook gestimuleerd meer te doen dan wat wettelijk verplicht is. In 2023 is het aantal energiecontroles meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar. We hebben het initiatief genomen om samen met gemeenten en omgevingsdiensten te werken aan een aanpak om het gemeentelijk energietoezicht verder op te schalen.

Het landelijke Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB) en het Ontzorgingsprogramma MKB zijn vertraagd vanwege de val van het kabinet. In plaats van in oktober 2023 start het programma in mei 2024. Begin 2024 kunnen we hiervoor middelen aanvragen bij het Rijk. Ter voorbereiding is in de 3 regio's (Amersfoort, Foodvalley en U16) een start gemaakt met regionale samenwerking tussen gemeenten, ondernemersverenigingen en provincie gericht op verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen. In regio

Foodvalley is een landelijke pilot in het kader van het PVB gestart waarbij 3 bedrijventerreinen in onze provincie ondersteund worden.

Vanuit de landelijke Cluster 6-aanpak wordt het energieverbruik van de industriële grootverbruikers (meer dan 1 miljoen m3 aardgas per jaar) in onze provincie in beeld gebracht. Er wordt ook geïnventariseerd welke plannen zij hebben om op andere energiebronnen over te stappen. Deze Cluster 6-aanpak is van belang om knelpunten op het elektriciteitsnet in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. Het onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2024 afgerond.

Beoogde resultaten

Status

250 uitgevoerde energiecontroles door de omgevingsdiensten ODRU en RUD.

In 2023 wordt in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten (mogelijk in de vorm van een convenant) de provinciebrede aanpak voor opschaling van het aantal energiecontroles uitgewerkt.

Toelichting

Dankzij extra subsidie vanuit het Rijk is het aantal controles in 2023 opgeschaald en geprofessionaliseerd. We hebben diverse gesprekken gevoerd met gemeenten, maar dit heeft nog niet geleid tot een gezamenlijke aanpak. We hebben ook onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van een dashboard om de resultaten van energiecontroles in beeld te brengen. Dit wordt in 2024 landelijk opgepakt.

5 verduurzamingsprojecten van gemeenten, omgevingsdiensten en bedrijvencollectieven worden door de provincie ondersteund.

Start regionale uitvoering landelijke Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Nederland.

Toelichting

Het landelijk programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB) is uitgesteld tot mei 2024.

4.1.3 Er komt meer ondersteuning bij energiebesparing voor maatschappelijke organisaties.

Toelichting op meerjarendoel

In 2021 hebben we met € 2 miljoen subsidie van het Rijk het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (OMV) opgezet. Doelgroepen zijn scholen, culturele instellingen, zorginstellingen met minder dan 10 gebouwen, gebouwen van gemeenten met minder dan 25.000 inwoners, en dorps- en buurthuizen. Deelnemers krijgen advies op basis van een energiescan en worden begeleid bij de aanbesteding en financiering van energiemaatregelen. In 2023 hebben we met een aanvullende subsidie van € 1,3 miljoen het OMV uitgebreid met religieuze gebouwen, scoutinggebouwen, speeltuinen en gebouwen van gemeenten tot 50.000 inwoners. Eind 2023 worden vanuit het OMV in totaal 278 panden ondersteund. Onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van grotere gemeenten wordt begin 2024 afgerond.

De Green Deal Duurzame Zorg richt zich op zorginstellingen die minimaal 10 gebouwen in bezit hebben en is daarmee complementair aan het OMV. Onze Green Deal is in Nederland de enige met provinciale dekking. Eind 2023 doen 192 vestigingen mee en heeft het grootste deel van de 26 deelnemende instellingen met enkele vestigingen het certificaat zilver van de Milieuthermometer Zorg behaald. Zij nemen deel in de koplopersgroep waar kennis wordt gedeeld en opschaling naar alle gebouwen plaatsvindt. Bij brons wordt voldaan aan de energiewet- en regelgeving en wordt een routekaart opgesteld gericht op het uitvoeren van alle energemaatregelen die zich binnen de levensduur van de maatregel terugverdienen. Bij certificaat zilver wordt de routekaart bestuurlijk vastgesteld en wordt in het kader van duurzaam inkopen de CO2-emissie in de keten van productie, gebruik en afval zo laag mogelijk gehouden. Inmiddels zijn er 104 certificaten uitgereikt. De aanpak is gericht op brede verduurzaming en gaat naast energie ook over circulariteit, duurzame mobiliteit en duurzaam inkopen. Vanuit de Utrechtse Plus zijn 34 sportverenigingen ondersteund bij verduurzaming van hun accommodaties (zie meerjarendoel 3.4.2).

Beoogde resultaten

Status

Een succesvolle aanvraag voor extra middelen (€ 1,35 miljoen) van het Rijk voor de uitbreiding van het OMV waarmee de doelstelling kan worden verhoogd van 350 naar 550 gebouwen in de periode 2023–2024.

In totaal 500 vestigingen van maatschappelijke organisaties worden begeleid bij verduurzaming van hun vastgoed.

4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen.

Toelichting op beleidsdoel

Onze doelstelling, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie, is dat in 2030 minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik hernieuwbaar wordt opgewekt binnen de provincie Utrecht. Realisatie van de ambities in de Regionale Energiestrategieën (RES) van de regio's U16, Amersfoort en Foodvalley is nodig om dit doel te bereiken. Samen met gemeenten, waterschappen, netbeheerders en initiatiefnemers spannen we ons in om grootschalige duurzame opwek van energie (ruimtelijk) mogelijk te maken. Inwoners en stakeholders worden hier nauw bij betrokken. Ook stimuleren we het gebruik van elektrisch vervoer door bij te dragen aan de ontwikkeling van de publieke laadinfrastructuur. Mede op verzoek van de netbeheerders ontwikkelen we een programmatische aanpak voor de regionale energie-infrastructuur.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	918	743	1.385	1.384	1
b. Materiële lasten	640	1.150	1.410	1.418	-9
c. Subsidies	937	2.091	1.566	1.230	336
Totaal Lasten	2.494	3.984	4.360	4.032	328
Baten	-	-	755	770	15
Totaal Baten		0	755	770	15
Totaal beleidsdoel	-2.494	-3.984	-3.605	-3.262	343

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Duurzaam opgewekte elektriciteit	Percentage	PM	27	PM	

Omschrijving: Het percentage duurzaam opgewekte elektriciteit van het totale elektriciteitsverbruik in de provincie.

Toelichting verschil: Benodigde data uit externe bronnen zijn nog niet beschikbaar.

Bron: Energiemonitor

2 Hernieuwbare energie (V-3)	Getal (PJ)	PM	11	PM	
-------------------------------------	------------	----	----	-----------	--

Omschrijving: De totale productie van hernieuwbare energie in peta joule (PJ).

Toelichting verschil: Benodigde data uit externe bronnen zijn nog niet beschikbaar.

Bron: Energiemonitor

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
3 Locaties grootschalige opwek	Getal	20	15	22	7

Omschrijving: Het aantal locaties/zoekgebieden voor grootschalige duurzame opwek van elektriciteit waar de provincie ondersteuning biedt.

Toelichting verschil: Door de uitvoering van het planMER windenergie en de start van meerdere OER-trajecten is de samenwerking met gemeenten geïntensiveerd. We ondersteunen daardoor in meer gebieden dan was ingeschat ten tijde van het opstellen van de begroting.

Bron: Programmteam (intern)

4 Locaties duurzame warmtewinning	Getal	20	6	6	0
--	-------	----	---	----------	---

Omschrijving: Het aantal locaties/zoekgebieden voor grootschalige duurzame warmtewinning waar de provincie ondersteuning biedt.

Toelichting
verschil

Bron: Programmteam (intern)

5 Uitbreiding laadinfra	Getal	3.777	3.000	2.400	-600
--------------------------------	-------	-------	-------	--------------	------

Omschrijving: Het aantal nieuw gerealiseerde openbare laadpunten met steun van de provincie.

Toelichting
verschil

Bron: Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)

Meerjarendoelen

4.2.1 Meer zonnepanelen op daken.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 ondersteunden we de RES-regio's en gemeenten bij het opstellen en uitvoeren van hun zon-op-dak-programma's. Ook hebben we subsidie verstrekt aan eigenaren van grote daken voor veel voorkomende belemmeringen voor zon-op-dak. Zoals het versterken of aanpassen van de dakconstructie, solar carports of oplossingen voor netcongestie.

Het aandeel gerealiseerd grootschalig zon-op-dak is in kaart gebracht. Hieruit blijkt een flinke stijging over de afgelopen 2 jaar. De data zijn bekend tot het voorjaar van 2023. Toch wordt er vanwege netcongestie een afvlakking verwacht die nog niet in de cijfers terug te zien is. Om zon-op-dak extra te stimuleren, hebben we in 2023 onderzoek laten doen naar slimme achter-de-meter oplossingen voor verschillende verbruiksprofielen die vaak voorkomen bij bedrijven. Deze resultaten staan op onze website en zijn via netwerkpartners gedeeld.

Beoogde resultaten

Status

Gemeenten en RES-regio's zijn ondersteund bij de uitvoering van hun zon-op-dak-programma's met subsidies, kennis en advies.

We verstrekken voor minimaal 10 projecten met meer dan 45 zonnepanelen subsidie om belemmeringen voor zon-op-dak, zoals netcongestie of een zwakke dakconstructie, weg te nemen.

Er zijn 2 pilotprojecten in de provincie Utrecht gestart met collectieve oplossingen voor netcongestie om grootschalige zon-op-dak projecten toch mogelijk te maken.

Toelichting

Vanwege netcongestie en de huidige wetgeving is het lastig om collectief iets vorm te geven. Daarom is er ingezet op individuele oplossingen voor bedrijven, onder andere door te onderzoeken welke slimme maatregelen zij kunnen nemen per gebruiksprofiel. Ook is de rol van zon-op-dak meegenomen in de energyhub aanpak.

We ondersteunen de realisatie van 10 solarcarports met minimaal 150 zonnepanelen.

Toelichting

In 2023 is 1 solar carport gerealiseerd met onze subsidie. Realisatie van een solar carport is complexer en tijdrovender dan realisatie van zon op een regulier dak. Er lopen wel meerdere onderzoeken en initiatieven voor solar carports, onder andere bij gemeenten. Ook hebben we 10 van onze eigen carpoolplaatsen ter beschikking gesteld voor solar carports. Deze zijn in 2023 in concessie vergeven aan We Drive Solar (zie meerjarendoel 4.4.2).

4.2.2 De groei van duurzame energie wordt ruimtelijk beter mogelijk gemaakt.

Toelichting op meerjarendoel

Regionale Energie Strategieën (RES)

Begin 2023 is de Provinciale Rapportage Voortgang Windenergie opgeleverd. Daarin is geconstateerd is dat er in de Utrechtse RES-regio's onvoldoende windenergie mogelijk gemaakt wordt om de gezamenlijke doelen van in totaal 2,4 TWh duurzame opwek in 2030 te realiseren. We hebben daarom een planMER windenergie uitgevoerd waarin de milieueffecten van windturbines in 99 onderzoeksgebieden, verspreid over de hele provincie, in kaart zijn gebracht. Het planMER heeft samen met onder andere de uitkomsten van een burgerraadpleging en advies van een burgerforum geleid tot het vaststellen van 27 meest kansrijke gebieden voor windenergie. Deze gebieden helpen gemeenten om begin 2024 hun zoekgebieden voor zowel zonne- als windenergie te concretiseren en daarmee de kans op realisatie van de doelstelling van 2,4 TWh voor 2030 te vergroten.

In het kader van het programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER) hebben we samen met het Rijk en betrokken gemeenten gewerkt aan het onderzoeken van mogelijkheden van duurzame opwek op Rijksvastgoed en omliggende publieke gronden. Het betreft trajecten voor A28, A2 (noord en zuid), A1 en A12. Daarnaast hebben we gemeenten in 17 gebieden ondersteuning geboden bij de uitwerking van zoekgebieden en bij procedures voor realisatie van zonnevelden en windturbines.

Regionale energie-infrastructuur

Vanuit onze regierol op de regionale energie-infrastructuur zijn we in 2023 gestart met de uitvoering van een aanpak om netcongestie op lange termijn te voorkomen en op korte termijn te verminderen. De focus ligt hierbij op 3 sporen: integraal programmeren van de regionale energie-infrastructuur (P-MIEK), versnellen van de ruimtelijke procedures voor de realisatie van netinfrastructuur en het aanjagen van slimme en netbewuste oplossingen voor bedrijven (energyhubs) en woningbouw. Zie meerjarendoel 4.3.2 voor meer informatie over energyhubs. In navolging van de Landelijke Aanpak Netcongestie (LAN) hebben we een Energy Board ingericht met vertegenwoordigers vanuit de netbeheerders TenneT en Stedin, de regio's Amersfoort, Foodvalley en U10, de gemeenten Amersfoort en Utrecht en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Vanwege de toenemende urgentie op netcongestie en de kans dat op korte termijn ook congestie op aansluitingen voor kleinverbruik wordt afgekondigd, is na de zomer een 4e spoor ingericht met mitigerende maatregelen om dit zoveel mogelijk te voorkomen of te vertragen. Op basis van de uitkomsten van een eerste verkenning van de haalbaarheid en impact van deze maatregelen zullen in 2024 vervolgstappen worden bepaald. We doen dit in nauwe samenwerking met de partners in de Energy Board en de provincies Flevoland en Gelderland.

Beoogde resultaten

Status

Gemeenten en provincie zijn gestart met de ruimtelijke procedures die nodig zijn om in 2030 1 TWh windenergie te realiseren.

Toelichting

Naar aanleiding van het coalitieakkoord is het proces aangepast. Het resultaat van 1 TWh windenergie is losgelaten en er is meer tijd gegeven aan gemeenten om de ruimtelijke procedures te starten.

Er zijn voldoende compensatiemogelijkheden in de RES'en met plannen voor de realisatie van de doelstellingen (in totaal 2,4 TWh in 2030 voor Utrechts grondgebied) en daarmee ook van het provinciale doel van 55% hernieuwbare elektriciteit in 2030.

Toelichting

Momenteel zijn er nog onvoldoende plannen van gemeenten om de RES-doelstellingen voor 2030 te halen. De meest kansrijke gebieden voor windenergie omvatten 27 gebieden voor windenergie met een ruime overprogrammering en daarmee wel voldoende compensatiemogelijkheden.

We ondersteunen minimaal 2 pilotprojecten en onderzoeken naar multifunctioneel ruimtegebruik en zonnevelden.

Een eerste versie van een visie, afwegingskader en integrale programmering (P-MIEK) voor de regionale energie-infrastructuur is gereed.

Toelichting

In lijn met de landelijke afspraken hebben we in 2023 een eerste versie van het P-MIEK opgeleverd en is de startnotitie voor de Energievisie vastgesteld. Het opstellen van een afwegingskader wordt in het proces van P-MIEK 2.0 opgepakt (2024).

4.2.3 Meer inwoners doen mee en participeren in de energietransitie.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 zijn het Servicepunt Elektriciteit en het Servicepunt Warmte (zie 4.1.1) opgericht waar lokale energie-initiatieven van bewoners (waaronder energiecoöperaties) terecht kunnen voor ondersteuning. Het Servicepunt Elektriciteit wordt uitgevoerd door Energie van Utrecht en heeft energiecoöperaties verder geholpen bij de oprichting (5 coöperaties opgericht), organisatievorming en realisatie van zon-op-dak, zon-op-land en windenergieprojecten (33 coöperaties ondersteund). Er zijn veel coöperatieve energieprojecten in ontwikkeling,

zoals solarcarports (zie 4.2.1). Energiecoöperaties zijn ook aangehaakt bij belangrijke ontwikkelingen zoals de OER-trajecten voor opwek van energie op Rijksvastgoed (zie ook 4.2.2.). Het aantal gerealiseerde zon-op-dak projecten door energiecoöperaties is onder andere door netcongestie achtergebleven. Energiecoöperaties zijn ook goed aangehaakt bij grootschalige energieprojecten, mede dankzij het Ontwikkelfonds dat door de provincie mogelijk is gemaakt (15 projecten zon-op-land en 2 projecten wind op land). Dit heeft ertoe geleid dat het Ontwikkelfonds eind 2023 bijna uitgeput is.

Naast lokale energie-initiatieven hebben we ook gemeenten ondersteund bij het vormgeven van participatieprocessen via inzet van experts, tools en subsidie. Ook is in 2023 een onderzoek gedaan of een expertisepool of flexibele schil voor gemeenten opgezet kon worden, maar de vragen van gemeenten waren te uiteenlopend waardoor dit vooralsnog niet haalbaar was. Wel blijven we samen met de regio's kijken hoe we gemeenten het beste kunnen helpen.

Beoogde resultaten

Status

10 gemeenten zijn via onze inzet van visualisatietools, experts en middelen geholpen bij het vormgeven van participatieprocessen in zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking.

Toelichting

Er is door 5 gemeenten gebruik gemaakt van deze mogelijkheden.

We ondersteunen minimaal 1 initiatief van een hogeschool of universiteit waarin publieke en private partijen samen onderzoek doen naar een onderwerp dat relevant is voor de energietransitie in de provincie Utrecht.

In 2023 is er een Servicepunt Elektriciteit opgezet waarmee energiecoöperaties en bewonersinitiatieven ondersteund worden bij de initiatieffase, bij het professionaliseren en bij het opzetten van collectieve projecten voor duurzame elektriciteit.

Energiecoöperaties en bewonersinitiatieven realiseren met provinciale ondersteuning veertig kleinschalige energieprojecten zoals zon-op-dak en 5 grootschalige energieprojecten. En bij de uitvoering wordt gestreefd naar een inclusieve aanpak.

Toelichting

Het aantal zon-op-dak projecten door energiecoöperaties lag in 2023 lager (ongeveer 20). Dit kwam onder andere door netcongestie en de businesscase die onder druk staat bij grotere zon-op-dak projecten.

Bij alle grootschalige energieprojecten die met betrokkenheid van de provincie Utrecht tot stand zijn gekomen is gewerkt aan het realiseren van minimaal 50% lokaal eigendom.

4.2.4 Het aandeel duurzame warmtebronnen voor de verwarming van gebouwen is groter.

Toelichting op meerjarendoel

Warmtenetten die gevoed worden met duurzame warmtebronnen zijn voor bepaalde wijken het beste alternatief voor aardgas, maar de aanleg en uitbreiding van warmtenetten stagneert. De Wet Collectieve Warmte (WCW), met als beoogde ingangsdatum januari 2025, moet hier verandering in brengen. Deze nieuwe warmtenet voorziet onder meer in een andere tariefberekening die niet langer gebaseerd is op de gasprijs. En in een verplicht meerderheidsaandeel voor publieke partijen. Omdat warmtenetten ook in onze provincie een belangrijk onderdeel zijn van de energietransitie, is in 2023 onderzocht welke rol wij kunnen spelen bij het realiseren van deze publieke warmtenetten. Zo kunnen in 2024 hierover besluiten worden genomen. Tegelijkertijd zijn en worden in diverse gemeenten met onze financiële studies en projecten uitgevoerd om de haalbaarheid van een warmtenet te onderzoeken.

De beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen is niet alleen van belang voor nieuwe warmtenetten, maar ook voor de verduurzaming van bestaande warmtenetten. Om meer informatie te krijgen over de geschiktheid van de bodem voor geothermie in onze provincie, zijn we betrokken bij 3 projecten voor proefboringen vanuit het landelijke SCAN-onderzoeksprogramma. De proefboring in de regio Amstelland is in december 2023 afgerond. Deze boring levert informatie op over de bodem in het noordwestelijke deel van de provincie. Verder zijn we betrokken bij een initiatief in de gemeente Utrecht om te zoeken naar een geschikte locatie voor het winnen van aardwarmte.

Een andere grote potentiële warmtebron is aquathermie: het benutten van warmte uit afval-, oppervlakte- of drinkwater. In 2023 hebben we steun verleend aan studies vanuit onder meer de gemeenten Baarn, Utrechtse Heuvelrug en Leusden om de benutting van deze warmte in kaart te brengen. Behalve gemeenten zijn er ook bewonerscollectieven die vanuit de provincie steun hebben gekregen om de mogelijkheden van aquathermie te verkennen (o.a. uit Soest, Utrecht en Maarssen). Het project om warmte uit de Lek te benutten voor Everdingen heeft, na een positieve uitkomst van een 1e onderzoek, subsidie gekregen voor een vervolgonderzoek. Verder zijn we betrokken bij een studie die in opdracht van het ministerie wordt uitgevoerd over de beschikbaarheid van groen gas, dat bedoeld is om toe te voegen aan het aardgasnetwerk.

Beoogde resultaten

Status

De kansenkaarten warmte in GIS zijn geactualiseerd, aangevuld met de geanalyseerde transitievisies warmte en 'match' van vraag en aanbod.

Ten minste 5 gemeenten met wijken waar collectieve oplossingen voor de hand liggen ('match' van vraag en aanbod) worden gestimuleerd en ondersteund om de mogelijkheden voor een warmtenetwerk nader uit te werken.

Ten minste 4 lopende en 2 nieuwe projecten voor duurzame warmtewinning waaronder aquathermie, geothermie en seizoensopslag (HTO) worden ondersteund.

Voor geothermie wordt in geselecteerde kansrijke gebieden minimaal 1 project ondersteund met seismische metingen, locatieonderzoek en omgevingsmanagement (dus interactie en afstemming met omwonenden).

Er is een plan van aanpak voor het financieringsvraagstuk (hoe warmtenetwerken te financieren en de mogelijke rol hierin van de provincie) aangevuld met andere instrumenten gericht op realisatie.

Toelichting

Rapport Rolneming Provincie Utrecht in Warmtetransitie

4.2.5 Er zijn meer publieke laadpunten voor elektrisch vervoer.

Toelichting op meerjarendoel

Om elektrische personenmobiliteit mogelijk te maken moet er voldoende publiek toegankelijke laadinfrastructuur zijn voor inwoners die niet op eigen terrein of op hun werk kunnen laden. De provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland werken samen in het ondersteunen van gemeenten bij het uitrollen van laadinfrastructuur. Het aantal publiek toegankelijke laadpunten in onze provincie is in 2023 minder hard gegroeid. Wel zijn er veel private laadpunten bijgekomen (14.600 in 2023 tegen 8.000 in 2022). Overall gaat het goed met de laadinfrastructuur in onze provincie. Er zijn eind 2023 in totaal ongeveer 61.000 laadpunten voor ongeveer 46.000 volledige elektrische auto's en ongeveer 36.000 plug-in hybride auto's.

In het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) is opgenomen dat we gemeenten ondersteunen bij het stimuleren van elektrische deelauto's. Daarin werken we samen met Goedopweg. In 2023 zijn 16 gemeenten ondersteund met kennis, informatie en communicatiematerialen. In de gemeente Soest zijn we gestart met een pilot waarin gesprekken worden gevoerd met inwoners over de voordelen van elektrische deelauto's. Het doel is hiermee een nieuwe doelgroep van elektrische autogebruikers aan te boren.

Met bedrijven is actief gecommuniceerd over het ontwikkelen van laadinfrastructuur, onder andere via het Logistiek Platform Utrecht. Er is een prognosekaart gemaakt van toekomstige publieke laadpunten. Ook is er een concessie verleend voor de ontwikkeling van snellaadinfrastructuur in onze provincie.

Beoogde resultaten

Status

Het aantal (semi) publieke laadpunten voor elektrisch vervoer in de provincie Utrecht is gegroeid van 12.600 (streefwaarde 2022) naar 15.600.

Toelichting

De verwachte realisatie is 14.600 (semi-)publieke laadpunten. De levertijden van nieuwe aansluitingen lopen op. Daardoor verschuift een deel van de laadpunten naar 2024. Daarnaast is er een sterke groei in het aantal private laadpunten. Bezitters van elektrische auto's willen op de goedkoopste manier laden en dat is vaak thuis, waarbij de opgewekte stroom van zonnepanelen wordt gebruikt.

We werken samen met gemeenten de maatregelen voor het versnellen van EV uit zoals opgenomen in het RMP.

We ondersteunen 10 bedrijventerreinen bij de ontwikkeling van publiek toegankelijke laadinfrastructuur voor transport en logistiek.

Toelichting

Laadnetwerk uitgebreid tot 600 snellaadstations (MRA-Elektrisch).

4.3 De energietransitie is haalbaar, betaalbaar en innovatief.

Toelichting op beleidsdoel

De ambities voor de verandering van het energiesysteem liggen hoog, maar er zijn nog geen uitgestippelde paden voor een transitie die alle doelen realiseert en waarbij iedereen kan meedoen. Daarom is er aandacht voor behartiging van belangen bij het Rijk en in Europa. En worden innovatieve aanpakken en financieringsvormen ontwikkeld gebruikmakend van technische innovaties.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	126	298	279	278	
b. Materiële lasten	588	600	428	267	161
c. Subsidies	4.133	2.495	3.127	2.914	213
Totaal Lasten	4.847	3.393	3.834	3.459	374
Baten	425	-	-	-	
Totaal Baten	425	0	0	0	
Totaal beleidsdoel	-4.422	-3.393	-3.834	-3.459	374

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Het aantal innovatietrajecten waarin haalbaarheid en/of betaalbaarheid zijn geborgd	Getal	4	2	2	0
Omschrijving:	Het aantal ontwikkelde verduurzamingsprojecten voor inwoners waarin haalbaarheid en/of betaalbaarheid zijn geborgd				
Toelichting verschil					
Bron:	PRogrammateam (Intern)				
2 Pilots innovatie	Getal	4	5	6	1

Omschrijving:	Het aantal pilots van energie-innovaties waar de provincie bij betrokken is.
Toelichting	Er zijn meer pilots gestart door de grote vraag naar slimme oplossingen netcongestie en de verschil intensieve samenwerking met onder andere gemeenten en bedrijven in de pijler innovatie.
Bron:	Programmateam (Intern)

Meerjarendoelen

4.3.1 Wet- en regelgeving zijn beter afgestemd op energietransitie (lobby).

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 hebben we prioriteit gegeven aan gebouwgebonden financierings- en ontzorgingsconcepten, oplossingen voor netcongestie, stimuleren van zon-op-dak en de (financiering van de) warmtetransitie, waaronder warmtenetten. Vanuit het Rijk waren er doeluitkeringen voor gemeenten en provincies voor uitvoering van de warmtetransitie. De oproep vanuit gemeenten om publiek eigendom van warmtenetten af te dwingen is, met steun vanuit de provincies, overgenomen in de wet Collectieve Warmte. Deze wetswijziging is bedoeld om het vertrouwen van inwoners in warmtenetten te vergroten. Verder zijn we samen met andere overheden en organisaties in gesprek met het Rijk over het bundelen van subsidieregelingen voor diverse gebouw eigenaren binnen een wijkaanpak. In 2023 zijn ook kleine stapjes gezet om een oplossing te vinden voor gebouwgebonden financiering, al is het doel nog niet bereikt. Het Rijk volgt met interesse onze aanpak om een Energie Diensten Centrum op te richten. Onze lobby voor het stimuleren van zon-op-dak bij schoolgebouwen is succesvol geweest: het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft besloten om Stichting Schooldakrevolutie in 2024 subsidie te geven. Het Rijk heeft in 2023 gewerkt aan een aanpak van netcongestie en we zijn als provincie goed in beeld. In IPO-verband zijn onder andere afspraken gemaakt met het ministerie van EZK over het beschikbaar stellen van uitvoeringsmiddelen voor de extra taken van provincies in de aanpak van netcongestie.

Beoogde resultaten

Status

Er zijn concrete stappen gezet in het realiseren van de lobbydoelen die voor 2023 geprioriteerd zijn.

Samen met andere provincies zijn in IPO-verband lobbyactiviteiten uitgevoerd en zijn afspraken gemaakt met onder andere het kabinet om belemmeringen voor het nakomen van de afspraken uit het klimaatakkoord weg te nemen

4.3.2 Innovaties leveren een grotere bijdrage aan duurzame energievoorziening.

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 hebben we binnen de pijler innovatie prioriteit gegeven aan slimme oplossingen om netcongestie te verminderen en de renovatieopgave te versnellen.

In de regio zijn veel partijen die slimme oplossingen hebben voor netcongestie. We hebben samen een innovatieagenda opgesteld en zijn gestart met de uitvoering van een aantal projecten. Zo hebben wij met Stedin een aanpak ontwikkeld voor het ondersteunen van energiehubs op bedrijventerreinen. Deze aanpak bestaat uit

het bieden van kennis en capaciteit, een bijdrage aan haalbaarheidsstudies en investeringen en kennisdeling via bijeenkomsten. We werken hierbij nauw samen met gemeenten, bijvoorbeeld bij de energiehub in Veenendaal en het maken van een digitale tweeling van het energiesysteem op De Wieken in Amersfoort. Eind 2023 waren we betrokken bij 13 initiatieven waarin de haalbaarheid van een energiehub wordt onderzocht. Daarnaast hebben we partijen ondersteund bij het ontwikkelen van projecten. We hebben subsidie verleend aan een pilotproject voor een energiemanagementsysteem op het Utrecht Science Park. Ook zijn met onze steun een aantal grote innovatieprojecten voorbereid en voor financiering ingediend bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het programma Kansen voor West.

Rond het onderwerp 'Energierenovaties in de gebouwde omgeving' hebben we met regionale partners zoals de Hogeschool Utrecht, het Utrecht Sustainability Institute (USI) en gemeente Utrecht samengewerkt in de Nationaal Groeifondsaanvraag 'Toekomstbestendige Leefomgeving'. De aanvraag is begin 2023 gehonoreerd. In dit programma werkt een landelijk consortium aan innovatie in de infra- en bouwsector, waaronder renovatie. De focus ligt daarbij op circulariteit, biobased, digitalisering, industrialisatie en de beschikbaarheid van voldoende technisch personeel. Eind 2023 zijn de voorbereidingen afgerond en is gestart met de uitvoering.

Om agrariërs en energiecoöperaties te helpen bij het verkennen van de mogelijkheden naar de productie van waterstof, onder andere in het landelijk gebied, is een overzicht opgesteld met kansen en een stappenplan.

Beoogde resultaten

Status

3 grotere innovatieprojecten (proeftuinen) zijn ondersteund en begeleid naar financiering door organisaties als het Groeifonds, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) of RVO.

We ondersteunen minimaal 1 initiatief van een hogeschool of universiteit waarin publieke en private partijen samen onderzoek doen naar een onderwerp dat relevant is voor de energietransitie in de provincie Utrecht.

Er is een voorstel uitgewerkt voor een financieringsinstrument in navolging van het onderzoek naar investeringsmogelijkheden om de energietransitie te versnellen.

Toelichting

Begin 2023 is het onderzoek naar financieel instrumentarium om de energietransitie te versnellen afgerond. In het coalitieakkoord is hiervoor € 50 miljoen opgenomen. Er wordt een voorstel uitgewerkt met een aantal financieringsinstrumenten waarover in de eerste helft van 2024 een besluit kan worden genomen.

Er worden met onze financiële bijdrage 5 schaalbare energie-innovaties (pilots) getest binnen de provinciegrenzen.

4.3.3 De energietransitie is beter betaalbaar voor iedereen (passende financiële instrumenten).

Toelichting op meerjarendoel

Niet iedereen heeft toegang tot financiering voor de verduurzaming van zijn huis of de mogelijkheid om financieel deel te nemen in duurzame energieopwekking. Ook betaalbaarheid van de energierekening is voor velen een uitdaging. Vanuit de Aanpak Inclusieve Energietransitie (AIE) hebben we gemeenten geholpen met het maken van lokale isolatieplannen voor de inzet van landelijke subsidies. Hiermee kan een vervolg worden gegeven aan de versnellingsaanpak met isolatievouchers voor woningeigenaren met een smalle beurs. Voor de uitvoering van de plannen wordt met 11 gemeenten in februari 2024 (onder de vlag van het Energie Diensten Centrum) een gezamenlijke aanbesteding in de markt gezet. De werkwijze met de isolatievouchers is hier onderdeel van. Zie ook meerjarendoel 4.1.1.

In 2022 hebben we gemeenten ondersteuning geboden bij het opzetten van Fixteams: vakmensen die een huur- of koopwoning grondig kier- en tochtvrij maken en de installaties beter inregelen. In 2023 resulteerde dit in de start van Fixteams in de gemeenten Houten, Nieuwegein, Woerden, Amersfoort en IJsselstein. Nog 5 andere gemeenten hebben interesse getoond in het opzetten van een FIXbrigade.

Beoogde resultaten

Status

We continueren onze inzet om de juridische en fiscale belemmeringen voor mogelijkheden rondom gebouwgebonden financierings- en ontzorgingsconcepten samen met het Rijk op te lossen. We ondersteunen minimaal 2 gemeenten.

Toelichting

Na een door ons geïnitieerde gezamenlijke oproep heeft het kabinet eind 2022 het voornemen uitgesproken (kamerbrief) een wetsvoorstel uit te werken dat een robuuste juridische basis geeft voor gebouwgebonden financierings- en ontzorgingsconcepten. Dit is noodzakelijk voor de doorontwikkeling. Het streven is de wetswijziging in 2025 in werking te laten treden. Onze inzet voor een snellere oplossing door het creëren van experimenteerruimte heeft in 2023 nog niet de gewenste versnelling gebracht.

We streven ernaar om de landelijke subsidiemogelijkheden te koppelen aan de regionale versnellingsaanpak voor isolatie (zie 4.1.1.).

4.4 De Provincie is een geloofwaardige partner in de energietransitie door het goede voorbeeld te geven.

Toelichting op beleidsdoel

De energietransitie vraagt om dappere keuzes, gedragsverandering en investeringen. Als Provincie Utrecht willen we zelf het goede voorbeeld geven door onze bedrijfsvoering te verduurzamen en het inzetten van onze eigendommen voor duurzame energieopwekking. Ons doel is dat het provinciaal vastgoed in 2035 en de provinciale organisatie in 2040 energieneutraal is.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	100	116	85	85	
Totaal Lasten	100	116	85	85	
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-100	-116	-85	-85	

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Opwek provincie	Getal (KWh)	335.159	450.000	422.056	27944
Omschrijving:	De hoeveelheid duurzaam opgewekte energie op het vastgoed en de eigendommen van de eigen provinciale organisatie				
Toelichting verschil	De bestaande zonnepanelen hebben minder energie opgewekt dan verwacht (minder uren zon).				
Bron:	Interne meetgegevens				
2 Besparing provincie	Percentage	-11	3	-4	-7
Omschrijving:	Het percentage bespaarde energie t.o.v. het voorgaande jaar door de eigen provinciale organisatie.				
Toelichting verschil	Er is meer elektriciteit gebruikt dan in 2022. De voornaamste redenen zijn een hogere bezettingsgraad van werk- en opvangplekken in het Huis voor de Provincie en de plaatsing van 60 nieuwe laadpunten voor elektrische auto's.				
Bron:	Interne rapportage vastgoed en faciliteiten				

Meerjarendoelen

4.4.1 De provincie Utrecht is een aansprekender voorbeeld van energieneutrale bedrijfsvoering en inkoop.

Toelichting op meerjarendoel

In de aanpak is gekozen voor een model waarin eerst de relatief eenvoudige maatregelen zijn genomen. Dat deel van de ambitie is ingevuld en de resultaten daarvan worden ook zichtbaar in de cijfers. Vooral in het kleinere vastgoed zijn flinke stappen gezet. De vervanging van de verlichting door ledverlichting in het Huis voor

de Provincie is in 2023 afgerond. Een nieuwe regeling voor reiskosten stimuleert het gebruik van fiets en openbaar vervoer.

De vervolgstappen voor de verduurzaming van het Huis voor de Provincie blijken complex. Het maken van goede plannen vraagt meer tijd dan voorzien. Het plaatsen van zonnepanelen op het grote platte dak van het provinciehuis is uitgesteld, omdat er op korte termijn groot onderhoud aan de dakconstructie wordt overwogen.

De planvorming voor en uitvoering van verduurzamingsmaatregelen maakt onderdeel uit van programma 10. Vanuit programma 4 wordt aan de totstandkoming en de uitvoering van deze plannen bijgedragen.

Beoogde resultaten

Status

Een integraal plan voor verduurzaming van provinciaal vastgoed en bedrijfsvoering is vastgesteld in lijn met de doelen voor energieneutraal vastgoed (2035) en een energieneutrale organisatie (2040).

Toelichting

Voor het provinciaal vastgoed is een programmaplan in concept opgesteld. Omdat de panden erg verschillend zijn is in het plan gekozen om alleen een financiële prognose af te geven voor de ontwerpfase. Er wordt naar verwachting in het 3e kwartaal van 2024 een besluit genomen over het programmaplan.

Voor het Huis voor de Provincie is een bureau gecontracteerd om het technisch plan uit te werken. Deze rapportage wordt in het 2e kwartaal van 2024 verwacht en vertaald naar een voorstel.

Er wordt 450.000 kWh duurzame energie opgewekt en 3% energie bespaard ten opzichte van 2022 in het vastgoed en de eigen bedrijfsvoering van onze provincie.

Toelichting

Zie toelichting bij prestatie-indicator 2.

4.4.2 De provincie Utrecht benut haar eigen mogelijkheden voor een duurzame energieopwekking beter.

Toelichting op meerjarendoel

Na aanzienlijke investeringen in de afgelopen jaren waren in 2023 de complexere projecten onderwerp van onderzoek. Het vraagt veel tijd om de opties voor verduurzaming te onderzoeken en de haalbaarheid blijkt lastig.

De best haalbare opties zijn eerst gerealiseerd (zon-op-dak van panden) maar er zijn ook contracten gesloten voor ingewikkelder objecten zoals tramhaltes en parkeergarages in 2022 en carpoolplaatsen in 2023. Bij de N233 is onderzocht of ook wegen een bron van duurzame energie kunnen zijn. Voor het winnen van warmte bleek dat in deze situatie nog niet mogelijk. Er komen wel zonnepanelen langs de weg. We volgen de ontwikkelingen in het veld om te kijken of het stroomnet van de tram gebruikt zou kunnen worden om de gevolgen van netcongestie te verlichten.

Beoogde resultaten

Status

Er zijn op 4 provinciale carpoolplaatsen solarcarports gerealiseerd.

Toelichting

De concessie voor de bouw van de solarcarports is niet voor 4 maar voor 10 carpoolplaatsen verleend. De ontwikkeling, vergunningverlening en subsidieverlening vraagt meer tijd dan verwacht. Daardoor zijn er nog geen solarcarports operationeel. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Er is een besluit genomen over de inzet van duurzame warmte uit asfalt bij de verbreding van de N233 (Rondweg-Oost in Veenendaal) en de potentie voor duurzame warmte bij andere reconstructies van provinciale wegen.

Toelichting

Het onderzoek is afgerond en heeft geleid tot een negatief advies over deze toepassing. Er zijn nog geen andere reconstructies gepland waar de omstandigheden voor warmte uit asfalt beter zijn dan bij de N233. Er zijn wel kansen voor zonnepanelen langs de N233.

Andere mogelijkheden voor energieopwekking bij eigen grondposities, wegen en ov-assets zijn in beeld gebracht of onderdeel van projecten geworden.

Toelichting

De kansen voor energieopwekking worden gescreend, maar hier zijn nog geen goede opties uit gekomen.

Verbonden partijen

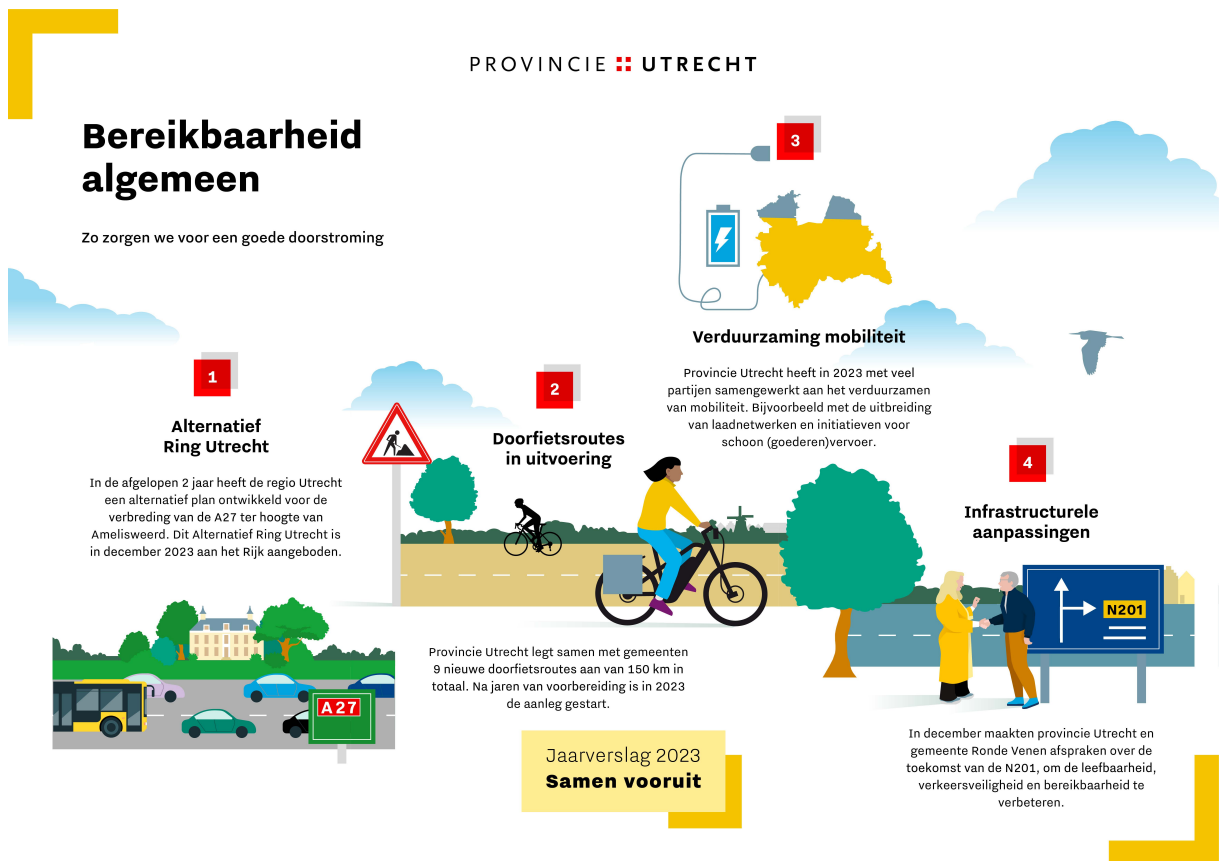
Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Programma 5. Bereikbaarheid I - Algemeen

Programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per fiets en auto en voor het vervoer van goederen in een gezonde en verkeersveilige omgeving.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
5.1 Het provinciale netwerk is sterk.	●	●	●
5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau.	●	●	
5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten.	●	●	
5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter.	●	●	
5.1.4	●	●	

Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats.

5.2	Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen.	●	●	●
5.2.1	De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter.	●	●	
5.2.2	Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies).	●	●	
5.2.3	De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten.	●	●	
5.2.4	Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats.	●	●	
5.3	Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt.	●	●	●
5.3.1	Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler.	●	●	
5.3.2	De keten is sterker.	●	●	
5.3.3	Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd.	●	●	
5.3.4	Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter.	●	●	
5.4	Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag	●	●	●
5.4.1	De provinciale infrastructuur is veiliger	●	●	
5.4.2	Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen	●	●	
5.4.3	Verkeerseducatie en -voorlichting is beter	●	●	
5.4.4	De verkeershandhaving is frequenter en sterker	●	●	
5.4.5	Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties	●	●	
5.5	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers	●	●	●
5.5.1	Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld	●	●	
5.5.2	Het monitoren van externe veiligheid is beter	●	●	
5.5.3	Het goederenvervoer is duurzamer	●	●	
5.6	Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag	●	●	●

5.6.1	Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder	●	●	
5.6.2	De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter	●	●	
5.6.3	De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen	●	●	
5.6.4	Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen	●	●	
5.7	De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd	●	●	●
5.7.1	De basis is beter op orde	●	●	
5.7.2	De techniek op straat is beter ontwikkeld	●	●	
5.7.3	De sturing vindt multimodaler plaats	●	●	
5.7.4	Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit	●	●	
5.8	Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren	●	●	●
5.8.1	Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte	●	●	
5.8.2	Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd	●	●	
5.8.3	De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter	●	●	

Wat heeft het gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil Bedrag
	2022	2023 Primitief	2023 Bijgesteld	2023	
a. Personeelslasten	13.183	12.916	12.341	12.335	6
b. Materiële lasten	43.953	38.045	63.635	59.571	4.064
c. Subsidies	14.856	33.569	15.253	14.784	469
d. Kapitaallasten	3.944	5.105	4.368	4.291	77
Totaal Lasten	75.936	89.635	95.597	90.982	4.615
Baten	5.214	1.275	3.818	3.628	-190
Totaal Baten	5.214	1.275	3.818	3.628	-190
Totaal voor bestemming	-70.722	-88.360	-91.779	-87.354	4.425
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	25.160	3.000	11.485	10.485	1.000
Onttrekkingen	46.317	22.181	23.451	22.089	-1.362
Totaal mutaties in de reserves	21.157	19.181	11.966	11.604	-362
Saldo na bestemming	-49.564	-69.179	-79.813	-75.750	4.063

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 4,1 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Lagere bestedingen voor de gladheidsbestrijding vanwege gunstige weersomstandigheden (€ 1,5 miljoen).
- Hogere personele lasten op Verkenningen dan vooraf was geraamd (€ 1 miljoen).
- Vertraging bij de mandaatprojecten voor de Doorfietsroutes. De aanleg zal voor een deel in 2024 plaatsvinden (€ 2,2 miljoen).
- Onderbesteding omdat door capaciteitsproblemen niet alle subsidieaanvragen in 2023 zijn geschikt. Deze worden in 2024 verantwoord (€ 1,8 miljoen).

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.5 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	3.000	3.000	7.412	6.050
Reserve Lastneming subsidies	1.400	400	1.601	1.601
Reserve Mobiliteitsprogramma	7.085	7.085	14.438	14.438
Totaal 05. Bereikbaarheid I - Algemeen	11.485	10.485	23.451	22.089

Investeringen

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
Wegen en vaarwegen	377.559	15.617	10.434	8.046	2.387	23.664	353.896
Fiets	34.974	2.434	6.698	4.017	2.681	6.450	28.524
Verkeersveiligheid	25.545	3.015	4.363	3.420	943	6.435	19.110
Kwaliteit leefomgeving	18.454	472	1.650	1.486	164	1.958	16.496
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen	456.533	21.538	23.144	16.969	6.175	38.507	418.026
<u>Vervangingsinvesteringen</u>							
Kunstwerken	1.178	125	838	540	297	665	513
Verhardingen	18.045	6.655	5.349	1.765	3.583	8.420	9.625
Vaarwegen	23.290	12.356	3.400	2.220	1.180	14.576	8.714
Wegmeubiliar	1.646	1.329	317	109	208	1.437	208
Roerende zaken	2.983	958	1.450	437	1.013	1.395	1.588
Subtotaal vervangingsinvesteringen	47.141	21.422	11.354	5.071	6.282	26.493	20.648
Totaal	503.674	42.960	34.498	22.041	12.457	65.000	438.674

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid (excl. ov) opgenomen. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 1.

Beleidsdoelen

5.1 Het provinciale netwerk is sterk.

Toelichting op beleidsdoel

Onze provincie telt in totaal ruim 300 kilometer aan provinciale wegen, parallelwegen en fietspaden. We willen de functionaliteit en kwaliteit van deze infrastructuur sober, doelmatig en duurzaam op peil houden. Zo blijft het enerzijds comfortabel en veilig voor automobilisten en fietsers; anderzijds voorkomen we kapitaalvernietiging. Dit niveau heeft de kwalificatie onderhoudsniveau B. Op dit moment is onze infrastructuur op dit niveau; de opgave is dit in stand te houden.

De provincie wil beheer en onderhoud van de wegen laten samengaan met het versterken van het infrastructurele netwerk. We kiezen daarom sinds een aantal jaren voor een aanpak per traject, waarbij we kijken naar onze speerpunten bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid. De focus lag de afgelopen jaren vooral op bereikbaarheid en veiligheid, de leefbaarheid raakte wat onderbelicht. Dit gaan we de komende jaren meer in evenwicht brengen, door minder in te zoomen op een traject of knelpunt en meer te kijken naar het netwerk als geheel. Dit doen we specifiek door het Netwerkperspectief provinciale wegen 2040 dat in 2022 is vastgesteld als leidraad te hanteren. Daarnaast nemen we naast de auto ook de andere modaliteiten mee. Bij studie, realisatie en beheer van wegen zetten wij in op duurzame en circulaire oplossingen. We beperken de uitstoot en hergebruiken waar mogelijk.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	7.377	5.938	6.982	6.977	5
b. Materiële lasten	31.248	29.473	41.701	42.162	-462
c. Subsidies	1.133	648	-	-82	82
d. Kapitaallasten	3.944	5.105	4.368	4.291	77
Totaal Lasten	43.702	41.164	53.050	53.349	-298
Baten	3.540	1.200	1.650	1.610	-40
Totaal Baten	3.540	1.200	1.650	1.610	-40
Totaal beleidsdoel	-40.162	-39.964	-51.400	-51.739	-338

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Onderhoudstoestand van wegen	%	97	95	96	
Omschrijving:	Het percentage provinciale wegen dat minimaal voldoet aan kwaliteitsniveau B.				
Toelichting verschil					
Bron:	Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) + onderliggende databronnen				
2 Onderhoudstoestand bruggen, tunnels en viaducten	%	100	100	100	
Omschrijving:	Het percentage provinciale kunstwerken dat voldoet aan minimaal conditieniveau 3.				
Toelichting verschil					
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
3 Beschikbaarheid wegen door wegwerkzaamheden.	%	99,7	99	99,3	
Omschrijving:	Het percentage van de tijd en kilometers dat de provinciale wegen beschikbaar zijn voor verkeer, rekening houdend met wegwerkzaamheden.				
Toelichting verschil					
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
4 Oponthoud dag	Getal	n.n.b.	<	n.n.b.	

Omschrijving:	De vertraging vermenigvuldigd met het aantal voertuigen op provinciale wegen. [1,25 miljoen voertuigverliesuren in 2019].
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

5 Oponthoud spits	n.n.b.	≤2	1,11
--------------------------	--------	----	-------------

Omschrijving:	De factor van de reistijd tijdens de spits in vergelijking met buiten de spits op provinciale wegen.
---------------	--

Toelichting verschil	
----------------------	--

Bron:	NDW+onderliggende databronnen
-------	-------------------------------

6 Voorspelbaarheid reistijden	%	n.n.b.	≥ 95	51,9
--------------------------------------	---	--------	------	-------------

Omschrijving:	De hoeveelheid ritten op provinciale wegen waarbij de maximale extra reistijd niet hoger is dan 20% van de normale reistijd
---------------	---

Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.
----------------------	--

Bron:	NDW + onderliggende databronnen
-------	---------------------------------

7 Bereikbaarheid auto werklocaties	Km/u	n.n.b.	≥50	n.n.b.
---	------	--------	-----	---------------

Omschrijving:	De bereikbaarheid voor de auto met economische kerngebieden als bestemming.
---------------	---

Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.
----------------------	--

Bron:	NDW + onderliggende databronnen
-------	---------------------------------

Meerjarendoelen

5.1.1 Het in stand en beschikbaar houden van de bestaande infrastructuur op een vastgesteld kwaliteitsniveau.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten	Status
--------------------	--------

Integraal prestatiecontract (IPC): uitvoeren van het (storings)onderhoud van verkeersmanagement (VRI, verkeersregelinstallatie) en openbare verlichting.	
--	---

Integraal prestatiecontract (IPC): Er wordt een nieuw contract voor beheer en onderhoud afgesloten voor verkeersmanagementsystemen en openbare verlichting.	
---	---

Kunstwerken: de beweegbare bruggen worden omgebouwd voor de bediening vanuit de bediening van Amsterdam (Waternet). De kunstwerken worden functioneel, veilig (betrouwbaar) en schoon gehouden.	
---	---

Toelichting

Door problemen bij bediening vanuit Amsterdam (Waternet) wordt de geplande ombouw van de beweegbare bruggen niet gerealiseerd.

De kunstwerken bevinden zich in goede technische staat en ze zijn veilig, schoon en betrouwbaar.

Verharding: dagelijks onderhoud van de ruim 600 kilometer hoofdwegen, parallelwegen, busbanen en fietspaden. De wegen dienen te voldoen aan minimaal beeldkwaliteit B.	
--	---

Verharding: In 2023 vinden op diverse provinciale wegen grote onderhoudswerkzaamheden plaats.	
---	---

Wegmeubilair: in 2023 wordt een deel van de verkeersborden vervangen, omdat die aan het eind van hun technische levensduur zijn. Er wordt ook een aantal fietsoverkappingen vervangen.	
--	---

Verkeersmanagementsystemen: de komende jaren worden onderdelen van diverse verkeersregelinstallaties (VRI's) vervangen door iVRI's.	
---	---

Toelichting

Het storingsbeheer en regulier onderhoud voerden we in 2023 effectief uit. De onderhoudsprojecten voor VRI-vervangingen ronden we niet volgens planning af. Contractuele strubbelingen met de aannemer zijn hier de oorzaak van. We verwachten dat we de uitgestelde werkzaamheden in het eerste kwartaal van 2024 in zijn geheel wegwerken. We voerden alle geplande onderhoudsmaatregelen aan de bewegwijzering in 2023 uit. Voor de verlichte bewegwijzering zetten we de verduurzamingsslag door. Oude wegwijzers met tl-verlichting

vernieuwden we met LED-verlichting of voerden we retroreflecterend uit, zodat deze minder energie of geen energie meer gebruiken. Op dit moment is 78% van de bewegwijzeringsvlaggen verduurzaamd.

Openbare verlichting (OVL): het in 2023 uit te voeren onderhoud bestaat voor het grootste deel uit het vervangen van armaturen en masten op diverse locaties.

We brengen de kwaliteit van de hemelwaterafvoer in beeld. Onderhoudswerkzaamheden aan de hemelwaterafvoer en verharding worden gecombineerd om overlast en onnodige kosten te beperken.

De Eem en het Merwedekanaal zijn voor onze provincie belangrijke (beroeps)vaarwegen. Hiervoor voeren we uit: baggeren, nautisch beheer, en het onderhoud van de beschoeiing/damwanden langs de vaarwegen.

5.1.2 Er worden studies uitgevoerd naar trajecten en bereikbaarheidsknelpunten.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

N201 gehele tracé: als eind 2022 Provinciale Staten een (principe)besluit neemt, kan in 2023 voor het M.E.R.-plichtige deel een M.E.R. uitgevoerd worden en de andere maatregelen naar de voorbereidingsfase gaan.

Status

Toelichting

Op basis van het besluit van PS is nog een verdere uitwerking gestart. De maatregelen worden in deelprojecten verder voorbereid en uitgevoerd. De deelprojecten gaan verspreid over 2024 naar de voorbereidingsfase.

Poort van Baarn: investeringsbeslissing in de eerste helft van 2023.

Toelichting

Investeringsbeslissing wordt genomen in het eerste kwartaal van 2024

N230 en aansluiting N230-A2: voortzetten studie met een (gefaseerd) besluit voor dit traject met de snelheidsverlaging en (vervolgens) de aansluiting met de A2.

Enkele specifieke studies: N237 ongelijkvloerse kruisingen fiets en knelpunten verkeersveiligheid, studie naar specifieke verkeersveiligheidsknelpunten, Stationsweg-Oost Woudenberg en N225 Renswoude.

Toelichting

We rondden de studies af of ze lopen nog. Belangrijkste redenen waarom niet alle studies volgens planning verliepen, zit in capaciteit om projectteams op orde te hebben en uitdagingen in het modelinstrumentarium/Stravem

Uitvoeren van 13 trajectstudies: voor het grootonderhoud in 2024 of 2025 worden verbeteringen in beeld gebracht die hierin meegenomen kunnen worden.

Toelichting

We rondden de studies af of voeren deze nog uit. Een paar studies rondden we niet op tijd af voor het groot onderhoud van 2024. En daarvan doen we, voor zover dat kan, het groot onderhoud in 2025. Belangrijkste redenen waarom niet alle studies volgens planning verliepen, zit in capaciteit om projectteams op orde te hebben en uitdagingen in het modelinstrumentarium/Stravem.

5.1.3 De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Spoortunnel Maarsbergen: De provincie Utrecht, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en ProRail werken hier gezamenlijk aan. In 2023 vindt de aanbesteding plaats door ProRail. Het project is in 2026 gereed.

Status

N233 Rijnbrug (incl. Geertsesteeg): Het project is stilgezet vanwege onvoldoende budget. Een taskforce geleid door de provincie Gelderland probeert een oplossing te vinden.

Toelichting

Het Rijk en de provincie Gelderland hebben extra geld toegezegd. Echter, het project is toch nog voor onbepaalde tijd vertraagd, omdat er een oplossing voor de stikstofproblematiek moet worden gevonden.

N233 Rondweg-Oost in Veenendaal: de m.e.r.- en bestemmingsplanprocedures zijn voor onbepaalde tijd vertraagd in verband met het stikstofvraagstuk. In 2023 vindt de aanbesteding plaats.

Toelichting

Het project is nog voor onbepaalde tijd vertraagd omdat er een oplossing voor de stikstofproblematiek moet worden gevonden. Fase Groenpoort ging wel door, omdat de gemeente Veenendaal dit deel meenam in het bestemmingsplan. De aanbesteding voor Groenpoort vond in 2023 plaats. De realisatie van fase Groenpoort vindt plaats in 2024.

Op 20 trajecten/locaties zijn in 2023 projecten in voorbereiding en/of realisatie om de doorstroming, verkeersveiligheid en of leefbaarheid te verbeteren of vanwege vervanging.

Toelichting

We hebben 14 projecten gerealiseerd in 2023. Een aantal projecten heeft vertraging opgelopen in de voorbereiding door factoren als: een tekort aan personeel, de complexiteit van de projecten, verleggingen van kabels & leidingen en de stikstofproblematiek.

5.1.4 Monitoring en evaluatie van (vaar)wegen zijn beter en vinden frequenter plaats.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Monitoring van de 6 indicatoren.

Status

5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen.

Toelichting op beleidsdoel

Wij en gemeenten spannen ons in samen met andere betrokken partijen om de kwaliteit van de knooppunten te verbeteren. Om zo de netwerken voor trein, tram, bus, fiets en auto te verbinden en het ruimtelijke en economische potentieel van de locaties optimaal te benutten. De ontwikkeling van knooppunten is essentieel om de groei van inwoners en werkgelegenheid te kunnen faciliteren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	672	419	648	648	
b. Materiële lasten	-980	425	425	404	21
c. Subsidies	1.357	1.000	276	8	268
Totaal Lasten	1.049	1.844	1.349	1.059	289
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-1.049	-1.844	-1.349	-1.059	289

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Reismogelijkheden knooppunten	Getal	n.n.b.	n.t.b.	n.n.b.	
Omschrijving:	Het aantal reismogelijkheden van en naar knooppunten, verdeeld naar type knooppunt. [referentiewaarde in november 2020 beschikbaar].				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
2 Kwaliteit knooppunten	Getal	n.n.b.	n.t.b.	n.n.b.	
Omschrijving:	De beoordeling van de knooppunten door reizigers, verdeeld naar type knooppunt. [referentiewaarde in november 2020 beschikbaar]				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
3 Gebruik knooppunten	Getal	n.n.b.	n.t.b.	n.n.b.	
Omschrijving:	De mate waarin vraag en aanbod van knooppuntvoorzieningen op elkaar aansluiten (gebruik en bezettingswaarden). [referentiewaarde in november 2020 beschikbaar]				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				

Meerjarendoelen

5.2.1 De uitvoering van knooppuntontwikkeling in partnerschap gaat vaker en beter.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Reisvoorzieningen van en naar de knooppunten zijn verbeterd of op peil gebleven. Focus ligt op beschikbaarheid van fiets- en autoparkeerplaatsen en voorzieningen om het wachten/ verblijven op een knooppunt aangenamer te maken.

Status

Het aantal gebruikers van de voorzieningen bij knooppunten is toegenomen; dit hangt af van het aanbod aan reismogelijkheden.

Toelichting

Dit is het uiteindelijke doel en afhankelijk van meer activiteiten door de Provincie, vooral tijdens de werkdagen, wordt het pre-corona niveau nog niet bereikt

De reizigersbeleving van de knooppunten is verbeterd.

5.2.2 Het aantal verbetermaatregelen voor knooppunten is groter (met gerichte subsidies).

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

De beschikbare subsidie van € 1 miljoen is volledig ingezet voor de verbetering van knooppunten.

Status

5.2.3 De ruimtelijke programmering is beter gekoppeld aan modaliteiten.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Vaststellen plan van aanpak voor de ontwikkeling van een integraal U Ned-programma knooppunten.

Status

Vaststellen plan van aanpak voor de ontwikkeling van een integraal programma knooppunten voor de regio's Amersfoort en Foodvalley.

5.2.4 Kennis delen, onderzoek en monitoring vindt meer plaats.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Uitvoeren van de jaarlijkse knooppuntenschouw.

Uitvoeren knooppuntbelevingsmonitor voor alle knooppunten zonder spoor (in aanvulling op de jaarlijkse stationsbelevingsmonitor van NS/ProRail).

5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van de fiets in modal shift toeneemt.

Toelichting op beleidsdoel

Op alle onderdelen van het thema 'fiets' boekten we afgelopen jaar voortgang. Wel is er op onderdelen sprake van enige vertraging. Dit speelt vooral bij de infrastructurele projecten. De oorzaak hiervan is een tekort aan projectleiders. Niet alleen bij onszelf, maar ook bij onze samenwerkingspartners als gemeenten en Rijkswaterstaat.

Voorgaande jaren stonden vooral in het teken van het maken van afspraken over de doorfietsroutes en de voorbereiding. De realisatie van doorfietsroutes nam in 2023 een vlucht. We verwachten dat we de 1e doorfietsroute in 2024 openen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.528	2.372	1.444	1.444	
b. Materiële lasten	3.674	2.061	10.032	7.317	2.715
c. Subsidies	8.334	21.526	10.587	8.838	1.749
Totaal Lasten	13.536	25.959	22.063	17.599	4.464
Baten	1.378	-	1.735	1.384	-351
Totaal Baten	1.378	0	1.735	1.384	-351
Totaal beleidsdoel	-12.158	-25.959	-20.328	-16.215	4.113

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
1 Fietsafstanden	Getal	n.n.b.	≤1,2	n.n.b.	
Omschrijving:	De reistijd t.o.v. de hemelsbrede afstand van en naar belangrijke school en werklocaties				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
2 Wachtijd verkeerslichten	Sec	n.n.b.	30/60/120	n.n.b.	
Omschrijving:	De wachttijd bij provinciale verkeerslichten op basis van de gemiddelde wachttijd. Snelfietsroutes maximaal 30 seconden, hoofd fietsroutes maximaal 60 seconden en overige fietsroutes maximaal 120 seconden.				
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
3 Kwaliteit fietspaden	%	n.n.b.	90	n.n.b.	
Omschrijving:	De kwaliteit van fietspaden op het provinciale fietsnetwerk conform het mobiliteitsprogramma op basis van breedte, verharding en doorstroming in percentage van het totaal aantal fietspaden				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
4 Op fiets naar werk	%	n.n.b.	50	n.n.b.	
Omschrijving:	Het percentage van het aantal ritten <15 kilometer dat op de fiets wordt afgelegd.				
Toelichting verschil	Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen				
5 Bereikbaarheid fiets werklocaties	Km/u	n.n.b.	≥15	n.n.b.	

Omschrijving:	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming.
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.
Bron:	NDW + onderliggende databronnen

Meerjarendoelen

5.3.1 Het regionaal fietsnetwerk is vlotter, veiliger en comfortabeler.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten	Status
Aan minimaal 5 projecten uit de intentieovereenkomsten met de U10/U16, regio Amersfoort en regio Foodvalley wordt een bijdrage geleverd en in totaal dragen wij voor € 4 miljoen bij aan een vlot, veilig en comfortabel regionaal fietsnetwerk.	

Voor 2 thema's is een plan van aanpak vastgesteld om knelpunten aan te pakken. De thema's zijn veiligheidsknelpunten op parallelwegen langs provinciale wegen en doorstromingsknelpunten voor fietsers bij VRI's op provinciale wegen.

Toelichting

In 2023 leverden we het afwegingskader landbouwverkeer en parallelwegen op. In dit afwegingskader brachten we de veiligheidsknelpunten in beeld. Bij beheer en onderhoud passen we dit telkens verder toe. En we richten de parallelwegen volgens dit afwegingskader. In de 2e helft van 2024 zal de analysetool voor VRI's beschikbaar zijn. Hiermee analyseren we de wachttijden. Totdat we de tool opleveren, is dit niet mogelijk.

De studies naar de fietsbrug A12 bij Bunnik, fietsbrug Hollandse IJssel, ongelijkvloerse fietskruisingen op de N237/N238, een vrijliggend fietspad N410, fietspaden met breedteknelpunten en fietspaden die betere verlichting nodig hebben zijn afgerond.

Toelichting

We rondde de studies af. Behalve de studies naar de fietsbrug A12 bij Bunnik en het vrijliggend fietspad N410. De planning is dat we deze studies in de 1e helft van 2024 afronden en ter besluitvorming voorleggen conform de nota Investeren.

De eerste tranche fietspaden die betere verlichting nodig hebben, worden gerealiseerd, en ook de verlichting op de N226 tussen Maarsbergen en Leersum.

Toelichting

De OVL langs het fietspad N225 tussen Leersum en de A12 is aangelegd. Het wachten is op de stroomaansluiting van Stedin. De overige fietspaden realiseren we in 2024.

Alle provinciale fietspaden krijgen kantmarkering.

Het fietspad langs de McDonald's (N238-zuid) wordt aangelegd.

Toelichting

De omgevingsvergunning is in december 2023 afgegeven en de bezwaretermijn is gestart. Realisatie staat voor de zomer van 2024 gepland.

De doorfietsroutes Amersfoort-Utrecht, Woerden-Utrecht, IJsselstein-Nieuwegein-Utrecht, Bunschoten-Amersfoort zijn gerealiseerd.

Toelichting

De realisatie van de doorfietsroutes vordert gestaag en een aantal ronden we grotendeels af. Door enkele tegenvallers in de uitvoering lukte het niet om de genoemde doorfietsroutes volledig af te ronden in 2023. De verwachting is dat we de routes Amersfoort-Utrecht, Woerden-Utrecht en Bunschoten-Amersfoort in 2024 afronden. IJsselstein-Nieuwegein volgt later in verband met ontwikkelingen bij Nieuwegein City.

De doorfietsroutes Veenendaal-Utrecht, Hilversum-Amersfoort, Hilversum-Utrecht, Houten-Lage Weide en Houten-USP (Utrecht Science Park) gaan de voorbereidingsfase in en voor enkele routes start zelfs de realisatie.

Toelichting

De doorfietsroute Veenendaal-Utrecht is in voorbereiding. De realisatie start in 2024. Hilversum-Amersfoort en Houten-Lage Weide zijn in voorbereiding. Voor Hilversum-Utrecht tekenden we de samenwerkingsovereenkomst. En vindt de overdracht naar de voorbereidingsfase plaats. Voor de doorfietsroute Houten-USP moeten we de samenwerkingsovereenkomst nog tekenen. Dit gebeurt na een definitief besluit over de fietsbrug A12 bij Bunnik. We verwachten dit medio 2024.

Een intentieovereenkomst voor de doorfietsroute Dom-Dam is met het ministerie van IenW, RWS en de overige betrokken partijen getekend.

Toelichting

In het Bestuurlijk Overleggen (BO) Meerjarenprogramma Infrastructuur (MIRT) 2023 afgesproken dat op basis van een nadere uitwerking van het plan eind 2024 een besluit wordt genomen over het al dan niet realiseren van de Dom-tot-Dam doorfietsroute.

De revisie van het recreatieve fietsknooppuntensysteem is uitgevoerd.

Toelichting

Opdracht is gegund. Planning is de revisie voor het fietsseizoen 2024 uit te voeren.

Bestaande doorfietsroutes worden bewegwijzerd met speciaal voor doorfietsroutes ontworpen bebording.

Nadere uitwerking van maatregelen in het Regionaal Toekomstbeeld Fiets met als doel concrete uitvoeringsafspraken te kunnen maken met Rijk en gemeenten.

5.3.2 De keten is sterker.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

We leveren een bijdrage aan de realisatie van ongeveer 300 stallingsplekken bij 2 stations.

Status

Toelichting

We droegen bij aan de realisatie van ongeveer 300 stallingsplekken bij 1 station: Abcoude.

We leveren een bijdrage aan de planvorming van ongeveer 1.650 stallingsplekken bij 3 stations.

Toelichting

We droegen bij aan de planstudie van ongeveer 2.650 stallingsplekken bij 2 stations: Vaartsche Rijn en Overvecht.

Fietsparkeerdrummeting en evaluatie beleidslijn fietsparkeren bij bushaltes zijn uitgevoerd.

5.3.3 Slim fietsen wordt op meer plaatsen ingevoerd.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Een breed opgezet gebruikers-/reizigerspanel is gelanceerd om meer inzicht te krijgen in gedrag, behoeften en (on)tevredenheid gebruikers-/reizigers, evenals een interactieve storymap voor alle onderdelen van het fietsprogramma.

Status

Toelichting

Er is een actieplan reizigersinformatie opgesteld. De reizigersinformatie voor fiets wordt primair gehaald uit de kwalitatieve metingen voor alle (nu 9) doorfietsroutes die in 2023 zijn uitgevoerd. Een herhaling van het WOW-onderzoek (Wegbeheerders Ontmoeten Wegbeheerders) in 2023 en een proef op 2 grote fietsprojecten binnen het Regionaal fietsnetwerk

Extra data worden ingewonnen door onder andere een tweede generatie snuffelfietskasten en Strava Metro hittekaarten.

Toelichting

Data uit 2e generatie snuffelkasten is er nu niet. Data uit Strava Metro database en uit 'Ik fiets'-app is en wordt ingewonnen.

Voor Fietspad van de Toekomst zijn met een brede groep aan partijen 2 tot 5 labs georganiseerd en/of pilots gerealiseerd.

Het provinciaal ontheffingssysteem voor de speed pedelec is, bij een positief besluit, ingevoerd.

5.3.4 Stimuleren van gezond en veilig fietsgedrag is beter.

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Meerjarige regionale gedrags- en stimuleringscampagne 2.0 is uitgerold.

Status

Toelichting

Meerjarige regionale strategie voor fietsstimulering is in 2023 opgesteld. In 2024 wordt de organisatiestructuur uit de strategie uitgerold en wordt er gewerkt aan de bouwstenen van de strategie: 'interventies', 'communicatie' en 'monitoring en evaluatie'

5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag

Toelichting op beleidsdoel

Het aantal verkeersdoden in de provincie Utrecht nam af van 35 verkeersdoden in 2022 naar 33 in 2023. 4 verkeersdoden vielen op provinciale wegen. Dat zijn er 2 minder dan in 2022. In de provincie Utrecht steeg het aantal verkeersgewonden van 1.252 in 2022 naar 1.441 verkeersgewonden in 2023. Het aantal verkeersgewonden op provinciale wegen steeg van 137 in 2022 naar 151 verkeersgewonden in 2023.*

Via een integrale aanpak werken we aan het verder terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Deze aanpak bestaat uit verbeteringen aan de infrastructuur, werken aan veilig verkeersgedrag door verkeerseducatie en gerichte campagnes en door het versterken van verkeershandhaving. Monitoring vindt plaats door te

investeren in betere en actuelere data. Periodiek overlegt de provincie met regionale wegbeheerders, politie, Openbaar Ministerie en belangenorganisaties over het wegnemen van verkeersveiligheidsrisico's op niet-provinciale wegen. Hiervoor stellen we ook subsidie voor beschikbaar. Voor de periode 2019-2023 is dit € 10 miljoen.

*De cijfers in dit jaarverslag wijken af van de cijfers die wij jaarlijks opnemen in onze verkeersveiligheidsmonitor en waarover wij PS informeren via een Statenbrief. Dat heeft als reden dat het bestand waarop wij onze verkeersveiligheidsmonitor baseren geen (voorlopige) cijfers bevat voor het jaar 2023. Deze cijfers komen pas eind april 2024 beschikbaar. De alternatieve bron bevat wel voorlopige cijfers over 2023, maar de kwaliteit van de cijfers is van lagere kwaliteit.

Om een trend over de jaren heen te kunnen maken, houden we voor de jaarverslagen dezelfde bron aan. Het verloop van het aantal verkeersdoden en verkeersslachtoffers tussen de tijdelijke en definitieve cijfers is redelijk vergelijkbaar. Hierdoor kunnen we aan de hand van beide bestanden een uitspraak doen over de ontwikkeling van het slachtofferbeeld. Voor een goed beeld over de absolute aantallen, adviseren wij de verkeersveiligheidsmonitor met definitieve cijfers af te wachten die doorgaans eind april beschikbaar komt voor Statenleden. Een kanttekening bij het gebruik van het bestand met (tijdelijke) verkeersslachtoffer is dat er met terugwerkende kracht wijzigingen kunnen plaatsvinden in de aantallen van eerdere jaren. Het kan daarom voorkomen dat het slachtofferaantal over bijvoorbeeld 2022 in dit jaarverslag afwijkt van het slachtofferaantal in het jaarverslag over 2022

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.135	780	1.074	1.073	1
b. Materiële lasten	1.427	1.400	1.270	1.439	-169
c. Subsidies	1.691	2.200	1.276	2.197	-921
Totaal Lasten	4.254	4.380	3.620	4.709	-1.089
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-4.254	-4.380	-3.620	-4.709	-1.089

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Verkeersdoden	Getal	35	<	33	
Omschrijving:	Het aantal doden in de gehele provincie Utrecht door verkeersongevallen				
Toelichting verschil					
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)				

2 Ernstig verkeersgewonden

Getal 1.252 < 1.458

Omschrijving: Het aantal ernstig gewonden in de gehele provincie Utrecht door verkeersongevallen

Toelichting
verschil

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

Meerjarendoelen

5.4.1 De provinciale infrastructuur is veiliger

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

We leveren een actualisatie op van de Nota parallelwegen die duidelijkheid geeft over het gewenste gebruik en de daarbij passende inrichting van onze parallelwegen en de gewenste positie van het landbouwverkeer op onze (parallel)wegen.

De projecten die zijn beschikt door I&W vanuit subsidie 'bermverharding' en subsidie 'Impulsgelden verkeersveiligheid' zijn in voorbereiding, uitvoering of gerealiseerd. Bij nieuwe tranche(s) doen wij opnieuw een subsidieaanvraag bij het Rijk.

We brengen verkeersveiligheidsverbeteringen in die uitgevoerd kunnen worden tijdens onderhoudsmomenten en voeren quick wins direct door. Bijzondere aandacht gaat uit naar de verkeersveiligheidsadvisering bij implementatie van het Netwerkperspectief.

5.4.2 Gemeentelijke infrastructuur wordt beter door stimuleringsbijdragen

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

De projecten waarvoor wij in 2021 en 2022 een beslissing hebben genomen, zijn in voorbereiding, uitvoering of gerealiseerd.

We stellen € 2 miljoen beschikbaar vanuit de Uitvoeringsverordening Mobiliteit voor realisatie van verkeersveiligheidsverbeteringen.

5.4.3 Verkeerseducatie en -voorlichting is beter

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

We bieden gedragsinterventies aan voor alle leeftijden met een accent op basisscholen. We streven naar een bereik van 70% van de basisscholen en maken ons bereik geografisch inzichtelijk.

We onderzoeken op basis van ambulancedata of we met ons huidige aanbod aan gedragsinterventies alle relevante risicogroepen bereiken en ontwikkelen een voorlichtingsstrategie voor eventueel ontbrekende risicogroepen.

We geven regionale invulling aan de landelijke voorlichtingscampagnes snelheid/buurtacties, MONO, BOB en continueren de regionale aanpak voor fietsverlichtingscampagne via social media.

We ontwikkelen een nieuwe verkeerscampagne om het gebruik van verdovende middelen in het verkeer te ontmoedigen.

We ronden een verkennende studie af naar de mogelijkheden om het gedrag van beroepsvervoerders en zakelijke rijders te verbeteren (inclusief MONO zakelijk).

Toelichting

Vanwege het uitvallen van een medewerker is de verkennende studie naar de mogelijkheden om het gedrag van beroepsvervoerders en zakelijke rijders te verbeteren niet afgerond in 2023. Dit onderwerp nemen we als verkennende studie op in het volgende Uitvoeringsprogramma.

We stimuleren doortrapgemeenten om provinciebreed ten minste 30 doortrapactiviteiten te organiseren voor senioren.

5.4.4 De verkeershandhaving is frequenter en sterker

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

We ondersteunen de politie minimaal 12 keer bij de handhaving op snelheid, alcohol, fietsverlichting en afleiding.

We overleggen periodiek in regionaal verband met politie en OM om de verkeershandhaving verder te versterken.

5.4.5 Er wordt meer gebruik gemaakt van data en er zijn meer innovaties

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

We hebben een dashboard met ambulancedata over verkeersslachtoffers operationeel voor regionaal gebruik.

Op basis van de ambulancedata actualiseren we de risicoanalyse uit het uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid 2019-2023 als opstap naar een nieuw uitvoeringsprogramma (actualiseren risicogroepen en -gedragingen).

Toelichting

Aan het raadplegen en overnemen van uitkomsten uit het nieuwe letselinformatiesysteem zijn gebruikersregels verbonden. Hier zijn voor de openstelling in het najaar van 2023 contractuele afspraken voor vastgelegd. Er is daardoor iets later dan verwacht gestart met de data-analyse, namelijk in het 4e kwartaal van 2023. En daarmee aan de actualisatie van de risicoanalyse. Afronding en oplevering zal plaatsvinden in het 1e kwartaal van 2024.

We leveren een geactualiseerde verkeersveiligheidsanalyse op voor provinciale wegen (actualiseren risicovolle locaties).

We continueren de regionale samenwerkingsstructuur door vier regionale verkeersveiligheidsbijeenkomsten te organiseren en faciliteren de risicogestuurde aanpak door het regionaal verkeersveiligheidsmodel verder te ontwikkelen.

5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers

Toelichting op beleidsdoel

In 2023 is verder gewerkt aan een netwerk dat beter aansluit bij de transitie naar verduurzaming van het goederenvervoer. Er is verkend welke hubs in de provincie Utrecht kunnen bijdragen aan een efficiënter logistiek systeem. Met regionale samenwerkingspartners zijn we een uitvoeringsorganisatie 'Schoon goederenvervoer over water' opgestart. Om bedrijven te stimuleren en te faciliteren in duurzame bevoorrading. Er is met onze hulp en stimulans een nieuw waterstofstankstation geopend. En er zijn er nog 2 in voorbereiding. We zijn met ondernemers en branchepartijen in gesprek geweest via het opgerichte Logistiek Platform Utrecht.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	485	550	453	453	
b. Materiële lasten	669	475	965	868	97
c. Subsidies	118	425	-	192	-192
Totaal Lasten	1.272	1.450	1.418	1.513	-95
Baten	140	75	215	256	41
Totaal Baten	140	75	215	256	41
Totaal beleidsdoel	-1.132	-1.375	-1.203	-1.257	-54

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Bereikbaarheid vracht- verkeer werklocaties	Km/u	n.n.b.	≥50	n.n.b.	
Omschrijving:	De bereikbaarheid voor vrachtverkeer met economische kerngebieden als bestemming. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar]				
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)				
2 Watergebonden overslaglocaties	Aantal ha	n.n.b.	>	n.n.b.	
Omschrijving:	De beschikbare capaciteit bij watergebonden overslaglocaties				
Toelichting verschil	Deze indicator wordt niet jaarlijks gemeten. En zal daarom nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 worden aangepast				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)				

Meerjarendoelen

5.5.1 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is verder doorontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Overzicht opstellen van kansrijke optimalisaties kwaliteitsnet goederenvervoer voor verkeersveiligheid, truckparking en hubs, die we met regionale partners en verantwoordelijken voor uitvoering bespreken.

Status

Opnemen van aanvullende data over bestelbussen, lichte elektrische vrachtoertuigen (LEVV's), cargobikes en andere relevante voer- en vaartuigen in de logistieke monitor.

Toelichting

De logistieke monitor is aangevuld. Alleen op de onderdelen LEVV's en cargobikes was nog onvoldoende informatie beschikbaar.

5.5.2 Het monitoren van externe veiligheid is beter

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

In 2023 zijn geen acties en resultaten gepland.

Status

5.5.3 Het goederenvervoer is duurzamer

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Oplevering onderzoek naar kansen voor waterstof (Power to x).

Status

Wij maken afspraken met regionale partijen over de haalbaarheid en de aanleg van 3 tot 5 waterstof vulpunten.

Wij geven uitvoering aan de acties uit het Europees waterstofproject LIFE NEW HYTS, waarmee wij de regionale ambitie stimuleren in de toename van het aantal waterstof-gedreven voertuigen.

Wij verstrekken subsidies voor de ondersteuning van zero-emissie stadslogistiek.

5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag

Toelichting op beleidsdoel

Wij streven ernaar negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving te voorkomen. Waar dat niet kan, zetten we ons in om deze negatieve effecten te minimaliseren. In 2023 hebben we dat gedaan door maatregelen te realiseren om de geluidhinder door verkeer op provinciale wegen te verminderen. En de oversteekbaarheid voor fauna te verbeteren. Ook hebben we in onze studies en werkprocessen duurzaamheidseisen en kansen consequent meegenomen. Zo startten we voor het thema duurzame infrastructuur in 2023 met het consequent vullen van het Dashboard Duurzaam GWW, om meerjarig onze vorderingen te monitoren. In de studiefase en voorbereidingsfase van projecten krijgt klimaatneutraal en circulair werken steeds meer aandacht.

Vanuit de samenwerking Regionaal Mobiliteits Programma (RMP) is vanuit het speerpunt Stads- en dorpslogistiek een onderzoek uitgevoerd naar de kansen en bedreigingen voor duurzame logistiek per gemeente. Voor het speerpunt elektrisch rijden & laadinfrastructuur inventariseerden we maatregelen ter aanvulling op bestaande maatregelen van gemeenten. Bovendien ondertekenden we in november een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de Nationale Agenda Laadinfrastructuur.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	343	727	319	319	
b. Materiële lasten	591	994	1.212	788	424
Totaal Lasten	935	1.721	1.531	1.107	424
Baten	-	-	218	271	53
Totaal Baten		0	218	271	53
Totaal beleidsdoel	-935	-1.721	-1.313	-836	477

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
3 Luchtkwaliteit (stikstofoxide)	Getal	n.n.b.	100	n.n.b.	

Omschrijving: Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van stikstofdioxide door verkeer voldoet aan de norm van 40 µg/m³ (WHO).

Toelichting verschil

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

4 Luchtkwaliteit (fijnstof PM_{2,5}) % n.n.b. 100 **n.n.b.**

Omschrijving: Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van fijnstof (PM_{2,5}) door verkeer voldoet aan de norm van 10 µg/m³

Toelichting verschil Waarden na 2021 zijn nog niet bekend

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

5 Luchtkwaliteit (fijnstof PM₁₀) % n.n.b. 100 **n.n.b.**

Omschrijving: Het percentage van meetlocaties dat voor de uitstoot van fijnstof (PM₁₀) door verkeer voldoet aan de norm van 20 µg/m³

Toelichting verschil Waarden na 2021 zijn nog niet bekend

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

6 CO₂-uitstoot verkeer en vervoer Getal (ton) n.n.b. < **n.n.b.**

Omschrijving: De uitstoot van CO₂ door verkeer in de provincie Utrecht.

Toelichting verschil Waarden na 2021 zijn nog niet bekend

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	Vershil 2023
---------------------	---------	-----------------	----------------	-----------------	--------------

1 Geluidsbelasting woningen provinciale wegen Getal n.n.b. < **n.n.b.**

Omschrijving: Het aantal woningen langs provinciale wegen dat op basis van modelmatige berekeningen niet voldoet aan een geluidsbelasting onder 61 in dBA

Toelichting verschil Deze indicator wordt niet jaarlijks berekend. Het meest recent is 2019: toen voldeden 2.559 woningen niet aan de norm.

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

2 Bussen/trams zonder uitstoot % 10,8 100 **n.n.b.**

Omschrijving: Het aandeel emissieloze openbaarvervoer-km's (10,3% in 2018). 100% uitstootvrij in 2028. Dit is conform het Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer waaraan alle concessieverleners, dus ook de provincie Utrecht, zich hebben gecommitteerd.

Toelichting
verschil

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

Meerjarendoelen

5.6.1 Het aantal geluidgehinderden langs provinciale wegen is minder

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

In het kader van groot onderhoud brengen we op drie trajectdelen van provinciale wegen geluidreducerend asfalt aan.

Een start maken met de onderzoeken voor gevelmaatregelen voor 50 woningen.

5.6.2 De oversteekbaarheid van fauna bij provinciale wegen is beter

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Op 2 trajecten de oversteekbaarheid verbeteren aan de hand van de uitwerkingen Hart van de Heuvelrug.

Extra wildspiegels zijn gerealiseerd.

Tijdelijke waarschuwborden geplaatst en na afloop van de periode verwijderd.

Start aanbesteding ecoduct N226.

5.6.3 De mobiliteit is duurzamer met o.a. minder uitstoot van broeikasgassen

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Overzicht opstellen van (potentiële) vulpunten in het netwerk voor elektrisch laden en waterstof voor de logistiek.

Uitwerking van minimaal 3 actieplannen voor duurzame regionale mobiliteitsmaatregelen in samenwerking met gemeenten.

Actualisatie van het Regionaal Mobiliteitsprogramma duurzame mobiliteit.

Toelichting

In de regionale samenwerking met gemeenten is afgesproken om meer te focussen op samenwerking in de speerpunten, monitoring en communicatie. Hiervoor zijn de uitgangspunten geformuleerd en acties gestart. Daarom is in regionaal verband ervoor gekozen om niet het programma zelf te actualiseren.

Volledig vullen van de monitor Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw voor alle projecten.

Het inhoudelijk koersdocument is in 2023 afgestemd op de meest recente duurzame mobiliteitsambities.

5.6.4 Het behalen van de WHO-normen voor luchtkwaliteit is dichterbij gekomen

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

De uitwerking van het onderdeel mobiliteit valt samen met de doelen en resultaten van het onderdeel Klimaat en Verkeer, dat in het kader van het Regionaal Mobiliteitsprogramma wordt opgepakt.

5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd

Toelichting op beleidsdoel

Het regionale programma voor verbetering van mobiliteitsdata (de data top 15) is succesvol afgerond. Hierin werkten we actief samen met regionale en landelijke partners. 7 verkeerslichten zijn omgebouwd tot slimme verkeerslichten (iVRI's). En de aanbesteding voor een betrouwbare internetverbinding met glasvezel is gegund. De regionale samenwerking voor een betrouwbare doorstroming met de inzet van verkeersmanagement en incident management is voortgezet. En er zijn multimodale kaders opgesteld voor het regelen van verkeerslichten. Bovendien is ook de regionale samenwerking voor gedragsbeïnvloeding (via Goedopweg) in 2023 vervolgd, waarmee het duurzaam en slimmer reizen is toegenomen. Ook hebben we geparticipeerd in een Europees onderzoeksnetwerk voor deelmobiliteit.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	744	1.472	616	616	
b. Materiële lasten	2.046	1.965	1.965	2.312	-347
c. Subsidies	-	150	150	40	110
Totaal Lasten	2.790	3.587	2.731	2.968	-237
Baten	156	-	-	106	106
Totaal Baten	156	0	0	106	106
Totaal beleidsdoel	-2.634	-3.587	-2.731	-2.862	-131

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Benutting modaliteiten per gebied	Getal	n.n.b.	pm	n.n.b.	
Omschrijving:	De verhouding tussen de intensiteit en capaciteit van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden. De streefwaarden wordt bepaald op basis van de optimale intensiteit/capaciteit-verhouding per modaliteit. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].				
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.				
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)				
2 Verhouding modaliteiten spits versus daarbuiten	Getal	n.n.b.	pm	n.n.b.	

Omschrijving:	De verhouding tussen het gebruik in dal- en spitsuren van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden. De streefwaarde wordt bepaald op basis van het aantal reizigers in de spits versus het aantal reizigers tijdens de dalperiode. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].
Toelichting verschil	Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.
Bron:	NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

Meerjarendoelen

5.7.1 De basis is beter op orde

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

De databibliotheek is in gebruik voor zowel provinciale data als regionale data.

Status

Alle aanbevelingen uit de 0-meting zijn volledig geïmplementeerd, zodat de regio Midden Nederland over een cybersecure Dynamisch Verkeersmanagement(DVM)-netwerk beschikt.

Toelichting

Binnen bestaande en nieuwe projecten en contracten zijn de aanbevelingen geïmplementeerd. Ook zijn nieuwe firewalls geïmplementeerd in het DVM-netwerk. Structurele borging in onder andere werkprocessen moet in 2024 belegd worden.

De regionale data top 15 is voor 90% op orde.

5.7.2 De techniek op straat is beter ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Een vervolg van de uitrol van iVRI's met tien nieuwe installaties.

Status

Toelichting

Door capaciteitsgebrek bij de leverancier zijn er in 2023 7 nieuwe installaties uitgerold

Een update doorvoeren van de (i)VRI om te voldoen aan laatste landelijke standaarden.

Realisatie van glasvezelverbindingen bij drukke kruisingen met verkeerslichten.

Toelichting

De aanbesteding is gegund en de voorbereiding van de realisatie is in volle gang, maar door de complexiteit in de contractering van leveranciers is de realisatie later gestart dan voorzien.

Een onderzoek uitvoeren naar de kansen voor toepassing van een innovatieve detectiemethode.

De analysetool voor het verkeerskundig beheer van verkeerslichten is in gebruik en is doorontwikkeld.

Toelichting

Door capaciteitsgebrek in het team is de implementatie nog niet afgerond.

5.7.3 De sturing vindt multimodaler plaats

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Het multimodaal netwerkkader Midden-Nederland is gerealiseerd.

Status

De proef waarin weginspecteurs van RWS en Provincie Utrecht op elkaars wegen incidenten afhandelen is gestart.

Toelichting

Door capaciteitsgebrek bij Rijkswaterstaat is besloten om deze proef niet te starten.

Er is overzicht in de raakvlakken en contractmanagement van de netwerkarchitectuur van systemen, techniek en verbindingen.

Er is een multimodaal dashboard ontwikkeld.

Toelichting

Alle informatie ervoor is beschikbaar, maar het is efficiënter om het dashboard op te stellen na vaststelling van het nieuwe Bereikbaarheidsprogramma. Dan kunnen we doelen en indicatoren daarop afstemmen.

5.7.4 Het mobiliteitsmanagement is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Er is een verkenning gedaan naar het opzetten van een reizigerspanel om mobiliteitsgedrag te monitoren. Bij een positieve afweging wordt het reizigerspanel opgestart.

Status

Toelichting

Door personele uitval is deze actie niet opgestart.

Er is een onderzoeksagenda voor deelmobiliteit op regionaal niveau (GoedopWeg) en in Europees verband (INTERREG) ontwikkeld en de eerste (daarbij behorende) onderzoeken zijn opgestart.

In samenwerking met Mobility Lab zijn start-ups gevonden die met innovaties bijdragen aan de mobiliteitstransitie. Deze start-ups worden verbonden aan launching customers om pilots op straat te testen.

Toelichting

In 2022 had het programma van Mobility Lab niet geleid tot samenwerking met startups in onze regio. Na evaluatie begin 2023 hebben we, ook onder andere door de ingewikkelde juridische samenwerkingsvorm, gekozen om geen vervolg te geven in 2023.

Er is een regionale human capital agenda opgesteld voor slimme mobiliteit, waarin samen met de Utrecht Talent Alliantie een plan is uitgewerkt om personeel op te leiden binnen het vakgebied van slimme mobiliteit.

5.8 Verkenningen naar en regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren

Toelichting op beleidsdoel

Met monitoring verzamelen we periodiek relevante informatie over de uitvoering van het Mobiliteitsprogramma. Hiervoor is een set van indicatoren opgesteld. In 2023 hebben we het concept ontwerp Bereikbaarheidsprogramma opgesteld. Ook werkten we in 2023 we in het programma U Ned verder met de

partners aan maatregelen om de groeiopgave voor verstedelijking en mobiliteit op een gezonde wijze te faciliteren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	896	658	806	806	
b. Materiële lasten	5.278	1.252	6.066	4.280	1.786
c. Subsidies	2.223	7.620	2.964	3.591	-627
Totaal Lasten	8.397	9.530	9.836	8.677	1.159
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-8.397	-9.530	-9.836	-8.677	1.159

Indicatoren

Meerjarendoelen

5.8.1 Het uitvoeren van verkenningen is beter afgestemd op de behoefte

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Opstellen Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029.

Status

Toelichting

De vaststelling van het Bereikbaarheidsprogramma moet nog plaatsvinden. Dit is vooruitgeschoven omdat de coalitievorming langer duurde en de koers van het nieuwe college in het Bereikbaarheidsprogramma moest worden verwerkt.

5.8.2 Regionale programma's worden beter ontwikkeld en uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

In 2023 geven we verdere uitwerking aan de mobiliteitsstrategie wat resulteert in concrete beslisinformatie voor maatregelen die nodig zijn om de regio in 2040 bereikbaar te houden.

Status

In 2023 maken we, op basis van het uitgewerkte regioalternatief, afspraken met het Rijk over de vergelijkbaarheid van het regioalternatief voor het Tracébesluit A27/A12 Ring Utrecht.

5.8.3 De monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma is beter

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Toevoegen cijfers 2022 in KPI-dashboard.

Status

Start aanpassingen KPI-dashboard, vanwege aanpassingen in indicatoren.

Toelichting

Het KPI-dashboard passen we in 2024 aan na vaststelling van het Bereikbaarheidsprogramma.

Verbonden partijen

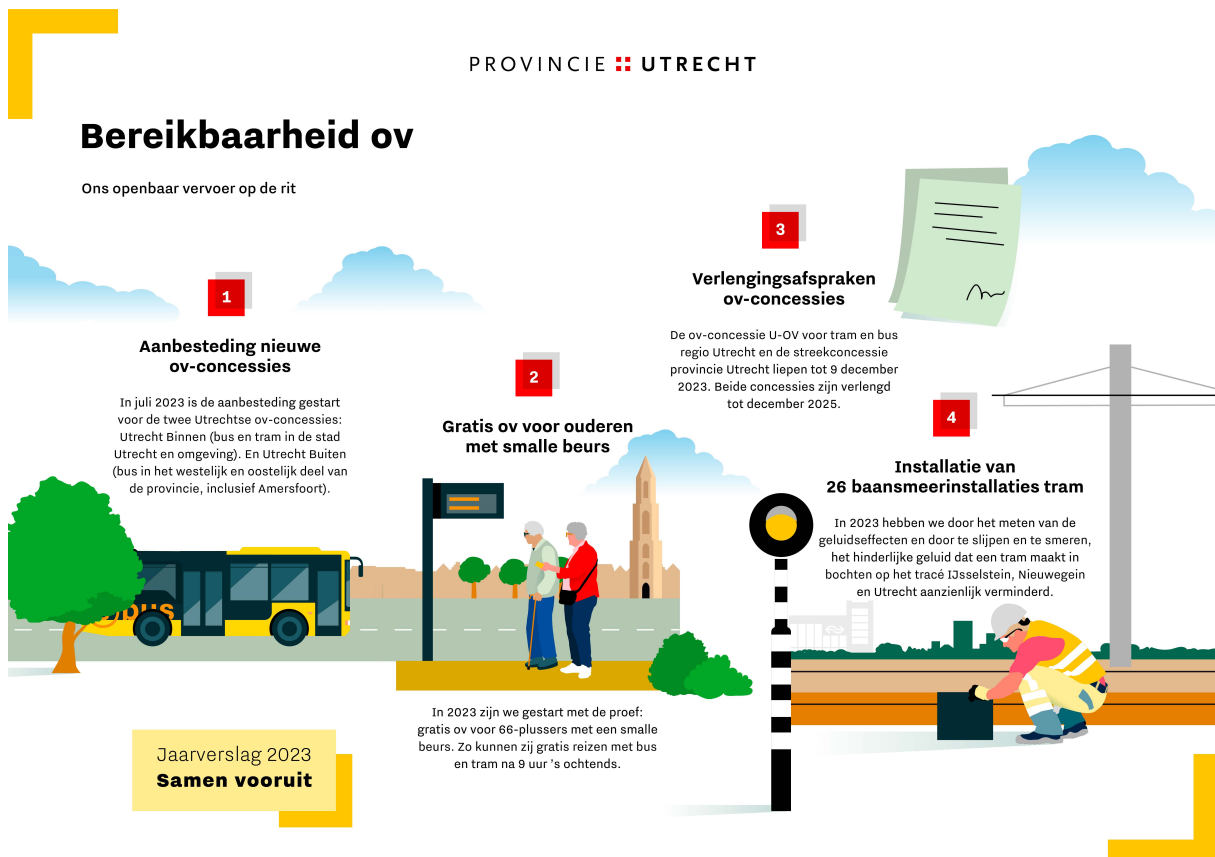
Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

Programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per openbaar vervoer

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht	●	●	●
6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter	●	●	
6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk	●	●	
6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV	●	●	
6.1.4	●	●	

Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen

6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd

Wat heeft het gekost

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	5.180	5.347	6.108	6.103	5
b. Materiële lasten	33.207	34.151	44.962	43.351	1.611
c. Subsidies	136.750	133.198	139.676	128.598	11.078
d. Kapitaallasten	17.889	20.201	19.979	19.979	
Totaal Lasten	193.026	192.897	210.725	198.031	12.694
Baten	70.571	37.450	33.287	23.312	-9.975
Totaal Baten	70.571	37.450	33.287	23.312	-9.975
Totaal voor bestemming	-122.455	-155.447	-177.438	-174.719	2.719
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	26.907	27.834	27.792	28.128	-336
Onttrekkingen	49.291	22.323	39.015	36.707	-2.308
Totaal mutaties in de reserves	22.383	-5.511	11.223	8.579	-2.644
Saldo na bestemming	-100.072	-160.958	-166.215	-166.140	75

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 0,1 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De eindafrekening 2022 van de ov-vervoerders voor de bereikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer (BVOV) is fors lager (€ 11,1 miljoen). Hierdoor is ook de bijdrage vanuit het Rijk voor hetzelfde bedrag lager.
- De Rijksbijdrage Spoorse zaken is met terugwerkende kracht naar 2015 herberekend met indexatie. Hiervoor is een nabetaling ontvangen van € 1,2 miljoen.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.6 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Beheer en Onderhoud OV	358	694	-	-
Reserve Mobiliteitsprogramma	2.934	2.934	900	900
Reserve OV Concessie	24.500	24.500	38.115	35.807
Totaal 06. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	27.792	28.128	39.015	36.707

Investeringen

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet
Uitbreidingsinvesteringen OV	131.084	101.987	11.939	9.608	2.330	111.595	19.489
Vervangingsinvesteringen	209.695	196.563	7.233	4.365	2.869	200.928	8.767
Totaal	340.779	298.550	19.172	13.973	5.199	312.524	28.255

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid Openbaar Vervoer opgenomen. Zie voor een uitgebreide toelichting Bijlage 1.

Beleidsdoelen

6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht

Toelichting op beleidsdoel

We streven naar een ov-systeem dat ten eerste aansluit op de wensen van bestaande en potentiële ov-reizigers. En ten tweede op een kostenefficiënte manier is ingericht. In het ov wordt vaak de klantwenspiramide die beschreven is in het Mobiliteitsprogramma 2019-2023 gebruikt. Die geeft inzicht in de kwaliteitseisen van het ov en het speelveld waarbinnen gewerkt wordt aan deze doelen.

Afgelopen jaren is aanvullend budget beschikbaar gesteld om:

- het ov-aanbod in omvang en kwaliteit op peil te houden;
- extra te investeren in het aanpakken van knelpunten in de doorstroming van ov;
- een proef uit te voeren voor ouderen met een krappe beurs;
- de exploitatiekosten mee te laten groeien met het inwonersaantal in de nieuwe concessie(s) 2023.

De uitvoering hangt in 2023 nog samen met de naweeën van corona, vanwege de forse impact hiervan op het gebruik en de uitvoering van het ov.

In 2023 zijn de nieuwe afspraken gemaakt met de vervoerbedrijven in de herijkte en met 2 jaar verlengde concessies. Hiervoor trokken we in de begroting over de jaren 2023-2025 € 50 miljoen extra uit. Hierbij is en was het uitgangspunt om het OV minimaal op hetzelfde peil te houden en waar mogelijk uit te breiden. De steun die het Rijk de afgelopen jaren gaf aan het OV in de vorm van de Beschikbaarheidsvergoeding OV (BVOV) is stopgezet in 2023. Wel is hiervoor een beperkter vorm van steun teruggekomen via de Transitievergoeding OV (TVOV). Of en in welke hoeveelheid de vervoerbedrijven hier (via de provincie) aanspraak op kunnen maken hangt af van de uiteindelijke resultaten over 2023. Want deze steun geldt enkel bij een negatief bedrijfsresultaat.

Het op peil houden van het vervoeraanbod is in de praktijk niet gelukt. Dit lag niet aan te weinig financiële middelen, maar aan een tekort aan chauffeurs bij de beide vervoerbedrijven. Beide vervoerbedrijven waren daardoor genoodzaakt om een afgeschaalde dienstregeling te rijden. Hoewel bij Syntus Utrecht de afschalingen wel beperkter waren dan bij U-OV. Inmiddels rijdt Syntus Utrecht wel de volledige dienstregeling. U-OV verwacht dat ze het personeelstekort in de loop van 2024 oplossen.

Het aantal reizigers zat in 2023 weer in de lift, maar is nog duidelijk onder het niveau van voor corona. Over heel 2023 was het reizigersaantal ongeveer 80% in vergelijking met 2019. In 2022 was dit ongeveer 73%. Het herstel van de reizigersaantallen tot het niveau van voor corona duurt naar verwachting nog tot 2025. De reizigersinkomsten waren over 2023 bij beide vervoerders wel een paar procent hoger dan begroot was in de business case van de verlenging. Dit betekent dat de provincie in het kader van de gedeelde opbrengstverantwoordelijkheid over 2023 geen risico loopt hierop te moeten toeleggen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening 2022	Begroting 2023 Primitief	Begroting 2023 Bijgesteld	Rekening 2023	Verschil
a. Personeelslasten	5.180	5.347	6.108	6.103	5
b. Materiële lasten	33.207	34.151	44.962	43.351	1.611
c. Subsidies	136.750	133.198	139.676	128.598	11.078
d. Kapitaallasten	17.889	20.201	19.979	19.979	
Totaal Lasten	193.026	192.897	210.725	198.031	12.694
Baten	70.571	37.450	33.287	23.312	-9.975
Totaal Baten	70.571	37.450	33.287	23.312	-9.975
Totaal beleidsdoel	-122.455	-155.447	-177.438	-174.719	2.719

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
1 Waardering openbaar vervoer (V-6)	Getal	7,9	>=7,5	7,9	
Omschrijving:	De klantwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (cijfer1-10 gemiddeld over stad, tram en streek).				
Toelichting verschil					
Bron:	Nationale databank wegverkeersgegevens (NDW) + onderliggende databronnen (eigen data provincie en externe data)				
2 Kostendekkingsgraat OV (streek)	%	43,1	>50	n.n.b.	

Omschrijving: De kostendekkingsgraad voor de streekconcessie geeft aan voor welk deel de opbrengsten uit kaartverkoop de totale kosten van het openbaar vervoer dekken.

Toelichting
verschil Cijfers over 2023 komen later in 2024 beschikbaar.

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

3 Kostendekkingsgraad (stad)	%	54,5	>64	n.n.b.
-------------------------------------	---	------	-----	---------------

Omschrijving: De kostendekkingsgraad voor de stadsconcessie geeft aan voor welk deel de opbrengsten uit kaartverkoop de totale kosten van het openbaar vervoer dekken(excl. kosten infra).

Toelichting
verschil Cijfers over 2023 komen later in 2024 beschikbaar.

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

4 Voorspelbaarheid reistijden OV	%	n.n.b.	≤60	n.n.b.
---	---	--------	-----	---------------

Omschrijving: De afwijking van de langzaamste reistijden ten opzichte van de snelste reistijden (maximaal 60%). De rij- en spreidingstijden laten de spreiding zien van gerealiseerde reistijden en vertragingen.

Toelichting
verschil Enkele indicatoren blijken lastig (jaarlijks) te meten. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

5 Bereikbaarheid OV werklocaties	Km/u	n.n.b.	≥30	n.n.b.
---	------	--------	-----	---------------

Omschrijving: De bereikbaarheid voor OV met economische kerngebieden als bestemming. De bereikbaarheidsindicator voor OV naar economische kerngebieden is minimaal 30 km/h, Op basis van alle individuele (model)verplaatsingen in een studiegebied wordt de reistijd naar deze kerngebieden berekend. [Nog geen referentiewaarde beschikbaar].

Toelichting
verschil Deze indicator wordt berekend met het verkeersmodel STRAVEM. Er waren issues met totstandkoming van het model en oplevering hiervan. Het wordt het al gebruikt voor diverse toepassingen; berekening van indicatoren is nog niet goed mogelijk. Nav het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 zullen we nieuwe effect en prestatie indicatoren voorstellen.

Bron: NDW + onderliggende databronnen (intern/extern)

Meerjarendoelen

6.1.1 Lopende contracten en concessies zijn kwalitatief beter

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Proef gratis ov voor ouderen met een smalle beurs is gestart.

De beschikbare subsidie van € 0,4 miljoen voor het toegankelijk maken van gemeentelijke haltes is volledig ingezet.

Drie nieuwe experimenten voor vernieuwing doelgroepenvervoer en aanvullend ov zijn gestart.

Onderzoek naar het laten rijden van tramlijn 22 in het weekend is uitgevoerd.

6.1.2 Er zijn betere bouwstenen voor een nieuw OV-netwerk

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

Programma van Eisen nieuwe concessie(s) 2025 is vastgesteld.

6.1.3 Er zijn minder knelpunten in de doorstroming van het OV

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Status

De beschikbare subsidie van € 3,5 miljoen is volledig ingezet voor de aanpak van knelpunten.

6.1.4 Het beheer en onderhoud van eigen OV infrastructuur voldoet aan gestelde kwaliteitseisen

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Ingebruikname nieuwe haltes Uithoflijn.

Status

Toelichting

Als gevolg van aangetroffen kabels en leidingen in de haltes bij het maken van proefsleuven zijn de werkzaamheden aan de nieuwe haltes vertraagd. De werkzaamheden zijn in samenspraak met de opdrachtnemer nu gepland in 2024. Het streven is de werkzaamheden ook in 2024 af te ronden.

Oplevering parkeergarage bij P+R Breukelen.

6.1.5 OV overkoepelende activiteiten worden beter uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

Beoogde resultaten

Volledige jaar- en trendrapportage 2022 is opgeleverd.

Status

Verbonden partijen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Programma 7. Cultuur en erfgoed

Programmadoel

De provincie werkt aan het verbeteren van de toegankelijkheid van cultuur en de instandhouding van waardevol erfgoed, zodat inwoners en bezoekers van de provincie Utrecht hiervan kunnen leren en genieten.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	●	●	●
7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)	●	●	
7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen	●	●	
7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren	●	●	
7.1.4	●	●	

Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners

7.2	De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	●	●	●
7.2.1	De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen	●	●	
7.2.2	Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt	●	●	
7.2.3	Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek	●	●	
7.3	De Hollandse Waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	●	●	●
7.3.1	De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger	●	●	

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	3.223	4.057	4.304	4.241	63
b. Materiële lasten	2.297	3.924	2.161	2.532	-372
c. Subsidies	17.056	19.986	20.368	13.497	6.870
Totaal Lasten	22.576	27.967	26.832	20.270	6.562
Baten	285	-	40	255	215
Totaal Baten	285	0	40	255	215
Totaal voor bestemming	-22.290	-27.967	-26.792	-20.015	6.777
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	1.061		4.351	4.576	-225
Onttrekkingen	875	800	1.314	1.314	
Totaal mutaties in de reserves	-186	800	-3.037	-3.262	-225
Saldo na bestemming	-22.476	-27.167	-29.829	-23.277	6.552

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 6,6 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

De subsidieaanvragen voor Erfgoedparels en Publieksbereik zijn niet alle in 2023 beschikbaar vanwege capaciteitsproblemen (€ 6,1 miljoen).

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.7 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Storting Bijgestelde begroting	Storting Rekening	Onttrekking Bijgestelde begroting	Onttrekking Rekening
Reserve Investeringsfonds Prov Erfgoed	2.700	2.700	-	-
Reserve Meerjarige programma's/projecten	997	1.222	1.100	1.100
Reserve Programma Landelijk Gebied	654	654	214	214
Totaal 07. Cultuur en erfgoed	4.351	4.576	1.314	1.314

Beleidsdoelen

7.1 De culturele infrastructuur is sterk

Toelichting op beleidsdoel

Om een aantrekkelijke en leefbare regio te blijven en gelijke tred te houden met de verwachte bevolkingsgroei zetten we ons in voor een vitale, sterke en toegankelijke culturele infrastructuur. Om dit te realiseren richten we ons in het bijzonder op bibliotheken, cultuureducatie en culturele festivals. Daarnaast zetten we in op cultuurparticipatie en talentontwikkeling. In samenwerking met gemeenten binnen de Cultuurregio Utrecht versterken we de Utrechtse cultuursector.

Het jaar 2023 was het laatste jaar van het corona steun- en herstellpakket voor de cultuur en erfgoed sector. Enkele activiteiten worden in 2024 afgerond. We richten ons vooral op het wendbaar en weerbaar maken van de sector voor de toekomst. Het gaat een stuk beter met de sector. Toch zijn er naast de nasleep van corona ook nieuwe uitdagingen, zoals de gestegen kosten voor energie en personeel.

De uitvoering van het cultuur- en erfgoedprogramma Voor Jong & Altijd loopt door tot en met 2024.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	533	858	860	857	3
b. Materiële lasten	618	1.168	417	756	-339
c. Subsidies	7.936	5.923	8.190	7.787	403
Totaal Lasten	9.086	7.949	9.466	9.399	66
Baten	190	-	40	33	-7
Totaal Baten	190	0	40	33	-7
Totaal beleidsdoel	-8.897	-7.949	-9.426	-9.366	59

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
		2022	2023	2023	2023
1 Cultuureducatie	%	90	90	90	0
Omschrijving:	Het percentage basisscholen dat producten afneemt en/of participeert in één of meerdere programma's van Kunst Centraal. Kunst Centraal heeft per product en programma een beeld van het gemiddeld aantal leerlingen dat per jaar deelneemt. Een exact getal is niet te geven.				
Toelichting verschil					
Bron:					
2 Bibliothekennetwerk		100	100	100	0
Omschrijving:	Het percentage Utrechtse openbare bibliotheken (totaal negen) dat door BiSC wordt ondersteund bij innovatieve projecten en ontwikkelingen die eraan bijdragen dat bibliotheken toegankelijk blijven voor de inwoners van de provincie Utrecht. De ondersteuning van BiSC betreft het uitvoeren van (innovatieve) projecten voor de bibliotheken, waardoor zij hun maatschappelijke rol kunnen vervullen.				
Toelichting verschil					
Bron:					

Meerjarendoelen

7.1.1 Cultuureducatie (kunst, media en erfgoed) is beter, frequenter en bereikt meer scholen (BO en VO)

Toelichting op meerjarendoel

Onze partnerorganisaties Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht droegen er met 3 verschillende programma's aan bij dat kwalitatief goede cultuureducatie bereikbaar is voor een groot deel van de kinderen in onze provincie. Deze programma's zijn gericht op het primair onderwijs en worden al meerdere jaren met veel succes uitgevoerd. Het Kunstmenu laat kinderen professionele kunst beleven. Het Cultuurprogramma laat kinderen hun lokale culturele omgeving ervaren. En Cultuureducatie met Kwaliteit is een matchingsprogramma vanuit het Rijk met als doel om de kwaliteit en borging van cultuureducatie op de scholen te versterken.

In alle programma's werken we samen met de scholen, gemeenten en (lokale) culturele instellingen. Vanaf 2020 is de inzet op cultuureducatie uitgebreid naar het voortgezet onderwijs, met nadruk op het vmbo. Ook hierbij voeren partnerorganisaties Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht het programma uit. Zij ondersteunden scholen in het voortgezet onderwijs om cultuureducatie een stevigere plek te geven in het onderwijs. Het programma heeft zich onder andere gericht op kennisdeling, het scholen van docenten en het ontwikkelen van formats die in de hele provincie toepasbaar zijn.

Kunst Centraal richt zich met haar programma's ook op het speciaal basisonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Hierbij is wel merkbaar dat het lastiger is om cultuur- en erfgoededucatie op deze scholen te organiseren. Voor deze onderwijsvormen is maatwerk in het programma en extra inzet en begeleiding nodig om hetzelfde te bereiken als op een reguliere school.

Beoogde resultaten

Status

Op 75% van de basisscholen in de provincie Utrecht (met uitzondering van de gemeenten Utrecht en Amersfoort) heeft Kunst Centraal het Kunstmenu uitgevoerd waardoor kinderen gedurende de basisschoolperiode in aanraking komen met alle kunstdisciplines.

Toelichting

70% van de basisscholen is bereikt. Het lagere percentage is enerzijds te wijten aan fusies en opheffen locaties en anderzijds aan de toevoeging van gemeente Vijfheerenlanden. In die gemeente wordt de samenwerking met Kunst Centraal opgebouwd. In enkele gevallen maken scholen andere keuzes. Het streven is nog steeds 75% en daar is de acquisitie ook op gericht.

Op 56% van de basisscholen in de provincie Utrecht (met uitzondering van de gemeenten Utrecht en Amersfoort) heeft Kunst Centraal het cultuurprogramma uitgevoerd waardoor kinderen kennismaken met hun eigen culturele omgeving.

Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit ondersteunt 30 nieuwe scholen bij het versterken van de samenwerking met culturele instellingen, professionalisering van leerkrachten en het versterken van de samenhang met andere leergebieden.

Vanuit het VO-programma zijn 60% van de vo-scholen in de provincie Utrecht ondersteund om cultuureducatie een stevigere plek te geven in het onderwijsprogramma. Hierbij is speciale aandacht voor het vmbo.

7.1.2 Het bibliothekennetwerk is sterker en bibliotheken zijn beter toegankelijk voor iedereen

Toelichting op meerjarendoel

De provincie ondersteunt en faciliteert het functioneren van het bibliothekennetwerk op het gebied van logistiek en ICT en de doorontwikkeling en vernieuwing van de maatschappelijke bibliotheek. We realiseren deze doelen via onze partnerorganisatie het Bibliotheek Service Centrum (BiSC). BiSC werkt nauw samen met de 9 Utrechtse bibliotheekorganisaties.

Naast ondersteuning op de backoffice zijn er gezamenlijke innovatieprojecten uitgevoerd die bijdragen aan de toegankelijkheid van de bibliotheken en de doorontwikkeling van de maatschappelijke bibliotheek. Zo is in 2023 een dienstencatalogus ontwikkeld. Die kunnen bibliotheken inzetten als rekenmodel bij de bedrijfsvoering. En die geeft inzicht in de onderbouwing van de maatschappelijke meerwaarde van de dienstverlening.

Ook is er samen met een aantal bibliotheken onderzocht op welke wijze bibliotheken invulling kunnen geven aan hun rol op actief burgerschap: het meedoen van en vormgeven door inwoners aan de samenleving. Verder

ondersteunde het BiSC bibliotheken en gemeenten bij het aanvragen van Rijksmiddelen voor de versterking van het bibliotheeknetwerk (SpUk-regeling).

Beoogde resultaten

Het Bibliotheek Service Centrum ondersteunt alle negen Utrechtse openbare bibliotheken bij het ondersteunen van het bibliotheekwerk (ICT en transport) en innovatieve projecten die eraan bijdragen dat bibliotheken relevant en toegankelijk blijven.

Status

We voeren de aanbevelingen uit van een eind 2022 uitgevoerde analyse over de aanpak van laaggeletterdheid en de rol van de provincie (zie Programma 9, Sociale agenda).

Toelichting

Het plan van aanpak laaggeletterdheid is in ontwikkeling.

7.1.3 Er nemen meer mensen deel aan kunst en cultuur doordat festivals floreren

Toelichting op meerjarendoel

We willen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de sociale leefomgeving door ondersteuning van culturele festivals met een artistieke missie en visie. Festivals maken onze provincie aantrekkelijk, vanuit cultureel, toeristisch en economisch perspectief. Met het in maart 2020 vastgestelde festivalbeleid, zijn 4-jarige subsidies toegekend, met extra middelen om meer regionale festivals te ondersteunen. Als onderdeel van het corona steun- en herstelpakket zijn de festivals ondersteund om hun personeel op te leiden of hun organisatie te ontwikkelen. Alle 27 festivals hebben in 2023 een volwaardige editie kunnen realiseren.

Beoogde resultaten

Een volwaardige editie van alle 27 festivals die door ons worden ondersteund.

Status

7.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht is steviger in samenwerking met gemeenten en partners

Toelichting op meerjarendoel

We moeten onze culturele infrastructuur op orde houden en versterken om gelijke tred te houden met de verwachte bevolkingsgroei. Dit doen we, samen met gemeenten en de culturele sector, door het verzilveren van de kansen. Deze staan in het cultuurprofiel Eeuwig Jong. Het is onze ambitie om:

- meer mensen actief te laten deelnemen aan kunst en cultuur;
- professionele makers nog beter te faciliteren;
- museale beeldende kunst te laten zien in de regio;
- te investeren in de deskundigheid van gemeenten en de cultuur- en erfgoedsector.

In 2023 is op de meeste van deze punten weer flinke winst geboekt. De Cultuurregio Utrecht is inmiddels een stabiel en erkend platform. Concrete resultaten zijn in onderstaande tabel benoemd. Vanzelfsprekend dragen de activiteiten onder 7.1.1 tot en met 7.1.3 ook bij aan het versterken van de culturele infrastructuur.

Beoogde resultaten

Status

Talentontwikkeling: Regionale samenwerkingsverbanden en programma's voor talentvolle professionele makers op het gebied van muziek, dans en theater en beeldcultuur zijn georganiseerd en ondersteund.

Talentontwikkeling: Er is een regionaal platform voor 'streetart culture' voor jonge makers op het gebied hiphop-muziek en dans opgezet. Daardoor is het netwerk versterkt en kunnen makers professioneler opereren.

We versterken de regionale samenwerking met gemeenten door twee keer per jaar met alle wethouders en beleidsadviseurs cultuur en erfgoed samen te komen om kennis te delen en het netwerk te versterken

Cultuurparticipatie: Gemeenten, culturele instellingen en andere stakeholders zijn ondersteund om beleid te vormen op het gebied van inclusieve cultuurparticipatie.

Cultuurparticipatie: Het netwerk van lokale culturele verbinders (zoals cultuurmakelaars) is verstevigd en er heeft kennisdeling plaatsgevonden. Daarnaast zijn landelijke ontwikkelingen en financieringsmogelijkheden beter zichtbaar en bereikbaar.

Cultuurparticipatie: Vergroten van participatie aan cultuur van kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld door financiële ondersteuning van het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

Regionale samenwerking museale beeldende kunst: versterken inhoudelijk profiel en zichtbaarheid museale beeldende kunstsector in de provincie Utrecht, waardoor publieksbereik in de provincie Utrecht groter wordt.

Toelichting

Het versterken van het netwerk tussen musea uit de steden en de regio is nog onvoldoende van de grond gekomen. Enerzijds door beperkte capaciteit in verband met de inzet op het corona steun- en herstelpakket. En anderzijds is er een intensievere aanpak vraagt dan verwacht. We gaan hierbij meer aansluiten op de aanpak die wordt gehanteerd bij de streek- en kasteelmusea. Er zijn wel verschillende projecten gestart, zoals op gebied van collectie-uitwisseling tussen grote en kleine musea. Het netwerk en kennis tussen musea is versterkt door deelname aan een pilot voor inzicht in culturele doelgroepen.

7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog

Toelichting op beleidsdoel

Cultuurhistorische waarden van de leefomgeving zijn belangrijke 'Utrechtse kwaliteiten'. Via de Omgevingsverordening Provincie Utrecht beschermen wij de zogenoemde cultuurhistorische hoofdstructuur: historische buitenplaatsen, militair erfgoed, agrarisch cultuurlandschap, archeologisch waardevolle zones en historische wegen. In het beleid ligt de focus op het behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.222	2.516	2.625	2.635	-10
b. Materiële lasten	724	968	497	887	-390
c. Subsidies	7.943	13.785	12.022	5.549	6.473
Totaal Lasten	9.889	17.269	15.144	9.070	6.074
Baten	90	-	-	185	185
Totaal Baten	90	0	0	185	185
Totaal beleidsdoel	-9.800	-17.269	-15.144	-8.885	6.259

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
2 Restauratieopgave (V9)		17,5%	16,1%	16,3%	0,20

Omschrijving: Het percentage rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis) dat wordt weergegeven als categorie 'matig' en 'slecht' naar de staat van het casco.

Toelichting verschil: Het verschil met het begrote percentage is beperkt. De daling is net als eerdere jaren wel voortgezet maar blijft traag verlopen, doordat de grote monumenten in 2023 nog niet konden worden aangepakt vanwege beperkte beschikbare budgetten bij alle mogelijke financiers. Inmiddels zijn er extra middelen beschikbaar gesteld. Wij verwachten dat de resultaten in de toekomst in de monitor te zien zijn.

Bron:

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Publieksbereik cultureel erfgoed		15	16	15	1

Omschrijving: Het aantal publieksprojecten dat jaarlijks wordt uitgevoerd met steun van de provincie. Bij de afwikkeling van elke subsidie wordt de prestatie gerapporteerd. Door de diverse aard van de projecten is dit niet in één indicator te vangen. Doel van de subsidie is naast publieksbereik

om ook kwalitatief hoogwaardige projecten te realiseren, die uitvoering geven aan doelstellingen als inclusiviteit, diversiteit en immaterieel erfgoed.

Toelichting verschil	Het aantal publieksprojecten dat jaarlijks wordt uitgevoerd met steun van de provincie. Bij de afwikkeling van elke subsidie wordt de prestatie gerapporteerd. Door de diverse aard van de projecten is dit niet in 1 indicator te vangen. Het doel van de subsidie is naast publieksbereik om ook kwalitatief hoogwaardige projecten te realiseren, die uitvoering geven aan doelstellingen als inclusiviteit, diversiteit en immaterieel erfgoed.
-------------------------	---

Bron:

Meerjarendoelen

7.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving is versterkt met cultuur en erfgoed zodat mensen zich hier thuis voelen

Toelichting op meerjarendoel

De provincie Utrecht is rijk aan erfgoed. De cultuurhistorische waarden willen we behouden, benutten en beter beleefbaar maken, omdat het de identiteit van een plek bepaalt en het vestigingsklimaat versterkt. Bij de grote transitieopgaven waar wij voor staan, vormen de cultuurhistorische waarden een belangrijke drager en aanjager voor ruimtelijke kwaliteit. Erfgoed is dan ook nadrukkelijk meegenomen in het Ruimtelijk Voorstel dat dit jaar is ingediend bij het Rijk.

In 2023 zijn alle beoogde resultaten behaald. Het onderzoek naar het gebruik van de CHAT wordt doorgeschoven naar 2024. Er zijn ook in 2023 diverse projecten opgestart en in uitvoering gekomen. Hierbij wordt een meerwaarde gecreëerd door middel van het inzetten van creatieve verbeeldingskracht vanuit het netwerk Cultuur, Erfgoed en Leefomgeving. Erfgoed Dealproject Kennisprogramma Klimaatrobuuste Buitenplaatsen in 2023 is afgerond. En er is een opzet gemaakt om te komen tot het verbeteren van het behoud, het beheer en de toegankelijkheid van kerk- en jaagpaden.

Beoogde resultaten

Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van de Cultuur Historische Atlas (CHAT). De CHAT scoort minstens een 8 voor klanttevredenheid en minstens twee derde van de gemeenten heeft in 2023 gebruik gemaakt van de CHAT.

Status

Toelichting

Het onderzoek is doorgeschoven naar 2024. Er is prioriteit gegeven aan het de voorbereiding van het nieuwe cultuur- en erfgoedprogramma.

Er zijn vijf projecten in voorbereiding respectievelijk in uitvoering (waarvan minstens één voortkomt uit de bijeenkomsten van het netwerk Cultuur, Erfgoed en Leefomgeving) in het kader van het Ontwikkelprogramma cultuur en leefomgeving.

Naar aanleiding van het onderzoek en de werkconferentie rondom trage paden eind 2022 wordt een statenvoorstel opgesteld met voorstellen voor verbetering van behoud, beheer en toegankelijkheid van kerk- en jaagpaden.

Toelichting

NB: Dit is geen statenvoorstel geworden maar een statenbrief.

7.2.2 Er zijn meer monumenten duurzaam gerestaureerd en worden beter gebruikt

Toelichting op meerjarendoel

Monumenten dragen bij aan een prettige leefomgeving en zijn onderdeel van ons culturele kapitaal. Wij ondersteunen daarom als provincie restauratie en herbestemming van rijksmonumenten, om ze voor toekomstige generaties te behouden.

Vanuit het Fonds Erfgoedparels zijn in 2023 20 restauratiesubsidies toegekend aan rijksmonumenten met een omvang van in totaal € 6.9 miljoen. Ook is er een start gemaakt met de vervanging van de molenroeden van 14 molens.

Het Erfgoed Expert Team gaf eigenaren en ondernemers van divers erfgoed, zoals religieus, varend, museaal en militair, adviezen voor een duurzame exploitatie. Er is specifiek voor kastelen, buitenplaatsen en landgoederen een pilot gestart met de inzet van een Buitenplaats Intermediair. Hiermee zijn eerste resultaten geboekt in de complexe processen rond dit erfgoed.

Beoogde resultaten

Drie van de veertien molens van het Utrechts Landschap gerestaureerd.

Status

Toelichting

1 molen heeft inmiddels nieuwe roeden. Begin 2024 volgen de 2 andere geplande molens. De vertraging is het gevolg van personeelstekort bij de producent van de roeden.

Vijftien middelgrote gerestaureerde rijksmonumenten via het Fonds Erfgoedparels.

7.2.3 Het beheer van Utrechts erfgoed is effectiever en efficiënter, de promotie richt zich op zo breed en divers mogelijk publiek

Toelichting op meerjarendoel

Erfgoed maakt Utrecht mooier en verbindt en verleidt bewoners, bezoekers en bedrijven. Wij willen het waardevolle erfgoed van onze provincie goed (laten) beheren en bekend maken. We zetten ons in voor het UNESCO Werelderfgoed van de Neder-Germaanse Limes, de grens van het Romeinse rijk. In 2023 dienden we samen met de andere provincies de verplichte voortgangsrapportage bij UNESCO in.

We zorgen voor een grotere bekendheid van het Utrechtse erfgoed door lokale projecten met bovenlokaal bereik te ondersteunen. In 2023 voerden we 16 projecten uit. Van theatervoorstellingen en boekjes tot documentaires, animaties en evenementen.

Het jaar 2023 stond in het teken van de herdenking van de afschaffing van de slavernij 150 jaar geleden. We ondersteunden 4 projecten die bijdroegen aan de bewustwording en bekendmaking van dit verleden. We werkten verder aan de versterking en het toekomstbestendig maken van onze streekmusea. Streekmusea ontvingen subsidie voor vernieuwing van de vaste collectie of het buiten de muren beter zichtbaar maken van de collectie. Het netwerk streekmusea is versterkt en voor een betere zichtbaarheid van de streekmusea is een online- en offline-campagne gerealiseerd. We startten het platform Maritiem Erfgoed Utrecht. En we hebben een gezamenlijke agenda opgesteld waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

Archeologische vondsten bewaren we in en ontsluiten we vanuit het Provinciaal Archeologisch Depot. In 2023 hebben wij de voorbereiding van de verhuizing naar een nieuw archeologisch depot voortgezet.

Beoogde resultaten

Status

Voortgangsrapportage UNESCO Neder-Germaanse Limes opgesteld en ingediend.

Twee projecten op het gebied van vernieuwing van de vaste exposities van de streek- en kasteelmusea uitgevoerd met steun van de provincie Utrecht.

Drie projecten voor publieksbereik en publieksgerichte digitalisering van de streek- en kasteelmusea uitgevoerd met steun van de provincie Utrecht.

Minstens vijftien projecten op het gebied van publieksbereik cultureel erfgoed uitgevoerd met steun van de provincie.

7.3 De Hollandse Waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit

Toelichting op beleidsdoel

De Hollandse waterlinies - Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en Stelling van Amsterdam (SvA) - zijn karaktervolle dragers van ruimtelijke kwaliteit met haar open, groene landschap, het watermanagementsysteem dat nog steeds functioneert, robuuste forten en rijke geschiedschrijving over verdediging met water als bondgenoot. Dit bijzondere cultuurhistorische landschap doorkruist een groot deel van onze dichtbevolkte provincie. Het biedt hierin een unieke combinatie van rust, ruimte, groen en eigen identiteit. Het ligt dicht bij stad en dorpen is daarom van groot belang voor de leefbaarheid: een gebied waar je op adem kunt komen en om je verbonden mee te voelen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.468	683	820	749	71
b. Materiële lasten	954	1.788	1.247	890	357
c. Subsidies	1.178	278	156	162	-6
Totaal Lasten	3.600	2.749	2.223	1.801	422
Baten	6	-	-	37	37
Totaal Baten	6	0	0	37	37
Totaal beleidsdoel	-3.594	-2.749	-2.223	-1.764	458

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 NHW en ruimtelijke kwaliteit		7	5	7	2

Omschrijving: Aantal projecten dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de Hollandse Waterlinies als aanjager van ruimtelijke kwaliteit en inspiratiebron.

Toelichting verschil: Er deden zich meer kansen voor.

Bron:

2 UNESCO - Ontwikkeling Siteholder

NVT

Omschrijving: Het functioneren van de Siteholder wordt in 2023 tussentijds in opdracht van de vier provincies geëvalueerd en scoort hierbij ruim voldoende

Toelichting verschil:

Bron:

Meerjarendoelen

7.3.1 De integrale meerwaarde van militair erfgoed bij (gebieds)ontwikkelingen is hoger

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 hebben we de toegankelijkheid en het recreatief gebruik van de Hollandse Waterlinies voor wandelaars en fietsers versterkt. In samenwerking met de partners van het Pact van Ruigenhoek:

- ontwikkelden en plaatsten we nieuw liniemeubilair en informatieborden
- zijn de fietsboot in de Vecht en de linepont Honswijk-Everdingen verduurzaamd
- ontwikkelden we verschillende marketings- en toerismeproducten.

We droegen bij aan de kwaliteit van de leefomgeving door inbreng te leveren bij projecten, zoals:

- de ontwikkeling van het Lunettenpark en Noorderpark-Ruigenhoek
- de versterking van de Lekdijk
- de herbestemming en verduurzaming van forten Uithoorn en Nigtevecht
- de realisatie van een kunstwerk op de Lunet aan de Snel.

Beoogde resultaten

Status

Door participatie in gebiedsgerichte aanpak is het waterliniegebied beter beleefbaar en toegankelijk.

Er is een verkenning naar duurzame benutting, onder andere, voor aquathermie en klimaatadaptatie uitgevoerd.

Werelderfgoed is beter uitgedragen door educatie en verbetering van toeristische en recreatieve benutting.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling

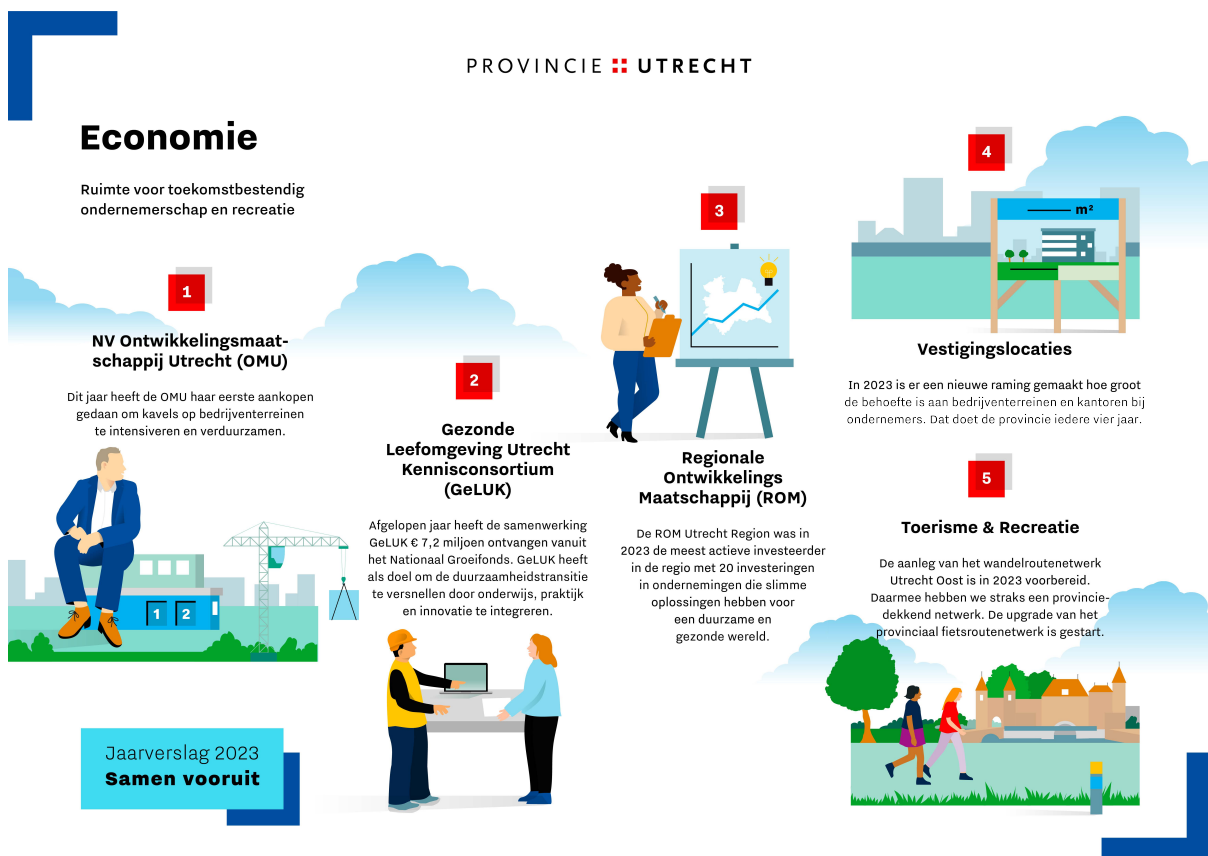
Gemeenschappelijk Orgaan Siteholder Hollandse Waterlinies *

Programma 8. Economie

Programmadoel

In het jaar 2023 begon de regionale economie weer op stoom te komen. Al blijven de onzekerheden voor ondernemers groot. Het aantal faillissementen loopt op, maar is nog ver van het niveau van voor corona. De grootste zorgen van ondernemers zijn het gebrek aan personeel, netcongestie en het gebrek aan uitbreidings- of verplaatsingsruimte. Met ons economiebeleid proberen we de onzekerheid voor ondernemers te verkleinen. Voor zover dat binnen onze invloedssfeer ligt. Het beleid is gericht op een toekomstbestendige economie. Doel van onze activiteiten is een sterke competitieve en circulaire economische structuur. Met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers. We maken innovatieve ontwikkelingen mogelijk die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke transities. En die passen binnen het regionaal profiel: Utrecht, kloppend hart van de gezonde samenleving.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel

Activiteiten

Planning

Budget

8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

8.1.1	De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod	●	●	
8.1.2	Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering	●	●	
8.1.3	Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap	●	●	
8.2	Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief	●	●	●
8.2.1	Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden	●	●	
8.2.2	Het innovatie ecosysteem is beter met meer startups, scale-ups en innovatieve projecten			
8.2.3	Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter	●	●	
8.3	Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk	●	●	●
8.3.1	Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups	●	●	
8.3.2	De transitie naar een circulaire economie gaat sneller	●	●	
8.4	Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit	●	●	●
8.4.1	Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag	●	●	
8.4.2	Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger	●	●	
8.4.3	Er zijn meer en sterkere innovatielocaties	●	●	
8.5	Recreatie en bestemmingsmanagement zijn meer integraal onderdeel van de ontwikkelingen in de leefomgeving	●	●	●
8.5.1	Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar	●	●	
8.5.2	Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt	●	●	
8.5.3	De samenwerking tussen partners in de regio is sterker	●	●	
8.5.4	Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever	●	●	
8.5.5	Verblijfsrecreatie is vitaler	●	●	
8.5.6	Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt	●	●	

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	3.301	2.629	2.589	2.681	-92
b. Materiële lasten	4.754	6.910	6.409	5.730	678
c. Subsidies	9.189	7.927	10.264	9.886	378
Totaal Lasten	17.243	17.466	19.262	18.297	964
Baten	3.930	3.045	3.173	3.793	620
Totaal Baten	3.930	3.045	3.173	3.793	620
Totaal voor bestemming	-13.313	-14.421	-16.089	-14.504	1.584
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	5.756	3.000	3.359	3.359	
Onttrekkingen	1.865	1.243	1.336	1.336	
Totaal mutaties in de reserves	-3.891	-1.757	-2.023	-2.023	
Saldo na bestemming	-17.204	-16.178	-18.112	-16.527	1.584

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positieve saldo na bestemming van € 1,6 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Lagere lasten als gevolg van vertragingen bij regionale partners voor het Regionaal Talent Fonds waardoor de opstart pas plaatsvindt in 2024 (€ 0,3 miljoen).
- Hogere baten van circa € 0,5 miljoen als gevolg van de verkoop van een bouwkaavel in 2023, die gepland was voor 2024.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.8 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Stortingen	Stortingen	Onttrekkingen	Onttrekkingen
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Afwaardering aandelen deelneming	3.000	3.000	-	-
Reserve Cofinancieringsfonds	-	-	400	400
Reserve Programma Landelijk Gebied	359	359	936	936
Totaal 08. Economie	3.359	3.359	1.336	1.336

Investerings

8. Economie	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet
Bewegwijziging wandelroutenetwerk	600	-	600	149	451	149	451
Totaal	600	-	600	149	451	149	451

Toelichting

Beleidsdoelen

8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

Toelichting op beleidsdoel

Dit jaar zijn we gestart met de ketenregisseur circulaire economie om de duurzame transitie te stimuleren. En zijn we (sinds 2020) partner in de Utrecht Talent Alliantie (UTA). Zo lossen we tekorten aan personeel voor cruciale sectoren, zoals techniek, op. Daarnaast investeren we in de mkb-dienstverlening. Zodat zij bij de partners in de regio terecht kunnen. Bijvoorbeeld met hun vraagstukken rondom financiering, digitalisering, bedrijfsoverdracht en innovatievragen. Op het gebied van digitalisering is de European Digital Innovation Hub Noordwest Nederland (EDIH-NW) dit jaar van start gegaan. Om het veelal innovatieve mkb te ondersteunen bij hun vraagstukken over digitalisering van bedrijfsprocessen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	482	384	358	386	-28
b. Materiële lasten	497	185	496	604	-108
c. Subsidies	200	1.800	2.750	2.272	478
Totaal Lasten	1.179	2.369	3.604	3.262	342
Baten	27	-	-	103	103
Totaal Baten	27	0	0	103	103
Totaal beleidsdoel	-1.152	-2.369	-3.604	-3.160	444

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Bruto Regionaal Product (V-7)[2]	% jaar op jaar	4,0	0,5	1,0*	

Omschrijving: Het percentage toename van het Bruto Regionaal Product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar. Gemiddeld betreft het een meerjarige groei per jaar van 1,5%.

Onverwachte situaties, zoals corona, kunnen (tijdelijk) ingrijpend gevolg hebben voor dit percentage.

Toelichting verschil	* voorlopig cijfer. De Utrechtse economie groeide in 2023 minder hard dan in 2022, maar het groeipercentage was hoger dan landelijk. In 2023 was sprake van hoge inflatie, gestegen rente en een afnemend volume van wereldhandel en consumptie van huishoudens.
Bron:	CBS

2 Werkgelegenheid (V-8)	%	77,5	77,5	78,3	0,80
--------------------------------	---	------	------	-------------	------

Omschrijving: Het percentage bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-77 jaar (conform CBS-definitie).

Toelichting verschil

Bron: CBS

3 Overstappen tussen beroepen	aantal	4.500	7.350	*
--------------------------------------	--------	-------	-------	---

Omschrijving: Het aantal personen dat een overstap maakt naar een tekort- of groeiberoep.

Toelichting verschil * We zijn nog in afwachting van actuele cijfers.

Bron: CBS

4 Leven Lang Ontwikkelen	aantal	23.624	60.000	*
---------------------------------	--------	--------	--------	---

Omschrijving: Het aantal personen in de beroepsbevolking dat deelneemt aan een scholingsactiviteit

Toelichting verschil * We zijn nog in afwachting van actuele cijfers.

Bron: CBS (EBB)

5 Digitale vaardigheden	aantal	2.010	11.200	*
--------------------------------	--------	-------	--------	---

Omschrijving: Het aantal personen dat het basisniveau aan digitale vaardigheden bereikt.

Toelichting verschil * We zijn nog in afwachting van actuele cijfers.

Bron: CBS

Meerjarendoelen

8.1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag en aanbod

Toelichting op meerjarendoel

Met de UTA streven wij naar het terugdringen van kwalitatieve en kwantitatieve arbeidsmarkttekorten in cruciale sectoren. Zoals onderwijs, techniek, zorg en ICT. De UTA draagt bij aan duurzame arbeidsmarktoplossingen voor maatschappelijke transitie. Door samen met publieke en private partners te investeren in een

toekomstgerichte beroepsbevolking. De aanpak van de UTA als krachtige regionale samenwerking werpt inmiddels haar vruchten af. Zo zijn in 2023 6 impulsplannen geaccordeerd. Daarmee is het totaal aantal bereikte mensen in de regio Utrecht de grens van 3000 gepasseerd. In oktober 2023 stonden we stil bij het 1,5-jarig bestaan van de UTA. Om de samenwerking en successen in de regio te vieren. In 2023 zijn daarnaast nog enkele andere mijlpalen bereikt. Zo heeft de samenwerking GeLUK (Gezonde Leefomgeving Utrecht Kennisconsortium) € 7,2 miljoen ontvangen vanuit het Nationaal Groeifonds. Om de duurzaamheidstransitie te versnellen door onderwijs, praktijk en innovatie te integreren. Bovendien is gestart met de implementatie en daarmee de inrichting van een operationeel fonds. Na een succesvolle verkenning naar een Talentfonds regio Utrecht om om- en bijscholing toegankelijk te maken.

De onderbesteding op beleidsdoel 8.1.1 komt voort uit het feit dat de implementatie van het Regionaal Talentfonds Utrecht op zich liet wachten. In 2023 zijn hier alle voorbereidingen voor getroffen. Maar de daadwerkelijke implementatie is doorgeschoven naar 2024. Daarom wordt hiervoor een bestemmingsreserve opgenomen.

Beoogde resultaten

Status

De Utrecht Talent Alliantie heeft minimaal 5 akkoorden gesloten met ondernemers, kennisinstellingen en overheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen.

Realisatie van 10% van de 7-jarige doelen van de Utrecht Talent Alliantie. D.w.z. 3.750 overgestapt naar toekomstgerichte sectoren, 60.000 personen deelgenomen aan Leven Lang Ontwikkel-activiteit en 11.200 bereiken het basisniveau digitale vaardigheden

De Utrecht Talent Alliantie heeft minimaal € 5 miljoen vanuit het Rijk of Europa verbonden aan de doelstellingen, een belangrijke route daarvoor is het Nationaal Groeifonds (2e en 3e ronde).

8.1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering

Toelichting op meerjarendoel

Digitalisering van de economie, het bedrijfsleven en van werknemers is cruciaal voor een toekomstbestendige duurzame economische ontwikkeling van de regio. Digitalisering valt daarmee niet meer weg te denken. Als provincie werken we aan het versnellen van de digitale transformatie voor de regio Utrecht. Dat doen we samen met regionale partijen. Zo is dit jaar de EDIH-NWNL van start gegaan. De EDIH helpt het mkb met het oplossen van digitale vraagstukken. En draagt daarmee bij aan een duurzaam en beter economisch klimaat. In 2023 zijn in de provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland circa 500 bedrijven via de EDIH geholpen.

Beoogde resultaten

Status

De agenda Digitalisering van Regio Utrecht is operationeel.

Een aantal bedrijven is ondersteund vanuit de European Digital Innovation Hub Noordwest.

Toelichting

Tot op heden ontbrak voldoende draagvlak in de regio om de agenda volledig operationeel te laten zijn.

8.1.3 Algemene ondersteuning van het MKB is beter, o.a. bij opvolging eigenaren, internationale handel, transitie naar circulair ondernemerschap

Toelichting op meerjarendoel

We hebben in 2022 samen met de Kamer van Koophandel (KvK) het initiatief gestart om de dienstverlening voor het mkb te versterken. Om het mkb te ondersteunen in de grote uitdagingen en nieuwe ontwikkelingen waarvoor zij staan. Dat deden we samen met gemeenten en andere regionale partners. Zoals de Regionale Ontwikkelings Maatschappij Utrecht Region (ROM), Hogeschool Utrecht (HU) en MKB Midden-Nederland. Er is geen nieuw loket gebouwd, maar een netwerk opgezet. Dit netwerk is in 2023 verder verstevigd en operationeel geworden. Partners in het netwerk wisselen hun contacten en kennis uit om ondernemers goed, efficiënt en doelgericht te helpen. Bijvoorbeeld over regelingen, mogelijkheden, kansen en contacten. Ondernemers worden beter bediend. Doordat we onze dienstverlening richting ondernemers bundelen en makkelijker toegankelijk maken.

Daarnaast is in 2023 het programma Opvolging MKB opgestart. Het programma richt zich op bewustwording en ondersteuning van mkb-(familie)bedrijven bij bedrijfsopvolging. In 2023 zijn circa 45 ondernemers via dit programma geholpen. Na afloop van dit basisprogramma kunnen de ondernemers een voucher aanvragen voor extra verdieping. Hiervan is nog gering gebruikgemaakt. Mede door de latere openstelling in 2023. Dit verklaart ook een deel van de onderbesteding op dit meerjarendoel.

Beoogde resultaten

Status

De samenwerking met KvK en regionale partners gericht op verbeteren van de dienstverlening naar ondernemers is operationeel, waarbij minstens 500 bedrijven zijn geholpen.

Het project Opvolging MKB-(familie)bedrijven is operationeel, waarbij minstens 30 ondernemers zijn ondersteund.

8.2 Het economische profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief

Toelichting op beleidsdoel

De provincie Utrecht was in 2023 door de Europese Commissie uitgeroepen tot de meest competitieve regio van Europa. Dat blijkt uit de innovatiekracht van het Utrechtse bedrijfsleven. In 2023 is een nieuw regionaal profiel vastgesteld en gelanceerd. We zetten de regio neer als Utrecht, Heart of Health. Ofwel Utrecht, kloppend hart van een gezonde samenleving. Vanuit de kracht van de Utrechtse economie draagt de regio bij aan een wereld waarin mensen een beter leven kunnen leiden. Met meer voldoening en in een leefomgeving die hun welzijn bevordert. Dit sluit aan bij de regionale kracht van de regio. Daarin zijn de zorg, de duurzaamheidssector en de digitale sector de meest toonaangevend sectoren. En daarop wordt de regio Utrecht herkend buiten de regio.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	588	106	89	109	-20
b. Materiële lasten	287	474	274	152	122
c. Subsidies	516	200	415	238	177
Totaal Lasten	1.392	780	778	499	279
Baten	-18	-	-	-	
Totaal Baten	-18	0	0	0	
Totaal beleidsdoel	-1.409	-780	-778	-499	279

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Bedrijven die in de regio geland zijn	aantal	24	>20	22	2

Omschrijving: Aantal buitenlandse bedrijven die geland zijn in de regio Utrecht

Toelichting verschil

Bron: ROM Utrecht Region

2 Bedrijven ondersteund bij internationalisering		379	1.000	407	28
---	--	-----	-------	------------	----

Omschrijving: Aantal bedrijven uit de regio Utrecht dat ondersteund is bij de internationalisering van hun activiteiten,

Toelichting verschil ROM heeft als target ondersteuning van 200 bedrijven per jaar, realisatie 2023 is het dubbele. Begrotingsdoel van 1.000 heeft betrekking op periode van vijf jaar.

Bron: ROM Utrecht Region

3 Aantal ondersteunde expats	aantal	11.849	9.000	12.427	3427
-------------------------------------	--------	--------	-------	---------------	------

Omschrijving: Aantal ondersteunde expats

Toelichting verschil

Bron: International Welcome Centre Utrecht Region

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
4 Omvang bedrijvennetwerk	aantal	7.712	8.000	8.838	838

Omschrijving: Aantal bedrijven in het netwerk van de ROM Utrecht Region

Toelichting
verschil * Per 1 februari 2024.

Bron: ROM Utrecht Region

Meerjarendoelen

8.2.1 Innovatie is sterker doordat overheden, onderwijs/ onderzoek en ondernemers elkaar makkelijker weten te vinden

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 is de Economic Board Utrecht (EBU) uitgebreid met 6 leden, vooral vanuit private partijen. En hebben er 15 strategische ontmoetingen plaatsgevonden met bewindspersonen, kamerleden, EU-vertegenwoordigers en ambassadeurs uit verschillende landen. Het regionaal profiel Utrecht, Heart of Health, Kloppend hart van een gezonde samenleving, is met de regionale partners gelanceerd. Dit is ondersteund met een campagne en een website. Daarop worden voorbeelden van innovatieve oplossingen uit de regio Utrecht beschreven. Op de 3e dinsdag van september is het Miljoenenontbijt georganiseerd in de regio. Daarnaast is er met de Metropoolregio Utrecht gewerkt aan een gezamenlijk lobbydocument. Dat was gericht op de Tweede Kamerverkiezingen. Binnen het thema economie is de nadruk gelegd op het belang van voldoende personeel en gerichte innovatie. Daarnaast zijn er binnen Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven nieuwe leden toegetreden, is de structuur gewijzigd en is de strategie aangescherpt.

Beoogde resultaten

Status

Oplevering van eerste drie strategische adviezen van de EBU over regionale economische vraagstukken.

Toelichting

Focus lag dit jaar op het opstellen van lobbydoelstellingen ter voorbereiding op de verkiezingen in de Tweede Kamer en voor de Europese Commissie. Deze doelstellingen zijn samen met de partners binnen regio Utrecht opgesteld. Ook is er geïnvesteerd in het coördineren van de lobbyinspanningen. Zodat er vanuit de regio Utrecht meer met 1 mond wordt gesproken.

EBU en netwerk succesvol ingezet op lobby in Den Haag en Brussel, voor onder andere Regio Deal, Nationaal Groeifondspropositie(s) en wet- en regelgeving.

De regionale samenwerking op het gebied van economisch onderzoek is versterkt en het profiel van de regio is verder aangescherpt en ondersteund met regionaal economische analyses.

Er is een actueel regionale economische monitor.

8.2.3 Het (inter)nationaal vestigingsklimaat is beter

Toelichting op meerjarendoel

De ROM heeft in 2023 een andere strategie ingezet met de handels- en investeringsactiviteiten. Voorheen werd er gestuurd op een zo groot mogelijk aantal bedrijven dat interesse heeft in vestiging in de regio Utrecht. Nu is er gekozen voor een From-Volume-to-Valuestrategie. Dat betekent dat er heel specifiek wordt gekeken naar alleen die bedrijven die van toegevoegde waarde zijn binnen het regionale profiel. Deze keuze sluit aan bij de landelijke strategie voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven.

In 2023 zijn meer dan 7.000 nieuwkomers geholpen aan de balies van het International Welcome Center Utrecht Region. 2 nieuwe gemeenten zijn aangesloten. Inwoners uit Hilversum en Ronde Venen kunnen er nu ook terecht voor hun gemeentelijke administratie.

Beoogde resultaten

Status

De Trade & Invest-activiteiten van de ROM (75 trade relation gesprekken en 90 bedrijven bij bijeenkomsten) dragen bij aan de vestiging of uitbreiding van 20 buitenlandse bedrijven of instituten in de regio Utrecht met een investering van €40 miljoen.

Het International Welcome Centre Utrecht Region heeft aantoonbaar SMART resultaten geboekt op het vlak van geholpen nieuwkomers (6.000), aangesloten gemeenten (3 extra) en regionale partners (70).

Toelichting

De resultaten op het vlak van geholpen nieuwkomers (meer dan 7.000) en regionale partners (90) zijn geboekt. In plaats van 3 extra gemeenten zijn 2 extra gemeenten aangesloten (Ronde Venen, Hilversum).

Voor de regionale versterking van de internationalisering van onderwijs is een regionaal regisseur aangesteld bij het IWCUR

8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

Toelichting op beleidsdoel

Startups en scale-ups (startende en groeiende bedrijven) zijn een belangrijke aanjager van de economie. En dragen bij aan het versterken van het (internationale) vestigingsklimaat van de regio Utrecht. Deze bedrijven werken aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en bieden veel nieuwe banen. In 2023 heeft de ROM een duidelijke keuze gemaakt voor 3 innovatie ecosystemen. En is er een nieuwe strategie ontwikkeld voor het stimuleren van het Utrechtse startup- en scale-upklimaat. Daarnaast stimuleren we ook innovatie bij bestaande bedrijven. Bijvoorbeeld door wederom de regeling MKB Innovatie Topsectoren (MIT) open te stellen. Waarmee we innovatiehaalbaarheidsonderzoeken en Research & Development-samenwerkingen financieren. En binnen het programma Kansen voor West gerichte openstellingen te doen voor innovatieve samenwerkingsprojecten. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaat. Tot slot hebben we onze activiteiten op het ondersteunen van ondernemers in de circulaire transitie vergroot. Door het inzetten van een ketenregisseur die actief bedrijven aan elkaar verbindt die gebruikmaken van vergelijkbare grondstoffen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	842	454	431	459	-28
b. Materiële lasten	214	967	207	319	-113
c. Subsidies	6.079	2.856	5.831	5.717	114
Totaal Lasten	7.135	4.277	6.468	6.495	-26
Baten	1.615	-	1.680	1.639	-41
Totaal Baten	1.615	0	1.680	1.639	-41
Totaal beleidsdoel	-5.521	-4.277	-4.788	-4.856	-68

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Private R&D	%	54*	56	**	

Omschrijving: Het percentage private R&D van het totaal aan R&D financiering (publiek en privaat)

Toelichting verschil * Betreft een voorlopig cijfer dat betrekking heeft op 2020.

** Actuelere cijfers komen in april 2024 beschikbaar.

Bron: CBS Regionaal Economische Kerntellingen

2 Circulaire economie	%	5,8	5,8	*	
------------------------------	---	-----	-----	---	--

Omschrijving: Aantal bedrijven met circulaire activiteiten

Toelichting verschil * Cijfer 2023 ontbreekt. Indicator is gebaseerd op tweejaarlijkse monitor Circulair Ondernemen. Eerste meting in 2022, tweede meting in loop van 2024.

Bron: Provincie Utrecht/intern (2-jaarlijkse monitor circulair ondernemen)

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
3 Aantal startups (incl. scaleups)	aantal	1.452	1.400	1.506	106

Omschrijving: Aantal startups (incl. scaleups) in regio Utrecht

Toelichting
verschil

Bron: ROM Utrecht Region

4 Bereik innovatiesubsidies	aantal	55	55	55	0
------------------------------------	--------	----	----	-----------	---

Omschrijving:	Aantal gehonoreerde innovatie subsidie-aanvragen
Toelichting verschil	Het gaat om 43 haalbaarheidsprojecten en 12 R&D-samenwerkingsprojecten. De realisatie zal in 2024 waarschijnlijk iets lager uitvallen. We gaan namelijk meer grote R&D-samenwerkingsprojecten honoreren (met hogere bedragen). En omdat we minder aanvragen van kleine R&D-samenwerkingsprojecten hebben ontvangen.
Bron:	Provincie Utrecht/intern

Meerjarendoelen

8.3.1 Het economisch klimaat is beter met meer innovatieve startups en scale-ups

Toelichting op meerjarendoel

De ROM had de strategie om te focussen op 3 ecosystemen (Life Sciences & Health, Earth Valley, Media & Gaming). Dat heeft gezorgd voor een extra impuls aan dit gunstige innovatieklimaat. In 2023 lag de focus op het bouwen van deze ecosystemen. Belangrijk was het:

- kennen van de innovatieve ondernemers;
- bouwen en laten groeien van online groepen;
- investeren in aansprekende ondernemingen.

Ook heeft de ROM in 2023 bij elk ecosysteem businessplannen opgewerkt tot investeerbare projecten en programma's. In nauwe samenwerking met ondernemers. Denk aan de Regional Innovation Valley om de Utrechtse Heart of Health-propositie te versterken, maar ook aan de Media Innovation Hub in Hilversum. Door deze projecten te realiseren:

- zien de deelnemers dat het ecosysteem voor hen werkt;
- halen we middelen naar de regio;
- stimuleren we samenwerking en kennisdeling.

Met de komst van de ROM is het groeikapitaal voor startups fors toegenomen. Daardoor was de ROM met 20 weloverwogen investeringen in 2023 de meest actieve investeerder in de regio.

Daarom verstrekke de provincie ook in 2023 subsidie aan incubators. Dit zijn de organisaties die startups en scale-ups ondersteunen in hun ontwikkeling. We werken aan het versterken van de juiste randvoorwaarden voor de ontwikkeling van nieuwe startups en de doorontwikkeling van scale-ups. Dat doen we samen met de ROM Regio Utrecht en de incubators.

In 2023 hebben Utrechtse bedrijven hun innovatieve plannen aan ons gepresenteerd voor ondersteuning. Utrechtse bedrijven dienden in het kader van de MIT-regeling 132 aanvragen in. Hiervan hebben 55 aanvragen een financiële ondersteuning ontvangen. Namelijk 43 haalbaarheidsprojecten en 12 R&D-samenwerkingsprojecten. De MIT-regeling is landelijk geëvalueerd in 2023. En benadrukt het belang van de MIT-subsidies voor het versterken van het innovatieklimaat. In 2023 investeerden we verder actief in innovatieprojecten in de breedte en meer specifiek op klimaat. De impact van deze investeringen gaan wij samen met de ROM in de komende jaren volgen.

Beoogde resultaten	Status
Er is een sterker ecosysteem voor start-ups in de regio Utrecht met meer onderlinge samenwerking tussen de organisaties. Dit ecosysteem richt zich op oplossingen voor maatschappelijke opgaven voor gezond stedelijk leven in de regio Utrecht.	
Er zijn door inzet van de ROM Regio Utrecht 7 start-ups gericht op gezond stedelijk leven geholpen in hun groeifinanciering door 7 investeringen vanuit het POC fonds van de ROM Regio Utrecht.	
Er hebben 25 bedrijven deelgenomen aan het Investor Readiness Programme (IRP) van de ROM Regio Utrecht. Van daaruit zijn 6 scale-ups gericht op gezond stedelijk leven geholpen in hun groeifinanciering door investeringen vanuit het Participatiefonds.	
Er zijn (mede) door de ROM Regio Utrecht 10 samenwerkingsverbanden tot stand gebracht met scale-ups en innovatieve bedrijven gericht op (PPS-)projecten die een bijdrage leveren aan gezond stedelijk leven (onder andere Nationaal Groeifonds).	
Het innovatieve mkb is ondersteund met de MIT-regeling met minimaal 40 haalbaarheidsonderzoeken en ongeveer 12 R&D-samenwerkingsprojecten.	
Door Kansen voor West is een openstelling van minimaal € 5 miljoen van kracht, voor het ondersteunen van initiatieven van consortia die bijdragen aan de 3 Utrechtse (hoofd) ecosystemen; Life Sciences & Health, Earth Valley en Media/Tech.	
Er is een procesmanager voor campusontwikkeling van Utrecht Science Park USP Bilthoven.	

8.3.2 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller

Toelichting op meerjarendoel

Ons circulair economisch beleid is onderdeel van de uitvoeringsagenda circulaire samenleving. De interventies zijn gericht op de ontwikkeling van een innovatief regionaal economisch systeem. Daarin zijn we koploper in (vernieuwende) ketensamenwerking. Dit doen we niet alleen, maar samen met onze partners in de regio. Zoals de ROM Utrecht Region. In 2023 zijn we gestart met de pilot van de ketenregisseur. Daarvan zijn de 1e positieve signalen binnengekomen. Ondernemers in een keten worden praktisch geholpen om hun bedrijfsprocessen circulair(der) te maken. Mede door de ketenregisseur. Er is er een analyse gemaakt van de Europese subsidies voor de circulaire transitie. In september 2023 is hiervoor een event gehouden. Daarnaast zijn we aangesloten bij de Kopgroep Circulair Financierieren. Dat is onderdeel van onze focus op het financierbaar maken van de circulaire transitie.

Beoogde resultaten

Status

Circulariteit is verder ingebed in de bredere activiteiten van Economie waaronder onderwijs en arbeidsmarkt, werklocaties en ondernemerschap.

(Inter)nationale programma's en fondsen zijn verkend voor innovatief circulair ondernemerschap.

De gestructureerde en gestroomlijnde informatie voor ondernemers over circulaire economie is geborgd en verder onder de aandacht gebracht van ondernemers.

8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

Toelichting op beleidsdoel

Voor een gezonde economische ontwikkeling is een evenwicht tussen vraag en aanbod van vestigingslocaties een belangrijke voorwaarde. Daarom zijn ontwikkelingen op werklocaties gemonitord. En is een nieuwe behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoren opgesteld. Ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen is gecreëerd via programmeringsafspraken met regio's en gemeenten. In de afspraken is aandacht besteed aan duurzaamheid. Het Plan van Aanpak Toekomstbestendige werklocaties is door Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU) voortgezet. Ook heeft OMU enkele aankopen gedaan om kavels te intensiveren en verduurzamen. In de Omgevingsverordening zijn enkele wijzigingen over duurzaam en intensief ruimtegebruik doorgevoerd. Dit jaar zijn 2 provinciale aanjagers aangesteld. Die gaan de organisatiegraad op bedrijventerrein verbeteren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	350	488	477	495	-18
b. Materiële lasten	168	451	321	346	-25
c. Subsidies	1.445	-	-	5	-5
Totaal Lasten	1.963	939	798	846	-48
Baten	27	36	36	27	-9
Totaal Baten	27	36	36	27	-9
Totaal beleidsdoel	-1.936	-903	-762	-819	-57

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Intensiteit gebruik bedrijventerreinen	m2	0	5.000	0	0

Omschrijving:	De ruimtewinst aan (extra) m2 bedrijfsruimte per jaar door intensiever en duurzamer gebruik van bestaande bedrijventerreinen. In 2037 moet 530.000 m2 extra BVO zijn toegevoegd op het bestaande areaal van 2019. Na de aanloopjaren 2023 en 2024 betekent dit een realisatie van 42.500 m2 BVO per jaar.
Toelichting verschil	Het betreft ruimteopbrengsten door activiteiten van de OMU. OMU heeft inmiddels voor € 22 miljoen aan strategische aankopen gedaan. Maar deze locaties zijn nog niet gesloopt en opnieuw bouwrijp gemaakt om te kunnen uitgeven. Pas wanneer OMU ruimte terugbrengt op de markt gaat de teller van ruimteopbrengsten lopen. Dit heeft een best lange aanloop. De verwachting is dat dit in 2024/2025 gaat gebeuren.
Bron:	OMU

Meerjarendoelen

8.4.1 Werklocaties worden intensiever gebruikt en sluiten beter aan bij de marktvraag

Toelichting op meerjarendoel

Voldoende ruimte voor bedrijvigheid is van belang. Om zo gezonde economische ontwikkeling mogelijk te maken. En om ruimte te bieden aan maatschappelijke ontwikkelingen en transitie. Daarom wordt ingezet op voldoende en kwalitatief goede werklocaties. Dit vindt enerzijds plaats door het faciliteren van intensivering en verduurzaming van bestaande werklocaties. Daarvoor vindt uitvoering plaats van het Plan van Aanpak Toekomstbestendige werklocaties door de OMU. OMU rapporteert jaarlijks over de voortgang die wordt geboekt op intensivering en verduurzaming. Dit jaar heeft OMU enkele aankopen gedaan om kavels te intensiveren en verduurzamen. De ruimtewinst in de vorm van geïntensiveerde meters bedrijventerrein, worden echter pas gerealiseerd als de gronden die zijn aangekocht opnieuw worden uitgegeven. Anderzijds wordt ruimte gecreëerd voor nieuwe werklocaties door programmeringsafspraken met gemeenten en regio's. De laatste programmeringsafspraken zijn in 2023 vastgesteld. Monitoring van ontwikkelingen op werklocaties vindt plaats via een jaarlijkse vastgoedmonitor en driejaarlijkse behoefteberamingen voor bedrijventerreinen en kantoren. De laatste behoefteberaming is in 2023 uitgevoerd. Daaruit blijkt dat er veel behoefte is aan meer ruimte op bedrijventerreinen. Uit het onderzoek blijkt dat de uitbreidingsvraag tot en met 2030 100-240 hectare netto bedraagt. Tot 2040 komt daar 85-190 hectare netto bij. In 2023 is de vitaliteit van binnensteden, dorpskernen en winkelcentra verder versterkt. Op basis van provinciale subsidie zijn gemeenten gekomen tot plannen van aanpak. Die gaan over hoe uitdagingen in centrumgebieden de komende jaren worden aangepakt. Samen met betrokken partijen. De kennis en inzichten die gemeenten in de centrumgebieden hebben opgedaan, zijn via kennissessies gedeeld.

Beoogde resultaten

Inzicht in de ontwikkeling van vraag en aanbod van werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren- en winkellocaties). We kijken naar aantal locaties en de kwaliteit, door actuele monitoring en door onderzoek naar behoeften.

Status

Intensiever gebruik van bestaande werklocaties door uitvoering van het Plan van Aanpak Toekomstbestendige werklocaties (OMU). D.w.z. 530.000 m2 bruto vloeroppervlakte ruimtewinst van bedrijfsruimte door intensivering en verduurzaming in 2037.

Programmeringsafspraken met 3 regio's over nieuwe werklocaties en intensivering van bestaande werklocaties. Dit wordt in samenwerking met gemeenten uitgewerkt in uitgifteprotocol(len) en pilots voor intensivering.

Rapportage van de resultaten van de OMU in aantallen geïntensiveerd bedrijventerrein en getransformeerde vierkante meters kantoorruimte.

De vitaliteit van de binnensteden, dorpskernen en winkelcentra is versterkt en er liggen gedegen en gedragen plannen van aanpak vanuit gemeenten over hoe de uitdagingen in deze gebieden de komende jaren aangepakt wordt.

Er vindt structurele kennisdeling plaats op het thema detailhandel/retail/vitale binnensteden en dorpskernen.

8.4.2 Werklocaties zijn duurzamer (circulair, klimaat, energie, gezondheid) en economisch krachtiger

Toelichting op meerjarendoel

Werklocaties staan voor een grote verduurzamingsopgave. En zij kunnen een belangrijke rol spelen in het behalen van doelstellingen voor:

- circulariteit
- klimaatadaptatie
- energietransitie
- duurzame mobiliteit
- gezondheid

In 2022 zijn met gemeenten/regio's kwalitatieve afspraken gemaakt. Die gaan over verduurzaming van nieuwe en bestaande locaties in de regionale programmering. Om zo verduurzaming van werklocaties te bewerkstelligen. Verduurzaming van werklocaties zal nog meer aandacht krijgen in een nieuwe cyclus van programmeren die in 2024 van start gaat. Dit jaar is een verkennend onderzoek afgerond naar de (on)mogelijkheden van:

- uitgifteprotocollen;
- eventuele duurzaamheidscriteria in dergelijke protocollen;
- onze rol daarin.

Op basis van dit onderzoek zijn in de Omgevingsverordening enkele wijzigingen over duurzaam en intensief ruimtegebruik doorgevoerd.

We stimuleren bedrijven om gezamenlijk met deze uitdaging aan de slag te gaan. Door de organisatiegraad te verbeteren. Om op die manier bedrijventerreinen te verduurzamen. We hebben dit jaar 2 provinciale aanjagers aangesteld. Die gaan de organisatiegraad verbeteren. Deze aanjagers zijn samen met bedrijven en gemeenten aan de slag gegaan met het verbeteren en bestendigen van de samenwerking. We zien dit als 1e stap naar de aanpak van de grote provinciale opgaven in het kader van verduurzaming. Ook in de werkzaamheden van OMU is structureel aandacht voor het thema duurzaamheid. Tot slot gaan we samenwerkingsovereenkomsten aan (zogenaamde Green Deals) om de verduurzaming van bedrijventerreinen verder te stimuleren, in samenwerking met andere overheden, (georganiseerd) bedrijfsleven en andere instanties. Voorbeelden hiervan zijn de Green

Deals voor Lage Weide, Montfoort en voor de samenwerking met IVN in het programma Werklandschappen van de toekomst.

Beoogde resultaten

Status

Afspraken over verduurzaming van nieuwe en bestaande locaties in de regionale programmering met gemeenten/regio's.

Toelichting

In 2022 zijn kwalitatieve afspraken gemaakt over verduurzaming van nieuwe en bestaande locaties in de regionale programmering met gemeenten/regio's. Verduurzaming van werklocaties zal nog meer aandacht krijgen in een nieuwe cyclus van programmeren. Die gaat in 2024 van start. In 2023 is al gestart met de 1e aanpassingen voor het programmeringskader. Dat is ter voorbereiding op de cyclus van programmeren in 2024.

In samenwerking met gemeenten verkennen uitgifteprotocol en vastleggen afspraken over hoe nieuwe en hernieuwde ruimte op werklocaties wordt uitgegeven met minimale eisen op het gebied van intensiteit van gebruik en duurzaamheid.

In de uitvoering van het Plan van Aanpak Toekomstbestendige bedrijventerreinen heeft OMU ook aandacht voor het verder verduurzamen van bestaande werklocaties.

Verbeteren organisatiegraad op bedrijventerreinen, met ook aandacht voor duurzaamheid.

Toelichting

Er zijn 2 provinciale aanjagers aangesteld. Die gaan de organisatiegraad op bedrijventerreinen verbeteren. Duurzaamheid heeft een belangrijke plek in de aanpak. Resultaten van de inzet van de aanjagers worden de komende jaren verwacht.

8.4.3 Er zijn meer en sterkere innovatielocaties

Toelichting op meerjarendoel

Innovatie-omgevingen zoals campussen en innovatiedistricten zijn belangrijke vestigingslocaties. Daar innoveren en werken bedrijven, (kennis)instellingen en andere organisaties samen. USP vormt binnen onze provincie een belangrijke campus en vestigingslocatie voor innovatieve bedrijven en instellingen. De bestuurlijke overleggen over USP geven daar extra invulling en richting aan. Deze samenwerking en overlegstructuur wordt de komende jaren gecontinueerd. Daarnaast wordt in de provincie gekeken welke andere innovatielocaties gestimuleerd kunnen worden. Passend bij het regionaal profiel. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar Science Park Zeist en USP Bilthoven. Maar ook naar andere (soms kleinere) innovatiemilieus.

Beoogde resultaten

Status

In 2022 bouwen we het netwerk van provinciale accountmanagers voor de verschillende deelregio's verder uit.

Er hebben ten minste 2 Bestuurlijke Overleggen USP plaatsgevonden.

8.5 Recreatie en bestemmingsmanagement zijn meer integraal onderdeel van de ontwikkelingen in de leefomgeving

Toelichting op beleidsdoel

De aanwezigheid van voldoende en kwalitatief hoogwaardige recreatievoorzieningen (vrijtijdsvoorzieningen) bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving in onze provincie. Wij ambiëren hoogwaardige kwaliteit en voldoende kwantiteit van de recreatievoorzieningen (waaronder terreinen en routes) die goed aansluiten op de voorkeuren van inwoners en bezoekers. Het aanbod aan recreatievoorzieningen zal moeten groeien. Ook door de bevolkingsgroei in onze provincie. Overbelasting moet worden voorkomen door spreiding. In 2023 is de nieuwe samenwerking gestart voor het uitvoeren van de werkzaamheden voor de recreatieschappen met Staatsbosbeheer en de gemeente Wijdemeren.

Het Programma Recreatie en Toerisme 2022-2025 is eind 2021 vastgesteld. In 2023 is uitvoering gegeven aan verschillende onderdelen van het programma.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.039	1.197	1.234	1.232	2
b. Materiële lasten	3.587	4.833	5.111	4.309	802
c. Subsidies	948	3.071	1.268	1.655	-387
Totaal Lasten	5.575	9.101	7.613	7.195	418
Baten	2.278	3.009	1.457	2.025	568
Totaal Baten	2.278	3.009	1.457	2.025	568
Totaal beleidsdoel	-3.296	-6.092	-6.156	-5.170	986

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Spreiding toerisme		5	3	5	2

Omschrijving: Het aantal uitgevoerde (subsidie) projecten op het gebied van spreiding van toerisme. Het gaat niet primair om het binnenhalen van toeristen 'sec'. Spreiding betreft het spreiden van de toeristische en recreatieve druk over de regio.

Toelichting
verschil: Er kwamen meer initiatieven dan begroot.

Bron:

Meerjarendoelen

8.5.1 Recreatief groen is beter toegankelijk en bereikbaar

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 is de bewegwijzering van wandelroutenetwerk Utrecht-Oost verder voorbereid. Het gaat om ongeveer 865 km in 13 gemeenten. Na realisatie van dit routenetwerk hebben we een provinciedekkend wandelroutenetwerk. Het grootste deel van de gemeenten is inmiddels akkoord. Ook is in 2023 de upgrade van het fietsroutenetwerk verder uitgewerkt. De 26 gemeenten zijn akkoord. Uitvoering is in 2024 na het toeristisch seizoen.

De subsidieregeling recreatiebanken heeft 3 jaar gelopen en bleek helaas geen succes. Er zijn tot nu toe 21 van de beoogde 100 banken geplaatst, waarvan 4 in 2023. Ook nieuwe inspanningen om de regelingen onder de aandacht te brengen, hadden beperkt succes. Wij hebben daarom besloten de subsidieregeling te beëindigen. Met nog 28 aanvragen in behandeling zullen maximaal 49 banken worden gerealiseerd.

Beoogde resultaten

Status

De bewegwijzering van wandelroutenetwerk Utrecht-Oost is aangelegd.

Toelichting

Met de meeste gemeenten is eind 2023 overeenstemming over het detailontwerp. Met de terreinbeherende organisaties zijn we nog in discussie over de materiaalkeuze. Dit heeft invloed op planning en financiën.

De uitvoering van upgrade van het provinciaal fietsroutenetwerk is gestart.

Er worden 50 recreatiebanken in de natuur geplaatst.

Toelichting

Er zijn 4 banken gerealiseerd in 2023. Nog 28 aanvragen worden in 2024 beoordeeld.

8.5.2 Recreatievoorzieningen zijn kwalitatief sterker en worden beter gebruikt

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 is de nieuwe uitvoeringsorganisatie voor de beide recreatieschappen gestart. De organisatie voor het recreatieschap Stichtse Groenlanden is ondergebracht bij Staatsbosbeheer. En de organisatie voor het Plassenschap Loosdrecht bij gemeente Wijdmeren. De personele overgang van de medewerkers van Recreatie Midden-Nederland naar de nieuwe organisaties is soepel verlopen. De samenwerking met Staatsbosbeheer gaf fricties. Dat kwam doordat Staatsbosbeheer onbekend was met het werken voor een gemeenschappelijke regeling als de Stichtse Groenlanden. Ook de financiële organisatie vraagt nog aandacht.

Bij het Plassenschap Loosdrecht zijn de afspraken over de werkzaamheden in 2023 voortvarend opgepakt. Er is een 4-jarig onderhoudsplan met financieel perspectief vastgesteld. Dit leidt overigens wel tot een toename van de deelnemersbijdrage. In 2024 vindt hierover besluitvorming plaats.

In de motie 'Alleen samen krijgen we recreatie op de kaart' is gevraagd om een zo breed mogelijke samenwerking op te zetten. Met alle overheden en eigenaren van terreinen voor recreatie. In het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met diverse partijen. Dit heeft niet geleid tot concrete organisatorische voorstellen voor samenwerking. Er is wel bereidheid om gezamenlijk te werken aan de recreatie in onze provincie. Maar het is lastig partijen te interesseren voor een diepgaandere samenwerking dan die er al is, bijvoorbeeld bij het Routebureau. Samenwerking in de vorm van 1 recreatieschap is geen reële mogelijkheid.

Over het programma Groen Groeit Mee wordt in Programma 1 gerapporteerd.

Vanuit het voormalige programma Recreatie om de Stad (RodS) werken we nog aan 6 projecten en de verkoop/overdracht van grond. De projecten betreffen de realisatie van fietspad IJsselwetering als onderdeel van gebiedsontwikkeling Hollandse IJssel. En van fietspad Reijerscop. Daarnaast werken we nog aan de projecten:

- Verlengde Meerlopad, Hampoort;
- Heemstede Noord;
- Recreatieverbinding Laagraven.

In 2023 zijn er 3 RodS-bouwkavels verkocht. Dat is 1 meer dan begroot. De inkomsten van deze bouwkavels worden gebruikt om de lasten van de RodS-projecten te dekken. Voor de volledige uitvoering van de restantprojecten RodS ontstaat waarschijnlijk een dekkingstekort. Onder andere door inflatie. Hiervoor zal een oplossing voor moeten worden gezocht in 2024.

Beoogde resultaten

Status

Monitoring overgangsfase nieuwe samenwerking recreatieschappen.

Verbreding van de samenwerking in andere gebieden en met zoveel mogelijk partners.

Toelichting

Voor nieuwe samenwerkingsorganisaties is geen draagvlak.

Werkzaamheden RodS-pogramma voor Hampoort, IJsselbos-West en de fietspaden Reijerscop en IJsselwetering afronden.

Toelichting

De projecten fietspaden Reijerscop en IJsselwetering bevinden zich nog in de planfase. Deze zullen in 2024 naar de realisatiefase gaan. De werkzaamheden lopen conform projectplanning.

8.5.3 De samenwerking tussen partners in de regio is sterker

Toelichting op meerjarendoel

Samenwerking is van grote betekenis voor de (door)ontwikkeling van de vrijetijdseconomie. Daarom is actief met de partijen in de recreatieve en toeristische sector samengewerkt. Samenwerking vindt onder andere plaats binnen het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH), de Innovatietafel Toerisme Heuvelrug en het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Om ook de landgoedeigenaren goed te betrekken bij het NPUH is de samenwerking aangepast.

Binnen het OVP richten wij ons op de realisatie van baggerwerkzaamheden. En het versterken van de recreatieve functie. Het baggeren is in uitvoering. Het "Rondje om de Zuid" als mogelijke nieuwe vaarverbinding is onderzocht. Uit deze verkenning is gebleken dat dit rondje niet haalbaar is.

De resultaten van het 4-jaarlijks bezoekersonderzoek naar het bezoek van de recreatierreinen zijn in het 1e kwartaal van 2023 gepresenteerd.

In het najaar is een netwerkdag georganiseerd met een grote opkomst vanuit verschillende gremia. Naast gemeenten hebben ook landelijke organisaties geparticipeerd op deze dag.

Het onderzoek naar recreatiedruk in natuurgebieden is eind 2023 afgerond en in een rapportage vastgelegd. De conclusies en de vervolgstappen zullen aan PS worden aangeboden.

Beoogde resultaten

Status

Jaarlijks wordt een netwerkdag georganiseerd voor de partners om met elkaar te praten over actuele thema's.

We nemen actief deel aan de Innovatietafel (samen met gemeenten en ondernemers) voor nieuwe initiatieven en nieuwe ideeën met het doel deze te realiseren, eventueel met financiële ondersteuning.

Toelichting

Bij het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug & Vallei functioneert de innovatietafel. De verbreding hiervan vormt onderdeel van de discussie over de samenwerking met zoveel mogelijk partijen. Dit is nog niet van de grond gekomen.

Uitvoeren en coördineren van onderzoek naar trends en ontwikkelingen, samen met de Landelijke Data Alliantie.

Onderzoek naar de toegenomen recreatiedruk in natuurgebieden wordt in 2023 afgerond.

8.5.4 Het bestemmingsmanagement is efficiënter en effectiever

Toelichting op meerjarendoel

Toerisme is een belangrijke pijler voor de regionale economie. Spreiding van bezoek in tijd en ruimte is wenselijk om de balans tussen 'reuring en rust' te bewaren. Dit is samen met gemeenten en Destinatiemarketing-organisaties (DMO's) opgepakt. Begin 2023 is een coöperatie operationeel. Die functioneert als koepelorganisatie van de DMO's. Binnen en met de coöperatie wordt effectiever en efficiënter gestuurd op toerisme.

In de contacten met de gemeenten wordt het bestemmingsmanagement structureel onder de aandacht gebracht. En in april hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor de gemeenten over dit onderwerp. Dat deden we in samenwerking met het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC).

Er zijn initiatieven gestart om op landelijk niveau te komen tot een Landelijke gastvrijheidstafel. Dit initiatief moet ertoe leiden dat er op landelijk niveau weer een aanspreekpunt is om gezamenlijk te spreken over de vrijetijdsector. In dit proces wordt voor de provincies een belangrijke rol gezien.

De evaluatie van de start van La Vuelta Holanda 2022 is voorgelegd aan de Staten. Het is een geslaagd evenement geweest. Gezamenlijk met inwoners, bedrijven en een breed maatschappelijk veld. Aan het activatieprogramma op het gebied van sport, cultuur en kennis is door velen meegedaan. Met positieve maatschappelijke effecten op deze terreinen. Uit de uitgevoerde evaluatie blijkt dat La Vuelta Holanda een grote economische spin-off heeft gehad. Hoge bezoekersaantallen, bestedingen in horeca en overnachtingen hebben hieraan bijgedragen. Daarnaast hebben er ook diverse bijeenkomsten met het bedrijfsleven plaatsgevonden. De thema's duurzaamheid, innovatie, gezond stedelijk leven en de economische activatie hebben veel aandacht gekregen.

Uiteindelijk is er financieel nog een bedrag teruggestort. De Stuurgroep La Vuelta heeft daarbij geadviseerd om in het kader van de legacy deze gelden voor sport in te zetten.

Beoogde resultaten

Status

Vaste samenwerking met de DMO's in een coöperatie met een bijbehorend jaarprogramma, passend bij het landelijk Perspectief 2030 en de ontwikkelingen in onze provincie.

3 gemeenten hebben met onze steun het bestemmingsmanagement vertaald in hun lokale beleid

8.5.5 Verblifsrecreatie is vitaler

Toelichting op meerjarendoel

Verblifsrecreatie is een belangrijk onderdeel van de vrije tijdssector. Vitale parken zijn nodig voor kwalitatieve goede verblifsrecreatie. Dit thema is in 2023 verder opgepakt via 3 sporen. In het ruimtelijke spoor is gekeken naar de regelgeving. Er liggen voorstellen om deze aan te passen. Op economisch-recreatief gebied is gekeken naar de instrumenten die het meest geschikt zijn om de kwaliteit van de verblifsrecreatie te verbeteren. Een expertteam is als instrument in ontwikkeling. Verduurzaming van parken is hierbij een wezenlijk onderdeel. Er

zijn hiervoor voorstellen ontwikkeld voor de uitwerking. Met het oog op veiligheid is gewerkt aan de uitrol van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) voor stapplaatsen. Daarnaast is gekeken naar verdere stappen voor de 8 parken waarmee in 2022 pilots hebben plaatsgevonden. Tot slot zijn bijeenkomsten georganiseerd om de samenwerking ten aanzien van vakantieparken met de gemeenten uit te breiden.

Beoogde resultaten

Status

De toekomstperspectieven voor de parken zijn afgerond.

Toelichting

Het toekomstperspectief voor parken volgt uit de uitwerking van een beoogde samenwerkingsagenda met gemeenten. Voor 8 pilots zijn wél toekomstperspectieven opgesteld waar nu uitvoering aan gegeven wordt.

De eerste stappen naar verduurzaming van de parken zijn gezet.

De uitkomsten worden omgezet naar een brede aanpak voor alle parken in de provincie (visie).

8.5.6 Het zakelijk toerisme is groter en verder versterkt

Toelichting op meerjarendoel

Het zakelijk toerisme biedt kansen voor onze regio. Wij hebben de samenwerking tussen diverse gemeenten en DMO's vergroot. Dat deden we middels een regionale aanpak van het zakelijk bezoek (kennisevenementen, meetings en congressen). Zo gaan onze partners Utrecht Convention Bureau, RBT Heuvelrug & Vallei, Citymarketing Regio Amersfoort en Woerden Marketing een aanpak ontwikkelen voor het aanjagen van internationaal en zakelijk bezoek. Dit past goed in de beoogde spreiding van zakelijke bezoekersstromen. Een regionaal plan zakelijk toerisme is in lijn met het economisch beleid en de Congresalliantie Utrecht gestart. Er is sprake van toename van het aantal congressen en subsidieaanvragen hiervoor.

Beoogde resultaten

Status

We hebben met Utrecht Convention Bureau, RBT Heuvelrug & Vallei en diverse regiogemeenten in 2023 het zakelijk toerisme voor kennisevenementen versterkt met de realisatie van een nieuw online platform en gezamenlijke research.

5 kenniscongressen zijn gerealiseerd met onze subsidie.

Verbonden partijen

Coöperaties en vennootschappen

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU) *

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht Region B.V. *

Gemeenschappelijke regeling

Plassenschap Loosdrecht e.o. *

Recreatie Midden-Nederland (RMN) *

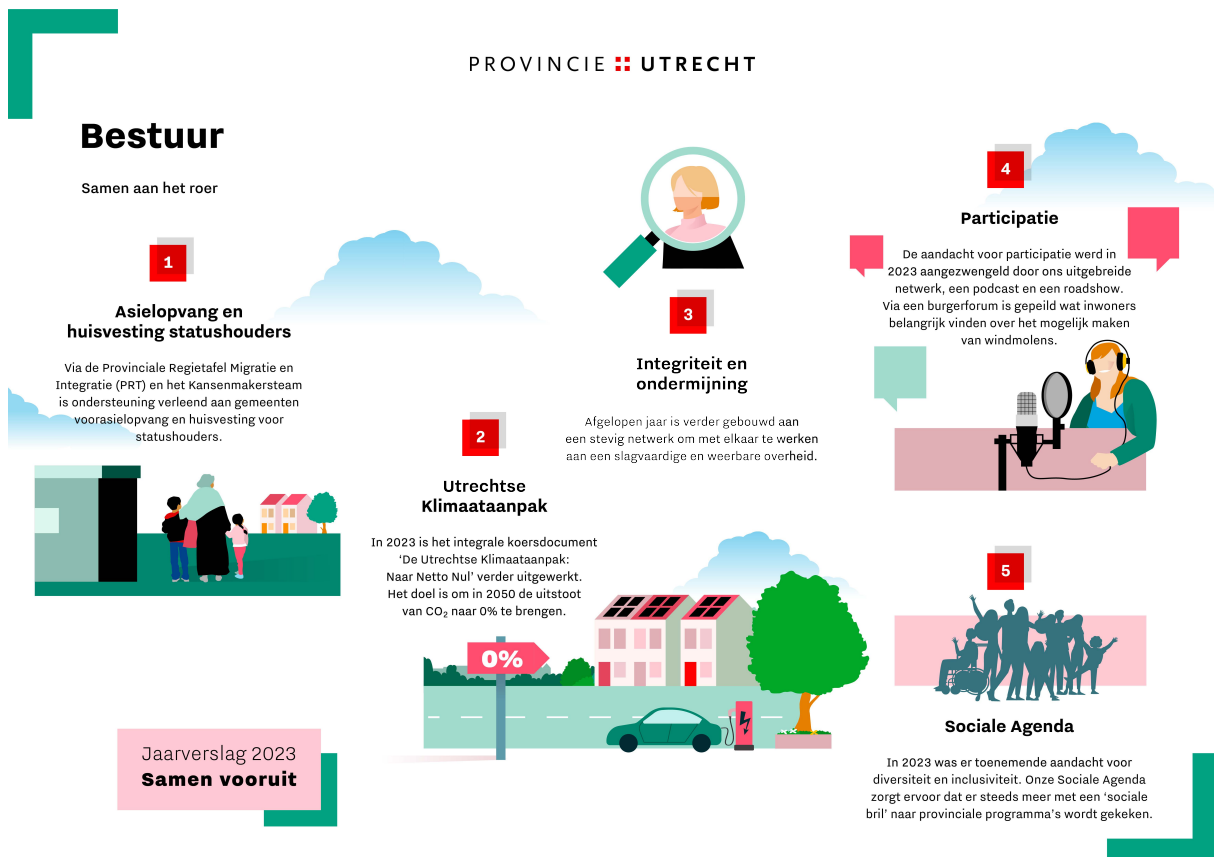
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG) *

Programma 9. Bestuur

Programmadoel

De provincie Utrecht werkt aan het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Een goed bestuurde provincie is belangrijk voor de inwoners.

Infographic

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk	●	●	●
9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker	●	●	
9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit	●	●	
9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit	●	●	

9.2	Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces	●	●	●
9.2.1	Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld	●	●	
9.3	De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd	●	●	●
9.3.1	De ondermijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot	●	●	
9.4	In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot	●	●	●
9.4.1	Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken	●	●	
9.4.2	De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk	●	●	
9.4.3	De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter	●	●	
9.4.4	De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie	●	●	
9.5	De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen))	●	●	●
9.5.1	Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld	●	●	
9.5.2	Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd	●	●	
9.5.3	De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen	●	●	
9.5.4	De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers	●	●	
9.5.5	Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker	●	●	
9.6	Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet	●	●	●
9.6.1	De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd	●	●	
9.6.2	Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht	●	●	
9.7	Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief	●	●	●
9.7.1	De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties	●	●	
9.7.2	Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal	●	●	
9.7.3		●	●	

De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord

9.7.4	Het beleid is beter met data onderbouwd			
9.8	Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde			
9.8.1	Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar			

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	6.837	8.933	8.098	7.747	351
b. Materiële lasten	6.173	7.958	8.822	7.600	1.222
c. Subsidies	3.184	2.749	3.048	1.938	1.110
d. Kapitaallasten	141	284	194	141	53
Totaal Lasten	16.334	19.924	20.162	17.426	2.736
Baten	2.508	424	1.092	1.270	179
Totaal Baten	2.508	424	1.092	1.270	179
Totaal voor bestemming	-13.826	-19.500	-19.071	-16.156	2.915
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	-	-	-	-	
Onttrekkingen					
Totaal mutaties in de reserves					
Saldo na bestemming	-13.826	-19.500	-19.071	-16.156	2.915

Toelichting belangrijkste verschillen

Het positief saldo na bestemming van € 2,9 miljoen bestaat voornamelijk uit:

- De coördinator veilige publieke taak start in januari 2024 in plaats van in 2023 (€ 0,1 miljoen).
- Vanwege personele wisselingen was er tijdelijk beperkte capaciteit op Ondernijning (€ 0,2 miljoen).
- Er heeft een indexering plaatsgevonden van de te besteden middelen met betrekking tot IPO en is er een positief resultaat geboekt vanuit 2022 (€ 0,5 miljoen).
- Door actualisatie pensioenen GS (€ 0.8 miljoen).

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.9 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Storting Bijgestelde begroting	Storting Rekening	Onttrekking Bijgestelde begroting	Onttrekking Rekening
	-	-	-	-
	-	-	-	-

Beleidsdoelen

9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk

Toelichting op beleidsdoel

Provinciale Staten positioneren zich meer vooraan in de beleidsprocessen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	2.266	2.292	2.315	2.133	183
b. Materiële lasten	3.679	5.120	5.875	4.761	1.115
c. Subsidies	1.072	709	1.105	638	467
d. Kapitaallasten	141	284	194	141	53
Totaal Lasten	7.158	8.406	9.490	7.672	1.818
Baten	2.272	294	604	602	-2
Totaal Baten	2.272	294	604	602	-2
Totaal beleidsdoel	-4.886	-8.112	-8.886	-7.071	1.816

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Opkomst provinciale verkiezingen (V-11)		-		63%	

Omschrijving: De opkomstcijfers van de verkiezingen voor de Tweede Kamer (2021: 82%), Provinciale Staten (2019: 61%), en gemeenteraden (2018: 60%) weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden

Toelichting verschil

Bron:

Meerjarendoelen

9.1.1 De positie van PS is sterker en duidelijker

Toelichting op meerjarendoel

2023 was een verkiezingsjaar. Ruim de helft van de Statenleden kwamen nieuw in PS. En een aantal nieuwe partijen deed haar intrede in de PS. De Statenverkiezingen en de Verkiezing Eerste Kamer verliepen probleemloos. Het 1e half jaar vulde dan ook vooral met de aanloop naar de verkiezingen, het afscheid van oude Statenleden, de introductie van nieuwe Staten- en commissieleden en het (in)formatieproces. Na de zomer waren er meer reguliere vergaderingen, maar ging ook een werkgroep van Statenleden aan de slag om te kijken naar verdere verbeteringen van het vergaderproces. De resultaten daarvan verwachten we begin 2024 verwacht, waarna implementatie volgt. Het traject Provinciale Utrechtse Bondgenoten is geëvalueerd en wordt ook deze periode voortgezet. Het aantal insprekers groeit en ook belangenorganisaties melden zich vaker bij commissies of de Staten.

Beoogde resultaten

Status

Statenverkiezingen, inwerktraject en verkiezing Eerste Kamer goed verlopen.

Goede behandeling van alle processen/dossiers, waarbij vooral aandacht is voor grote zaken als stikstof en energietransitie, en het meer integraal behandelen van dossiers.

Traject Utrechtse Bondgenoten geëvalueerd.

Ondersteuning van Provinciale Staten is geoptimaliseerd. Informatiemanagement is verbeterd.

Inwoners en vertegenwoordigers van organisaties weten Provinciale Staten beter te vinden en te gebruiken, door het ontwikkelen van videomateriaal en duidelijke communicatie vanuit de Staten.

9.1.2 De uitvoering van de rijkstaken (CvdK) is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

De commissaris van de Koning (cvdK) maakte in 2023 de loopbaanbegeleiding van burgemeesters intensiever door kwaliteitsverbetering van de klankbordgesprekken tussen de gemeenteraad en burgemeesters te bevorderen. Er is onder andere een training aangeboden aan de klankbordcommissies van alle Utrechtse gemeenteraden. Verder adviseerde de cvdK gemeenteraden om toegankelijk en inclusief taalgebruik in de profielschets te gebruiken.

Er ging in 2023 veel aandacht uit naar het voorzien in kwantitatief en kwalitatief voldoende opvangplekken voor asielzoekers en huisvesting voor statushouders. Dit vroeg veel inzet vanuit het Kansenmakersteam in de ondersteuning van de bestuurlijke processen en van de Utrechtse gemeenten bij het vinden van oplossingen in de asielketen. Voor een deel bestond die inzet noodzakelijkerwijs uit het vinden van plekken in (crisis)noodopvang. Met middelen die in de Programmabegroting 2023 beschikbaar gesteld zijn, heeft het Kansenmakersteam haar taken goed kunnen uitvoeren.

Ook maakten deze middelen het mogelijk om vanaf midden 2023 een Kansenmaker Sociaal toe te voegen aan het team. Deze uitbreiding voorzag in een sterke behoefte van een groeiend aantal gemeenten aan specifieke ondersteuning op het vlak van maatschappelijke inbedding van voorzieningen voor opvang en huisvesting. En op het kunnen beschikken van voldoende onderwijs en zorg voor nieuwkomers. Daarnaast bleek op de krappe arbeidsmarkt 1 vacature in 2023 nog niet vervulbaar, ondanks verschillende sollicitatieprocedures. Een andere vacature werd met vertraging ingevuld. Hierdoor is de beoogde uitbreiding niet helemaal en deels later gerealiseerd en is een onderbesteding ontstaan.

Ook zijn in 2023 stappen gezet in het sterker maken van de samenwerking met de programma's voor flexwonen en versnelling woningbouw. Dat kwam tot uitdrukking op casus-niveau en in verbeterde afspraken over werkwijzen. Ook is een organisatorische wijziging voorbereid die bedoeld is om de intensieve samenwerking verder te verankeren.

Beoogde resultaten

Status

9.1.3 De uitvoering van het dagelijks bestuur (GS) is van betere kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

In maart 2023 waren de Provinciale Statenverkiezingen. Ter voorbereiding op de verkiezingen en de daaropvolgende coalitieonderhandelingen is een overdrachtsdocument opgesteld en een inwerkprogramma uitgevoerd. In het coalitieakkoord zijn de doelen voor transparant en open communiceren opnieuw vastgelegd. De ingezette werkwijze is daarmee in 2023 doorgezet. Het coalitieakkoord is doorvertaald naar een strategische collegeagenda en in de Planning & Control-producten.

Beoogde resultaten

Status

Wij zijn transparant in onze afwegingen.

9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke- en bedrijfsproces

Toelichting op beleidsdoel

Integriteit is nooit 'af'. Integriteit blijft om aandacht vragen. De maatschappelijke en sociale opgaven waar wij voor staan, blijven om een betrouwbare en gezagvolle overheid vragen. Zo'n overheid is per definitie een onkreukbare en weerbare overheid: integer handelend en bestand tegen criminele beïnvloeding. Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar ook een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. Dit thema staat continu op de agenda binnen de ambtelijke organisatie en voor de politieke ambtsdragers.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	100	97	97	97	
b. Materiële lasten	61	60	60	43	17
Totaal Lasten	161	157	157	140	17
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-161	-157	-157	-140	17

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Afgelegde eed		120	187	187	0

Omschrijving: Het aantal nieuwe medewerkers dat de eed heeft afgelegd

Toelichting verschil: De ambtenaren die de ambtseede nog niet hadden afgelegd in 2022, deden dit in 2023. Het afleggen van de eed of de belofte vond in 2023 plaats op Paushuize met de commissaris van de Koning en de algemeen directeur.

NB. Getallen zijn absoluut en dus geen percentage.

Bron: Intern (HRO)

2 Thematische bijeenkomsten integriteit	20	30	30	0
--	----	----	-----------	---

Omschrijving: Het aantal thematische bijeenkomsten over integriteit dat in een jaar is georganiseerd.

Toelichting verschil: Deze bijeenkomsten zijn onderverdeeld in

- de workshop integriteit voorafgaande aan de ambtseede;
- verschillende bijeenkomsten tijdens de dag van het vertrouwen in maart 2023;
- maatwerkbijeenkomsten met teams;
- inhoudelijke bijeenkomsten met GS en PS.

In 2024 krijgen deze bijeenkomsten een vervolg en verdieping.

Door de komst van meerdere vertrouwenspersonen (intern en extern) en de samenwerking tussen de thema's Informatieveiligheid en Privacy (IV&P) en ondermijnende criminaliteit zijn er meerdere thematische bijeenkomsten ontwikkeld voor specifieke groepen (zoals bijvoorbeeld leidinggevendenden van de ambtelijke organisatie). We hebben een mooi netwerk om met elkaar te werken aan een weerbare overheid.

Bron: Intern

Meerjarendoelen

9.2.1 Integriteit is beter geborgd en het beleid is verder ontwikkeld

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 zijn de interventies en activiteiten rondom het thema integriteit uit 2022 doorgezet. Deze zijn zowel gericht op cultuur (de zachte kant: gedrag) als op structuur (de harde kant: beleid en regelingen). Het blijft een onderwerp van gesprek dat integriteit een onlosmakelijk onderdeel van ons professioneel handelen is. En dat ieders inzet nodig is om niet-integer handelen te voorkomen. De regisseur integriteit geeft vorm en bewaakt de structurele en integrale borging van integriteit. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met interne en externe deskundigen. Dit thema krijgt blijvend aandacht door het organiseren en ontwikkelen van interventies en producten die gericht zijn op de gedrags- en de structuurkant van integriteit.

De ontwikkelingen in 2023 beschrijven we verder in het jaarverslag integriteit en ondermijning. Deze plaatsen we op de website. Ook in 2024 is er aandacht voor het realiseren van een integer, veilig en productief werkklimaat. In 2024 bouwen we verder aan de structurele en integrale borging van deze onderdelen. En bewaken we goed de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het integriteitsbeleid voor de ambtelijke organisatie en politieke ambtsdragers.

Beoogde resultaten

Status

Implementatie beleidsplan integriteit 2022-2025.

Borging van de verschillende onderdelen uit het beleidsplan integriteit 2022-2025 voor zowel voor de ambtelijke organisatie als voor de politieke ambtsdragers.

9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd

Toelichting op beleidsdoel

Het tegengaan van ondermijning is voor ons een belangrijke taak. Wij bevorderen dat overheden (gemeenten, provincie, waterschappen en het Rijk), andere instanties en het bedrijfsleven met elkaar samenwerken. Zodat beïnvloeding van de onderwereld in de bovenwereld tegen wordt gegaan. Daarbij werken we blijvend aan de weerbaarheid van de eigen organisatie en wordt de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)zo breed mogelijk ingezet.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	348	594	706	606	100
b. Materiële lasten	71	136	236	85	151
c. Subsidies	50	50	50	-	50
Totaal Lasten	469	780	992	691	301
Baten	14	-	100	-	-100
Totaal Baten	14	0	100	0	-100
Totaal beleidsdoel	-455	-780	-892	-691	201

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Ondernijning		20	25	27	2

Omschrijving: Het minimumaantal Bibob-onderzoeken dat de provincie per jaar uitvoert

Toelichting verschil: Het aantal Bibob-onderzoeken dat wij per jaar uitvoeren hangt af van het aantal verleende beschikkingen en overheidsopdrachten van de diverse afdelingen (vergunningen, subsidies, vastgoed en aanbestedingen) die toetsbaar zijn volgens de Beleidsregel Bibob. Dat er dit jaar meer onderzoeken zijn uitgevoerd dan in 2022 komt vooral door de toename aan onderzoeken voor aanbestedingen. Dit komt door een betere samenwerking met de betreffende afdeling.

Bron: Beleidsregel Wet Bibob provincie Utrecht 2021

Meerjarendoelen

9.3.1 De ondernijning wordt tegengegaan, de weerbaarheid wordt gestimuleerd en de aandacht voor de wet BIBOB wordt vergroot

Toelichting op meerjarendoel

Het tegengaan van ondernijnde criminaliteit is in 2023 geïntensiveerd door het organiseren van kennisbijeenkomsten zoals De Dag van Vertrouwen en het Landelijke Bibob-congres. We besteedden ook aandacht aan het geven van trainingen aan Bibob-professionals in samenwerking met het RIEC Midden-Nederland. Impulsgelden zijn niet volledig besteed door personele wisselingen, maar aan het doelmatig gebruik van deze gelden is voldaan.

Verdere samenwerking is ook gezocht op het gebied van vakantieparken. Aan de Utrechtse gemeenten is de mogelijkheid geboden om kosteloos de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) op vakantieparken te

laten bijwerken door specifiek standplaatsen in de BAG te registreren. We kunnen de werkelijke situatie en de eventuele problematiek die op vakantieparken speelt beter in kaart brengen door de BAG op orde te brengen.

De weerbaarheid van de kleinere gemeenten is versterkt via het "Ondersteuningsproject kleine gemeenten". Dit project kwam voort uit de gesprekken met de kleinere gemeenten, de provincie Utrecht en het RIEC-Midden Nederland. Dit project is eind 2022 gestart en in 2023 afgerond.

Er zal nog invulling gegeven worden aan andere ondersteuningsprojecten, zoals lessen over het tegengaan van ondermijnende criminaliteit op middelbare scholen.

We vonden een geschikte kandidaat voor de functie regisseur Veilige Publieke Taak. De regisseur is op 15 januari 2024 gestart. De burgemeesters en dijkgraven zijn per brief geïnformeerd. De regisseur zal de Utrechtse gemeenten ondersteunen bij het uitwerken en implementeren van beleid over grensoverschrijdend gedrag tegenover politieke ambtsdragers. De regisseur zal ook assisteren bij casussen.

Het afgelopen jaar zijn 27 Bibob-onderzoeken uitgevoerd. Daarmee is aan de provinciale wens voldaan om jaarlijks minimaal 25 Bibob-onderzoeken uit te voeren.

Beoogde resultaten

Status

De BAG-registratie van recreatie-objecten op vakantieparken verder bevorderen.

Toelichting

Actie-agenda Weerbare Overheid 2022-2023

De actie-agenda Weerbare Overheid wordt verder uitgevoerd

Toelichting

Actie-agenda Weerbare Overheid 2022-2023

De Utrechtse gemeenten worden verder ondersteund in de weerbaarheid tegen en de aanpak van ondermijning via diverse ondersteuningsprojecten.

Toelichting

De weerbaarheid van de kleinere gemeenten is versterkt via het "Ondersteuningsproject kleine gemeenten". Andere ondersteuningsprojecten zullen nog worden uitgewerkt, zoals lessen over het tegengaan van ondermijnende criminaliteit op middelbare scholen.

Kennisbijeenkomsten over ondermijning en de Wet Bibob blijven organiseren.

Toelichting

Actie-agenda Weerbare Overheid 2022-2023
Beleidsregel Wet Bibob provincie Utrecht 2021

De organisatie van de interne weerbaarheid in het kernteam interne weerbaarheid wordt verder uitgebouwd.

Toelichting

Actie-agenda Weerbare Overheid 2022-2023

Het verder faciliteren van het interprovinciaal overleg Bibob en het verder versterken van de samenwerking met het Openbaar Ministerie en politie.

Toelichting

Actie-agenda Weerbare Overheid 2022-2023

Beleidsregel Wet Bibob provincie Utrecht 2021

Het minimaal uit te voeren aantal Bibob-onderzoeken stijgt van 20 naar 25.

Toelichting

Beleidsregel Wet Bibob provincie Utrecht 2021

9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot

Toelichting op beleidsdoel

Voor het vergroten van het strategisch vermogen van de provincie moeten we netwerken verder ontwikkelen en verbinding en samenwerking zoeken met partners, stakeholders en inwoners. Dit zorgt voor een betere positie en vergroot het draagvlak bij het realiseren van gewenste ontwikkelingen. We zetten hiervoor verschillende instrumenten in, zoals werkbezoeken, participatie en lobby. Hierbij is ook de landelijke inzet van en samenwerking binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) belangrijk.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.004	1.367	724	727	-3
b. Materiële lasten	501	727	512	137	375
c. Subsidies	1.020	1.121	1.145	973	171
Totaal Lasten	2.526	3.215	2.381	1.838	543
Baten	174	130	130	178	48
Totaal Baten	174	130	130	178	48
Totaal beleidsdoel	-2.352	-3.085	-2.251	-1.659	591

Indicatoren

Meerjarendoelen

9.4.1 Partners worden intensiever bij beleid, programma's en projecten betrokken

Toelichting op meerjarendoel

Wij vervolgden in 2023 onze inzet om een zichtbaar, transparant, uitnodigend en toegankelijk bestuur te zijn voor de Utrechtse samenleving. Dit deden we door actief in gesprek te gaan met partijen, ondernemers en inwoners, door werkbezoeken, participatie en via lobby/belangenbehartiging. In het kader van de Omgevingsvisie werken we gebiedsgericht. Met deze stijl van besturen en netwerken werken we aan de verdere ontwikkeling van de provincie. Het betrekken en ruimte laten voor input van inwoners is belangrijk. Inwonerparticipatie en overheidsparticipatie dragen bij aan een sterkere verbinding tussen de provincie en haar inwoners. Deze uitgangspunten zijn bestendigd in de participatievisie en -leidraad die u in 2022 heeft vastgesteld. De visie focust op het samenspel met (groepen) inwoners.

Resultaten 2023

Het college van GS heeft verschillende bezoeken gebracht aan gemeenten, waterschappen en andere grote stakeholders binnen de provinciale grenzen. Daarnaast is er een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor alle 26 colleges van burgemeesters en wethouders (B en W) en het nieuwe provinciale bestuur om kennis met elkaar te maken.

In 2023 werd het hanteren van de visie en leidraad participatie bekender door verschillende activiteiten. Er is:

- een podcastreeks gemaakt;
- een participatienetwerk opgericht;
- een roadshow langs provinciale teams geweest.

Beoogde resultaten

Status

Er hebben 15 tot 20 GS-werkbezoeken plaatsgevonden

Operationalisering visie- en leidraad participatie

9.4.2 De dialoog met inwoners en samenwerkingspartners is innovatiever, transparant en overzichtelijk

Toelichting op meerjarendoel

We willen dat het voor inwoners, bedrijven en samenwerkingspartners eenvoudig is om in gesprek te gaan met ons. Online (media)monitoring kan daarbij helpen. En kan zorgen voor verbinding en zichtbaarheid. Onze corporate communicatie is laagdrempelig en we publiceren veel op de sociale kanalen. Echter, we gebruiken deze kanalen nog onvoldoende om bewust en proactief in gesprek te gaan met inwoners. Verbindend zijn betekent dat we uitnodigen tot gesprek en het gesprek daadwerkelijk voeren.

Beoogde resultaten	Status
We borgen de kennis over hybride bijeenkomsten zodat medewerkers snel en gemakkelijk zelf bijeenkomsten kunnen organiseren.	
Er is meer en toepasbare kennis over de wijze waarop on -en offline een gesprek op een goede wijze plaats kan vinden.	
Medewerkers nemen deel aan trainingen om duidelijker en begrijpelijker te leren schrijven zodat meer mensen (beleids)teksten gemakkelijker kunnen lezen.	
We delen actief onze dilemma's en maken onze content interactief: we brengen de verhalen crossmediaal, zetten laagdrempelige polls uit, we reageren vaker via webcare.	

9.4.3 De afstemming met stakeholders en inwoners is frequenter

Toelichting op meerjarendoel

Als middenbestuur werken we per definitie samen met onze gemeenten, stakeholders en inwoners. Door inwoners en stakeholders vroegtijdig te betrekken, is er meer begrip voor elkaar, wordt het draagvlak vergroot en passen projecten goed bij de wensen van de gebruikers. Dit sluit aan bij werken in de geest van de Omgevingswet. We doen dit bijvoorbeeld via:

- de projecten van het Netwerk Omgevingsgericht Werken;
- het belevingsonderzoek onder bezoekers van recreatiegebieden;
- het coördinatiepunt voor ruimtelijke plannen en initiatieven van gemeenten dat in oprichting is.

Beoogde resultaten	Status
Stakeholders en inwoners worden bijtijds betrokken bij projecten en geïnformeerd over onze besluiten en voorstellen.	

9.4.4 De regionale en lokale journalistiek heeft duurzaam een sterkere positie

Toelichting op meerjarendoel

Voor een goedwerkende lokale democratie is een duurzame en sterke journalistiek van belang.

De Stichting Mediafonds is actief en heeft in 2023 2 rondes met aanvragen en toekenningen gedaan. De resultaten daarvan vindt u op Producties - Mediafonds Provincie Utrecht.

Beoogde resultaten	Status
Journalisten en media in onze provincie kunnen aanvragen doen ter bevordering van de versterking van de lokale journalistiek bij de Stichting Mediafonds Provincie Utrecht.	

9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)

Toelichting op beleidsdoel

De omvang en samenhang van verschillende maatschappelijke opgaven maken uitvoering ervan steeds complexer. Er is een sterk en wendbaar lokaal én provinciaal bestuur nodig. Dit bestuur moet zich richten op het organiseren rondom die opgaven om de regionale slagkracht verder uit te bouwen. Wij zetten samen met de medeoverheden onze schouders eronder.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.319	2.024	2.150	2.078	72
b. Materiële lasten	529	689	731	585	146
c. Subsidies	210	87	37	162	-125
Totaal Lasten	2.058	2.800	2.918	2.825	93
Baten	48	-	42	229	187
Totaal Baten	48	0	42	229	187
Totaal beleidsdoel	-2.010	-2.800	-2.876	-2.595	281

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Europese verkenningstrajecten		10	12	22	10

Omschrijving: Het aantal verkenningstrajecten voor Europese financiering dat jaarlijks wordt uitgevoerd

Toelichting
verschil

Bron: Intern (cluster Europa)

2 Europese financiering	4	4	4
--------------------------------	---	---	---

Omschrijving: Het aantal aanvragen voor Europese financiering per jaar.

Toelichting
verschil

Bron:

Meerjarendoelen

9.5.1 Er ligt een (gezamenlijke) visie op regiovorming en er wordt conform die visie gehandeld

Toelichting op meerjarendoel

Gemeenten, waterschappen en provincie hebben elkaar en andere partners nodig om de complexe maatschappelijke opgaven te realiseren. Met de uitvoering van het in 2021 vastgestelde programma Sterk Utrechts Bestuur werken we aan het verbeteren van de regionale samenwerking. In de 1e helft van 2023 is een evaluatie uitgevoerd. Daar kwam uit dat ambtenaren en bestuur van gemeenten en provincie over het algemeen vinden dat Sterk Utrechts Bestuur bijdraagt aan elkaar beter kennen en een betere samenwerking. In 2024 stellen we een vervolgplan op.

Beoogde resultaten

Inzicht in de resultaten van de eerste jaren 'Sterk Utrechts Bestuur'.

Status

9.5.2 Het beleid voor verbonden partijen is beter en wordt conform uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

In de nota Samenwerkende partijen is een nieuwe methodiek ontwikkeld om samenwerkingsrelaties in beeld te brengen, te beoordelen en te evalueren. Eind 2023 is een coördinator aangesteld die zal zorgdragen dat deze werkwijze wordt geïmplementeerd en conform wordt uitgevoerd. In 2023 zijn 3 samenwerkingsverbanden geëvalueerd.

Beoogde resultaten

De evaluaties van de samenwerkende partijen worden conform het evaluatierooster uitgevoerd

Status

Jaarlijks wordt u geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

9.5.3 De relatie met de Europese Unie draagt meer bij aan de realisatie van provinciale beleidsdoelstellingen

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 hebben we actief ingezet op behartiging van Utrechtse belangen bij de Europese instellingen. Dat hebben we gedaan in samenwerking met de overige 11 provincies in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. We brachten voortdurend Europese beleidsontwikkelingen in kaart. Door hierover te rapporteren zorgen we dat we goed op de hoogte blijven van Europese actualiteiten, zodat we tijdig hierop

kunnen anticiperen. Dit heeft onder meer geresulteerd in ongeveer 28 signaleringen, 1 position paper en 11 fiches voor de beoordeling van nieuwe commissievoorstellen (BNC).

Ook hebben we hebben actief ingezet op het benutten van Europese financieringskansen. We hebben 22 verkenningstrajecten uitgevoerd en 4 nieuwe Europese subsidies aangevraagd. Van de 4 zijn er 2 projecten goedgekeurd, 1 afgekeurd en het resultaat van de laatste aanvraag wordt verwacht in maart 2024. In 2023 waren we verder betrokken bij de uitvoering van 12 Europees gefinancierde projecten.

Europese projecten worden echter niet apart opgenomen in de jaarrekening omdat dit een vertekend beeld geeft. Dat heeft te maken met het feit dat deze projecten gekenmerkt worden door een meerjarige doorlooptijd met verschillende start- en rapportagemomenten.

De organisatorische inbedding van Europa vergroot de kans op succes in Europa. Daarom hebben we in het voorjaar een 2-daags werkbezoek aan Brussel voor directie en teamleiders georganiseerd. Het doel daarvan was om EU-bewustwording en -kennis te vergroten. En om verder kennis te maken met vertegenwoordigers bij de Europese instellingen en het Rijk. Op deze wijze konden we de Utrechtse standpunten onder de aandacht brengen. We waren in oktober ook bestuurlijk in Brussel vertegenwoordigd bij het HNP-netwerkevenement tijdens de European week of Regions and Cities (EWRC).

We hechten veel waarde aan regionale samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring. Daarom organiseerden we in 2023 een EU-leergang over Europese financiering. Dit maakt deel uit van onze regionale EU-praktijkgemeenschap (community of practice). Daarmee streven we er ook naar dat gemeentes en waterschappen uit de provincie de weg naar Europese middelen beter weten te vinden. In het najaar organiseerden we een regionale voorlichtingsbijeenkomst Europese financiering over circulaire economie.

Per prioritaire opgave stelden we een EU-scan op. Dit deden we op basis van het werkprogramma van de Europese Commissie. Hierbij inventariseerden we kansen en vertaalden die in een EU-uitvoeringsagenda met concrete aanknopingspunten voor 2024. Dit deden we in aanloop naar de nieuwe Europastrategie die in maart 2024 wordt geagendeerd ter besluitvorming.

Beoogde resultaten	Status
Start Europese community of practice in de regio Utrecht	
EU-leergang als onderdeel van community of practice	
EU-scans per prioritaire opgave (EU-kansenkaart)	
Ambtelijk en of bestuurlijk werkbezoek Brussel	
Voorlichtingsbijeenkomsten over relevante Europese ontwikkelingen	

Nieuwe afspraken over samenwerking en belangenbehartiging in de regio, Den Haag en Brussel (o.a.) Randstadsamenwerking, regionale EU lobbystrategie

Deelname aan Europese projecten en netwerken

Beïnvloeding Europese wet – en regelgeving

9.5.4 De Staat van Utrecht is van niveau en beter afgestemd op de gebruikers

Toelichting op meerjarendoel

De Staat van Utrecht is de regionale kennisbron met informatie over de provincie Utrecht en alle Utrechtse gemeenten. De data en analyses over diverse thema's hierin geven een beeld van het woon-, werk- en leefklimaat van de provincie en de 26 Utrechtse gemeenten. Het is daarmee voor beleidsmakers, bestuurders en maatschappelijke organisaties een belangrijke informatiebron.

Grofweg de helft van de themateksten op de website zijn vervangen. Hiermee is de website in vergelijking met begin 2022 compleet vernieuwd. De data in de databank zijn in 2023 maandelijks, per kwartaal of 1 keer per jaar vernieuwd.

Op 11 december 2023 is de nieuwe special 'Kennismaken met de Wateropgaven binnen de provincie Utrecht' gepubliceerd. Deze is op 22 december via een lanceringsevent kenbaar gemaakt aan het publiek. Er was veel interesse voor de special.

In vergelijking met 2022 zien we een stijging van raadplegingen van 26%. Hierbij keken we naar het aantal actieve sessies. Dit zijn de bezoeken van langer dan een minuut. De website heeft een B-status. Dit betekent dat de website grotendeels voldoet aan de eisen van de digitale toegankelijkheid. De pdf-bestanden van de oude specials (voor 2021 en ouder) zijn niet digitaal toegankelijk. Daarom heeft de website een B-status in plaats van een A-status. Alle themateksten die in 2023 geüpload zijn, voldoen aan de eisen van de digitale toegankelijkheid. Dit geldt ook voor de special van 2023.

Beoogde resultaten

Status

Data en analyses zijn geüpdatet en waar mogelijk aangevuld.

Een nieuwe special is gemaakt en gepubliceerd.

De database en website zijn meer geraadpleegd dan vorige jaren.

De website is digitaal toegankelijk.

9.5.5 Het strategisch vermogen van de organisatie en lobbykracht is sterker

Toelichting op meerjarendoel

Het is gelukt om de regionale krachten in het kader de lobby te bundelen onder de vlag van de Metropoolregio Utrecht (MRU). De MRU wordt gedragen door de netwerkorganisaties van gemeenten (U10 en Regio Amersfoort) en de provincie Utrecht. Daarbij wordt nauw opgetrokken met de aangrenzende regio's Foodvalley en Gooi- en Vechtstreek.

Zo werkten we met elkaar aan een MRU-agenda rond zowel de kansen als de uitdagingen die we in de komende jaren samen met het Rijk moeten grijpen en aanpakken. Met deze MRU-agenda nodigen we politiek en bestuurlijk Den Haag op verschillende manier uit om samen de handschoen op te pakken.

Eind 2023 startten met het werven van medewerkers voor de nieuwe strategische unit. Deze unit gaat begin 2024 van start. Vooruitlopend daarop is een strategische collegeagenda opgesteld waarin de belangrijkste ambities uit het coalitieakkoord zijn opgenomen. Die agenda is voorzien van een planning.

Beoogde resultaten

Operationaliseren unit Strategie.

Status

9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet

Toelichting op beleidsdoel

Met interbestuurlijk toezicht (IBT) dragen we bij aan een sterk en krachtig openbaar bestuur in onze provincie. We houden zicht op de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door alle Utrechtse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit doen we op de domeinen Financiën, Informatiebeheer, Omgevingsrecht, Huisvesting vergunninghouders en Water. We verbinden IBT zoveel mogelijk met het Programma Sterk Utrechts Bestuur (SUB). Deze verbinding is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hiermee vergroten we de impact van ons toezicht. Ons streven is nog steeds om ons toezicht met zo min mogelijk toezichtlasten en zo transparant mogelijk voor onze collega-overheden uit te voeren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	859	966	1.005	1.006	-1
b. Materiële lasten	36	63	63	5	58
Totaal Lasten	895	1.029	1.068	1.011	57
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-895	-1.029	-1.068	-1.011	57

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 IBT-interventie		4	0	3	3
Omschrijving:	Het aantal (van totaal aantal) toezichtontvangers waarbij de IBT-interventieladder trede 3 (actief toezicht) of hoger (juridische interventie) voor één of meer toezichtgebieden wordt toegepast				
Toelichting verschil	In 2023 zijn er 3 gemeenten onder actief toezicht geplaatst: 1 op het IBT-domein Informatiebeheer en 2 op het IBT-domein Omgevingsrecht.				
Bron:					
2 IBT-preventief financieel toezicht (V-10)		0	0	0	0
Omschrijving:	Het aantal (van totaal aantal) gemeenten onder preventief toezicht (verplichte indicator BBV/2019:1)				
Toelichting verschil					
Bron:					
3 IBT-themaonderzoek		1	2	1	1
Omschrijving:	Aantal uitgevoerde IBT-themaonderzoeken of reality checks.				
Toelichting verschil	Het voorgenomen thema-onderzoek 'strijdig gebruik van agrarische opstallen in het buitengebied' is door capaciteitsgebrek niet voorbereid/uitgevoerd.				
Bron:					

Meerjarendoelen

9.6.1 De wettelijke toezichtstaak is beter en efficiënter uitgevoerd

Toelichting op meerjarendoel

Ook dit jaar voerden we weer de toezichtbeslissingen uit op basis van het Beleidskader IBT 2021-2024. Als onderdeel van risicogericht en proportioneel toezicht is daarbij zoveel mogelijk maatwerk toegepast: intensiever toezicht bij gemeenten die eerder werden beoordeeld als 'voldoet deels' of 'voldoet niet'. Bij toezichtontvangers die 2 jaar op rij als 'voldoet' zijn beoordeeld, zijn quickscans gedaan. Voor alle IBT-domeinen werden de toezichtbeslissingen en bijbehorende interventies uitgevoerd. En zijn de uitkomsten gepubliceerd op de IBT-kaart.

In 2023 was de druk op de asielketen nog steeds erg groot. Het intensieve contact vanuit het interbestuurlijk toezicht met de gemeenten is daarom ook dit jaar voortgezet. Met alle Utrechtse gemeenten zijn er ambtelijke en soms bestuurlijke voortgangs- en toezichtgesprekken gevoerd. Ook in 2023 is er nauw samengewerkt met de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT) en het Kansenmakersteam.

Als onderdeel van meer dialoog met de toezichtontvangers werd dit jaar weer een aantal kennisbijeenkomsten voor ambtenaren en bestuurders georganiseerd. Dit gebeurde op de domeinen Omgevingsrecht, Financieel toezicht en huisvesting vergunninghouders.

Beoogde resultaten

Status

Toezichtbeslissingen op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen zijn voorbereid en opgesteld, waarbij meer maatwerk (quickscans waar mogelijk en verantwoord) wordt toegepast. Uitkomsten zijn gepubliceerd op de IBT-kaart.

Bijbehorende monitoringstrajecten en interventies zijn uitgevoerd.

(Regio)Bijeenkomsten zijn georganiseerd per toezichtgebied over relevante onderwerpen om kennisdeling tussen gemeenten te stimuleren.

De informatieafspraken met de toezichtontvangers (IBT-verordening) is geactualiseerd.

Toelichting

De actualisatie is uitgevoerd. De geactualiseerde IBT-verordening is door PS op 7-2-2024 vastgesteld.

De mogelijke nieuwe IBT-taak taakstelling asielopvang is voorbereid.

Toelichting

Bij de behandeling van het wetsvoorstel Spreidingswet in de Tweede Kamer (oktober 2023) is de beoogde provinciale toezichtrol per aangenomen amendement komen te vervallen. De toezichtrol taakstelling asielopvang is belegd bij het Rijk.

9.6.2 Verticaal toezicht en horizontale controle zijn aangepast aan de landelijke Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht

Toelichting op meerjarendoel

Het huidige Beleidskader IBT Provincie Utrecht 2021-2024 sluit aan op een aantal punten uit het landelijk Actieplan Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht (ATT). Voorbeelden van deze punten zijn:

- meer uniformiteit in het toezicht;
- in dialoog met de toezichtontvangers;
- thematische onderzoeken naast het reguliere toezicht.

We streven naar (landelijke) uniformiteit van het IBT. Hiervoor leverden we dit jaar inbreng door onder andere mee te werken aan de tool 'goede praktijkvoorbeelden IBT huisvesting vergunninghouders' (IPO-BZK), de IPO-werkgroep IBT-erfgoed en de landelijke ATT-werkgroep uniformiteit.

Beoogde resultaten

Status

Themaonderzoeken op de verschillende toezichtgebieden (in ieder geval omgevingsrecht en informatiebeheer). Voor IBT-omgevingsrecht is dit in ieder geval een onderzoek op het thema strijdig gebruik van agrarische opstallen in het buitengebied.

Toelichting

Het in 2022 uitgevoerde thema-onderzoek 'Constructieve Veiligheid' (IBT omgevingsrecht) is in 2023 afgerond. Het onderzoeksrapport is gedeeld met alle Utrechtse gemeenten.

Het voorgenomen thema-onderzoek 'strijdig gebruik van agrarische opstallen in het buitengebied' is door capaciteitsgebrek niet voorbereid/uitgevoerd.

Vanuit de verschillende toezichtgebieden kijken we naar de mogelijkheden van power-BI (Business Intelligence) en het visualiseren van de aanwezige data.

9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief

Toelichting op beleidsdoel

Een aantal ambities geldt voor de hele organisatie. Het gaat dan om opgaven die organisatiebreed veel verschillende beleidsprogramma's raken. Om inzicht in de voortgang van deze opgaven te geven zijn aparte doelstellingen opgenomen. Het apart benoemen van deze brede thema's maakt de concernbrede aansturing krachtig en effectief.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	841	1.485	991	991	
b. Materiële lasten	1.295	1.163	1.345	1.292	53
c. Subsidies	160	100	15	165	-150
Totaal Lasten	2.295	2.748	2.351	2.449	-98
Baten	-	-	216	261	45
Totaal Baten		0	216	261	45
Totaal beleidsdoel	-2.295	-2.748	-2.135	-2.188	-53

Indicatoren

Effectindicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Emissie broeikasgassen		n.n.b.	5,5	n.n.b.	
Omschrijving:	De totale emissie van broeikasgassen in absolute aantallen.				
Toelichting verschil	Voor deze effectindicator wordt gebruik gemaakt van de gegevens van het RIVM (Emissieregistratie). Deze realisatiecijfers komen pas 1,5 jaar na het verstrijken van een kalenderjaar vrij. 5,5 Mt CO ₂ -eq is de begrote streefwaarde die nodig is om de klimaatdoelen voor 2030 te halen.				
Bron:	RIVM Emissieregistratie				

Meerjarendoelen

9.7.1 De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties

Toelichting op meerjarendoel

Met de Sociale Agenda dragen we bij aan meer gelijke kansen. Dat doen we enerzijds door als werkgever in de eigen organisatie diversiteit en inclusiviteit te bevorderen. Anderzijds door initiatieven aan te jagen die bijdragen aan een provincie waarin iedereen mee kan doen.

De uitvoering van de Sociale Agenda loopt op schema: de Sociale Agenda leeft steeds meer in de organisatie. In elke portefeuille zijn concrete voorbeelden van projecten te noemen waar aandacht is voor inclusiviteit. Ook wordt aandacht voor de 'Sociale bril' getoetst via de paragraaf "Kijk ook door de Sociale bril" die eind 2022 is toegevoegd aan het format van de Statenvoorstellen. Er zijn diverse projecten opgepakt. Zo heeft de provincie meegevaren met de Utrecht Pride, is er een start gemaakt met de uitvoering van het initiatiefvoorstel Slavernijverleden en is een challenge uitgezet om tot innovatieve oplossingen te komen die bijdragen aan een structurele verbetering van de instroom van verse en gezonde voeding bij voedselbanken. Gemeenten zijn enthousiast over de leernetwerkbijeenkomsten waarbij men ervaringen deelt en inspiratie opdoet voor

toepassing. Maar we zijn er nog niet: het bereiken van de hoofddoelstelling (een inclusieve provincie én organisatie) is niet in 1 jaar voltooid. Dit is een proces, waarin het afgelopen jaar de eerste stappen zijn gezet. We willen nog meer medewerkers bereiken, de behaalde successen borgen en het gedachtegoed van de Sociale Agenda nog verder versterken en uitdragen samen met gemeenten en samenwerkingspartners. Hierbij wordt verbinding gemaakt met de Actieagenda Vitale Samenleving.

Beoogde resultaten	Status
Sociaal DNA van de provincie: Implementeren van de Sociale bril door het toepassen op minimaal 5 opgaven, programma's, projecten, teams (Oefenen met de Sociale bril met de teams in de organisatie, zogenoemde Sociale bril sessies).	●
Sociaal DNA van de provincie: Doorontwikkelen van de Sociale bril (In 2023 vindt evaluatie van de Sociale bril plaats en hoe de Sociale bril wordt toegepast in alle geagendeerde statenvoorstellen).	●
Inclusieve provincie: (Samen)Werken aan laaggeletterdheid (Minimaal 2 goede voorbeelden van signalering en bestrijding van laaggeletterdheid op de werkvloer)	●
Toelichting	
In plaats van een eenmalige conferentie voerde Hoogleraar Maurice de Greef een verkenning uit naar de huidige stand van zaken op het gebied van laaggeletterdheid. Op basis van deze verkenning is een plan van aanpak opgesteld, om de komende jaren samen met partners aan de aanpak van laaggeletterdheid te werken.	
Inclusieve provincie: Antisemitisme (Voorstel aanpak antisemitische meldingen in het OV en het aanbieden van anti-discriminatielessen, en in het bijzonder antisemitisme, in het onderwijs)	●
Inclusieve provincie: Adviseren aan programma's zoals sport, toegankelijke dienstverlening, en cultuurparticipatie (Verdere uitwerking van de Sociale Bril sessies)	●
Inclusieve provincie: Uitvoering geven aan de Utrecht als regenboogprovincie (leernetwerkbijeenkomsten regenboogbeleid georganiseerd voor gemeenten, SchoolsOUT uitbreiden, Bijeenkomst Roze Ouderen)	●
Inclusieve provincie: Uitvoering geven aan het implementatieplan VN Verdrag Handicap	●
Inclusieve provincie: Advisering en aanjagen van de projecten met betrekking tot toegankelijke dienstverlening	●
Inclusieve provincie: Uitvoering geven aan de Issuekalender vanuit de Sociale Agenda	●

Inclusieve organisatie: Uitvoering geven aan de Aanpak Diversiteit en Inclusie

Inclusieve organisatie: Nader onderzoek naar D&I op de werkvloer n.a.v. het Medewerkers Belevings Onderzoek.

9.7.2 Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal

Toelichting op meerjarendoel

In 2023 is uitvoering gegeven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023. Die inzet is breed verspreid onder alle domeinen van de provinciale organisatie.

Projecten die we “buiten” en door derden mogelijk maakten, zijn overwegend volgens plan uitgevoerd. De 3 regioversnellers Alliantie Cirkelregio Utrecht, Food Valley Circulair en Groen Hart Werkt hebben onder de vlag van het ecosysteem Circulair Midden NL (CMN) uitvoering gegeven aan een efficiënte en effectieve samenwerking in de regio (met gemeenten, onderwijsinstellingen, waterschap en ondernemers). Dit gebeurde in coalities (samenwerkingsverbanden) op het gebied van onder meer bouw, inkoop & opdrachtgeverschap, ondernemerschap en circulaire ambachtcentra.

Naast de subsidies voor het ecosysteem CMN zijn er ook projectopdrachten aan de diverse coalities van de CMN verstrekt. Bijvoorbeeld voor een project van de coalitie Monitoring om de monitoringsbehoefte van de gemeenten en de provincie Utrecht op te halen. Hiervoor vindt de verdere uitwerking plaats in 2024.

Daarnaast heeft de coalitie Bouw een uitvoeringsplan opgeleverd met onder andere aandacht voor bio-based bouwen en ook voor bestaande bouw. Ook is de coalitie Regionale Circulaire Inkopen en Opdrachtgeverschap (RCIO) vormgegeven. En er is een start gemaakt met de coalitie Circulair Ambachtscentra. De coalitie Utrechtse Circulaire Ambtenaren Netwerk (UCAN) stelde een uitvoeringsplan op. Er zijn in 2023, naast de doorlopende activiteiten, 6 thematische werksessies georganiseerd. Met het UCAN wordt de bestaande kennisbank (website) en het ondersteunend inkooploket voor partners in de regio doorontwikkeld.

Ook binnen de provinciale organisatie zijn de nodige resultaten opgeleverd. Zo is in bij de opdrachtgeving van de nieuwe concessie openbaar vervoer circulariteit als gunningscriterium opgenomen, worden handhavers opgeleid om circulair advies te geven en heeft een onderzoek concrete aanbevelingen opgeleverd voor een circulaire energietransitie. Op basis daarvan is het opzetten van een netwerk voor CET onderdeel geworden van de opdracht aan de ROM.

In 2023 is daarnaast een aantal bouwstenen opgeleverd voor een strategie op middellange termijn: Circulaire Samenleving. Begin 2023 is het rapport ‘Aanbevelingen middellange termijn strategie circulaire samenleving’ (MTS- CS) opgeleverd. Dit rapport is ter informatie naar de nieuwe Provincie Staten gestuurd. Medio 2023 heeft de Randstedelijke Rekenkamer (RRK) een onderzoek naar het onderwerp circulaire economie afgerond. PS hebben een voorstel aangenomen om de aanbevelingen van de RRK over te nemen en later uit te werken.

In 2023 is vertraging ontstaan in het verder uitwerken van de strategie op middellange termijn. Daarom schuift deze door naar 2024.

Beoogde resultaten

Status

Organisatiebreed circulair kennisontwikkelplan.

Toelichting

In 2023 heeft als onderdeel van het organisatie breed circulair kennisontwikkelplan een inventarisatie plaatsgevonden van de ontwikkelvragen vanuit de organisatie op het gebied van circulaire samenleving. Deze vormen input voor de middellange termijnstrategie.

Organisatiebrede middellangetermijnstrategie Circulaire Samenleving 2030.

Toelichting

Er is enige vertraging ontstaan in het verder uitwerken van de middellange termijnstrategie. Daarom schuift deze door naar 2024.

Uitvoering van Programma Circulair Midden-Nederland in samenwerking met Cirkelregio Utrecht, Groene Hart Werkt! en Living Lab Regio Foodvalley Circulair. Met kennisuitwisseling tussen gemeenten via Regionaal Circulair Inkopen Overleg.

9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord

Toelichting op meerjarendoel

We coördineren onze inspanningen om de klimaatdoelen uit het nationale Klimaatakkoord voor Utrecht te behalen. We versnellen onze klimaatactiviteiten, formuleren waar nodig aanvullende klimaatacties, houden toezicht op de uitvoering ervan en werken onder andere via onze begroting toe naar een klimaatneutrale samenleving in 2050. Deze taken voeren we uit via het programma Klimaat centraal. We houden toezicht op de voortgang van onze inspanningen en die van partners met de Klimaatmonitor provincie Utrecht.

In 2023 is De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul uitgewerkt. Dit integrale koersdocument wordt vastgesteld in het voorjaar van 2024. Ook hebben we een in Nederland unieke CO₂-effectprijs van € 875 onderdeel gemaakt van onze maatschappelijke kosten- en batenanalyses (mkba's). Via Klimaatverbond Nederland is onderzoek gedaan naar verdere toepassing van maatschappelijke CO₂-prijzen bij een groter aantal provinciale beleidsafwegingen en -keuzes. Dit moet in 2024 leiden tot nadere besluitvorming.

De coördinatie van onze duurzaamheidsinspanningen heeft een impuls gekregen via gespreksrondes met Utrechtse gemeenten en waterschappen, met de instelling van interne overlegtafels voor klimaat én met diverse communicatie-initiatieven. Zo ontstond er een intranetgroep Duurzaamheid voor het delen van aansprekende voorbeelden, aanpakken en bereikte resultaten. Tijdens de Nationale Klimaatweek heeft de organisatie laten zien hoe ze toewerkt naar een duurzame, gezonde en veilige provincie.

In de eigen bedrijfsvoering zijn grote en kleine verduurzamingsstappen gezet:

- In het inkoop- en aanbestedingsproces is het maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (manifest MVOI) doorgevoerd.

- Er is een start gemaakt met een technisch plan voor het duurzaam aanpassen van het Huis voor de provincie. Vooruitlopend hierop is het hele pand voorzien van ledverlichting en zijn er 60 laadpunten voor elektrische voertuigen op de parkeerdekken geplaatst.
- Het verduurzamen van zowel het goederenvervoer naar onze kantoren als het woon-werkverkeer door eigen personeel is in gang gezet.
- De standaard-vergaderlunch is inmiddels vegetarisch.
- De provincie gebruikt geen wegwerpbekers meer.

Met ingang van de begroting voor 2024 rapporteert de provincie in een klimaatparagraaf jaarlijks over de maatregelen die ze neemt om verdere klimaatverandering tegen te gaan. De terugblikken en prognoses in deze paragraaf laten zien in hoeverre wij op koers liggen om de eigen klimaatdoelen te halen. In de jaarrekening 2024 wordt voor het eerst ingegaan op beleidsveranderingen die hiertoe in gang zijn gezet.

In de begroting van beleidsdoel 9.7.3 geldt voor 2023 en verder een indicator over de relatieve, jaarlijkse CO₂-reductie. De Klimaatmonitor provincie Utrecht is in 2023 uitgebreid met indicatoren die de daadwerkelijke reductie verder inzichtelijk maken. Deze acties worden afgerond in het 1e kwartaal van 2024.

In 2023 is verder gewerkt aan het uitbreiden van de Klimaatmonitor provincie Utrecht tot op gemeentelijk niveau. Deze acties worden ook afgerond in het 1e kwartaal van 2024.

Beoogde resultaten

Status

Een verdere uitbreiding en verfijning van de klimaatdashboards.

Ontwikkeling van scenario's voor verdere broeikasreductie en -absorptie, met een overzicht van de verwachte ontwikkeling in uitstoot en provinciale instrumenten om bij te dragen aan de benodigde reductie.

Een 1e uitwerking van een Plan-do-check-act-cyclus en/of Planning & Control-cyclus voor de beheersing van maatregelen op het gebied van CO₂eq-reductie en -absorptie in ieder programma.

9.7.4 Het beleid is beter met data onderbouwd

Toelichting op meerjarendoel

Nederland digitaliseert en dat biedt grote kansen om zaken slimmer te doen. De huidige maatschappij vraagt om een meer digitaal slagvaardige provincie. Nieuwe technologieën bieden kansen om ons werk te verbeteren, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners beter te betrekken en te bedienen en onze middelen gericht in te zetten. We digitaliseren steeds meer processen en loketten. We willen verstandig versnellen naar een organisatie waar data een belangrijke drijver en aanjager is in beleid en uitvoering, maar ook in monitoring en evaluatie van onze activiteiten.

Binnen de organisatie wordt al op verschillende plekken met data gewerkt. Dat willen we professionaliseren en centraal aansturen. Hierbij staan bewustwording, leren door te doen, kennis delen en opgaven met elkaar verbinden centraal. De afgelopen jaren is onder andere vanuit het programma Slimmer met Data van onderop

gebouwd aan mooie voorbeelden van data-onderbouwd werken. En is ervaren wat werkt en wat nog niet op orde is.

Het afgelopen jaar heeft Slimmer met Data verschillende maatschappelijke opgaven geholpen met een stap te zetten in meer datagedreven werken. Dit deden zij door (opgave)teams te ondersteunen en te adviseren in de mogelijkheden die data bieden om de maatschappelijke opgaven op een op kennis gebaseerde en integrale wijze aan te pakken en te monitoren. Daarnaast is gewerkt aan een Datastrategie die zal leiden tot een uitvoeringsprogramma. Hierdoor professionaliseert onder andere het werken met data in de organisatie.

Beoogde resultaten

Status

Minimaal 5 (programma)teams begeleiden in het verkennen van de mogelijkheden van data ten behoeve van hun beleidsopgave.

Minimaal 5 dataprojecten begeleiden waar in multidisciplinaire teams en op iteratieve wijze wordt geleerd en geëxperimenteerd met data.

Toelichting

Wegens beperkte capaciteit/middelen hebben we minder projecten kunnen begeleiden dan aanvankelijk gepland.

Collega's inspireren door interessante dataprojecten en learnings in de etalage te zetten, dat wil zeggen te delen op verschillende manieren.

Toelichting

Wegens beperkte capaciteit/middelen hebben we minder ingezet op kennisdelen en inspireren.

Rollen en verantwoordelijkheden in onze data-organisatie benoemen en beschrijven, en werkprocessen en richtlijnen vaststellen om het werken met data te uniformeren en professionaliseren.

Toelichting

In plaats van dit beoogd resultaat, is in 2023 gewerkt aan een (concept) Datastrategie waarvan de implementatie (2024 en verder) moet leiden tot een meer uniforme en professionele data-organisatie.

Minimaal 2 colleges/lezingen, workshops of opleidingen (met als voornaamste doelgroep de domeinen) organiseren om vaardigheden en kennis over data(gedreven werken) te versterken.

9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde

Toelichting op beleidsdoel

De provinciearchivaris bij Het Utrechts Archief (HUA) heeft op basis van de Archiefwet 1995 twee wettelijke taken: toezicht houden op de informatiehuishouding bij de provinciale organisatie en haar samenwerkingsverbanden, en beheren van historische archieven die in de provinciale archiefbewaarplaats

bewaard worden. Het beheer van de oudere archieven is belegd bij HUA; zie Verbonden Partijen. Dit beleidsdoel heeft verbinding met het programma's Samenwerken & Dossiers en Wet open overheid (Woo), CIO Office en het strategisch informatiebeheer overleg (SIO) van de provincie. De beleidsdoelen van HUA voor de provincie zijn uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan van HUA voor 2021-2024

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	100	108	109	109	
b. Materiële lasten	-	-	-	692	-692
c. Subsidies	672	682	696	-	696
Totaal Lasten	771	790	806	801	4
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-771	-790	-806	-801	4

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Actief openbaar publiceren		4	3	4	0
Omschrijving: Aantal documentcategorieën onder artikel 3.3 Wet open overheid, waarvoor de Provincie Utrecht de procedures en voorzieningen gerealiseerd heeft om actief openbaar te publiceren					
Toelichting verschil					
Bron: Voortgangsrapportage Wet Open Overheid					
2 Beheren en delen provinciale organisatie		100	100	100	0
Omschrijving: Aantal teams dat de vernieuwde werkwijze voor het beheren en delen van provinciale informatie heeft doorgevoerd (aansluiting op Teams/SharePoint).					
Toelichting verschil					
Bron: Voortgangsrapportages zoals in de blauwdruk van I&A beschreven roadmap					

Meerjarendoelen

9.8.1 Provinciale informatie is beter en duurzamer beschikbaar, toegankelijk en we publiceren actief openbaar

Toelichting op meerjarendoel

Eind 2023 zijn 8 van de 15 voor de provincie relevante informatiecategorieën actief openbaar gemaakt. Hierin volgen wij de werkdefinities vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken waar die al beschikbaar waren.

We verwachten dat komend jaar de rest hiervan wordt opgeleverd, waarna wij deze conform implementeren.

De processen waar de documenten zijn die we openbaar moeten maken zijn in beeld. En er worden successievelijk verbeteringen doorgevoerd en waar mogelijk handmatige handelingen geautomatiseerd.

Er is een contactfunctionaris Woo aangewezen.

Alle documenten die momenteel openbaar gepubliceerd worden, worden direct doorgelinkt naar de landelijke Woo-index.

In samenwerking met HUA is een voorstel voor het instellen van een e-depot opgesteld om het duurzaam archiefbeheer verder te verbeteren. Het e-depot voorziet daarin: data die daarin gezet wordt is voor zeer lange termijn duurzaam toegankelijk.

Verder zijn er met het HUA afspraken gemaakt over metadatering en duurzame toegankelijkheid. Er is een initiatief gestart tussen Het Utrechts Archief, provincie Utrecht en Gemeente Utrecht om gezamenlijk een architectuurstudie te doen in het kader van de Wet open overheid.

Beoogde resultaten

Status

Aanwijsbare verbeteringen in onze informatiehuishouding onder de programma's Samenwerken & Dossiers en Wet open overheid en aansturing van CIO Office, alsmede betere inbedding van het toezicht en onze kwaliteitsprocessen.

Toelichting

December 2022 is er een basisplan voor een CIO-office opgeleverd. Na de bespreking van dit voorstel is in januari 2023 door het CMT geconstateerd dat voorgestelde positionering van het CIO-office niet goed past in onze organisatieontwikkeling. Daarom is besloten om de uitvoering niet volgens het voorstel in het basisplan in te richten, maar een meer bij de organisatie passende oplossing.

In 2023 is een start gemaakt met een nieuw sturingsmodel voor de ontwikkeling van de informatievoorziening. In september hebben we een interimmanager informatievoorziening aangetrokken die een start heeft gemaakt met het verbeteren van onze informatiehuishouding.

Duurzame invulling van de verplichtingen onder de Wet open overheid, waaronder een aangewezen contactfunctionaris Woo en aansluiting op de landelijke voorziening.

Meer actief openbaar gemaakte documenten, volgens onze gestelde prestatie indicatoren.

Duidelijke toekomstplannen en -afspraken voor Het Utrechts Archief, waarin onze belangen voor duurzaam archiefbeheer en toezicht zijn geborgd.

Verbonden partijen

Coöperaties en vennootschappen

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) *

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) *

REMU Houdstermaatschappij NV *

Vitens NV *

Gemeenschappelijke regeling

Het Utrechts Archief *

Randstedelijke Rekenkamer (RRK) *

Stichtingen en verenigingen

Huis der Nederlandse Provincies (HNP) *

Inter Provinciaal Overleg (IPO) *

Overzicht overhead

Programmadoel

Resultaat in één oogopslag

Resultaat per beleidsdoel

Beleidsdoel - meerjarendoel	Activiteiten	Planning	Budget
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust	●	●	●
10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie	●	●	
10.1.2 Versterken van de juridische functie	●	●	
10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'	●	●	
10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement	●	●	
10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming	●	●	
10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel	●	●	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam	●	●	●
10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten	●	●	
10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.	●	●	
10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen	●	●	
10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed	●	●	
10.3 De communicatie is goed en modern	●	●	●
10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.	●	●	
10.3.2 Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken	●	●	
10.3.3 De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.	●	●	

10.3.4	Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.			
10.4	De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal			
10.4.1	Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.			
10.4.2	Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)			

Wat heeft het gekost?

Inleiding

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		Bedrag
a. Personeelslasten	31.211	32.785	35.540	35.760	-220
b. Materiële lasten	27.532	19.188	29.453	29.664	-211
c. Subsidies	640	458	458	706	-248
d. Kapitaallasten	5.115	6.305	5.152	5.152	
Totaal Lasten	64.498	58.736	70.604	71.282	-678
Baten	5.556	4.133	5.541	5.863	322
Totaal Baten	5.556	4.133	5.541	5.863	322
Totaal voor bestemming	-58.942	-54.603	-65.062	-65.419	-356
Mutaties in de reserves					
Toevoegingen	648		335	335	
Onttrekkingen	105		229	120	-109
Totaal mutaties in de reserves	-543		-106	-215	-109
Saldo na bestemming	-59.485	-54.603	-65.168	-65.634	-465

Toelichting belangrijkste verschillen

Het negatieve saldo na bestemming van € 0,5 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Belangrijkste afwijkingen zijn overschrijdingen voor inhuur en advies, met lagere lasten voor overige goederen en diensten. Hierbij worden de tekorten deels gecompenseerd door overschotten.

Voor een uitgebreide analyse van de afwijkingen van de verschillende beleidsprogramma's verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.6.10 van de jaarrekening. Een toelichting op de reserves is opgenomen in Bijlage 2 van de jaarrekening.

Mutaties in de reserves

Naam reserve	Storting Bijgestelde begroting	Storting Rekening	Onttrekking Bijgestelde begroting	Onttrekking Rekening
Reserve Groot onderhoud Huisvesting	-	-	-	59
Reserve Meerjarige programma's/projecten	335	335	61	61
Totaal 10. Overzicht overhead	335	335	61	120

Investeringen

Overzicht Overhead	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet
Investeringen ICT	1.097	171	791	352	439	523	574
Investeringen provinciehuis	24.573	2.485	7.025	1.746	5.279	4.231	20.342
Totaal	25.670	2.656	7.816	2.098	5.718	4.754	20.916

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor domein Bedrijfsvoering opgenomen. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 1.

Beleidsdoelen

10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust

Toelichting op beleidsdoel

Onze financiële huishouding is ook in 2024 een blijvend aandachtspunt. Alle domeinen staan voor de opdracht om realistisch te begroten, volgens de aangenomen motie Wijntjes, waardoor onderbesteding wordt teruggedrongen en beoogde doelen worden gehaald binnen de gestelde begroting. Om goed te kunnen ramen, moet goede informatie beschikbaar zijn. Het nieuwe financiële systeem helpt hierbij vanaf 2024 evenals de invoering van het nieuwe subsidiesysteem in 2023. Daarnaast zijn er steeds meer rapportages realtime beschikbaar die zorgen voor meer inzicht. Er zijn de afgelopen jaren aanzienlijke verbeterlagen gerealiseerd, maar het door ontwikkelen van de planning-en-control cyclus en het kwalitatief verbeteren van de P&C-producten is een continu proces.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	7.912	8.798	9.776	9.443	333
b. Materiële lasten	6.925	2.566	9.056	9.834	-778
c. Subsidies	570	381	381	441	-60
d. Kapitaallasten	944	1.990	1.084	1.084	
Totaal Lasten	16.351	13.735	20.296	20.802	-505
Baten	17	-	-	361	361
Totaal Baten	17	0	0	361	361
Totaal beleidsdoel	-16.335	-13.735	-20.296	-20.441	-144

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	
1 Afgehandelde subsidieaanvragen	%	61	90	25	65
Omschrijving:	Het percentage dat binnen 13 weken wordt afgehandeld				
Toelichting verschil	Vanwege de implementatie van het nieuwe subsidiesysteem is het afhandelen van subsidiedossiers pas in maart goed op gang gekomen. Dit heeft geleid tot een langere behandeltermijn. Gecombineerd met het toegenomen aantal aanvragen dat eind 2022 en gedurende 2023 zijn ingediend. Het voornemen is om tijdelijk extra medewerkers in te zetten. Om zo de achterstanden definitief in te lopen. Zodat daarna het subsidieteam in staat wordt gesteld om nieuwe dossiers binnen de gestelde termijn af te handelen.				
Bron:	Subsidiesysteem (SAP CRM Grantor Management)				
2 Privacybescherming		90%	94%	94%	0
Omschrijving:	Het percentage van de leveranciers waarmee een verwerkingsovereenkomst is gesloten over het gebruik van data. Het zijn overeenkomsten tussen provincie en andere partijen, die onze (persoons)gegevens verwerken voor een bepaald doel, zoals wegebelasting of salarisverwerking.				
Toelichting verschil	Er is geen verschil. Er staan 66 verwerkers in het register en met 62 van hen is een verwerkersovereenkomst afgesloten.				
Bron:	Verwerkingsregister				
3 Factuurbetaling: 95% van de facturen wordt binnen 30 dagen betaald		98,2%	95%	98,6%	3,60
Omschrijving:	Het percentage facturen dat binnen 30 dagen wordt betaald.				

Toelichting Meer gerealiseerd dan begroot door snellere verwerking.
verschil

Bron: Power BI (bronbestand SAP)

Meerjarendoelen

10.1.1 Versterken en blijvend ontwikkelen van de financiële functie

De financiële processen zijn in 2023 verder gedigitaliseerd en vastgelegd in het e-handboek. Het nieuwe treasurybeleid en strategie is geactualiseerd. En het Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst is gecontinueerd. Daarnaast hebben we de implementatie van het nieuwe ERP-systeem vormgegeven. In 2023 is er veel verloop van vaste en externe medewerkers geweest. We hebben het tweede halfjaar ingezet op het tijdelijk invullen van openstaande functies met externen die veel financiële kennis hebben. Tevens zijn we parallel gestart met de werving voor dezelfde vacatures. Met het oogmerk van vaste invulling door eigen medewerkers. Waaronder de invulling van een vaste teamleider.

Ook zijn we gestart met het opzetten van het programma Versterken Financiële Keten. Doel van het programma is onder andere om de financiële keten structureel robuust te maken. En dit te borgen in de organisatie. De afgelopen jaren is met name gewerkt aan het beschrijven van rollen en processen. Het nieuwe programma zal zich richten op de rolinvulling, houding en gedrag binnen de keten. Die overigens breder is dan de financiële functie (onder andere budgethouders).

10.1.2 Versterken van de juridische functie

Het versterken van de juridische functie is een doorlopend proces. Dit moet op meerdere plekken in de organisatie leiden tot meer juridische kwaliteit. Er is gewerkt aan de kennis en vaardigheden van juridische medewerkers. Dat deden we door tijdens heidagen een opleidingsplan te ontwikkelen, juridische intervisiebijeenkomsten op te starten. En door te reflecteren op hoe het proces van juridisch adviseren idealiter zou moeten worden ingericht.

In samenwerking met de Utrecht Academie is, en wordt doorlopend, gekeken welke cursussen nodig zijn om juridische actualiteiten bij te houden. En het verder ontwikkelen van bepaalde vaardigheden. Zoals bijvoorbeeld het voeren van minnelijk overleg. Zo ontstaat geleidelijk een opleidingsplan. Er zijn juridische actualiteitencursussen voor de juristen concernbreed gegeven. Over de Wet open overheid (Woo) bijvoorbeeld. Door advocatenkantoren waarmee wij een raamcontract hebben. Een juridische medewerker heeft een aantal leermodules ontwikkeld. Om de juridische kennis bij collega's in het team te vergroten. Deze modules zijn met veel enthousiasme binnen het team ontvangen. Daardoor is het plan deze modules ook buiten het betreffende team te gaan geven.

In 2023 zijn juridische intervisie groepen gestart. Om te reflecteren over de aanpak van moeilijke adviessituaties en welke vaardigheden dan ingezet kunnen worden. In 2023 is eveneens gestart met een juridisch inlooppmoment (het juridisch spreekuur). Daar kunnen collega's juridische vragen stellen aan de twee juristen van dienst. Dit spreekuur vindt wekelijks plaats op een andere werkverdieping. En is enthousiast ontvangen door collega's.

De versterking van de juridische functie vindt ook plaats door het optimaliseren van de processen. Dit geldt voor de juridische advisering algemeen. Maar ook voor specifieke juridische onderwerpen. Er is een visual gemaakt en deze is officieel aangeboden aan de organisatie. Daarin zijn de wederzijdse verwachtingen bij een juridisch adviesproces opgetekend. Het gaat hier bijvoorbeeld om zaken als:

- Het tijdig betrekken van een jurist:
- Het aanleveren van een overzichtelijk en volledig dossier:
- Het meedenken in oplossingen.

Dat laatste draagt bij aan proactieve advisering aan de voorkant in plaats van juridische controle achteraf. Hierdoor worden de juristen nu al vaker en eerder betrokken bij provinciale vraagstukken. Dat komt ook doordat

juristen meer zichtbaar zijn binnen de organisatie. Middels het wekelijks inlooppmoment. Dit is echter een proces dat doorgaand aandacht behoeft en in ontwikkeling blijft.

10.1.3 Opstellen en daarna uitvoeren van programma 'Versterken subsidieloket'

In 2023 is verder vervolg gegeven aan het verbetertraject Subsidies. Zo is per 1 januari 2023 het subsidiesysteem SAP CRM (naam van het systeem) in gebruik genomen. De implementatie is succesvol verlopen. En subsidiemedewerkers hebben het werken met het nieuwe systeem zich inmiddels eigen gemaakt. Er zijn wel achterstanden ontstaan in doorlooptijden. Dat komt doordat het afhandelen van subsidiedossiers pas in maart goed op gang is gekomen. Als gevolg van de implementatie. De achterstanden zijn versterkt door een toename van de werkvoorraad ten opzichte van 2022. Dit heeft ertoe geleid dat niet altijd de afhandeling binnen de wettelijke termijn is gehaald. In overleg met de beleidsdomeinen is bepaald welke dossiers met voorrang moesten worden afgehandeld. Voor zover dat mogelijk was. Het voornemen is om tijdelijk extra medewerkers in te zetten. Om de achterstanden zo definitief in te lopen. Daarnaast zal een aangepaste werkwijze, invoering van capaciteitsmanagement en extra inzet van personeel in 2024 ervoor zorgen dat nieuwe dossiers binnen de gestelde termijn worden afgehandeld. Zodat daarna het subsidieteam in staat wordt gesteld om nieuwe dossiers binnen de gestelde termijn af te handelen.

In 2023 zijn er middelen gereserveerd voor het ontwikkelen van een klantenportaal subsidies. Daarmee kunnen subsidieaanvragen direct worden ingelezen in het subsidiesysteem. En kunnen subsidieaanvragers, interne beleidsmedewerkers en aanvragers de status van een aanvraag volgen.

Per 1 april 2022 is een nieuwe Algemene Subsidieverordening en diverse beleidsregels subsidies in gebruik genomen. Er zou in 2023 een evaluatie betreffende de werking plaatsvinden. Dat is bij het informeren van Provinciale Staten (PS) over de nieuwe beleidsregels toegezegd. Eind 2023 heeft er een enquête plaatsgevonden onder subsidieaanvragers en interne beleidsmedewerkers. Die ging over de tevredenheid en mogelijke knelpunten van de nieuwe regelgeving. Na beoordeling hiervan worden in de loop van 2024 wijzigingsvoorstellen voorgelegd aan Gedeputeerde Staten (GS) en PS. Een expertteam buigt zich wekelijks over allerhande vragen uit de organisatie. Om beleidsteams zo integraal te kunnen adviseren met betrekking tot nieuwe initiatieven. Dat geeft een duidelijke impuls aan de voorkant van het proces.

In 2023 is de implementatie van de subsidiesteekproeven voorbereid. Die zullen in maart 2024 van start gaan. Bij subsidiesteekproeven wordt een extra check uitgevoerd of de subsidieaanvrager echt de afgesproken subsidieactiviteiten heeft uitgevoerd. Deze steekproeven worden uitgevoerd naast de steekproeven vanuit de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Bibob) van het Kabinet. Met die steekproeven toetsen we voorafgaand aan de subsidieverlening de integriteit van de subsidieaanvrager. Uit de Bibob-steekproeven zijn in 2023 geen bijzonderheden naar voren gekomen.

10.1.4 Versterken van de inkoopfunctie en organiseren van centraal contractmanagement

Versterken van de inkoopfunctie

Het nieuwe kaderstellend document: Werkwijze van inkoop- en aanbestedingsproces is in 2023 vastgesteld door de directie. Dat document is flankerend aan het Inkoop- en aanbestedingsbeleid provincie Utrecht 2022. Dit document geeft meer praktische handvatten bij het provinciaal inkoopbeleid. De Tenderboard heeft bij verschillende grote aanbestedingen aanwijzingen en tips gegeven. Het gaat om tips om tot betere resultaten in aanbestedingen en contractuitvoering te komen.

Er hebben gesprekken plaatsgevonden met verschillende teams en betrokkenen van diverse opgaven die een directe relatie hebben met de verschillende MVOI-thema's. Dat gebeurde in navolging op het nieuwe inkoopbeleid en het ondertekende Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Dit dient, waar mogelijk, tot een meer integrale benadering van de verschillende thema's bij aanbestedingen te leiden. Zodat deze elkaar kunnen versterken. De beschikbare inkoop informatieformats- en systemen zijn nagelopen. En daarmee eenvoudiger en toegankelijker gemaakt voor gebruikers en marktpartijen.

Centraal contractmanagement

Verschillende projecten om de contractmanagementfunctie bij ons verder te professionaliseren zijn uitgevoerd, dan wel de voorbereiding daarop. Zo is bijvoorbeeld beter inzichtelijk gemaakt welke bijzondere uitvoeringsvoorwaarden van toepassing zijn op de grotere overeenkomsten. Ook is een eerste inventarisatie uitgevoerd over de toepassing van MVOI-criteria binnen de grotere aanbestedingen en overeenkomsten. Deze informatie is voor de organisatie inzichtelijk gemaakt in een nieuw dashboard. Daarnaast volgt een inrichting van een database van toegepaste en in de toekomst mogelijk opnieuw toe te passen MVOI-criteria. De betrokkenheid bij het nieuwe ERP-systeem heeft meer tijd gekost dan vooraf gedacht. Het onderzoek naar- en het implementeren van een nieuw contractmanagementsysteem is daardoor in tijd opgeschoven.

10.1.5 Versterken informatiebeveiliging en privacybescherming

Het beoogd resultaat in 2023 voor informatieveiligheid en privacy (IV&P) was om dit onderwerp structureel in te bedden in de organisatie. En om aantoonbaar op orde te zijn en te blijven. Meer specifiek moet ten aanzien van privacy worden voldaan aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Ten aanzien van informatieveiligheid dient voldaan te worden aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). En de internationale norm voor Informatiebeveiliging ISO27001.

Het voldoen aan de actuele, maar ook nieuwe (NIS2) wet- en regelgeving en nieuwe ontwikkelingen blijft een grote uitdaging. De omgeving verandert continu en het aantal dreigingen op het gebied van informatieveiligheid neemt toe.

Het is belangrijk om als organisatie te blijven investeren en anticiperen op interne en externe ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming (IV&P). Dat is onder meer gedaan door:

- *Advisering en ondersteuning*
In 2023 hebben de privacy officers en de information security officers de organisatie ondersteund en geadviseerd. Dat deden ze door het beantwoorden van vragen in de IV&P-loketten. En het uitvoeren van Quickscans en Data Protection Impact Assessments (DPIA's).
- *Opleiding en bewustwording*
In 2023 is actief ingezet op opleiding en bewustwording. Zo zijn er twee nieuwe leermodules uitgerold en zijn er diverse trainingen gegeven aan leidinggevenden. Ook zijn er kennissessies georganiseerd voor 'contactpersonen IV&P' en artikelen op intranet gepubliceerd.
- *Medewerker IV&P*
In één domein is gestart met het werken met een 'medewerker IV&P'. Deze medewerker moet voor meer verbinding gaan zorgen tussen de centraal gepositioneerde privacy officers en information security officers enerzijds. En de medewerkers uit het domein anderzijds. In 2024 wordt dit uitgebreid naar de andere domeinen.

Organisatievolwassenheid informatieveiligheid

1. Implementeren geactualiseerd informatiebeveiligingsbeleid middels het opstellen en doorvoeren van richtlijnen is in 2023 van start gegaan.
2. Voor het risicomanagement IV&P en information securitymanagement system (ISMS) zijn de belangrijkste risico's voor de organisatie in kaart gebracht. In samenwerking met een aantal andere provincies wordt een ISMS gebruikt. Dit is een systeem dat risico's, processen en maatregelen vastlegt. Zodat gericht risicomanagement mogelijk is. In 2023 is aangevangen met het uitvoeren van risicoanalyse volgens de Strict Risico en Management Methodiek (SRAM). Deze methode wordt in 2024 verder uitgewerkt en voorzien van trainingen voor medewerkers van informatieveiligheid.
3. Het versterken van proces-volwassenheid is een belangrijk doel. Het beter implementeren van randvoorwaardelijke zaken, zoals incident management, draagt bij aan de totale organisatievolwassenheid.
4. Interprovinciaal werken we intensief samen, bereiden we een cyberoefening voor en is de provincie aangesloten op het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC).

Organisatievolwassenheid Privacy

In 2022 is volwassenheidsniveau van de organisatie, gegroeid naar het geambieerde niveau 3. Over vrijwel de hele linie. In 2023 is dit niveau gehandhaafd. Dit niveau kenmerkt zich door gedefinieerde en vastgelegde procedures en afspraken en de opvolging hiervan. Dit niveau past bij onze organisatie. En hiermee wordt in voldoende mate voldaan aan de verplichte normenkaders.

Governance informatiebeveiliging & Privacy

In 2023 is het programma IV&P beëindigd. En zijn de werkzaamheden vanuit dit programma belegd in de lijnorganisatie. Het programma IV&P is in 2019 gestart. Er was namelijk een intensieve aanpak nodig om de organisatie op het gebied van IV&P sneller te laten groeien. Nu beide disciplines een bepaald volwassenheidsniveau hebben bereikt, wordt IV&P definitief geborgd in de organisatie.

10.1.6 De provincie is digitaal goed toegerust en flexibel

We willen dat iedereen onze digitale informatie goed kan lezen en gebruiken. Ook mensen met een beperking. In 2023 is het project digitale toegankelijkheid afgerond en is er formatief een Accessibility Officer geworven. Die assisteert ons bij het voldoen aan de wettelijke plicht voor digitaal toegankelijke informatie.

Het verder digitaal toerusten van de organisatie is een blijvend aandachtspunt. Zo ook in 2023. Voorbeelden daarvan zijn:

- De subsidieverstreking is vergaand gedigitaliseerd:
- De kinderziektes uit de AV-middelen zijn opgelost:
- Is het systeem volledig in beheer genomen.

Ook:

- Is samen met Het Utrechts Archief (HUA) gewerkt aan hun aanbesteding van het e-depot:
- Zijn pilots opgezet over het gebruik van sensoren zoals bij Slimme Tuinen:
- Zijn de voorbereidingen getroffen voor het inzichtelijk maken in openbare registers van het gebruik van sensoren en algoritmes.

De invoering van de Omgevingswet is een aantal malen uitgesteld. Dat heeft geleid tot herdefiniëring van plannen en contracten. Eind 2023 zijn de IT-voorzieningen geschikt gemaakt voor gebruik binnen de VTH-keten. Er is een minimum set aan digitale functies gereed die aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Die functies worden beheerd en onderhouden.

Het jaar 2023 stond ook in het teken van de afronding invoering van de samenwerkingsomgeving Teams en SharePoint. Het oude archiefsysteem Documentum is hiertoe uitgefaseerd. En de archiefdata zijn overgezet naar het nieuwe archiefsysteem Corsa. Aansluiting hiervan op het e-depot van HUA kan nu nader vorm gaan krijgen.

10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam

Toelichting op beleidsdoel

Om alle maatschappelijke doelen te realiseren is het van belang dat onze organisatie daadkrachtig is, wendbaar kan inspelen op veranderende omstandigheden en ontwikkelingen en daarbij altijd duurzaam handelt.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	19.529	20.007	21.581	22.406	-825
b. Materiële lasten	19.815	15.626	19.488	18.935	553
c. Subsidies	60	77	77	260	-183
d. Kapitaallasten	4.171	4.315	4.068	4.068	
Totaal Lasten	43.575	40.025	45.214	45.669	-455
Baten	5.540	4.133	5.541	5.419	-122
Totaal Baten	5.540	4.133	5.541	5.419	-122
Totaal beleidsdoel	-38.036	-35.892	-39.673	-40.250	-577

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Medewerkers met afstand tot arbeidsmarkt.	fte	18,86 fte	26,7 fte	15,76 fte	10,94

Omschrijving: Het percentage medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt of via de participatiewet dat bij de provincie in dienst is.

Toelichting verschil Provincie Utrecht is sociaal werkgever voor mensen uit het doelgroepregister en andere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het percentage quotum (het beoogd percentage medewerkers uit de doelgroep Banenafpraak voor de werkgever) wordt ieder jaar verhoogd. Het aantal medewerkers om het quotum te behalen neemt toe. Dat komt omdat het aantal medewerkers bij de provincie ook stijgt.

Het gerealiseerde aantal medewerkers in 2023 heeft merendeel een vast dienstverband. We sluiten daarmee aan bij onze ambitie om duurzame banen voor deze doelgroep te realiseren. Zelfs met uitstroom naar reguliere banen. De instroom ligt niet meer op het niveau van het (jaarlijks verhoogde) percentage banen voor de Banenafpraak die we als provincie hebben. Dat komt door beperkingen tijdens corona, de uitstroom naar reguliere banen en de groei en ontwikkeling van de organisatie. De doorontwikkelingen in de organisatie maken dat de teams volop in beweging zijn. Daarbij komt dat de juiste begeleiding momenteel een uitdaging is. We ontwikkelen multidisciplinair een nieuw plan van aanpak om realisatie van onze doelstelling te bewerkstelligen.

Bron: Interne bron: "Fte medewerkers behorend tot het doelgroepregister Banenafpraak" (1 fte is 36 uur per week).

2 Energiegebruik huisvesting

Omschrijving: Het percentage afname van energieverbruik van het provinciale vastgoed per jaar.

Toelichting verschil Het energieverbruik heeft de laatste jaren schommelingen gemaakt. Dat komt door de sluiting van het pand tijdens Covid-19. En de renovaties van verdiepingen 2 tot en met 6 voor onder andere de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen. In 2023 is de bestaande verlichting omgezet naar LED-verlichting met aanwezigheidsdetectie. En zijn er meer laadvoorzieningen gerealiseerd.

Hieronder het overzicht van het energieverbruik van het Huis voor de Provincie van de afgelopen jaren:

2017:	5002654 kWh	
2018:	4631874 kWh	
2019:	4326267 kWh	
2020:	3455563 kWh	(begin Covid-19)
2021:	3028623 kWh	(Covid-19 en renovatie)
2022:	3752107 kWh	(opvanglocatie)
2023:	4236502 kWh	(renovatie verlichting, opvanglocatie)

Om een zuivere vergelijking te maken moet de Covid-19 periode buiten beschouwing gelaten worden. De bedrijfsvoering en sluiting van het gebouw geven in deze periode een vertekend beeld.

De stijging van het energieverbruik vanaf 2022 is te verklaren doordat 3 verdiepingen zijn omgebouwd tot opvanglocatie. Hierdoor wordt gedurende zowel dag als nacht meer energie verbruikt op deze verdiepingen.

Ook heeft de vervanging van de verlichting een impact op een hoger verbruik. Gedurende de ombouw naar LED moet de nieuwe verlichting ingeregeld worden. Daardoor stond het licht op een aantal verdiepingen dag en nacht aan. Dit zorgt voor een tijdelijke stijging van het energieverbruik. Maar zal op termijn een dalende trend veroorzaken door de nieuwe aanwezigheidsdetectie.

Als laatst zijn de laadvoorzieningen voor e-voertuigen flink uitgebreid. Naar meer dan 60 aansluitingen. Het is dan ook een gevolg dat de energievraag voor e-voertuigen is gestegen het afgelopen jaar.

De netto stijging van 500.000 kWh ten opzichte van 2022 is hierdoor verklaarbaar. Kijkt men naar de periode van voor Covid-19, dan zit het verbruik nog onder de oorspronkelijke bedrijfsvoering met extra huisvesting en grote hoeveelheden laadcapaciteit van e-voertuigen. We verwachten dat het verbruik verder zal dalen zodra de LED-verlichting volledig functioneert. Ondanks de hogere bezetting van het Huis voor de Provincie. Deze dalende trend ligt in lijn met de verduurzamingsdoelstellingen.

Bron: Meterstanden energieleveranciers en interne bronnen.

Meerjarendoelen

10.2.1 Tijdig starten en afronden P&C-producten; zijnde de Jaarrekening, de Zomernota, de Kadernota en de Begroting. Versterken rol Provinciale Staten bij totstandkoming en verbeteren communicatie rondom deze producten

Alle planning-en-controle-producten (P&C-producten) zijn in 2023 tijdig opgeleverd. En conform planning door PS vastgesteld. Wel is er ruimte voor verbetering van het product, het proces en volgorde van oplevering. De commissie Janssen zal in 2024 aan PS een advies voorleggen over:

- De producten:
- De omvang:
- De inhoud daarvan.

Dat advies zullen we in de P&C-cyclus van 2025 implementeren.

10.2.2 Versterken HRM-functie en blijvend ontwikkelen inclusieve organisatie en medewerkers.

In het Concernplan Provincie Utrecht 2022-2025 is beschreven waaraan gewerkt wordt en wat dat vraagt van onze organisatie, onze medewerkers en ons leiderschap. Speerpunten zijn richting, sturing, samenhang en rust. We willen een goed georganiseerde maatschappelijk gedreven organisatie zijn, met medewerkers en leidinggevenden die denken en handelen vanuit een wens tot samenwerking en samenhang.

Dit meerjarendoel is verder tekstueel verwerkt in paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering, van deze jaarrekening.

10.2.3 Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen

In 2023 zijn programma's in het kader van de digitale transformatie afgerond. En overgedragen aan de lijnorganisatie. Er is gekozen voor een indeling die gericht is op het proces van voortbrenging van IV-producten en -diensten. Om zo het gehele werkgebied van informatievoorziening (IV) overzichtelijk te organiseren en te hanteren.

Governance

Voor het besturen van de IV-keten is een drietal gremia actief met elk een eigen taakveld, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Het betreft:

- *IV-Raad (Richten)*
Namens de directie verantwoordelijk voor het vaststellen van het IV-beleid van de provincie: de IV-ambitie, kaders en strategische inhoud.
- *Portfolioboard (Inrichten)*
Het portfolioboard is verantwoordelijk voor het bepalen van de investeringsstrategie en het beheren van de projectenportefeuille van de organisatie. Ook zorgen zij ervoor dat deze in lijn is met de strategische doelstellingen en kaders van de organisatie.
- *Het voortbrengingsoverleg (Verrichten)*
Langs het proces en overleg van de voortbrenging worden de wijzigingen van de IV vormgegeven en uitgevoerd.

In het coalitieakkoord 2023-2027 is een aantal punten opgenomen bij digitalisering en datagedreven die bijdragen aan versterking van ons digitale vermogen. Zo is de Datastrategie van de provincie eind 2023, begin 2024 uitgewerkt. Die is in de loop van 2024 rijp voor besluitvorming.

10.2.4 Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed

Verduurzaming huisvesting

Voor de verduurzaming van het provinciaal vastgoed is in 2023 gewerkt aan een concept programmaplan. In dit plan staat onder andere de projectaanpak beschreven, een prognose van de planning en de mijlpalen. Het programmaplan wordt begin tweede kwartaal van 2024 opgeleverd.

In het concept programmaplan is gekozen om alleen een financiële prognose af te geven voor de ontwerpfase van de verduurzaming van het Provinciehuis. Daar is voor gekozen omdat de panden erg verschillend zijn van elkaar. Voor deze ontwerpfase is inmiddels een ingenieursbureau gecontracteerd. Daarmee werken we een technisch plan met verschillende verduurzamingsscenario's uit. Deze rapportage wordt eind tweede kwartaal 2024 verwacht.

De benodigde mensen en middelen zijn verwerkt in het programmaplan. Om het overige, in scope zijnde, vastgoed van de provincie binnen de planning te verduurzamen. Voor elk van de panden wordt in de eerste fase een technisch rapport opgesteld. Daarin staan technische oplossingen die voldoen aan de beleidsdoelstellingen van de provincie en de financiële gevolgen voor de uitvoering.

Vanaf heden tot de start van de verduurzaming wordt alleen noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Om te voorkomen dat we 'groot' onderhoud plegen aan panden waar we straks gaan verduurzamen. Zodat we de bedrijfscontinuïteit kunnen waarborgen.

Verduurzaming organisatie

In 2023 heeft de focus vooral gelegen op het inrichten van de organisatie. Om de opgave op te kunnen pakken. Daarvoor is inzichtelijk gemaakt welke verantwoordelijkheden bij welk team horen. En wat daarvoor nog mist aan capaciteit. Vervolgens zijn projectleiders voor het verduurzamen van het Provinciehuis en het woon-werkverkeer gevonden. Dit jaar zijn er dan ook grote stappen gezet:

- Het MVOI-beleid wordt steeds meer toegepas:
- Er is een aanbesteding voor een technisch uitvoeringsplan uitgezet:
- De Reiskostenregeling werknemers is geactualiseerd en verduurzaamd.

Ook is laaghangend fruit geplukt:

- Het beleid voor relatiegeschenken is verduurzaamd:
- De wegwerp-koffiebeker is vervangen:
- De steunpunten kunnen het afval nu gescheiden weggoaien.

10.3 De communicatie is goed en modern

Toelichting op beleidsdoel

Communicatie is goed als de boodschap ontvangen, begrepen en onthouden wordt. Dit lukt beter door de inzet van middelen die aansluiten bij de behoeften en het gedrag van de doelgroep en in een vorm die aanspreekt.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	2.409	2.295	2.475	2.376	99
b. Materiële lasten	597	643	647	721	-74
c. Subsidies	9	-	-	5	-5
Totaal Lasten	3.015	2.938	3.121	3.101	20
Baten	-	-	-	83	83
Totaal Baten		0	0	83	83
Totaal beleidsdoel	-3.015	-2.938	-3.121	-3.018	103

Indicatoren

Prestatie-indicator	Eenheid	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
		2022	2023	2023	2023
1 Verhalen / artikelen	%	50%	50%	80%	30
Omschrijving:	Het percentage van aantal artikelen (stories) op eigen kanalen dat wordt overgenomen in landelijke, regionale en lokale media				
Toelichting verschil	Onze verhalen worden vaker overgenomen. Dat komt doordat we steeds beter aansluiten bij de belevingswereld van de doelgroep. Zowel qua vorm als qua onderwerp.				
Bron:	Mediamonitoring				
2 Persberichten	%	95%	90%	97%	7
Omschrijving:	Het percentage van het aantal verstuurd persberichten dat leidt tot een bericht in de media (alle)				
Toelichting verschil	Onze persberichten leiden al snel tot een publicatie. Hetzij in een landelijke krant, hetzij regionaal of lokaal of in een vakblad of / website.				
Bron:	Mediamonitoring				
3 Interessebereik social media	%	3,11%	4%	3,24%	0,76
Omschrijving:	Het percentage reacties (emoticons, antwoorden, deelacties en doorclijs) op social mediaberichten van Provincie Utrecht ten opzichte van het aantal keren dat zij aan social mediagebruikers zijn getoond				
Toelichting verschil	Er zijn veel verschillende factoren die het engagement (aantal likes, reacties, shares en URL-kliks) bepalen. Het aantal berichten dat Provincie Utrecht plaatst, het aantal volgers en de populariteit van een platform verschilt per jaar. Ook technische onvolkomenheden in de metingen van de platforms zelf maken cijfers onnauwkeurig. Het engagement is daarom geen lineaire lijn.				
Bron:	Social Mediamonitoring				

Meerjarendoelen

10.3.1 Inwoners en bedrijven zijn beter geïnformeerd over beleidsvoornemens, concrete plannen en projecten en hebben meer mogelijkheid tot beïnvloeding van beleid en projecten.

Communicatie is een onmisbare professionaliteit voor de meeste projecten en programma's. Het informeren van stakeholders gebeurt met de inzet van een grote verscheidenheid aan communicatiemiddelen en via verschillende kanalen met aandacht voor de begrijpelijkheid en toegankelijkheid in tekst en beeld. In de gebiedsprocessen worden inwoners volop betrokken bij beleidsvoornemens. Voor windenergie is in 2023 een raadpleging georganiseerd.

10.3.2. Doorontwikkelen communicatiemiddelen op basis van nieuwe technieken

Voor de publicatie, monitoring en analyse van social media is een proef gestart met de applicatie Coosto. De applicatie ondersteund het publiceren van artikelen en geeft data over bereik en betrokkenheid van doelgroepen. Besloten is tot het verlengen van het abonnement en het uitwerken van de aanpak voor gebruik van de applicatie.

In 2023 is onderzoek gedaan naar een goede beeldbank voor fotografie en vormgeving, En er is een keuze gemaakt voor een nieuwe applicatie. Het zoeken van een geschikte foto moet snel en eenvoudig zijn, net als het gebruik van formats voor de huisstijl. De oude beeldbank was onvoldoende faciliterend.

10.3.3. De jaarrekening en begroting beter toegankelijk maken voor het Utrechtse publiek en actiever communiceren over de financiële positie en ontwikkelingen binnen de provincie.

Voor de communicatie over de begroting en jaarverslag zijn filmpjes, verhalen en Infographics gemaakt die zijn geplaatst op de website en verspreid via social media. Hiermee wordt op toegankelijker wijze verantwoording afgelegd over het werk van de provincie. Er zijn persberichten uitgegaan bij de jaarrekening en de begroting en de bestuurder heeft via social media een toelichting gegeven op de financiële positie van de provincie.

10.3.4 Vergroten van de zichtbaarheid van het werk van de provincie (corporate communicatie), zodat inwoners weten aan welke opgaven de provincie werkt en wat ze wil bereiken.

In 2023 is gewerkt aan de ontwikkeling van een zogenaamd corporate format. Dat zijn vaste rubrieken die de herkenbaarheid van de communicatie moeten vergroten en daarmee de zichtbaarheid. In 2024 zal de uitvoering ervan gefaseerd starten. Ook is er een communicatiekalender voor de gehele organisatie ingesteld waardoor het gemakkelijker is om te sturen en te plannen. De kalender biedt een overzicht van alle communicatieactiviteiten en inzicht in de spreiding. De inhoud van de kalender gebruiken we ook bij het verantwoorden van de communicatie. Het corporate format en de communicatiekalender zijn instrumenten die ervoor zorgen dat publicaties van provincie Utrecht beter herkenbaar en vindbaar zijn.

10.4 De beheersing van de organisatie door het management en het bestuur is optimaal

Toelichting op beleidsdoel

Het kader risicomangement zal worden geactualiseerd op grond van ervaringen van de afgelopen vier jaar en de tussentijds gehouden evaluatie. Daarnaast adviseren we de organisatie ten aanzien van de interne governance, risico's en beheersmaatregelen van grote transities (onder andere UPLG). De implementatie van de organisatieontwikkeling zal op een beheerste wijze moeten worden vormgegeven en uitgevoerd. Daarnaast ondersteunen we de ambtelijke organisatie onder andere bij het volgen van de implementatie van aanbevelingen van accountants en de Randstedelijke Rekenkamer. Een andere activiteit is het uitvoeren van onderzoeken, audits en het toetsen van de verbijzonderde interne controles in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Overzicht van baten en lasten naar kostensoort

Kostensoorten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Verschil
	2022	2023	2023	2023	
		Primitief	Bijgesteld		
a. Personeelslasten	1.361	1.685	1.709	1.535	174
b. Materiële lasten	195	353	263	175	88
Totaal Lasten	1.557	2.038	1.972	1.710	262
	-	-	-	-	
Totaal	0	0	0	0	0
Totaal beleidsdoel	-1.557	-2.038	-1.972	-1.710	262

Indicatoren

Meerjarendoelen

10.4.1 Uitvoeren van concerncontrol waaronder het adviseurschap van de Financiële Auditcommissie.

In 2023 hadden we het doel om control binnen de provincie door te ontwikkelen op het gebied van taken, rollen en verantwoordelijkheden van concern en business control. Kijken we naar het doorontwikkelen van control, dan zien we dat we de prioriteiten in 2023 hebben gelegd op het voorbereiden van de doorontwikkeling. Dat komt door omstandigheden (zie ook 10.1.1) in de financiële keten. De verdere implementatie van taken, verantwoordelijkheden en rollen binnen de P&C-cyclus wordt meegenomen in het programma Versterken Financiële Keten. Die komt in 2024 ten uitvoer. Ook de doorontwikkeling van de managementcyclus is door andere prioriteiten uitgesteld Zoals gemeld in de Zomernota 2023.

Op het gebied van risicomanagement en onderzoeken zijn de activiteiten conform planning verlopen. Zo is er in het tweede kwartaal een evaluatie uitgevoerd door middel van een bureaustudie, enquête en interviews. De uitkomsten van de evaluatie zijn gedeeld met de financiële audit commissie. Verder hebben we de uitkomsten van deze evaluatie gebruikt om een actieplan 2023-2024 op te stellen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de aanbevelingen om het risicogestuurd werken verder te implementeren. In 2023 zijn diverse risicosessies en trainingen gehouden. Bijvoorbeeld op het gebied van de invoering van de Omgevingswet, Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied en Klimaat inzake co2-reductie.

In 2023 hebben we een 217a onderzoek uitgevoerd op het gebied van beleidsmonitoring. Dit is in het eerste kwartaal van 2024 aan u gepresenteerd. Ook heeft u in 2023 kennis kunnen nemen van de resultaten van het onderzoek 'Opschakelen - Datagedreven provincie 1-meting'. En hoe de organisatie zich op dit gebied verder wil ontwikkelen. Daarnaast hebben we in de 2e helft van 2023 een onderzoek gestart naar de impact van de Europese richtlijn Network and Information Security Directive (NIS2) op onze informatiebeveiliging. Hiermee bereiden we ons voor op de NIS2 die in oktober 2024 in werking treedt. Verder hebben we bij elk van onze onderzoeken een toelichtende illustratieve tekening opgenomen. Om de essentie van het onderzoek in één oogopslag duidelijk te maken. Dat deden we om de toegankelijkheid van onze rapporten te verbeteren.

10.4.2 Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

We hebben een Verbijzonderde Interne Controle (VIC)-plan voor 2023 en 2024 vastgesteld. In dit plan ligt de scope en focus van de VIC uitvoering vast. De primaire verantwoordelijkheid van de VIC-functie is het zorgen voor voldoende comfort om de rechtmatigheidsverantwoording voor boekjaar 2023 af te geven.

In 2023 hebben we in de jaarstukken 2022 voor het eerst een proef-rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. De interne controlemaatregelen vanuit de eerste lijn op belangrijke financiële processen zijn nog in ontwikkeling en op onderdelen kwetsbaar, zoals inkoop (inclusief fiscaliteit), subsidies en personeel (inclusief fiscaliteit). Dat geldt vooral voor de nieuwe systemen AFAS, SAP-CRM en SAP Financieel. Bij inkopen speelt vooral het risico op onrechtmatige aanbestedingen. Bij het subsidieproces spelen de risico's op Misbruik- en oneigenlijk gebruik (M&O) en staatssteun. We hebben in 2023 verder gewerkt aan het verstevigen van de VIC-functie. Ondanks de ontwikkelpunten hebben we voldoende werkzaamheden verricht voor de afgifte van de rechtmatigheidsverantwoording. De bevindingen uit de VIC zijn periodiek gerapporteerd en besproken.

Wij waren genoodzaakt om onze regelgeving aan te passen. Dat is naar aanleiding van de gewijzigde wet- en regelgeving met betrekking tot de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Zo hebben wij de financiële en controleverordening geactualiseerd. Deze zijn vastgesteld door PS. Voorafgaand aan deze vaststelling zijn de PS middels een informatiesessie meegenomen in de door hen te maken keuzes.

Verbonden partijen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Hoofdstuk 3 - Paragrafen

3.1 Provinciale belastingen en heffingen

3.1.1 Inleiding

Een deel van onze inkomsten bestaat uit provinciale belastingen en lokale heffingen. Daarvan zijn de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting, een provinciale belasting, de belangrijkste.

De provinciale heffingen mogen niet hoger dan kostendekkend zijn (artikel 225 van de Provinciewet). Wij kennen de volgende heffingen:

- leges
- ontgrondingenheffing
- grondwaterheffing

3.1.2 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De Belastingdienst verzorgt de heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarbij zij de inkomsten vanuit de provinciale opcenten afdragen aan de provincie.

De grondslag voor het heffen van opcenten is de Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de Motorrijtuigenbelasting provincie Utrecht (vastgesteld door Provinciale Staten op 27 juni 2011).

Het tarief voor de opcenten bedroeg in 2023 in de provincie Utrecht € 79,40. Daarmee is Utrecht de provincie met het op één na laagste opcententarief.

Provinciale opcenten 2019-2023 in euro's

Provincie	2019	2020	2021	2022	2023
Groningen	90,40	91,80	93,30	94,50	95,70
Zuid-Holland	90,40	90,40	90,40	91,80	95,70
Gelderland	89,20	87,20	89,50	90,60	93,00
Drenthe	92,00	92,00	92,00	92,00	92,00
Friesland	71,10	87,00	87,00	87,00	87,00
Zeeland	89,10	89,10	89,10	82,30	82,30
Flevoland	79,80	80,60	81,40	82,20	82,20
Noord-Brabant	76,10	78,00	78,40	79,60	80,80
Limburg	77,90	77,90	77,90	79,10	80,60
Overijssel	79,90	79,90	79,90	79,90	79,90
Utrecht	72,60	73,60	74,90	77,50	79,40
Noord-Holland	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
Gemiddeld	81,40	83,00	83,50	83,70	84,70
Maximaal tarief	113,20	115,00	116,80	118,40	125,80

In de primaire Begroting 2023 is voor de opcenten een opbrengst geraamd van € 145,1 miljoen. Die opbrengst was gebaseerd op de raming die het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft geformuleerd in de meicirculaire Provinciefonds van 2022. In de Zomernota 2023 is deze raming niet aangepast. Reden hiervoor was dat de raming van de opbrengst aan opcenten van de Belastingdienst over het jaar 2023 en de feitelijke opbrengst aan opcenten tot dan toe daar geen aanleiding toe gaven.

Uit de eindejaarsopgave van de Belastingdienst blijkt dat de werkelijke opbrengst over het jaar 2023 € 143,9 miljoen is. Het aantal auto's in de provincie Utrecht in privébezit en bij grootwagenaanhouders nam in 2023 toe. Deze toename is echter vooral te zien in de categorie elektrische auto's die op dit moment nog volledig van motorrijtuigenbelasting zijn vrijgesteld en de naar halftarief belaste hybride auto's. Daarnaast is het aantal belaste motoren in privébezit in de provincie in 2023 met 16% gedaald.

3.1.3 Provinciale heffingen

3.1.3.1 Leges

De leges vinden hun grondslag in de Legesverordening provincie Utrecht 2018. Provinciale Staten stelden de verordening op 6 november 2017 vast. De toe te passen tarieven staan in de tarieventabel bij de verordening. Het uitgangspunt bij de vaststelling van de tarieven is dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit controleren we ieder jaar bij de vaststelling van de tarieventabel met een hiervoor ontwikkeld rekenmodel.

De opbrengst per jaar is afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen en wisselt daardoor sterk. Daarom is in de Begroting 2023 de verwachte opbrengst gebaseerd op de gemiddelde opbrengst van de laatste 3 afgesloten kalenderjaren voor deze begroting: € 1,2 miljoen. Hierbij is ervan uitgegaan dat de Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking zou treden.

De werkelijke opbrengst aan leges bedroeg in 2023 € 0,5 miljoen. Deze opbrengst is lager dan in de Begroting 2023 is geraamd. Dit is veroorzaakt door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet tot 1 januari 2024. De Omgevingswet maakt het namelijk mogelijk om leges te heffen voor omgevingsvergunningen voor milieubelastende activiteiten. Het uitstel van de invoering van de wet betekent dat deze leges pas met ingang van 1 januari 2024 kunnen worden opgelegd.

In onderstaande tabel lichten we de kostendekkendheid van de legestarieven over het jaar 2023 toe.

Berekening van kostendekkendheid van de leges <i>1.000)</i>	<i>(bedragen x €</i>
Lasten taakvelden 2023	357,1
Inkomsten taakvelden, excl. heffingen 2023	0
Netto lasten taakvelden 2023	357,1
Toe te rekenen lasten	
Overhead	246,9
BTW	0
Totale lasten 2023	604,0
Opbrengst heffingen (exclusief precariobelasting) 2023	467,8
Dekkingspercentage	78%

3.1.3.2 Ontgrondingenheffingen

De Ontgrondingenheffing is een heffing voor het ontgronden zoals bedoeld in artikel 21f van de Ontgrondingenwet. De heffing is bedoeld om de kosten te dekken van schadevergoedingen en van onderzoek als er onverwachte schade bij ontgrondingen ontstaat. De heffing wordt alleen geheven bij grote ontgrondingen waarbij daadwerkelijk kans op schade is.

De heffing vindt haar grondslag in de Heffingsverordening ontgrondingen provincie Utrecht 2002. Provinciale Staten stelden de verordening vast op 25 februari 2002. Deze verordening trad met ingang van 1 mei 2002 in werking. De verordening is voor het laatst gewijzigd bij besluit van Provinciale Staten van 31 oktober 2011. Als dat nodig is, wordt de verordening aangepast aan de hand van actuele ontwikkelingen.

De ontgrondingenheffing is € 0,04 per kubieke meter stoffen waarvoor een (wijziging van een) vergunning of machtiging is verleend.

Wij leggen deze heffing alleen op voor ontgrondingen met hoeveelheden boven de 10.000 m³.

De opbrengst is jaarlijks sterk wisselend en is afhankelijk van de omvang van de ontgrondingen in dat jaar. In de Begroting 2023 is de gemiddelde opbrengst geraamd op € 10.000.

De werkelijke opbrengst in 2023 was € 1.920.

Voor de ontgrondingenheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. In 2023 zijn geen kosten gemaakt voor schadevergoedingen en onderzoek. Om die reden wordt de totale opbrengst van de

ontgrondingenheffing ondergebracht in de voorziening Ontgrondingenheffing. Met deze voorziening kunnen we toekomstige kosten voor onderzoek of te nemen maatregelen bij schade dekken.

Berekening van kostendekkendheid van de ontgrondingenheffing		<i>(bedragen x €</i>
<i>1.000)</i>		
Lasten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2023		-
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen 2023		-
Netto lasten taakveld 2023		-
Toe te rekenen lasten		
Overhead inclusief (omslag)rente		*
BTW		-
Totale lasten 2023		-
Opbrengst ontgrondingenheffing 2023		1,9
Dekkingspercentage		- **

* De begroting van de Opdrachtgeversunit Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht dekt de kosten voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Deze zijn opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de RUD. Van kosten voor overhead is hierdoor geen sprake.

** Omdat de kosten € 0 zijn, is een berekening van het percentage niet mogelijk.

3.1.3.3 Grondwaterheffing

De grondwaterheffing is een heffing voor het onttrekken van grondwater zoals bedoeld in artikel 7.7 van de Waterwet. De heffing is bedoeld voor maatregelen en kosten die verband houden met grondwateronttrekking en het infiltreren van water, het bijhouden van register, schadevergoeding en onderzoek.

De heffing vindt haar grondslag in de Grondwaterheffingsverordening provincie Utrecht 2012. Provinciale Staten stelden deze verordening op 31 oktober 2011 vast. Deze is voor het laatst gewijzigd bij besluit van 4 november 2013. Als dat nodig is, wordt de verordening aan de hand van actuele ontwikkelingen aangepast.

Het tarief voor de grondwaterheffing bedraagt € 0,0153 per m3 onttrokken grondwater.

In de Begroting 2023 is de opbrengst geraamd op € 1.334.000.

De werkelijke opbrengst was in 2023 € 1.324.916.

Ook voor de grondwaterheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. De kosten vielen in 2023 lager uit dan de opbrengst. Daarom wordt het teveel aan opbrengst van de grondwaterheffing ondergebracht in de voorziening Grondwaterheffing. Hiermee kunnen we voorkomen dat de hoogte van de grondwaterheffing jaarlijks verandert. Bovendien kunnen in de toekomst hoger uitvallende kosten worden opgevangen.

Berekening van kostendekkendheid van de grondwaterheffing		<i>(bedragen</i>
<i>x € 1.000)</i>		
Lasten taakveld – kosten maatregelen en onderzoeken 2023		726
Lasten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2023		68
Baten taakveld(en), excl. heffingen 2023		0
Netto lasten taakveld 2023		794
Toe te rekenen lasten		
Overhead inclusief (omslag)rente		318
BTW		0
Totale lasten 2023		1.112
Opbrengst heffingen 2023		1.325
Dekkingspercentage		119%

3.1.3.4 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de provinciale heffingen hebben wij geen kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld. In bepaalde gevallen kan rekening worden gehouden met onredelijkheden van overwegende aard die zich voordoen bij de toepassing van

de leges- en heffingsverordeningen. Dit betekent dat van het opleggen van leges of heffingen kan worden afgezien als dit leidt tot een onredelijk gevolg. In 2023 is dit niet van toepassing geweest.

3.1.3.5 Opbrengsten provinciale belastingen en heffingen

Bedragen x € 1.000

Samenvatting opbrengsten provinciale belastingen en heffingen	Rekening 2022	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
Opcenten motorrijtuigenbelasting	140.350	145.114	145.114	143.875
Leges	377	1.226	1.226	468
Ontgrondingenheffing	35	10	10	2
Grondwaterheffing	1.286	1.334	1.334	1.325
Totaal	142.048	147.684	147.684	145.670

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat het om de vraag in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële gevolgen op te kunnen vangen van het optreden van de ingeschatte risico's. De ratio weerstandsvermogen en de overige financiële kengetallen geven een zo betrouwbaar en verantwoord mogelijk inzicht in de actuele financiële positie van de provincie.

3.2.2 Risicomanagement binnen provincie Utrecht

Het beleid voor weerstandsvermogen en risicobeheersing is verankerd in het beleidskader Integraal Risicomanagement 2020 en de kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020.

Het beleidskader Integraal Risicomanagement 2020 geeft Provinciale Staten (PS) op strategisch niveau de kaders voor risicomanagement. Binnen deze strategische kaders geven Gedeputeerde Staten (GS) invulling aan risicomanagement met het uitvoeringskader Integraal Risicomanagement. Het uitvoeringskader vormt de leidraad voor het risicomanagement binnen de ambtelijke organisatie. Integraal risicomanagement gaat over het behalen van doelen door het effectief en kosten-efficiënt omgaan met onzekerheden, risico's en kansen. Het biedt hiermee kansen op sturing en versterkt het doelgericht, doeltreffend en doelmatig werken vanuit respectievelijk PS, GS en de ambtelijke organisatie. De Kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 bevat de financiële uitgangspunten en richtlijnen die gelden voor het weerstandsvermogen en het beheersen van risico's.

Wanneer geïdentificeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal dit gevolgen hebben voor de financiële positie. Hiervoor gelden 3 uitgangspunten:

1. Risico's waarvan de incidentele financiële gevolgen minder dan € 100.000 bedragen, beschouwen we niet als materieel. Dit betekent dat de financiële gevolgen binnen de programmabudgetten moeten worden opgevangen.
2. Voor zover de incidentele financiële gevolgen van een risico (= kans van optreden x de impact) gedekt zijn door de reserve weerstandsvermogen, wordt deze reserve aangewend om die financiële gevolgen te dekken. Dit gebeurt als de bedreiging werkelijk optreedt en het budget van het betreffende programma de last niet kan dekken.
3. Mochten de financiële gevolgen van een risico groter zijn dan de beschikbare reserve weerstandsvermogen, dan doen we een beroep op de overige beschikbare weerstandscapaciteit (saldireserve).

Verder is het zo dat als een financieel risico een kans van optreden heeft van 50% of groter, het risico niet in het provinciaal risicomanagementsysteem wordt opgenomen. Het risico moet dan via regulier budget of een voorziening worden afgedekt. De reserve weerstandsvermogen biedt daarnaast geen dekking voor financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's die niet zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

Conform ons beleid kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 is de reserve weerstandsvermogen gehouden op het maximum van € 45 miljoen. Daarnaast is bij de bestemming van het jaarresultaat over 2023 een verlaging van de reserve weerstandsvermogen met € 3,2 miljoen voorgesteld, zodat de ratio weerstandsvermogen binnen de vastgestelde bandbreedte van 1,4 en 2,0 blijft.

Het grootste risico dat we in de begroting 2024 noemden, ging over het terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie. In 2023 bleek de opbrengstontwikkeling bij beide vervoerders positief te zijn en hoger dan verwacht. Het bleek niet noodzakelijk om hiervoor een onttrekking te doen aan de reserve weerstandsvermogen.

3.2.3 Risicoanalyse

De inventarisatie van risico's leverde in totaal 144 risico's op. Deze zijn opgenomen in ons risicomanagementsysteem. Van de 144 hebben 97 risico's een financieel effect. Het totaalbedrag waarover we risico lopen bedraagt momenteel € 192,9 miljoen. Het is onwaarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich tegelijkertijd voordoen. Daarom wordt jaarlijks een Monte Carlo-analyse uitgevoerd waarbij statistisch met 90% (landelijke norm) wordt berekend wat het benodigde weerstandsvermogen is. Hieruit blijkt dat € 20,9 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen.

In het onderstaande overzicht presenteren we de top 10 van het aantal risico's. Dit zijn de risico's met de hoogste impact op het benodigd weerstandsvermogen. Deze risico's zijn samen goed voor ongeveer 61% van de berekende omvang van het benodigd weerstandsvermogen. De Financiële Klasse is bepaald op het maximaal financieel risico. Als het verwachte financieel gevolg bekend is, is dat ingevuld onder financieel gevolg. Zo niet, dan is het maximale financieel gevolg ingevuld.

In onderstaande tabel staan tevens 3 risico's van het programma Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg opgenomen. We informeerden u over het volledige risicoprofiel van het programma Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg bij de actualisatie van de grondexploitaties 2024 in maart 2024.

Nr.	Risico	Kans Klasse	Financiële Klasse (in miljoenen)	Financieel gevolg (in miljoenen)	Invloed
1	Effect herijking provinciefonds op de begroting	10% - 30%	> € 5,0	Max € 20,0	17,12%
2	Garantiefonds Energie	10% - 30%	> € 5,0	€ 3,9	13,14%
3	Er vindt een cyberincident plaats	30% - 50%	€ 2,5 - € 5,0	Max € 5,0	5,14%
4	Uitlekken van vertrouwelijke informatie	10% - 30%	€ 2,5 - € 5,0	Max € 5,0	4,09%
5	ICT- gerelateerde voorvallen	0% - 10%	> € 5,0	Max € 10,0	4,03%
6	Hart van de Heuvelrug, VBS-Woonwijk: grondopbrengst wordt lager door imagoschade PFAS ¹ -verontreiniging en geluidsoverlast	0% - 10%	> € 5,0	Max € 47,2	3,40%
7	Baggerdepot Oostelijke Vechtplassen	0% - 10%	€ 2,5 - € 5,0	€ 3,5	3,02%
8	Tegenvallend fondsrendement ROM	10% - 30%	€ 2,5 - € 5,0	Max € 4,0	2,72%
9	Hart van de Heuvelrug, Oude Tempel: hogere opbrengst gronduitgifte	10% - 30%	Geen negatieve financiële gevolgen	€ -1,97	2,70%
10	Hart van de Heuvelrug, Oude Tempel: hogere kosten bouw- en woonrijp maken.	10% - 30%	€ 1,0 - € 2,5	Max. € 1,8	2,20%

Effect herijking provinciefonds op de begroting

Vermoedelijk voert het nieuwe kabinet een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds in. Wij zijn naar verwachting een nadeelprovincie. Dit betekent dat wij op termijn een lagere uitkering ontvangen uit het provinciefonds. Het nadeel is berekend op ongeveer € 20 miljoen. Bij de invoering zal waarschijnlijk ook een ingroei pad bepaald worden. In de Kaderbrief 2024-2027 is uit voorzichtigheid uitgegaan van een periode van 4 jaar met een ingroei van 25% per jaar. Echter, het daadwerkelijke verloop van de ingroei is onzeker. Daarom is er een risico opgevoerd in het provinciaal risicomanagementsysteem.

Garantiefonds Energie

Voor het stimuleren van de energietransitie maken we gebruik van het Energiefonds. Stichting Energietransitie Utrecht (SETU) beheert dit fonds. Wij gaven een borgstelling van maximaal € 16 miljoen af voor SETU, waardoor zij datzelfde bedrag konden lenen. Zij verstrekken daarvan leningen aan projecten die elders niet gefinancierd kunnen worden en een bijdrage leveren aan de energietransitie. Er is tot nu toe geen beroep op het weerstandsvermogen gedaan. Aan het einde van het vierde kwartaal 2023 is het risico-op de uitstaande financieringen gedaald van 7,3% naar 3,5% van het totaal aan uitstaande leningen binnen het provinciale deel van het fonds. Sinds de start van het fonds zette SETU € 19,2 miljoen aan leningen uit. Daarvan is € 9,5 miljoen afgelost. Het actuele saldo van de uitstaande leningen steeg van € 8,6 miljoen naar € 9,7 miljoen. Er is nog € 6,3 miljoen voor leningen beschikbaar.

Er vindt een cyberincident plaats

Er is een reële kans dat wij worden geconfronteerd met een cyberincident, zoals een hack, ransomware aanval of inbraak. Wij kunnen dit, ondanks getroffen beheersmaatregelen, niet helemaal voorkomen. De dreigingsbeelden van Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en Nationaal Cyber Security Centrum

¹ Poly- en perfluoralkylstoffen

(NCSC) geven aan dat dreigingen vanuit criminaliteit en ook vanuit statelijke actoren weer toegenomen zijn. Onze inzet is bedoeld om de kans dat een cyberincident gebeurt te verminderen en de impact bij een incident te beperken.

Wij zijn sinds januari 2023 aangesloten bij het interprovinciaal Information Sharing and Analysis Center (IP-ISAC). Dit is een sectoraal overleg over cybersecurity. In een ISAC wordt een vertrouwde omgeving gecreëerd met organisaties uit dezelfde sector. Het doel is om gevoelige en vertrouwelijke informatie over incidenten, dreigingen, kwetsbaarheden, maatregelen en leerpunten op het gebied van cybersecurity te delen. Het doel van het IP-ISAC is om door uitwisseling van kennis en ervaring de digitale weerbaarheid van de provincie te verhogen. Verder besloten alle provincies en BIJ12 eind 2023 om aan te sluiten bij NCSC als nationaal Cyber Security Respons Team (CSIRT). Door samenwerking tussen de provincies en de diensten vanuit NCSC, wordt dreigingsinformatie sneller ontvangen en ontstaat een (beter) situationeel beeld van de potentiële dreigingen. We kunnen aanvallen eerder detecteren, risico-inschattingen verbeteren en effecten van mitigerende maatregelen beter beoordelen.

Uitlekken van vertrouwelijke informatie

De Meldplicht Datalekken zorgt ervoor dat organisaties die privacygevoelige gegevens opslaan en/of verwerken, verplicht zijn om een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens te melden als er mogelijk risico's voor de betrokkenen zijn. Het begrip datalek is hierbij breed gedefinieerd. Voorbeelden van een potentieel datalek zijn onder andere een verloren USB-stick of laptop, ongeoorloofde toegang tot systemen met persoonsgegevens of het versturen van een email met privacygevoelige gegevens naar een onjuiste persoon.

Het niet melden van dergelijke incidenten kan naast eventuele schadeclaims van derden ook leiden tot boetes van de toezichthouder. Dit geldt ook voor het niet of onvoldoende inlichten van betrokkenen, of onvoldoende zorgvuldige beveiliging van en omgang met privacygevoelige informatie. Onder de Europese AVG kunnen maximale boetes worden opgelegd tot (theoretisch) € 20 miljoen of 4% van de jaaromzet. De organisatie investeert blijvend in de kennis en in het bewustzijn van de medewerkers over dit onderwerp.

ICT-gerelateerde voorvallen

Door de toenemende digitalisering van ons werk neemt ook de afhankelijkheid van IT-middelen en services toe. Uitval of het niet beschikbaar zijn van IT-middelen en services heeft een grote impact op de continuïteit van onze werkzaamheden en onze bedrijfsvoering. We monitoren de beschikbaarheid van onze systemen dan ook continu en passen onze maatregelen daartoe aan. We hebben onder andere deze maatregelen actief:

- een (actueel) bedrijfscontinuïteitsplan;
- voldoende controle op toegang door autorisatie maatregelen (twee-factor authenticatie);
- zorgen voor uitwijkprocedures in overeenkomsten met leveranciers en hostingpartners en opvang bij stroomuitval (signalering en inschakelen experts bij uitval);
- moderniseren van ICT-infrastructuur en regelmatig onderwerpen aan een diepgaande risicoanalyse (DRA), waarbij nieuwe of aangepaste programmatuur grondig wordt getest voor implementatie.

Vliegbasis Soesterberg, project Woonwijk: grondopbrengst wordt lager door imagoschade PFAS-verontreiniging.

Op de voormalige vliegbasis troffen we een PFAS verontreiniging aan. We stellen een saneringsplan op voor de bodemsanering en ter bescherming van het grondwater. Na de sanering is de locatie geschikt om te wonen. De sanering kan echter wel een smet werpen op het imago van het gebied, waardoor de woonlocatie minder gewild is en de grondopbrengsten dalen. Deskundigen kijken nu al op welke manier we open en transparant kunnen communiceren en de effecten van de sanering inzichtelijk kunnen maken voor de toekomstige bewoners.

Baggerdepot oostelijke Vechtplassen

Het baggerdepot op de huidige locatie is in strijd met de provinciale regelgeving, specifiek artikel 6.45 lid b van de Interim Omgevingsverordening (IOV). GS besloten in 2023 de vergunning te verlenen op basis van de hardheidsclausule IOV. Dit gebeurde na een integrale afweging van provinciale belangen. De realisatie van het baggerdepot weegt met het oog op de te revitaliseren natuur, Kaderrichtlijn water en recreatie zwaarder dan de (tijdelijke) verstoring van de ganzen in het ganzenrustgebied. Zo kunnen we het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen uitvoeren. Het depot mag niet langer dan 3 jaar op de huidige locatie aanwezig zijn en na afronding van het baggerproject moeten we de functionaliteit als ganzenrustgebied herstellen. Daarnaast moeten we compenserend areaal ganzenrustgebied aanwijzen, zodat we de winterrust voldoende kunnen garanderen. Zo voldoen we aan de afspraken uit de Utrechtse uitwerking van het Ganzenakkoord. Het opgenomen risico bestaat uit het juridisch sneuvelen van de vergunning (door bezwaar/beroep). Daardoor wordt uiteindelijk ook schade geleden bij andere onderdelen van het gebiedsakkoord, die als gevolg van het sneuvelen van de vergunning niet

kunnen worden uitgevoerd met het baggerdepot op de huidige locatie (en de te maken kosten in de daaropvolgende zoektocht naar een alternatieve locatie). Vooral de borging van compenserend areaal is zeer belangrijk. Dit geldt expliciet in de maand maart, wanneer de eerste ontheffingen beheer en schadebestrijding gebruikt mogen worden (en er dus op standganzen geschoten wordt in de rest van de provincie). Dit komt doordat juist dan de functionaliteit als ganzenrustgebied voor de trekganzen cruciaal is. Deze beheersmaatregel is ecologisch en juridisch van grote waarde, ook om aan de voorwaarden van de Utrechtse uitwerking van het Ganzenakkoord te kunnen voldoen

Tegenvallend fondsrendement ROM

Het risico is dat het Participatiefonds onvoldoende revolveert om het fonds in stand te houden. We hebben in totaal € 16 miljoen gestort als aandelenkapitaal in de ROM Regio Utrecht. Dit is voor financiële ondersteuning aan startups, scale-ups en innovatief midden- en kleinbedrijf (mkb). Als beheersmaatregel voegden we € 4 miljoen toe aan het weerstandsvermogen. Dit op basis van ervaringscijfers bij andere ROM's die veelal een risicopercentage hanteren van 25%. Ook is afgesproken dat de ROM de performance van het gehele portfolio van het participatiefonds monitort en rapporteert op kwartaalbasis.

Onze huidige risico-inschatting blijft 25% mede omdat de aannames voor de bepaling van dit percentage niet gewijzigd zijn. Voor de meer risicovolle fondsen binnen de ROM, zoals het proof of concept-fonds (POC-fonds) en vroegefase-fonds (VFF), lopen wij geen risico omdat wij de fondsstortingen als lasten in de exploitatie nemen. De revolverendheid van het Participatiefonds van de ROM is door het korte bestaan en de geringe omvang van de uitstaande investeringen op dit moment nog niet goed toetsbaar. Het zal nog een aantal jaar duren voordat we hier beter zicht op krijgen. Vooruitlopend daarop wordt de portefeuille van het fonds ieder kwartaal beoordeeld of een waarde-afschrijving noodzakelijk is en indien nodig een reservering voor opgenomen. Vanaf 2024 wordt daarnaast tweemaal per jaar een fair-value waardering uitgevoerd. Vanaf dat moment valt iets meer te zeggen over de waardeontwikkeling, alhoewel pas bij een verkoop van een belang het daadwerkelijke resultaat bekend is.

Hart van de Heuvelrug, project Oude Tempel: hogere opbrengst gronduitgifte

Oude Tempel is één van de projecten van het programma Hart van de Heuvelrug. In dit programma zijn de projecten onderverdeeld in trekkerschap tussen Zeist, Soest en ons, de provincie Utrecht. Wij zijn voor dit programma financieel eindverantwoordelijk. Dat is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug in 2015. De gemeente Soest is trekker van het project Oude Tempel.

Er is een verkaveling opgesteld. Mocht er ontheffing verleend worden in het kader van de Wet natuurbescherming, dan kunnen we extra kavels uitgegeven aan de oostzijde. Dit leidt tot extra inkomsten, waarmee nu geen rekening is gehouden. Dit is een financiële kans in plaats van een risico.

Hart van de Heuvelrug, project Oude Tempel: hogere kosten bouw- en woonrijpmaken

In het project Oude Tempel is gekozen voor een natuurinclusieve ontwikkeling. Dit vraagt om een zorgvuldige inpassing van de aanwezige bomen en de huidige natuurwaarden in het gebied en een andere manier van bouw- en woonrijp maken ten opzichte van traditionele bouw. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten.

3.2.4 Drie belangrijke veranderingen van risico's in het benodigd weerstandsvermogen ten opzichte van de Begroting 2023

Vergeleken met de Begroting 2024 hebben zich 3 belangrijke veranderingen voorgedaan in risico's die invloed hebben op het benodigd weerstandsvermogen.

Dalers

Achterblijven reizigersopbrengsten in de concessie (eerder: terugvallen reizigersopbrengsten in de concessie)

De prognoses van beide vervoerders laten voor 2023 een positieve opbrengstenontwikkeling zien; deze komen hoger uit dan waar we eerst vanuit waren gegaan en vormen zo geen risico meer.

Met het aannemen van de motie Bikker in de Tweede Kamer is besloten om landelijk structureel € 300 miljoen ter beschikking te stellen om prijsstijgingen in 2024 in het regionaal openbaar vervoer (ov) te voorkomen en de beschikbaarheid van het ov te verbeteren. Van dit bedrag ontvangen wij als provincie Utrecht circa € 16 miljoen structureel. De compensatie van de tariefverhoging van 11,7% in 2024 kost ons structureel circa € 8 miljoen. Voor

de instandhouding van het ov is daarnaast vanuit de motie Bikker vanaf 2024 ook een structureel budget van circa € 8 miljoen beschikbaar. De aangenomen motie Bikker vangt de verwachte prijsstijgingen in 2024 op. Verder wordt de vergoeding voor de ov-studentenkaart uiteindelijk niet in 2024 herijkt door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). Dit was eerder wel de verwachting. Herijking gebeurt pas in 2025. De impact hiervan in 2025 is vooralsnog niet bekend, maar de middelen uit de motie Bikker zouden dit kunnen opvangen. Dit risico is derhalve uit het Provinciebrede risicomanagementsysteem verwijderd.

Hart van de Heuvelrug, project Oude Tempel: natuur inclusief bouwen

Het ontwikkelproject Oude Tempel is gesitueerd in een bosrijk gebied. Om zoveel mogelijk rekening te houden met de bestaande bomen hebben we een inventarisatie gemaakt. Het kan dat we het opgestelde verkavelingsplan moeten aanpassen om meer bomen te kunnen behouden. Dit kan leiden tot minder kavels en/of minder aantrekkelijke kavels. Wat kan leiden tot een lagere verkoopopbrengst van het project.

Dit risico kent een andere oorzaak dan de genoemde kans op extra kosten bouw en woonrijpmaken bij het project Oude Tempel (zie ook risico 10). Daarom zijn deze apart inzichtelijk gemaakt. Tijdens de actualisatie van de risico's, zijn de risico's gesplitst in meerdere verschillende risico's. Het onderdeel bouwen en woonrijp maken is apart opgenomen. Hierdoor is dit risico lager geworden.

Stijgers

Vliegbasis Soesterberg, project Woonwijk: grondopbrengst wordt lager door imagoschade PFAS-verontreiniging en geluidsoverlast

Op de voormalige vliegbasis troffen we een PFAS verontreiniging aan. We stellen een saneringsplan op voor de bodemsanering en ter bescherming van het grondwater. Na de sanering is de locatie geschikt om te wonen. De verontreiniging kan echter wel een smet werpen op het imago van het gebied, waardoor de woonlocatie minder gewild is en de grondopbrengsten dalen. Deskundigen kijken nu al op welke manier we open en transparant kunnen communiceren en de effecten van de sanering inzichtelijk kunnen maken voor de toekomstige bewoners. Tijdens de actualisatie van de risico's, zijn de risico's gesplitst in meerdere verschillende risico's. Eerder was dit risico opgenomen in een meer algemeen risico over PFAS. Nu is deze apart opgenomen en komt het risico terug als stijger.

3.2.5 Benodigd weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigd weerstandsvermogen

We identificeerden vanuit de inventarisatie van risico's in totaal 144 risico's. We namen die op in ons risicomanagementsysteem. Het totaalbedrag waarover we risico lopen bedraagt € 192,8 miljoen. Dit is een momentopname. Het is onwaarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich tegelijkertijd voordoen.

In de onderstaande tabel staan de berekeningen van de uitkomsten van de Monte Carlo-simulatie bij verschillende zekerheidsniveaus. Daarnaast staat het benodigde weerstandsvermogen.

Met een zekerheid van 90% (landelijke norm) is een benodigd weerstandsvermogen van € 20,9 miljoen voldoende om de risico's op te vangen.

Percentage zekerheid	Benodigd weerstandsvermogen (in miljoenen)
10%	€ 4,2
25%	€ 6,2
30%	€ 6,9
50%	€ 9,8
75%	€ 15,2
80%	€ 16,7
90%	€ 20,9
95%	€ 24,8

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit kunnen we de risico's die zich voordoen opvangen. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie eenmalig beschikbaar heeft om te gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder dat hiervoor beleid hoeft te worden gewijzigd. De structurele weerstandscapaciteit is het bedrag dat de provincie jaarlijks kan gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder inhoudelijke beleidswijzigingen. Het doorvoeren van bezuinigingen behoort op zich ook tot de structurele weerstandscapaciteit. Een structurele bezuiniging is alleen mogelijk na een inhoudelijke beleidswijziging.

In de onderstaande tabel ziet u de bedragen van de saldireserve en reserve Weerstandsvermogen aan het einde van 2023 (x € 1 miljoen).

Categorie	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Saldireserve	€ 131,5 miljoen	
Reserve Weerstandsvermogen	€ 45,0 miljoen	
Verhogen opcenten MRB		€ 83,5 miljoen
Totaal	€ 176,5 miljoen	€ 83,5 miljoen

Structurele weerstandscapaciteit

Jaarlijks kunnen we de opcenten op de motorrijtuigenbelasting verhogen. Het Rijk stelt elk jaar het maximaal toegestane aantal te heffen opcenten vast. Het huidige maximum bedraagt op zijn hoogst 125,8 opcenten voor 2023. We hebben in 2023 79,4 opcenten opgelegd. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt hierdoor 46,4 opcenten. Eén opcent correspondeert naar de raming van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in de Septembercirculaire van 2023 met een jaarlijkse opbrengst van € 1,8 miljoen. Op dit moment bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit dus blijvend € 83,5 miljoen.

3.2.6 Ratio weerstandsvermogen

De reserve weerstandsvermogen in relatie tot het benodigd weerstandsvermogen berekenen we volgens de Kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 op de volgende manier:
 $€ 45,0 \text{ miljoen} / € 20,9 \text{ miljoen} = 2,2$. De conclusie is hierbij dat de omvang van de reserve weerstandsvermogen "gezond" is (ratio > 1,4).

Het verloop van de ratio weerstandsvermogen in relatie met de weerstandscapaciteit ziet u in onderstaande tabel:

	2023	2022	2021
Begroting	1,7	1,9	1,9
Jaarrekening	2,2	1,9	1,9

Aan het einde van het kalenderjaar romen we de reserve weerstandsvermogen af of vullen we die aan tot afgerond € 45 miljoen. Of tot het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte, zodat de ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0 ligt. De ratio is 2,2 en is daarmee 0,2 hoger is dan de vastgestelde factor in de bandbreedte van 2,0. Daarom is bij de bestemming van het jaarresultaat over 2023 voorgesteld om de reserve weerstandsvermogen te verlagen met € 3,2 miljoen en dit bedrag toe te voegen aan de Saldireserve.

3.2.7 Financiële kengetallen

De kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de begroting. Provinciale Staten worden in staat gesteld om gemakkelijker inzicht te verkrijgen in de financiële positie en in de baten en de lasten van de provincie. De verplichte kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die Provinciale Staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. De verplichte kengetallen zijn uitgebreid met de vrijwillig toegevoegde kengetallen Belastingcapaciteit opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) ten opzichte van wettelijk

maximum en Ratio Weerstandsvermogen.

De weerbaarheid van de begroting geeft de mogelijkheden aan om op korte termijn financiële risico's te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.

De flexibiliteit van de begroting geeft de wendbaarheid van de begroting aan, waarmee eventuele extra onverwachte uitgavenstijgingen of inkomstendalingen gedekt kunnen worden.

De tabel met signaalwaarden van de kengetallen ziet er als volgt uit:

Criteria kwalificatie kengetal		Gezond	Neutraal	Risicovol
A	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
B	Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
C1	Belastingcapaciteit opcenten ten opzichte van gemiddelde tarief van de provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
C2	Belastingcapaciteit opcenten ten opzichte van wettelijk maximum tarief	< 90 %	90% - 95%	> 95%
D	Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
E1	Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	< 90%	90% - 130%	> 130%
F	Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

Analyse financiële kengetallen

Alle kengetallen hebben de status gezond en neutraal. Het gezonde kengetal structurele exploitatieruimte zorgt ervoor dat eventuele extra onverwachte uitgaven kunnen worden opgevangen. Er is voldoende weerstandsvermogen om de geïntariseerde risico's financieel af te dekken. Er is voldoende onbenutte ruimte tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum waardoor de provincie weerbaar en flexibel blijft.

Samenvatting financiële kengetallen		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Structurele exploitatieruimte	14%	5%	10%
B	Solvabiliteitsratio	63%	57%	61%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	93%	95%	95%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	65%	67%	67%
D	Grondexploitatie	3%	4%	4%
E1	Netto schuldquote	26%	50%	42%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	25%	49%	41%
F	Ratio weerstandsvermogen	1,9	1,7	2,2

A. Structurele exploitatieruimte

De ratio structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten biedt meer flexibiliteit dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Een gezond kengetal structurele ruimte zorgt ervoor dat de provincie weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven.

A. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Totaal structurele lasten	€ 362.058	€ 415.666	€ 443.222
B	Totaal structurele baten	€ 436.499	€ 447.139	€ 485.726
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0
D	Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0
E	Totale baten	€ 527.961	€ 502.264	€ 499.165
Ratio ((B-A) + (D-C)) / (E) x 100%		14%	6%	9%

B. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het balanstotaal. Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat van het afgelopen boekjaar dat in de saldireserve wordt gestort.

De solvabiliteitsratio is vergeleken met de jaarrekening 2022 gedaald met 2%. Dit wordt verklaard doordat de daling van het eigen vermogen relatief groter is dan de daling van het balanstotaal.

B. Solvabiliteitsratio		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Eigen vermogen	€ 581.396	€ 514.688	€ 535.460
B	Balanstotaal	€ 919.497	€ 909.957	€ 881.073
Solvabiliteit (A/B) * 100%		63%	57%	61%

C1. Belastingcapaciteit opcenten ten opzichte van gemiddelde tarief van de provincies

Deze ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie zich verhoudt ten opzichte van het gemiddelde tarief van alle provincies.

Dit kengetal is gezond. Het tarief opcenten MRB van de provincie Utrecht is lager dan het gemiddelde tarief opcenten MRB van de provincies.

C1. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	€ 77,50	€ 79,40	€ 79,40
B	Gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	€ 83,70	€ 83,60	€ 83,60
(A/B) * 100%		93%	95%	95%

C2. Belastingcapaciteit opcenten ten opzichte van wettelijk maximum tarief

Deze ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie zich verhoudt tot het wettelijk maximumtarief. Zolang er maar genoeg onbenutte ruimte is tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum is er ruimte om de begroting weerbaar en flexibel te houden. Dit kengetal is gezond.

C2. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	€ 77,50	€ 79,40	€ 79,40
B	Tarief landelijk maximum	€ 118,40	€ 118,40	€ 118,40
(A/B) * 100%		65%	67%	67%

D. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat de provincie loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten (exclusief onttrekkingen aan reserves). Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Het kengetal grondexploitatie is gezond.

D. Grondexploitatie		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	In exploitatie opgenomen bouwgronden	€ 16.496	€ 19.363	€ 17.625
B	Onderhandenwerk	€ 0	€ 0	€ 0
C	Totale baten (excl. mutaties reserves)	€ 527.961	€ 502.264	€ 499.165
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%		3%	4%	4%

E1./E2. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldeningen)

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt ook duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de provincie verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Beide kengetallen voor de schuldquote zijn gezond. Vergeleken met de bijgestelde begroting zijn de kengetallen gedaald. Door onderuitputting op met name investerings- en exploitatiebudgetten was het niet noodzakelijk langlopende leningen aan te trekken. Het saldo bij de Schatkist bleef per 31 december 2023 positief.

E1. Netto schuldquote		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Vaste schulden	€ 0	€ 53.000	€ 0
B	Netto vlottende schulden	€ 13.072	€ 13.000	€ 14.310
C	Overlopende passiva	€ 307.271	€ 310.000	€ 314.479
D	Financiële vaste activa, genoemd in artikel 36, onderdelen d, e en f van het BBV	€ 0	€ 0	€ 0
E	Uitzettingen < 1jaar	€ 147.882	€ 85.000	€ 96.596
F	Liquide middelen	€ 84	€ 0	€ 100
G	Overlopende activa	€ 34.637	€ 35.000	€ 22.234
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	€ 527.961	502.264	€ 499.165
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		26%	51%	42%

E2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Vaste schulden	€ 0	€ 53.000	€ 0
B	Netto vlottende schuld	€ 13.072	€ 13.000	€ 14.310
C	Overlopende passiva	€ 307.271	€ 310.000	€ 314.479
D	Financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdelen b, c, d, e en f van het BBV	€ 5.026	€ 5.576	€ 4.454
E	Uitzettingen < 1jaar	€ 147.882	€ 85.000	€ 96.596
F	Liquide middelen	€ 84	€ 0	€ 100
G	Overlopende activa	€ 34.637	€ 35.000	€ 22.234
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	€ 527.961	€ 502.264	€ 499.165
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		25%	50%	41%

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de provincie in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. Het benodigd weerstandsvermogen is bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's. De risico's zijn opgenomen in het provinciebreed risicomanagement systeem.

Het kengetal weerstandsvermogen is gezond. Dit kengetal is eind 2023 0,2 hoger dan de afgesproken bandbreedte van 1,4 tot 2,0. Er zijn voldoende middelen om de geïnventariseerde risico's financieel af te dekken.

F. Ratio weerstandsvermogen		Rekening 2022	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
A	Reserve Weerstandsvermogen	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
B	Benodigde weerstandsvermogen	€ 24.312	€ 25.900	€ 20.918
Ratio weerstandsvermogen (A/B) x 100%		1,9	1,7	2,2

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

Kapitaalgoederen zijn goederen die ons eigendom zijn en een bijdrage leveren aan onze en daaraan meerjarig ten dienste staan. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) noemt in dit kader gebouwen, wegen, water, groen en riolering. Onze kapitaalgoederen zijn:

- provinciale wegen
- provinciale vaarwegen;
- traminfrastructuur en voertuigen (trams);
- provinciale gebouwen;
- grond.

De kapitaalgoederen vragen bij aanschaf (of vervaardiging) substantiële investeringen en worden onderhouden zodat de bijdrage aan onze doelstellingen wordt geborgd. Als de kapitaalgoederen niet meer bijdragen aan de doelstellingen, is overdracht of sloop aan de orde.

De systematische en gestandaardiseerde aanpak van het beheer wordt assetmanagement genoemd. Kenmerk van assetmanagement is de voortdurende afweging van de bijdrage die de kapitaalgoederen leveren aan onze doelstellingen, de risico's van falen en de kosten bij alle beslissingen die worden genomen. De functionaliteit en kwaliteit van de kapitaalgoederen worden sober, doelmatig en duurzaam op peil gehouden waarbij ze veilig en

betrouwbaar hun functie vervullen tegen acceptabele kosten. Het beheer wordt uitgevoerd aan de hand van Nederlandse normen (NEN) en landelijke richtlijnen, zoals die van CROW.

3.3.2 Provinciale wegen

In 2023 hadden we het volgende aantal assets in beheer en onderhoud, zoals opgenomen in de tabel hieronder.

Asset	Specificatie	Aantal
Verhardingen	<ul style="list-style-type: none"> rijbanen, fiets- en voetpaden, parallelwegen, en busbanen markering 	<p>Circa 700 km</p> <p>Circa 1.600 km</p>
Kunstwerken	<ul style="list-style-type: none"> vaste, beweegbare bruggen en faunapassages geleiderail en -hekken geluidsscherm grondkerende constructies 	<p>302 stuk</p> <p>51 km</p> <p>10 km</p> <p>14 km</p>
Groen	<ul style="list-style-type: none"> bermen hagen bomen bermsloten 	<p>4.460.000 m²</p> <p>56.500 m</p> <p>60.000 stuk</p> <p>206.000 m</p>
Wegmeubilair	<ul style="list-style-type: none"> verkeersboren abri's hectometerboren 	<p>17.000 stuk</p> <p>197 stuk</p> <p>3.730 stuk</p>
Verkeersmanagement-systemen	<ul style="list-style-type: none"> verkeersregelsinstallaties (VRI) bewegwijzering verkeersmanagement centrale video-observatiecamera's verkeersmanagementinstallaties 	<p>107 stuk</p> <p>1.540 stuk</p> <p>1 stuk</p> <p>66 stuk</p> <p>23 stuk</p>
Openbare verlichting	<ul style="list-style-type: none"> armaturen masten kasten 	<p>11.500 stuk</p> <p>9.500 stuk</p> <p>153 stuk</p>
Hemelwaterafvoer	<ul style="list-style-type: none"> kolken/putten lengte binnen de bebouwde kom lengte buiten de bebouwde kom 	<p>11.363 stuk</p> <p>36 km</p> <p>263 km</p>

Wat hebben we bereikt?

De in 2023 geplande onderhoudswerkzaamheden aan assets zijn zoveel mogelijk integraal tijdens 1 onderhoudsmoment uitgevoerd. Werkzaamheden betreffen het vast en variabel onderhoud, het vervangingsonderhoud en verbetermaatregelen. Dat heeft geleid tot de verbetering van de kwaliteit van de wegen. Het heeft ook geleid tot de verbetering van de doorstroming en de verkeersveiligheid. Het afgesproken kwaliteitsniveau is gehaald. De afspraak is dat 95% van de provinciale wegen aan kwaliteitsniveau B moet voldoen, conform CROW-beheerssystematiek. Op basis van schademetingen en inspecties uit het voorjaar 2023 voldoen we aan de beoogde kwaliteit B. En 100% van de provinciale kunstwerken voldoet ten minste aan conditieniveau 3 "Norm NEN 2767-4".

Wat hebben we gedaan?

Verharding

Aan de volgende wegen zijn op onderdelen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, N201, N210, N225, N415, N463, N48, conform het uitvoeringsplan 2023.

Bij de N210 (busbaan), N233 en N402 (noord) was gedeeltelijk sprake van vervanging van de hele verhardingsconstructie.

Op de volgende wegen waren onderhoudswerkzaamheden in het uitvoeringsplan opgenomen. Maar zijn die niet uitgevoerd. Hoofdzakelijk vanwege vertraging in de plannen die gelijktijdig met het onderhoud moeten worden uitgevoerd:

- N226 onderhoud ter plaatse van de kruising met de geplande Faunapassage;

- N484 parallelweg;
- N484 op locaties waar infra-aanpassingen niet mogelijk zijn vanwege de stikstofproblematiek.

Aan de volgende wegen zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd die niet opgenomen waren in het uitvoeringsplan. Op onderdelen van deze wegen was sprake van overschrijding van de CROW-richtlijnen voor schades welke niet voorzien waren:

- N199 kruising N414;
- N199 kruising Maatweg;
- N230 kruising A2;
- N233 tussen N225 en Rijnbrug.

Kunstwerken

- Van alle kunstwerken zijn de aanwezigheid en ligging van stootplaten gescand. Dit naar aanleiding van een succesvolle pilot. Met de gegevens kunnen we gericht herstelwerkzaamheden aan stootplaten plannen.
- Een duikerbrug in de N484 is volledig vervangen door een nieuwe duikerbrug. De werkzaamheden zijn gecombineerd met groot onderhoud aan het asfalt.
- Voorbereiding en fabricage van onderdelen voor de vervanging van de Beverweerdsebrug zijn in uitvoering. Daadwerkelijke vervanging vindt plaats begin 2024.
- Op basis van inspectieresultaten zijn diverse (kleine) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd aan vaste en beweegbare kunstwerken, grondkerende constructies en faunapassages. Waar mogelijk zijn deze gecombineerd met werkzaamheden aan andere assets.
- Provincie Zuid-Holland heeft dagelijks- en variabel onderhoud uitgevoerd aan de beweegbare kunstwerken in het Merwedekanaal. Het gaat om de kunstwerken die eigendom zijn van ons. Dat is conform de beheer- en onderhoudsovereenkomst.
- Er zijn ongeplande herstelmaatregelen aan de Grote Sluis in Vianen uitgevoerd. Dat deed provincie Zuid-Holland na een melding van het Waterschap.
- De camera's bij beweegbare bruggen zijn sterk verouderd. Vervanging was uitgesteld, totdat de aansluiting op de nieuwe bedienentrale geregeld wordt. Hierdoor is onderhoud aan camera's uitgevoerd. In 2024 willen we aansluiten op de bedienentrale van gemeente Nieuwegein. En dan dienen alle camera's vervangen te worden.
- Er was ongepland onderhoud aan slecht functionerende duikers. 1 duiker is niet te herstellen en zal vervangen moeten worden. Deze werkzaamheden vinden in 2024 plaats. In 2023 hebben we tijdelijke beheersmaatregelen getroffen.
- Herstelmaatregelen aan de voetpaden van viaduct Rhenen zijn in een afrondende fase. Het werk zal begin 2024 geheel gereed zijn.
- Werkzaamheden aan de Letscherttunnel N210 en Vreelandbrug N201 zouden gecombineerd worden door een trajectaanpak. Deze trajectaanpakken zijn uitgesteld. En de werkzaamheden worden in 2024 separaat uitgevoerd.

Hemelwaterafvoer

De geplande onderhoudswerkzaamheden aan de hemelwaterafvoer zijn voor een groot deel uitgevoerd. De uitvoering van projecten is naar latere jaren verschoven. Dat is de reden voor het deel van de geplande werkzaamheden dat niet is uitgevoerd. Daar waar onderhoud is uitgevoerd is dit gericht onderhoud aan kolken, putten en de tussenliggende leidingen. Dat onderhoud is uitgevoerd op basis van inspectieresultaten.

Langs de N237 is bij het groot onderhoud de gehele hemelwaterafvoer hersteld en verbeterd. Sommige wadi's waren in de loop der jaren dichtgeslibd. Die zijn weer op diepte gebracht. En de kolken langs de weg zijn voorzien van verharding rondom. Daardoor wordt het dichtgroeien zo veel mogelijk voorkomen.

Bij de N415 bestond het onderhoud grotendeels uit het herstellen van defecte leidingen en het opnieuw aanbrengen van in onbruik geraakte wadi's. Ook zijn verschillende oude infiltratieputten hersteld. Bij de oude infiltratieputten is gekozen voor een herstel om het gebruik van nieuw materiaal terug te dringen.

Wij hebben in 2023 een gecombineerde reiniging, inspectie en inventarisatie uitgevoerd aan:

- 1298 kolken;
- 394 putten;
- de tussenliggende leidingen.

Hierbij is gekeken naar de huidige staat, de aanwezige risico's en de te nemen maatregelen. Deze putten en kolken bevinden zich in 35 kilometer provinciale wegen, parallelwegen en fietspaden.

Groen

Het vast onderhoud aan het groen is periodiek uitgevoerd. Zoals het maaien van bermen langs de provinciale wegen, het uitmaaien van sloten en het knippen van hagen. Daarnaast zijn bermsloten gebaggerd.

Het vrijkomende gras is grotendeels verwerkt volgens de bokashi-methode. Dit is een fermenteringsproces waarbij nagenoeg geen CO₂ vrijkomt.

Voor het bomenbestand is een veiligheidscontrole uitgevoerd en de bomen zijn onderhouden. Ze zijn gesnoeid, vervangen en dergelijke.

In 2023 is wederom extra ingezet op het bestrijden en beheersen van de Japanse duizendknoop, door ecologisch bermbeheer. Hierbij is zo veel mogelijk insectenvriendelijk gemaaid, in de geest van de "Kleurkeur"-methode. Daarbij wordt optimaal rekening gehouden met de balans tussen verkeersveiligheid en het welzijn van flora en fauna.

Eikenprocessierups: wij bestrijden jaarlijks de eikenprocessierups langs onze wegen. In 2023 is preventief spuiten met het biologische middel "Xentari" niet toegepast. Vanwege de vooraf te verwachte afnemende plaagdruk was het niet nodig om in 2023 preventief te spuiten. De vooraf verwachte afnemende plaagdruk heeft in 2023 ook daadwerkelijk plaatsgevonden. De plekken met overlast zijn bestreden. En er zijn minder meldingen van overlast geweest dan in 2022.

Op plaatsen waar eikenbomen langs onze wegen staan die mogelijk hinder kunnen veroorzaken, is controle op nestvorming uitgevoerd. Waren er nesten? Dan zijn die door middel van afzuiging verwijderd.

Wegmeubilair

Het areaal van het wegmeubilair kent een zeer grote verscheidenheid. Het betreft onder andere:

- ruim 3.700 hectometerborden;
- 17.000 verkeersborden;
- circa 200abri's;
- meer dan 1.200 bebakeningszuilen.

Voor diverse onderdelen gelden evenzoveel normen waaraan het beheer moet voldoen. Zoals de RVV1990, de BABW, CROW 323 en de NEN 2767. Door wekelijkse inspectie is het meubilair gecheckt op de onderhoudsstaat. Komt de veiligheid in het geding? Dan wordt direct actie ondernomen.

De in 2023 geplande onderhoudsmaatregelen (vast en variabel) zijn grotendeels uitgevoerd. Aan het eind van 2023 is het project omabri's te vervangen eindelijk afgerond. Dit na veel problemen met de netbeheerder en vervolgens personele problemen bij de aannemer. Wel staan er nog een paar kleine restpunten open. Die zal de leverancier begin 2024 afronden. Dit bestaat onder andere uit het plaatsen van een extra zonnepaneel op deabri's. En het vervangen van de huidige batterij voor een beter type.

Eind december 2023 is ook een nieuw raamcontract voor de levering van bebording en bebakening gegund. De prijzen voor dit raamcontract liggen gemiddeld 10% hoger dan het vorige raamcontract.

Verkeersmanagementsystemen

De ruim 130 verkeersregel- en verkeersmanagementinstallaties spelen een belangrijke rol bij de veiligheid van de verkeersafwikkeling. En bij het bevorderen van de doorstroming van het verkeer.

In het voorjaar is de aansturing van het dagelijks storingsbeheer in eigen beheer genomen. Hierdoor kan er sneller gehandeld worden bij calamiteiten. En tot op heden blijkt dat deze contractvorm kostenefficiënter is. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2023 effectief uitgevoerd.

De onderhoudsprojecten voor VRI-vervangingen binnen het variabel onderhoud in 2023 zijn niet volgens planning afgerond. Contractuele strubbelingen met de aannemer zijn hier de oorzaak van. De uitgestelde werkzaamheden worden naar verwachting in het 1^e kwartaal 2024 in zijn geheel weggewerkt. Tevens is er een bestek geschreven om de vervangingen van 2024 en 2025 mee uit te vragen. Op dit moment staat dit op de markt.

Alle geplande onderhoudsmaatregelen aan de bewegwijzering zijn uitgevoerd in 2023. Voor de verlichte bewegwijzering wordt de verduurzamingsslag doorgezet. Oude wegwijzers met tl-verlichting zijn vernieuwd met ledverlichting of zijn retroreflecterend uitgevoerd. Zodat deze minder of geen energie meer gebruiken. Op dit moment is 78% van de bewegwijzeringsvlaggen verduurzaamd. Tevens is de voorbereiding voor een pilot gestart. Om te onderzoeken hoe bewegwijzering van een biobased materiaal in het areaal zou passen.

Wegverlichting

Leidend principe voor het beheer van wegverlichting is donker waar het kan, licht waar nodig. Dit sluit aan op actuele inzichten, richtlijnen en technische ontwikkelingen (waaronder ledverlichting). Hiermee wordt aangesloten op doelen voor de energietransitie en duurzaamheid binnen de randvoorwaarden voor:

- veiligheid en de verkeersafwikkeling;
- de sociale veiligheid op wegen en fietspaden;
- de doorstroming van het verkeer.

Momenteel beheren we:

- ruim 11.650 armaturen;
- zo'n 1.400 verlichte bewegwijzeringsvlaggen;
- 153 schakelverdeelkasten, daarvan is 62% reeds vervangen naar ledverlichting.

De geplande vervangingen en grootonderhoud van 2023 zijn grotendeels uitgevoerd. De uitgestelde werkzaamheden worden naar verwachting in het 1^e kwartaal van 2024 in zijn geheel afgerond. Het onderhoud van de openbare verlichting is momenteel ondergebracht in een nieuw contract. Dit contract is dit jaar gestart en heeft een duur van 2 jaar met 2 keer een optie tot een jaar verlenging. Daarna zal een nieuwe aanbesteding plaatsvinden. Dit contract heeft ook als doel de verkeersshinder te verminderen. En daarmee de doorstroming en algehele veiligheid te optimaliseren. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2023 effectief uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Verhardingen	1.267	1.508	-241	11.489	11.753	-264
Wegmeubilair	163	94	68	161	36	124
Kunstwerken	2.066	2.074	-8	6.596	6.314	282
Groen	2.085	2.745	-661	1.208	835	372
Openbare verlichting	2.770	2.464	306	1.040	887	153
Verkeersman / VRI's	1.691	1.462	229	1.364	1.176	187
Hemelwaterafvoer	-	-	-	1.519	1.426	92
Algemeen	643	978	-335	2.435	2.055	380
Totaal	10.685	11.326	-641	25.811	24.482	1.328

Vast onderhoud Wegen

De bestedingen van vast onderhoud zijn € 0,6 miljoen hoger dan de begroting.

Bij de asset Groen is er sprake van een overbesteding. De overbesteding wordt veroorzaakt doordat de aanneemsom van het nieuwe bestek hoger uitvalt. Dat komt door prijsstijgingen.

Bij de asset Verkeersmanagement/VRI is er sprake van een onderbesteding. Er is een besparing gerealiseerd door de overgang naar een nieuw contract. In dat contract staan afspraken over het dagelijks storingsbeheer en regulier onderhoud van de verkeerregelininstallaties.

Variabel onderhoud Wegen

De bestedingen van variabel onderhoud zijn € 1,3 miljoen lager dan de begroting.

De onderbesteding wordt met name veroorzaakt door de gladheidsbestrijding (algemeen). Vanwege gunstige weeromstandigheden is er minder gestrooid. Bij het groenonderhoud is vanwege de weersomstandigheden minder besteed (seizoensgebonden werkzaamheden). De asset Verkeersmanagement/VRI laat een onderschrijving zien. Dat komt door personeelstekort. Daardoor werd het aanbestedingsproces vertraagd. Daardoor konden werkzaamheden niet op tijd worden uitgevoerd.

3.3.3 Assets Openbaar Vervoer

Binnen de assets ten behoeve van het openbaar vervoer worden 4 assetgroepen onderscheiden. Namelijk de traminfrastructuur, het materieel, haltes en gebouwen en de telematicavoorzieningen. In 2023 was het volgende areaal in beheer en onderhoud. Dat staat in de tabellen hieronder.

Traminfrastructuur	Aantal
Kunstwerken	1 brug, 1 tunnel en 12 overige kunstwerken
Spoor	74 kilometer trambaan, 75 wissels, beveiliging en 110 overwegen en paden
Energievoorziening	74 kilometer rijdraad, 1455 masten en 14 onderstations

Opstel terreinen	Emplacement remise Nieuwegein en opstel terrein P+R Science Park
Overige infrastructuur	Gecombineerde tram- en busbanen Jaarbeurszijde-UCC en Science Park

Materieel	Aantal
CAF trams 33 meter	27
CAF trams 41 meter	27
Dienstvoertuigen	5 (onder andere ter bevordering van storingen en calamiteiten)

Haltes en gebouwen	Aantal
Tramhaltes	32 (in 2 richtingen)
Bushaltes	3 (in 2 richtingen)
Tramremise	Tramremise Nieuwegein
Busremise en -stalling	Busstalling Westraven en stalling elektrische bussen remiserrein Nieuwegein
Chauffeursverblijven	Nieuwegein Zuid, IJsselstein Zuid en Breukelen

Telematicavoorzieningen	Aantal
DRIS-systeem	620 displays
Camera's	197
Kaartverkoopautomaten	72
Cicopalen	304
Intercoms (onder andere SOS-palen UCC)	13
Operationeel Controle Centrum (OCC)	1
Netwerk en verbindingen	110 kilometer glasvezelkabel
Schakeling	91 schakelkasten, 136 switches en 3 technische ruimtes
Servers	11
Toegang en toezicht systeem, paslezers en controlers	88
Beeldschermen en monitoren OCC	69
Software	Diverse applicaties
Bedienbare poorten	9

Wat hebben we bereikt?

Het openbaar vervoer is van groot belang voor de bereikbaarheid van onze provincie. De belangrijkste assets die wij in het openbaar vervoer hebben, zijn:

- de trambaan met bijbehorende haltes;
- het trammaterieel;
- de remise in Nieuwegein;
- alle telematicavoorzieningen voor het tramsysteem;
- het Operationeel Controle Centrum (OCC) waarvandaan het tram- en busverkeer wordt aangestuurd.

Het beheer en onderhoud van deze assets vindt plaats conform de in 2021 geactualiseerde Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit. Voor het tramsysteem geldt de Wet lokaal spoor (Wls) als wettelijk kader. De rolverdeling, activiteiten en te realiseren Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) zijn vastgelegd in de Beheervisie Tramsysteem 2020-2024. Die werd op 24 maart 2020 door GS vastgesteld. Met het beheer en onderhoud is in 2022 invulling gegeven aan de KPI's met betrekking tot:

- veiligheid;
- de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de infrastructuur en trams;
- kwaliteitsaspecten zoals:
 - de reinheid van haltes en trams;
 - de beschikbaarheid van dynamische reisinformatie op de haltes.

Het uitgevoerde beheer en onderhoud van de assets is risicogestuurd. Dat wil zeggen dat onderhoudsmaatregelen worden bepaald op basis van het zorgvuldig afwegen van prestaties, risico's en kosten. De onderhoudsstaat van de assets wordt bepaald op basis van meetgegevens en inspecties. Uitgevoerd door eigen personeel en externe deskundigen. Op basis van een risicoanalyse wordt een beheerstrategie bepaald. En worden onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd om de prestaties te borgen en de risico's te beheersen. Naast planmatig onderhoud heeft er correctief onderhoud plaatsgevonden. In het geval van mankementen en storingen. Een snelle opvolging van storingen is van belang. Zo waarborgen we de beschikbaarheid en kwaliteit van het vervoersysteem voor de reizigers.

Kenmerkend voor het tramsysteem is dat het voor het grootste deel relatief nieuw is. In de periode 2020-2021 is het bestaande tracé naar Nieuwegein en IJsselstein grotendeels vernieuwd. En geschikt gemaakt voor de inzet van de nieuwe trams met een lage vloer. Dit na de ingebruikname van het nieuwe tracé naar Utrecht Science Park eind 2019. De grootschalige vernieuwing van het tramsysteem is in 2022 afgerond met de vernieuwing van de halte Nieuwegein Centrum en de koppeling van de beide lijndelen tussen de Jaarbeurszijde en Centrumzijde van het Centraal Station. Nieuwe assets vertonen vaak kinderziektes of nieuwe omstandigheden waar in het beheer rekening mee moet worden gehouden. Er is een programma Nazorg Tramprojecten opgestart. Voor de afronding van de grote tramprojecten, de invulling van de nieuwe projectopgaven voor de optimalisatie en het beheer en onderhoud van de assets.

De volgende aspecten hebben in 2023 bijzondere aandacht gevestigd bij het beheer en onderhoud van de assets in het openbaar vervoer:

- De spoorbeveiliging heeft het afgelopen jaar veel aandacht gehad. Vanwege de storingen die het veroorzaakte. Het aantal storingen is drastisch gereduceerd. Dat is te danken aan extra onderhoud en schoonmaak van de rail en assentellers.
- Sinds de introductie van de nieuwe lage vloertrams is er sprake van veel (hoog)geluid op het tracé naar Nieuwegein en IJsselstein. Inmiddels zijn er smeerinstallaties op kritische locaties geïnstalleerd. Daardoor is het (hoog)geluid beheersbaar.
- In de afgelopen jaren hebben zich enkele verkeersongevallen tussen auto en tramverkeer voorgedaan. In 2023 is bepaald welke maatregelen (afwegingskader) genomen moeten worden. In 2024 zullen de maatregelen die leiden tot het verbeteren van de verkeersveiligheid uitgevoerd worden.
- Om veel beter te kunnen sturen en analyseren van de assets is een nieuwe dataspecialist aangetrokken. Data is essentieel om voorspellend te kunnen zijn in het beheren van de assets.

De marktomstandigheden hebben soms geleid tot vertragingen. Zoals beperkte beschikbaarheid van personele capaciteit en langere levertijden. Voorrang is daarbij gegeven aan het continueren van het vaste onderhoud. Om de kwaliteit en waarde van de assets te behouden. Al het vaste onderhoud heeft op de geplande wijze plaatsgevonden.

Wat hebben we gedaan?

Traminfrastructuur

- De infrastructuur voor de trams is op basis van risicogestuurd beheer en onderhoud in stand gehouden. De mobilisatiefase van het contract met de Proces Contract Aannemer is afgerond. Het preventief onderhoud wordt inmiddels vrijwel volledig vanuit ons eigen Onderhoudsmanagementsysteem (SAP) aangestuurd. Er vinden periodiek onafhankelijke inspecties van de infrastructuur plaats.
- Om meer informatiegestuurd te kunnen werken wordt het assetregister en configuratiemanagement stapsgewijs kwalitatief op orde gebracht.
- De restpunten vanuit project vernieuwde railinfrastructuur bij Nieuwegein Centrum zijn vrijwel allemaal afgerond. En de overdracht van project naar de lijnorganisatie is in afrondende fase.
- Alle tramkruisingen binnen de gemeente Nieuwegein zijn beoordeeld op basis van het afwegingskader. De gewenste verbetermaatregelen zijn vastgesteld voor de tramkruisingen in de gemeente Nieuwegein. De eerste tramkruisingen zijn in voorbereiding voor uitvoering en in afstemming met de wegbeheerder.
- Op de Symfonielaan in Nieuwegein zijn overwegbomen gerealiseerd op de tweerichtingsfietspaden.
- Een voorlopige aansluiting is gerealiseerd. Die vervangt de beschadigde voedingskabels van 2 tractiestations in Utrecht. Vooruitlopend daarop waren er noodstroomvoorzieningen operationeel. Tevens is een van de 2 tractiestations, namelijk bij de Paul Krugerbrug, voorzien van nieuwe definitieve voedingskabels. De nieuwe aansluiting voor het tractiestation Vijverlaan wordt in de 1^e helft van 2024 uitgevoerd.
- In verband met het booggeluid zijn diverse mitigerende maatregelen getroffen. Er zijn 26 baansmeerinstallaties geïnstalleerd.
- Het slijpen van de tramrails van Jaarbeursplein tot en met de eindpunten Nieuwegein-Zuid en IJsselstein-Zuid is uitgevoerd. Er is vervolgens een pilot gestart voor herstel van de slechte lassen op dit deel van het tramareaal. Dit zal in 2024 een vervolg krijgen.
- In de trambeveiliging zijn diverse modificaties aangebracht. Concreet in de assentellers voor de aansturing van de wissels. Die modificaties zijn ter verhoging van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de trambeveiliging.
- De spoorstaven op het 24 Oktoberplein zijn vervangen.
- Er is een continu verbetertraject opgestart om ervoor te zorgen dat de "mindset" van TBO een focus krijgt op voorkomen van rituitval. Er zijn in totaal 4 storingen behandeld in 2023. En de 1^e resultaten daaruit zijn goed. Het aantal infrastoringen met rituitval gaat omlaag.
- Er is afstemming geweest voor de verplaatsing van enkele onderdelen van de tramkruising Baronieweg in de gemeente IJsselstein. En voorbereidingen zijn hiervoor getroffen. De verplaatsing is ten behoeve van de verbreding van het fietspad voor het project Doorfietsroute IJsselstein.

- Een aantal losstaande infrastructuurprojecten is uitgesteld. Om voorrang te geven aan actualiteiten. Zo wordt de realisatie van extra tramwaarschuwinglichten pas in 2024 gerealiseerd. Net als de vervanging van de overweg van de Spoedeisende hulp van het St. Antoniusziekenhuis.

Trammaterieel

- Uitgangspunt is de vastgestelde levering van trams aan de concessiehouder.
- De 54 CAF lagevloertrams met een lengte van 33 en 41 meter zijn onderhouden. Dat gebeurde volgens het door de leverancier vastgestelde onderhoudsschema. Op de trams van 41 meter zat in 2023 nog garantie. Op de trams van 33 meter is de garantie verlopen. Om dit goed op te vangen hebben we een Support Agreement met CAF afgesloten. Hierdoor zijn we verzekerd van hulp bij storingen tot op engineeringsniveau.
- Storingsanalyses en -herstel hebben plaatsgevonden. Waar mogelijk vinden aanpassingen en bijstellingen in het onderhoud en de bediening plaats. Om storingen zo te voorkomen.
- Het IVU-systeem is verbeterd na de implementatie. We zijn gestart met het optimaliseren van IVU voor de gebruikers. Het IVU-systeem verzorgt de communicatie tussen de tram, de infrastructuur en de verkeersleiding.
- Bij verschillende ongevallen zijn in 2021 en 2022 6 tramstellen beschadigd geraakt. De schade was zo ernstig dat deze door de leverancier in Spanje hersteld moeten worden. Inmiddels zijn 3 trams weer in de dienstregeling opgenomen. In 2023 zijn nog 2 trams gearriveerd op de remise vanuit Spanje. Deze worden momenteel gereedgemaakt door CAF zodat we deze kunnen afnemen. Er is nog 1 tram die in Spanje staat.
- Voor het onderhoud zijn reservematerialen ingekocht. Daarbij wordt een strategische voorraad aangehouden om de continuïteit zo goed mogelijk te garanderen.
- Er is een contract voor de reiniging van het interieur en exterieur van de trams.

Haltes en gebouwen

- Het dagelijks beheer en onderhoud van alle tramhaltes is uitgevoerd. Net als de bushaltes langs de gecombineerde bus-trambaan in het Science Park. Dit betrof schoonmaak, correctief onderhoud en wintermaatregelen. Op en bij de haltes zijn diverse voorzieningen aanwezig als:
 - in-en uitcheckpalen;
 - kaartverkoopautomaten;
 - DRIS;
 - cameratoezicht;
 - abri's;
 - bankjes;
 - Hekwerken;
 - fietsenstallingen.
- De voorbereidingen zijn gestart voor de kwaliteitsverbetering van de haltes langs het tracé naar Science Park.
- De eindpuntvoorzieningen in Nieuwegein Zuid, IJsselstein Zuid en Breukelen zijn in stand gehouden.
- Het beheer en onderhoud is geïmplementeerd van de nieuwe busstalling Westraven en de extra stalling met oplaadmogelijkheden voor elektrische bussen op het remiseterein in Nieuwegein.
- De bouw van de Parkeergarage Breukelen is afgerond en zal februari 2024 operationeel worden.
- In oktober 2023 is gestart met de voorbereiding van het project om de perronvloeren van de haltes Vaartsche Rijn en P+R Science Park te herstellen.

Telematica

- In 2023 zijn de bestaande telematicavoorzieningen in stand gehouden. Zoals:
 - netwerken;
 - hardware;
 - software;
 - camera's;
 - DRIS;
 - kaartautomaten;
 - het Operationeel Controle Centrum.
- We hebben verbeteringen doorgevoerd in het Datanetwerk. Daarmee hebben we de veiligheid (Cyber Security) vergroot.
- Er hebben periodieke updates en vervangingen plaatsgevonden van switches en andere telematica-onderdelen.
- In samenwerking met Haltes en Gebouwen is een aanbesteding gedaan voor het beheer en onderhoud van ons glasvezel en energienetwerk. Het gaat om ons glasvezel en energienetwerk op de haltes en in alle haltekasten (E- en SK kasten).
- De upgrade van een aantal (secundaire) systemen voor het operationeel controlecentrum is uitgesteld.
- Er zijn diverse wijzigingen doorgevoerd in het DRIS-systeem.

Wat heeft het gekost?

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Traminfrastructuur	12.371	12.303	68	1.392	1.194	198
Trammaterieel	6.706	6.107	599	42	48	-6
Haltes en gebouwen	1.915	2.344	-429	36	36	0
Telematica	951	860	91	973	623	350
Algemeen	626	813	-187	652	606	46
Baten	-12.097	-12.163	66	-	-	-
Totaal	10.472	10.183	208	3.095	2.507	588

We ontvangen ook een bijdrage van het Rijk voor het beheer en onderhoud van de SUNIJ lijn. Het gaat om een bijdrage van € 6,8 miljoen. De overige baten bestaan vooral uit huuropbrengsten.

Toelichting

Op het vast onderhoud van de assets in het openbaar vervoer is een restant van bijna € 0.2 miljoen. Dat heeft 4 redenen:

- Eind januari 2023 heeft er een grote brand op de busremise P&R Westraven plaatsgevonden. De kosten om de schade te herstellen zijn verantwoord. Over de vergoeding van de verzekering zal in 2024 meer duidelijkheid ontstaan.
- Door de zachte wintermaanden is minder geld uitgegeven aan gladheidpreventie.
- Door de marktomstandigheden (levertijden en personele krapte) is de uitvoering soms vertraagd. Door risicogestuurd beheer is daarbij gekeken naar het onderhoud wat het meeste prioriteit had zodat de veiligheid niet in geding komt.
- Meevaller is de uitbetaling van betaling indirecte kosten per schadezaak.

Op het variabele onderhoud is er een restant van circa € 0,6 miljoen overgehouden. Diverse maatregelen konden tegen lagere kosten uitgevoerd worden, mede doordat deze zijn meegenomen bij de afronding van projecten ('werk met werk maken'). Of omdat in een enkel geval de urgentie vervallen is.

3.3.4 Provinciale vaarwegen

Wat hebben we bereikt?

Het onderhoud van provinciale vaarwegen bevat het onderhoud aan het Merwedekanaal, de Eem, de Linge, de Oude Rijn West, De Kromme Mijdrecht en de Grecht. De in 2023 geplande dagelijks beheer- en onderhoudswerkzaamheden aan de vaarwegen zijn zo veel mogelijk volgens de gemaakte afspraken uitgevoerd. Het nautisch beheer, het vaarwegbeheer en het onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal is voor het jaar 2023 integraal overgedragen. Namelijk aan de provincie Zuid-Holland. Er is daartoe in 2020 met de provincie Zuid-Holland een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Die heeft een looptijd van vooralsnog 5 jaar. De Linge is over een lengte van circa 10 kilometer aan de noordzijde in eigendom ons. Waterschap Rivierenland heeft het beheer en onderhoud gemandateerd uitgevoerd.

De overige waterwegen, Kromme Mijdrecht en Grecht, zijn beheerd en onderhouden door de onderscheidende waterschappen/Hoogheemraadschappen. Dat deden zij in opdracht van ons. De Eem, de vaargeul in de Eemmond en de Oude Rijn West onderhouden wij zelf.

Wat hebben we gedaan?

In 2023 zijn voor wat betreft de baggerwerken in de rivier de Eem de deelopdrachten 2022 en 2023 uitgevoerd. De kosten voor het afvoeren van de baggerspecie zijn wel behoorlijk opgelopen. Dat is een gevolg van de aangetroffen vervuiling.

In 2023 is gestart met de uitvoering van het vervangen van de houten damwanden in een tweetal trajecten op de Eem. De planning was om in het najaar 2023 daadwerkelijk uitvoering daaraan te geven. De benodigde materialen zijn besteld en geleverd. Maar door de vertraging in het vergunningetraject zijn de werkzaamheden uitgesteld. In 2023 is een nieuw beheerplan vastgesteld. Dat geeft richting hoe om te gaan met de rivier de Eem in samenhang met de veranderende omgeving. Als gevolg daarvan kon (nog) niet worden gestart met de uitvoering van de geplande trajecten. In 2023 is de vervanging van de oeverconstructies in het Merwedekanaal op een tiental locaties, in totaal 4450 meter, gereedgekomen. Dat heeft in totaal 3 jaar geduurd en is in samenwerking met de provincie Zuid-Holland uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Vast onderhoud			Variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Vaarwegen	650	646	4	426	403	23
Totaal	650	646	4	426	403	23

De bestedingen van vast en variabel onderhoud vaarwegen zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

3.3.5 Provinciale gebouwen

3.3.5.1 Huis voor de provincie

De verbouwingen voor de herinrichting zijn in 2023 gestaag gevorderd. Etages 3 en 4 zijn volgens de richtlijnen Hybride werken verbouwd. En in gebruik genomen. Aan het eind van 2023 zijn de aanbestedingen uitgezet voor de verbouwing van de 15^e verdieping en ook de 18^e verdieping.

Inmiddels is in juni 2023 een projectmanager aangesteld om de verduurzaming van het vastgoed te begeleiden. Om een goed advies te geven aan de organisatie is in 2023 een start gemaakt voor een integraal plan (perceelontwikkeling, verduurzaming en herinrichting) om het Provinciehuis zo goed mogelijk te verduurzamen volgens het beleid en de juiste inzet van middelen op het juiste moment.

Voor de verdere uitwerking van de perceelontwikkeling zijn in 2023 meerdere scenario's ontwikkeld. In deze scenario's wordt stapsgewijs onderzocht welke functies toegevoegd kunnen worden aan het perceel en de begane grond van Provinciehuis in relatie tot de omgeving. Het resultaat van de opdracht is een overzicht van kosten en benodigde middelen om de plannen voor de perceelontwikkeling verder uit te kunnen werken tot de eerste scenario's.

De verwachting is dat in 2024 verdere stappen worden gemaakt in het samenbrengen van de projecten waardoor een totaaloverzicht van de technische en financiële impact geschetst kan worden aan de organisatie.

3.3.5.2 Paushuize inclusief dienstwoningen

Het funderingsherstel is in 2022 helemaal afgerond. Enkel het herstel van het stucwerk (binnenzijde) dient nog uitgevoerd te worden. Dit willen we samen laten vallen bij de mogelijke wisselingen van exploitant in 2024. In 2023 hebben we vooral de focus gelegd op het gasloos maken van het gebouw. In 2024 zal bij wisseling van de exploitant ook het laatste apparaat (fornuis en combi-steamer) worden vervangen door elektrisch apparaat. In 2023 is de indirect gestookte boiler, op stadsverwarming, vervangen door een warmtepomp boiler.

3.3.5.3 Steunpunten De Meern en Huis ter Heide

Wegensteunpunt De Meern

De isolatie is geoptimaliseerd door beter te compartimenteren. De ramen zijn voorzien van een folie die zowel thermisch isolerende alsmede zonwerende eigenschappen heeft. In 2022 zijn er al twee CV-ketels, inclusief heaterinstallatie, uitgefaseerd. Er zijn in 2023 nog twee CV-ketels vervangen door een warmtepomp. Ook zijn in 2023 de vloeren vervangen. Evenals de damwand dakbeplating van de bedrijfshallen.

Wegensteunpunt Huis ter Heide

Beide panden zijn sinds januari 2023 van het gas afgegaan en hebben op dit moment inmiddels een energielabel A+. Ook hier zijn de ramen voorzien van duurzame folie.

Vast onderhoud (bedragen * €1.000)			
Omschrijving	Begroting	Rekening	Verschil
Provinciehuis	515	271	244
PausHuize	40	15	25
Tramremise	111	24	87
Busremise	150	47	103
Steunpunten	100	30	70
Totaal	916	387	529

Variabel onderhoud (bedragen * €1.000)			
Omschrijving	Begroting	Rekening	Verschil
Provinciehuis	885	1.325	-440
PausHuize	50	112	-62
Tramremise	115	42	73
Busremise	0	25	-25
Steunpunten	105	218	-113
Totaal	1.155	1.722	-567

3.3.6 Grond

Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid.

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op onze treasuryfunctie. Treasury staat voor het beheren van het geld van de provincie Utrecht. In september 2023 heeft Provinciale Staten een geactualiseerd Treasurystatuut 2023 vastgesteld.

We lichten de hoofdlijnen toe in deze paragraaf. We geven in deze paragraaf ook een toelichting op:

- ontwikkelingen bij vier revolverende fondsen;
- het afgeven van garanties aan 9 organisaties voor in totaal € 15,6 miljoen;
- door ons verstrekte leningen aan 7 (geclusterde) organisaties voor in totaal € 4,5 miljoen;
- hoe onze liquiditeit zich heeft ontwikkeld in 2023.

Wettelijk kader treasuryfunctie

Het wettelijk kader van de treasuryfunctie wordt bepaald door de [Wet Financiering decentrale overheden \(wet Fido\)](#). Belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat voorzichtig omgegaan moet worden met publieke middelen. Om dit te bereiken moeten wij voldoen aan een aantal normen zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

In het treasurystatuut 2023 zijn de uitgangspunten voor treasury opgenomen:

1. Treasury voert haar taken prudent uit met inachtneming van de interne en externe kaders;
2. Treasury voert haar activiteiten uitsluitend uit voor de uitoefening van de publieke taak door de provincie Utrecht.

De doelstellingen voor treasury zijn:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat er altijd voldoende middelen zijn om de provinciale taken uit te kunnen voeren;
2. Het beheersen van de provinciale risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
3. Het streven naar een, binnen de kaders van de Wet Fido, de bijbehorende ministeriële regelingen en dit statuut, optimale financieringsstructuur tegen zo laag mogelijke lasten, rekening houdend met de daarbij behorende risico's;
4. De organisatie ondersteunen en adviseren bij financieringsvraagstukken en signaleren indien er sprake is van strijdigheid van besluitvorming (of beleid) met (nieuwe-) regelgeving, gerelateerd aan treasury;
5. Het waarborgen van taken en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie binnen de organisatie;
6. Het tijdig aantrekken van voldoende financieringsmiddelen teneinde het in de jaarlijkse begroting vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren (beschikbaarheid) en aan financiële verplichtingen te kunnen voldoen;
7. Het bewaken van de ontwikkeling van de (netto) schuldpositie.

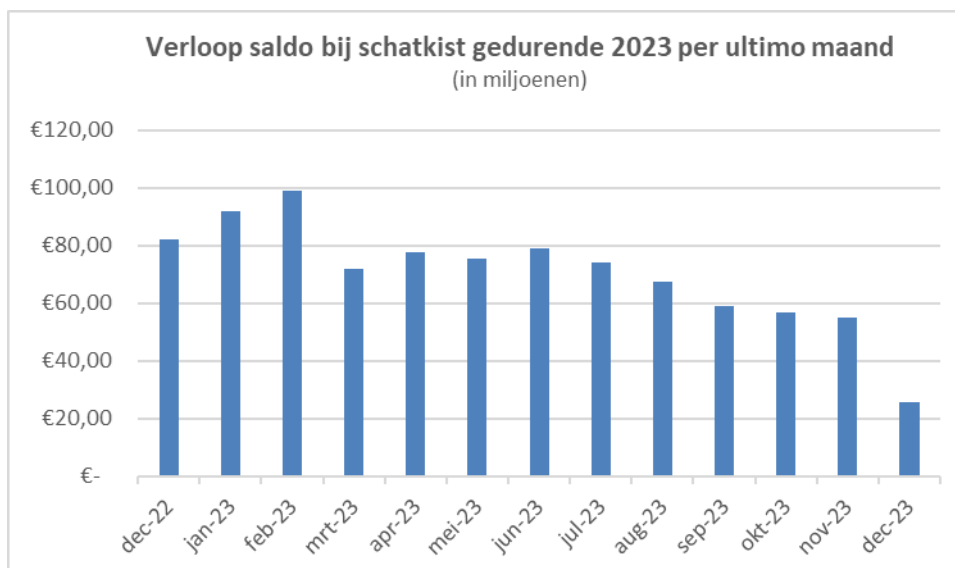
Binnen onze financiële functie is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus van de controlfunctie dan ook gericht op de baten en lasten en die van treasury op de feitelijke in- en uitgaande kas- en financieringsstromen.

3.4.2 Financiering

In deze paragraaf informeren wij u over de ontwikkeling van onze liquide middelen in het jaar 2023. Wij zijn verplicht om een positief saldo aan liquide middelen af te storten in de schatkist. Als dat het geval is, dan hebben wij een vordering op het ministerie. Op de balans wordt dit als een bezitting (activa) gezien en dit wordt gepresenteerd onder de vlottende activa: Uitzettingen in 's Rijks-schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar. In het vervolg van deze paragraaf korten we dit af tot "de schatkist".

In onderstaand figuur is het verloop van het saldo bij de schatkist weergegeven voor het jaar 2023.

Eind 2022 had de provincie een positief saldo van circa € 82 miljoen en eind 2023 bedroeg het saldo circa € 25 miljoen.

Terugkijkend naar 2023 wordt het gerealiseerde liquiditeitssaldo vergeleken met het verwachte liquiditeitssaldo. Elk jaar maken we, als onderdeel van de begroting, een inschatting van de ontwikkeling van onze liquide middelen. Daarin vatten we samen hoe onze bezittingen en schulden zich gaan ontwikkelen op basis van de cijfers die in de begroting zijn opgenomen.

In de Zomernota 2023 was de verwachting dat het banksaldo liquide middelen in de loop van 2023 niet toereikend zou zijn om de geprognosticeerde liquiditeitsbehoefte te kunnen financieren. In de Zomernota is daarom in de begroting een rentebudget opgenomen waarmee gedurende 4 maanden (vanaf september) € 50 miljoen kon worden aangetrokken tegen 3,5%.

In de Slotwijziging 2023 is aangegeven dat er voor de resterende maanden van 2023 geen lening afgesloten hoeft te worden. Het banksaldo van de liquide middelen was toereikend om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Met een liquiditeitsprognose wordt de financieringsverwachting in 2024 gemonitord, zodat tijdig gereageerd wordt om mogelijk aanvullende financieringsmiddelen aan te trekken.

3.4.3 Rente

Bij het uitzetten van overtollige middelen wordt de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden gevolgd. De rente kan volgens artikel 6 lid 3 Regeling Schatkistbankieren niet negatief zijn. In het eerste kwartaal 2023 liep de rente op van 1,9% naar 2,9%. In volgende kwartalen steeg de rente verder tot 3,9% eind 2023. Door de stijging van de rente op de overtollige middelen was de renteopbrengst in 2023 € 2,1 miljoen.

Rentescema:	Bedragen x € 1.000
a. De externe rentelasten oer de korte en lange financiering	0
b. De externe rentebaten (idem)	2.090
Saldo rentelasten en baten	2.097
c1. De rente die aan de grondexploitatie is doorberekend	0
c2. De rente van projectfinanciering die is toegerekend	0
c3. De rentebate van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die is toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	0
e. De aan taakvelden toegerekende rente (rente omslag)	0
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	2.090

Toerekening rentelasten

Er staan geen vaste schulden en kasgeldleningen op de balans. Dit heeft als gevolg dat er geen externe rentelasten zijn, die omgeslagen moeten worden over de investeringen.

3.4.4 Wettelijke normen

a. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is ingesteld om een grens te stellen aan de omvang van korte leningen. De gemiddelde korte financiering wordt per drie maanden getoetst aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde korte financiering bij de provincie maximaal 7% mag bedragen van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende begrotingsjaar. Er is in 2023 niet geleend. Op basis van de gegevens in deze jaarrekening voldeden wij gedurende geheel 2023 aan de kasgeldlimietnorm.

b. Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om eventuele te grote fluctuaties van de rentes op de langlopende schuld te voorkomen. Het renterisico wordt verkleind door de aflossingen in de tijd te spreiden. De hoogte van de jaarlijkse betaalde aflossingen en contractuele renteherzieningen op leningen is maximaal 20% van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende begrotingsjaar. Er zijn net als in voorgaande jaren geen langlopende leningen aangegaan. Een overschrijding van de renterisiconorm is daarom niet aan de orde.

c. Schatkistbankieren

Door wijziging van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) zijn decentrale overheden verplicht om overtollige liquide middelen tegen marktconforme rente, met een wettelijk minimumpercentage van 0%, in de schatkist aan te houden.

Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal kleiner dan of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. Dit is van toepassing voor de provincie Utrecht.

3.4.5 Financieringsinstrumenten

De inzet van financiële beleidsinstrumenten, zoals revolverende fondsen, geborgde leningen en verstrekte leningen, past bij de tijdsgeest waarin wij en andere lokale overheden in toenemende mate kiezen voor een faciliterende rol. Dit betekent dat zij realisatie van publieke doelstellingen steeds vaker geheel of gedeeltelijk onderbrengen bij (private) partijen.

Vanuit het beleid wordt als eerste beoordeeld of een financieringsinstrument geschikt is om bij te dragen aan de te realiseren doelen. In de nota Financieringsbeleid zijn de kaders van de financieringsinstrumenten vastgesteld. De algemene kaders van de financieringsinstrumenten zijn:

1. Er is sprake van publiek belang;
2. Er is sprake van marktfalen;
3. Betrokkenheid van andere partijen is noodzakelijk en wenselijk om het publiek belang te borgen;
4. Er is financiële dekking voor het instrument;
5. Er is geen sprake van ongeoorloofde staatssteun en er is geen strijdigheid met de Wet Markt en Overheid.

De volgende financieringsinstrumenten worden hieronder nader behandeld:

- a. Revolverende fondsen;
- b. Geborgde leningen;
- c. Verstrekte leningen.

a. Revolverende fondsen

Een revolverend fonds kan worden ingezet als middel om andere financieringsinstrumenten (lening, garantie, deelneming) te realiseren, waarbij de aflossing en of het rendement terugvloeien naar het fonds. Door het gebruik van revolverende fondsen worden middelen dus niet eenmalig uitgeven, maar revolverend of renderend en met een structureel effect ingezet. Het fonds houdt zichzelf in stand, met het doel middelen efficiënt in te zetten en met hetzelfde vermogen in meerdere projecten te investeren. Naast het geld dat beschikbaar wordt gesteld door

ons, is het vaak de ambitie cofinanciering aan te trekken, bijvoorbeeld vanuit private partijen of vanuit Europa of het Rijk. Dit wordt de hefboomwerking of het multiplier-effect genoemd.

Er zijn vier revolverende fondsen, namelijk Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen (1), de Ontwikkeling Maatschappij Utrecht (OMU) (2), De ROM Regio Utrecht (3) en Setu (4), waarin de provincie Utrecht via kapitaalverstrekking of garantieverlening deelneemt. De gevraagde onderwerpen uit Amendement 10 over nota financieringsbeleid provincie van datum 4 maart 2020 zijn hieronder bij de revolverende fondsen verwerkt.

(1) Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Muilekom
a. Doel	<p>De ambitie is om in Rijnhuizen 2.500 woningen te realiseren door transformatie van leegstaande kantoren en nieuwbouw. Het uitgangspunt is het realiseren van een wijk waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Gemeente en provincie werken samen om ambities op het gebied van bijvoorbeeld woningbouw, gezonde leefomgeving, duurzame energie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid te verwezenlijken in de transformatie van het gebied.</p> <p>Om de gebiedsontwikkeling in Rijnhuizen te ondersteunen hebben de gemeente en provincie een financieel systeem opgezet om als vliegwiel te dienen voor de transformatie: het revolverende gebieds fonds Mooi Rijnhuizen. Hiermee kunnen collectieve investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur en openbaar groen worden gefinancierd. De overeengekomen revolverendheid is 100%.</p>
b. Basisgegevens	<p>De provincie heeft € 0,7 miljoen gestort in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. De gemeente heeft ook in 2017 € 0,7 miljoen gestort in dit fonds. Projectontwikkelaars dragen afhankelijk van hun aandeel in de gebiedsontwikkeling evenredig bij. Momenteel hebben ontwikkelaars € 8 miljoen in het fonds gestort. Dat is een toename van circa € 1,5 tot € 2 miljoen ten opzichte van 2022 en is een direct gevolg van de toename van het aantal initiatieven om woningen te realiseren.</p> <p>In de Uitvoeringsovereenkomst Gebieds fonds Rijnhuizen van 2017 zijn afspraken en voorwaarden vastgelegd over de besteding en terugbetaling van het fonds. De gebiedsontwikkeling Mooi Rijnhuizen is opgedeeld in zes fases van elk gemiddeld € 2 miljoen. De bijdrage van de provincie blijft gedurende de looptijd in het gebiedsontwikkelingsfonds. In de grondexploitatie van het gebied is opgenomen dat de provincie aan het eind van de gebiedsontwikkeling (of in 2033) het ingelegde bedrag van € 0,7 miljoen (exclusief rente) terugkrijgt.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	<p>Momenteel heeft de gemeente voor ongeveer € 8 miljoen aan contracten afgesloten met ontwikkelaars. Afhankelijk van de fase van ontwikkeling van een woningbouwproject wordt geld afgedragen aan het fonds. Hierdoor kan de bijdrage van de provincie in het revolverend fonds opnieuw ingelegd worden voor de volgende fase.</p> <p>Een deel van de opbrengsten uit de bouw van de woningen wordt ondergebracht in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. Om Mooi Rijnhuizen te ontwikkelen tot een prettige woon- en werkwijk, wordt vanuit het fonds mede bijgedragen aan de ontwikkeling van groen en recreatie maar ook ingrepen aan de wegen (minder snelverkeer). Een voorbeeld is het ontwikkelen van een samenhangend en hoogwaardig park. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de samenhang en verbinding vanuit ecologisch en cultuurhistorisch perspectief. Bijvoorbeeld het verbinden van elementen uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en kastelen in Nieuwegein. Door het herstellen van het landschapspark Rijnhuizen en het zichtbaar en leefbaar maken van cultuurhistorie kan het Park meer betekenen voor het gebied Rijnhuizen, Noord Nieuwegein en mogelijk ook de regio. Vanuit het fonds wordt onder meer de aanleg van een fietsbrug gefinancierd om het gebied te verbinden met Nieuwegein City. Daarnaast wordt verkend of een fietstunnel gerealiseerd kan worden ter versterking van de NHW in relatie tot de regio.</p> <p>In het verleden zijn onderzoeken uitgevoerd en ingrepen gedaan op gebied van klimaatadaptatie, verduurzaming en de bereikbaarheid van het gebied.</p>

d. Realisatie van revolverendheid	Gemeente en provincie zijn in 2015 een samenwerking aangegaan met betrekking tot het revolverend fonds. De uitgaven die tot nu toe vanuit het gebiedsfonds zijn gedaan, vallen nog in beginfase 1. Het is in dit stadium dan ook nog niet toetsbaar of hiermee de beoogde revolverendheid wordt gerealiseerd.
--	---

(2) Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Schie
a. Doel	<p>In september 2021 is het plan 'Toekomstbestendige Werklocaties' vastgesteld. Het plan is gericht op een versterkte aanpak t.b.v. de intensivering en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen in onze provincie. In de komende 10 tot 15 jaar zal OMU uitvoering aan dit plan geven waardoor er meer werkruimte op bestaande bedrijventerreinen beschikbaar komt. De bedoeling is dat daarmee 20-30% minder ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen nodig is. Zo draagt OMU bij aan een zorgvuldig en duurzaam gebruik van de schaarse ruimte in onze provincie en voldoende en vitale bedrijfslocaties.</p> <p>NV OMU beheert drie fondsen, ondergebracht in drie dochterondernemingen waarvan NV OMU 100% aandeelhouder is. Het Transformatiefonds heeft tot doel om werklocaties te transformeren (veelal middel financieringen) naar andere functies. De revolverendheid van dit fonds bedraagt 80%-100%. De fondsmiddelen voor herstructurering zijn belegd in de Herstructureringsfondsen A en B die tot doel hebben om verouderde werklocaties te herstructureren (veelal middels investeringen) naar nieuwe werklocaties. Voor deze herstructureringsfondsen wordt, vanwege de verwachte onrendabele top, rekening gehouden worden met een revolverendheid van 60%-100%. Voor de daarmee samenhangende afname van de waarde van het aandelenbezit is een reservering getroffen (onderdeel van herwaarderingsreserve).</p>
b. Basisgegevens	OMU is gestart in 2011 en er is geen afgesproken eindtijd. De waarde van het bestaande aandelenkapitaal van de OMU is eind 2023 volgens voorlopige cijfers circa € 28 miljoen (eind 2022 € 12,7 miljoen). In verband met de nieuwe activiteiten wordt het aandelenkapitaal in herstructureringsfondsen A en B in tranches vergroot met in totaal € 30 miljoen. In 2023 is € 22 miljoen aan financiële middelen aan OMU verstrekt, voor de strategische aankoop van 3 verouderde werklocaties. OMU wordt behandeld in programma 8 Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening.
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	OMU is op basis van voorlopige gegevens tot en met 2023 betrokken bij de herontwikkeling van ongeveer 50 ha. bedrijventerrein en de transformatie van circa 120.000 m ² kantoren.
d. Realisatie van revolverendheid	<p>De investeringen en financieringen van afgeronde projecten zijn inmiddels allemaal volledig teruggekomen. De projecten hebben daarbij een gemiddeld jaarlijks rendement behaald van tussen de 6 en 8% (bij een gemiddelde looptijd van 1 tot 3 jaar). De maximale omvang van een investering en financiering uit het transformatiefonds is € 2 miljoen per project. Voor de herstructureringsfondsen is het maximum € 10 miljoen per project.</p> <p>Binnen het Transformatiefonds heeft OMU tot en met 31 december 2023 circa € 35 miljoen aan investeringen en financieringen uitgezet in projecten (nog los van faciliterende rol van OMU bij projecten). Op dit moment staat er meer dan € 11 miljoen uit in lopende projecten. Het fonds van OMU is daarmee per eind 2023 ruim 2 keer in omloop geweest.</p> <p>Vanuit de nieuwe middelen uit het Herstructureringsfonds A is inmiddels geïnvesteerd in de aankoop van drie werklocaties voor een totale waarde van € 22 miljoen. Op dit moment zit dit geld nog vast in deze projecten. De verwachting is dat dit op termijn na herontwikkeling van een kavel gedeeltelijk weer terugvloeit naar de middelen van OMU en kan worden ingezet voor nieuwe aankopen. Er is eind 2023 nog € 8 miljoen financiële ruimte beschikbaar voor nieuwe projecten.</p>

(3) Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Schie
a. Doel	Het doel van de ROM Utrecht Region is het verstrekken van financiering (leningen en participaties) aan startups, scale-ups en innovatieve mkb-ondernemingen die actief zijn op (een van) de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA); duurzaamheid, gezondheid en digitalisering.
b. Basisgegevens	<p>De ROM Utrecht Region is opgericht in 2020 en er is geen afgesproken eindtijd. De ROM beheert meerdere fondsen. Daarbij moet onderscheid gemaakt worden in het ontwikkelbedrijf en het investeringsbedrijf. In het ontwikkelbedrijf vinden de operationele activiteiten plaats, waar wordt gestreefd naar een break-even resultaat. Het investeringsbedrijf ziet toe op de investeringen is uiteindelijk 100% revolverend.</p> <p>De omvang van het aandelenkapitaal van het participatiefonds (investeringsbedrijf) is ruim € 50 miljoen, waarvan €16 miljoen (2 x € 8 miljoen) van onze provincie. Er staat nog een kapitaalstorting gepland van € 7 miljoen die is uitgesteld naar op zijn vroegst 2026.</p> <p>Naast het participatiefonds heeft de ROM een Proof-of-concept (POC-)fonds van € 4,2 miljoen (per 31 december 2023 is dit volledig geïnvesteerd; per 1 januari 2024 vervangt het Startup Innovatiefonds met een vermogen van € 9 miljoen het POC-fonds) en een fonds voor Vroege Fase Financiering van € 3 miljoen. Deze beide fondsen zijn bedoeld voor investeringen en (converteerbare) leningen aan innovatieve bedrijven in een vroeger stadium van een productontwikkeling en daarmee risicovoller.</p> <p>ROM wordt behandeld in programma 8 Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	<p>Het Participatiefonds is in de zomer van 2020 gestart. In 2023 zijn er acht investeringen vanuit het Participatiefonds gedaan voor in totaal € 4,0 miljoen. Hiermee is een additionele € 7,3 miljoen aan privaat kapitaal aangetrokken. In totaal is er nu € 7,8 miljoen gecommiteerd en € 15,6 miljoen additioneel privaat kapitaal aangetrokken. In 2023 zijn er vanuit het Proof of Conceptfonds 14 investeringen gedaan voor een totaal gecommiteerd bedrag van € 1,5 miljoen. Daarbij is € 4,0 miljoen additioneel privaat kapitaal aangetrokken. In totaal is daarmee nu € 3,9 miljoen gecommiteerd en is € 7,4 miljoen additioneel privaat kapitaal aangetrokken.</p> <p>Voor het VFF zijn 3 investeringen gedaan voor een totaalbedrag van € 765.000.</p> <p>De investeringen zijn gedaan in bedrijven die allen passen binnen de kaders van de REA.</p> <p>De ROM Utrecht Region heeft vanaf de start direct uitvoering gegeven aan de Corona Overbruggingslening (COL-regeling) van het Ministerie EZK. Via deze regeling zijn met rijksmiddelen inmiddels 97 leningen verstrekt voor in totaal € 20 miljoen aan startups, scale-ups en innovatief mkb. Inmiddels hebben 50 bedrijven de lening volledig afgelost en hebben 8 bedrijven faillissement aangevraagd en 1 bedrijf een WHOA-traject doorlopen.</p>
d. Realisatie van revolverendheid	<p>De revolverendheid van het Participatiefonds van de ROM is door het korte bestaan en de geringe omvang van de uitstaande investeringen op dit moment nog niet goed toetsbaar. Het zal nog een aantal jaar duren voordat we hier beter zicht op krijgen. Vooruitlopend daarop wordt de portefeuille van het fonds ieder kwartaal beoordeeld of een waarde-afschrijving noodzakelijk is en indien nodig een reservering voor opgenomen. Vanaf 2024 wordt daarnaast tweemaal per jaar een fair-value waardering uitgevoerd. Vanaf dat moment valt iets meer te zeggen over de waardeontwikkeling, alhoewel pas bij een verkoop van een belang het daadwerkelijke resultaat bekend is.</p>

(4) Stichting Energiefonds Utrecht (Setu)	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Essen
a. Doel	Setu verstrekt leningen, garanties en/of participaties aan bedrijven, georganiseerde initiatieven en instellingen, ter versnelling van de energietransitie in de provincie Utrecht
b. Basisgegevens	<p>Setu is gestart in 2013 met een looptijd tot en met 2037 en beheert twee fondsen, zowel voor de gemeente Utrecht als voor onze provincie. Wij zijn ingestapt in 2018. Het totaal beheerd fondsvermogen is € 21 miljoen. Het fondsvermogen van het provinciaal energiefonds bedraagt € 16 miljoen. Wij hebben de opgebouwde portfolio overgenomen van de gemeente Utrecht.</p> <p>Setu wordt behandeld in programma 4b Energie-transitie en de paragraaf Financieringen, onderdeel geborgde geldleningen.</p> <p>Wij hebben bij beschikking besloten 100% borg te staan voor het kredietarrangement van € 16 miljoen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze borgstelling wordt geëffectueerd op het moment dat niet alle uitstaande leningen van het provinciale deel van het fonds aan SETU worden terugbetaald wanneer het kredietarrangement met BNG afloopt. Het kredietarrangement tussen SETU en BNG loopt af per ultimo 2037.</p> <p>In de reserve Weerstandsvermogen is rekening gehouden met een risico-reservering van € 4 miljoen van de maximale garantstelling van € 16 mln.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen zijn gerealiseerd	<p>Setu zorgt ervoor dat energiebesparende en/of opwekkende initiatieven zich kunnen ontplooiën door ze duurzaam te financieren.</p> <p>Het beschikbare fondsvermogen kan tot 2037 2 tot 2,5 keer worden uitgeleend aan nieuwe initiatieven.</p>
d. Realisatie van revoluerendheid	<p>Het beschikbare fondsvermogen is tussen 2018 en 2023 0,9 keer uitgeleend. De doelstelling van 2 tot 2,5 keer eind 2037 is daarmee binnen bereik. Per ultimo Q4 2023 is het risico-aandeel op de uitstaande financieringen gedaald van 7,3% naar 3,5% van het totaal aan uitstaande leningen binnen het provinciale deel van het fonds. Het totaal saldo van de uitstaande leningen is gestegen van € 8,6 miljoen naar € 9,7 miljoen.</p> <p>De gemiddelde looptijd van een verstrekte lening is 9,6 jaar. De hefboom van het fonds bedraagt in totaal 3,3.</p>

b. Borg- en garantstellingen

Borg- en garantstelling (gebaseerd op artikel 7:850 e.v. van het Burgerlijk wetboek) zijn allebei middelen om wederpartijen een extra vorm van zekerheid te bieden dat een geldvordering voldaan wordt. Een borgstelling kan pas worden ingeroepen als de schuldenaar niet aan zijn verplichtingen voldoet. Een garantstelling wordt afgesloten in een overeenkomst. Daarin worden de condities opgenomen wanneer de garantstelling door de schuldeiser wordt ingeroepen en hierin staan de voorwaarden die op de garantstelling van toepassing zijn. Voor een garantstelling wordt gekozen wanneer financiers niet bereid zijn (volledige) financiering te verstrekken onder voorwaarden passend bij het maatschappelijk gewenste resultaat, zonder een garantstelling.

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het garantiëplafond bepaald op € 40 miljoen (=resterende aandeel provincie in garantstelling basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door Provinciale Staten worden bijgesteld.

Borgstellingen

De ontwikkeling in de huidige staat van borgstellingen is hieronder weergegeven:

Borgstellingen					
Bedragen in euro's					
Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag van de lening(en)	Restant lening(en) per 31-12-2022	Restant lening(en) per 31-12-2023	Waarvan gewaarborgd door Utrecht	Einde waarborging
Provincie-ambtenaren (hypotheken)	-	186.000	181.000	181.000	Aflopend
S.S.P.O.M.N. (RTV-Utrecht)	5.335.000	2.609.407	2.418.236	2.418.236	2034
Garantiefonds Energie	4.009.349	1.203.715	911.138	911.138	2030
Stichting Huisvesting SV Kampong	600.000	403.353	363.357	363.357	2032
VvE Hoofdcentrum Leusden	3.400.000	3.400.000	3.400.000	1.700.000	2048
SETU	16.000.000	6.312.881	5.953.843	5.953.843	2038
TOTAAL	29.344.349	14.115.356	13.227.574	11.527.574	

De geborgde geldleningen groter dan € 0,5 miljoen zijn hieronder toegelicht:

RTV Utrecht

RTV Utrecht heeft een pand aangekocht met behulp van een borgstelling van de provincie Utrecht.

Garantiefonds Energie

Wij hebben via een marktconsultatie geconstateerd dat de financiering van collectieve energieprojecten (duurzame energie en energiebesparing) voor banken lastig kan zijn vanwege extra risico's, zoals het ledenrisico. Wij bieden via de Portfoliogarantie aan een deel van het risico per project op ons te nemen, zodat een bank een portfolio van financieringen aan collectieve energieprojecten op kan bouwen.

Stichting Huisvesting SV Kampong

De borgstelling is bedoeld voor de financiering van de faciliteiten voor het NHC als onderdeel van het te realiseren clubhuis SV Kampong.

VvE Hoofdcentrum Leusden

De Vereniging van Eigenaren de Hamershof in Leusden renoveert 97 appartementen naar Nul-op-de-Meter (NOM) als de woonlasten hierdoor niet toenemen. Deze garantstelling is afgegeven zodat de VvE de bankfinanciering bij BNG kan regelen om de NOMrenovatie van 97 woningen van de VvE Hamershof volgens de subsidieaanvraag te realiseren. De garantstelling geldt voor de periode van 15 oktober 2018 tot en met 30 jaar na de datum dat de financiering verstrekt wordt. Wij hebben een pandrecht op de servicekosten.

SETU

Sinds 2018 beheert Stichting Energietransitie Utrecht (SETU) een provinciaal energiefonds. Het energiefonds maakt financiering mogelijk van kansrijke initiatieven waarbij geen financiering gevonden kan worden bij banken, vanwege het hogere risicoprofiel. Wij hebben een borgstelling afgegeven voor SETU van maximaal € 16 miljoen, waardoor zij datzelfde bedrag kan lenen.

Verdere toelichting

Op 31 januari 2012 is besloten de Financieringsregeling huisvesting provinciale ambtenaren met onmiddellijke ingang in te trekken met het voorbehoud dat bestaande garanties blijven gelden. Reden hiervoor is dat uit de Memorie van Toelichting bij de wijziging van de Wet Fido per 1 januari 2009 is gebleken dat het verstrekken van garantie op een hypothecaire geldlening door overheidswerkgevers is verboden. Met het intrekken van de financieringsregeling houden wij ons op die manier aan de bepalingen in de Wet Fido.

Ten opzichte van het overzicht in de Begroting 2023 constateren we geen verschillen.

- Eén van de leningen onder het Garantiefonds Energie is in 2023 voortijdig volledig afgelost. Deze lening zou oorspronkelijk doorlopen tot en met 2031. Hierdoor resteert nu nog één lening die onder het Garantiefonds is gegarandeerd en deze zal in 2030 worden beëindigd.

In het kader van de borgstellingen zijn in 2023 geen betalingen gedaan.

Garantstellingen

De ontwikkeling in de huidige staat van garantstellingen is hieronder weergegeven:

Garantstellingen					
Bedragen in euro's					
Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag van de lening(en)	Restant lening(en) per 31-12-2022	Restant lening(en) per 31-12-2023	Waarvan gewaarborgd door Utrecht	Einde waarborging
Nationaal Groenfonds	172.015.876	15.904.099	5.004.099	405.332	2024
Gemeente Zeist	150.000	150.000	0	0	2023
OD Investments (voorheen: ASR Vastgoed Vermogensbeheer)	750.000	600.000	550.000	550.000	2034
Gemeente Amersfoort	1.600.000	1.600.000	1.466.667	1.466.667	2034
DVvE B.V.	1.862.154	1.862.154	1.862.154	1.862.154	2024
TOTAAL	176.378.030	20.116.253	8.882.920	4.284.153	

De geborgde geldleningen groter dan € 0,5 miljoen zijn hieronder toegelicht:

Nationaal Groenfonds

De leningen van het Nationaal Groenfonds zijn in 1999 tot stand gekomen door een convenant tussen het Rijk en de provincies in het kader van natuurontwikkeling. Aan het Groenfonds zijn garantstellingen afgegeven voor de voorfinanciering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer.

OD Investments

De centrale bibliotheek Utrecht is gevestigd op Neude. Wij hebben aan de verhuurder/eigenaar van de locatie waar deze bibliotheek gevestigd is een garantstelling afgegeven. Dit om de financiële risico's af te dekken van een eventueel vroegtijdig vertrek door een faillissement van de centrale bibliotheek Utrecht.

Gemeente Amersfoort

De garantiestelling is verleend voor de fietsenstalling bij het station Amersfoort. Het betreft een garantie voor het geval er een tekort op de exploitatie ontstaat na realisatie van deze fietsenstalling.

DVvE B.V.

De DVvE B.V. gaat met de Europese ELENA subsidie verenigingen van huiseigenaren (VvE's) in de provincie Utrecht procesondersteuning bieden bij hun duurzaamheidsaanpak. De verwachting is dat dit binnen drie jaar leidt tot minimaal 1100 verduurzaamde appartementen. Iedere euro aan procesgeld dient te leiden tot € 10 aan investeringen van VvE's in onze provincie. Wij staan garant voor het Europese subsidiebedrag in het geval de verplichting om 10 keer het subsidiebedrag aan investeringen te realiseren niet volledig gehaald wordt. De Europese subsidie zal in een dergelijk geval terugbetaald dienen te worden tot de gewenste ratio van 1:10. Het verschil komt voor rekening van de provincie Utrecht.

Verdere toelichting

Ten opzichte van het overzicht in de Begroting 2023 constateren we de volgende verschillen:

- De garantstelling aan DVvE B.V. is met een jaar verlengd aangezien de Europese ELENA subsidie voor de procesondersteuning bij de duurzaamheidsaanpak voor VvE's ook met een jaar verlengd is.

In het kader van de garantstellingen zijn de navolgende betalingen gedaan in 2023:

- Nationaal Groenfonds: de convenantsleningen dateren van 1999 en vloeien voort uit een convenant tussen het Rijk en de provincies voor grondaankopen voor natuurontwikkeling. Het Nationaal Groenfonds ontvangt jaarlijks van de provincie Utrecht een bedrag van € 918.905 voor rente en aflossing op de convenantsleningen. Hiervoor wordt de provincie gecompenseerd vanuit het Provinciefonds.

c. Verstrekte leningen

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het plafond voor verstrekte leningen bepaald op € 20 miljoen (=resterende aandeel provincie Utrecht verstrekte leningen met een looptijd groter of kleiner dan één jaar op basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door Provinciale Staten worden bijgesteld.

Verstrekte lening Bedragen x € 1.000	Begin- jaar	Oorspr lening	Rente	Boek- waarde 1-1-2023	Vermeerdering: nieuwe verstrekkingen	Vermindering: aflossing	Boek waarde 31-12- 2023
Fietsplanleningen	2017	25	0%	26	8	16	18
Groen Gas Cofinan.fonds (EBU, Life Sciences)	divers	970	0%	200	-	50	150
	divers	3.677	divers	3.139	515-		2.624
Startersfonds	2009	5.000	divers	324	-	-	324
Stadmakersfonds	2019	1.000	0	953	-	-	953
Statenjacht	2008	333	natura	333	-	-	333
Pop3 Woningen gem. Utr. Heuvelrug				381		-	381
	2015	850	0	850	-	-	850
Totaal Leningen 31 december				6.205	-507	66	5.632
				-			-
Voorziening Leningen				1.178	-	-	1.178
Per saldo leningen				5.027	-507	66	4.454

1. Fietsplanleningen

Dit zijn leningen aan personeel in het kader van de fietsplanregeling voor een periode van 3 jaar.

2. GroenGasleningen

De leningen zijn verstrekt om pomphouders te stimuleren Groengas aan te bieden als brandstof voor auto's en vrachtwagens. De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2025.

3. Cofinancieringsfonds (EBU)

Wij hebben op basis van de Uitvoeringsverordening Economic Board Utrecht 2016, regeling Groen Gezond Slim Fonds, leningen verleend. De achterliggende gedachte was dat een lening als onderdeel van een totale financiering door private partijen effectief is, omdat private partijen dan gemakkelijker instappen. De maximale bijdrage is 25% van de totale financieringsvraag in de vorm van een lening tot een maximum van €100.000. De voorwaarde is dat de resterende middelen door private financiers (in de praktijk via crowdfundingplatforms) worden ingebracht.

In maart 2020 echter is deze subsidiemogelijkheid stopgezet, aangezien de Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM) vergelijkbare nieuwe instrumenten heeft. ROM heeft ook de specialistische kennis en kunde om te beoordelen of een lening verantwoord is.

De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2027.

4. Startersfonds

Er zijn middelen ter beschikking gesteld aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) voor het uitgeven van Startersleningen. De maximale looptijd van deze leningen is 30 jaar.

5. Lening Stadsmakersfonds

Stadmakersfonds steekt de handen uit de mouwen om steden duurzaam, inclusief en aantrekkelijk te maken en te houden. Wij hebben hiervoor een lening verstrekt. Deze lening eindigt in 2029.

6. Statenjacht De Utrecht

Statenjacht De Utrecht is gebouwd aan de hand van originele bouwtekeningen uit 1746, die in de archieven van het Scheepvaartmuseum verbleven. Enige jaren nadat het Statenjacht af was hebben wij de hypothecaire lening overgenomen. De hypotheek is omgezet naar een aflossingsvrije hypotheek. De Stichting Statenjacht Utrecht betaalt de hypotheekrente jaarlijks in vaar- en waldagen. Deze lening eindigt in 2028.

7. Woningen gemeente Utrechtse Heuvelrug

De lening is verstrekt aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor aankoop van onroerend goed. De terugbetaling vindt plaats zodra de gemeente dit onroerend goed heeft verkocht. De looptijd van deze lening is gekoppeld aan het moment van de verkoop van de woningen.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

De dienstverlening vanuit bedrijfsvoering heeft betrekking op alle interne producten en diensten op het terrein van Financiën, Inkoop, Subsidies, Juridische Zaken, HR & Organisatie (HRO), Informatie & automatisering (I&A) en Facilitair.

Net zoals in de voorgaande jaren was er in 2023 nog steeds sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Daardoor was het lastig bepaalde functies tijdig in te vullen met zowel vaste als tijdelijke krachten. Bij moeilijk te werven functies wordt de werving-en-selectieprocedure 'flexibel' gemaakt. De vacature wordt langer gepubliceerd. En de inschrijfperiode wordt verlengd. Ook worden kandidaten al voor een gesprek uitgenodigd zonder eerst de sluitingsdatum af te wachten. Zo willen we voorkomen dat veelbelovende kandidaten ergens anders een baan accepteren, terwijl wij de looptijd van onze eigen procedure afwachten.

Hieronder zijn de belangrijkste ontwikkelingen van 2023 binnen bedrijfsvoering opgenomen.

- Het meerjarig programma BV Beter is per maart 2023 afgerond en de borging is in de lijn.
- De voorbereiding en implementatie van het nieuwe financiële ERP-systeem (SAP S4 HANA) is in het najaar van 2022 gestart. En loopt door tot en met december 2023. Het nieuwe systeem is per 8 januari 2024 operationeel.
- Het treasurybeleid en de treasurystrategie zijn geactualiseerd.
- Het Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst is gecontinueerd.
- In de tweede helft van 2023 is gestart met het opzetten van het programma Versterken Financiële Keten. Doel van het programma is onder andere om de financiële keten structureel robuust te maken. En dit te borgen in de organisatie. Het nieuwe programma zal zich richten op de rolinvulling, houding en gedrag binnen de keten. Die is breder dan de financiële functie (onder andere budgethouders).
- Per 1 januari 2023 is het nieuwe subsidiesysteem SAPCRM in gebruik genomen. Vanwege de implementatie is het afhandelen van subsidiedossiers pas in maart goed op gang gekomen. Daardoor zijn achterstanden ontstaan in doorlooptijden. En de werkvoorraad is toegenomen.
- Voor interne en externe klanten is een fysiek bedrijfsvoering-service-loket opengesteld in 2023. Om klanten eenduidig en sneller te kunnen helpen.
- In 2023 zijn juridische intervisie groepen gestart om te reflecteren over de aanpak van moeilijke adviesituaties en welke vaardigheden dan ingezet kunnen worden. In 2023 is eveneens gestart met een juridisch inloopmoment (het juridisch spreekuur). Daar kunnen collega's juridische vragen stellen aan de twee juristen van dienst. Dit spreekuur vindt wekelijks plaats op een andere werkverdieping. En is enthousiast ontvangen door collega's.
- Net zoals vorig jaar, zijn er ook dit jaar Oekraïense vluchtelingen opgevangen in het Provinciehuis. Dit betreft de opvang van maximaal 270 Oekraïners.
- In 2023 is de bestaande verlichting van het Provinciehuis omgezet naar LED-verlichting met aanwezigheidsdetectie. En zijn er meer laadvoorzieningen gerealiseerd voor auto's.
- In 2023 is het programma Informatieveiligheid en privacy (IV&P) beëindigd. En zijn de werkzaamheden vanuit dit programma belegd in de lijnorganisatie.
- Wij willen dat iedereen onze digitale informatie goed kan lezen en gebruiken. Ook mensen met een beperking of andere behoefte. In 2023 is het project digitale toegankelijkheid afgerond. En is er formatief een Accessibility Officer geworven. Die assisteert de organisatie bij het voldoen aan de wettelijke plicht voor digitaal toegankelijke informatie.

Fraude

Wij worden gefinancierd met publieke middelen. En wij hebben de taak het geld doelmatig, doelgericht en rechtmatig te besteden. Medewerkers (eigen en ingehuurd) dienen integer te handelen. En fraude is verboden en moet worden voorkomen. Wij hanteren als definitie voor fraude "een opzettelijke handeling door 1 of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen".

We stellen 1 keer per jaar een (concernbrede) frauderisicoanalyse op. Daarin geven we inzicht in de relevante processen waar fraude kan worden gepleegd. Daarin staat:

- De risico's die we hebben gesignaleerd:
- De beheersmaatregelen die we hebben getroffen:
- Of de beheersmaatregelen werken.

Deze risicoanalyse wordt besproken met de risico-eigenaren of risicobeheerder. En er vindt afstemming plaats met de verantwoordelijken voor het uitvoeren van de beheersmaatregelen. De risico's zijn opgenomen in ons risicobeheersingssysteem.

Het inschatten van de kans keer de impact van frauderisico's is geen eenvoudige zaak. Echter, we komen tot de volgende drie belangrijkste frauderisico's en de beheersmaatregelen die daarbij zijn getroffen. Het zijn risico's (na beheersing) op het gebied van inkoop, betalings- en personeelsproces:

1. Inkoop: Het risico dat de bestelling van de goederen en of diensten niet onafhankelijk plaatsvindt. Of dat er een schijn van belangenverstremming ontstaat.
2. Betalingsproces/personeelsproces: Het risico dat niet-gemaakte kosten bewust worden gedeclareerd. En/of het risico dat privé-uitgaven worden gedeclareerd.
3. Betalingsproces: Het risico dat facturen bewust worden geautoriseerd waarvoor geen overeenstemming is tussen de factuur en de voor de provincie geleverde prestaties.

Die risico's bepaalden we op basis van de input geleverd door het management, de diverse gevoerde gesprekken binnen de eenheid Concerncontrol en in het directieoverleg.

Ten aanzien van beheersmaatregelen kan het volgende worden gezegd: er zijn preventieve, detectieve en repressieve beheersmaatregelen. Voorbeelden van preventieve beheersmaatregelen zijn dat (interne en ingehuurd) medewerkers verklaringen afleggen op het gebied van integriteit (ambtseed, VOG, integriteitsverklaring). Er zijn meer specifieke detectieve maatregelen op het gebied van het inkoop genomen bij het aangaan van verplichtingen en het betaalproces.

Wordt er fraude geconstateerd? Dan treedt het frauderesponsplan in werking (repressieve maatregel). Daarbovenop is er een onregelmatigheden overleg ingesteld. Daarin worden casussen en signalen over onder andere fraude worden besproken. Ten aanzien van het afgelopen jaar is vastgesteld dat er geen fraudegevallen te melden zijn.

Toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

De eerste Kamer heeft op 27 september 2022 ingestemd met de Wet Versterking decentrale rekenkamers. Met deze wet is ook de invoering van de zogenaamde rechtmatigheidsverantwoording (RMV) een feit. Dit betekent niet dat de RMV meteen is geregeld in de onderliggende wet- en regelgeving. Ook andere besluiten rondom het opstellen en controleren van de begroting en jaarrekening moesten aangepast worden. De geconsulteerde wijzigingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zijn vanwege bezwaren van de Algemene Rekenkamer niet tijdig doorgevoerd. Dat laat onverlet dat de uitgangspunten voor de RMV en de accountantscontrole al wel besloten liggen in de aanpassingen in de Provinciewet en de financiële- en controleverordening van de provincie Utrecht. Dit heeft eind 2023 plaatsgevonden, zie UTSP-1817509148-150

De provincie Utrecht heeft op grond van bovenstaande ontwikkelingen de volgende aanpassingen doorgevoerd in haar financiële- en controleverordening:

- Wij hebben in onze financiële verordening in artikel 4 lid 5g opgenomen dat de financiële verantwoording van de provincie ook bestaat uit een RMV.
- In hoofdstuk 2a van de financiële verordening heeft PS nadere regelgeving vastgesteld voor de opgenomen RMV, de verantwoordings- en rapportagegrens, het voorwaarden criterium, begrotingscriterium en het M&O criterium.
- We hebben in artikel 1b, onderdeel 1 van onze controleverordening opgenomen dat de accountantscontrole ook moet toezien op de getrouwe weergave van de RMV.
- In artikel 1 lid h van de controleverordening wordt de RMV nader toegelicht.
- In artikel 4 lid 8 van de controleverordening is opgenomen dat de accountant zoveel mogelijk gebruik maakt van het door GS uitgevoerde onafhankelijke onderzoek (Verbijzonderde Interne Controle).

In de toelichting bij de financiële- en controleverordening zijn bovenstaande punten nader uiteengezet.

De RMV is opgenomen in paragraaf 4.11 van de jaarrekening. Door PS zijn in de financiële verordening grensbedragen vastgesteld voor het rapporteren over onrechtmatigheden. Voor de verantwoordingsgrens is dat € 7,1 miljoen (1% van de lasten inclusief dotaties aan de reserves) en voor de rapportagegrens € 250.000. Dit laatste betekent dat onrechtmatigheden vanaf € 250.000 worden gerapporteerd in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Begrotingsrechtmatigheid

Alle geconstateerde begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het bestaande beleid. Deze worden cumulatief opgenomen in de RMV en toegelicht in de jaarrekening. Uitgangspunt is dat, naast de overschrijding van de lasten, ook de onderschrijding van de lasten en de onder- en overschrijding van de baten ten opzichte van de begroting die niet tijdig zijn gemeld als onrechtmatig worden beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

In de RMV (zie paragraaf 4.11) hebben we aangegeven dat de bruto afwijkingen € 29,3 miljoen bedragen, waarvan netto € 20,7 miljoen resteert.

Verbetermaatregelen begrotingsrechtmatigheid

GS ziet voor 2024 de volgende belangrijke verbeteringen voor wat betreft begrotingsrechtmatigheid:

- Bij tussentijdse rapportages moeten de gerealiseerde baten en lasten beter worden geanalyseerd ten opzichte van de begroting en moet strakkere financiële sturing plaatsvinden, zodat begrotingsafwijkingen tot en met het einde van het jaar tijdig worden onderkend.
- De 2e en 3e lijn worden gedurende het jaar betrokken bij de analyse van en controle op begrotingsrechtmatigheid.
- De financiële verordening kan naar aanleiding van nadere aanpassingen in wet- en regelgeving en duiding van de kadernota van de commissie BBV worden aangepast. Hierbij zal tevens rekening worden gehouden met de evaluatie met de FAC die na de zomer plaatsvindt.
- De procedure rondom het opstellen en rapporteren over de begrotingsrechtmatigheid zal in 2024 intern worden geëvalueerd.
- Bij tussentijdse rapportages zullen mogelijke afwijkingen worden aangegeven waarvan de financiële omvang nog niet kan worden bepaald. Daarmee wordt voldaan aan de voorgeschreven meldingsplicht en zullen minder afwijkingen onrechtmatig worden.

Interne beheersing

Naast de bevindingen bij het begrotingscriterium zijn er ook onrechtmatigheden geconstateerd bij het voorwaardencriterium. Dit betreft voornamelijk het niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels en begrotingsrechtmatigheid. Hieronder worden de bevindingen nader toegelicht.

In de RMV licht het college van GS alle afwijkingen toe voor zover die leiden tot een overschrijding van de verantwoordingsgrens. Afwijkingen kunnen op meerdere manieren aan het licht komen. Al deze afwijkingen worden bijgehouden in de afwijkingenadministratie. De bevindingen kwamen met name voort uit onrechtmatigheden ten aanzien van de naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen en begrotingsonrechtmatigheden.

In het overzicht hieronder wordt een toelichting gegeven op alle afwijkingen die uitkomen boven de rapportagegrens. Afwijkingen boven de rapportagegrens betreffen alle geconstateerde onrechtmatigheden groter dan € 250.000 per individueel dossier.

Overzicht met geconstateerde onrechtmatigheden:

Afwijkingen administratie	Fout – rechtmatigheid	Onduidelijkheid – rechtmatigheid
a. EU aanbesteding-onrechtmatigheden	Geen individuele dossiers met een rechtmatigheid onduidelijkheid > € 250.000.	Geen individuele dossiers met een rechtmatigheid onduidelijkheid > € 250.000.
b. Overige processen	Geen individuele dossiers met een rechtmatigheidsfout > € 250.000.	Geen individuele dossiers met een rechtmatigheid onduidelijkheid > € 250.000.
Totaal (cumulatieve afwijkingen)	€ 610.356	€ 51.090

Toelichting afwijkingen EU-aanbestedingen

Het EU-aanbestedingsproces bevat, evenals in vorig jaar, de meeste bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid. Het contractmanagement is decentraal belegd. De oorzaken van de onrechtmatigheden zijn divers maar liggen met name in het hebben van onvoldoende kennis over het (EU) aanbestedingsproces/-recht, wijzigen van contracten en in het inschatten van de opdrachtwaarde bij de start van de aanbesteding. De organisatie dient hierin extra te investeren om het risico op onrechtmatigheden vanuit EU-aanbestedingen te mitigeren.

Toelichting Overige processen

De inkoop, inclusief aanbestedingen, subsidies en personeel zijn in financiële omvang de grootste processen van de provincie. De kwantitatief kleinere processen met risico's, zoals het inkomende subsidieproces, huur- en pachtbrengrsten, grond aan- en verkopen en grondexploitaties ('grexten') bevatten geen significante bevindingen met betrekking tot rechtmatigheid. .

Verbetermaatregelen Gedeputeerde Staten met betrekking tot interne beheersing

Het EU-aanbestedingsproces is bij contractmanagement gevoelig voor afwijkingen ten aanzien van de rechtmatigheid. Het gegeven dat het contractmanagement binnen de provincie grotendeels decentraal belegd is, vergroot het risico op wezenlijke wijzigingen.

Om de kennis over het wijzigen van contracten bij het uitvoeren van het decentraal contractmanagement te vergroten zullen de volgende projecten worden geïnitieerd en onderzocht:

- Het ontwikkelen en organiseren van interne workshops of training over het aanpassen van een opdracht tijdens de looptijd van een overeenkomst waar decentraal contractmanagers gebruik van kunnen maken. Deze workshop of training bevat onder andere tips voor het vermijden van een wezenlijke wijziging;
- Het ontwikkelen en ter beschikking stellen aan de decentraal contractmanagers van een format ten behoeve van aanvullende opdrachten en/of meerwerk en andere contractuele wijzigingen. Dit format bevat ook tips voor het vermijden van wezenlijke wijziging;
- Het opstellen en ter beschikking stellen van een procesgerichte uitwerking hoe de organisatie met een (mogelijk) wezenlijke wijziging dient om te gaan.

3.6 Verbonden partijen

Coöperaties en vennootschappen

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) *

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) *

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU) *

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht Region B.V. *

REMU Houdstermaatschappij NV *

Vitens NV *

Gemeenschappelijke regeling

Gemeenschappelijk Orgaan Siteholder Hollandse Waterlinies *

Het Utrechts Archief *

Plassenschap Loosdrecht e.o. *

Randstedelijke Rekenkamer (RRK) *

Recreatie Midden-Nederland (RMN) *

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG) *

Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) *

Overige verbonden partijen

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen *

Stichtingen en verenigingen

Huis der Nederlandse Provincies (HNP) *

Inter Provinciaal Overleg (IPO) *

3.6.2 Detail overzicht

Randstedelijke Rekenkamer (RRK) *

Doel	Het doel van de Randstedelijke Rekenkamer is om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies te verbeteren. Zij verricht hiervoor onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Amsterdam
Webadres	Randstedelijke Rekenkamer
Bestuursdeelname	PS besluiten tot instellen leden programmaraad en adviescommissie. Bestuurder wordt via een unaniem besluit van de Provinciale Staten van de deelnemers benoemd.
Overige deelnemers	Provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland

Kerntaken	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.
Openbaar belang	De Randstedelijke Rekenkamer heeft, ter voldoening aan de Provinciewet, een Reglement van Orde opgesteld. Het Reglement van Orde bevat regels over de organisatie en werkwijze van de Rekenkamer.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als de RR onvoldoende middelen heeft om aan haar taakstellingen en verplichtingen te kunnen voldoen, vullen de deelnemende provincies de middelen van de RR aan. Dit risico wordt op dit moment verwaarloosbaar geacht, gezien de ervaring in de afgelopen jaren. De provinciale bijdrage aan de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt als volgt berekend: • voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij; • voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds.
Overig	

Recreatie Midden-Nederland (RMN) *

Doel	Zo goed mogelijk faciliteren van de deelnemende recreatieschappen op het gebied van beleid, onderhoud, financiën en personeelszaken.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RMN
Bestuursdeelname	GS in het bestuur
Overige deelnemers	Plassenschap Loosdrecht en omstreken en Recreatieschap Stichtse Groenlanden.
Kerntaken	Recreatie Midden-Nederland is een samenwerkingsverband van de deelnemende recreatieschappen. Recreatie Midden-Nederland is het gemeenschappelijk facilitair bedrijf van de recreatieschappen en ondersteunt de deelnemende schappen.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het bestuur en draagt financieel indirect bij via de bijdragen aan de deelnemende recreatieschappen.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	De deelnemers aan RMN besloten in 2022 om de gemeenschappelijke regeling op te heffen. Inmiddels is de definitieve datum bepaald op 1 januari 2023.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect, via de recreatieschap en het plassenschap, aanspreekbaar voor tekorten.
Overig	Gemeenschappelijke regeling tussen de recreatieschappen Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht en Omstreken.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG) *

Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Stichtse Groenlanden
Bestuursdeelname	GS in algemeen en dagelijks bestuur
Overige deelnemers	De gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Houten, IJsselstein, Lopik, Woerden, De Ronde Venen, De Bilt en Stichtse Vecht
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en onze provincie.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en algemeen bestuur en draagt bij voor 30,9%
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	Bijdrage van de provincie is verlaagd in verband met de afspraken met de gemeente Utrecht over het stoppen van de deelname aan het Plassenschap.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Per 1 januari 2023 is de gemeenschappelijke regeling aangepast en maakt allen GS nog deel uit van het algemeen en dagelijks bestuur.
Risico's	Als deelnemer is de provincie medeverantwoordelijk voor een eventueel negatief exploitatieresultaat. In 2018 is de gemeente De Ronde Venen toetreden. In een overeenkomst tussen De Ronde Venen en het recreatieschap Stichtse Groenlanden is vastgelegd dat de gemeente het schap vrijwaart van een eventueel negatief exploitatieresultaat op dit begrotingsonderdeel. Deze afspraak geldt in ieder geval tot 2023. De provincie heeft vanuit de oude structuur, Recreatieschap Vinkeveense Plassen, verantwoordelijkheden voor het exploitatieresultaat van het programma van de Vinkeveense Plassen.
Overig	Besloten is dat de financiële huishouding binnen het recreatieschap voorlopig wordt gescheiden in 2 delen: het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018 (programma A) en het werkgebied de Vinkeveense Plassen (Programma B) dat gemeente De Ronde Venen heeft ingebracht. Dit betekent dat er twee programma's in de begroting zullen zijn, twee financiële administraties worden gevoerd en dat er over twee onderdelen in de jaarrekening van het schap verantwoording wordt afgelegd. Hiermee worden de financiële risico's over en weer gescheiden. De "oude" deelnemers van Stichtse Groenlanden lopen geen risico verband houdend met het Vinkeveense gebied en De Ronde Venen loopt geen risico in verband met het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018.

Plassenschap Loosdrecht e.o. *

Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van onze provincie en gemeenten.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Plassenschap Loosdrecht
Bestuursdeelname	GS heeft zitting in het bestuur.
Overige deelnemers	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Stichtse Vecht en Wijdmeren.
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en de provincies.
Openbaar belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het dagelijks en het algemeen bestuur en dragen bij voor 25,6% van de deelnemersbijdragen.
Wijziging belang	Het belang is met ingang van 1 januari 2023 gewijzigd vanwege het uittreden van de gemeente Utrecht uit de regeling.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer recreatiegebied
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Per 1 januari 2023 is de gemeenschappelijke gewijzigd en is er nu sprake van een bedrijfsvoeringorganisatie met maar één bestuur. De gemeente Utrecht is uitgetreden en er zijn tussen provincie en gemeente afspraken gemaakt over de deelnemersbijdrage.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect - via de recreatieschappen en het plassenschap Loosdrecht en omgeving - aanspreekbaar voor tekorten. De financiële reserves zijn de afgelopen jaren flink geslonken. Zie hiervoor ook de toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen. Er is nu meer duidelijkheid over het groot onderhoud en renovatie van de eigendommen van het schap. Aan de hand van keuzes die we moeten maken, zullen we de bijdrage aan het schap moeten verhogen.
Overig	

Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) *

Doel	De Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) behartigt de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van fysieke leefomgeving, voor zover de bevoegdheid daartoe de deelnemer toekomt en voor zover deze aan deze uitvoeringsdienst is gemandateerd.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RUD
Bestuursdeelname	GS in algemeen bestuur en dagelijks bestuur (Elk van de elf gemeente heeft één stem en de provincie Utrecht twee stemmen binnen het bestuur dat daarmee uitkomt op 13 stemmen.)
Overige deelnemers	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg
Kerntaken	De RUD voert namens onze provincie en gemeenten vergunningverlenende, handhavende en toezichthoudende taken uit op het milieu- en omgevingsdomein. Elke deelnemer bepaalt het voor hem uit te voeren beleid zelf.
Openbaar belang	Het waarborgen en ontwikkelen van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Wij zijn de grootste opdrachtgever, voor ca 58%.
Wijziging belang	Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zal de opdracht over de bodemtaken geleidelijk krimpen. Dit met het oog op de overgang van bevoegd gezag van provincie naar gemeenten. Ook andere opdrachtgevers zijn in beweging en breiden waarschijnlijk hun opdrachtverlening aan de RUD uit. Dit zal effect hebben op het procentuele belang van onze provincie in de RUD. We verwachten dat in totaal ons belang de komende jaren zal dalen. In 2023 zal daarmee het percentage lager worden dan 50%.
Financiële ontwikkeling	Geen nieuwe ontwikkelingen
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Inhoudelijke ontwikkeling	Door het verschuiven van de invoering van de Omgevingswet van 1 januari 2022 naar eerst 1 januari 2023 en daarna naar 1 januari 2024 moest de RUD extra kosten maken. Hierdoor is onze bijdrage hoger geweest dan begroot.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Het risico zal op termijn afnemen doordat het percentage eigenaarschap zal dalen. Dit komt voornamelijk de verschuiving van bevoegd gezag taken Bodem van de provincie naar de gemeenten.
Overig	

Het Utrechts Archief *

Doel	De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA) voert voor de provincie de wettelijke taken uit op het gebied van het beheer van de historische provinciale archieven.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Het Utrechts Archief
Bestuursdeelname	GS in dagelijks bestuur (1 lid) en in algemeen bestuur (2 leden)
Overige deelnemers	Gemeente Utrecht en Rijk
Kerntaken	HUA voert voor ons de wettelijke taken voor ons archief uit. Dat zijn: beheer van de provinciale archiefbewaarplaats en de daarin opgenomen papieren en digitale archieven en documentaire verzamelingen; het toezicht van de provinciearchivaris op het beheer van de niet overgebrachte archieven; beschikbaarstelling van de in de provinciale archiefbewaarplaats opgenomen archieven en documentaire verzamelingen; publieksbereik van de door HUA beheerde bronnen voor de geschiedenis van de provincie Utrecht.
Openbaar belang	Wij zijn vertegenwoordigd in het dagelijks en het algemeen bestuur en dragen bij aan de gemeenschappelijke regeling voor 11%.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer historische provinciale archieven
Inhoudelijke ontwikkeling	De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft aangegeven dat hij per 1 januari 2025 uit de gemeenschappelijke regelingen (GR) van de Regionale Historische Centra (RHC) wil treden, waaronder ook het HUA.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Een van de consequenties van de uittreding is, dat decentrale overheden (waaronder onze provincie) met ingang van de uittreding geen gebruik meer kunnen maken van de e-depotvoorziening van het Nationaal Archief.
Risico's	Als zich daadwerkelijk financiële risico's voordoen, dragen wij daaraan bij, naar rato van ons aandeel in de totale deelnemersbijdragen van 11%.
Overig	De achterblijvende partners in de GRHUA brengen op dit moment in kaart wat de impact is van de uittreding op de toekomstige samenwerking en brengen scenario's in kaart.

Gemeenschappelijk Orgaan Siteholder Hollandse Waterlinies *

Doel	De siteholder draagt zorg voor de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De siteholder voert de regie over het hele Unesco werelderfgoed Hollandse Waterlinies en is voor het Rijk het eerste aanspreekpunt voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	hollandsewaterlinies.nl
Bestuursdeelname	Van elk GS is er één gedeputeerde lid. Gezamenlijk vormen zij het orgaan en tevens zijn zij opdrachtgever van het ondersteunende bureau (het Sitebureau). Vanuit onze provincie is gedeputeerde Cultuur en Erfgoed lid van dit gemeenschappelijk orgaan (GO).
Overige deelnemers	Provincies Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland
Kerntaken	Coördinatie uitvoering managementplan Hollandse Waterlinies inclusief de uitvoering van taken op het gebied van kennis, publieksbereik en bescherming en zorgdragen voor rapportageverplichtingen richting Rijk en UNESCO.
Openbaar belang	Publiek belang voor het instandhouden van het werelderfgoed.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	In standhouden werelderfgoed
Inhoudelijke ontwikkeling	Niet van toepassing
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	
Overig	Het betreft een gemeenschappelijk orgaan zonder rechtspersoonlijkheid. Wij vertegenwoordigen het orgaan voor deelname aan het maatschappelijke verkeer en het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer. Voor de invulling van het siteholderschap is structureel en gezamenlijk budget nodig. Het totale jaarlijkse budget voor het siteholderschap is € 1 miljoen. De bijdrage per provincie is vastgelegd in de bijdrageverordening volgens de financiële verdeelsleutel 30%- 30%- 30%- 10%. De provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Holland dragen elke voor 30% bij. Noord-Brabant voor 10%. De structurele bijdrage van de provincie Utrecht van € 300.000, - wordt gedekt uit de € 450.000 structurele begrotingsmiddelen voor de Hollandse Waterlinies (de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam) en voor het Pact van Ruigenhoek.

Inter Provinciaal Overleg (IPO) *

Doel	Het IPO behartigt de belangen van de provincies en biedt een platform voor onder andere het optimaliseren van de condities waaronder provincies werken en het stimuleren van provinciale vernieuwingsprocessen.
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	IPO
Bestuursdeelname	PS in algemene ledenvergadering GS in bestuur
Overige deelnemers	De overige provincies
Kerntaken	Het IPO is actief op dezelfde terreinen als de provincies, zoals milieu, landelijk gebied, sociaal beleid, ruimtelijke ordening, wonen, economie en mobiliteit. De belangenbehartiging geeft het IPO vorm door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. De platformfunctie wordt ingevuld door gelegenheden te creëren om kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Daarnaast ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van taken, onder andere via de uitvoeringsorganisatie BIJ12 (natuur, informatiesystemen).
Openbaar belang	<p>Het IPO is een vereniging, waarvan alle Nederlandse provincies lid zijn. Deze zijn vertegenwoordigd in het verenigingsbestuur en de algemene vergadering. Het bestuur bestaat uit dertien leden, uit elke provincie één gedeputeerde. Elk heeft een eigen portefeuille waarvan hij of zij ook woordvoerder is. Een commissaris van de Koning is voorzitter. De algemene vergadering bestaat uit 24 Statenleden; uit elke provincie twee. Daarnaast heeft het bestuur vier adviseurs: drie commissarissen van de Koning en één provinciesecretaris respectievelijk voorgedragen door de Kring van commissarissen en de Kring van Provinciesecretarissen.</p> <p>De kosten van de vereniging worden door de provincies gedragen volgens een maatstaf, waarbij de ene helft van de kosten gelijkmatig over de provincies wordt verdeeld, en de andere helft over de provincies wordt verdeeld naar rato van de som van de totale uitkeringen uit het provinciefonds en de belastingcapaciteit.</p> <p>De kosten van de vereniging worden door de provincies gedragen volgens een maatstaf, waarbij de ene helft van de kosten gelijkmatig over de provincies wordt verdeeld, en de andere helft over de provincies wordt verdeeld naar rato van de som van de totale uitkeringen uit het provinciefonds en de belastingcapaciteit.</p>
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	

Risico's

n.v.t.

Overig

Het IPO-bestuur startte in juni 2022 met een traject rondom de verbetering van de samenwerking. Het heeft adviesbureau AEF gevraagd om onafhankelijk onderzoek te doen naar hoe de samenwerking binnen de organisatie van het IPO kan worden verstevigd, om zo de slagkracht van de organisatie te vergroten. AEF stelde op basis van diverse onderzoeksactiviteiten (documentstudie, gesprekrondes en benchmark onderzoek) het advies 'Rapportage Focus in de Samenwerking' op. Bij besluit van de Algemene Vergadering op 6 juli 2023 zijn er verschillende organisatorische veranderingen geïmplementeerd. De geïmplementeerde maatregelen hebben gaan over gedragsveranderingen en structuurwijzigingen, zonder statutaire wijzigingen. Daarnaast ligt het verzoek voor om in het 1e kwartaal van 2024 onderzoek te doen naar fundamentele hervormingen en het loslaten van de huidige verenigingsstructuur. Daarnaast werkt het IPO verder aan de verbetering van de Planning en Control functie. Inmiddels is er een nieuwe planning en controle-cyclus geïmplementeerd. Deze is gericht op meer transparantie en de nieuwe cyclus sluit nu aan bij de begrotingsprocessen op de provinciehuizen. In 2023 zijn de inspanningen van het IPO met name gericht op de verdere uitwerking van het nieuwe regeerakkoord en de rol daarin voor de provincies ("rol in de ruimte") op de grote transities in het fysieke domein: wonen/bereikbaarheid; energie/klimaat en natuur/stikstof en landbouw (landelijk gebied).

Huis der Nederlandse Provincies (HNP) *

Doel	De algemene doelstelling van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het verkrijgen van een effectieve positionering en vertegenwoordiging van de provincies in Brussel.
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Brussel
Webadres	HNP
Bestuursdeelname	GS in bestuur
Overige deelnemers	De overige provincies en het IPO
Kerntaken	Het HNP behartigt de provinciale belangen op het Brusselse speelveld en is daarmee de lobbyorganisatie van de provincies. Het HNP richt zich op de kennis- en netwerkanalyse van een beperkt aantal dossiers. Het HNP treedt proactief op als verbindende schakel tussen Brussel en de achterban (provincies en IPO) en coördineert de strategie en het netwerk voor de Europese lobbydossiers. Het HNP draagt bij aan de gehele Europese beleidscyclus door vanuit de provinciale belangenbehartiging te 'brengen' en te 'halen'. 'Brengen' door het delen van kennis, bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van Europees beleid dat de provincies raakt en aangaat, en het tonen van goede provinciale voorbeelden die passen binnen de Europese doelstellingen. 'Halen' is het gebruiken van Europese subsidieprogramma's en structuur-en investeringsfondsen en het samenwerken in Europese netwerken.
Openbaar belang	Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP-bestuur vanuit het Huis als liaison tussen de provincies en Europese instellingen en netwerken. De EU-lobbyprioriteiten van het IPO gelden hierbij als basis, naast landsdelige en provinciale agenda's. Namens onze provincie is gedeputeerde Strijk lid van het bestuur van het HNP. Wij zijn lid van het HNP en betalen daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Het HNP is een vereniging volgens Belgisch recht (Internationale non-profit organisatie).
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Financiële risico is gezien de goede financiële situatie minimaal
Overig	

Vitens NV *

Doel	Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Vitens
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Overige deelnemers	Provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Vitens
Kerntaken	Vitens zorgt ervoor dat er 24/7 betrouwbaar water uit de kraan komt en voor goede service daaromheen. Daarnaast zet Vitens zich in voor de bescherming van de kostbare drinkwaterbronnen.
Openbaar belang	Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Het belang van onze provincie als aandeelhouder in Vitens is historisch gegroeid. Met ons aandeelhouderschap borgen wij onze verantwoordelijkheid voor een goede drinkwatervoorziening in Utrecht. Er wordt gezien de grote investeringsopgaven geen dividend uitgekeerd.
Wijziging belang	De provincie heeft een vast aandelenpakket. Het belang is niet gewijzigd.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Goede drinkwatervoorziening
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de provincie geen financiële risico's ten gevolge van het handelen van de N.V., behalve het dividendrisico.
Overig	Voor de planperiode 2018 – 2022 is een investeringsvolume van ongeveer € 618 miljoen (bruto exclusief bijdragen van derden) voorzien. In 2022 is hiervan voor ongeveer € 276 miljoen geïnvesteerd.

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) *

Doel	Het bankieren ten dienste van overheden - waaronder provincies - en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	BNG
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Overige deelnemers	De overige aandeelhouders zijn het Rijk, provincies en gemeenten en een hoogheemraadschap
Kerntaken	De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank voor de overheid en voor het maatschappelijk belang.
Openbaar belang	Wij hebben een belang van 0,16% in de BNG. Het is niet zonder meer mogelijk een marktwaarde voor deze aandelen te bepalen, omdat deze niet vrij verhandelbaar zijn.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	Resultaat 2023 is nog niet bekend. In 2022 was de winst gestegen naar € 300 miljoen (2021 € 236 miljoen).
Publiek doel	Belegging
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) *

Doel	Voor gemeenten, provincies, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	NWB
Bestuursdeelname	Algemene vergadering van aandeelhouders
Overige deelnemers	De aandelen zijn in handen van waterschappen, het Rijk en provincies.
Kerntaken	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is een financiële dienstverlener voor de overheidssector.
Openbaar belang	Wij hebben een belang van 0,17% in de NWB. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) kennen geen marktwaarde.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belegging
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	

REMU Houdstermaatschappij NV *

Doel	De activiteiten van N.V. REMU Houdstermaatschappij beperken zich nu tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding indien dat bedrijf zelf zou worden verkocht.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	
Bestuursdeelname	Via aandeelhoudersvergadering
Overige deelnemers	Gemeenten Utrecht en Amersfoort
Kerntaken	zie Doel
Openbaar belang	De rol van de N.V. REMU Houdstermaatschappij (REMU) beperkt zich tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding. De uitspraak in de rechtszaak en in het hoger beroep zijn voor REMU negatief uitgevallen. De REMU is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De cassatie is verworpen in een uitspraak van de Hoge Raad op 10 juni 2022. Hierdoor is er geen bestaansgrond meer voor de N.V. REMU en zal zij worden ontbonden. Dit is gebeurd in 2023.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Belangenbehartiger aandeelhouders
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	De N.V. Remu houdstermaatschappij is in 2023 ontbonden.
Risico's	n.v.t.
Overig	n.v.t.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU) *

Doel	De vennootschap heeft ten doel (nieuwe statuten): (a) het in samenwerking met publieke en private partijen herstructureren en herontwikkelen, intensiveren en verduurzamen van (bestaande) werklocaties in de provincie Utrecht met inachtneming van het door het provinciebestuur gevoerde beleid; (b) mits in het kader van het vorenstaande, het deelnemen in, het op andere wijze een belang nemen in, het voeren van beheer over en het financieren van andere ondernemingen; alsook het verkrijgen, beheren, ontwikkelen, exploiteren en vervreemden van onroerende zaken en andere registergoederen; (c) alsmede het verrichten van alle handelingen, welke in de ruimste zin verband houden met of bevorderlijk zijn voor een van hiervoor omschreven doeleinden
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	OMU
Bestuursdeelname	Wij zijn enig aandeelhouder van de OMU.
Overige deelnemers	Geen
Kerntaken	N.V. OMU is in 2011 opgericht voor het investeren in private kavels op verouderde bedrijventerreinen in onze provincie. In 2016 is de opdracht verbreed naar de transformatie van leegstaande kantoorpanden. In september 2021 hebben we ingestemd met een rol van de OMU in intensiveren en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen.
Openbaar belang	Het gaat om projecten die zonder ingrijpen van de overheid niet of ernstig vertraagd van de grond zouden komen en die een bijdrage leveren aan verbetering van het vestigingsklimaat op bedrijventerreinen en de leefbaarheid in de binnensteden.
Wijziging belang	In 2020 is het aandelenkapitaal vergroot met € 1 miljoen. In 2022 is € 30 miljoen extra beschikbaar gesteld om doelstellingen op intensivering en verduurzaming op te pakken.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Verbetering leefbaarheid in binnensteden
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	OMU overweegt om haar personele capaciteit te vergroten.
Risico's	Als aandeelhouder lopen wij geen financiële risico's als gevolg van het handelen van de N.V. Het is wel een voorwaarde dat wij ons niet bezighouden met het bestuur van de N.V. Een ander risico is dat de N.V. gebonden is aan de Europese regels voor staatssteun en dat zij de regels die daarvoor gelden, moet volgen.
Overig	OMU werkt samen met de gemeente Utrecht. Zij investeren met gezamenlijke middelen in projecten in die stad (passend binnen de doelstelling van OMU).

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht Region B.V. *

Doel	Versterken van de economische structuur van de Regio Utrecht door te investeren in de innovatieve sectoren en maatschappelijke opgaven.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.romutrechtregion.nl
Bestuursdeelname	Via aandeelhoudersvergadering (AvA)
Overige deelnemers	Gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, UU, UMCU (via Utrecht Holdings) en ministerie EZK
Kerntaken	1. Innoveren; business development (bedrijven/projecten) 2. Investeren; financieringen & participaties 3. Internationaliseren; trade & invest
Openbaar belang	Economische structuurversterking in de provincie Utrecht
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Vergroten innovatiekracht
Inhoudelijke ontwikkeling	
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	In de reserve Weerstandsvermogen is in 2020 een storting gedaan van € 2,5 miljoen en in 2021 van € 3,2 miljoen. Het streven is dat de ROM revolverende leningen verstrekt. En het eigen vermogen door de jaren heen kan en mag toenemen met de rendementen op de investeringen. Bij het berekenen van het weerstandsvermogen is rekening gehouden met een eventueel verlies op het gestorte aandelenkapitaal.
Overig	In 2023 zijn er acht investeringen vanuit het Participatiefonds gedaan. In 2023 zijn er vanuit het Proof of Conceptfonds 14 investeringen gedaan en voor het Vroegefasefinanciering zijn 3 investeringen gedaan.

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen *

Doel	Beheren van de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen.
Type Verbonden Partij	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.provincie-utrecht.nl
Bestuursdeelname	GS is bestuur
Overige deelnemers	geen
Kerntaken	Het bekostigen van de nazorgkosten en een zodanig beheer van de fondsmiddelen dat voldoende rendement wordt gegenereerd voor de eeuwigdurende nazorg.
Openbaar belang	Het treffen van zodanige maatregelen dat wordt gewaarborgd dat de stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu met zich meebrengt, dan wel voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen.
Wijziging belang	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen
Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Volgens de huidige regels neemt de provincie de nazorg van de stortplaats Smink over in 2040. Om een eventueel financieel risico, dat het doelvermogen niet toereikend is, te voorkomen wordt periodiek onderzocht of het nazorgplan moet worden aangepast. Op basis van dit plan wordt het doelvermogen opnieuw vastgesteld en kunnen wij een aangepaste heffing opleggen. Dit verkleint ons eventuele financiële risico.
Overig	

3.6.3 Financiële kengetallen (getallen x € 1 mln.)

Gemeenschappelijke regeling

Naam verbonden partij	Belang	Eigen	Eigen	Vreemd	Vreemd	Resultaat
		vermogen	vermogen	vermogen	vermogen	
	2022	1 jan	31 dec	1 jan	31 dec	2022
Randstedelijke Rekenkamer (RRK) *		0,528	0,428	0,520	0,502	0
Recreatie Midden-Nederland (RMN) *		0	0	1,845	1,700	0
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG) *		3,545	3,876	5,948	6,551	-0,434
Plassenschap Loosdrecht e.o. *		1,387	0,720	2,519	5,887	0,596
Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) *		2,227	1,271	5,325	6,350	-0,212

Het Utrechts Archief *	2,589	2,719	0,870	1,042	-0,074
Gemeenschappelijk Orgaan Siteholder	0,832	0,832	0	0	0,037
Hollandse Waterlinies *					

Stichtingen en verenigingen

Naam verbonden partij	Belang	Eigen vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2022	1 jan	31 dec	1 jan	31 dec	2022
Inter Provinciaal Overleg (IPO) *		5,170	5,688	31,630	43,081	3,677
Huis der Nederlandse Provincies (HNP) *		0,656	0,705	0,336	0,711	0,007

Overige verbonden partijen

Naam verbonden partij	Belang	Eigen vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2022	1 jan	31 dec	1 jan	31 dec	2022
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen *		0	0	5,1	4,6	0

Coöperaties en vennootschappen

Naam verbonden partij	Belang	Aandelen	Eigen vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat
	2022		1 jan	31 dec	1 jan	31 dec	2022
Vitens NV *	4,95%	285.869 a € 1,00	600,3	649,5	1,388	1,447	8,2
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG) *	0,16%	87.750	5062	4615	143.995	107.459	300
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) *	0,17%	A: 43 a € 115,- en B: 60 a € 460,-	1.902	1.995	93.791	70.964	143
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU) *	31%	160.000 van nominaal € 100,00	13,3	13,1	1,3	0,189	-0,245
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht Region B.V. *	36%	16 mln. à € 1	51,6	50,6	6,0	9,50	-1,0
REMU Houdstermaatschappij NV *	47,5%	95a € 500	0,777	0,747	0,003	0,003	-0,030

* gegevens uit Jaarrekening 2022

** gegevens uit Begroting 2023

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Grond is een belangrijk middel om doelen te bereiken op het gebied van:

- recreatie;
- natuur en landschap;
- duurzame energie;
- duurzame landbouw;
- duurzame en veilige mobiliteit.

Het grondbeleid bestaat uit het organiseren van processen, kennis, grondbeheer en uit instrumenten. Zoals de aan- en verkoop van gronden.

In september 2020 hebben de Provinciale Staten (PS) de 'Nota Grondbeleid 2020' vastgesteld. Deze nota zorgt voor een provinciebreed grondbeleid. Dat actualiseren we vervolgens elke 4 jaar. Ons grondbeleid is uitgewerkt in een uitvoeringskader. Dat is toepasbaar op de verschillende uitvoeringstaken van de provincie.

3.7.2 Wat willen we bereiken.

Een belangrijk kader binnen het grondbeleid is dat wij opgavegericht werken. Dit betekent dat we in ons handelen de maatschappelijke opgaven centraal zetten. Grond is een van de middelen die we kunnen inzetten om onze gestelde doelen te bereiken.

Grondbezit is daarmee nooit een doel op zich: het grondbeleid gaat over de kaders en spelregels voor de inzet van het grondinstrumentarium. Wij hebben de verantwoordelijkheid om als een rechtmatige en betrouwbare overheid bij grondtransacties marktconform, openbaar, volgens gelijkberechtiging en transparant te handelen.

In het grondbeleid geven we aan welke grondinstrumenten beschikbaar zijn en hoe we die toepassen. Ook geeft het grondbeleid randvoorwaarden en spelregels voor de inzet van de grondinstrumenten. Het succesvol toepassen van het grondbeleid vergt aansluiting bij ons ruimtelijk beleid en het actief signaleren van ontwikkelingen en kansen. Op projectniveau wordt het grondbeleid beschreven in grondstrategieën en verwervingsplannen. Met de toepassing van het grondbeleid krijgen wij gebruiksrechten van gronden. En opstellen om realisatie van provinciale doelen mogelijk te maken.

In 2023 is er voor het eerst gewerkt met het strategisch beleidskader 2022 (Grondbank). Wij maken met deze grondbank de keuze voor een meer actief grondbeleid. Met de grondbank bestaat de gelegenheid om anticiperende grondaankopen te kunnen doen voor de ruimtelijke thema's binnen de provincie Utrecht. Met de grondbank vergroten wij de uitvoeringskracht. Doordat er meer strategische en vroegtijdige regie over het grondgebruik is. De grondbank vormt een extra instrument vergeleken met het bestaande provinciale instrumentarium. Er kan daarnaast nog steeds passief en via het publiekrechtelijke instrumentarium invloed worden uitgeoefend. In het strategisch beleidskader staat waarom we kiezen voor meer actief strategisch grondbeleid in de vorm van het instrument grondbank. Daarbij wordt ingegaan op de opgaven van de provincie Utrecht aan de ene kant. En op de beperkte hoeveelheid grond die beschikbaar is om die doelen te realiseren aan de andere kant. De grondbank is ingekaderd met een beschrijving van de bestuurlijke inbedding, de financiën en de uitvoeringsaspecten.

De inzet van het grondinstrumentarium binnen de provincie Utrecht vindt voornamelijk plaats in het kader van het programma:

- Agenda Vitaal Platteland;
- Mobiliteit;
- Hart van de Heuvelrug;
- Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied;
- Bodemdaling.

Alleen binnen Hart van de Heuvelrug (gebiedsontwikkelingsprogramma voor het gebied in de driehoek Soest-Zeist-Amersfoort) voert de provincie actieve grondexploitaties uit.

3.7.3 Wat hebben we daarvoor gedaan

Programma Agenda Vitaal Platteland

De belangrijkste opgave binnen de Agenda Vitaal Platteland (AVP) is het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Volgens het Akkoord van Utrecht (looptijd 2027) moeten we hiervoor 1.570 hectare nieuwe natuur realiseren en nog 2.700 hectare inrichten. We ontwikkelen de 1.570 hectare door:

- verwerving van gronden;
- inrichting van deze gronden;
- de verkoop aan de eindbeheerder;
- directe aankoop door een eindbeheerder;
- functieverandering via particulier natuurbeheer.

In de laatste 2 gevallen realiseren eindbeheerders en/of particulieren provinciale doelen. Dat doen zij op zelf aangekochte en op eigen gronden. Wij hoeven deze gronden niet te verwerven. Maar we vergoeden wel de waardedaling van de gronden bij functieverandering naar natuur. En 95% van de kosten voor inrichting van deze gronden.

Verwerving en functieverandering vinden plaats op basis van vrijwilligheid. Daardoor schommelen de resultaten sterk over de jaren. In 2023 is er circa 5,5 hectare grond aangekocht voor AVP. Het gaat om:

- circa 2,5 hectare binnen de begrenzing van het NNN;
- circa 0,5 hectare ten behoeve van een recreatief fietspad;
- circa 2,5 hectare ruilgrond.

Tevens is er circa 207 hectare verkocht. Waarvan een groot deel recreatie/natuurgebied in IJsselstein (circa 69 hectare) en agrarische grond in de kavelruil Kamerik Harmelen (circa 93 hectare). Gekoppeld aan de verkoop van circa 7 hectare agrarische grond is 3,5 hectare van het NNN gerealiseerd in Bunnik.

Voor de realisatie van het NNN wordt verder verwezen naar programma 2 Landelijk gebied, paragraaf 2.1.

Programma Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

Het programma Hart van de Heuvelrug - Vliegbasis Soesterberg is een integrale gebiedsontwikkeling. Sinds 2004 werken we er in dit gebied aan om de natuurgebieden aan elkaar te verbinden. En deze te versterken. Dat doen we samen met partijen. Binnen dit groene netwerk ontstaat ruimte om woningen en bedrijven te bouwen. En voor zorg en recreatie. De gronden die we in eigendom hebben, verkopen we na bewerking of leveren we door aan derden. Dit doen we voor het realiseren van woningen, bedrijven of natuur- en/of recreatieterreinen. We beheren enkele percelen tijdelijk totdat de gronden verkocht of overgedragen zijn. In 2023 zijn er geen gronden verkocht of overgedragen.

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de projectenparagraaf 3.8.1.

3.7.4 Financiën en financiële risico's

Raamkrediet

In de Begroting 2023 is door PS een raamkrediet ter beschikking gesteld. Dit raamkrediet kent een omvang van € 11 miljoen. Die is voor het doen van grondaankopen in het kader van Agenda Vitaal Platteland (AVP) en bodemdaling. In het jaar 2023 is er voor € 0,5 miljoen grond aangekocht.

Bedragen x € 1.000

Programma	Raamkrediet 1-1-2023	Gerealiseerde aankopen geboekt op de balans	Gerealiseerde aankopen ten laste van exploitatie	Totaal gerealiseerde aankopen	Resultaat
Agenda Vitaal Platteland (AVP)	11.000	176	258	434	10.566
Grondbank	20.000	0	0	0	20.000

Programma Agenda Vitaal Platteland

De financiering van de nog te realiseren internationale natuurdoelen vindt vooral plaats via het zogenaamde grond-voor-grond-principe. Dat houdt in dat in dat we gronden die we in bezit hebben verkopen. Zo maken we budget vrij voor nieuwe aankopen en inrichting van nieuwe natuur.

Alle gronden die we voor het programma AVP aankopen, worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde. Of tegen de lagere marktwaarde. Dat geldt in het geval van gronden binnen het NNN. Het verschil tussen de lagere marktwaarde en de verkrijgingsprijs dekken we uit de middelen voor realisatie van het Natuurnetwerk Nederland binnen programma 2. Meestal is dat 85% van de koopsom.

Over de afbouw van de Grondvoorraad AVP (voorheen Revolverend Fonds) heeft ons college in het verleden afspraken gemaakt. Het fonds bood destijds de mogelijkheid om aankoop van gronden en opstellen tot maximaal € 50 miljoen voor te financieren. Bij de behandeling in PS van de geactualiseerde nota grondbeleid in 2024 zal voorgesteld worden deze afbouw te stoppen, omdat het aantal opgaven in het landelijk gebied nu groter wordt.

Verloop Grondvoorraad AVP en natuurcompensatiebank x €1.000	2022 werkelijk	2023 werkelijk
Stand per 1-1	19.059	28.085
Waarvan AVP	16.877	25.513
Waarvan natuurcompensatiefonds	2.182	2.572
Saldo aan- en verkopen grondvoorraad	9.025	-5.164
Waarvan AVP	8.635	-5.164
Waarvan natuurcompensatiefonds	390	0
Stand per 31-12	28.085	22.921
Waarvan AVP	25.513	20.349
Waarvan natuurcompensatiefonds	2.572	2.572

Categorie	Aantal hectares per 31-12-2022	Aantal hectares per 31-12-2023
NNN	459 ha	391 ha
RodS	104 ha	42 ha
Ruilgrond en overig	514 ha	454 ha
Totaal	1.007ha	887 ha

Grondbank

Voor de grondbank bestaat de mogelijkheid om anticiperende grondaankopen te kunnen doen voor de ruimtelijke thema's binnen de provincie Utrecht. In het afgelopen jaar zijn wij wel een aantal aankooptrajecten gestart maar deze zijn nog niet afgerond.

Programma Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

De grondexploitaties van het programma Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg zijn een gesloten systeem. Dat betekent dat we investeringen bekostigen met de toekomstige opbrengsten. Het programma en project komen niet ten laste van de algemene middelen. We verrekenen het saldo met de algemene middelen pas bij afronding van het geheel. Dat is naar verwachting in 2030.

De verantwoording van het programma is als volgt in de administratie opgenomen:

- De rode projecten (grondexploitaties) waarbinnen de ontwikkelingen in wonen en werken plaatsvinden, blijven verantwoord onder de Voorraden (VRD), via Programma 1. Ruimtelijke ordening. Dit zijn de projecten Woonwijk Vliegbasis Soesterberg en Sortie 16.
- De groene projecten, met de ontwikkelingen in natuur en recreatie, zijn onder de vaste activa opgenomen:
 - De projecten waarbij de grond nog in eigendom van de provincie is, vallen onder de Materiële vaste activa (MVA). Dit zijn de projecten Oostelijke Corridor en Kamp van Zeist.
 - De projecten waarbij de grond is overgedragen aan derden, vallen onder de Immateriële vaste activa (IVA) als Bijdragen in activa van derden. Dit zijn de projecten Park Vliegbasis Soesterberg en het Beheerfonds.

De insteek bij alle projecten is dat we alle grond voor afsluiting van het project overdragen. Hetzij voor het realiseren van woningen en bedrijven, hetzij als natuur- en/of recreatieterrein.

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt er op de rode projecten tussentijdse winst genomen volgens de Percentage of Completion (POC)-methode. Op de afgesloten projecten in de IVA en MVA wordt jaarlijks afgeschreven. De hieruit voortkomende financiële gevolgen verantwoorden we in Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling. Het voordeel wordt afgewikkeld naar de in 2020 ingestelde bestemmingsreserve. Met deze reserve geven we invulling aan het contractueel overeengekomen Beheerfonds.

Voor meer toelichting en de risico's van het project verwijzen wij naar de projectenparagraaf 3.8.1.

Financiële risico's bij grondverwerving binnen AVP

Het financiële risico bij grondverwerving voor de inrichting van het landelijk gebied is over het algemeen beperkt omdat grond relatief waardeverloopt. De afgelopen jaren is de grondwaarde van agrarische grond steeds licht gestegen. We zien de afgelopen periode de druk op de grondmarkt in het landelijk gebied alleen maar toenemen nu er ook extra grond nodig is voor bijvoorbeeld:

- het oplossen van de problematiek rond stikstof;
- bodemdaling;
- de energietransitie;
- de woningbouwopgave;
- nieuw bosbeleid.

Het programma AVP kent een voorziening om eventuele risico's op te vangen, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Hiermee worden de risico's opgevangen van de opstallen die in bezit zijn in het landelijk gebied. En die onderdeel zijn van de grondvoorraad AVP. Uitzonderd zijn de opstallen die gratis zijn verkregen bij de overname van de gronden van Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL). De risicovoorziening is in 2023 opgehoogd. Omdat een aantal boerderijen zeer waarschijnlijk tegen de agrarische waarde verkocht gaat worden en niet tegen de (hogere) Ruimte-voor-Ruimte-waarde. Hiermee nemen wij genoegen met een lagere opbrengst. Maar wordt wel ruimte geboden aan agrariërs om te verplaatsen naar een andere locatie. Bijvoorbeeld uit een (nieuw) natuurgebied of een Natura 2000-gebied.

Risicovoorziening grondrisico's grondvoorraad AVP

x €1.000

Beginsaldo 01-01-2023	273
Eindsaldo 31-12-2023	500

3.8 Projecten

3.8.1. Hart van de Heuvelrug

3.8.1.1 Inleiding en historisch perspectief

Hart van de Heuvelrug is een unieke integrale gebiedsontwikkeling. Versnipperde natuur komt weer met elkaar in verbinding. En er worden woningen, bedrijven en zorgprojecten gebouwd.

Op 5 juni 2015 hebben de gemeenten Soest en Zeist en wij ingestemd met de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg. Doel van het programma is om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. We maken 2 ecologische verbindingen. Dit zijn de ecologische corridors. Daarnaast is er in het programma ruimte voor wonen, werken, zorg en recreatie. Een belangrijk uitgangspunt in de uitvoering is dat de opbrengsten van de rode projecten, de groene projecten financieren. Rode projecten zijn het ontwikkelen van woon- en werklocaties. Groene projecten zijn de ontwikkeling van natuur en recreatie. Ook is het toevoegen van het aantal hectare ontwikkeld gebied en het aantal hectare groen in balans.

We hebben al veel projecten afgerond. Vooral groene projecten. We werken met gemeente Soest, gemeente Zeist en het Utrechts Landschap intensief samen om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Dit zijn vooral projecten voor de ontwikkeling van de woonlocaties.

3.8.1.2 Wat hebben we bereikt

Wij zijn binnen het programma Hart van de Heuvelrug verantwoordelijk voor de volgende projecten:

Hart van de Heuvelrug:

- Kamp van Zeist;
- Woonwijk Sortie 16;
- Oostelijke Corridor (gerealiseerd, grond nog niet overdragen).

Vliegbasis Soesterberg:

- Woonwijk Vliegbasis Soesterberg;
- Kavels Westflank;
- Park Vliegbasis Soesterberg;
- Ecologische corridor Camp New Amsterdam (CNA).

Naast onze projecten voeren ook de gemeenten Zeist en Soest projecten uit. Voor de gemeente Soest gaat het om Oude Tempel en voor de gemeente Zeist om Huis ter Heide West. Daarnaast is er nog een private ontwikkeling van de Willem Arntsz-hoeve (WA-hoeve) in Den Dolder. Voor deze ontwikkeling is een financiële afdracht kortgesloten. Wij zijn financieel ook eindverantwoordelijk voor deze gemeentelijke projecten. De projecten zijn niet in deze jaarrekening opgenomen. Ze drukken namelijk niet op de jaarlijkse begroting.

De projectenrapportage Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg (januari 2024) gaat inhoudelijk in op de stand van zaken van deze projecten. In de mastergrondexploitatie Hart van de Heuvelrug en grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg (januari 2024) geven we ook een financiële stand van zaken.

3.8.1.3 Wat hebben we daarvoor gedaan

Hart van de Heuvelrug

Kamp van Zeist

Wij hebben het terrein Kamp van Zeist gekocht van Defensie. Doel is dat dit gebied uiteindelijk een natuurgebied van 29 hectare wordt. Na de aankoop zullen we:

- de gebouwen slopen;
- de verhardingen grotendeels verwijderen;
- de bodem waar nodig saneren.

Daarna richten we het terrein in als natuurgebied. En leveren het daarna aan het Utrechts Landschap. De benodigde financiën voor Kamp van Zeist zijn geborgd in het beheerfonds Hart van de Heuvelrug door de financiële bijdrage vanuit het project Den Dolder Noordoost (WA-hoeve). De periode tot en met de doorlevering aan het Utrechts Landschap beheren wij het terrein. Een deel van het terrein verhuren we tijdelijk aan het COA voor de opvang van vluchtelingen. De planning is om het gebied gefaseerd in te richten naar natuur. Planning van

het 1e deel is om dit in 2026 vergoed te hebben. Het gedeelte dat verhuurd wordt aan het COA zullen we daarna herinrichten. Planning is dat dat deel uiterlijk mei 2030 gereed is.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Kamp van Zeist		
Opstellen tijdelijk beheerplan voor het terrein		We hebben afspraken gemaakt over het beheer van verschillende delen van het terrein. Wij beheren het terrein totdat het is doorgeleverd aan het Utrechts Landschap.
Opstellen definitief inrichtingsplan		Samen met het Utrechts Landschap hebben we het definitief inrichtingsplan opgesteld. Dit plan is op 1 februari 2024 vastgesteld in de stuurgroep Hart van de Heuvelrug.
Opstellen sloopplan voor verwijderen opstallen en verharding		We hebben een sloper aanbesteed en gecontracteerd. De sloper stelt een plan op voor de fasering van de werkzaamheden.

Sortie 16

Op deze locatie ontwikkelen wij een nieuwe woonwijk. Hier hebben wij vanuit het programma Hart van de Heuvelrug een ontwikkelende rol in het proces. We zijn ook initiatiefnemer voor de op te stellen producten. Het bestemmingsplan heeft ter visie gelegen en is in oktober 2023 vastgesteld door de gemeenteraad van Zeist. Er is vervolgens beroep aangetekend bij de Raad van State. Daarnaast hebben we een activiteitenplan opgesteld voor de ontheffing Wet natuurbescherming. Deze ontheffing is verleend en inmiddels onherroepelijk.

We hebben samen met de gemeente Zeist, gemeente Soest en Utrechts Landschap een handboek inrichtingsprincipes opgesteld. Daarin staan principes voor de later te maken inrichtingsplannen voor de ontsluitingswegen en (hoofd)infrastructuur (openbare ruimte).

In 2023 hebben we het Ambitiedocument Duurzaamheid opgesteld. Deze is door de stuurgroep vastgesteld. Bij het realiseren van de woonwijken Sortie 16 en de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg willen we hoge duurzaamheidsambities realiseren. Het doel van het Ambitiedocument is om te komen tot een eenduidige duurzaamheidsambitie. Waarbij een integrale afweging tussen de duurzaamheidsaspecten kan worden gemaakt. Hierbij gaat het om de volgende thema's: natuurinclusiviteit, gezondheid, klimaatadaptatie, circulariteit, energie en mobiliteit. Het Ambitiedocument vormt de basis voor de verdere uitwerking van de tenders. Daar kunnen (combinaties van) partijen zich op inschrijven. In een latere fase worden de duurzaamheidsambities verder gespecificeerd.

In 2023 heeft de stuurgroep besloten een Kwaliteitsteam in te stellen. Dit Kwaliteitsteam gaat initiatiefnemers adviseren en begeleiden bij zaken over de ruimtelijke kwaliteit en de duurzame ontwikkeling van:

- de Woonwijk VBS;
- Sortie 16;
- Kavels Westflank.

Dat doet het Kwaliteitsteam in opdracht van ons. Het doel is dat de woongebieden hoogwaardig en in samenhang worden ontwikkeld. In de bebouwingsstructuur van het gehele gebied. En in de openbare ruimte.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Sortie 16		
Oprichten kwaliteitsteam (in samenhang met vliegbasis Soesterberg).		De Stuurgroep Hart van de Heuvelrug heeft ingestemd met het instellen van een Kwaliteitsteam. Dit team is inmiddels gestart.
Ambitiedocument duurzaamheid ten behoeve van de aanbesteding van marktpartijen.		We hebben een integraal Ambitiedocument duurzaamheid laten opstellen. Deze is door de Stuurgroep Hart van de Heuvelrug vastgesteld.
Opstellen tenderprocedure voor selectie van een marktpartij.		Het opstellen van de tenderprocedure wordt voorbereid door de uitvoeringsorganisatie (BV Hart van de Heuvelrug). De operationalisering volgt in 2024. Dan zullen ook de

	tenderprocedures voor verkoop van de gronden uitgewerkt worden.
--	---

Oostelijke Corridor

De Oostelijke Corridor is een heideverbinding die over vliegbasis Soesterberg naar het westen loopt. De Oostelijke Corridor bestaat onder meer uit 3 ecoducten:

1. Ecoduct Op Hees;
2. Ecoduct Boele Staal;
3. Ecoduct Leusderheide.

Het Ecoduct Boele Staal is in 2016 als laatste gerealiseerd. Het idee was de natuurgronden die hierbij horen openbaar en marktconform te verkopen. Het gaat om ongeveer 9 hectare. Met een openbare procedure krijgt iedere mogelijk geïnteresseerde de kans om een bod uit te brengen en het terrein te kopen. Er is een onderzoek uitgevoerd naar vergelijkbare grondposities. Daaruit blijkt dat een openbare procedure niet heel kansrijk is. In 2023 zijn gesprekken gevoerd met Defensie en het Utrechts Landschap. Beide partijen hebben in de directe omgeving ook gronden in eigendom.

Vliegbasis Soesterberg

Woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Voor de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg hebben we een ontwikkelende rol in het proces. En zijn we initiatiefnemer. Op een deel van de voormalige vliegbasis ontwikkelen we samen met de gemeenten Zeist en Soest en Utrechts Landschap een nieuwe duurzame woonwijk. De woonwijk past qua sfeer en beleving in het bijzondere landschap. Deze woonwijk bevindt zich in de planontwikkelingsfase.

Het woningbouwprogramma in de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg voorziet in basis in dure woningen (circa 225 woningen). We hebben in 2023 een studie verricht naar het inpassen van circa 25 betaalbare woningen in het programma. Om zo in de woonwijk ook te voorzien in de ambitie om betaalbare woningbouw te realiseren. In november 2023 heeft de Stuurgroep Vliegbasis Soesterberg besloten 27 betaalbare woningen toe te voegen aan het programma. Dat besluit nam de Stuurgroep Vliegbasis Soesterberg op basis van deze studie. Het totaalprogramma aan woningen betreft momenteel 239 woningen.

De voor de ontwikkeling van de woonwijk benodigde ontheffing Wet natuurbescherming is verleend. Hiertegen is beroep ingesteld bij de rechtbank. Inhoudelijke behandeling heeft in het voorjaar van 2023 bij de rechtbank Midden-Nederland plaatsgevonden. De rechtbank heeft in augustus 2023 een tussenuitspraak gedaan. De ecologische aspecten uit de ontheffing zijn daarbij 'overeind' gebleven. Maar de rechtbank heeft wel een motiveringsgebrek geconstateerd inzake het onderbouwen van de woningbehoefte. Wij zijn in de gelegenheid gesteld dit gebrek te herstellen en wij hebben hierin voorzien. De rechter heeft begin februari 2024 uitspraak gedaan en aangegeven dat het motiveringsgebrek voldoende hersteld is en de verleende ontheffing Wet Natuurbescherming van kracht blijft.

Eind 2019 is in samenwerking met Defensie een plan van aanpak voor de sanering van een PFAS-verontreiniging in de woonwijk opgesteld. En deze is vastgesteld in het bestuurlijk overleg met de provincie en het Rijk. Hierin is afgesproken dat er onderzoek gedaan wordt naar saneringstechnieken en de wijze waarop de verontreiniging in dit geval kan worden aangepakt. Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Daarbij is gebleken dat de locatie gesaneerd kan worden. En dat er in de toekomst op uitstekende en veilige wijze in de woonwijk gewoond kan worden. In 2023 hebben we met het Rijk overeenstemming bereikt over het kostenverhaal bij de sanering. Het Rijk zal de sanering bekostigen. Daarbij zullen wij deze uitvoeren. We laten een saneringsplan opstellen en uitvoering van de sanering is vanaf 2026 voorzien.

We hebben 3 wijzigingsplannen voorbereid. Die moet een deel van de 'geluidscontour' van het bestaande bedrijventerrein Soesterberg Noord wegnemen. Hiermee ontstaat ook in het laatste deel van de woonwijk een directe bouwtitel. De wijzigingsplannen zijn in 2023 ter inzage gelegd.

We hebben in november 2023 een besluit genomen om een externe uitvoeringsorganisatie (BV Hart van de Heuvelrug) op te richten voor de realisering van de woonwijk Vliegbasis, Sortie 16 en Kavels Westflank. Naar verwachting zal de BV in 2024 operationeel zijn.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Woonwijk Vliegbasis Soesterberg		
Uitspraak rechtbank over ontheffing Wet Natuurbescherming.	●	De rechter heeft een tussenuitspraak gedaan en we hebben aanvullende informatie aangeleverd. naar aanleiding daarvan heeft de rechter besloten dat de ontheffing van kracht blijft. De opponent heeft inmiddels een hoger beroep aangetekend bij de Raad van State.
Vaststellen wijzigingsplan 1 en 2 door de gemeente Soest en wijzigingsplan 3 door de gemeente Zeist.	●	De wijzigingsplannen zijn in 2023 ter visie gelegd, en wijzigingsplan 1 is in 2023 ook vastgesteld.
Ruimen van de niet gesprongen explosieven in open veld.	●	Met Defensie vond en vindt afstemming plaats over het op geschikte wijze ruimen van niet-gesprongen explosieven in samenhang met de PFAS-sanering.
Afronden mitigerende maatregelen voor de veldleeuwerik op de vliegbasis voor de woonwijk .	●	De maatregelen zijn deels afgerond (broedbiologisch onderzoek, bekalkingsexperiment). Een aantal zaken loopt nog. Zoals het afvangen van de hazelwormen en het opbreken van de rollerbaan.
Start sanering PFAS-verontreiniging.	●	De sanering is nog niet gestart. Wel hebben we overeenstemming bereikt met Defensie over het kostenverhaal. Daarnaast hebben we een ingenieursbureau gecontracteerd. Die gaat het saneringsplan opstellen.
(Externe) uitvoeringsorganisatie is opgericht en actief.	●	We hebben een besluit tot oprichting genomen. De operationalisatie volgt in 2024.

Kavels Westflank

Aan de Dolderseweg in Huis ter Heide ligt een terrein van ongeveer 1,7 hectare dat we verkopen voor woningbouw. Voor de kavels Westflank hebben we een herziening van het bestemmingsplan opgesteld. Dit plan is in oktober 2023 door de gemeenteraad van Zeist vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. De verkoop van de kavels kan worden voorbereid door de uitvoeringsorganisatie (BV Hart van de Heuvelrug). Naar verwachting is dit eind 2024.

De woning op Dolderseweg 54 is gekraakt. De rechter heeft in hoger beroep besloten dat de krakers voorlopig in het pand mogen blijven. Tot het moment dat er daadwerkelijk (concrete) plannen zijn voor de woning.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Kavels Westflank		
Vastgesteld bestemmingsplan kavels Westflank.	●	Het bestemmingsplan is eind 2023 vastgesteld.
Voorbereiden verkoop van de kavels Westflank (afhankelijk van eventuele zienswijzen op bestemmingsplan).	●	Het voorbereiden van de verkoop zal in 2024 worden opgepakt. En definitief in gang worden gezet als de uitvoeringsorganisatie (BV) operationeel is.

Park Vliegbasis Soesterberg

We hebben de voormalige Vliegbasis Soesterberg gekocht van Defensie. We hebben deze ingericht en opengesteld als park. Het is een bijzonder natuurgebied en we behouden cultuur(historie) en erfgoed. Eind 2017 hebben we het grotendeels verkocht aan Utrechts Landschap. We zijn met het Utrechts Landschap in gesprek over de verdere ontwikkeling van en programmering in Park Vliegbasis Soesterberg. We hebben recreatieve paden, routes en recreatieve voorzieningen gerealiseerd. We hebben de noordelijke entree in het park verbeterd. En onderzochten een logische fietsverbinding. Zodat mensen gedurende het hele jaar een rondje over de vliegbasis kunnen fietsen. Nu is een deel van de fietsroute afgesloten tijdens het broedseizoen. In het park voeren we mitigerende maatregelen uit voor de ontheffing Wet natuurbescherming voor de realisatie van woonwijk Vliegbasis. Hiermee willen we de duurzame instandhouding van de populatie veldleeuweriken borgen.

In het park is een geval van PFOS-verontreiniging vastgesteld. Daar zijn mogelijk saneringsmaatregelen nodig. We laten een aantal andere PFOS-verdachte locaties onderzoeken. Dit om eventuele verspreidingsrisico's via het grondwater en/of ecologische risico's vast te stellen en uit te sluiten.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Park Vliegbasis Soesterberg		
De mitigerende maatregelen in het kader van ontheffing Wet natuurbescherming worden uitgevoerd.		We zijn gestart met de uitvoering van de mitigerende maatregelen voor de realisatie van de woonwijk. In het kader van de ontheffing Wet natuurbescherming. Deze maatregelen zijn nog niet afgerond.
Afsluiting van project herinrichting park VBS.		Het herinrichtingsproject is volledig uitgevoerd en afgesloten.

Ecologische corridor CNA

Het laatste deel van de westelijke ecologische verbinding moet nog gerealiseerd worden. Het gaat om het gedeelte dat loopt over de westkant van de voormalige vliegbasis Soesterberg, door CNA. Dat is en blijft in eigendom van het Rijk, in het bijzonder Defensie. Met de nieuwe verbinding versterken we de bestaande hoge ecologische waarden op de voormalige vliegbasis en breiden we het NNN uit. In 2023 hebben we afspraken gemaakt met Defensie over de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. En hebben we overeenstemming bereikt over het inrichtingsplan. Uitvoering van de sloopwerkzaamheden wordt afgerond in 2024. Daaropvolgend zullen de benodigde inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd.

Beoogd resultaat 2023	Status	Toelichting
Camp New Amsterdam		
Start sloopwerkzaamheden (bestaande opstallen) en inrichting van het terrein als ecologische verbindingszone.		De opdracht voor de sloopwerkzaamheden is verstrekt, de aannemer is door Defensie gecontracteerd. Uitvoering zal starten in 2024. Daarna zal het terrein ingericht worden. De opdrachtverlening ligt bij Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB).

3.8.1.4 Wat heeft dat gekost

De begroting 2023 is oorspronkelijk gebaseerd op de GREX 2023 en met de Slotwijziging 2023 aangepast aan de prognose. De tabel hieronder laat het budget 2023 zien volgens de ramingen in de GREX 2023. Deze worden vergeleken met de realisatie 2023 per project. De grootste verschillen zijn toegelicht in onderstaande tabel.

Financieel overzicht 2023	Begroting	Realisatie	Saldo
bedragen x € 1.000	2023		
Lasten			
Hart van de Heuvelrug_ - Richelleweg	12	12	-
Hart van de Heuvelrug_ - Sortie 16	250	212	38
Hart van de Heuvelrug_ - Kamp van Zeist	989	785	204
Vliegbasis Soesterberg - Park	1.400	765	635
Vliegbasis Soesterberg - Woonwijk	800	544	256
Totaal Lasten	3.451	2.318	1.133
Baten			
Hart van de Heuvelrug_ - Richelleweg	-	-	-
Hart van de Heuvelrug_ - Kamp van Zeist	-400	-743	343
Totaal Baten	-400	-743	343
Totaal, per saldo aan lasten	3.051	1.575	1.476

Toelichting grootste verschillen

Lasten

Hart van de Heuvelrug - Kamp van Zeist

Er is vertraging opgetreden door de ontheffingsprocedure Wnb. Daardoor wordt de uitvoering van het sloopprogramma in 2024 gestart.

Vliegbasis Soesterberg - Park

Het slopen van de opstallen op het terrein Camp New Amsterdam is niet in 2023 gestart. We zijn hiervoor afhankelijk van de uitvoering van het Rijks Vastgoed Bedrijf.

Vliegbasis Soesterberg - Woonwijk

De realisatie is lager. Dat komt onder andere doordat de bestedingen aan voorbereidingskosten van de PFAS-sanering uit de kosten van de Woonwijk gehaald zijn.

Baten

Hart van de Heuvelrug - Kamp van Zeist

De baten zijn hoger. In de begroting is alleen rekening gehouden met de huuropbrengst van het COA. Daarbovenop zijn ook de kosten van nutsvoorzieningen doorbelast.

Mastergrex Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

Balanswaardering

De gronden die wij in exploitatie hebben genomen, waarden we tegen (historische) verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten.

Afgesloten projecten van alle partners worden verrekend met het beheerfonds. Ter nivellering van de 'plussen met minnen'. Dit fonds is een onderdeel van de boekwaarde Hart van de Heuvelrug. En wordt jaarlijks vastgesteld door de stuurgroep. Hierin zijn 3 partners vertegenwoordigd. In de financiële verantwoording wordt het programma in delen opgenomen:

- De 'rode' projecten zijn in de voorraden opgenomen. Daarbinnen vinden de ontwikkelingen in wonen en werken plaats. Dit zijn de projecten Woonwijk Vliegbasis Soesterberg en Sortie 16. De jaarlijkse baten en lasten worden via meerjarendoel 1.2.3 op de Voorraden verwerkt.
- De 'groene' projecten zijn in de vaste activa opgenomen.
 - De projecten waarbij de grond ons eigendom is, zijn onder de materiële vaste activa (MVA) opgenomen. Dit zijn de projecten Oostelijke Corridor en Kamp van Zeist.
 - De projecten waarbij de grond in eigendom is overgedragen aan derden, zijn onder de immateriële vaste activa (IVA) opgenomen onder 'Bijdragen aan activa van derden'. Dit betreffen de projecten Park Vliegbasis Soesterberg, het Beheerfonds, Westelijke Corridor en het Harlanterrein.

Op de in eigendom overgedragen projecten in de IVA wordt afgeschreven. Dat is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit gebeurt volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur van de activa. Het gaat om de activa waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt. Maar niet langer dan de afschrijvingstermijn die door de derde partij wordt gehanteerd.

Op de rode projecten wordt jaarlijks tussentijdse winst genomen. Volgens de Percentage of Completion (POC)-methode. Met ingang van deze jaarrekening wordt de POC over de afzonderlijke ontwikkelingsprojecten berekend.

In de actualisatie van de Mastergrex Hart van de Heuvelrug komt de geprognoseerde eindwaarde van project Sortie 16 uit op € -99.000. Conform de regels van het BBV is voor dit negatieve resultaat een voorziening getroffen.

De financiële gevolgen van de afschrijving en de winstneming worden in Programma 1 verantwoord. De winstneming 2023 bedraagt € 9.263. Dit betreft de financiële afronding van het project Richelleweg.

Financieel risico

Na afronding van de grondexploitaties is het financiële risico voor ons. Behalve bij zelfstandige besluiten van een partij die negatief afwijken van de financiële kaders zoals overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten Soest en Zeist. In een dergelijk geval zijn de volledige kosten van het besluit voor rekening van de partij die het besluit genomen heeft. Voor Vliegbasis Soesterberg zijn zulke afspraken gemaakt.

3.8.1.5 Risico's

Met het uitvoeren van de grondexploitaties lopen we risico's voor de projecten in uitvoering bij onszelf en die van gemeenten Soest en Zeist. Dat geldt ook na het nemen van beheersmaatregelen.

In de Begroting 2023 is geen rekening gehouden met de vorming van de voorziening ter dekking van het geprognosticeerde verlies op het project Sortie 16 van € 99.000.

Bij de besluitvorming over de Jaarrekening 2023 wordt een specifiek besluit opgenomen het bedrag ten laste van de reserve Hart van de Heuvelrug-Vliegbasis Soesterberg te brengen.

Het risico op het moeten betalen van vennootschapsbelasting (VPB) blijft actueel voor de toekomst.

In 2023 is meermaals overleg geweest met de Belastingdienst over de VPB. Vooral in relatie met de oprichting van een uitvoeringsorganisatie (BV Hart van de Heuvelrug). De inspecteur zag geen aanleiding om de afspraak uit het verleden te herijken. Dat gaf hij in een van de gesprekken aan. Zolang dit het standpunt van de Belastingdienst is, is het risico op een VPB-heffing vrijwel nihil.

3.8.2 Complexe projecten

Toekomst N201

Doelstelling

Het programma Toekomst N201 ontwikkelt een integraal plan met maatregelen voor een toekomstbestendige N201, waarbij de focus ligt op leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Op 14 december 2022 is positief besloten op het voorgestelde maatregelenpakket door Provinciale Staten. Het maatregelenpakket betreft het verdubbelen van de opstelstroken ter hoogte van de kruispunten, het instellen van 60 km/u ter hoogte van de kruispunten met het aanbrengen van een plateau, het verlengen van toe- en afritten, het afschermen van fietspaden met geleiderails, het realiseren van parallelwegen en over een lengte van 1,2 kilometer verleggen van de N201 ter hoogte van Mijdrecht. Daarnaast ter hoogte van de woonkernen het treffen van geluid reducerende maatregelen.

Dit maatregelenpakket is gebaseerd op een voorlopig ontwerp (exclusief de fietstunnel). Op een aantal specifieke punten moet dit voorlopig ontwerp – in overleg met (in- en externe) stakeholders – aangepast worden met mogelijke gevolgen voor ligging wegas van ofwel de N201 of de parallelweg/fietspad. Ook is tijdens de vergadering van Provinciale Staten waarin dit maatregelenpakket is vastgesteld een motie aangenomen waarin wordt verzocht een voet-/fietstunnel te onderzoeken op de meest passende plaats om Waverveen en Mijdrecht beter te verbinden dan nu voorzien is in het maatregelenpakket.

Kenmerken

Besluit PS	14 december 2022, besluitnummer PS2022MM106
Projectfase	Vorbereiding
Startjaar	Januari 2023
Verwacht jaar afronding	2033

Voortgang 2023

Op dit moment werkt het projectteam aan een nadere uitwerking van het maatregelenpakket. Hiervoor is medio 2023 opdracht verstrekt aan een ingenieursbureau om beperkte optimalisaties door te voeren op het reeds opgestelde ontwerp en in samenspraak met stakeholders onderzoek te doen en een voorlopig ontwerp uit te werken voor de fietstunnel en bushalte

Het tracé is in de planstudie fase opgedeeld in 16 'Points of Interest' (POI's). In 2023 is hier vervolg aan gegeven door deze zogenaamde POI's te verdelen in verschillende deelprojecten om zo gefaseerd richting de uitvoeringsfase te kunnen werken. Dit resulteert in 6 deelprojecten, waarbij het eerste deelproject naar verwachting in 2024 wordt overgedragen naar voorbereiding en realisatie. De overige deelprojecten volgen, waarbij enkele deelprojecten afhankelijk zijn van een nog te nemen investeringsbesluit (fietstunnel en busstation)

Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2022	Budget 2023	Realisatie 2023	Prognose einde project	Resultaat
€ 107,9 mln.	€ 0.	€ 0,9 mln.	€ 0,3 mln.	€ 107,9 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het krediet (bruto) bedraagt € 107,9 miljoen. Het bruto krediet is geïndexeerd met 13,9% bij het MIP/Kadernota 2024. De gerealiseerde uitgaven tot en met 2022 komen ten laste van het Verkenningenbudget, vanwege het feit dat het project nog in de planstudiefase zat. Deze kosten worden niet ten laste van het krediet gebracht. De uitgaven die betrekking hebben op de voorbereiding 2024 zullen deels ten laste worden gebracht van het krediet. Dit geldt voor het deel van het budget dat is bestemd voor de financiering van externe kosten inzake planstudiekosten voor de fietstunnel en Demmerikse Brug, Vreelandbrug en Bushalte Vinkeveen-west (ca. € 117.315 aan externe kosten die reeds in opdracht zijn gegeven) zullen administratief worden verantwoord in het Verkenningenbudget.

Risico's

Risico	Beheersmaatregel
Er ontstaat onvoldoende capaciteit bij meerdere IPM rollen (CM en MPB), waardoor deze taken onvoldoende worden uitgevoerd.	Inhuur van externen, tijdelijke borging door overname andere teamleden en afstemming met teamleider/afdelingshoofd. Het opdelen van het totale project in behapbare deelprojecten.
Er komen extra wensen bij het ontwerp waardoor deze uitgebreider wordt.	In de VGR rapporteren over veranderingen in kostenraming vanuit de nadere uitwerking studie. Daarnaast sturing op onvoorziene pot en de SSK-raming beschikt over risicoposten en sturing op onvoorziene pot. Verder zal bij scopewijzigingen expliciet inzichtelijk worden gemaakt of het financieel effect heeft.
De berekening voor stikstof voldoet niet meer door wijzigingen stikstof wetgeving.	Afstemmen met andere mobiliteitsprojecten om ervaringen te delen, organiseren van stikstofsessie. Uitvraag m.b.t. advies stikstofdepositie, actualiseren van het verkeersmodel en de gemeente laten meekijken in uitkomst verkeersmodel.
Vastgestelde planning uit projectplan voldoet niet aan de werkelijkheid (qua doorlooptijden).	De gevolgen voor de planning inzichtelijk maken en bespreken met OG. Daarnaast in de VGR communiceren over de afwijkingen t.o.v. afgegeven baseline planning.
Technische oplossing fietstunnel stuit op weerstand qua kosten e/o uitstraling.	Organiseren van een staten informatiebijeenkomst om denkrichting terug te koppelen. Daarnaast is expliciet benoemd in projectplan dat er geen afgebakende opdracht is afgegeven middels de motie. De technische uitvoerbaarheid van de oplossing dient goed uitgewerkt te worden. Verder wordt de studie uitgebreid met een tekening richting VO+/DO om de technische risico's beter te beschouwen.

Kansen

Tijdens de afronding van de studiewerkzaamheden worden extra kansen voor het project ook onderzocht. Zo wordt er integraal gekeken naar meekoppelkansen en verduurzamingsmogelijkheden.

N226 Spooronderdoorgangen Maarsbergen

Doelstelling

Het doel van het project is de huidige en de te verwachte knelpunten op het gebied van veiligheid, doorstroming en leefbaarheid voor zowel het wegverkeer als het spoorverkeer op te lossen door het realiseren van twee spooronderdoorgangen, één voor gemotoriseerd verkeer en één voor niet-gemotoriseerd verkeer, ter hoogte van km 56,6 van de spoorweg Utrecht-Arnhem.

Kenmerken

Besluit PS	6 november 2018, besluitnummer PS2018MME23
Projectfase	Uitvoering
Startjaar	Uitvoering gestart in 2023
Verwacht jaar afronding	2027

Voortgang 2023

In oktober 2022 hebben ProRail, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de provincie de realisatieovereenkomst ondertekend, waarna de aanbesteding van het werk is gestart. Vanaf dat moment is de project leidende rol van de provincie naar ProRail overgegaan, omdat ProRail als enige partij in Nederland werkzaamheden aan het spoor mag aansturen.

In maart 2023 is het werk succesvol gegund aan de aannemer waarna de eerste voorbereidende werkzaamheden voor de realisatie zijn gestart. In november 2023 is de omgevingsvergunning aangevraagd voor het project, met als basis een gewijzigde uitvoeringsplanning omwille van stikstofdepositie tijdens de bouw.

Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2022	Budget 2023	Realisatie 2023	Prognose eindstand	Resultaat
€ 23,3 mln.	€ 6,3 mln.	€ 0,2 mln.	€ 0,2 mln.	€ 23,3 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het krediet (bruto) bedraagt € 23,3 miljoen. Via de provinciale administratie worden alleen de lasten verantwoord die we als provincie dragen. Het aandeel van het Rijk / ProRail bedraagt € 31,7 miljoen en wordt geïndexeerd. De bijdrage van de gemeente Utrechtse Heuvelrug betreft € 2,5 miljoen. Deze bijdrage wordt niet geïndexeerd.

Risico's

Risico	Beheersmaatregel
De scope van het project wijzigt met een significant effect op de voortgang van het projectprocedures of significante extra kosten.	Scope beheersen tijdens uitvoering.

N233 Rijnbrug Rhenen

Doelstelling

De provincie wil samen met de provincie Gelderland de Rijnbrug tussen Rhenen en Kesteren voorzien van een nieuw bovendeck met 2 x 2 rijstroken en een fietspad van 3 meter breed aan beide zijden. Start uitvoering is nog sterk afhankelijk van de stikstofproblematiek en de te volgen ruimtelijke procedure maar beide provincies willen zich inzetten om de uitvoering in 2027 te starten. Op dit moment heeft de brug één rijstrook in elke richting. Op de Utrechtse oever is de verbetering van de kruising met de Geertsesteeg gerealiseerd, de kruising bij de Achterbergsestraatweg wordt ook aangepast.

Kenmerken

Besluiten PS	10-12-2018, 81DCB1FE, 09-02-2022 PS2022MM01
Projectfase	Voorbereiding
Startjaar	2016
Verwacht jaar afronding	N.v.t.

Voortgang 2024

In 2019 is de Nota Reikwijdte en Detailniveau opgesteld voor de Rijnbrug. Hierop is de concept Plan-MER opgesteld van het door Provinciale Staten vastgestelde 2 x 2 ontwerp. Vanaf 2020 wordt gewerkt aan de stikstofproblematiek op het project. Een ingeschakeld ingenieursbureau heeft de benodigde (technische) onderzoeken uitgevoerd en een conceptversie van het realisatiecontract opgeleverd. Uit de onderzoeken is gebleken dat de steunpunten van de huidige brug constructief zullen moeten worden verstevigd. De hiermee gepaard gaande kostenstijging is inclusief andere actuele uitgangspunten en indexatie tot een nieuwe raming verwerkt.

De extra kosten zijn aan Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland voorgelegd. Waar Provinciale Staten van Utrecht aanvullend krediet heeft toegekend, heeft Provinciale Staten van Gelderland het budget niet geactualiseerd. Hiermee is het project gepauzeerd en werd er niet langer aan het project gewerkt, behoudens enkele acties inzake bijv. de projectfinanciën. Op voorstel van Gelderland is er een taskforce gevormd om te onderzoeken hoe de middelen alsnog zouden kunnen worden verkregen. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk € 40 mln. ter beschikking stelt voor dit project in het kader van de woningbouwopgave Foodvalley/Arnhem Nijmegen. Op basis hiervan heeft ook de provincie Gelderland besloten om aanvullend bij te dragen en de provincie Utrecht voor hetzelfde bedrag. Het krediet zal hierop in 2024 worden aangepast.

Er lijkt iets meer zicht te komen op een stikstofoplossing maar de discussie over beleidskeuzes betreffende stikstof ligt buiten de invloedssfeer en mandaat van het project. Op dit moment worden nieuwe verkeersberekeningen voorbereid die definitief inzicht moeten geven in de stikstofopgave voor dit project. De eerste resultaten worden rond de zomer van 2024 verwacht.

Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2022	Budget 2023	Realisatie 2023	Prognose eindstand	Resultaat
€ 147,7 mln.	€ 3,0 mln.	€ 0,3 mln.	€ 0,0 mln.	€ 147,7 mln.	€ 0.

*Betreft bijdrage Provincie Gelderland.

Toelichting op financiën

Het project Rijnbrug kent een totaal krediet (bruto) van € 147,7 miljoen. Bijdragen van derden bedraagt € 93,63 miljoen (inclusief de bijdrage van het Rijk van € 40,0 miljoen).

Risico	Beheermaatregel
Onderbouw voldoet niet aan uitgangspunten nieuwe richtlijnen Rijkswaterstaat.	> Belastingberekening nieuw brugdek bestaande pijlers. > Aanvullend onderzoek aan de pijlers.
Oplossen stikstof.	> Vanuit de Provincie volgen van landelijke ontwikkelingen en juridische bijstand.

Aanpassing N233 Rondweg-Oost te Veenendaal

Doelstelling

Het betreft de realisatie van de wegverbreding N233 naar 2x2, tussen Wageningselaan en A12, met ongelijkvloerse kruising bij de Prins Clauslaan / Van Essenlaan en aanpassing van de kruispunten van de N233 met Wageningselaan en De Smalle Zijde. Vanaf de Grift tot aan de A12 wordt een snelheidsregime ingesteld van 70 km/u.

Met de uitvoering van dit project wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de afname van het totaal aantal voertuigverliesuren op de N233. Hierdoor vermindert het oponthoud gedurende de dag en vooral gedurende de spitsperiodes op werkdagen. Tevens verbetert de voorspelbaarheid van de reistijd en de bereikbaarheid van belangrijke woon-, werk- en winkellocaties.

Kenmerken

Besluit PS	8 januari 2019, PS2019MME03
Projectfase	Voorbereiding
Startjaar	2019
Verwacht jaar afronding	2027

Voortgang 2023

De gemeenteraad van Veenendaal heeft op 24 januari 2019 geadviseerd om over te gaan tot verbreding van de N233 inclusief een ongelijkvloerse kruising ter hoogte van de Prins Clauslaan/Van Essenlaan en hiervoor een bijdrage beschikbaar gesteld. Provinciale Staten hebben op 18 februari 2019 eveneens daarmee ingestemd. Dit is bekrachtigd met de ondertekening van de bestuursovereenkomst d.d. 10 april 2019 tussen de provincie Utrecht en de gemeente Veenendaal. Tot medio 2022 was een voorbereiding voorzien van het project tot 2024, met een realisatie tot 2027. Echter is er geen zicht op een stikstofoplossing en ligt de discussie over beleidskeuzes buiten de invloedssfeer en mandaat van het project. Hiermee is de verdere voortgang van het project ongewis. Daarom wordt het project in fasen uitgevoerd, waarvan Groenpoort de eerste is.

Fase Groenpoort

Het meest noordelijke deel van het project is in 2023 voorbereid en wordt in 2024 uitgevoerd. Voor dit deel van het project is een vastgesteld bestemmingsplan voorhanden. In de wijk Groenpoort worden de komende jaren een kleine duizend woningen gebouwd. De N233 wordt ter plaatse tot aan de A12 verbreed naar 2x2 rijstroken, er komt een nieuwe aansluiting voor Groenpoort en er worden aan beide zijden van de weg geluidschermen gebouwd. Hiermee wordt de wijk ontsloten en voorzien van wettelijke geluidsmaatregelen – zodat de woningen ook bewoond kunnen worden.

In 2022 is gestart met het actualiseren van de aanbestedingsstukken, de aanbesteding heeft in het voorjaar van 2023 plaats gehad. De gunning heeft in de zomer plaatsgevonden, waarna een bouwteam is gestart met de aannemer. De eerste uitvoeringswerkzaamheden zijn na de jaarwisseling begonnen, waarbij in januari 2024 het benodigde grondverzet wordt uitgevoerd. Het bouwteam werkt in het eerste kwartaal de ontwerpen uit tot bestek. De realisatie van de geluidschermen, kunstwerken en het wegenwerk heeft daarna plaats en is gepland om in 2024 te worden afgerond.

Financiën

Totaal krediet bruto (incl. indexering)	Gerealiseerd t/m 2022	Budget 2023	Realisatie 2023	Prognose eindstand	Resultaat
€ 73,6 mln.	€ 1,3 mln.	€ 1,2 mln.	€ 1,2 mln.	€ 73,6 mln.	€ 0.

Toelichting op financiën

Het project kent een totaal krediet (bruto) van € 73,6 miljoen. De bijdrage van de gemeente Veenendaal bedraagt € 6,25 miljoen.

Partij	Maatregel		Totaal
	Aanleg wegverbreding	Ongelijkvloerse kruising Pr. Clauslaan / Van Essenlaan	
Provincie Utrecht	€ 46,2	€ 21,1	€ 67,3
Gemeente Veenendaal		€ 6,3*	€ 6,3
Totaal	€ 46,2	€ 27,4	€ 73,6**

Bedragen x 1,0 mln.

* is inclusief de reeds toegezegde € 2,0 miljoen voor leefbaarheidsmaatregelen (raadbesluit gemeente Veenendaal 18 december 2017) en een bijdrage van FoodValley van € 1,0 miljoen, welke in 2025 beschikbaar komt. Het betreft een vast bedrag.

** onzekerheidsmarge van 25%. Bedrag is gebaseerd op een gemiddeld bedrag in de probabilistische kostenraming.

Voor fase Groenpoort is een taakstellend budget bepaald van € 12,25 miljoen.

Risico's

Top-risico's N233 ROV (volledige projectscope)	
Risico	Beheersmaatregel
Oplossing stikstof.	Vanuit provincie volgen van landelijke ontwikkelingen en juridische bijstand.
Fasering en uitvoering verdiepte ligging.	Uitwerking in bouwteam (nauwe samenwerking tussen OG en ON).
Bezwaar in planologische procedure(s).	Integrale aanpak planologie met Veenendaal incl. omgevingsbenadering.

3.9 Brede welvaart

3.9.1 Inleiding

Ook het afgelopen jaar is er vanuit politiek en beleid weer veel aandacht geweest voor brede welvaart. De miljoenennota 2024 droeg zelfs de titel 'Begroten voor brede welvaart'. In de maatschappelijke discussie over brede welvaart vindt een verschuiving plaats van een eenzijdige nadruk op indicatoren en monitoring naar het daadwerkelijk sturen op brede welvaart. Ten behoeve van de begrotingssystematiek van het rijk hebben de planbureaus (CPB, PBL, SCP) verdere stappen gezet in het ontwikkelen van een analyse-instrumentarium om gevolgen van voorgesteld beleid op brede welvaart in kaart te brengen. En recent nog riep de Sociaal-Economische Raad (SER) op tot het maken van keuzes met brede welvaart als richtsnoer. Ook binnen de provincie Utrecht hebben het afgelopen jaar verschillende activiteiten plaatsgevonden op het gebied van brede welvaart. Hieronder zetten we deze activiteiten kort uiteen. In de [begroting 2024](#) hebben we een beeld gegeven van hoe de indicatoren voor de provincie Utrecht ervoor staan.

3.9.2 Activiteiten provincie Utrecht op brede welvaart in 2023

- Bij wijze van *pilot* is het afgelopen jaar een [trendanalyse](#) gepubliceerd over de brede welvaart in Utrecht. Uit deze analyse kwam naar voren dat onze provincie in het algemeen goed scoort op brede welvaart, maar dat er ook thema's zijn waar Utrecht wat lager op scoort, zoals de beschikbare natuur per inwoner en particuliere zonne-energie. Daarbij moet vermeld worden dat alhoewel de gemiddelde scores voor Utrecht hoog zijn, dit deels komt door het hoge opleidingsniveau in de provincie. Inwoners met een lager (praktisch) opleidingsniveau, scoren vaak vergelijkbaar met lager opgeleiden in de rest van Nederland.
- De [Staat van Utrecht](#) richt zich, net als het concept brede welvaart, op alle mogelijke aspecten waar burgers mee te maken hebben en waar op een of andere manier (overheids-)beleid een rol in speelt. Er is daarom afgelopen jaar onderzocht of de Staat van Utrecht als een brede welvaartsmonitor gezien kan worden. Uit deze verkenning is gebleken dat de Staat van Utrecht als één van de brede welvaartsmonitors kan dienen, want er zijn vele monitors denkbaar en beschikbaar die de missie van het nieuwe denken over welvaart onderschrijven. Op grond van deze resultaten gaat het programmateam van de Staat van Utrecht in 2024 het concept brede welvaart een plek geven binnen de website van de Staat van Utrecht.
- Verder is het concept brede welvaart onderdeel van verschillende programma's en opgaven. Zo zijn brede welvaart en de aanpalende Sustainable Development Goals (SDG's) gelinkt aan de doelstelling om als provincie een 'fairtrade provincie' te zijn. De Sociale Agenda houdt zich bezig met de menselijke aspecten binnen de brede welvaart, zoals inclusiviteit en gelijke kansen en stimuleert bewustwording van de 'sociale bril' in onze maatschappelijke opgaven. En in de Regio Deals, zoals de Vitale Wijken aanpak, werken Rijk- en regiopartners samen om opgaven aan te pakken en de brede welvaart te vergroten.
- Vanuit het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) zet de provincie in op het behalen van de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) (water, klimaat en natuur) en voegt daar een vierde doel aan toe (duurzame en rendabele landbouw). Om zicht te krijgen op de (te verwachten) effecten van het UPLG is in 2023 begonnen met de inrichting van een Socioeconomische impactanalyse (SEIA). Daarbij richt de SEIA zich op effecten van het UPLG op brede welvaart. En kan dit gezien worden als operationalisering van het begrip brede welvaart, waarbij de maatregelen vanuit het UPLG uiteindelijk mede worden beoordeeld op basis van hun effect op de brede welvaart in het Utrechts landelijk gebied.
- In het coalitieakkoord 'Aan de slag voor Utrecht' zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het aanjagen van innovatie ten behoeve van gezond stedelijk leven in de provincie. Hiermee is innovatie nadrukkelijk

verbonden aan brede welvaart. Een begin is gemaakt met het bepalen hoe deze gelden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend kunnen worden besteed. Het effect op de brede welvaart is een van de criteria om te bepalen welke beleidsaanpakken we wel en niet gaan inzetten.

3.10 Arbeidscapaciteit

3.10.1 Inleiding

Tegelijkertijd met de vaststelling van de jaarrekening wordt een statenbrief: 'Staat van de Organisatie' ter kennisname aangeboden aan GS en PS.

Hierin wordt kwantitatieve en kwalitatieve data weergegeven omtrent de volgende onderwerpen:

- Werkgelegenheid;
- Samenstelling van het personeelsbestand;
- In- en uitstroom;
- Beloning en personeelskosten;
- Opleiding en ontwikkeling;
- Ziekteverzuim.

De Staat van de Organisatie komt ter vervanging van de paragraaf arbeidscapaciteit in deze jaarrekening.

3.11 Wet openoverheid

3.11.1 Inleiding

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (afgekort als 'Woo') in werking getreden. Het Rijk geeft 5 jaar aan overheden voor een gefaseerde invoering van de Woo. Daarnaast krijgen overheden 3 jaar extra voor het op orde krijgen van de informatiehuishouding.

In de Woo zijn categorieën van informatie benoemd, hiermee worden documentsoorten als besluitenlijsten GS, beschikkingen, adviezen en onderzoeken bedoeld. Deze zullen de komende periode openbaar moeten worden gemaakt.

De werkdefinities voor de informatiecategorieën zullen rond april 2024 worden verstrekt door het Rijk. Het verplicht stellen van de categorieën zal naar verwachting starten rond de zomer van 2024.

Ook vraagt de wet om informatie proactief openbaar te maken. De provincie Utrecht verkent welke aanvullende informatiecategorieën/onderwerpen zij, naast de wettelijke verplichtte, actief openbaar zal maken. Wij verwachten in 2024 met 8 categorieën te voldoen aan eisen die het Rijk stelt. Met onze planning streven wij ernaar de invoering van de Woo, met betrekking tot de actieve openbaarmaking van categorieën van informatie, eerder dan 2027 afgerond te hebben.

De Woo wordt ingevoerd in nauwe samenwerking met het ministerie van BZK, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en medeoverheden (Rijk, Unie van Waterschappen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten). Wij proberen bij de invoering van de Woo zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande werkprocessen. Op dit moment verloopt de invoering van de Woo binnen de provincie Utrecht conform planning.

De projectgroep van Project Open Overheid gaat alle domeinen en teams ondersteunen bij de implementatie van de Wet open overheid.

Veel informatie wordt al gepubliceerd via de provincie website (www.provincie-utrecht.nl). Het betreft hier de volgende onderwerpen: Stateninformatie, overzicht subsidieverstrekingen en vergunningen en ontheffingen, provinciale organisatiegegevens besluitenlijsten GS, Woo-verzoeken en -besluiten en jaarverslagen. De rol van Woo-contactpersoon, zoals deze in de wet is bedoeld, moet nog worden ingevuld. Daar waar mogelijk hebben verbeteringen plaatsgevonden, bijvoorbeeld het publiceren van de actuele Woo-besluiten (betreft hier zoals het voorheen heette 'Wob verzoeken').

Verantwoording van de voortgang van de uitvoering van de Woo zal plaatsvinden middels de reguliere P&C-cyclus van de provincie. Daarnaast zullen we, waar nodig, de Staten separaat informeren.

Hoofdstuk 4 - De jaarrekening

I - De balans en de toelichting

4.1 Balans per 31 december 2023

Activa	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa	689.513	719.022
1. Immateriële vaste activa	28.607	28.195
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	28.607	28.195
2. Materiële vaste activa	639.799	648.293
Investeringen met een economisch nut	508.953	499.617
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	130.846	148.676
3. Financiële vaste activa	21.107	42.534
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	16.080	38.080
Overige langlopende leningen	5.026	4.454
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Vlottende activa	229.984	162.050
4. Voorraden	47.382	43.121
Grond- en hulpstoffen	3.585	4.037
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	12.910	13.588
Gereed product en handelsgoederen	30.886	25.496
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	147.882	96.596
Vorderingen op openbare lichamen	54.364	62.615
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	82.136	25.585
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
Overige vorderingen	11.382	8.395
6. Liquide middelen	84	100
Kas- en banksaldi	84	100
7. Overlopende activa	34.637	22.234
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>16.414</i>	<i>1.048</i>
- van Europese overheidslichamen	-	-
- van het Rijk	16.414	1.048
- van overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	18.223	21.186
Totaal activa	919.497	881.073

Passiva	31-12-2022	31-12-2023
Vaste passiva	599.153	552.284
8. Eigen vermogen	581.396	535.460
Waarvan algemene reserves	246.268	176.528
Waarvan bestemmingsreserves	288.939	345.552
Gerealiseerd resultaat	46.188	13.380
9. Voorzieningen	17.758	16.823
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	15.450	14.275
Egalisatievoorzieningen	-	-
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	2.308	2.549
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	-	-
10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Vlottende passiva	320.344	328.789
11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	13.072	14.310
Overige schulden	13.072	14.310
12. Overlopende passiva	307.271	314.479
Nog te betalen verplichtingen	245.771	246.783
<i>Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>56.268</i>	<i>62.061</i>
- van Europese overheidslichamen	-	-
- van het Rijk	56.268	62.061
- van overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	3.524	3.610
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.709	2.025
Totaal passiva	919.497	881.073
Borgstellingen	12.415	11.528
Garantstellingen	5.500	4.284

4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden passiva opgenomen tegen nominale waarde. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans – Activa

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan activa in eigendom van derden. Voor deze activa wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt, maar niet langer dan de afschrijvingstermijn die door de derde partij wordt gehanteerd. De maximale afschrijvingstermijn bedraagt 10 jaar. Het afschrijven op investeringen start in het jaar na ingebruikname van het actief met een minimaal activeringsbedrag van € 0,1 miljoen.

2. Materiële vaste activa

Het BBV onderscheidt 3 categorieën investeringen:

- a) Investerings met een economisch nut;
- b) Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden (deze categorie is voor de provincie Utrecht niet van toepassing);
- c) Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Alle investeringen boven € 0,1 miljoen worden geactiveerd. Het afschrijven op investeringen start in het jaar ná ingebruikname van het actief. De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. De naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. De afschrijvingen vinden lineair en onafhankelijk van het resultaat plaats. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren van 29 maart 2022 en zijn als volgt:

Categorie	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	0 jaar (gronden) - 30 jaar (terreininrichting)
Bedrijfsgebouwen	30-40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5-30 jaar
Vervoermiddelen	5-30 jaar
Machines, apparaten en installaties	3-20 jaar

Indien bij investeringen in gebouwen en infrastructurele werken een restwaarde is toe te kennen aan de circulaire waarde van de grondstoffen of onderdelen, bijvoorbeeld door middel van een materialenpaspoort of andere onderbouwing van de circulaire waarde daarvan, mag deze restwaarde worden betrokken bij het berekenen van de dan lagere afschrijvingslast, omdat er niet tot nul wordt afgeschreven. Dit is in 2023 nog niet van toepassing.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen door duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van financiële vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats. In dat geval wordt een voorziening getroffen.

Vlottende activa

4. Voorraden

a. Grond- en hulpstoffen

De voorraadwaarde materiaal trams is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor eventuele incurante voorraad wordt een voorziening getroffen.

b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd op de vervaardigingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde. De "rode projecten" van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg worden in de balans opgenomen als onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie). Deze projecten worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, hierop wordt niet afgeschreven. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de grond en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de grondexploitatie. In de vervaardigingsprijs kunnen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend worden opgenomen. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vindt afwaardering plaats naar de lagere marktwaarde. In dat geval wordt hiervoor een (verlies)voorziening gevormd. Om te bepalen of er sprake is van lagere marktwaarde en voor de berekening van de Percentage of Completion ('POC'), worden de grondexploitaties afzonderlijk bekeken.

Winstneming

Voor winstneming wordt de POC-methode gehanteerd: voor elk van de grondexploitaties wordt voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie ('GREX') kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De winstneming wordt als volgt berekend:

1. $\% \text{ gerealiseerde kosten} = \text{gerealiseerde kosten} / \text{geraamde kosten looptijd GREX};$
2. $\% \text{ gerealiseerde opbrengst} = \text{gerealiseerde opbrengst} / \text{geraamde opbrengst looptijd GREX};$
3. $\text{POC} = \% \text{ gerealiseerde kosten} / \% \text{ gerealiseerde opbrengst};$
4. $\text{Winstneming} = \text{POC} \times \text{verwacht eindwaarde van de GREX}.$

c. Gereed product en handelsgoederen

Alle gronden die voor het programma Agenda Vitaal Platteland ('AVP') worden aangekocht worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde, of in het geval van gronden binnen het Natuurnetwerk Nederland ('NNN'), tegen de lagere marktwaarde in de grondvoorraad AVP. De lagere marktwaarde wordt bepaald op basis van de toekomstige bestemming van de grond. Hierbij wordt een voorziening getroffen.

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde, verminderd met een eventuele voorziening voor oninbaarheid.

6. Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

7. Overlopende activa

De overige vlottende activa worden gewaardeerd op nominale waarde of lagere marktwaarde.

Balans – Passiva

Vaste passiva

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Algemene reserves en bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven.

9. Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op het moment van opstellen van de jaarrekening onzeker is, maar redelijkerwijs kan worden ingeschat;
- op de balansdatum bestaande risico's met betrekking tot te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, waarbij het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Uitzondering hierop zijn voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren die van de Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn ontvangen. Deze voorschotbedragen worden onder de overlopende passiva verantwoord.

Voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde, met uitzondering van:

- De voorziening Pensioenen Gedeputeerden. Aan de voorziening Pensioenen Gedeputeerden ligt een actuariële berekening ten grondslag. De gehanteerde rekenrente over 2023 bedraagt 3,384% (2022: 2,472%).
- De voorziening Hart vd Heuvelrug wordt tegen eindwaarde gewaardeerd.

10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vlottende passiva

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

12. Overlopende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Buiten de balans opgenomen bedragen

Gewaarborgde geldlening en garantstellingen

De schuldrestanten per einde van het boekjaar van de door de provincie gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balanstelling gehouden. In de toelichting op de balans is een overzicht van de gewaarborgde geldleningen en garantstellingen opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn verplichtingen die niet in de balans tot uitdrukking komen op basis van de wet- en regelgeving (BBV). Het gaat hierbij om contracten waarbij de resterende contractwaarde per contract op balansdatum groter is dan € 1.0 miljoen. Dit conform de Financiële verordening provincie Utrecht, artikel 14.

Normenkader rechtmatigheid

Om te kunnen bepalen of de provincie financieel rechtmatig handelt, hebben Provinciale Staten (PS) op 13 december 2023 in UTSP-1817509148-150 een normenkader rechtmatigheid vastgesteld. In het normenkader is alle, voor de financiële rechtmatigheid van belang zijnde externe en interne wet- en

regelgeving, opgenomen. De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheershandelingen. Het gaat hierbij zowel om Europese regelgeving, wettelijke bepalingen als eigen regelgeving, zoals verordeningen vastgesteld door PS. In dit kader zijn bij de wettelijke bepalingen alleen de financiële beheershandelingen van belang, zoals bijvoorbeeld Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Wettelijke bepalingen rond bijvoorbeeld naleving van privacyregels vallen hier bijvoorbeeld niet onder. Uiteraard moet de provincie ook deze regels naleven. Maar bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording (RMV) spelen zij geen rol. Voor verordeningen geldt dat alle provinciale verordeningen, voor zover deze bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, deel uitmaken van het normenkader. Ook andere besluiten van PS met een kaderstellend karakter, die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, zijn een verplicht onderdeel van het normenkader. Zoals de begroting, PS besluiten over investeringsvoorstellen en beleidsnota's.

Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld. Hier verderop zal ingegaan worden op de 3 rechtmatigheidscriteria (voorwaarden, M&O en begroting) waarover verantwoording moet worden afgelegd in de RMV.

De accountant hanteert voor de toets op de rechtmatigheid de richtlijnen zoals opgenomen in de Kadernota rechtmatigheid 2023 die is opgesteld door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (commissie BBV). In deze toelichting gaan we nader in op de begrotingsrechtmatigheid, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O).

Begrotingsrechtmatigheid

Het begrotingskader ligt vast in de programmabegroting (plus begrotingswijzigingen). Binnen dit kader is het college van Gedeputeerde Staten bevoegd verplichtingen aan te gaan, respectievelijk uitgaven te doen. De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld aan de hand van de financiële verordening, de richtlijnen zoals opgenomen in de Kadernota rechtmatigheid 2023 en Q&A's van de commissie BBV.

Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium gaat het erom in hoeverre de provincie de bepalingen in de wet- en regelgeving heeft nageleefd. Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole bevat de voor de accountantscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en de provincie zelf. In zijn algemeenheid geldt dat kaderstellende collegebesluiten slechts onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole vallen voor zover de controle hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving of PS-besluiten c.q. verordeningen. Hierdoor valt bijvoorbeeld het vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid, voor zover het geen Europese aanbestedingen betreft, buiten het normenkader van de rechtmatigheidscontrole.

M&O-criterium

Het M&O-criterium valt ook onder rechtmatigheid en de RMV. Hiervoor is in 2022 door PS een beleidsnota vastgesteld. Deze moet worden gehanteerd om binnen het eigen domein de risico's hieromtrent te signaleren en te mitigeren.

4.3 Toelichting op de balans

4.3.1 Vaste activa

4.3.1.1 Immateriële vaste activa

1. Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2023	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Her- rubricering / afwaar- dering	Boek- waarde 31-12-2023
a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-	-	-	-	-
b. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	28.607	821	-	1.233	-	-	28.195
Totaal	28.607	821	-	1.233	-	-	28.195

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreffen de groene projecten (investeringen in natuurprojecten) in de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug en Park Vliegbasis Soesterberg die reeds in eigendom van derden zijn. De provincie heeft al diverse projecten afgerond, met name groene projecten, en werkt de komende jaren intensief samen met de gemeenten Soest en Zeist en Stichting het Utrechts Landschap om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Het programma loopt door tot eind 2025, waarbij een verdere uitloop niet wordt uitgesloten. Een nadere toelichting op het totale programma is terug te vinden in de Paragraaf Projecten, onderdeel [3.8.1 Hart van de Heuvelrug](#).

4.3.1.2 Materiële vaste activa

2.a. Investerings met een economisch nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Her- rubricering / afwaar- dering	Boek-waarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	41.863	896	-	586	-	-	42.173
Bedrijfsgebouwen	64.846	5.655	7	3.328	-	-	67.167
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	64.129	3.066	-	2.436	-	-	64.759
Vervoermiddelen	129.404	51	-	4.633	-	-	124.822
Machines, apparaten en installaties	208.711	6.830	-	14.682	163	-	200.696
Totaal	508.953	16.499	7	25.664	163	-	499.617

Toelichting Materiële Vaste activa met economisch nut

Bovenstaande tabel bevat een overzicht van het verloop van de investeringen met een economisch nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarrekening 2023.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn verwerkt conform de geldende afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren. Er hebben dit jaar geen inhaalafschrijvingen plaatsgevonden.

2.b. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Des investeringen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Her-rubricering / afwaardering	Boek-waarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	20.644	824	743	24	-		20.700
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	110.203	21.447		3.924	26		127.700
Machines, apparaten en installaties	-	127					127
Overige materiele vaste activa	-	149					149
Totaal	130.846	22.548	743	3.948	26	0	148.676

Toelichting Materiële Vaste activa met maatschappelijk nut

Bovenstaande tabel bevat een overzicht van het verloop van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarrekening 2023.

4.3.1.3 Financiële vaste activa

3.a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Specificatie kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Nominaal / Volgestort	Belang in %	Aanschaf waarde 1-1-2023	Mutatie	Aanschaf waarde 31-12-2023
Bank Nederlandse Gemeenten NV					
87.750 aandelen van € 2,50	219	0.16%	25		25
Nederlandse Waterschapsbank NV					
43 aandelen A van € 115	5	-	7		7
60 aandelen B van € 460	28				
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV					
150.000 aandelen van € 100	-	100,0%	PM	22.000	22.000
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)					
3636 aandelen van € 1,- (+ agio)	7.272	31,1%	16.000		16.000
REMU Houdstermaatschappij NV					
95 aandelen van € 500	-	47.5%	PM		-
Vitens NV					
285.896 aandelen van € 1	286	4.95%	48		48
Totaal			16.080	22.000	38.080

Toelichting

N.V. REMU Houdstermaatschappij

De N.V. REMU houdstermaatschappij is in 2023 ontbonden.

Voor de overige toelichtingen verwijzen we naar [paragraaf 3.6 Verbonden Partijen](#).

3.b. Overige langlopende leningen	Saldo 1-1-2023	Nieuwe lening	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Fietsplanleningen	26	8	16	18
Groen Gas	200		50	150
Cofinancieringsfonds (EBU)	3.139		515	2.625
Startersfonds	324			324
Stadmakersfonds	953			953
Statenjacht De Utrecht	333			333
Woningen Gem. Utr. Heuvelrug	850			850
Pop3	381			381
Voorziening diverse leningen	1.178-			1.178-
Totaal	5.028	8	581	4.455

Overige langlopende leningen

Bij de overige langlopende leningen houden we er rekening mee dat mogelijk niet alle leningen (volledig) afgelost zullen worden. Voor dergelijke leningen is een voorziening gevormd. Het bedrag van de voorziening wordt bepaald op basis van een inschatting van het risico en bedraagt ultimo 2023 € 1,178 miljoen.

Een nadere toelichting op de verstrekte geldleningen is opgenomen in [Paragraaf 3.4 Financiering](#).

4.3.2 Vlottende activa

4.3.2.1 Voorraden

4. Voorraden	Saldo 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afwaar- deringen	Saldo 31-12-2023
<u>a. Grond- en hulpstoffen</u>					
Materiaal Trams tbv onderhoud	3.585	1.125	673	-	4.037
Subtotaal a.	3.585	1.125	673	-	4.037
<u>b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie</u>					
Hart van de Heuvelrug/VBS	12.910	777	-		13.687
Voorz. Hart vd Heuvelrug	-	99-			99-
Subtotaal b.	12.910	678	-	-	13.588
<u>c. Gereed product en handelsgoederen</u>					
Grondvoorraad AVP	25.513	176	5.340		20.349
Voorziening Dekking fin. risico					
Grondvoorraad AVP	273-	227-			500-
	25.240	51-	5.340	-	19.850
Natuurcompensatiebank	2.572				2.572
Bodemdaling Veenweiden	3.074				3.074
Subtotaal c.	30.886	51-	5.340	-	25.496
Totaal (a + b + c)	47.382	1.752	6.013	-	43.121

b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 1-1-2023	Lasten 2023	Baten 2023	Winst- neming 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Hart van de Heuvelrug/VBS					
Richelleweg	21-	12		9	-
Sortie 16	6.410	212			6.622
Woonwijk VBS	6.521	543			7.064
Totaal	12.910	768	-	9	13.687

Materiaal Trams

Om het onderhoud snel en correct uit te kunnen voeren is een voorraad materiaal aangekocht. Hieronder vallen bijvoorbeeld wielen, spiegels, etc.

Grondexploitatie Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg ('HvdH/VSB')

De gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg betreft een integrale gebiedsvisie voor een groot gebied op grond van de gemeenten Soest en Zeist en van de provincie, met name de voormalige Vliegbasis Soesterberg. Het betreft voor een deel investeringen in natuurontwikkeling ("groene projecten"). Deze worden verwerkt onder de immateriële en materiële vaste activa. De grondexploitatie-projecten, de zgn. "rode projecten", voorzien in de realisatie van woningen en bedrijventerreinen. Deze worden verwerkt als voorraad onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie). De gebiedsontwikkeling HvdH/VBS is een gesloten systeem. De investeringen in groen worden bekostigd uit toekomstige opbrengsten uit rood.

Samenwerkingsovereenkomst

Ten behoeve van het realiseren van de gebiedsontwikkeling HvdH/VSB zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen de gemeenten Zeist, Soest en de provincie. Het is een gezamenlijk programma gericht op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied.

In de samenwerkingsovereenkomsten zijn afspraken vastgelegd over onder meer de besluitvorming, de realisatie en de financiering van deelprojecten. Ook de bestaande en toekomstige risico's die verbonden zijn aan het programma en de wijze en het moment waarop de saldi uit de rode deelprojecten en eventuele overige baten worden verrekend met de kosten van de groene deelprojecten zijn hierin opgenomen. Daarnaast zijn ook afspraken gemaakt over welke partij welke risico's draagt. Hierbij blijven eerdere besluiten, feitelijke en rechtshandelingen van elk van de partijen met betrekking tot het programma in stand, tenzij daarvan in het kader van de gesloten samenwerkingsovereenkomst is afgeweken. De provincie draagt het risico van een eventueel tekort op het totaal van de grondexploitatie na afronding van het programma, de definitieve uitkomst is nog niet bekend.

Specifiek voor het deelproject Vliegbasis Soesterberg geldt het volgende:

Indien het batig saldo op het project Woonwijk bij de financiële afronding van het project (thans voorzien per 31 december 2027) lager is dan € 28 miljoen, dan wordt het verschil tussen dat daadwerkelijke saldo en € 28 miljoen tussen partijen voor gelijke delen (ieder 1/3e) gedeeld. Het restant is voor risico en rekening van de provincie. Mocht op dat moment het batig saldo van de rode projecten € 28 miljoen of meer zijn, dan vervallen de gedeelde risico's voor de drie partijen en komt het saldo voor rekening van de provincie Utrecht. Per 31 december 2023 is het verwachte eindresultaat ca. € 31,6 miljoen positief.

Voor het deelproject Sortie16 is een tekort van € 99.000 op de eindwaarde geprognosticeerd. Voor dit verlies is een voorziening getroffen. Bij de besluitvorming van deze jaarrekening wordt voorgesteld de dekking ten laste van de reserve Hart van de Heuvelrug te brengen.

Afspraken over de jaarlijkse herziening

De grondexploitaties worden jaarlijks herzien. Bij de jaarlijkse herziening worden de tussentijds genomen besluiten van de stuurgroep HvdH/VBS verwerkt. Daarnaast worden de boekwaardes verwerkt en de nog te maken kosten en opbrengsten geactualiseerd naar het prijspeil per jaareinde. Voor de beoordeling van de voortgang van de deelprojecten is het saldo op eindwaarde maatgevend. Jaarlijks wordt als onderdeel van het

programma een analyse uitgevoerd van de actuele risico's en kansen. Ook wordt elk jaar een toelichting gegeven op de stand van zaken van de beheersmaatregelen binnen de projectopdracht, inclusief een jaarlijks geactualiseerde exploitatie. Die worden opgesteld aan de hand van een inschatting van de effecten en gevolgen voor het project en inclusief de beschrijving van de te treffen beheersmaatregelen. Er wordt toegezien op de naleving van de geformuleerde beheersmaatregelen.

Voor de projecten Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg die deel uitmaken van de voorraden verwachten we, conform de actualisatie per 1 januari 2024, aan nog te realiseren opbrengsten ruim € 78 miljoen en aan nog te realiseren lasten ca. € 38 miljoen.

Looptijd programma

De samenwerkingsovereenkomst HvdH/VBS eindigt formeel op 31 december 2025, indien op die datum alle deelprojecten zijn afgerond en de eindafrekening van het programma heeft plaatsgevonden. Indien niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden voor beëindiging is voldaan, dan wordt de samenwerkingsovereenkomst verlengd tot de datum waarop wel aan die voorwaarden is voldaan of zoveel eerder als partijen nader schriftelijk overeenkomen.

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en de Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de [projectenparagraaf 3.8.1](#).

Grondvoorraad AVP

Dit betreft de voorraad gronden in het kader van het programma Agenda Vitaal Platteland ("AVP").

De belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de gemaakte inschattingen betreffen:

- De panden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde;
- De ruilgronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde;
- De gronden binnen NNN worden gewaardeerd voor € 1,- /m². De afwaardering wordt geboekt in de exploitatie ten laste van NNN-budget.
- De gronden ten behoeve van RodS (recreatie om de stad) worden gewaardeerd voor € 1,- /m². De afwaardering wordt geboekt in de exploitatie ten laste van het RodS-budget.
- Gronden en panden t/m 2017:
 - Deels waren deze per transactie geactiveerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.
 - Deels zijn deze opgenomen in de balans bij de jaarrekening 2017 via een 'bulkcorrectie'. Daarbij zijn ruilgronden geactiveerd voor € 5,50,- /m², gronden binnen NNN voor € 1,- /m², gronden ten behoeve van RodS voor € 1,- /m² en overig landelijk gebied (denk aan wegen en waterwegen) voor € 1,- /m².
- Bij verkoop komt het geactiveerde bedrag ten gunste van grondvoorraad AVP en de meer- of minderopbrengst ten laste van of ten gunste van NNN-budget.

Voorziening Dekking fin. risico Grondvoorraad AVP

Het programma AVP kent een voorziening om eventuele risico's op te vangen. De stijging van de voorziening ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt doordat voor één pand nu de agrarische waarde is aangehouden in plaats van de hogere 'ruimte voor ruimte'-taxatiewaarde. Dit omdat het nu toch als agrarisch bedrijf verkocht gaat worden. De voorziening is in mindering gebracht op de post 'Gereed product en handelsgoederen'.

Natuurcompensatiebank

Hieronder wordt verstaan de voorraad grond die is aangekocht voor natuurcompensatie. Gronden worden op de balans opgenomen tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Deze gronden worden op gegeven moment ingericht tot natuur.

Bodemdaling Veenweiden

Dit betreft de voorraad gronden in het kader van het programma Bodemdaling. De gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De aankopen zijn gedaan in gebieden waar we schuifruimte en mogelijkheden voor gebiedstransformatie zien. De achterliggende strategie is dat met de verworven gronden een proces van kavelruil kan ontstaan. Daarnaast zijn deze gronden een van de mogelijkheden om agrariërs over te laten gaan tot vernattingmaatregelen en extensivering.

De omvang van het grondbezit en de risico's is nader toegelicht in de [paragraaf 3.7 Grondbeleid](#) in het jaarverslag.

4.3.2.2 Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
<u>a. Vorderingen op openbare lichamen</u>		
Belastingdienst: BTW-compensatiefonds en BTW	36.094	40.794
Het Rijk: opcenten MRB en provinciefonds	11.807	11.892
Overige vorderingen op Openbare lichamen	6.463	9.928
Subtotaal a.	54.364	62.615
<u>b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Uitzettingen bij het Rijk	82.136	25.585
Subtotaal b.	82.136	25.585
<u>c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen</u>		
Goed op weg	-	-
Subtotaal c.	-	-
<u>d. Overige vorderingen</u>		
Debiteuren	11.406	8.509
Voorziening dubieuze debiteuren	24-	114-
Subtotaal d.	11.382	8.395
Totaal (a + b + c + d)	147.881	96.595

De voorziening dubieuze debiteuren is gevormd om risico's op oninbare vorderingen op debiteuren af te dekken. De berekening van de hoogte van het bedrag van de voorziening is gebaseerd op vorderingen waarbij de inbaarheid van de vordering onzeker is.

4.3.2.3 Liquide middelen

6. Liquide middelen	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Kas- en banksaldi	84	100
Totaal	84	100

De liquide middelen vertegenwoordigen direct opvraagbaar geld dat vrijelijk ter beschikking staat. Het betreft de rekening courant saldi bij de banken.

Vanaf 2023 is er bij de Rabobank een kredietruimte beschikbaar van € 6 miljoen. Hier is tot op heden geen gebruik van gemaakt.

4.3.2.4 Drempelbedrag

Schatkistbankieren houdt in dat instellingen hun liquide middelen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk).

Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. De decentrale overheden zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist aan te houden. De enige uitzonderingen daarop zijn vastgelegd in de regeling schatkistbankieren decentrale overheden. De belangrijkste uitzondering is het drempelbedrag. Om het dagelijks

kasbeheer te vereenvoudigen mag een decentrale overheid over het hele kwartaal gemiddeld maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden. Dit is overigens geen verplichting. Minder middelen buiten de schatkist houden mag uiteraard ook.

De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. Deze maatstaf die ook wordt gebruikt voor de berekening van de kasgeldlimiet) en het drempelbedrag (zie tabel hieronder). Op basis van onderstaande, ingevulde berekening is zichtbaar dat de overtollige middelen van de provincie Utrecht per kwartaal gemiddeld onder het drempelbedrag blijven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	10.326			
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
			Kwartaal 4		
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	444	337	113	82
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	9.883	9.989	10.214	10.245
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	663.144			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	163.144			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1 miljoen als het begrotingstotaal ≤ is aan € 500 miljoen. En als begrotingstotaal > € 500 miljoen is, is het drempelbedrag € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	10.326			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
Kwartaal 1					
Kwartaal 2					
Kwartaal 3					
Kwartaal 4					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	39.922	30.672	10.352	7.516

(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	444	337	113	82

4.3.2.5 Overlopende activa

7. Overlopende activa	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
a. Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen		
Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 2 (BBV)	16.414	1.048
Subtotaal a.	16.414	1.048
b. Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
Detachering / uitleen personeel	184	41
Voorfinanciering bedrijvenregeling Bodemsanering	2.471	2.471
Nog te ontvangen gemeenten / GR-en	2.270	5.234
Subsidies	4.167	4.883
Openbaar Vervoer	2.220	348
Overdracht Merwedekanaal PZH	1.500	1.500
Overigen	994	1.889
<i>Nog te ontvangen bedragen</i>	<i>13.807</i>	<i>16.366</i>
Af te rekenen subsidies	196	252
Verzekeringspremies	194	11
Overigen	4.025	4.557
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>4.416</i>	<i>4.820</i>
Subtotaal b.	18.223	21.186
Totaal (a + b)	34.637	22.234

Toelichting op de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

Specificatie van onderdeel a) Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 1-1-2023	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Reclas- sificatie	Saldo 31-12-2023
Nog te ontvangen Rijk:					
SPUK OV beschikbaarheidsvergoeding 2021	7.587	7.587-			-
SPUK Concessie OV 2022	8.467	11.071-		2.604	-
SPUK Concessie OV 2023		325			325
SPUK Maaspilot (E17)				34	34
SPUK MIT 2021 (F14)	360			360-	-
SPUK Klimaat en Energiebeleid (F28)				38	38
SPUK MIT 2022 (F25)				76	76
SPUK Schone Lucht Akkoord 2022 (E53)				26	26
SPUK Pfas sanering VBS				550	550
Totaal specificatie	16.414	18.333-	-	2.968	1.048

4.3.3 Vaste passiva

4.3.3.1 Eigen Vermogen

8. Eigen vermogen	Saldo 1-1-2023	Resultaat- bestem- ming 2022	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2023
a. Algemene reserves					
Saldireserve	201.268	46.188	25.183	141.111	131.529
Reserve Weerstandsvermogen	45.000		50	50	45.000
Subtotaal a.	246.268	46.188	25.233	141.161	176.529
b. Bestemmingsreserves					
Afwaardering aandelen deelnemingen	3.000		3.000		6.000
Beheer en Onderhoud Openbaar vervoer	3.819		694		4.513
Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	6.714		3.000	6.050	3.664
Cofinancieringsfonds	422			400	22
Egalisatie Bodemsanering	4.382		450	567	4.265
Energietransitie	3.720		303		4.023
Gebiedsprocessen Stikstof	15.742		8.050		23.792
Res. Groen groeit mee			6.000		6.000
Groot onderhoud Huisvesting	4.056			59	3.997
Hart vd Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	7.027		679	1.288	6.418
IGP/RAP	2.000				2.000
Investeringsfonds Provinciaal erfgoed	113		2.700		2.813
Lastneming subsidies	7.528		400	2.470	5.458
Meerjarige projecten	16.505		11.478	3.530	24.453
Mobiliteitsprogramma	103.949		10.019	15.338	98.630
OV Concessie	36.964		24.500	35.807	25.657
Programma Landelijk gebied	60.266		64.309	14.195	110.380
Realisatiestrategie Natuurvisie	12.732		3.165	2.430	13.467
Subtotaal b.	288.940	0	138.747	82.134	345.552
c. Resultaat boekjaar					
Resultaat boekjaar 2022	46.188	46.188-			-
Resultaat boekjaar 2023					13.380
Subtotaal c.	46.188	46.188-			13.380
Totaal (a + b + c)	581.397	-	163.980	223.295	535.461

Toelichting

Voor een inhoudelijke toelichting op de reserves en het verloop gedurende 2023 wordt verwezen naar Bijlage 2.

4.3.3.2 Voorzieningen

9. Voorzieningen	Saldo 1-1-2023	Vrijval	Toe- voegingen	Aan- wendingen	Saldo 31-12-2023
a. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening NAR regeling	272		80	289	63
Voorziening Nazorg stortplaats Maarsbergen	721				721
Voorziening Nazorg stortplaatsen	1.055			1.055	-

Voorziening Pensioenen GS	9.313		557	934	8.936
Voorziening Spaarverlof	3.749		574		4.323
Voorziening Vitaliteitsverlof	339		53	161	231
Subtotaal a.	15.450	-	1.264	2.439	14.275
b. Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Voorziening ontgrondingenwet	81		2		83
Voorziening Grondwaterheffing	2.226		1.352	1.112	2.466
Subtotaal b.	2.308	-	1.354	1.112	2.549
Totaal (a + b)	17.758	-	2.617	3.551	16.823

Toelichting

Deze voorziening pensioenen GS heeft betrekking op toekomstige pensioenverplichtingen van (voormalig) GS leden. De voorziening Spaarverlof is gevormd vanwege de opbouw van verlofuren, die op een later tijdstip worden opgenomen.

Voor een nadere toelichting per voorziening wordt verwezen naar bijlage 3.

4.3.3.3 Vaste schulden

10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	Saldo 1-1-2023	Mutatie	Saldo 31-12-2023
Niet van toepassing in 2023	-	-	-
Totaal	-	-	-

4.3.4 Vlottende passiva

4.3.4.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Overige schulden	13.072	14.310
Totaal	13.072	14.310

4.3.4.2 Overlopende passiva

12. Overlopende passiva	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
a. Nog te betalen verplichtingen		
Subsidieverplichtingen	219.221	223.692
Overige verplichtingen	8.682	10.636
Nog te betalen kosten Subsidies	1.968	267
Nog te betalen randwegen	500	1.634
Nog te betalen OV /Syntus/Consessies	5.326	241
Nog te betalen loonheffing en premie ABP en Belasting, etc.	5.509	6.199
Nog te betalen Inhuur/Detachering	597	119
Nog te betalen accountantskosten	160	200
Nog te betalen Baggerprojecten	1.188	-
Overige nog te betalen bedragen	2.621	3.796
Subtotaal a.	245.771	246.784

b. Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen

Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 1 (BBV)	56.268	62.061
Subtotaal b.	56.268	62.061

c. Overige vooruitontvangen bedragen

Subsidies	961	576
Project Driebergen-Zeist	2.236	2.047
Overige vooruitontvangen bedragen	327	986
Subtotaal c.	3.524	3.610

d. Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

NHW nationaal	869	845
Groene Hart	427	93
P4	99	125
Hart van de Heuvelrug samenwerking	27	43
Limes samenwerking	45	196
Route Bureau		359
Pact Ruigenhoek NHW	241	364
Subtotaal d.	1.709	2.025

Totaal (a + b + c + d)	307.272	314.479
-------------------------------	----------------	----------------

Specificatie van onderdeel b) Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 1-1-2023	Ontvangen bedragen	Bestedingen of terugbetalingen	Reclas-sificatie	Saldo 31-12-2023
SPUK KTA MIRT (E33)	1.648		821		827
SPUK Stim vv Maatr (E20)	3.789	-	-		3.789
SPUK Decentraal spoor	-	6.878	6.878		-
SPUK Landelijk gebied (L24)	-	1.200	1.200		-
SPUK MAAS-pilots (E17) *)	-		34	34	-
SPUK N-wegen (E12)	625		162		463
SPUK Bodemdaling Veenweide (L10)	17.028		829		16.198
SPUK Ontzorgingsprogr. Maatsch. Vastg (C13)	1.344		592		752
SPUK Flex. inzet woningbouw (C210) en (C103)	927	807	371		1.362
SPUK Pfas sanering VBS *)	-		550	550	-
SPUK MIT-regeling (F12)	11	328			339
SPUK Programma Natuur (L16B)	2.361	6.881	4.627		4.615
SPUK Prov aankoop Veehouderij (L8)	5.908				5.908
SPUK Tijdelijke Regeling Bodem (E58)	3.169		581		2.588
SPUK Fietsbrug A12 (E68)	5.250				5.250
SPUK Tijdelijke Verkeersinfra (E56)	7.347	54	3.000		4.401
SPUK Klimaat en Energiebeleid (F28) *)	-	1.325	1.363	38	-
SPUK NOVI-gebieden (C59)	338		191		147
Verzameluitkering BZK (C99)	-	50	50		-
SPUK Reg MIT 2021 (F14) **)	-	587		360-	227
SPUK Opstellen-uitvoeren Woondeals	410	746	22		1.134
SPUK Bodem 2022 spoedlocaties (E83)	3.746		321		3.425
SPUK Schone Lucht Akkoord 2022 (E53)	61		87	26	-
SPUK ontzorging maatsch vastgoed 2e tranche (C86)	1.233		94		1.139
Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	258				258
SPUK intelligente verkeersregelininstallaties (E85)	500				500
SPUK MIT 2022 (F25) *)	316	1.326	1.717	75	-
SPUK Geluidssanering (E3)	-	78	63		15
SPUK Bodem 2023 (E97)	-	2.540			2.540
SPUK SMP	-	3.459			3.459
SPUK Capaciteit Natuuromg.	-	150	30		120
SPUK Concessie OV 2022 **)				2.604	2.604
Totaal specificatie	56.268	26.410	23.584	2.967	62.061

*) Er zijn een vijftal specifieke uitkeringen van de overlopende passiva SPuK naar de overlopende activa geplaatst.

Maaspilot (E17) / Pfas sanering VBS / Klimaat en energiebeleid (F28) / Schone lucht beleid 2022 (E53) MIT 2022 (F25)

***) Specifieke uitkering Concessie OV 2022 en Reg. MIT 2021 F14 is van de overlopende activa SPuK naar de overlopen passiva geplaatst.

Toelichting op de vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen

Van het Rijk hebben we diverse voorschotbedragen ontvangen van specifieke uitkeringen. We mogen deze middelen alleen inzetten voor de doeleinden die aan deze uitkering zijn verbonden. Als we deze middelen niet inzetten, dienen ze te worden terugbetaald aan het Rijk. Om die reden zijn deze ontvangen voorschotbedragen verantwoord als een schuld (overlopende passiva). De ontvangen middelen worden verwacht vanaf 2024 ingezet te worden voor de genoemde doeleinden.

4.3.5 Buiten de balans opgenomen bedragen

4.3.5.1 Staat van gewaarborgde gelden

Borgstellingen	Oorspronkelijk bedrag lening	% borgstelling	Restant lening(en) 31-12-2022	Restant lening(en) 31-12-2023	Waarvan gewaarborgd door Provincie Utrecht	Einde waarborging
Provincie-ambtenaren (hypotheke)	-	100%	186	181	181	Aflopend
S.S.P.O.M.N. (RTV-Utrecht)	5.335	100%	2.609	2.418	2.418	2034
Garantiefonds Energie	4.009	100%	1.204	911	911	2031
Stichting Huisvesting SV Kampong	600	100%	403	363	363	2032
VVE Hoofdcentrum Leusden	3.400	50%	3.400	3.400	1.700	2048
SETU	16.000	100%	6.313	5.954	5.954	2038
Totaal	29.344		14.115	13.228	11.528	

Toelichting

Op 31 januari 2012 is besloten de Financieringsregeling huisvesting provinciale ambtenaren met onmiddellijke ingang in te trekken met het voorbehoud dat bestaande garanties blijven gelden. Reden hiervoor is dat uit de Memorie van Toelichting bij de wijziging van de Wet Fido per 1 januari 2009 is gebleken dat het verstrekken van garantie op een hypothecaire geldlening door overheidswerkgevers is verboden. Met het intrekken van de financieringsregeling houden wij ons op die manier aan de bepalingen in de Wet Fido.

Ten opzichte van het overzicht in de Begroting 2023 constateren we geen verschillen.

-Eén van de leningen onder het Garantiefonds Energie is in 2023 voortijdig volledig afgelost. Deze lening zou oorspronkelijk doorlopen tot en met 2031. Hierdoor resteert nu nog één lening die onder het Garantiefonds is gegarandeerd en deze zal in 2030 worden beëindigd.

In het kader van de borgstellingen zijn in 2023 geen betalingen gedaan.

4.3.5.2 Garantstellingen

Garantstellingen	Oorspronkelijk bedrag garantstelling	% garantstelling	Restant lening(en) 31-12-2022	Restant lening(en) 31-12-2023	Waarvan garantgesteld door Provincie Utrecht	Einde garantstelling
Nationaal Groenfonds	172.016	8%	15.904	5.004	405	2024
Gemeente Zeist	150	100%	150	-	-	2023
OD investments (ASR Vastgoed Vermogensbeheer)	750	100%	600	550	550	2034
Gemeente Amersfoort	1.600	100%	1.600	1.467	1.467	2034
DVvE B.V.	1.862	100%	1.862	1.862	1.862	2024
Totaal	176.378		20.116	8.883	4.284	

Toelichting

Ten opzichte van het overzicht in de Begroting 2023 constateren we de volgende verschillen: De garantstelling aan DVVE B.V. is met een jaar verlengd aangezien de Europese ELENA subsidie voor de procesondersteuning bij de duurzaamheidsaanpak voor VvE's ook met een jaar verlengd is.

In het kader van de garantstellingen zijn de navolgende betalingen gedaan in 2023:

Nationaal Groenfonds: de convenantsleningen dateren van 1999 en vloeien voort uit een convenant tussen het Rijk en de provincies voor grondaankopen voor natuurontwikkeling. Het Nationaal Groenfonds ontvangt jaarlijks van de provincie Utrecht een bedrag van € 918.905 voor rente en aflossing op de convenantsleningen. Hiervoor wordt de provincie gecompenseerd vanuit het Provinciefonds.

4.3.5.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Eén van de onderdelen van de buiten de balans opgenomen bedragen betreft de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen'. Conform de provinciale Financiële verordening (artikel 14) worden hierin de contracten opgenomen waarbij de resterende contractwaarde per contract op balansdatum groter is dan € 1 miljoen. Tevens worden de contracten zonder einddatum met een vast karakter voor 4 jaar tegen de gemaakte kosten in het jaar meegenomen (zie Enecocontract voor stadsverwarming). Daarnaast zijn in dit overzicht ook personele verplichtingen opgenomen, waarvan de resterende verplichting per afzonderlijke soort van verplichting op de balansdatum groter is dan 1% van de loonsom van het betreffende boekjaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen	Resterend bedrag (x € 1000)	Toelichting
OV concessie 1	143.000	subsidie
OV concessie 2	89.000	subsidie
Odido Netherlands bv , T mobile	25.000	telecommunicatiediensten 12-2023 tm 07-2026
Rijksdienst voor Ondernemend NL	21.000	subsidie
OV Regiotaxi	9.200	subsidie
Alstom tram (CAF) urenfactuur OV	17.200	Tramwissel beveiliging- en seininst.(Alstom contract)
Gemeente Utrecht subsidies	17.000	subsidie
Provincie Zuid Holland	15.600	Merwedekanaal
Stichting Het Utrechts Landschap	11.300	subsidie
Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht	9.200	Raamovereenkomst met RUD-Utrecht 2024
Strukton Infratechnieken	8.800	Bouwkosten bermverharding 15% onvoorzien
Natuurmonument ver.	6.700	subsidie
Staatsbosbeheer	6.300	subsidie
Verlof openstaand saldo medewerkers	4.800	verlofsaldo 2023
Natuurcollectief Utrecht	4.400	subsidie
Heijdra Loon- en Verhuur B.V.	4.100	Bestek 1392 DO Perc. B 2023
Gebr. van Doorn Geldermalsen B.V.	4.100	Bestek 1392 DO Perc. A 2025
St. Beheer Dergengelden Bosgroepen	4.100	subsidie
Gebiedscoöperatie Groot Wilnis	3.800	subsidie
My Brand en Iqibt	3.100	Implementatiekosten Financien Iqibt / MyBrand
Stichting Het Utrechts Landschap	2.900	subsidie
Stg. Het Zuid-Hollands Landschap	2.900	subsidie
Gemeente Amersfoort	2.700	subsidie
Eneco *	2.900	PU levering warmte tot en met 2028
BiSC	2.200	subsidie
Landgoed Den Treek-Henschoten N.V.	2.200	subsidie
Epsilon Cities	2.000	kwalitatieve opwaardering haltes US Plijn
Speer Infra B.V.	2.000	OVL beheer en onderhoud 2023
Van den Biggelaar Grond- en Waterb.	2.000	BT kosten oeverconstructies Eem 2023/24
DVVE B.V.	1.900	subsidie
Open Now B.V.	1.800	Open Nov BV
Stg. Kunst Centraal	1.600	subsidie
IVU Traffic Technologies	1.500	Levering Exploitatie Beheer Systeem

Strukton Bouw	1.300	DFR N199 Amf-Bun - Inschrijfstaat PUdeel
KWS Infra B.V.	1.300	N210 T20 ISS, bermverharding Pw + 15%
De Jong en Zoon Beesd Aann. Bedr.	1.200	GHB Perc. 4 HtH/De Meern 2022-2025
Jos Scholman Infra B.V.	1.100	DFR IJS - Utrecht aanleg
Gemeente Woerden belastingen	1.100	subsidie
Stichting de Boom	1.100	subsidie
Gemeente Bunnik	1.100	subsidie
Sovon Vogelonderzoek Nederland	1.000	Broed- en watervolgelmonitoring tot 2034
Ministerie van Defensie (FABK)	1.000	Sloop gebouwen CNA tbv ecocorridor

Totaal niet uit de balans blijvende verplichtingen	446.500
---	----------------

II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

4.4 Overzicht van baten en lasten

Programma	Lasten	Lasten	Lasten	Baten	Baten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo
	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Bijgestelde	Rekening	Verschil
	begroting	begroting		begroting	begroting		begroting		
1. Ruimtelijke ontwikkeling	21.379	22.681	19.567	1.262	2.621	1.769	-20.060	-17.798	2.262
2. Landelijk gebied	67.690	67.444	71.047	5.496	6.282	12.457	-61.162	-58.590	2.572
3. Bodem, water, milieu	33.999	29.888	27.457	10.069	4.774	4.192	-25.114	-23.265	1.849
4. Energietransitie	10.772	11.552	10.421	1.000	1.480	1.456	-10.072	-8.966	1.106
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	89.635	95.597	90.982	1.275	3.818	3.628	-91.779	-87.354	4.425
6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	192.897	210.725	198.031	37.450	33.287	23.312	-177.438	-174.719	2.719
7. Cultuur en erfgoed	27.967	26.832	20.270		40	255	-26.792	-20.015	6.777
8. Economie	17.466	19.262	18.297	3.045	3.173	3.793	-16.089	-14.504	1.584
9. Bestuur	19.924	20.162	17.426	424	1.092	1.270	-19.071	-16.156	2.915
10. Overzicht overhead	58.736	70.604	71.282	4.133	5.541	5.863	-65.062	-65.419	-356
Totaal programma's	540.466	574.747	544.780	64.154	62.108	57.993	-512.639	-486.786	25.853
Algemene dekkingsmiddelen	215	265	319	420.837	440.156	441.170	439.891	440.851	960
Stelposten	1.537								
Onvoorzien	1.800								
Totaal Algemene middelen	3.552	265	319	420.837	440.156	441.170	439.891	440.851	960
Totaal voor bestemming	544.018	575.012	545.099	484.991	502.264	499.163	-72.748	-45.935	26.813
Mutaties reserves	119.126	165.404	163.683	178.153	232.061	222.998	66.658	59.315	7.342
Totaal programma's	663.144	740.416	708.782	663.144	734.325	722.162	-6.091	13.380	19.471

4.5 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene uitkering

De uitkering uit het provinciefonds is conform de decembercirculaire 2023.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Resultaatsneming grondexploitatie (Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg)

Door Provinciale Staten is vastgesteld dat de "rode deelprojecten", hoewel ze alle drie deel uitmaken van het omvangrijke gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg, als op zichzelf staande grondexploitaties worden gezien.

Jaarlijks vindt er een actualisatie van de grondexploitaties plaats en wordt zo nodig de eindwaarde aangepast. Voor winstneming geldt de methode Percentage of Completion (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt jaarlijks naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten per deelprojectwinst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de POC wordt de door de commissie BBV voorgeschreven berekeningswijze gehanteerd.

Afschrijving

De gehanteerde afschrijvingstermijnen en toegepaste systematiek van activeren zijn nader toegelicht in onderdeel [4.2 Grondslagen van de financiële verslaggevingsregels](#) bij de onderdelen immateriële vaste activa en materiële vaste activa.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)

Er is sprake van een inherente onzekerheid met betrekking tot de baten vanuit de provinciale opcenten op de MRB. De motorrijtuigenbelasting wordt door de Belastingdienst bij de burgers van de provincie Utrecht geïnd. De provincie Utrecht beschikt niet over het inzicht in de administratie van de Belastingdienst en ontvangt geen zekerheid in de vorm van een accountantsverklaring van een onafhankelijke accountant bij de periodieke verantwoordingsinformatie van de Belastingdienst.

Grondslag voor resultaatbepaling en waardering

De baten en lasten worden tenzij anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Voor de lastneming van de verstrekte subsidies in de provinciale jaarrekening geldt dat deze lasten worden verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- a. de verstrekte subsidie een boekjaar/exploitatiesubsidie betreft: uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden, derhalve wordt de last genomen in de betreffende jaren waarin bijgedragen wordt aan een exploitatietekort;
- b. de verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft, het individuele subsidiebedrag het vastgestelde grensbedrag van € 1,3 miljoen overschrijdt en deze boekjaar overschrijdend is. In dit geval worden de lasten genomen conform de gerealiseerde uitgaven van de subsidieontvanger.

Met betrekking tot eventueel terug te vorderen subsidiebedragen geldt dat indien per balansdatum een betrouwbare schatting is te maken van dit bedrag het gecorrigeerd wordt op de lastneming en als vordering op de balans wordt verantwoord. Indien geen betrouwbare inschatting gemaakt kan worden, wordt de vordering uit voorzichtigheid nog niet verantwoord. Als gevolg van deze verantwoordings-systematiek bestaat er op balansdatum derhalve een onzekerheid ten aanzien van de exacte hoogte van de (nog te betalen) subsidies.

4.6 Verschillenanalyse

In dit hoofdstuk worden de verschillen geanalyseerd tussen de bijgestelde begroting en de jaarcijfers (artikel 28, lid a BBV). Verschillen groter dan € 100.000 per post worden afzonderlijk toegelicht. De verschillenanalyse is weergegeven per programma. In elk programma wordt per beleidsdoel weergegeven welk saldo is begroot, welk saldo is gerealiseerd en wat het verschil daartussen is. Daarbij is een splitsing aangebracht naar lasten en baten.

Leeswijzer

In de kolom "Verschil" betekent een positief bedrag een "overschot" (positief resultaat) en een negatief bedrag een "tekort" (negatief resultaat) ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Classificatie verschil

De verschillen zijn ingedeeld naar 4 categorieën:

1. Subsidies: Diverse aanvragen voor subsidies zijn pas in Q4 2023 door ons ontvangen. Conform de geldende financiële regelgeving mogen deze lasten niet worden verantwoord in het boekjaar 2023 maar pas nadat de beschikking is afgegeven. In een enkel geval geldt dat de subsidie wel volledig in 2023 is beschikbaar en conform de regelgeving als last is verantwoord terwijl in de begroting rekening was gehouden met een fasering over meerdere jaren.
2. Vertraging: Verschillen die verklaard kunnen worden vanuit vertragingen zowel in onze eigen organisatie als bij partners of derden. Ook uitstel van nieuwe wetgeving vanuit het Rijk valt hieronder. Diverse al lopende programma's en projecten zijn vertraagd en enkele nieuwe programma's en projecten zijn later opgestart dan voorzien.
3. Onderhoud: Verschillen die direct verband houden met het uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen, zoals wegen en het openbaar vervoer. Diverse geplande werkzaamheden zijn (nog) niet uitgevoerd als gevolg van de PFAS/PFOS-problematiek.
4. Overig: Verschillen die niet in een van bovenstaande categorieën thuishoren.

4.6.1 Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
1.1 Ruimte maatschappelijke ontw.	9.791	9.525	267
1.2 Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik	4.951	5.870	-919
1.3 Passende woonruimte woningbehoefte	7.939	4.172	3.767
Totaal lasten voor bestemming	22.681	19.567	3.114
Baten			
1.1 Ruimte maatschappelijke ontw.		48	48
1.2 Gebiedsontwikkeling en ruimtegebruik	482	1.327	845
1.3 Passende woonruimte woningbehoefte	2.139	394	-1.745
Totaal baten voor bestemming	2.621	1.769	-852
Saldo baten en lasten voor bestemming	-20.060	-17.798	2.262

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten		
Tijdens de Zomernota 2023 extra budget gereserveerd voor het proces rond het Ruimtelijk Voorstel en het Ruimtelijk Arrangement. Door de val van het kabinet is het proces met betrekking tot de totstandkoming van Ruimtelijke Arrangementen uitgesteld naar 2024.	104	Vertraging
Er is een post onvoorzien aangehouden ter anticipatie op onzekerheden met betrekking tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Na afloop is gebleken dat deze voorzorgsmaatregel niet noodzakelijk was.	130	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	33	
Totaal	267	
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik		
De hogere lasten worden veroorzaakt door een dotatie aan de Voorziening Hart van de Heuvelrug. Dit heeft betrekking op het geprognosticeerde verlies van het project Sortie 16. Het voorstel is om deze dotatie te dekken uit de Reserve Hart van de Heuvelrug.	-99	Overige
De lasten van het project Woonwijk Vliegbasis Soesterberg zijn lager dan vooraf begroot, terwijl de kosten voor de sanering van PFAS juist hoger zijn dan oorspronkelijk ingeschat. Deze twee afwijkingen worden in evenwicht gebracht door een corresponderend verschil in de baten, namelijk een lagere overboeking naar de voorraden en een verhoogde bijdrage van het Rijk.	179	Overige
De verschuiving van de lasten van de grondexploitaties naar de voorraden is initieel begroot als negatieve last, maar in de verantwoording is deze opgenomen als baten. In totaal resulteert deze aanpassing in een saldo dat geen effect heeft op het totale resultaat van de jaarrekening.	-1.062	Overige
Overige verschillen < € 100.000.	63	Overige
Totaal	-919	
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht		
Er is sprake van een onderschrijding van het budget. De hoogte van het budget is bij de slotwijziging aangepast op basis van de prognose. Een aantal aanvragen zijn nog niet in 2023 beschikt, deze worden in 2024 verantwoord (ca. € 1,7 miljoen). De subsidies voor de Flexpool en woondeals worden gedekt door een bijdrage van het Rijk, waardoor de dekking in de baten eveneens lager uitvalt. Het gedeelte van de onderuitputting dat wordt gefinancierd uit de algemene middelen, is via een storting in de programmareserve versnellen woningbouw doorgeschoven naar 2024 zoals is aangegeven in de slotwijziging 2023.	3.538	Subsidie
De provincie wil gemeente Utrecht ondersteunen bij de subsidieaanvraag voor het Volkshuisvestingsfonds van het Rijk. De gemeente heeft dit nog niet opgestart omdat honorering van de subsidieaanvraag door het Rijk pas eind 2023 heeft plaatsgevonden. De provincie heeft een bestuurlijke toezegging gedaan voor bijdrage aan de cofinanciering.	100	Subsidie
De evaluatie van het monitoringstraject voor de aanpak Vitale Wijken door KWINK en een tweetal kwalitatieve onderzoeken met interviews en interactieve bijeenkomsten met betrokken hebben om agendatechnische redenen meer tijd gevergd dan bij de Slotwijziging is voorzien en worden pas in 2024 afgerond.	106	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	23	
Totaal	3.767	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
--	--------	-----------

1.1 De ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen is in goede balans met de Utrechtse kwaliteiten		
Overige verschillen < € 100.000.	48	Overige
Totaal	48	
1.2 De gebiedsontwikkeling is integraal en gericht op efficiëntie en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik		
De overboeking van de lasten van de grondexploitaties naar de voorraden is geboekt als opbrengst, terwijl het oorspronkelijk was begroot als negatieve last.	767	Overige
De dekking vanuit de Rijksbijdrage voor PFAS is verhoogd als gevolg van hogere lasten.	78	Overige
Totaal	845	
1.3 Er is passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht		
Doordat er minder subsidies voor Flexpoolmiddelen en de woondeals zijn verstrekt dan verwacht, is de dekking vanuit de bijdragen van het Rijk ook lager.	-1.745	Subsidie
Totaal	-1.745	

4.6.2 Programma 2. Landelijk gebied

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	14.487	14.586	-99
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	43.227	47.799	-4.573
2.3 Verbinding natuur, mensen, maatsch.	4.374	4.253	121
2.4 Duurzaamheid substantieel onderdeel	4.970	4.062	908
2.5 Leefbaarheid van landelijk gebied	386	346	40
Totaal lasten voor bestemming	67.444	71.047	-3.602
Baten			
2.1 Natuurnetwerk robuust (ontwikkeld)	4.565	5.060	495
2.2 Kwaliteit van natuur is goed/divers	1.247	7.020	5.773
2.4 Duurzaamheid substantieel onderdeel	470	377	-93
Totaal baten voor bestemming	6.282	12.457	6.175
Saldo baten en lasten voor bestemming	-61.162	-58.590	2.572

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
2.1 Het Natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
Lagere lasten dan geraamd voor het natuurontwikkelingsproject Elster Buitenwaarden van circa € 0,6 miljoen vanwege vertraging. Resterend verschil heeft betrekking op de natuurontwikkelingsprojecten Marickenland en de Natuurverbinding Amelisweerd-Nieuw Wulven eveneens als gevolg van vertraging van de werkzaamheden.	800	Vertraging
De lasten Pachten zijn niet begroot evenals de gerealiseerde baten.	-480	Overig

De afwijking betreft de ombuigingsmaatregel "vertragsingsfactor". Het grootste deel van de budgetten binnen het programma is bestemd voor langlopende (subsidie) verplichtingen voor (agrarische) natuurbeheer. Daarnaast is er ook co-financiering voor Europees landbouwbeleid, waarbij de provincie Utrecht deelneemt in de subsidiebeschikking door een financiële bijdrage.	-450	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-31	Overig
Totaal	-99	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed /divers en veerkrachtig		
De lasten voor het Agrarisch Natuurbeheer Landbouw (ANLb) vallen circa € 1,2 miljoen lager uit dan geraamd, omdat door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een hogere bijdrage wordt gedeclareerd bij de Europese Unie.	1.208	Subsidie
Door onvoldoende capaciteit is de uitbreiding van de ecologische monitoring ten behoeve van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) vertraagd. De planvorming en uitvoering van de monitoring gaat in 2024.	417	Subsidie
De lasten natuurbeheer zijn niet geraamd evenals de dekking van de lasten door de SiSa subsidieregeling SpUk Programma Natuur fase 1.	-4.627	Overig
Dit betreft schadeloosstellingen 2022 via BIJ12 die in 2023 zijn gedeclareerd bij de Provincie Utrecht en hoger dan begroot zijn uitgekomen.	-1.900	Overig
De voorbereidingskosten Stikstofdossier zijn circa € 1,6 miljoen hoger dan geraamd. Deze overbesteding wordt veroorzaakt als gevolg van werkzaamheden rondom het Utrechts Programma Landelijk Gebied. De personeelskosten worden voor € 1,2 miljoen gedekt door de SiSa subsidieregeling SpUk voorbereidingskosten Landelijk Gebied.	-1.600	Overig
In 2023 is nog niet gestart met de geraamde proceskosten ten behoeve van Transitie landelijk Gebied van circa € 1,7 miljoen aan gemeenten en waterschappen. Deze opdrachtverstrekkingen worden uitgezet in 2024.	1.700	Overig
De lasten natuur en boscompensatie zijn lager dan geraamd, omdat de werkzaamheden van bosaanplant zijn vertraagd door de natte weer- en terreinomstandigheden in november en december 2023. Deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar het eerste kwartaal 2024.	286	4.Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-57	Overig
Totaal	-4.573	
2.3 De verbinding tussen natuur mensen en maatschappij is sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	121	Overig
Totaal	121	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de landbouw		
Lagere lasten dan geraamd door circa € 0,5 miljoen lagere uitvoeringskosten Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ter zake het beschikken van POP3 subsidies en circa € 0,3 miljoen vrijval subsidieverplichtingen.	725	Overig
Door de Provinciale Staten Provincie Utrecht is met een amendement een bedrag beschikbaar gesteld van de voedselbank. Het verlenen van de subsidie beschikking is verschoven naar 2024.	100	Subsidie
Overige verschillen < € 100.000.	83	Overig
Totaal	908	
2.5 De leefbaarheid van het landelijk gebied is door lokale initiatieven versterkt		
Overige verschillen < € 100.000.	40	Overig
Totaal	40	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
2.1 Het Natuurnetwerk (NNN) is robuust (ontwikkeld)		
Dit betreft het saldo van niet begrote opbrengsten van grondverkoop circa € 0,5 miljoen. Daarnaast lagere bijdragen van partners circa € 0,4 miljoen aan	145	Overig

de natuur-ontwikkelingsprojecten Elster Buitenwaarden en Marickenland als gevolg van lagere lasten.		Vertraging
De baten Pachten zijn niet begroot even als de gerealiseerde lasten.	330	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	20	Overig
Totaal	495	
2.2 De kwaliteit van de natuur is goed /divers en veerkrachtig		
De baten natuurbeheer vanuit de SiSa subsidieregeling SpUk Programma Natuur fase 1 zijn niet geraamd even als de gerealiseerde lasten.	4.627	Overig
De gerealiseerde leges Natuurvergunningen zijn hoger dan geraamd.	157	Overig
De baten stikstofdossier SiSa subsidieregeling SpUk voorbereidingskosten Landelijk Gebied zijn niet geraamd.	1.200	Overig
Verschuiving van dekking uit SpUk gelden tussen programma 2 en 3. In programma 3 is dit als bate verantwoord.	-300	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	89	Overig
Totaal	5.773	
2.3 De verbinding tussen natuur mensen en maatschappij is sterk		
Totaal	0	
2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de landbouw		
Overige verschillen < € 100.000.	-93	Overig
Totaal	-93	

4.6.3 Programma 3. Bodem, water en milieu

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie	5.532	5.429	102
3.2 Zoetwatervoorziening goede kwaliteit	918	836	82
3.3 Bodem-en grondwatersysteem is schoon	6.032	5.343	688
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	14.587	14.323	263
3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	2.820	1.525	1.296
Totaal lasten voor bestemming	29.888	27.457	2.431
Baten			
3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie			
3.3 Bodem-en grondwatersysteem is schoon	3.425	2.981	-444
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig	149	376	227
3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	1.200	835	-365
Totaal baten voor bestemming	4.774	4.192	-582
Saldo baten en lasten voor bestemming	-25.114	-23.265	1.849

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
3.1 De waterveiligheid en klimaatadaptatie is gewaarborgd		

Wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet beschikken in 2023 van een aantal subsidieaanvragen bij Klimaatadaptatie. Deze worden doorgeschoven naar 2024.	188	Subsidie
Overige verschillen < € 100.000.	-86	Overig
Totaal	102	
3.2 De zoetwatervoorziening en het oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit.		
Overige verschillen < € 100.000.	82	Overig
Totaal	82	
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust		
Dit betreft onder meer een lagere declaratie vanuit de RUD.	735	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-47	Overig
Totaal	688	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
Dit wordt veroorzaakt door vertraging in de voorbereiding van het Actieplan Omgevingslawaaï. De geplande werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2024.	174	Vertraging
Het tempo van de versnellingsaanpak asbestdaken is vertraagd. Deze activiteiten worden in de loop van 2024 afgerond.	142	Vertraging
Meerdere overige verschillen < € 100.000.	-53	Overig
Totaal	263	
3.5 De bodemdaling en de broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd		
De SpUK is toegekend en staat op de balans. Er zijn geen subsidies beschikt in 2023.	1.200	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	96	Overig
Totaal	1.296	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
3.3 Het bodem- en grondwatersysteem is schoon en robuust		
Verschuiving van dekking uit SpUK gelden tussen programma 2 en 3. In programma 2 is dit als negatieve bate verantwoord.	300	Overig
Door lagere (SpUK)lasten zijn er ook lagere baten verantwoord.	-735	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-9	Overig
Totaal	-444	
3.4 De leefomgeving is gezond en veilig		
Na de slotwijziging is duidelijk geworden dat er van de overgebleven gelden voor de Vuelta 2022 naar rato van de inbreng terug te storen.	102	Vertraging
Dit betreft voornamelijk de definitieve afrekening van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied voor boekjaar 2022.	118	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	7	Overig
Totaal	227	
3.5 De bodemdaling en de broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd.		
Doordat er minder subsidies zijn beschikt zijn er ook minder bijdragen uit de SpUK verantwoord.	-365	Vertraging
Totaal	-365	

4.6.4 Programma 4. Energietransitie

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
4.1 Minder energiegebruik prov. Utrecht	3.273	2.846	427
4.2 Duurzame energie in prov. Utrecht	4.360	4.032	328
4.3 Energietransitie haal- en betaalbaar	3.834	3.459	374
4.4 Geloofwaardige partner energietr.	85	85	
Totaal lasten voor bestemming	11.552	10.421	1.131
Baten			
4.1 Minder energiegebruik prov. Utrecht	725	686	-39
4.2 Duurzame energie in prov. Utrecht	755	770	15
4.3 Energietransitie haal- en betaalbaar			
Totaal baten voor bestemming	1.480	1.456	-24
Saldo baten en lasten voor bestemming	-10.072	-8.966	1.106

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie		
Wordt verklaard door subsidieaanvragen die in 2023 zijn ontvangen in 2024 zullen worden beschikt.	314	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	113	
Totaal	427	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duur		
Wordt verklaard door subsidieaanvragen die in 2023 zijn ontvangen in 2024 zullen worden beschikt.	258	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	70	
Totaal	328	
4.3 De opwekking en beschikbaarheid van duurzame energie in de provincie Utrecht is sterk toegenomen.		
Wordt verklaard door subsidieaanvragen die in 2023 zijn ontvangen in 2024 zullen worden beschikt.	177	Subsidies
Het ontstane verschil kan worden toegeschreven aan het feit dat enkele opdrachten later zijn aanbesteed dan oorspronkelijk gepland.	118	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	79	
Totaal	374	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
4.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in de provincie Utrecht gebruiken minder energie		

Overige verschillen < € 100.000.	-39	
Totaal	-39	
4.2 De opwekking en beschikbaarheid van duur		
Overige verschillen < € 100.000.	15	
Totaal	15	

4.6.5 Programma 5. Bereikbaarheid I- Algemeen

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Lasten			
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	53.050	53.349	-298
5.2 Hoge kwaliteit, diversiteit knoopp.	1.349	1.059	289
5.3 Locaties per fiets veilig, comfort	22.063	17.599	4.464
5.4 Aantal verkeersdoden, gewonden laag	3.620	4.709	-1.089
5.5 Kwaliteitsnet goederenverv. op orde	1.418	1.513	-95
5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving	1.531	1.107	424
5.7 Vraag-aanbod mob. goed afgestemd	2.731	2.968	-237
5.8 Verkenningen, regionale programma's	9.836	8.677	1.159
Totaal lasten voor bestemming	95.597	90.982	4.615
Baten			
5.1 Het provinciale netwerk is sterk	1.650	1.610	-40
5.3 Locaties per fiets veilig, comfort	1.735	1.384	-351
5.5 Kwaliteitsnet goederenverv. op orde	215	256	41
5.6 Effecten mobiliteit op leefomgeving	218	271	53
5.7 Vraag-aanbod mob. goed afgestemd		106	106
Totaal baten voor bestemming	3.818	3.628	-190
Saldo baten en lasten voor bestemming	-91.779	-87.354	4.425

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
Wordt veroorzaakt door minder bestedingen voor de gladheidsbestrijding. Door gunstige weersomstandigheden is er minder gestrooid. Daarnaast is bij het groenonderhoud minder aangeplant (seizoensgebonden werkzaamheden) vanwege de weersomstandigheden. Verder is bij verkeersmanagement/VR1's als gevolg van personeelstekort het aanbestedingsproces vertraagd. Hierdoor konden werkzaamheden niet op tijd worden uitgevoerd.	1.464	Onderhoud
De overbesteding bij het vaste onderhoud is met name veroorzaakt bij de asset Groen door de prijsstijgingen van het nieuwe bestek.	-671	Onderhoud
Meer personele inzet op Verkenningen dan vooraf was voorzien.	-1.016	Overig
Overige verschillen < € 100.000	75	
Totaal	-298	
5.2 Knooppunten hebben een hoge kwaliteit en bieden een grote diversiteit van reisvoorzieningen		

Conform de uitvoeringsverordening subsidies mobiliteit 2020-2023 provincie Utrecht kunnen aanvragen tot en met september worden ingediend. Bij het opstellen van de Slotwijziging is daarom een raming opgenomen op basis van de aanvragen die op dat moment voor het onderdeel Knooppunten bekend waren. De onderbesteding wordt verklaard doordat door capaciteitsproblemen niet alle aanvragen beschikt zijn in 2023. Deze worden in 2024 verantwoord.	268	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	21	Overig
Totaal	289	
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van fiets in model shift toeneemt		
Bij de mandaatprojecten voor de Doorfietsroutes legt de provincie de Doorfietsroute aan op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. De aanleg zal voor een deel plaatsvinden in 2024. Op enkele trajecten is vertraging opgelopen ten opzichte van het geprognoseerde kasritme. Dit kent per traject verschillende oorzaken. Het betreft onder andere langere doorlooptijden om de benodigde vergunningen te verkrijgen. Op één route is het werk in het najaar tijdelijk gestaakt, wegens fouten in het bestek. Dit is inmiddels opgelost. Voor dit bedrag is een bestemmingsvoorstel opgenomen.	2.230	Vertraging
De onderbesteding wordt verklaard doordat door capaciteitsproblemen niet alle aanvragen beschikt zijn in 2023. Deze drukken op het boekjaar 2024. Voor dit bedrag is een bestemmingsvoorstel opgenomen.	1.761	Subsidies
Diverse activiteiten, onder andere op het gebied van communicatie en monitoring, bleken goedkoper te kunnen worden uitgevoerd. Een aantal onderzoeken voor het regionale fietsnetwerk wordt in 2024 uitgevoerd in plaats van in 2023.	349	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	124	Overig
Totaal	4.464	
5.4 Het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden is laag		
De overbesteding wordt veroorzaakt doordat het kasritme van de subsidie uitgaven bij de slotwijziging is verlaagd en is gestort in de reserve omdat nog niet vaststond of deze beschikt zouden worden in 2023. Een deel hiervan is toch beschikt in 2023 en dit is gedekt door een vrijval uit de reserve.	-921	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	-169	Overig
Totaal	-1.089	
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
Overige verschillen < € 100.000.	-95	Overig
Totaal	-95	
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
Omdat op een groot deel van de trajecten waar in 2023 stil asfalt is aangelegd, is uiteindelijk de gehele weg vervangen. Daarmee is de realisatie van stil asfalt als investering en niet als lasten verantwoord.	391	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	33	Overig
Totaal	424	
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd		
De overbesteding wordt veroorzaakt door onvoorziene noodzakelijke vervanging van firewalls en switches in ons DVM-netwerk (ons ICT-systeem dat o.a. nodig is voor het op afstand bedienen van onze en gemeentelijke verkeerslichten). Dit was nodig om het systeem volledig cybersecure te maken.	-130	Overig
Een verwachte subsidiebesteding aan regio Foodvalley is niet aangevraagd en schuift door naar 2024.	110	Subsidies
Hogere lasten voor incidentmanagement als gevolg van meer incidenten.	-60	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-157	
Totaal	-237	

5.8 Regionale programma's over een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving zijn uitgevoerd met daarbij monitoring van het mobiliteitsprogramma en indicatoren		
Bij de projecten Mobiliteitsprogramma 2014-2018 is bij de onderdelen Noordelijke Ring Utrecht (NRU), Fietspark Amersfoort en Slimme Kruisingen vertraging opgelopen. Deze werkzaamheden worden grotendeels in 2024 uitgevoerd. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	770	Vertraging
Bij het programma KTA Versterken is er sprake van een overbesteding in verband met een inhaalslag uit 2022. De overbesteding wordt gedekt door de reserve Mobiliteit en hiervoor is een dekkingsvoorstel ingediend.	-660	Overig
Bij het programma U-Ned No Regret maatregelen is een subsidie aan de gemeente Zeist verstrekt, het project start in 2024. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	909	Overig
Voor de verkenningen ten behoeve van Alternatief Ring Utrecht (ARU) en MIRT verkenningen OV en Wonen zijn subsidies verstrekt die niet waren begroot.	-627	Subsidies
Bij het algemene verkenningen zijn de bestedingen lager voornamelijk omdat er een subsidie door de Verkenning ARU is verstrekt.	270	Overig
In 2023 zijn de bestedingen voor monitoring en evaluatie lager uitgevallen. Er waren minder noodzakelijke werkzaamheden door het CBS en NDW dan verwacht voor instandhouding van het KPI dashboard en inwinning van benodigde data. Daarnaast is de ontwikkeling van het nieuwe KPI dashboard vertraagd.	210	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	287	Overig
Totaal	1.159	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
5.1 Het provinciale netwerk is sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	-40	Overig
Totaal	-40	
5.3 Alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets, waarbij de rol van fiets in model shift toeneemt		
Bij de mandaatprojecten voor de Doorfietsroutes legt de provincie de Doorfietsroute aan op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. De bijdrage die de Provincie krijgt is gebaseerd op 65/35 verrekening. Door achterblijvende uitgaven in 2023 is de bijdragen van de gemeenten ook lager.	-351	Vertraging
Totaal	-351	
5.5 Het kwaliteitsnet goederenvervoer is op orde en sluit goed aan op de behoeften van gebruikers		
Overige verschillen < € 100.000.	41	
Totaal	41	
5.6 Negatieve effecten van mobiliteit op de kwaliteit van de leefomgeving zijn laag		
Overige verschillen < € 100.000.	53	
Totaal	53	
5.7 De vraag naar en het aanbod van mobiliteit is goed op elkaar afgestemd		
Van de gemeenten Utrecht, Soest en Amersfoort zijn ten behoeve van incident management bijdragen ontvangen die niet zijn begroot.	51	
Overige verschillen < € 100.000.	55	
Totaal	106	

4.6.6 Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
6.1 OV-reizigers zijn tevreden	210.725	198.031	12.694
Totaal lasten voor bestemming	210.725	198.031	12.694
Baten			
6.1 OV-reizigers zijn tevreden	33.287	23.312	-9.975
Totaal baten voor bestemming	33.287	23.312	-9.975
Saldo baten en lasten voor bestemming	-177.438	-174.719	2.719

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
De eindafrekening van de OV-vervoerders voor de Bereikbaarheidsvergoeding Openbaar vervoer (BVOV) 2022 is fors lager. Bij de aanvraag ongeveer 1,5 jaar geleden, hadden de vervoerders rekening gehouden met lagere reizigersopbrengsten en hogere kosten. Bij de eindafrekening blijken de reizigersopbrengsten hoger te zijn en de kosten lager. Hierdoor wordt de subsidie naar beneden vastgesteld. De BVOV 2022 wordt via het Rijk gecompenseerd, de baten zijn met hetzelfde bedrag verlaagd.	11.071	Subsidie
Aan het einde van het jaar is er nog aantal eindbeschikkingen afgegeven met betrekking tot OV-exploitatie waarbij de subsidie lager is vastgesteld. Dit betreft onder meer de exploitatiesubsidie voor Qbuzz over 2021 (€ 0,8 miljoen).	1.150	Subsidie
De aanbesteding van de regiotaxi heeft meer capaciteit geleverd dan voorzien. Hierdoor hebben wij minder focus kunnen leggen op aanvullend openbaar vervoer waardoor € 1,1 miljoen van de middelen voor aanvullend openbaar vervoer niet is aangewend in 2023.	1.099	Overig
Door de lagere vervoersaanvraag zijn de vervoerskosten lager. De provincie betaalt de vervoerskosten van de regiotaxi en belast deze door aan gemeenten. De vervoerskosten worden bepaald door het aantal ritten wat wordt gereden, dit is vraag afhankelijk en vooraf lastig te bepalen.	714	Overig
Bij het vast onderhoud voor OV assets is er een onderbesteding van € 0,2 miljoen en bij het vast onderhoud van de provinciale gebouwen € 0,2 miljoen. Bij het variabel onderhoud OV assets resteert een budget van € 0,3 miljoen. Zie ook de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen voor meer toelichting. Het saldo bij het variabele onderhoud is in deze jaarrekening gestort in de reserve Beheer en Onderhoud OV assets.	670	Overig
Heeft betrekking op hogere personele lasten bij beheer en onderhoud doordat er meer capaciteit noodzakelijk was, hetgeen is ingevuld door inhuurkrachten.	-1.500	Overig
Het beschikte subsidiebedrag voor 2023 is € 0,2 miljoen hoger dan oorspronkelijk ingeschat.	-202	Subsidie
Overige verschillen < € 100.000.	-308	Overig
TOTAAL	12.694	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
6.1 OV-reizigers zijn tevreden en het openbaar vervoer is efficiënt ingericht		
Door de lagere BVOV2022 afrekening van de vervoerders (zie ook de lasten) is de bijdrage vanuit het Rijk ook lager.	-11.071	Subsidie
De Rijksbijdrage Spoorse zaken is met terugwerkende kracht vanaf 2015 herberekend met indexatie. Hierdoor komt deze bijdrage in totaal op € 5,7 miljoen uit en wordt er een bedrag van € 1,2 miljoen als nabetaling uitgekeerd. In de begroting was hier maar beperkt rekening mee gehouden.	1.408	Subsidie
Door de lagere vervoerskosten regiotaxi is ook de doorbelasting naar de gemeenten lager uitgevallen.	-613	Overig
Hogere opbrengsten bij beheer en onderhoud door diverse bijdragen van derden.	150	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	151	Overig
TOTAAL	-9.975	

4.6.7 Programma 7. Cultuur en erfgoed

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Lasten			
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	9.466	9.399	66
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog	15.144	9.070	6.074
7.3 De Hollandse Waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit	2.223	1.801	422
Totaal lasten voor bestemming	26.832	20.270	6.562
Baten			
7.1 De culturele infrastructuur is sterk	40	33	-7
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		185	185
7.3 De Hollandse Waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		37	37
Totaal baten voor bestemming	40	255	215
Saldo baten en lasten voor bestemming	-26.792	-20.015	6.777

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	66	Overig
Totaal	66	
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		

Mede door het tijdelijk verhoogde subsidieplafond waren er extra aanvragen en konden niet alle subsidieaanvragen voor Erfgoedparels (ongeveer € 5,9 miljoen) en Publieksbereik op tijd beschikt worden. Hierdoor worden ze in 2024 verantwoord. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	6.124	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	-50	Overig
Totaal	6.074	
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		
Dit bedrag was verkeerd begroot, was voor Natuur (prg.2) bedoeld.	149	Overig
Een subsidie voor de renovatie van het bruggetje Zandpad in Maarsen is momenteel in behandeling. De kosten voor deze subsidie zullen in 2024 worden verantwoord.	69	Subsidies
De inkomsten uit het verhuren van het Erfgoed Expert Team (EET) zijn hoger dan verwacht. Daarnaast is er een bijdrage ontvangen voor inhuur en de landelijke Limesdag 2023.	60	Overig
Het totale resultaat van de Hollandse waterlinie (€ 0,2 miljoen) is gedoteerd in de egalisereserve.		
Overige verschillen < € 100.000.	144	Overig
Totaal	422	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
7.1 De culturele infrastructuur is sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	-7	Overig
Totaal	-7	
7.2 De mate van behoud, de benutting en de beleving cultureel erfgoed is hoog		
Het betreft de ontvangsten van de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS). Deze inkomsten zijn niet als baat begroot, maar zijn aan de lastenkant, waar onze bijdrage aan de Nederlandse Limes Samenwerking begroot staat, in mindering gebracht op de begroting.	103	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	82	4.Overig
Totaal	185	
7.3 De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit		
Overige verschillen < € 100.000.	37	Overig
Totaal	37	

4.6.8 Programma 8. Economie

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Lasten			
8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers	3.604	3.262	342
8.2 Economisch profiel sterk, competitief	778	499	279
8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk	6.468	6.495	-26
8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden	798	846	-48
8.5 De bezoekerseconomie is sterk	7.613	7.195	418
Totaal lasten voor bestemming	19.262	18.297	964
Baten			
8.1 Toekomst bedrijfsleven en werknemers		103	103
8.2 Economisch profiel sterk, competitief			
8.3 Bedrijven zijn innovatief sterk	1.680	1.639	-41
8.4 Voldoende vestigingsmogelijkheden	36	27	-9
8.5 De bezoekerseconomie is sterk	1.457	2.025	568
Totaal baten voor bestemming	3.173	3.793	620
Saldo baten en lasten voor bestemming	-16.089	-14.504	1.584

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
De middelen voor de opstart van het Regionaal Talent Fonds waren bedoeld voor het aanstellen van een kwartiermaker om het fonds op te zetten en voor het dekken van een deel van de operationele kosten. Omdat het langer heeft geduurd om overeenstemming te bereiken met regionale partners vindt de opstart pas plaats in 2024. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	300	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	42	Overig
Totaal	342	
8.2 Het economisch profiel (Gezond Stedelijk Leven) is sterk en zichtbaar competitief		
In oktober 2023 is een subsidieaanvraag van € 154.000 ingediend voor de kwartiermaker van het Utrecht Science Park Bilthoven. Deze subsidie wordt in 2024 beschikbaar. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	154	Subsidies
Overige verschillen < € 100.000.	125	Overig
Totaal	279	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	-26	Overig
Totaal	-26	
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
Overige verschillen < € 100.000.	-48	Overig
Totaal	-48	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		

De lagere lasten zijn onder andere het gevolg van het doorschuiven van de grondverwerving voor de laatste percelen van het fietspad IJsselwetering naar 2024.	104	Overig
In 2023 zijn verschillende budgetten niet uitgegeven door administratieve vertragingen en late indieningen. Dit betreft onder andere een bijdrage aan "Rondje om de Zuid" van €82.500, en extra kosten voor de bestuurssecretaris van €120.000.	201	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	113	Overig
Totaal	418	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
8.1 Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst		
De baten, voortkomend uit een bijdrage van verschillende gemeenten aan de operationele kosten van de Utrecht Talent Alliantie (UTA), zijn niet opgenomen in de begroting. Deze kosten omvatten onder meer de vergoeding voor de inhuur van een coördinator en een projectadviseur voor de UTA.	103	Overig
Totaal	103	
8.3 Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk		
Overige verschillen < € 100.000.	-41	Overig
Totaal	-41	
8.4 Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit		
Overige verschillen < € 100.000.	-9	Overig
Totaal	-9	
8.5 De bezoekerseconomie is sterk en de toeristisch recreatieve structuur wordt beter benut		
Er zijn baten ontvangen als gevolg van de verkoop van een bouwkaavel in 2023 die oorspronkelijke was gepland voor 2024. De akte passering heeft eerder dan verwacht plaatsgevonden in december 2023. Hiervoor is een bestemmingsvoorstel ingediend.	483	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	85	Overig
Totaal	568	

4.6.9 Programma 9. Bestuur

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
9.1 Provinciebestuur sterk en duidelijk	9.490	7.672	1.818
9.2 Integriteit is een vast onderdeel	157	140	17
9.3 Intensievere aanpak van ondermijning	992	691	301
9.4 Strategisch vermogen is groot	2.381	1.838	543
9.5 Regionale slagkracht sterk	2.918	2.825	93
9.6 Gemeenten, waterschap funct. goed	1.068	1.011	57
9.7 Concernbrede aansturing brede thema	2.351	2.449	-98
9.8 Archiefplaats toezicht informatiebeh	806	801	4
Totaal lasten voor bestemming	20.162	17.426	2.736

Baten

9.1 Provinciebestuur sterk en duidelijk	604	602	-2
9.3 Intensievere aanpak van ondermijning	100		-100
9.4 Strategisch vermogen is groot	130	178	48
9.5 Regionale slagkracht sterk	42	229	187
9.7 Concernbrede aansturing brede thema	216	261	45
Totaal baten voor bestemming	1.092	1.270	179
Saldo baten en lasten voor bestemming	-19.071	-16.156	2.915

Toelichting verschillenVerschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk		
De accountantskosten voor 2022 zijn hoger dan verwacht uitgekomen. Dit is medio 2023 met onze accountant overeengekomen.	-134	Overig
Met betrekking tot het beheer en onderhoud van Paushuize zijn er nagenoeg geen kosten voor AV-middelen gemaakt	185	Vertraging
Minder vervoerskosten GS in rekening gebracht dan geraamd.	153	Vertraging
Bij de zomernota is het budget van de fractievergoedingen verhoogd met € 377.000. Er zijn achteraf toch minder declaraties verantwoord.	428	Overige
Door actualisatie pensioenen GS en mutatie desbetreffende voorziening	844	Overige
Overige verschillen < € 100.000.	342	Overig
Totaal	1818	
9.2 Integriteit is een vast onderdeel van het politiek-bestuurlijke en bedrijfsproces		
Overige verschillen < € 100.000.	17	Overig
Totaal	17	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
Bij de September circulaire 2022 is een budget van € 400.000 toegekend voor weerbaar bestuur. Hieruit wordt voor 3 jaar een coördinator veilige publieke taak betaald. Voor 2023 is bij de zomernota 2023 € 100.000 aan dit budget onttrokken en toegevoegd aan het lastenbudget. Het is echter niet gelukt om deze vacature in 2023 in te vullen. Deze functionaris start januari 2024.	100	Vertraging
Vanwege personele wisselingen was er tijdelijk beperkte capaciteit op ondermijning.	169	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	32	Overig
Totaal	301	
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
Er heeft een her indexering plaats gevonden van de te besteden middelen met betrekking tot IPO van € 260.000. Daarnaast is er een positief resultaat geboekt vanuit 2022 ter hoogte van € 168.000.	428	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	115	Overig
Totaal	543	
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)		
Overige verschillen < € 100.000.	93	Overig
Totaal	93	
9.6 Gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen functioneren goed conform de wet		
Overige verschillen < € 100.000.	57	Overig
Totaal	57	
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
Overige verschillen < € 100.000.	-98	Overig
Totaal	-98	

9.8 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer is op orde		
Overige verschillen < € 100.000.	4	Overig
Totaal	4	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
9.1 Het provinciebestuur is sterk en duidelijk		
Overige verschillen < € 100.000.	-2	Overig
Totaal	-2	
9.3 De aanpak van ondermijning wordt geïntensiveerd		
Voor toelichting zie 9.3 Lasten hierboven. Er zijn geen kosten verantwoord en daarom ook geen bate opgenomen.	-100	Vertraging
Totaal	-100	
9.4 In verbinding met de partners, stakeholders en inwoners (via bijvoorbeeld participatie) is het strategisch vermogen van de organisatie groot		
Overige verschillen < € 100.000.	48	Overig
Totaal	48	
9.5 De regionale slagkracht is sterk (ook over bestuurlijke grenzen heen)		
Overige verschillen < € 100.000.	187	Overig
Totaal	187	
9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief		
Overige verschillen < € 100.000.	45	Overig
Totaal	45	

4.6.10 Overzicht Overhead

Beleidsdoelen	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Lasten			
10.1 Financiën en bedrijfsv. is sterk	20.296	20.802	-505
10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar	45.214	45.669	-455
10.3 De communicatie is goed en modern	3.121	3.101	20
10.4 De beheersing van de organisatie	1.972	1.710	262
Totaal lasten voor bestemming	70.604	71.282	-678
Baten			
10.1 Financiën en bedrijfsv. is sterk		361	361
10.2 Organisatie daadkrachtig, wendbaar	5.541	5.419	-122
10.3 De communicatie is goed en modern		83	83
Totaal baten voor bestemming	5.541	5.863	322
Saldo baten en lasten voor bestemming	-65.062	-65.419	-356

Toelichting verschillen

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
Op beleidsdoel 10.1.6 "Digitaal goed toegerust & flexibel" zijn de kosten van inhuur ICT personeel (€ -0,4 miljoen) en hardware (€ -0,2 miljoen) hoger dan geraamd. De overschrijding is reeds bij de Slotwijziging 2023 aangekondigd, zonder dat de begroting hiervoor is aangepast.	-574	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	69	Overig
Totaal	-505	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
Op beleidsdoel 10.2.1 "Tijdig starten en afronden P&C-producten" is externe personeel ingezet om de openstaande moeilijk vervulbare financiële adviseursfuncties in te vullen.	-151	Overig
Op beleidsdoel 10.2.3 "Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen" zijn de kosten samenhangend met het programma "Wet open overheid" lager dan begroot uitgekomen.	312	Overig
Een overschrijding binnen beleidsdoel 10.2.4 "Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed". In 2023 zijn de lasten voor huisvesting vluchtelingen niet begroot. Deze zijn geheel in rekening gebracht bij de Gemeente Utrecht.	-584	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	-32	
Totaal	-455	
10.4 De beheersing van de organisatie door het management en bestuur is optimaal		
Op dit beleidsdoel is een voordeel ontstaan bij de personeelslasten door onderbezetting.	174	Vertraging
Overige verschillen < € 100.000.	108	Overig
Totaal	282	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
10.1 De basisorganisatie voor financiën en bedrijfsvoering is sterk en goed toegerust		
Dit betreft de dekking vanuit materieel budget en heeft betrekking op beleidsdoel 10.1.6 "Digitaal goed toegerust & flexibel", zie ook de toegelichte overschrijding hierboven.	297	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	64	Overig
Totaal	361	
10.2 De provinciale organisatie is daadkrachtig, wendbaar en duurzaam		
Minder baten dan begroot op het beleidsdoel 10.2.4 "Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed" als gevolg van minder baten op het gebied van beheer en onderhoud provinciehuis (huuropbrengsten, € -0,5 miljoen), deels gecompenseerd door additionele baten voor huisvesting van vluchtelingen (€ 0,1 miljoen).	-321	Overig
Betreft de dekking vanuit materieel budget en heeft betrekking op beleidsdoel 10.2.3 "Versterken en versnellen digitalisering bedrijfsprocessen".	143	Overig
Overige verschillen < € 100.000.	56	Overig
Totaal	-122	

10.3 De communicatie is goed en modern		
Overige verschillen < € 100.000.	83	Overig
Totaal	83	

4.6.11 Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Saldo treasury	50	14	36
Overigen	215	305	-90
Onvoorzien	0	0	0
Loon- en prijsontwikkeling	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	0	0
Totaal Lasten	265	319	-54
Saldo treasury	-57	-2.147	2.090
Dividend	-310	-345	35
Uitkering provinciefonds	-294.675	-294.803	128
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-145.114	-143.875	-1.239
Overigen	0	0	0
Totaal Baten	-440.156	-441.170	1.014
Saldo van lasten en baten	-439.891	-440.851	960

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
Voorziening dubieuze debiteuren	-90	Overig
Verschillen < € 100.000.	36	Overig
Totaal	-54	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
<u>Saldo treasury</u> Dit betreft de renteopbrengst schatkistbankieren. In 2023 is de rentevergoeding over het tegoed bij de schatkist gestegen van 1,9% begin 2023 naar 3,9% eind 2023. De renteopbrengst is € 2,1 miljoen hoger dan verwacht in de begroting. In de paragraaf Financiering wordt het verloop van het saldo in de schatkist toegelicht.	2.090	Overig
Dividend: verschil < € 100.000.	35	Overig

<p><u>Uitkering provinciefonds</u> Dit betreft een voordelig financieel effect uit de memorandum decembercirculaire 2023 (€ 0,3 miljoen) die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door afrekening van de algemene uitkering over het jaar 2022.</p>	128	Overig
<p><u>Opcenten motorrijtuigenbelasting</u> Het aantal auto's in de provincie Utrecht in privébezit en bij grootwagencarporters is in 2023 toegenomen. Deze toename is echter vooral te zien in de categorie elektrische auto's die op dit moment nog volledig van motorrijtuigenbelasting zijn vrijgesteld en de naar half tarief belaste hybride auto's. Daarnaast is het aantal belaste motoren in privébezit in de provincie in 2023 met 16% gedaald.</p>	-1.239	Overig
Totaal	1.014	

4.7 Post onvoorzien

Conform artikel 28, lid b. van het BBV dient in de jaarrekening inzicht te worden gegeven in de aanwending van het bedrag voor onvoorzien. De stelpost onvoorzien kende in 2023 bij aanvang een omvang van € 1,8 miljoen. Dit is als volgt ingezet in 2023:

- Met het Statenvoorstel Slavernijverleden op 8 februari 2023 is besloten voor de uitvoering € 100.000 beschikbaar te stellen.
- Een bedrag van € 50.000 is ingezet voor een bijdrage aan het Bevrijdingsfestival Utrecht. Via de Zomernota 2023 heeft uw Staten daar mee ingestemd;
- Via de Zomernota heeft uw Staten ingestemd met de dekking van € 679.000 uit de post onvoorzien ten behoeve van bomencompensatie Hart vd Heuvelrug.
- Bij de Slotwijziging 2023 heeft uw Staten ingestemd om het restant van € 971.000 ten gunste van het begrotingsaldo te brengen.

4.8 Overzicht incidentele baten en lasten

Inleiding

Conform artikel 28 lid c van het BBV geven wij in dit onderdeel een overzicht van de incidentele baten en lasten. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten (2018) van de Commissie BBV is de stellige uitspraak opgenomen dat een nadere toelichting op deze incidentele posten vereist is. De commissie adviseert om in de financiële verordening een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang deze incidentele posten afzonderlijk gespecificeerd dienen te worden. In de door Provinciale Staten vastgestelde financiële verordening is opgenomen dat dit grensbedrag € 500.000 per afzonderlijke (begrotings)post betreft (artikel 5, lid f).

In die financiële verordening (artikel 1, lid s) is ook het kader opgenomen dat de provincie Utrecht hanteert om te bepalen welke posten als incidenteel of structureel aangemerkt dienen te worden. Dat kader is als volgt:

Hoofdrichtlijnen:

1. Baten en lasten die zich maximaal 3 jaar voordoen	(incidenteel)
Baten en lasten die zich langer dan 3 jaar voordoen	(structureel)
2. Onttrekkingen uit en stortingen in de reserves	(incidenteel)

Op deze hoofdrichtlijnen zijn onderstaande uitzonderingen van toepassing:

1. Meerjarige tijdelijke geldstromen, en de daarmee samenhangende lasten, waarvan de eindigheid vastligt door middel van een staten- en/of toekenningsbesluit (incidenteel)

Totstandkoming

De staat van incidentele baten en lasten is gebaseerd op een handmatige analyse van de realisatie door het team financiën. Het uitgangspunt voor deze analyse is de bijgestelde begroting 2023, welke door uw Staten is vastgesteld. Vanuit de begrotingsbedragen is af te leiden welke posten als incidenteel bestempeld worden. Vervolgens is op kostenplaatsniveau een vergelijking en analyse gemaakt tussen de incidentele begrotingsbedragen en de gerealiseerde bedragen.

De gerealiseerde bedragen zijn vervolgens opgenomen in de staat van incidentele baten en lasten. Indien op een kostenplaats zowel incidentele als structurele bedragen zijn begroot, is de realisatie verhoudings-gewijs ook op die manier verdeeld naar incidenteel en structureel.

Financieel beeld

In onderstaande tabel is een samenvattend financieel beeld weergegeven van de incidentele en structurele baten en lasten die in deze jaarrekening zijn verantwoord.

Bedragen x 1.000	Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Ruimtelijke ontwikkeling	1.134	18.433	19.567
2. Landelijk gebied	6.790	64.257	71.047
3. Bodem, water en milieu	8.102	19.355	27.457
4. Energietransitie	10.421	-	10.421
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	30.132	60.850	90.982
6. Bereikbaarheid II - openbaar vervoer	36.833	161.198	198.031
7. Cultuur en erfgoed	6.230	14.040	20.270
8. Economie	2.235	16.062	18.297
9. Bestuur	-	17.426	17.426
10. Overzicht Overhead	-	71.282	71.282
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-	319	319
Totaal aan lasten	101.877	443.222	545.099
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-1.455	-314	-1.769
2. Landelijk gebied	-4.655	-7.802	-12.457
3. Bodem, water en milieu	-4.489	297	-4.192
4. Energietransitie	-1.456	-	-1.456
5. Bereikbaarheid I - Algemeen	-1.384	-2.244	-3.628
6. Bereikbaarheid II - openbaar vervoer	-	-23.312	-23.312
7. Cultuur en erfgoed	-	-255	-255
8. Economie	-	-3.793	-3.793
9. Bestuur	-	-1.270	-1.270
10. Overzicht Overhead	-	-5.863	-5.863
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-	-441.170	-441.170
Totaal aan baten	-13.439	-485.726	-499.165
Stortingen in reserves	163.683		163.683
Onttrekkingen aan reserves	-222.998		-222.998
Totaal reserves	-59.315	-	-59.315
Eindtotaal	29.123	-42.504	-13.380

In onderstaande tabel is per programma/onderdeel inzichtelijk gemaakt hoe de opbouw is van de incidentele baten en lasten.

Programma/onderdeel	Specificatie	Toelichting	Incidentele lasten	Incidentele baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling	Programma Binnenstedelijke Ontwikkeling	Voor het beleidsdoel "Passende woonruimte bij woningbehoefte" is voor 2024 tot en met 2026 een jaarlijks bedrag van € 3,8 miljoen. opgenomen voor het Programma Versnelling Woningbouw. Vanwege de programmatische aanpak en de bijbehorende en vastgestelde einddata is dit als incidentele lasten aangemerkt.	1.134	-393
	Overboekrek HvdH/VBS	Dit betreft kosten en opbrengsten van de grondexploitaties binnen Hart van de Heuvelrug en Sortie 16, op basis van het BBV wordt dit als incidenteel aangemerkt.		-1.062
Subtotaal 1. Ruimtelijke ontwikkeling			1.134	-1.455
2. Landelijk gebied	AVP Ontwikkelen NNN	De Incidentele lasten hebben met name betrekking op de inrichtingskosten van natuur. De meeste lasten van het Nationale Natuurnetwerk (NNN) zijn structureel van aard en bijstellingen van het budget zijn incidenteel van aard en worden gedekt uit de reserve. De baten betreffen opbrengsten van grondverkopen en bijdragen van partners aan natuurontwikkelings- projecten zijn incidenteel van aard.	1.400	-4.655
	AVP Natuurverbindingen	Voor het programma Agenda Vitaal Platteland (AVP) zijn incidentele middelen opgenomen voor kleinschalige landschapselementen. En heeft een vastgesteld eindjaar van 2024. Vanwege de vastgestelde periode is de mutatie als incidenteel aangemerkt.	815	
	AVP Biodiversiteit/ kwaliteitsverbetering	Betreft eenmalige subsidie Valwind Leersum aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug en het project Natuurlijke uiterwaarden waarbij verkenning en planvorming plaatsvindt naar natuurontwikkeling en kwaliteitsverbetering natuur in de uiterwaarden van de Nederrijn en de Lek.	1.256	
	Faunabeheer	Doorontwikkelen en intensiveren van activiteiten gericht op alternatieve en innovatieve methoden, preventie faunabeleid en het initiëren van onderzoeken. Daarnaast onderzoeksopdrachten voor nieuw te ontwikkelen ganzenafspraken. Incidentele gelden vanuit 2022 overgeheveld naar 2023, einddatum 2025.	3.319	
Subtotaal 2. Landelijk gebied			6.790	-4.655
3. Bodem, water en milieu	3.1 Waterveiligheid en klimaatadaptatie	Voor het beleidsdoel "De waterveiligheid en klimaatadaptatie" zijn incidentele middelen opgenomen voor het Programma Klimaatadaptatie. Vanwege de programmatische aanpak en bijbehorende einddata zijn deze lasten als incidenteel aangemerkt.	1.234	-

3.3 Bodem-en grondwatersysteem is schoon	Voor het beleidsdoel "Bodem- en grondwatersysteem is schoon" zijn middelen opgenomen voor onderzoek en aanpak bodeminformatie, diffuus lood en PFAS. De lasten worden gedekt vanuit specifieke uitkeringen van het Rijk. Daarmee zijn dit incidentele middelen en bestedingen.	5.343	-3.654
3.5 Bodemdaling en broeikasgasuitstoot	Voor bodemdaling remmende maatregelen zijn incidentele middelen opgenomen. Deze middelen worden gedekt vanuit de specifieke uitkering van het Rijk voor Bodemdaling Veenweide en de reserve Programma Landelijk Gebied. Uitvoeringsprogramma 2023-2024. Daarmee zijn dit incidentele middelen en bestedingen.	1.525	-835

Subtotaal 3. Bodem, water en milieu		8.102	-4.489
--	--	--------------	---------------

4. Energietransitie	Energietransitie	Het programma Energietransitie loopt tot eind 2025. Om die reden worden alle lasten als incidenteel aangemerkt. Bij de baten hebben we subsidies ontvangen en het saldo van dit programma wordt verder gedekt uit de equalisatie reserve Energietransitie.	10.421	-1.456
---------------------	------------------	--	--------	--------

Subtotaal 4. Energietransitie		10.421	-1.456
--------------------------------------	--	---------------	---------------

5. Bereikbaarheid I - Algemeen	Specifieke infra-projecten	Vanuit het vorige Mobiliteitsprogramma worden nog diverse projecten gesubsidieerd. De realisatie is vaak afhankelijk van de eindafrekeningen vanuit de gemeenten. Hiervoor zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve Mobiliteitsprogramma. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	1.807	
	Variabele onderhoudskosten wegen en vaarwegen	De variabele onderhoudskosten zijn onttrokken uit de reserve Beheer en onderhoud Wegen en daarmee als incidenteel aangemerkt.	12.050	
	Algemene regionale programma's	Inzet van incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor regionale programma's.	4.982	
	Verbetering regionale fietsnetwerk	Inzet van de incidenteel beschikbaar gestelde middelen fiets vanuit het coalitieakkoord en de bestemmingsvoorstellen bij de jaarrekening 2022. Betreft hier dus middelen met een einddatum en looptijd korter dan 3 jaar en zijn daarom incidenteel van aard.	11.293	
	Bijdrage aan mandaatproject Doorfietsroutes	Voor de eenmalige aanleg van Doorfietsroutes op het grondgebied van gemeenten ontvangen wij een bijdrage van deze gemeenten en het Rijk.		-1.384

Subtotaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen			30.132	-1.384
6. Bereikbaarheid II - ov	Exploitatie openbaar vervoer	Voor de uitvoering van de verlengingsafspraken openbaar vervoer zijn aanvullende middelen in de reserve ov concessie gestort en in 2023 deels ingezet. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	35.807	
	Subdies openbaar vervoer en tijdelijk formatie	In het coalitie akkoord zijn incidentele extra middelen beschikbaar gesteld voor subsidieverstrekking en tijdelijke formatie. Dit is een besluit met een looptijd korter dan 3 jaar en wordt daarom als incidenteel aangemerkt.	1.026	
Subtotaal 6. Bereikbaarheid II - openbaar vervoer			36.833	-
7. Cultuur en erfgoed	Steunpakket cultuur corona	Het betreft een eenmalige uitbreiding van het Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 voor de periode 2022-2023. De middelen worden daarom als incidenteel aangemerkt.	1.491	
	Erfgoedparels	Betreft middelen die in het kader van restauratieachterstand rijksmonumenten bij amendement 29 (PS 9 november 2022) en eenmalig extra budget voor grote restauratie-opgaven die bij de Kadernota 2023 zijn toegekend.	3.616	
	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie	Het programma Hollandse Waterlinie loopt na eind 2024 af. Daarbij geldt dat bij de Begroting 2020 door PS de extra middelen incidenteel zijn toegekend tot en met 2023 en in de Kadernota 2023 €1,6 miljoen voor 2024.	1.123	
Subtotaal 7. Cultuur en erfgoed			6.230	-
8. Economie		Het betreft incidenteel beschikbaar gestelde budget voor de Human Capital Agenda (HCA) en de realisatie van de regionale onderwijs-arbeidsmarktagenda. Deze middelen zijn bedoeld ter bevordering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De looptijd is voor de jaren 2022-2024.	2.235	
Subtotaal 8. Economie			2.235	-
9. Bestuur				
Subtotaal 9. Bestuur			-	-
Overzicht Overhead				
Subtotaal 10. Overzicht (Overhead)			-	-
Algemene dekkingsmiddelen				

Totaal incidentele baten en lasten		101.877	-13.439
Storting in reserves	Mutaties reserves worden genomen als incidenteel	163.683	-
Onttrekkingen aan reserves	Mutaties reserves worden genomen als incidenteel	-	-222.998
Totaal reserves		163.683	-222.998
Eindtotaal		265.560	-236.437

4.9 Overzicht structurele mutaties reserves

Deze mutaties zijn weergegeven bij paragraaf 4.3.3.1 Eigen vermogen

4.10 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Inleiding

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. De bezoldigingsmaxima worden jaarlijks geïndexeerd.

Meer informatie over de WNT is te vinden via de speciaal daarvoor ingerichte [website](#) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

WNT-verantwoording 2023 provincie Utrecht

De WNT is van toepassing op provincie Utrecht. Het voor provincie Utrecht toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Conform artikel 28, lid e van het BBV wordt in onderstaande overzichten inzicht gegeven in de bij wet vereiste gegevens met betrekking tot de bezoldiging van topfunctionarissen. De functies die bij de provincie Utrecht hiertoe behoren zijn de provinciesecretaris en de statengriffier (artikel 1.1, lid b, sub 2 van de WNT 2022).

Bezoldiging topfunctionarissen

Overzicht van de leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	A.G. Knol	C.A. Peters
Functiegegevens	provinciesecretaris	statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 166.517	€ 136.381
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.446	€ 22.353
<i>Subtotaal</i>	€ 188.963	€ 158.734
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 188.963	€ 158.734
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		

A.G. Knol		
Functiegegevens	provinciesecretaris	statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 157.501	€ 131.494
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.017	€ 22.178
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 180.518</i>	<i>€ 153.672</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
Bezoldiging	€ 180.518	€ 153.672

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

III - Overige informatie

4.11 Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd

Conform wet- en regelgeving en de financiële verordening is in de jaarrekening 2023 een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) opgenomen. Als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij de volgende onderdelen in de jaarstukken 2023 opgenomen:

- De RMV conform het ingevulde format zoals dat door de commissie BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) is voorgeschreven;
- Toelichtingen op afwijkingen boven de rapportagegrens in de paragraaf bedrijfsvoering;
- Het vastgestelde normenkader voor rechtmatigheid. Dit wordt nader toegelicht in de waarderingsgrondslagen.

De grensbedragen voor 2023 zijn vastgesteld in de financiële verordening en zijn als volgt:

- Verantwoordingsgrens: 1% van de lasten, inclusief dotaties aan reserves (€ 7,1 miljoen)
De verantwoordingsgrens is een door PS vastgesteld percentage van de totale lasten, waarboven het college van GS de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- Rapportagegrens: € 250.000
De rapportagegrens betekent dat onrechtmatigheden vanaf € 250.000 worden gerapporteerd en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Rechtmatigheidsverantwoording College

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten (GS)

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht GS toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met de door Provinciale Staten (PS) vastgestelde kaders zoals de begroting, provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening wordt het door PS op 22 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door PS bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 7,1 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevindingen

Het college van GS is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	(in miljoenen €)
1a. Overschrijding lasten op beleidsdoelniveau (door PS vastgesteld autorisatieniveau)	€ 8,6
1b. Onderschrijdingen investeringsbudgetten (-kredieten)	€ 0,4
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0

3.Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan PS zijn gemeld (conform financiële verordening).	€ 20,3
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 29,3
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geuid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 8,6
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering).	€ 20,7
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering).	€ 0,6
M&O criterium	
Geen bevindingen	nihil

Begrotingscriterium

De totale bruto afwijking met betrekking tot het begrotingscriterium bedraagt € 29,3 miljoen. De afwijkingen zijn getoetst aan onze financiële verordening. Hierin heeft PS vastgelegd wat geaccepteerde afwijkingen zijn. Dit betreft een totaalbedrag van € 8,6 miljoen dat nader is toegelicht in paragraaf 4.6, in de Verschillenanalyse per programma, zodat er netto € 20,7 miljoen aan niet-geaccepteerde afwijkingen overblijft. Dit totale bedrag is getoetst aan de Kadernota Rechtmatigheid 2023. Daarnaast zijn de Q&A's van de commissie BBV geraadpleegd.

Toelichting:

- Op beleidsdoelniveau heeft een overschrijding van de lasten plaatsgevonden voor een totaalbedrag van € 8.6 miljoen (zie 1a). Dit bedrag is acceptabel (zie 4).
- Dit betekent dat deze onrechtmatigheden passen binnen het door PS vastgestelde beleid.
- Voor een bedrag van € 20,7 miljoen hebben overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten plaatsgevonden die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan PS zijn gemeld (categorie 3). Volgens de commissie BBV zijn deze dan onrechtmatig.
- Bovenstaande totalen leiden tot onrechtmatigheden voor een nettobedrag van € 20.7 miljoen.

Op hoofdlijnen zijn de onrechtmatigheden > € 250.000 hieronder gespecificeerd in miljoenen:

Betreft	Programma	Bedrag
1. Verkoop gronden, begroot in 2024 (meer baten)	8	0,5
2. Provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (minder baten)	Algemeen	1,2
3. Meer baten vanwege renteopbrengsten (meer baten)	Algemeen	2,1
4. Subsidies (minder lasten)	Meerdere programma's	6,1
5. Vertraging (minder lasten)	Meerdere programma's	3,8
6. Actualisatie voorziening pensioenen GS (minder lasten)	9	0,8
7. Gladheidsbestrijding (minder lasten)	5	0,6
8. Onderschrijding afgesloten kredieten (1b)	5	0,4
Saldo		15,5
Overige onrechtmatigheden < € 250.000		5.2
Totaal		20,7

De onrechtmatigheden in bovenstaande tabel worden hieronder nader toegelicht.

1. De verkoop van een grondkavel was begroot in 2024, echter de verkoopakte is in december 2023 gepasseerd (zie paragraaf 4.6.8).
2. Er zijn minder provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting ontvangen (zie paragraaf 1.3.2).
3. Bij treasury zijn meer baten gerealiseerd vanwege renteopbrengsten van schatkistbankieren (zie paragraaf 1.3.2).
4. De afwijking op subsidies komt onder andere doordat in 2023 niet alle subsidieaanvragen in 2023 konden worden beschikt, aanvragen laat binnenkwamen of de uitvoering start pas in 2024. Hier is de provincie mede afhankelijk van (plannen van) derden. Dit heeft betrekking op meerdere programma's. Veel van deze bedragen zijn ook opgenomen als bestemmingsvoorstel om de middelen door te schuiven naar 2024.
5. Door vertragingen bij diverse projecten in verschillende beleidsdoelen zijn minder lasten gemaakt in 2023. Dit betreffen met name vertragingen bij de volgende programma's (in miljoenen euro):

Beleidsdoel	Bedrag	Reden
2.1	0,8	Vertraging van de werkzaamheden bij natuurontwikkelingsprojecten, o.a. Elster Buitenwaard.
3.4	0,3	Betreft vertraging in voorbereiding actieplan omgevingslawaai en versnelling aanpak asbestdaken. Doorgeschoven naar 2024.
5.1	0,8	Groenonderhoud; minder aangeplant vanwege weersomstandigheden en aanbestedingsproces VRI vertraagd.
5.8	0,8	Vertraging bij mobiliteitsprogramma 2014-2018.
8.1	0,3	Opstart regionaal talentfonds vertraagd.
Overige	0,8	Bij diverse programma's, restant kleinere bedragen.
Totaal	3,8	

Een groot deel van deze bedragen is ook opgenomen als bestemmingsvoorstel om de middelen door te schuiven naar 2024.

6. Bij het opstellen van de jaarrekening 2023 wordt de pensioenvoorziening geactualiseerd. De actuariële berekening door de externe actuaris ontvangt de provincie pas begin 2024. Dit was niet bekend bij de slotwijziging.
7. De verwachte uitgaven ten aanzien van gladheidbestrijding waren niet bekend op het moment van de slotwijziging. Pas eind 2023 werd zeker dat er budget overbleef.
8. Bij 4 afgesloten kredieten zijn er onderschrijvingen van in totaal 0,4 miljoen.

Het saldo begrotingsonrechtmatigheden is groter dan voorgaande jaren. Dit heeft vooral te maken met de gewijzigde landelijke regelgeving rondom het verantwoorden over begrotingsrechtmatigheid. Zoals eerder beschreven gaf de accountant tot en met 2022 een oordeel over de rechtmatigheid. Vanaf 2023 rapporteert en verantwoordt het college van GS aan PS over de rechtmatigheid. Hierbij is het veel meer van belang dat GS uitleg kan geven bij onrechtmatigheden en dat GS 'leert' van het ontstaan van de onrechtmatigheden, zodat hierop in de toekomst beter gestuurd kan worden.

Voorwaardencriterium

Onrechtmatigheden voor wat betreft het voorwaardencriterium vanwege het niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels ten bedrage van € 0,6 miljoen. Dit betreft in totaal 5 onrechtmatige inkoopdossiers.

4.12 Overzicht op taakvelden

Programma - Taakveld	Bijgestelde begroting		Rekening	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling				
4.9 Milieu, overige baten en lasten	0		550	550
8.1 Ruimtelijke ordening	12.726	482	12.576	814
8.3 Stedelijke vernieuwing	6.621	2.139	3.081	394
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	3.334		3.360	11
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling	22.681	2.621	19.567	1.769
2. Landelijk gebied				
4.4 Vergunningverlening en handhaving	107		106	
4.6 Duurzaamheid	203	185	191	189
5.1 Natuurontwikkeling	17.418	4.738	21.531	9.056
5.2 Beheer natuurgebieden	34.379	812	33.056	2.316
5.3 Beheer flora en fauna	9.412	262	10.742	376
5.9 Natuur, overige baten en lasten	772		719	
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.767	285	4.355	519
7.2 Maatschappij	386		346	
Programma 2. Landelijk gebied	67.444	6.282	71.047	12.457
3. Bodem, water, milieu				
3.1 Waterkeringen	1.022		1.183	
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	992		988	
3.9 Water, overige baten en lasten	6.834	1.334	6.576	1.347
4.1 Bodembescherming	5.132	2.086	4.302	1.665
4.2 Luchtverontreiniging	467		464	24
4.3 Geluidhinder	541		347	
4.4 Vergunningverlening en handhaving	9.816	89	9.801	212
4.5 Ontgronding	5	5		
4.6 Duurzaamheid	278		279	
4.9 Milieu, overige baten en lasten	1.948		1.780	11
5.9 Natuur, overige baten en lasten	360		370	
6.1 Agrarische aangelegenheden	2.150	1.200	987	829
6.3 Kennis en innovatie	135	60	126	
7.9 Cultuur en maatschappij, overige b&l	210		256	103
Programma 3. Bodem, water, milieu	29.888	4.774	27.457	4.192

4. Energietransitie

4.2 Luchtverontreiniging	0		121	
4.6 Duurzaamheid	8.068	1.480	6.893	1.456
6.3 Kennis en innovatie	3.399		3.322	
6.4 Recreatie en toerisme	85		85	
Programma 4. Energietransitie	11.552	1.480	10.421	1.456

5. Bereikbaarheid I - Algemeen

2.1 Landwegen	89.816	3.268	85.305	3.118
2.2 Waterwegen	2.648	550	2.579	510
2.9 Verkeer en vervoer, overige b&l	3.133		3.098	
Programma 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	95.597	3.818	90.982	3.628

6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer

0.6 Overhead	150		84	
2.1 Landwegen	361		231	
2.3 Openbaar vervoer	210.214	33.287	197.715	23.312
Programma 6. Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer	210.725	33.287	198.031	23.312

7. Cultuur en erfgoed

7.1 Cultuur	25.307		18.830	222
7.2 Maatschappij	13			
7.9 Cultuur en maatschappij, overige b&l	1.512	40	1.440	33
Programma 7. Cultuur en erfgoed	26.832	40	20.270	255

8. Economie

4.6 Duurzaamheid	1.098		987	
4.9 Milieu, overige baten en lasten	226		396	
6.3 Kennis en innovatie	7.483	1.680	6.828	1.741
6.4 Recreatie en toerisme	7.444	1.457	7.026	2.025
6.9 Regionale economie, overige b&l	3.010	36	3.060	27
Programma 8. Economie	19.262	3.173	18.297	3.793

9. Bestuur

0.6 Overhead	157		140	
1.1 Provinciale Staten	4.633	74	4.470	73
1.2 Gedeputeerde Staten	2.106		934	
1.3 Kabinetszaken	811	149	556	297
1.4 Bestuurlijke organisatie	2.985	42	2.899	201
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	1.068		1.011	

1.6	Openbare orde en veiligheid	2.195	100	1.880	
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	2.780	511	1.995	439
4.6	Duurzaamheid	1.825	216	2.126	261
7.2	Maatschappij	1.588		1.411	
7.9	Cultuur en maatschappij, overige b&l	15		4	
Programma 9. Bestuur		20.162	1.092	17.426	1.270
10. Overzicht overhead					
0.6	Overhead	70.604	5.541	71.282	5.863
Programma 10. Overzicht overhead		70.604	5.541	71.282	5.863
Algemene middelen					
0.1	Uitkering provinciefonds	0	294.675		294.803
0.2	Opbrengst provinciale belastingen	0	145.114		143.875
0.3	Geldleningen en uitzettingen	50	57	14	2.147
0.4	Deelnemingen	0	310		345
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b&l	215		305	
Programma Algemene middelen		265	440.156	319	441.170
Reserves					
0.8	Mutaties reserves	165.404	232.061	163.683	222.998
Programma Reserves		165.404	232.061	163.683	222.998
Totaal programma's - taakvelden		740.416	734.325	708.782	722.162

4.13 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Inleiding

Conform artikel 58a van het BBV dient in de jaarrekening de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen te worden verstrekt op basis van indicatoren. Bij ministeriële regeling is hiervoor een model vastgesteld waarin deze informatie dient te worden opgenomen, en waarbij is aangegeven om welke specifieke uitkeringen het gaat.

(Deze is een aparte bijlage toegevoegd.)

4.14 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum van toepassing.

4.15 Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau.

Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid. Dit betekent dat niet alleen de financiën van de rijksoverheid meetellen voor het EMU-saldo, maar ook die van de decentrale overheden (zoals gemeenten, provincies en waterschappen) en premie gefinancierde sectoren als de sociale zekerheid en de zorg.

Berekening van het EMU-saldo	Bijgestelde begroting 2023*	Rekening 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-53.827	-45.935
2. -/- Mutatie (im)materiële vaste activa	33.840	8.082
3. +/- Mutatie voorzieningen	-425	-934
4. -/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.522	17.976
5. -/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-
Berekend EMU-saldo	-83.570	-72.928

* Zoals opgenomen in Begroting 2023

Bijlagen

Bijlage 1 - Verloopoverzicht investeringskredieten

Investerings met een economisch nut

Specificatie investeringen met een economisch nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Realisatie (niet mva) 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet	Te realiseren bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2022	Realisatie bijdrage derden 2023	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van bijstelling t.o.v. een eerder P&C-document?
5. Bereikbaarheid I - Algemeen													
Birkt	1.100		1.100	17		1.083	17	1.083				-	-
Vervanging Kwaliteitcentrale	400	175	-	57		-57	232	168				-	-
Vervanging wintermachines	1.483	783	350	363		-13	1.146	337				-	-
Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	2.983	958	1.450	437	-	1.013	1.395	1.588	-	-	-	-	
6. Bereikbaarheid II - OV													
Uitbreidingsinvesteringen													
Afwikkeling wzh Uithoflijn	8.355	2.515	3.012	3.033		-21	5.548	2.807		-	-	-	
OV tramremise	62.000	61.081	919	98		821	61.179	821	21.200	21.200	-	-	
OV Busterminal	36.921	36.771	112	18		94	36.789	132		274		-274	Afgerond 2023
P&R Breukelen	7.602	964	6.188	5.286		902	6.250	1.352			-	-	
Tramwaarschuwingslichten SUNIJ-lijn	750	58	30	35		-5	93	657			-	-	
Tramkruising Symfonielaan Nieuwegein	791	592	199	201		-2	793	-2			-	-	Afgerond 2023
Busstalling Amersfoort incl. grondaankoop	9.037	6	1.075	896		179	902	8.135			-	-	
Wissel en halte Padualaan	1.200	-	300	33		267	33	1.167			-	-	
Aanpassen trambeveiliging	2.400	-	100	-		100	-	2.400			-	-	
Aanschaf vijf smeerinstallaties	110	-				-	-	110			-	-	
Chauffeursverblijf busstation Jaarbeurs	937	-				-	-	937			-	-	
Opkomstlocatie P&R Science Park	300	-				-	-	300			-	-	
<i>Subtotaal uitbreidingsinvesteringen</i>	<i>130.403</i>	<i>101.987</i>	<i>11.935</i>	<i>9.599</i>	<i>-</i>	<i>2.336</i>	<i>111.586</i>	<i>18.817</i>	<i>21.200</i>	<i>21.474</i>	<i>-</i>	<i>-274</i>	
Vervangingsinvesteringen													
Overwegbeveiliging	12.202	11.679	523	161		362	11.840	362			-	-	
Vernieuwde Regionale Tramlijn*	177.106	172.333	3.342	2.669		673	175.002	2.104		493		-493	
DRIS haltes (Tram/Bus + centrale systeem)	9.502	8.259	1.242	280		963	8.539	963	3.652	3.185	163	304	

Beveiliging opstel terrein	460	94	366	233		133	327	133				-
Indico-systeem	4.400	4.013	387	303		84	4.316	84				- Afgerond 2023
Stroomaansluiting Tractiestations SUNIJ	745	177	383	348		35	525	220				-
Stroomaansluiting Tractiestations SUNIJ Vijverlaan	720	-	300	232		68	232	488				- Afgerond 2023
Poortdijk OBI vervangen	370	8	-	23		-23	31	339				-
Vernieuwing overweg St. Antoniusziekenhuis	590	-	590	116		474	116	474				-
Vervanging 3 tractiestations SUNIJ- lijn	3.600	-	100			100	-	3.600				-
<i>Subtotaal vervangingsinvesteringen</i>	<i>209.695</i>	<i>196.563</i>	<i>7.233</i>	<i>4.365</i>	<i>-</i>	<i>2.869</i>	<i>200.928</i>	<i>8.767</i>	<i>3.652</i>	<i>3.678</i>	<i>163</i>	<i>-189</i>
Totaal 6. Bereikbaarheid II - OV	340.098	298.550	19.168	13.964	-	5.204	312.514	27.584	24.852	25.152	163	-463

10. Overzicht Overhead

ICT (hardware)

Tablets GS/PS	173	-	173	168		5	168	5				- Afgerond 2023
Av middelen ICT	101	-	-			-	-	101				-
Werkplek laptops	184	-	150			150	-	184				-
Beeldschermen PU 1e monitor	263	171	92	52		40	223	40				-
Beeldschermen PU 2e monitor	113	-	113	-		113	-	113				-
Hybride werken (beeldschermen)	263	-	263	131		132	131	132				-
<i>Totaal ICT (hardware)</i>	<i>1.097</i>	<i>171</i>	<i>791</i>	<i>352</i>	<i>-</i>	<i>439</i>	<i>523</i>	<i>574</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Provinciehuis

Transport (liften)	800	-	300			300	-	800				-
Huisvesting - eerste stappen in verduurzamen provinciaal vastgoed	9.517	736	574	1.224		-650	1.960	7.557				-
Verantwoorde thuiswerkplek	1.277	984	293	43		250	1.027	250			7	-7
Verbouwing BG en 1e verdieping	1.790	-	1.790	178		1.612	178	1.612				-
Verbouwing 2, 5 en 6de verdieping	2.250	-				-	-	2.250				-
Verbouwing 15e t/m 18e verdieping	2.400	-	1.500	124		1.376	124	2.276				-
Hybride werken (AV middelen)	700	64	636			636	64	636				-
Verduurzaming vastgoed	805	242	563	172		391	414	391				-

Vervanging buitenplafond	400	-	400			400	-	400				-
Vervanging ontruimingsinstallatie	240	-	120			120	-	240				-
Renovatie sanitaire ruimten	600	-	125			125	-	600				-
Vervanging zonwering	700	-	100			100	-	700				-
Vervanging Luchtbehandeling en regelinstallatie	2.360	-	624			624	-	2.360				-
Losse gebruiksinventaris	459	459	-	6		-6	465	-6				- Afgerond 2023
Vervanging dakbedekking en mos/sedum dak	275	-	-			-	-	275				-
<i>Totaal provinciehuys</i>	<i>24.573</i>	<i>2.485</i>	<i>7.025</i>	<i>1.746</i>	<i>-</i>	<i>5.279</i>	<i>4.231</i>	<i>20.342</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>7</i>	<i>-7</i>
Totaal Overzicht Overhead	25.670	2.656	7.816	2.098	-	5.718	4.754	20.916	-	-	7	-7
Totaal investeringen met een economisch nut	368.751	302.164	28.434	16.499	-	11.935	318.663	50.088	24.852	25.152	170	470-

Toelichting op de verschillen > € 250.000

Programma/krediet	Vershil 2023	Toelichting
5. Bereikbaarheid I - Algemeen		
Birkt	1.083	Vertraging van de aanbestedingsprocedure vanwege uitgebreid vooronderzoek.
6. Bereikbaarheid II - OV		
OV tramremise	821	Omdat verwacht was dat het project in 2023 kon worden afgerond was het gehele restbudget geraamd. Uitvoering van de werkzaamheden zijn echter vertraagd en verschoven naar januari 2024. Daarnaast is er in 2023 een gebrek geconstateerd wat nu in 2024 hersteld gaat worden.
P&R Breukelen	902	Door het later invoegen van het project betaald parkeren loopt dit project door in 2024.
Wissel en halte Padualaan	267	Project is later gestart dan verwacht door een langer offerte traject (tijd) met ingenieursbureau. Project zal 2025 opgeleverd worden.
Overwegbeveiliging	362	Gedurende het project zijn risico's geïnventariseerd financieel vertaald en opgenomen in de prognose. Naar mate het project in afrondende fase belandt zijn deze risico's vrijgevallen. In de prognose schuiven de kosten door naar 2024.
Vernieuwde Regionale Tramlijn*	673	Op dit moment vindt de overdracht plaats naar de zittende organisatie om de laatste restpunten uit te voeren. Het project Vernieuwde Regionale Tramlijn als zodanig zal in 2024 worden gesloten.
DRIS haltes (Tram/Bus + centrale systeem)	963	Uitvoering is vertraagd door werkzaamheden Stedin.
Vernieuwing overweg St. Antoniusziekenhuis	474	Uitvoering is vertraagd naar 2024. Dat heeft te maken met mislukte aanbesteding en geen capaciteit aannemer.
10. Overzicht Overhead		
Transport (liften)	300	Schuift door naar 2024 of 2025.
Huisvesting - eerste stappen in verduurzamen provinciaal vastgoed	-650	Het project is eerder gestart hierdoor zijn uitgaven naar voren zijn gehaald.
Verantwoorde thuiswerkplek	250	Dit is een lopend project waarbij de uitgaven afhankelijk zijn van het aantal aanvragen. Dit was bij het opstellen van het MIP nog moeilijk in te schatten.
Verbouwing BG en 1e verdieping	1.612	Grotendeels uitgesteld naar 2024.
Verbouwing 15e t/m 18e verdieping	1.376	Grotendeels uitgesteld naar 2024.
Hybride werken (AV middelen)	636	Schuift door naar 2024.
Verduurzaming vastgoed	391	Schuift door naar 2024.
Vervanging buitenplafond	400	Schuift door naar 2024.
Vervanging Luchtbehandeling en regelinstallatie	624	Schuift door naar 2024.
TOTAAL	10.484	
Tabblad Bijlage 1 Details ec.ma.nut	11.935	

Investerings met een maatschappelijk nut

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2022	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023	Realisatie (niet mva) 2023	Verschil 2023	Totaal realisatie	Restant krediet	Bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2022	Realisatie bijdrage derden 2023	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van bijstelling t.o.v. een eerder P&C-document?
1. Ruimtelijke ontwikkeling													
HvdH - Oostelijke Corridor	18.829	18.484	-			-	18.484	345	120	20	-	100	
HvdH - Kamp van Zeist	3.221	814	914	785		129	1.599	1.622	401	-	743	-342	
Totaal 1. Ruimtelijke ontwikkeling	22.050	19.298	914	785	-	129	20.083	1.967	521	20	743	-242	
5. Bereikbaarheid I - Algemeen													
Aanleg fietsbrug Nigtevecht						-	-	-			-136	136	
Aansluiting N233-A12	1.175					-	-	1.175			-	-	
Beverweerdsebrug, Bunnik	760	125	420	168		252	293	467			-	-	
Bushokjes in de gehele provincie	1.646	1.329	317	109		208	1.437	208			-	-	
Carpoolplaatsen	1.655	728	100	39		61	767	888		-	-	-	
Doorfietsroute Amersfoort-Bunschoten	1.685	139	1.546	1.335		211	1.474	211			-	-	
Doorfietsroute USP-Veenendaal	5.546	18	1.250	286		964	304	5.242			-	-	
Duikerbrug N484	418		418	372		46	372	46			-	-	
Fietsoversteek Soestduinen (DFR Utrecht Amersfoort)	345	55	290	292		-1	347	-1					
Glasvezel	1.011		875	127		748	127	884		-	-	-	
Kantmarkeringen fietspaden:	965		193	14		179	14	951		6	-	-6	
Merwedekanaal, oeverconstructie	14.500	9.777	2.400	2.081		319	11.858	2.642		150	-	-150	
N 226 OVL	697	126	571	215		356	341	356			-	-	
N201, maatregelenpakket	107.906		900	305		595	305	107.601		-	11	-11	
N210, traject 20	4.672	2.022	904	549		356	2.571	2.101	-	103	-	-103	
N210, traject 21	1.255			-		-	-	1.255			-	-	
N210, traject 21A	7.039		100	37		63	37	7.002			-	-	
N210, traject 22	1.772	2	1.769	1.359		411	1.361	411			34	-34	
N210, traject 23	4.055		100	35		65	35	4.020			-	-	
N210, traject 24	1.837		100	35		65	35	1.802			-	-	

N210, traject 25	704	7	698	480	217	487	217			-	-
N212, traject 27	2.241	230	300	106	194	336	1.905			-	-
N221 Ronde Wakkerendijk	1.631	5	300	278	22	283	1.348	292		-	292
N224 Ronde Austerlitzseweg - Zeist	869	722	148	24	124	745	124		4	-	-4
N224, N226 Woudenberg	16.773	61	340	207	133	269	16.505	3.589		-	3.589
N224, traject 33 en 34	9.062	-	-	-	-	-	9.062		1	-	-1
N224, traject 35 (Renswoude)	3.046	3.014	50	2	47	3.017	29			-	-
N225, traject 42	222	2	219	99	121	101	121			-	-
N226 Faunapassage	10.306	472	1.550	1.263	287	1.735	8.571			-	-
N229 Hellingbanen voetgangerstunnel Werkhoven	681			10	-10	10	671		9	-	-9
N233 Oostelijke Rondweg Veenendaal	73.597	1.269	1.200	1.274	-74	2.543	71.054	6.250			6.250
N233, Bermverharding, traject 67	175	134	40	8	32	143	32			-	-
N233, parallelweg	1.136	831	-	115	-115	946	190			-	-
N233, traject 68	1.865	88	1.777	1.439	338	1.527	338			-	-
N234, Faunapassage	150		150		150	-	150				-
N237 Fietspad Mc Donalds Zuid	310	96	100	22	78	119	192			-	-
N237 Trajectaanpak 78 en 79	2.947	256	2.541	2.313	228	2.570	378			-	-
N238, traject 82	1.054	805	30	18	12	823	231			-	-
N401, aansluiting A2 Breukelen	1.356		100	52	48	52	1.303			-	-
N402, traject 87 en 88	8.221	2.453	2.300	1.958	342	4.411	3.810			10	-10
N402, traject 89	505			-	-	-	505			-	-
N403, Bloklaan	567	1		50	-50	51	516			-	-
N414, traject 103	620	549	10	2	8	551	69			-	-
N415, traject 104	3.466		1.729	1.457	272	1.457	2.010			62	-62
N417 Trajectaanpak	2.848	2.312	-	1	-1	2.313	535				
N463, maatregelen	375		375	319	56	319	56		23	-	-23
N484 Trajectaanpak	10.288	896	2.015	1.247	768	2.143	8.145			46	-46
Overdracht VHL	1.174		1.174	-	1.174	-	1.174			-	-
Panweg	526	5	65	76	-11	81	445				-
Revisie Fietsknooppuntensysteem ten behoefte van recreatie en toerisme.	1.418		715	-	715	-	1.418				
Rijnbrug	147.689	3.036	300	20	280	3.056	144.633	93.634		-	93.634
Rijnbrug (Achterbergse straatweg)	3.141	445	1.000	1.023	-23	1.468	1.673		44	-	-44
Rivier Eem, damwanden overig	8.790	2.579	1.000	139	861	2.718	6.072	4.395	2.152	-	2.243

Spoortunnel Maarsbergen	23.280	6.314	200	223	-23	6.537	16.743	-	-			
Verlichting Regionaal fietsnetwerk	368	-	368	19	349	19	349	-	-			
Zonnepanelen op geluidsschermen	350				-	-	350	-	-			
Totaal 5. Bereikbaarheid I - Algemeen	500.691	40.903	33.048	21.604	-	11.444	62.507	438.184	108.280	2.492	26	105.762
6. Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer												
N229 Hellingbanen voetgangerstunnel Werkhoven	681	-	4	10	-6	10	671	-	-	-	-	-
Totaal 6. Bereikbaarheid II	681	-	4	10	-	6-	10	671	-	-	-	-
8. Economie												
Bewegwijziging wandelroutenetwerk	600	-	600	149	451	149	451	-	-	-	-	-
Totaal 8. Economie	600	-	600	149	-	451	149	451	-	-	-	-
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	524.022	60.201	34.566	22.548	-	12.018	82.749	441.274	108.801	2.512	769	105.520

Toelichting op de verschillen > € 250.000

Programma/krediet	Vershil 2023	Toelichting
1. Ruimtelijke ontwikkeling		
5. Bereikbaarheid I - Algemeen		
Beverweerdsebrug, Bunnik	252	Vertraging van de uitvoering vanwege een gewijzigde uitvoeringsmethode van de aannemer.
Doorfietsroute USP-Veenendaal	964	Een start van de realisatie in 2023 is uitgesteld naar maart 2024. Er is vertraging opgelopen door veel benodigde afstemming en uitzoekwerk op het gebied van 'beschermde bosgroeiplaatsen' wat in de studiefase niet goed is afgehecht (DFR tussen Doorn en Leersum), maar ook het opstellen van een onderbouwing voor de aanleg van de DFR door NNN-gebied (Veenseweg) was in de studiefase niet goed uitgezocht en duurde daardoor erg lang. Ook de werkzaamheden in de bebouwde kom van Leersum vragen veel afstemming. Met name de contacten met kabels en leidingenbeheerders verliepen stroef.
Glasvezel	748	Vanwege personeelstekort is het aanbestedingstraject vertraagd.
Merwedekanaal, oeverconstructie	319	In 2023 zijn minder damwanden geleverd dan initieel geprognoseerd door de aannemer.
N 226 OVL	356	De materialen zijn geplaatst, echter duurt de aanvraag voor de nieuwe stroomaansluiting lang, wat betekent dat de inwerkingstelling en afronding pas in 2024 gedaan kan worden.
N201, maatregelenpakket	595	Lagere onderzoekskosten door aanbestedingsvoordelen. Vertraging door personele wisselen en vertraging bij het verstrekken van een studie opdracht (Milieu effect rapportage).
N210, traject 20	356	Het kruispunt Cabauw wordt niet in 2023 uitgevoerd maar in 2024. Er is meer tijd nodig voor het verleggen van kabels en leidingen.
N210, traject 22	411	Minder vervuilde bodem dan aangenomen en een redelijk 'gemakkelijk' wegvak met weinig tot geen bebouwing en inritten.
N226 Faunapassage	287	De ontwerpwerkzaamheden van de aannemer vergen meer tijd dan gepland. De beoogde start van de realisatie in 2023 is om die reden verschoven naar 2024.
N233, traject 68	338	Lagere kosten door herberekening van de wegconstructie (m2).
N402, traject 87 en 88	342	Het oostelijk fietspad kan pas in 2024 worden uitgevoerd in verband met benodigde tijd voor bestemmingsplan en de stikstofproblematiek.
N415, traject 104	272	
N484 Trajectaanpak	768	Alleen de onderhoudsscope kan in 2023 worden uitgevoerd in verband met de stikstofproblematiek. De overige maatregelen zoals de aanleg van rotondes en verbreden van de hoofrijbaan kan pas plaatsvinden als er een oplossing is voor de stikstofdepositie.
Overdracht VHL	1.174	Op de N484 zijn oude wegdelen overgedragen aan de gemeente Vijfheerenlanden. Dit is financieel afgewikkeld door betaling van een eenmalige afkoopsom (geen investeringskosten).
Revisie Fietsknooppuntensysteem ten behoeve van recreatie en toerisme.	715	Er is 2023 vertraging opgetreden bij de aanbesteding en het opstellen van het streefbeeld (layout bebording). De aannemer start naar verwachting op 1 maart 2024 met voorbereiding uitvoering en na het toeristisch seizoen start de daadwerkelijke aanleg (plaatsen en vervangen borden) die naar verwachting in maart 2025 wordt afgerond.
Rijnbrug	280	Vanwege het uitblijven van een oplossing voor de stikstofproblematiek kent de voorbereiding een langere doorlooptijd. In 2024 zal het verkeersmodel een update krijgen, waar vervolgens nieuwe Aeriusberekeningen mee worden gemaakt.
Rivier Eem, damwanden overig	861	De levering van de damwanden is vertraagd.
Verlichting Regionaal fietsnetwerk	349	Deze werkzaamheden zijn in voorbereiding, er heeft een wisseling van projectleiders plaatsgevonden. De realisatie is in 2024.

6. Bereikbaarheid II - Openbaar vervoer		
8. Economie		
Bewegwijziging wandelroutenetwerk	451	Er is sprake van vertraging door discussies met terreinbeherende organisaties over materiaalkeuze van de paaltjes. Daarnaast zijn er landgoedeigenaren die nog geen toestemming hebben gegeven voor een route over hun gronden.

TOTAAL	9.837
Tabblad Bijlage 1 Details inv.ma.nut	12.018

Bijlage 2 - Overzicht reserves

8. Eigen vermogen	Saldo 1-1-2023	Resultaat- bestem- ming 2022	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2023
a. Algemene reserves					
Saldireserve	201.268	46.188	25.183	141.111	131.529
Reserve Weerstandsvermogen	45.000	-	50	50	45.000
Subtotaal a.	246.268	46.188	25.233	141.161	176.529
b. Bestemmingsreserves					
Afwaardering aandelen deelnemingen	3.000		3.000	-	6.000
Beheer en Onderhoud Openbaar vervoer	3.819		694	-	4.513
Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	6.714		3.000	6.050	3.664
Cofinancieringsfonds	422		-	400	22
Egalisatie Bodemsanering	4.382		450	567	4.265
Energietransitie	3.720		303		4.023
Gebiedsprocessen Stikstof	15.742		8.050	-	23.792
Res. Groen groeit mee	0	-	6.000	-	6.000
Groot onderhoud Huisvesting	4.056		-	59	3.997
Hart vd Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	7.027		679	1.288	6.418
IGP/RAP	2.000		-	-	2.000
Investeringsfonds Provinciaal erfgoed	113		2.700	-	2.813
Lastneming subsidies	7.528		400	2.470	5.458
Meerjarige projecten	16.505		11.478	3.530	24.453
Mobiliteitsprogramma	103.949		10.019	15.338	98.630
OV Concessie	36.964		24.500	35.807	25.657
Programma Landelijk gebied	60.266		64.309	14.195	110.380
Realisatiestrategie Natuurvisie	12.732		3.165	2.430	13.467
Subtotaal b.	288.940	0	138.747	82.134	345.552
c. Resultaat boekjaar					
Resultaat boekjaar 2022	46.188	46.188-		-	-
Resultaat boekjaar 2023	-	-		-	13.380
Subtotaal c.	46.188	46.188-	-	-	13.380
Totaal (a + b + c)	581.397	-	163.980	223.295	535.461

Toelichting per reserve

Naam reserve	Saldireserve
Doel reserve	Opvang van rekeningsaldi en onvoorziene mee-/tegenvallers
Instellingsbesluit	PS stelt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening het bedrag vast dat wordt toegevoegd aan de algemene (lees: saldi-) reserve.
Functie	Algemeen
Voeding	Positieve rekeningsaldi; incidentele meevallers
Eindjaar	
Bandbreedte (min. en max.)	

Bestedingsplan
Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			201.268	
Storting	22.284	25.133	71.371	46.238
Onttrekking	-126.411	-141.111	-141.111	
Stand per 31 december			131.528	
Toelichting mutaties	De hogere storting in de reserve van € 46,238 mln. betreft het jaarrekeningresultaat van 2022.			

Naam reserve **Reserve Weerstandsvermogen**

Doel reserve	Het weerstandsvermogen is de mate waarin de provincie Utrecht in staat is de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder aantasting van bestaand beleid
Instellingsbesluit	PS d.d. 9 december 2020
Functie	Algemeen
Voeding	De reserve Weerstandsvermogen wordt aan het einde van het kalenderjaar afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen; of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte dat de ratio weerstandsvermogen ligt tussen de 1.4 en 2.0. Er kan afhankelijk van de business case een risicobeoordeling plaatsvinden bij de geïdentificeerde risico's. Op basis van deze beoordeling kan er een risicoreservering gestort worden in de reserve Weerstandsvermogen.

Eindjaar

Bandbreedte (min. en max.) 45.000.000

Bestedingsplan

Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			45.000	
Storting		50	50	
Onttrekking			-50	-50
Stand per 31 december			45.000	
Toelichting mutaties	De storting van € 50k is geboekt conform de begroting. Echter omdat de reserve maximaal € 45 mln. mag bedragen, is er in de realisatie ook een niet-begrote onttrekking gedaan van € 50k.			

Naam reserve **Reserve Afwaardering aandelen deelnemingen**

Doel reserve	Afdekken onrendabele investeringen van deelnemingen door de provincie Utrecht
Instellingsbesluit	PS 22 september 2021
Functie	Egaliseren
Voeding	In de jaren 2022-2025 wordt ieder jaar € 3 mln. (totaal € 12 mln.) toegevoegd aan de reserve voor afdekking van onrendabele investeringen door de OMU.

Toevoeging is overeenkomstig PS voorstel van 22 september 2021 over intensivering en verduurzaming bedrijventerreinen.

Eindjaar 2036
 Bandbreedte (min. en max.)
 Bestedingsplan Test jaarstukken 2023 - bestedingsplan
 Voorwaarde besteding Test jaarstukken 2023 - voorwaarden besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			3.000	
Storting	3.000	3.000	3.000	
Onttrekking				
Stand per 31 december			6.000	
Toelichting mutaties	De storting is conform begroting 2023 geboekt.			

Naam reserve **Reserve Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen**

Doel reserve Het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van de (vaar)wegen. Egaliseren van exploitatiekosten van het variabel onderhoud, inclusief bijbehorende plussen en minnen.

Instellingsbesluit 15-12-2016, PS2016MME12

Functie Egaliseren

Voeding De reserve wordt gevoed vanuit de algemene middelen.

Eindjaar 2055

Bandbreedte (min. en max.) 25.000.000

Bestedingsplan Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP wegen en vaarwegen. Het MOP wegen en vaarwegen is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Conform de berekening die gemaakt is bij Nota kapitaalgoederen Mobiliteit 2021 is er geen vrije ruimte in deze reserve.

Voorwaarde besteding Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP wegen en vaarwegen. Het MOP wegen en vaarwegen is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Investerings gaan via het MIP. Bij uitbreiding van het areaal komen de beheeren onderhoudslasten daarna terug in de NK en het MOP.

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			6.714	
Storting	3.000	3.000	3.000	
Onttrekking	-7.412	-7.412	-6.050	-1.362
Stand per 31 december			3.664	
Toelichting mutaties	De storting is conform de begroting in 2023 gerealiseerd. In 2023 is € 1.362 minder onttrokken aan de reserve. Dit is het gevolg van lagere bestedingen welke met name zijn veroorzaakt als gevolg van lagere bestedingen voor gladheidsbestrijding, groenonderhoud en verkeersmanagement.			

Naam reserve **Reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer**

Doel reserve Het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van de openbaar vervoer assets

Instellingsbesluit	Begroting 2020 d.d. 30-10-2019
Functie	Egaliseren
Voeding	Vanuit de algemene middelen zijn er middelen beschikbaar gesteld voor het vast en variabel onderhoud. Het vaste onderhoud loopt via de exploitatie, maar het budget voor het variabele onderhoud wordt verrekend met deze reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer.
Eindjaar	2061
Bandbreedte (min. en max.)	100.000.000
Bestedingsplan	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Conform de berekening die gemaakt is bij Nota kapitaalgoederen Mobiliteit 2021 is er geen vrije ruimte in deze reserve
Voorwaarde besteding	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten. Investerings gaan via het MIP. Bij uitbreiding van het areaal komen de beheer en onderhoudslasten daarna terug in de NK en het MOP.

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			3.819	
Storting	358	358	694	-336
Onttrekking				
Stand per 31 december			4.513	
Toelichting mutaties	De reservering voor een aantal uitgaven bleek niet nodig omdat andere oplossingen zijn ingezet. Bovendien heeft zich vertraging in een aantal projecten voorgedaan waardoor bestedingen doorschuiven naar 2023. Hierdoor heeft de begrote onttrekking niet plaatsgevonden en is het restant budget gestort in deze egaliseringsreserve.			

Naam reserve	Reserve Cofinancieringsfonds
Doel reserve	Economische stimulering door bijdragen van max. 60% van de totale projectkosten aan projecten met een aantoonbaar economisch effect voor de regio Utrecht op het gebied van: life sciences, creatieve industrie (gaming, multimedia en design), duurzaamheidseconomie, kennisvalorisatie en bevordering van innovatie bij het mkb; Middels deze cofinanciering maakt de provincie projecten mogelijk die de kenniseconomie en innovatie stimuleren in de meest kansrijke clusters van de regionale economie. Hierbij is de koppeling met de EBU agenda leidend.
Instellingsbesluit	PS2007BEM06 d.d. 15 februari 2007, PS2011MME04 d.d. 7 februari 2011
Functie	Besteden
Voeding	De initiële voeding bestond uit de structurele budgetten Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 561.000), SER Utrecht (€ 27.000), Ondersteuning Arbeidsmarktbeleid (€ 56.000) en de vrij besteedbare middelen uit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 1.184.000). Ook werd besloten om € 6.522.000 vanuit de huidige reserve Cofinancieringsfonds te herbestemmen € 1.184.000 vanuit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling te

herbestemmen in de reserve Cofinancieringsfonds kennis en innovatie.
(PS2011MME04).

Eindjaar 2023
Bandbreedte (min. en max.) 10.000.000
Bestedingsplan
Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			422	
Storting				
Onttrekking		-400	-400	
Stand per 31 december			22	
Toelichting mutaties	De onttrekking is conform begroting 2023 gerealiseerd.			

Naam reserve **Reserve Egalisatie bodemsanering**

Doel reserve Egalisatie van de ontvangen decentrale uitkering bodemsanering en de uitgaven ten behoeve van het convenant (uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020). Verlengd tot en met 2023

Instellingsbesluit PS d.d. 22 maart 2010 (PS2010RGW05)

Functie Egaliseren

Voeding Resterende middelen programma Bodemsanering 2010-2016, aangevuld met niet bestede middelen van de decentrale uitkering. Hieraan is toegevoegd de bijdrage voor sanering van de Nedereindseplas vanuit het stimuleringsfonds ter hoogte van € 1.567.474,81.

Eindjaar 2023
Bandbreedte (min. en max.)
Bestedingsplan
Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			4.382	
Storting		450	450	
Onttrekking	-796	-1.576	-567	-1.009
Stand per 31 december			4.265	
Toelichting mutaties	Er dienen correcties in de exploitatiecijfers geboekt te worden (aan lastenkant in werkelijkheid geen onderbesteding & aan batenkant zijn ten onrechte mutaties aangebracht door de lijn).			

Naam reserve **Reserve Energietransitie**

Doel reserve Opvangen onvoorspelbaar ritme uitgaven subsidies Energietransitie

Instellingsbesluit PS 11 november 2020 (B2021)

Functie Egaliseren

Voeding Binnen de Programmabegroting (programma 4 Energietransitie) is over de periode 2021 – 2024 € 12 mln. beschikbaar voor de uitvoering van projecten via subsidies middels een jaarlijkse storting van € 3 mln. in 2021, € 3,1 mln. in 2022, € 3,6 mln. in 2023 en € 2,3 mln. in 2024. De reserve wordt per 31 december

2024 opgeheven en het dan resterende saldo wordt toegevoegd aan de saldi reserve. Voor verlenging van de looptijd is een apart PS besluit nodig

Eindjaar
Bandbreedte (min. en max.)
Bestedingsplan
Voorwaarde besteding

2024

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			3.720	
Storting		2.601	303	2.298
Onttrekking	-400	-3.404		-3.404
Stand per 31 december			4.023	
Toelichting mutaties	Volgens het karakter van de reserve is het positieve verschil van € 303.000 gestort in de reserve energietransitie, waardoor het saldo na bestemming op € 0 uitkomt. Deze overboeking is conform de programmabegroting (programma 4 energietransitie) 2021-2024.			

Naam reserve **Reserve Gebiedsprocessen Stikstof**

Doel reserve: Opvangen onvoorspelbaar ritme uitgaven gebiedsgerichte aanpak Stikstof (spoor 2 en 3)

Instellingsbesluit: PS 11 november 2020

Functie: Besteden

Voeding: Incidentele storting via Intensivering/ nieuw beleid Kaderbrief 2021-2024 (€ 10 miljoen). Daarnaast kan de reserve toenemen door een storting van niet-bestede incidentele middelen in de exploitatie (programmabegroting).

Eindjaar: 2099

Bandbreedte (min. en max.):

Bestedingsplan: Lasten met betrekking tot activiteiten die leiden tot het reduceren van stikstof

Voorwaarde besteding: Bijdragen aan het doel van reductie van stikstof

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			15.742	
Storting	4.500	8.050	8.050	
Onttrekking				
Stand per 31 december			23.792	
Toelichting mutaties	Storting is conform begroting 2023 stikstof			

Naam reserve **Reserve Groen groeit mee (onderdeel Landelijk gebied)**

Doel reserve: Uitvoeren afspraken uit Groen Groeit Mee Pact

Instellingsbesluit: Kadernota 2023-2026 (mei 2022)

Functie: Besteden

Voeding: Eénmalig € 6 miljoen bij begroting 2023

Eindjaar:

Bandbreedte (min. en max.): 6.000.000

Bestedingsplan:

Voorwaarde besteding:

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari				
Storting	6.000	6.000	6.000	
Onttrekking				
Stand per 31 december			6.000	
Toelichting mutaties	Storting is conform begroting 2023			

Naam reserve	Reserve Groot onderhoud huisvesting
--------------	-------------------------------------

Doel reserve	Het egaliseren van fluctuaties in de begroting als gevolg van groot onderhoud huisvesting.
Instellingsbesluit	PS d.d. 28 juni 2010 (PS2010PS04). In de Begroting 2021 is toegelicht dat de reserve is omgezet naar een reserve voor groot onderhoud.
Functie	Egaliseren
Voeding	Bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 is het resterende saldo vanuit de voorzieningen groot onderhoud vrijgevallen en in deze reserve gestort. Op basis van het meerjarig onderhoudsplan (MOP) wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt welke bestedingen zullen plaatsvinden. Het verschil van deze bestedingen ten opzichte van het in de begroting aanwezige, structurele onderhoudsbudget wordt verrekend met deze reserve (zowel plussen als minnen).
Eindjaar	
Bandbreedte (min. en max.)	5.000.000
Bestedingsplan	
Voorwaarde besteding	

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			4.056	
Storting				
Onttrekking			-59	-59
Stand per 31 december			3.997	
Toelichting mutaties				

Naam reserve	Reserve Hart v.d. Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg
--------------	--

Doel reserve	Het gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg is financieel gezien budgettair neutraal opgezet: de investeringen in de natuurontwikkelingsprojecten worden terugverdiend door de ontwikkeling van woningbouw- en bedrijventerreinprojecten. Deze reserve is bedoeld om alle tussentijdse voor- en nadelen via deze reserve te vereffenen en beschikbaar te houden voor het programma.
Instellingsbesluit	Jaarlijks wordt in de jaarrekening de baten en lasten m.b.t. de uitvoering van het Programma HvdH/VBS afgewikkeld op deze reserve
Functie	Egaliseren
Voeding	Jaarlijkse afwikkeling van baten en lasten die onderdeel zijn van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg.
Eindjaar	2026
Bandbreedte (min. en max.)	
Bestedingsplan	

Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			7.027	
Storting		679	679	
Onttrekking		-1.289	-1.288	
Stand per 31 december			6.418	
Toelichting mutaties	De transactie naar de reserve omvat gedeeltelijk exploitatielasten van €64.000, €1,2 miljoen aan afschrijvingslasten, en een gering restbedrag aan winstneming. Hierdoor ontstaat een totale onttrekking van €1,28 miljoen. Tot slot is besloten om een bedrag van 0,679 voor de aanplant van extra bomen te storten in de reserve Hart vd Heuvelrug.			

Naam reserve	Reserve Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma/Ruimtelijk Actieprogramma (IGP/RAP)
---------------------	--

Doel reserve	De eerder in de reserve gestorte middelen beschikbaar houden zodat er uitvoering gegeven kan worden aan grote gebiedsprojecten die zorgen voor doelbereik over bestaande (provinciale) programma's heen en waarbij de provinciale inzet 'er toe doet'.
Instellingsbesluit	Bij vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013, d.d. 3 februari 2014 Bij vaststellen jaarrekening 2013
Functie	Besteden
Voeding	De initiële storting betreft het niet geclaimde budget van 2012 (3,6 mln. cf. PS2013PS04-2) en de bedragen die bij de Voorjaarsnota 2013 in de projectenreserve zijn geboekt voor IGP (cf. PS2012RGW08), € 3,25 mln. (2013), € 3,15 mln. (2014), € 3,45 mln. (2015). Vanaf 2016 was er jaarlijks structureel € 2,779 mln. beschikbaar, welke na verrekening van de lasten en baten van IGP in de exploitatie, in de reserve werd gestort. Sinds 2021 wordt er toegewerkt naar een afronding van deze reserve door besteding van de resterende middelen.
Eindjaar	2024
Bandbreedte (min. en max.)	36.050.000
Bestedingsplan	
Voorwaarde besteding	

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			2.000	
Storting				
Onttrekking				
Stand per 31 december			2.000	
Toelichting mutaties				

Naam reserve	Reserve Investeringsfonds provinciaal erfgoed
---------------------	--

Doel reserve	De provincie Utrecht zet zich actief in voor oplossen van Cultuurhistorische knelpunten/provinciale parels.
Instellingsbesluit	PS d.d.15 mei 2006 (PS2006ZCW06)

Functie Besteden
 Voeding Eerste vulling met de bestemmingsreserve monumenten en de nog uitstaande voorfinancieringen.
 Eindjaar 2025
 Bandbreedte (min. en max.)
 Bestedingsplan
 Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			113	
Storting		2.700	2.700	
Onttrekking				
Stand per 31 december			2.813	
Toelichting mutaties	De storting is conform begroting 2023 gerealiseerd.			

Naam reserve **Reserve Lastneming subsidies**

Doel reserve Verstrekte meerjarige projectsubsidies egaliseren conform BBV
 Instellingsbesluit PS 11 november 2020
 Functie Egaliseren
 Voeding Toegekende projectsubsidiegelden waarvan de lasten niet worden genomen in het jaar van beschikken.
 Eindjaar
 Bandbreedte (min. en max.)
 Bestedingsplan n.v.t.
 Voorwaarde besteding In eerdere jaren moet een projectsubsidie zijn toegekend waardoor een dotatie aan de reserve heeft plaatsgevonden.

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			7.528	
Storting		1.400	400	-1.000
Onttrekking	-2.470	-2.470	-2.470	
Stand per 31 december			5.458	
Toelichting mutaties	De onttrekking heeft conform de begroting plaatsgevonden. De storting is € 1 mln. lager dan de € 1,4 mln. die in de Slotwijziging 2023 was begroot in verband met lagere bestedingen lastneming subsidies UVP verkeersveiligheid. Uiteindelijk is er in 2023 echter nog € 1 mln beschikt en als last geboekt, waardoor er een lagere storting heeft plaatsgevonden.			

Naam reserve **Reserve Meerjarige programma's en projecten**

Doel reserve Zekerheid creëren over het beschikbaar blijven van in een jaar niet volledig bestede projectbudgetten.
 Instellingsbesluit De reserve is initieel ingesteld bij besluit van PS d.d. 10 april 2006 (PS2006BEM06). Bij vaststelling van de Nota Reserves en voorzieningen (11 mei 2022) is de reserve hernoemd naar 'Meerjarige programma's en projecten'.
 Functie Besteden
 Voeding Door storting van nog niet uitgegeven projectbudgetten. Voorstellen hiertoe kunnen jaarlijks worden ingediend via de planning- en controlcyclus. De

voorwaarden voor overboeking zijn (cumulatief):

- a) projecten konden nog niet worden afgerond. Hierbij dient een korte toelichting gegeven te worden over de voortgang en de globale redenen waarom de beschikbare budgetten nog niet zijn besteed;
- b) overboeking van een restant budget is alleen mogelijk, indien het project is gestart;
- c) alleen verwachte kosten overboeken;
- d) alleen die projecten die zijn opgenomen in de projectenlijst van de reserve Projecten.

Eindjaar

Bandbreedte (min. en max.)

Bestedingsplan

Voorwaarde besteding

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			16.505	
Storting	3.900	9.990	11.478	-1.488
Onttrekking	-2.260	-4.322	-3.530	-792
Stand per 31 december			24.453	
Toelichting mutaties	Deze reserve bestaat uit 11 projecten. De hogere storting van € 514.000 komt met name door een onderbesteding op het programma Versnelling Woningbouw, waardoor er een niet-begrote storting in de betreffende project is gedaan. De lagere onttrekking van € 792.000 komt met doordat de exploitatie van het programma Mooie en Veilige Dijken geen aanleiding geeft om aan de betreffende reserve te onttrekken.			

Naam reserve

Reserve Mobiliteitsprogramma

Doel reserve

Het beschikbaar houden van gelden die bestemd zijn voor het realiseren van de doelstellingen van het Mobiliteitsprogramma.

Instellingsbesluit

Bij X-14/1988 is de voorziening ingesteld teneinde voor investeringen beschikbare gelden (kredieten) voor de toekomst beschikbaar te houden. Bij besluit PS2005BEM20 d.d. 27 juni 2005 is de voorziening herzien en omgezet in een reserve.

Functie

Besteden

Voeding

Er is geen sprake van structurele voeding. Kasritme verschillen en bedragen die gereserveerd moeten blijven voor toekomstige uitgaven worden incidenteel in deze reserve gestort.

Eindjaar

Bandbreedte (min. en max.)

Bestedingsplan

Bestedingen volgens het uitvoerings(Mobiliteits)programma dat tot en met 2018 vastgesteld is. En bestedingen conform het nieuwe uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2019-2023.

Daarnaast wordt ook de cofinanciering van regionale programma's zoals No regret maatregelen en Goed op Weg uit deze reserve gedekt.

Voorwaarde besteding

Uitgaven die in het uitvoerings(mobiliteits)programma voorzien zijn

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
-----------------------	-------------------------	----------------------------	---------------	---------

Stand per 1 januari			103.949	
Storting		10.019	10.019	
Onttrekking		-15.338	-15.338	
Stand per 31 december			98.630	
Toelichting mutaties	<p>De begrote stortingen van totaal € 10.019 zijn in 2023 gerealiseerd en betreffen de volgende mutaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitvoering doorfietsroutes € 2.461 - subsidies UVP Fiets € 3.840 - subsidies Knooppunten € 784 - subsidies doorstroommaaregelen OV € 2.934 <p>De begrote onttrekkingen van totaal € 15.338 zijn in 2023 gerealiseerd en betreffen de volgende mutaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - subsidie doorstroommaatregelen OV € 900 - bijdragen regionale programma's € 4.675 - uitvoering projecten mobiliteitsprogramma '14-'19 € 4.648 - uitvoering UVP's € 5.115 			

Naam reserve	Reserve OV Concessie
Doel reserve	Efficiënt inrichten OV en vergroten tevredenheid OV-reizigers. Door egaliseren financiële effecten van de exploitatiesubsidie OV incl. Regiotaxi m.b.t. indexering, reizigers (opbrengsten)groei (U-OV) en afrekeningen c.q. bijstellingen. Dit betreft dus ook de hogere lasten in verband met de verlenging van de concessie tot en met 2025.
Instellingsbesluit	Aankondiging in de Kadernota 2019-2022. PS 09-07-2018 PS2018PS05 Besluit bij Begroting 2019 05-11-2018 Besluit bij Begroting 2020 30-10-2019
Functie	Egaliseren
Voeding	Stortingen vanuit exploitatie programma Bereikbaarheid Openbaar Vervoer, conform Financiële spelregels exploitatiesubsidie OV opgenomen in de Kadernota 2019-2022, PS 09-07-2018. Positieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten wordt in de reserve gestort. Het negatieve resultaat wordt uit de reserve onttrokken. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen. Om de financiële effecten van de verlenging van de concessies tot en met 2025 op te kunnen vangen hebben er bij de Zomernota 2022 en de Begroting 2023 extra stortingen plaatsgevonden.
Eindjaar	2027
Bandbreedte (min. en max.)	60.000.000
Bestedingsplan	Egalisatie exploitatiesubsidie OV incl. regiotaxi. Daarnaast wordt de beschikbare ruimte ingezet worden voor de hogere kosten voor het verlengen van de huidige concessies.
Voorwaarde besteding	Negatieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten worden uit de reserve onttrokken. Het positieve resultaat wordt in de reserve gestort. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen.

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Stand per 1 januari			36.964	
Storting	27.476	24.500	24.500	

Onttrekking	-22.323	-38.115	-35.807	-2.308
Stand per 31 december			25.657	
Toelichting mutaties	<p>Totaal was er dit jaar per saldo € 137,8 mln. beschikbaar voor de OV concessies incl. regiotaxi. De realisatie valt met € 134,4 mln. lager uit vanwege een aantal eindafrekeningen van subsidiebeschikkingen die lager zijn uitgavellen. Daarnaast heeft de aanbesteding van de regiotaxi meer capaciteit geveerd dan voorzien, waardoor wij minder focus hebben kunnen leggen op het aanvullend openbaar vervoer.</p> <p>De geraamde onttrekking is voor de Proef gratis OV voor ouderen. Bij de begroting is rekening gehouden met de kosten voor de afgenomen abonnementen. In de realisatie zijn deze echter nog niet opgenomen en zal verrekening van de abonnementen met de vervoerder pas in 2023 plaatsvinden</p>			

Naam reserve	Reserve Programma Landelijk gebied
--------------	------------------------------------

Doel reserve	(co)Financieren of subsidiëren van projecten in het landelijk gebied op de thema's natuur, water, bodem, landschap, cultuurhistorisch erfgoed, landbouw, recreatie, leefbaarheid, duurzaamheid, klimaat en energie; (subsidiering van) aankopen, inrichten en beheer van natuurterreinen EHS), knelpunten bij de realisatie van de EHS oplossen; uitvoering van het Reconstructieplan; Groen/Blauwe structuren, duurzame versterking landbouw, bosbeleid.
Instellingsbesluit	PS d.d. 12 december 2011 (PS2011RGW10)
Functie	Besteden
Voeding	Bij initiatie is een startbedrag betrokken. Bij de Kadernota 2023-2026 zijn aanvullende middelen gestort voor strategisch bosbeleid (€ 24,2 miljoen) en GLB-NSP (€ 20,1 miljoen).
Eindjaar	2027
Bandbreedte (min. en max.)	
Bestedingsplan	
Voorwaarde besteding	

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			60.267	
Storting	48.203	64.209	64.309	100
Onttrekking	-1.243	-14.195	-14.195	
Stand per 31 december			110.380	
Toelichting mutaties	De stortingen en onttrekkingen zijn geboekt conform de begroting. De hogere storting van € 100k komt door de verwerking van motie 100 Steun Dierenvoedselbank in de Zomernota 2023. In de begroting is de motie onjuist verwerkt. In de realisatie is dit gecorrigeerd, waardoor er een verschil is ontstaan tussen begroting en realisatie.			

Naam reserve	Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie
--------------	---

Doel reserve	Financieren van de Realisatiestrategie natuurvisie (GS 19 december 2017) waarin de natuuropgaven uit de Natuurvisie provincie Utrecht 2017 (PS d.d. 12 december 2016) zijn uitgewerkt. In de Natuurvisie zijn de doelen van de Wet natuurbescherming (1-1-2017) uitgewerkt. Deze doelen zijn onder andere gericht
--------------	---

	op behoud en versterking van de provinciale biodiversiteit en de duurzame beleving en benutting van de biodiversiteit.
Instellingsbesluit	PS d.d. 5 november 2018 (PS2018PSXX) Begroting 2019
Functie	Besteden
Voeding	Eenmalige storting uit reserve Landelijk Gebied van € 19,07 miljoen.
Eindjaar	2027
Bandbreedte (min. en max.)	19.070.000
Bestedingsplan	Besteding dient in overeenstemming te zijn met de opgave uit de Natuurvisie die is uitgewerkt in de Realisatiestrategie.
Voorwaarde besteding	Hoofdregeel is als middelen worden onttrokken en niet worden gebruikt binnen de kostenplaats dan blijven deze in de bestemmingsreserve Realisatiestrategie Natuurvisie.

Financiële informatie	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand per 1 januari			12.732	
Storting	405	3.165	3.165	
Onttrekking	-1.670	-2.330	-2.430	-100
Stand per 31 december			13.467	
Toelichting mutaties	Toevoeging en onttrekking conform begroting. De hogere onttrekking van € 100k komt door de verwerking van motie 100 Steun Dierenvoedselbank in de Zomernota 2023. In de begroting is de motie onjuist verwerkt. In de realisatie is dit gecorrigeerd, waardoor er een verschil is ontstaan tussen begroting en realisatie.			

Bijlage 3 – Overzicht voorzieningen

9. Voorzieningen	Saldo 1-1-2023	Vrijval	Toe- voegingen	Aan- wendingen	Saldo 31-12-2023
a. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening NAR regeling	272		80	289	63
Voorziening Nazorg stortplaats Maarsbergen	721				721
Voorziening Nazorg stortplaatsen	1.055			1.055	0
Voorziening Pensioenen GS	9.313		557	934	8.936
Voorziening Spaarverlof	3.749		574		4.323
Voorziening Vitaliteitsverlof	339		53	161	231
Subtotaal a.	15.450	-	1.264	2.439	14.275
b. Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Voorziening ontgrondingenwet	81		2		83
Voorziening Grondwaterheffing	2.226		1.352	1.112	2.466
Subtotaal b.	2.308	-	1.354	1.112	2.549
Totaal (a + b)	17.758	-	2.617	3.551	16.823

Voorziening NAR regeling 600000

Algemeen

Doel voorziening	Het doel van de voorziening is om te voorzien in de (toekomstige) kosten die voortkomen uit de regeling Non-activiteit uit 2012. De kosten worden zeker gemaakt en zijn in de voorziening gereserveerd.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2016 d.d. 03-07-2017 PS2017PS07

Kenmerken van de voorziening

Voeding	De voorziening is gevoed uit de reserve weerstandsvermogen, de reserve frictiekosten en het rekeningresultaat 2016.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	8700000
Eindjaar	2024		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			272	
Dotatie			80	
Onttrekking	-243		-289	46
Stand van de voorziening per 31-12-2023			63	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Mutaties 2023 betreffen een aanvullende dotatie als gevolg van actualisatie berekening voorziening NAR per 31-12-2023 , in combinatie met de reguliere onttrekkingen (46K hogere dan begroot) op basis van de werkelijke loonkosten gedurende 2023.

Voorziening Nazorg stortpl.Maarsb 600000

Algemeen

Doel voorziening	De nazorg van de stortplaats Maarsbergen
Instellingsbesluit	PS d.d. 26 april 2005 (PS2005BEM20); Jaarrekening 2008 - geen specifiek besluit (formeel bekrachtigd bij vaststelling van de jaarrekening, PS2009PS05).

Kenmerken van de voorziening

Voeding	In 2008 is eenmalig een bedrag ontvangen van het OLVM t.b.v. de nazorg van de stortplaats Maarsbergen; Jaarlijks wordt er een bedrag toegevoegd om dit bedrag op peil te houden.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2040		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			721	
Dotatie				
Onttrekking	-10	-10	0	-10
Stand van de voorziening per 31-12-2023			721	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Er zijn in 2023 geen mutaties geweest.

Voorziening Nazorg stortplaatsen 600000

Algemeen

Doel voorziening	De nazorg van de stortplaatsen: De Omega (Wilnis), Tammer (Soesterberg) en Weber (Nieuwegein). Het nazorgfonds van Smink (Amersfoort) is opgenomen in het nieuwe Leemtewetfonds.
Instellingsbesluit	PS d.d. 11 januari 2000 (1999WEM003628i)

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Eénmalig bij instelling vanuit de bestaande reserve toezicht. Jaarlijkse toevoeging om de voorziening op het juiste niveau te brengen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2025		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			1055	
Dotatie				
Onttrekking	-30	-30	-1055	1025
Stand van de voorziening per 31-12-2023			0	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Na opruiming van het zuiveringstelsel en de verrekening van de jaarlijkse kosten is de schatting dat het fonds ca. € 900k bevat. Hiervan is € 450k gegaan naar de provincie ten bate van de egaliseringsreserve Bodemsanering.

Voorziening Pensioenen GS 600000

Algemeen

Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van pensioengelden aan huidige en voormalige GS-leden bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
Instellingsbesluit	PS d.d. 18 mei 2004, Jaarrekening 2003; (PS2004BEM14)

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Middels de storting van de pensioenbijdragen van de huidige gedeputeerden, de inbreng van overdrachten en indien nodig een jaarlijkse storting ten laste van het budget wachtgeld en pensioenen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			9.313	
Dotatie		487	557	-70
Onttrekking		-340	-934	594

Stand van de voorziening per 31-12-2023

8.936

Toelichting mutaties voorziening 2023

De contante waarden van de pensioenaanspraken Wachtgelden en pensioenen GS worden in hoge mate berekend aan de hand van de markttrente.

Voorziening Spaarverlof

Algemeen

Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten die voortvloeien uit het betalen van salarissen van provinciale medewerkers die gebruik maken van hun spaarverlof.
Instellingsbesluit	PS d.d. 29 juni 2022, Jaarrekening 2021

Kenmerken van de voorziening

Voeding	De voorziening wordt gevoed vanuit het beschikbare arbeidskostenbudget. Een medewerker die verlof spaart, betaalt dit namelijk vanuit het Individuele Keuzebudget (IKB). Jaarlijks wordt de benodigde stand van de voorziening berekend op basis van het saldo van het spaarverlof dat wordt vermenigvuldigd met de werkgeverslasten (uren x tarief). Eventuele verschillen ten opzichte van de werkelijke stand van de voorziening worden afgewikkeld via het arbeidskostenbudget.	
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag
Eindjaar	9999	

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			3749	
Dotatie		0	574	574
Onttrekking		0		
Stand van de voorziening per 31-12-2023			4323	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Ieder jaar wordt deze voorziening opnieuw bekeken en indien aangepast naar de laatste gegevens. In 2023 heeft er een herberekening conform gewijzigde systematiek plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze berekening is de voorziening opgehoogd.

Voorziening Vitaliteitsverlof

Algemeen

Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van salariskosten van provinciale medewerkers wier aanspraak op het vitaliteitsverlof zijn gehonoreerd.		
Instellingsbesluit	PS d.d. 7 juli 2021, Jaarrekening 2020		

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Het vitaliteitsverlof is een uitwerking van het coalitieakkoord. Middelen zijn in 2020 en 2021 beschikbaar gesteld.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	1300000
Eindjaar	9999		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			339	
Dotatie		0	53	53
Onttrekking		0	-161	-161
Stand van de voorziening per 31-12-2023			231	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Mutaties 2023 betreffen aanvulling (dotatie) als gevolg van actualisatie berekening voorziening Vitaliteitsverlof per 31-12-2023 en onttrekking conform salariskosten (dekking).

Voorziening Ontgrondingenwet 600000

Algemeen

Doel voorziening	Dekking toekomstige schade bij reeds verleende grote ontgrondingen (boven de 10.000 kubieke meter) met een daadwerkelijke kans op schade.		
Instellingsbesluit	PS2017PS07		

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Jaarlijkse voeding door overschot op ontgrondingheffing na gemaakte kosten.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			81	
Dotatie		5	2	-3
Onttrekking				
Stand van de voorziening per 31-12-2023			83	

Toelichting mutaties voorziening 2023

Voorziening Grondwaterheffing 600000

Algemeen

Doel voorziening	Egalisatie van kosten van het kwantitatieve waterbeheer.
Instellingsbesluit	Bij V en W-6/1987 werd besloten een grondwaterheffing in te voeren. Vanwege het gesloten circuit is bij de jaarrekening 2017 de voormalige reserve omgezet in een voorziening.

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Voeding vindt plaats door de werkelijke opbrengsten vanuit de grondwaterheffing		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		

	Primaire begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2023			2226	
Dotatie		1334	1352	18
Onttrekking		-1334	-1112	222
Stand van de voorziening per 31-12-2023			2466	

Toelichting mutaties voorziening 2023

In 2023 is het saldo van baten en lasten gedoteerd in de voorziening.

Bijlage 4 - Rapportage actiemanagement

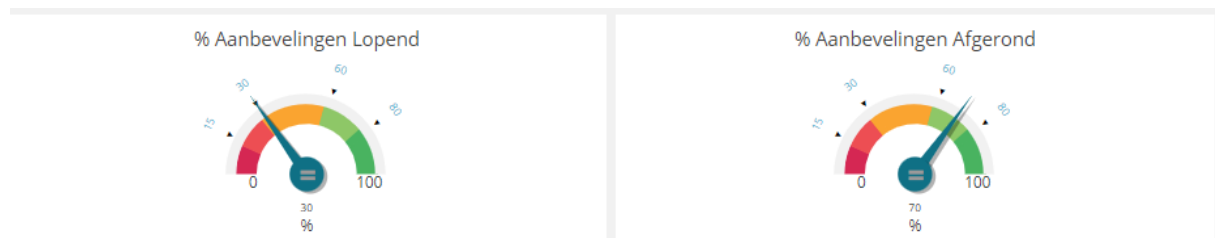
Bijlage actiemanagement

Inleiding

In deze bijlage rapporteren wij over de voortgang en verantwoorden wij ons over de afhandeling van de aanbevelingen en de daaruit geformuleerde acties. Op verzoek van het College van Gedeputeerde Staten is een monitor actiemanagement (verder 'monitor') ontwikkeld waarin de opvolging van aanbevelingen van de accountant en de Rekenkamer worden gemonitord. Hiermee voldoen we tevens aan de verplichting om een overzicht te geven van de aan Gedeputeerde Staten gedane voorstellen van de Rekenkamer, vergezeld van ons standpunt en de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven (art. 186a Provinciewet). Deze rapportage wordt twee keren per jaar opgesteld (laatste keer: Programmabegroting 2024 [Bijlage 5 : Actiemanagement](#)).

In deze rapportage melden wij u de stand per begin april 2024 in relatie tot de programmabegroting 2024 (B2024). Als een rapport gearchiveerd is (als alle acties zijn afgerond) gaan de acties en aanbevelingen van het rapport uit de monitor. In de Financiële Auditcommissie is afgesproken dat als Provinciale Staten nadere informatie wil over specifieke aanbevelingen of acties ze dit naar aanleiding van dit overzicht kan agenderen bij de betreffende inhoudelijk vakcommissie.

Totaalbeeld

Van de aanbevelingen is nu 30% lopend (B2024: 48%) en is 70% afgerond (B2024; 52%). Er zijn momenteel 10 (B2024: 9) rapporten die gevolgd worden met de monitor. Ten opzichte van de vorige monitor is de managementletter van PWC 2023 toegevoegd.

De daling wordt enerzijds veroorzaakt doordat de organisatie op verschillende onderdelen en processen stappen heeft gemaakt ter verbetering. Verder konden we een aantal nieuwe aanbevelingen uit de nieuwe managementletter 2023 snel afwickelen waarbij de inschatting is dat de accountant onze oplossing adequaat vindt.

Voortgang

Indicator	Actueel
 # Aanbevelingen	182
 # Aanbevelingen Voorgesteld	0
 # Aanbevelingen Geaccepteerd	0
 # Aanbevelingen Lopend	51
 # Aanbevelingen Afgerond	118
 # Aanbevelingen Geannuleerd	13
 # Acties	203
 # Acties - Voorgesteld	0
 # Acties - Lopend	58
 # Acties - Afgerond	133
 # Acties - Geaccepteerd	0
 # Acties - Geannuleerd	12
 # Acties voorbij deadline	1

Er zijn momenteel 182 (B2024: 162) aanbevelingen en 202 acties die gevolgd worden. Hiervan staan er momenteel nog 51 (B2024: 74) open. Bij 13 aanbevelingen hebben we geconcludeerd dat de aanbeveling al eerder was geformuleerd of bij nader inzicht niet werkbaar was of niet door de organisatie is geaccepteerd. Doordat sommige aanbevelingen meerdere organisatieonderdelen raken is ervoor gekozen om extra acties op te nemen. Daardoor zijn er meer lopende acties dan aanbevelingen. Van de 203 acties die er geformuleerd zijn (B2024: 182) hebben er 58 nog de status 'lopend' (B2024: 89). We hebben inmiddels 133 acties afgerond (B2024: 86).

Beeld per onderzoek

1. Managementletter PWC (2020):

Van de 35 aanbevelingen lopen er nog 3 (B2024: 5). De openstaande aanbevelingen hebben te maken met IT-processen in SAP en de bijbehorende beheersmaatregelen. Deze aanbevelingen zullen worden afgedaan als er een IT-audit op het nieuwe financiële systeem is uitgevoerd. Daarnaast zijn we nog bezig met een betere registratie en procesgang van inkomende subsidies.

2. Accountantsverslag PWC (2020):

Van de 38 aanbevelingen staat lopen er momenteel nog 3 (B2024: 10). De resterende aanbevelingen hebben te maken met het verbeteren van de treasury rapportages en het frauderesponsplan dat op dit moment wordt herzien.

3. Managementletter PWC (2021):

Van de 22 aanbevelingen lopen er momenteel nog 5 (B2024: 7). Deze aanbevelingen hebben te maken de verdere inrichting van de IT-beheersingsprocessen, de beschrijving van processen, de scope van werkzaamheden van de VIC functie en nog te overwegen preventieve fraudemaatregelen.

4. Accountantsverslag PWC (2021):

Uit de 20 aanbevelingen zijn meerdere acties per aanbeveling geformuleerd. Er lopen momenteel nog 7 aanbevelingen, deze hebben 13 acties (B2024: 18). Deze aanbevelingen hebben te maken met risico's die de accountant signaleert op het gebied van cyber, fraude en het inkoopproces. Verder lopen er binnen een aantal organisatieonderdelen nog acties met als doel om realistischer te begroten en eerder af te ramen.

5. Managementletter PWC (2022):

Uit de 16 aanbevelingen zijn 16 acties geformuleerd waarvan er nog 4 lopend zijn (B2024: 12). Twee aanbevelingen zullen worden afgedaan als er een IT-audit op het nieuwe financiële systeem is uitgevoerd. 1 heeft te maken met het prioriteren van risico's rondom IT en 1 aanbeveling richt zich op de wijze waarop de verzelfstandiging van de tramorganisatie moet plaatsvinden.

6. Accountantsverslag PWC (2022):

Uit de 12 aanbevelingen hebben we 20 acties geformuleerd, waarvan er inmiddels 18 (B2024: 3) zijn afgerond. De nog lopende aanbevelingen (2 stuks) hebben te maken met de wijze waarop we klimaatrisico's identificeren, beheersen en onderdeel maken van onze risicobeheersingsmethodiek. En of de organisatie klaar is voor aanvullende (Europese-) regelgeving rond informatiebeveiliging

7. Managementletter PWC (2023):

Uit de 20 aanbevelingen zijn 20 acties geformuleerd. 8 acties zijn reeds gereed gemeld ervan uitgaand dat de actie die we hebben bedacht ook positief door de accountant wordt geapprecieerd bij de controle van de jaarrekening 2023. De overige acties raken diverse processen en activiteiten en zijn uitgezet in de organisatie.

Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer

8. Fiets (2022):

Er zijn 5 aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen worden meegenomen bij de door-ontwikkeling van het beleid rond fiets en zijn meegenomen in het nieuwe bereikbaarheidsprogramma en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsprogramma's.

9. Landbouw en voedseltransitie (2022):

Bij de behandeling van het rapport in Provinciale Staten is een amendement aangenomen waarin de 9 aanbevelingen zijn aangescherpt en GS is verzocht na een jaar te informeren over de stand van zaken. De aanbevelingen worden meegenomen in het UPLG.

10. Circulaire economie (2023):

Er zijn 6 aanbevelingen geformuleerd. De bestuurlijke reactie is input voor de te formuleren acties. De acties worden meegenomen in het statenvoorstel over de circulaire samenleving dat in 2024 naar Provinciale Staten gaat.

Bijlage 5 - Afkortingenlijst

AGV	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
AMvB	Algemene Maatregelen van Bestuur
ARK	Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AVP	Agenda Vitaal Platteland
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering
BIT	Bureau ICT-Toetsing
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaren
BOB	Beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming
BOR	Bereikbaarheidsoffensief Randstad
BRU	Bestuur Regio Utrecht
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BWM	Bodem Water en Milieu
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
B&W	Burgemeester en Wethouders
CEP	Centraal Economisch Plan
CHAT	Cultuurhistorische Atlas
CHS	Cultuur historische hoofdstructuur
CPB	Centraal Planbureau
CROW	St. Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw
CvdK	Commissaris van de Koning
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienst verleningsovereenkomst
EBU	Economic Board Utrecht
EC	Europese Commissie
EED	Energy Efficiency Directive
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EMA	European Medicine Agency
EMU	Economische en Monetaire Unie
ERP	Enterprise Resource Planning
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FL	Flevoland
FUHB	Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven
GS	Gedeputeerde staten
GWW	Grote Wegenwerken
HDSR	Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
HNP	Huis Nederlandse Provincies
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HRM	Human resource management
HTO	Hoge temperatuur opslag
HUL	Het Utrechts Landschap
HvdH	Hart van de Heuvelrug
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IFL	Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving
IGP	Integraal gebiedsprogramma
IPO	Interprovinciaal overleg
ITS	Intelligente Transport Systemen
IVN	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
JUP	Jaarlijks Uitvoeringsprogramma
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

KRW	Kaderrichtlijn water
LET	Linie expert team
LEU	Landschap Erfgoed Utrecht
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie
MIP	Meerjaren Investerings plan
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
M(J)OP	Meerjaren Onderhouds plan
MJP	Meerjarenplanning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MKBA	Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse
MRB	Motorrijtuigenbelasting
NAR	Non activiteiten regeling
NARIS	Risicomanagement Informatie Systeem
NGE	Niet gesprongen Explosieven
NH	Noord-Holland
NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
NMU	Natuur en Milieufederatie Utrecht
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NOM	Nul-op-de-meter
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NRU	Noordelijke Randweg Utrecht
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
ODNZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
ODRU	Omgevingsdienst Regio Utrecht
OMU	Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht
OV	Openbaar vervoer
PAS	Programmatische aanpak Stikstof
P&O	Personeel & Organisatie
P+R	Parkeer & Reis
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer
PM	Pro Memorie
PMV	Provinciale Milieuverordening
POA	Permanent oostelijke aanvoer
POP3	Plattelandsontwikkelprogramma, 3de Europees subsidieprogramma
POUHL	Project Organisatie Uithoflijn
PRS	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
PS	Provinciale staten
PU	Provincie Utrecht
PUEV	Provinciaal uitvoeringsprogramma externe veiligheid
RAG	Ruimtelijk Agenda Gemeenten
REOS	Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie
RF	Revolverend Fonds
RFV	Regio Foodvalley
RGW	Statencommissie Ruimte, Groen en Water
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMN	Recreatie Midden Nederland
RodS	Recreatie om de Stad
RUD	Regionale Uitvoeringsdiensten
Ruddo	Regeling uitzetting en derivaten decentrale overheden
RVB	Rijksvastgoed bedrijf
RVM	Regionale Verkeersmanagement
RvS	Raad van State
RWS	Rijkswaterstaat
SNEL	Samen naar energiepositieve leefomgeving
SvA	Stelling van Amsterdam
SVNL	Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer
SUNIJ	Sneltram Utrecht - Nieuwegein/IJsselstein

TBO	Terrein Beherende Organisaties
TOP	Toeristische Overstappunten
TSK	Thematische Structuurvisie Kantoren
TUG	Tijdelijk en uitzonderlijk gebruik
UMP	Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USP	Utrecht Science Park
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
VBS	Vliegbasis Soesterberg
VIC	Veenweide Innovatiecentrum
(V)MBO	(Voorbereidend) Middelbaar Beroeps Onderwijs
VMC	verkeersmanagementcentrale
VPB	Vennootschapsbelasting
VRI	Verkeersregelinstallatie
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Wbb	Wet Bodembescherming
WBO	Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WKO	Warmte-koude-opslag
Wnb	Wet natuurbescherming
ZE	Zero Emissie
ZH	Zuid-Holland

